

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA
MEDIEVISZTIKA PROGRAM

HERGOTT-RÁCZ RITA

Beszélő tárgyak, beszélő öltözetek
Adatok a Közép-Duna-vidék
langobard kori kronológiájához és fibulaviseletéhez a
Kr. u. 6. századi, pannoniai női sírok alapján

Doktori (PhD) értekezés

II.

Mellékletek

Témavezető:

Dr. B. Tóth Ágnes

Szeged

2025

Tartalomjegyzék

KATALÓGUS	4
Pannonia	4
A. temetők	4
1. Bezenye–Papré [Bezenye–Paprétpuszta, Pallersdorf] (Győr-Moson-Sopron vármegye)	4
2. Bécs/Wien–Mariahilfer Gürtel [Wien–Mariahilfer Gürtel; Wien 6–Mittelgasse] (Bécs tartomány, Alsó-Ausztria, Ausztria)	11
3. Bratislava–Rusovce [Pozsony–Oroszvár] (Szlovákia)	12
4. Brunn am Gebirge (Alsó-Ausztria, Ausztria)	13
5. Budapest–Óbuda/Aquincum (Pest vármegye).....	17
6. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői homokbánya (Győr-Moson-Sopron vármegye)	19
7. Gyirmót–Homokdomb [Győr–Gyirmót] (Győr-Moson-Sopron vármegye)	22
8. Gyöng–Vásártér utca (Tolna vármegye).....	23
9. Hegykő–Mező utca [Heiligenstein] (Győr-Moson-Sopron vármegye).....	25
10. Jutas (Somogy vármegye).....	34
11. Kajdacs–Homokbánya (Tolna vármegye).....	36
12. Kádárta–Ürgemező [Veszprém–Kádárta] (Veszprém vármegye).....	40
13. Kápolnásnyék–Kastélykert (Fejér vármegye)	41
14. Mannersdorf a. L. [Mannersdorf am Leithagebirge] (Alsó-Ausztria, Ausztria).....	42
15. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont [Győr–Ménfőcsanak] (Győr-Moson-Sopron vármegye) 44	
16. Mohács–Farostlemezgyár víztárolója (Baranya vármegye).....	46
17. Mödling (Alsó-Ausztria, Ausztria).....	51
18. Nikitsch [Füles] (Burgenland, Ausztria)	53
19. Rácalmás–Újtelep (Fejér vármegye)	55
20. Schwechat (Alsó-Ausztria, Ausztria).....	59
21. Steinbrunn [Büdöskút, Stinkenbrunn] (Burgenland, Ausztria)	64
22. Szentendre–Pannoniatelep [Pannoniatelep–Dózsa György út 24; Szentendre–Írószergyár/Töltőtollgyár/Töltőtollüzem] (Pest vármegye)	65
23. Szólád–Kertek mögött (Somogy vármegye).....	80
24. Tamási–Csikólegelő (Tolna vármegye)	82
25. Várpalota–Unió homokbánya (Veszprém vármegye).....	95
26. Vörs–Tótok dombja (Somogy vármegye).....	103
B. Szórványok, lelőhelyhez nem köthető leletek	110
27. Albertfalva (Budapest–Albertfalva, Pest vármegye).....	110
28. Brigetio/Ószöny [Szöny–Komárom] (Komárom-Esztergom vármegye).....	111
29. Carnuntum/Deutsch-Altenburg [Petronell–Carnuntum] (Alsó-Ausztria, Ausztria)	111

30.	Cserkút (Baranya vármegye)	112
31.	Kaposvár (Somogy vármegye)	112
32.	Perchtoldsdorf (Alsó-Ausztria, Ausztria).....	113
33.	Pincehely–Papsziget (Tolna vármegye)	113
34.	Sopron [Scarbantia, Forum] (Győr-Moson-Sopron vármegye).....	113
35.	Tatabánya–Kertváros (Komárom-Esztergom vármegye).....	114
36.	Tolna vármegye, ismeretlen lelőhely	114
37.	Vinkovci [Cibalae] (Vukovár-Szerém megye, Horvátország)	114
38.	Vörs–Kerékerdő (Somogy vármegye)	114
39.	Csákvár (Fejér vármegye)	115
40.	Magyar Nemzeti Múzeum, egykori Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény	115
	Cseh-medence	118
41.	Bučovice (Vyškovi járás, Csehország)	118
42.	Čelákovice–Záluží (Kelet-prágai járás, Csehország)	118
43.	Jiřice (Nymburki járás, Csehország).....	123
44.	Klučov–Český Brod (Kolíni járás, Csehország)	124
45.	Lochenice IX. (Hradec Králové járás, Csehország)	125
46.	Písty [Písty u Roudnice nad Labem] (Litoměřicei járás, Csehország)	128
47.	Plzeň–Doudlevice (Plzeňi járás, Csehország).....	128
48.	Praha–Hostivař (Prága, Csehország)	129
49.	Praha–Podbaba (Prága, Csehország)	130
50.	Radovesice (Litoměřicei járás, Csehország)	135
51.	Roudnice n. L.–Hracholusky [Roudnice nad Labem] (Litoměřicei járás, Csehország) ..	135
52.	Solany (Litoměřicei járás, Csehország).....	136
53.	Světec (Teplicei járás, Csehország).....	136
54.	Zbuzany (Nyugat-prágai járás, Csehország)	137
55.	Zvoleněves [Slaný–Zvoleněves] (Kladnoi járás, Csehország)	137
56.	Hostivice–Palouky (Pardubicei kerület, Csehország)	138
57.	Velešice [Sběř–Velešice] (Jičíni járás, Csehország).....	138
	Morva-medence és Alsó-Ausztria	139
58.	Aspersdorf [Hollabrunn–Aspersdorf] (Hollabrunni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria).....	139
59.	Baumgarten [Baumgarten an der March, Weiden an der March] (Gänserndorfi járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	140
60.	Borotice (Znojmoi járás, Csehország).....	141
61.	Erpersdorf [Zwentendorf an der Donau] (Tullni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	145
62.	Freundorf (Tullni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	145
63.	Hauskirchen (Gänserndorfi járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	146
64.	Holásky [Brno–Tuřany-Holásky] (Brno–vidéki járás, Csehország).....	148

65.	Holubice (Vyškov járás, Csehország)	149
66.	Lužice (Hodoníni járás, Csehország)	159
67.	Maria Ponsee (Tullni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	181
68.	Neuruppersdorf [Wildendürnbach–Neuruppersdorf] (Mistelbacher járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	185
69.	Pottenbrunn [St. Pölten–Pottenbrunn] (St. Pölten, Alsó-Ausztria, Ausztria)	187
70.	Poysdorf (Mistelbacher járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	188
71.	Rebešovice (Brno–vidéki járás, Csehország)	190
72.	Rohrendorf [Rohrendorf bei Krems] (Kremsvidéki járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	190
73.	Šarátice (Vyškovi járás, Csehország)	191
74.	Strass i. S. [Strass im Strassertale] (Kremsvidéki járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)	192
75.	Velké Pavlovice (Břeclavi járás, Csehország)	194
76.	Moravský Svätý Ján [Morvaszentjános] (Szenicei járás, Szlovákia)	195
77.	Stupava [Stomfa] (Malackai járás, Szlovákia)	195
78.	Znojmo (Znojmo járás, Csehország)	195
79.	Vranovice (Brno–vidéki járás, Csehország) [szórvány]	195
	TÁBLÁK	197
	TÁBLÁZATOK	286
	SZÖVEGKÖZI ÁBRÁK (KÉPEK, TÉRKÉPEK) JEGYZÉKE	340

KATALÓGUS

Pannonia

A. temetők

1. Bezenye–Papréti [Bezenye–Paprétpuszt, Pattersdorf] (Győr-Moson-Sopron vármegye)

A temető egy részét 1885-ben Sötér Ágost tárta fel, összesen 67 sírt azonosítottak. 1964-ben Bóna István azonosította a lelőhelyet, majd vezetésével további sírok kerültek elő. A sírok bolygatottságának aránya ismeretlen. Az első langobard kori soros temetőként tartható számon. Összesen 78 temetkezés ismert, a gyűjtésbe 15 női sírt vontam be. Bibliográfia: SÖTÉR 1893; SÖTÉR 1898; BÓNA 1956; WERNER 1962; BÓNA 2001.

Hansági Múzeum, Mosonmagyaróvár

1.1. Bezenye–Papréti 1. sír (SÖTÉR 1893, 212, 214; BÓNA 1956, 192, Taf. XLIII: 3–4.)

- **egyén:** női (a leltek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 208 cm, hossz.: 170 cm; rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **almandinlapok** (hossz.1: 0,8 cm, szél.1: 0,5–0,7 cm, v.1: 0,1 cm; hossz.2: 0,8 cm, szél.2: 0,4–0,6 cm, v.2: 0,1 cm; hossz.3: 0,9 cm, szél.3: 0,5–0,7 cm, v.3: 0,1 cm; hossz.4: 0,7 cm, szél.4: 0,3–0,5 cm, v.4: 0,1 cm; hossz.5: 0,8 cm, szél.5: 0,2–0,5 cm, v.5: 0,1 cm; hossz.6: 0,7 cm, szél.6: 0,4 cm, v.6: 0,1 cm; hossz.7: 0,5 cm, szél.7: 0,4–0,6 cm, v.7: 0,1 cm; hossz.8: 0,4 cm, szél.8: 0,4–0,6 cm, v.8: 0,1 cm): 8 darab, egyik oldalán szabályosan derékszögben levágott, másik oldalán szabálytalan; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 42 darab üvegből készült, ebből 2 áttetsző zöld, 12 vörössárga, 12 poliédes, 2 fehér; *helyzetük:* ismeretlen.

1.2. Bezenye–Papréti 2. sír (SÖTÉR 1893, 211, 214; BÓNA 1956, 192, Taf. XLIII: 1., 2., 5.)

- **egyén:** női (a leltek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 160 cm; rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** eredetileg 6 darab, összesen 5 maradt, 4 darab üveg és 1 borostyán; 1 korong alakú, egyik oldalán domború, szabálytalan borostyán (*átm.:* 1,6–1,8 cm; *mag.:* 0,7–0,9 cm); 1 áttetsző, világoszöld, gömb formájú, gerezdelt (*átm.:* 1,5–1,7 cm; *mag.:* 0,9 cm); 2 szabálytalan gömb alakú, vörös opak (*átm.:* 1,5 cm; *mag.:* 1,2 cm); 1 négyszögletes hasáb alakú, piros (*átm.:* 0,7 cm; *mag.:* 0,5 cm); *helyzetük:* ismeretlen.
  - **vascsipesz** (hossz.: 7,9 cm; szél.: 0,8–1,4 cm): kettőbehajlított vaslemez, a hajlításnál kerek kiképzésű; szabályos, egyenletesen szélesedő szárral, vége; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés:** eredetileg felsőnyélállású, nyele lapos, négyszögletes átmetszetű; töredékes, 3 darabban; *helyzete:* ismeretlen.

1.3. Bezenye–Papréti 7. sír (SÖTÉR 1893, 211: 7. sír; 214; BÓNA 1956, 192; Taf. XLIII: 6; 10.)

- **egyén:** női (a leltek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 140 cm, hossz.: 120 cm; rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **bronzcsat** (hossz.: 4,1 cm; szél.: 2,4 cm): ovális, enyhén D-alakú, pecke hiányzik, pecek felőli oldala vékony; *helyzete*: ismeretlen.
- **gyöngyök**: 33 darab üveg- és 1 karneolgyöngy; 1 lapítottgömb alakú karneol (átm.: 1,1 cm; mag.: 0,6 cm); 1 gömb alakú sötétzöld opak, világoszöld ráfolyatott díszű (átm.: 1,2–1 cm); 2 poliéderes átmetszetű, hasáb alakú zöld opak (hossz.: 0,9 cm; szél.: 0,4–5 cm); 2 korong alakú zöld opak (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,6 cm); 7 gömb alakú narancssárga opak (átm.: 0,4–0,5 cm); 1 korong alakú narancssárga opak (átm.: 0,55 cm; mag.: 0,2 cm); 3 lapítottgömb alakú narancssárga opak (átm.: 0,9–1 cm; mag.: 0,5–0,7 cm); 1 poliéderes átmetszetű korong alakú narancssárga opak (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,4–0,5 cm); 2 hengeres alakú piros opak (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,6 cm); 2 gömb alakú piros opak (átm.: 0,4–0,5 cm); 2 lapítottgömb alakú piros opak (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,3–0,4 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú kék áttetsző (átm.: 0,45 cm; mag.: 0,25 cm); 1 gömb alakú karneol (átm.: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete opak (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,3 cm); 1 szabálytalan korong alakú kék opak (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,5–0,7 cm); 4 bikónikus korong alakú gyöngyházás csillogású, 2 fekete, 1 kék, 1 vörös (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,22 cm); *helyzetük*: ismeretlen.

1.4. Bezenye–Papréti 8. sír (SÖTÉR 1893, 213, 214, 216; BÓNA 1956, 192, Taf. XLIII: 3., 4., XLIV; NAGY 2007, 64–65, 65. tábla)

- **egyén**: női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 230 cm, hossz.: 170 cm, sz.: 80 cm; bolygatatlan (?).
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 11,5 cm; gomb hossz.: 1,5 cm; fej szél.: 6 cm; láb szél.: 1,5–2,2; kengyel szél.: 1,8 cm): *Bezenye 8.–Kajdacs 2.–Tamási 6. típusú* (vagy *Cividale I; Kajdacs 2–Tamási 6–Castel Trosino K*) aranyozott ezüst fibulapár; feje félkör alakú, rajta 8 tagolt gombbal; a gombok feje félgömb alakú, a teste hengeres, a gallérja és az alsó része peremmel ellátott; az alsó tag közepe szűkülő, középen bordával; a gombokat és a hengeres alsó tagokat a fibula fejéhez idomuló félkör alakú lemez köti össze; a kengyel enyhén ívelt, a láblemez ovális és állatfejben végződik; a fej kiemelkedő ezüstpereme egy sorban niellóval kitöltött háromszögsorral díszített, a fejlemez közepén I. állatstílus jegyében, ékvéséssel készült díszítmény: két egymással szembenálló állat, a karommal ellátott mellső lábaik összeérnek a fibula közepén, cseppformájú fejfelével és mandulaalakú szemmel; a két állat között, ill. az állatalakok és a fibulaperem között vízszintes vonalakból kialakított térelválasztó; a kengyel közepén vastag borda fut végig, rajta két sorban niellóval kitöltött háromszögsorral, erősen kopott; a kengyel két oldalán egy-egy vésett állatalak, amely a láb felé néz; szemjelzés nélküli, kettős félköríves szemkerettel, nyak három párhuzamos vonallal jelezve; combokat két párhuzamos ívelt keret határolja, alsó lábszárat a kétkarmú lábfejtől egy ill. két vonal választja el, a két párhuzamos vonal közti rovátkolt sáv jelzi a testet; a láb peremén két sorban nielló-berakásos háromszögek láthatóak, a láb közép-motívuma a láb vége felé néző, egymásnak háttal álló két állatforma, a balra néző feje elkeskenyedő, kettős kontúrvonalú szemkerettel, mandulaformájú szemmel és előrenyújtott állkapoccsal; a mellső láb a fejhez kapcsolódik; a combot két kontúrvonal jelzi, az alsó lábszár behajtott és két vonallal elválasztott kétkarmú lábfej csatlakozik hozzá; a testet két vízszintes vonal között hat-hat téglalap alakú rovátkával díszítették; a jobbra néző állat feje szabálytalanabb, szemet pontkör jelzi; a láb végződésének Y vonalában niellóval kitöltött háromszögek, az Y vonal felett három vésett V alakú motívum; az Y vonal két oldalán mandulaalakú szemkiképzés kettős szemkerettel, ezekből a fej szélén vízszintes, enyhén ferde bordák indulnak; az állatfej lezárása egy vízszintes széles sáv, amely az Y vonal két oldalán fut, a sávban függőleges bordázással; a széles mezőt egy félkör alakú lezárás követi; a

láblemez hátoldalán, a tűtartó két oldalán vésett rúnajelekkel: az A fibulán a „*Godahid(l)*” és „*(w)unja*”; a B fibulán látható „*(k)Arsiboda*” és „*segun*”; *helyzetük*: ismeretlen.

- **korongfibulapár** (*átm.*: 2,7–2,8 cm; *mag.*: 1,3 cm): arany rozettakorong; koncentrikus körökkel beosztott négyzónás típus, a külső zóna szirmokból áll; a belső két zóna félgömbszerűen kiemelkedik, a belső zóna egy kör alakú cellából áll, a második sugárirányban eredetileg 12 rekeszre osztva, a harmadik zóna sugárirányban 13 rekeszre osztva, ezt 8 szírom veszi körbe, felváltva félkör és háromszög alakúak; a cellákból a kövek kiestek, egyikben vörös kőbetét, a másikon egy zöld üvegbetéttel; a félkör alakú szirmok hátoldalán egy-egy furattal; *helyzetük*: ismeretlen.
- **gyöngyök**: 55 darab üveg-, 1 borostyán-, 1 karneol-, 1 kalcedonyöngy; 1 korong alakú borostyán (*átm.*: 1,4 cm; *mag.*: 0,4 cm); 1 lapítottgömb alakú kalcedon (*átm.*: 1,8 cm; *mag.*: 1,2 cm); 1 lapítottgömb alakú karneol (*átm.*: 1 cm; *mag.*: 0,8 cm); 2 hengeres alakú reticella, egyik sötétzöld alapon két piros sávval, sárga és piros cikkcakkdísszel, a másik fekete alapon két piros sávval és sárga cikkcakkdísszel (*átm.*: 2,2 cm; *mag.*: 1,3 cm); 2 gömb alakú millefiori, kék alapú, rajta zöld és fehér alapon közepén piros díszekkel (*átm.1.*: 1,2 cm; *átm.2.*: 1,2–1,1 cm); 2 gömb alakú millefiori, kék alapú, két végén piros sávval, rajta világoskék négyszirmú virágokkal és sárga alapú közepén piros díszekkel (*átm.*: 1,1 cm); 1 gömb alakú millefiori sötétzöld alapú, világoszöld és piros díszekkel (*átm.*: 1 cm); 1 lapítottgömb alakú, zöld alapú, kék-sárga-piros ráfolyatott díszű (*átm.*: 1,9 cm; *mag.*: 1,4 cm); 1 hengeres alakú millefiori, kék alapú, egyik oldalán sárga és piros, másik oldalán piros sávokkal, közepén sárga foltokkal (*hossz.*: 2,3 cm; *szél.*: 1,1–1,2 cm); 1 hengeres alakú millefiori, kék alapú, piros szélű, rajta világoskék díszekkel (*hossz.*: 0,9 cm; *átm.*: 0,7 cm); 1 hengeres millefiori, kék alapú, négyszirmú piros peremű fehér virágokkal és sötétkék szegélyű fehér alapú közepén piros díszekkel (*hossz.*: 1,8 cm; *átm.*: 0,7 cm); 1 ötszögletű hasáb alakú millefiori, barnás alapú, egyik oldalán piros sáv, rajta fehér-kék-piros foltokkal és fehér alapon közepén piros díszekkel (*hossz.*: 1,1 cm; *szél.*: 0,6 cm); 1 hordóalakú sötétzöld alapon világoszöld ráfolyatott dísszel (*átm.*: 1,1 cm; *mag.*: 1,3 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapon piros pettyes (*átm.*: 2,9 cm; *mag.*: 2,3 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapú fehér hullámvonallal (*átm.*: 0,9 cm; *mag.*: 0,4–0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú, fekete alapú fehér sűrű hullámvonallal (*átm.*: 1,4 cm; *mag.*: 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú, sötétkék alapú világoskék, keresztszálas (*átm.*: 1,2 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú gerezdelt, barnászöld áttetsző (*átm.*: 1,8 cm; *mag.*: 1,5 cm); 12 szabálytalan-, lapítottgömb alakú narancssárga opak (*átm.*: 0,5–0,7 cm; *mag.*: 0,4–0,6 cm); 10 hengeres, enyhén hasáb alakú piros opak (*átm.*: 0,7–0,8 cm; *mag.*: 0,4–0,5 cm); 4 többszögletű hasáb alakú piros opak (*hossz.*: 0,5–0,6 cm; *szél.*: 0,3 cm); 1 gömb alakú piros opak (*átm.*: 0,3 cm); 2 poliéderes átmetszetű, hasáb alakú zöld opak (*hossz.*: 1,2 cm; *szél.*: 0,6 cm); 1 négyszögletű korong alakú zöld opak (*átm.*: 0,8 cm; *mag.*: 0,4 cm); 1 lapítottgömb alakú sötétzöld opak (*átm.*: 1,1 cm; *mag.*: 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld opak (*átm.*: 0,9 cm; *mag.*: 0,7 cm); 1 korong alakú fekete opak (*átm.*: 1 cm; *mag.*: 0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú fehér opak (*átm.*: 0,8 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú gyöngyházfényű opak (*átm.*: 1,8 cm; *mag.*: 1,6 cm); 1 gömb alakú gyöngyházfényű opak (*átm.*: 0,3 cm); hiányzó: nagyméretű, csepp alakú, nagyméretű furattal ellátott borostyán; *helyzetük*: ismeretlen.

1.5. Bezenye–Papréti 11. sír (SÖTÉR 1893, 215: 11. sír; 216; BÓNA 1956, 192; XLIII: 7–9.)

- **egyen**: női (a leltek alapján).

- **temetkezési szokások**: m.: 190 cm, *hossz.*: 150 cm; rablásról nincs információnk

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

- **gyöngyök**: 12 darab üveggyöngy, ma 6 ismert; 1 szabálytalan gömb alakú, fekete alapon, fehér hullámvonalas díszű (*átm.*: 1,3 cm; *mag.*: 0,9 cm), 3 gömb alakú piros opak (*átm.*:

0,4–0,5 cm; *mag.*: 0,3–0,4 cm), 1 lapítottgömb alakú sárga opak (*átm.*: 0,4 cm; *mag.*: 0,3 cm), 1 hengeres alakú, vékonyfalú, töredékes piros opak (*átm.*: 0,7 cm; *mag.*: 0,5 cm), 1 hengeres alakú kék, gyöngyházásfényű (*hossz.*: 1,2 cm; *átm.*: 0,2 cm); *helyzetük*: ismeretlen [HMM Ltsz. 58.292.3].

- **rombuszalakú fibulapár** (*hossz.*: 2x2 cm): ezüsből készült, öntött darab, közepén egy rombusz alakú rekesz, benne gránátberakás; a fibulaszegély és a belső rekesz között mélyítés; a külső sarkain egy-egy kör alakú rekesszel, ezekben vörös kőbetéttel; erősen töredékes állapotban, kőbetétek nagy része kiesett; *helyzetük*: ismeretlen [HMM Ltsz. 58.292.1–2].

1.6. Bezenye–Paprét 17. sír (SÖTÉR 1893, 215, 216; BÓNA 1956, 192, Taf. XLIII: 12., 13.)

- **egyén**: női (a leltek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 120 cm; rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **gyöngyök**: 16 darab üveggyöngy; 1 lapítottgömb alakú kék alapon piros, világoskék, fehér pettyes (*átm.*: 1,6 cm; *mag.*: 1,3 cm); 5 szabálytalan négyszögletű hasáb alakú piros opak (*hossz.*: 0,5–0,6 cm; *szél.*: 0,4–0,3 cm); 2 hengeres alakú piros opak (*átm.*: 0,8 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 hordó alakú piros opak (*átm.*: 0,6 cm; *mag.*: 0,9 cm); 1 hengeres alakú piros (*átm.*: 0,4 cm; *mag.*: 0,6 cm); 2 hasáb alakú narancssárga opak (*szél.*: 0,5 cm; *hossz.*: 0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú narancssárga (*átm.*: 1 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú narancssárga (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,3 cm); 1 négyszögletű hasáb alakú kék áttetsző (*hossz.*: 0,8 cm; *szél.*: 0,5 cm); 1 lecsapottsarkú négyszögletes hasáb alakú kék áttetsző (*hossz.*: 0,8 cm; *szél.*: 0,6 cm); *helyzetük*: ismeretlen.
- **madárfibula** (*hossz.*: 3,3 cm; *szél.*: 1,5 cm): *rekeszes típusú*; aranyból készült, jobbra forduló; teste téglalap alakú, csőre széles és erősen, magasan ívelt; szemkiképzés egy kerek rekesz; a csőr alatt a fej mellé forrasztott, négyszögletes, kifelé enyhén domborodó rekesz; a testet kettesével, vízszintesen négy sorban sorakozó négyszögletes rekeszek alkotják; a farka enyhén trapéz alakú; karma elől a test közepén szabálytalan B-alakú, háta közepén ívelt szélű, szárnyat formázó rekesz; a rekeszek alatt poncolt aranyfólia; a madár teste körül granulációk erősen elkoptak; a hátsó lapon található akasztóhorog csatlakozását, a forrasztás helyét szintén granulákkal vették körül; *helyzetük*: ismeretlen.

1.7. Bezenye–Paprét 20. sír (SÖTÉR 1893, 215: 20. sír, 218; BÓNA 1956, 192; Taf. XLV: 1–4.)

- **egyén**: női (a leltek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 170 cm, rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **gyöngy**: kisméretű piros üveggyöngy; elveszett; *helyzete*: ismeretlen.
- **S-fibula** (*hossz.*: 3 cm; *szél.*: 2,5 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú* aranyozott ezüstöntvény; jobbra forduló; fej kerek rekesz; a csőre erősen ívelt, - meghajló, közepe mélyített; a fej és a csőr csatlakozásánál dudorral; a test ovális alakú, a szalagszerű test erősen meghajlik, a két nyakrészen egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzet alakú rekesszel, a rekeszek között hosszanti irányú bordákkal; a rekeszek gránáttal vannak kitöltve; *helyzete*: ismeretlen.
- **kengyelfibula** (*hossz.*: 7,5 cm; gomb *hossz.*: 1,5 cm; fej *szél.*: 7 cm; láb sz.=1–2,6 cm; kengyel *szél.*: 1,9 cm): *Várpalota 17.–Bezenye 20. típusú* (vagy *Várpalota 17.–Cividale-Cella*) aranyozott bronz/ezüstöntvény; feje félkör alakú, rajta eredetileg hét tagolt gombbal, ebből öt hiányzik; a gombok feje hosszítottgömb alakú, a teste hengeres, a

gallérja és az alsó része peremmel ellátott; az alsó tag közepe szűkülő, közepén erős bordával; a gombokat és a hengeres alsó tagokat a fibula fejéhez idomuló félkör alakú lemez köti össze; a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és állatfejben végződik, melynek egy része letört; a fejlemez kiemelkedő ezüstpereme két sorban niellóval kitöltött háromszögsorral díszített, ezt követi a középmezőt határoló sűrűn rovátkolt bordadísz; a fejlemez közepén négyszög alakú mező, benne X-motívum, ennek két oldalán a többszörös keretű, háromszög alakú vésett dísz; kengyel közepén széles borda, két niellóval kitöltött háromszögsorral, a kengyel két oldalán negatív meanderfonat; a láb peremét niellóval kitöltött kettős háromszögsorral keretelték, a minta továbbfut az állatfejes végződés Y vonalán is; a láblemez belső mezőjének peremét rovátkolt borda kereteli; a láblemez közepén szögletes fonatminta; a láblemez felső részén, közepén és az állatfejes végződés két oldalának peremén három-három kiugró, lecsüngő állatfejekhez hasonló díszítő motívummal ellátva, alakja karéjos; az állatfejes végződés Y vonalánál két oldalon mandulaalakú szemkiképzés, az alsó bordáját rovátkolással díszítették; a fej három vízszintes bordával lezárva; *helyzete*: ismeretlen.

- **bronzkarika**: öntött nagyméretű, kerek átmetszetű, két szemben lévő oldalon kidomborodó; elveszett; *helyzete*: ismeretlen.

1.8. Bezenye–Paprét 22. sír (SÖTÉR 1893, 217–218; BÓNA 1956, 193, Taf. XLV: 5., 6., 11.)

- **egyén**: női (a leletek alapján).

- **temetkezési szokások**: m.: 200 cm, rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: gyanta.

- **viselethez tartozó leletek**:

- **vaskés**: 2 kisméretű töredék (*átm.*: 3,1x1,9 cm és 1,2x2 cm), erősen korrodálódott; *helyzete*: ismeretlen.

- **gyöngyök**: 21 üveggyöngy, 1 borostyán; 1 gömb alakú borostyán (*átm.*: 0,7 cm); 6 hengeres alakú piros opak (*átm.*: 0,6–0,7 cm; *mag.*: 0,4–0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú piros opak (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,3 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld opak (*átm.*: 0,7 cm; *mag.*: 0,5 cm); 2 hengeres alakú zöld opak (*átm.*: 0,7 cm; *mag.*: 0,6 cm); 4 lapítottgömb alakú narancssárga opak (*átm.*: 0,4 cm; *mag.*: 0,3 cm); 4 korong alakú narancssárga opak (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,1 cm); 3 hengeres alakú narancssárga opak (*átm.*: 0,6 cm; *mag.*: 0,4 cm); 1 gömb alakú narancssárga opak (*átm.*: 0,7 cm); 1 hengeres fehér opak (*átm.*: 0,8 cm; *mag.*: 0,4–0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga opak (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,4 cm); *helyzetük*: ismeretlen.

- **bronzkarika** (*átm.*: 2,6–2,8; átmetszet *átm.*: 0,3–0,5): széles, kerek átmetszetű, a bronzrúd két végének forrasztásánál erősen elvékonyodó; *helyzete*: ismeretlen.

1.9. Bezenye–Paprét 31. sír (SÖTÉR 1893, 215, 218; BÓNA 1956, 193, Taf. XLV: 7–8.)

- **egyén**: női (a leletek alapján).

- **temetkezési szokások**: m.: 170 cm, rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

- **vascsat**: négyszögletes csatfejű, pecke letört; elveszett; *helyzete*: ismeretlen.

- **vaskéstöredék**; elveszett; *helyzete*: ismeretlen.

- **gyöngyök**: 3 darab; elveszett; *helyzetük*: ismeretlen.

1.10. Bezenye–Paprét 37. sír (SÖTÉR 1893, 217–218; BÓNA 1956, 193, Taf. XLV: 12., 13.)

- **egyén**: női (a leletek alapján).

- **temetkezési szokások**: m.: 200 cm; rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

- **fibulagombok** (hossz.1: 1,1 cm, szél.1: 0,9 cm; hossz.2: 0,9 cm, szél.2: 1,1 cm): 2 darab, erősen deformálódott, félgömb alakú, hengeres testű, kengyelfibula gombjai; *helyzetük:* ismeretlen.
- **gyöngyök:** 14 üveggyöngy; 1 lapítottgömb alakú fekete alapon sárga hullámvonalas díszű (átm.: 1,4 cm; mag.: 0,7 cm); 1 nyújtottgömb alakú millefiori, sötétkék alapon piros sávokkal szegélyezve, sárgászöld négyszirmú virágokkal és fehér alapon, közepén piros díszekkel (átm.: 1,3 cm; mag.: 1,7 cm); 1 lapos szabálytalan alakú, bordázott testű fekete opak, dupla furattal (hossz.: 2 cm; v.: 0,7 cm; mag.: 0,9–0,3 cm); 1 korong alakú sötétkék gyöngyházfényű opak (átm.: 1,5 cm; mag.: 0,4 cm); 1 hengeres alakú piros alapú, sárga hosszanti sávokkal, opak (átm.: 0,9 cm; mag.: 1 cm); 1 ötszögletű hasáb alakú millefiori, fekete alapon, végén piros szegéllyel, rajta fehér alapú közepén piros dísszel (szél.: 0,6 cm; hossz.: 1–1,2 cm); 1 ötszögletű hasáb alakú millefiori, sötétkék alapú, végén piros szegéllyel, rajta fehér alapú közepén piros dísszel (hossz.: 1,1 cm; szél.: 0,7 cm); 1 ötszögletű hasáb alakú zöld opak (szél.: 0,7 cm; hossz.: 1,1 cm); 1 ötszögletű hasáb alakú zöld opak (szél.: 0,5 cm; hossz.: 0,9 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 1 cm; mag.: 0,8 cm); 1 hengeres alakú zöld opak (átm.: 0,7–0,9 cm; mag.: 0,5 cm); 2 hengeres alakú piros opak (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,5 cm); 1 gömb alakú narancssárga opak (átm.: 0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú kék, kissé áttetsző (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,4 cm); *helyzetük:* ismeretlen.

1.11. Bezenye–Paprét 45. sír (SÖTÉR 1893, 217: 45. sír; 220; BÓNA 1956, 193; 7–10.)

- **egyén:** női (a leltek alapján)
- **temetkezési szokások:** m.: 200 cm; rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csiholó.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **római bronzérme** (átm.: 1,7 cm): kisméretű átfúrt érme, Kr. u. 4. század; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 56 üveggyöngy; 2 lapítottgömb alakú barnás-vörös alapon sárga keresztaszálas díszű (átm.: 1 cm; mag.: 0,6–0,7 cm); 4 lapítottgömb alakú barna áttetsző (átm.: 1,1–1,2; mag.: 0,6–0,7); 2 lapítottgömb alakú fekete alapon sárga hullámvonaldísszel (átm.: 1,2–1,3 cm; mag.: 0,6–0,8 cm); 1 kék lapítottgömb alakú opak, gyöngyházfényű (átm.: 1,3 cm; mag.: 0,8 cm); 2 hosszítottgömb alakú gerezdelt barna áttetsző (átm.: 1,1–1,2 cm; mag.: 1,2–1,3 cm); 1 lapítottgömb alakú kék áttetsző (átm.: 1,3 cm; mag.: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú millefiori, kék alapon világoskék-sárga négyszirmú virágokkal és sárga alapon, közepén piros dísszel (átm.: 1,2 cm; mag.: 1 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapon barna hullámvonaldísszel (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapon barna keresztaszálas díszű (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,6 cm); 1 korong alakú gerezdelt zöldes áttetsző (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,7 cm); 1 törött hengeres millefiori, kék alapon piros szegéllyel, rajta sárgás alapon közepén piros dísszel (átm.: 0,8 cm; mag.: 1 cm); 8 ikergyöngy gömb alakú barnás áttetsző, gyöngyházfényű darabokból: 5 kétrészes (átm.: 0,3–0,4 cm; mag.: 0,6 cm), 1 háromrészes (átm.: 0,4 cm; mag.: 1,1 cm), 1 négyrészes (átm.: 0,4 cm; mag.: 1,2 cm), 1 nyolcrészes (átm.: 0,3–0,4 cm; mag.: 2,4 cm); 1 kétrészes ikergyöngy hengeres alakú zöld opak (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,8 cm); 8 négyszögletű hasáb alakú zöld opak (átm.: 0,2 cm; mag.: 0,3 cm); 4 lapítottgömb alakú zöld (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,2 cm); 4 hengeres alakú zöld opak (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,3 cm); 3 hengeres alakú kék opak (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,2 cm); 1 törött ikergyöngy, ép oldala hengeres alakú zöld opak (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,4 cm); 4 lapítottgömb alakú zöld (átm.: 0,9–1 cm; mag.: 0,5–0,6 cm); 1 négyszögletes átmetszetű korong alakú barna (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,3 cm); 1 amorf zöld opak (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,5 cm); 1 hengeres alakú piros (átm.: 0,4 cm; mag.: 0,6 cm); 1 amorf piros (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,7 cm); 1

lapítottgömb alakú piros opak (*átm.*: 0,8 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga opak (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,3 cm); *helyzetük*: ismeretlen.

1.12. Bezenye–Paprét 53. sír (SÖTÉR 1893, 219–220, 222; BÓNA 1956, 193, Taf. XLVI: 4–5., 8.)

- **egyén**: női (a leletek alapján)
- **temetkezési szokások**: m.: 180 cm; rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 4 darab, 1 nagyobb millefiori, a többi sárgáspiros, zöld és fehér; elveszett; *helyzetük*: ismeretlen.
  - **agancsfésű**: 3 töredékből álló kétsoros agancsfésű; a agancsfésű viszonylag ép darabjai jó megtartásúak, a fogazat hiányzik, a két külső merevítőborda és a belső két csontlemez végei töröttek; a bordákat három bronzszegeccsel erősítették össze; díszítése sűrűn rovátkolt függőleges vonalak a merevítőborda szegélyén, mindkét oldalon (*hossz.1*: 5,5; *szél.1*: 1,4–0,9 cm; *borda szél.1*: 1,3 cm); fogazott csontlemez töredéke (*hossz.2*: 1,9–2,7 cm; *szél.2*: 1,6 cm); merevítőborda töredéke (*hossz.3*: 0,8–1,9 cm; *szél.3*: 1,3 cm); *helyzete*: ismeretlen.
  - **bronzkarika** (*átm.*: 3 cm; átmetszet *átm.*: 0,3–0,5 cm): kerek átmetszetű, helyenként elvékonyodó; *helyzete*: ismeretlen.

1.13. Bezenye–Paprét 69. sír (BÓNA 2001, 191–192; 2–3. kép; BÓNA–B. HORVÁTH 2009, 18; Taf. 1; Abb. 3.)

- **egyén**: női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 240 cm, *hossz.*: 240 cm, *szél.*: 100 cm; lekerekített téglalap alakú; rönkkoporsóban eltemetve; másodlagosan felnyitott sír: rablóárak meghatározható, a csontváz elhúzták a helyéről, de a csontok in situ, rablás a combok tájékáról adatolható.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 26 darab gyöngyből, ebből 19 borostyán és 6 különböző formájú és színű üveg; 1 piros gyöngyszem fele; *helyzetük*: a nyak körül, a piros gyöngyszem ismeretlen helyen.
  - **S-fibulapár** (*hossz.*: 2,6 cm): *Stößen–Záluží típusú*, bronzból készült, jobbraforduló fibulapár, aranyozás nyomával; szeme kerek rekesz, benne piros üveglappal, csőre nyitott ráhajlik a testre; testét átlós bordákkal díszítették; *helyzetük*: egyik a nyaknál, a másik a gerincoszlop jobb oldalán, a mellkas középső részén.
  - **vascsat**: elporladt; *helyzete*: medence középső tájékán.

1.14. Bezenye–Paprét 71. sír (BÓNA 2001, 192; 2., 4. kép; BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 19–20, Taf. 1, Abb. 4.)

- **egyén**: női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 165 cm, *hossz.*: 240 cm, *szél.*: 110 cm; lekerekített téglalap alakú sírgödör, alján rönkkoporsó lenyomata, 205 cm hosszú, a fejnél 50 cm, a lábnál 45 cm széles lehetett; másodlagosan felnyitott sír: a csontok közül a koponya és pár ujjcsont van a sírgödörben szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: gyanta.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 6 darab üvegből; ebből 2 piros, 2 narancssárga és 2 zöld; hiányzik; *helyzetük*: szétszóródva a sír felső harmadában, a koponya körül.
  - **vaskés**: nyele hiányzik; hiányzik; *helyzete*: a bal kéz ujjai alatt, a sír bal, középső hosszanti oldalán.

1.15. Bezenye–Paprét 73. sír (BÓNA 2001, 192–193, 2., 6. kép; BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 19–20, Taf. 1, Abb. 4.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 220 cm, hossz.: 235 cm, szél.: 120 cm, 200 cm mélységben szűkül a gödör, koporsónak nincs nyoma; másodlagosan felnyitott sír: néhány csont és leletek szétszóródva a sírgödör alján.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 39 darab üveggyöngy; 1 korong alakú borostyán, egyik oldalán lapos, másikon domború (átm.: 3–3,2 cm; mag.: 1,8 cm); 1 hosszítottgömb alakú, gerezdelt áttetsző zöld alapon sárga sávós díszű (átm.: 1,7 cm; mag.: 1,8 cm); 16 darab lapítottgömb alakú piros opak (átm.: 0,5–0,6 cm; mag.: 0,4–0,5 cm); 19 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,4–0,6 cm; mag.: 0,3–0,5 cm); *helyzetük:* szétszóródva a nyak és a mellkas környékén.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,7 cm; szél.: 1,9 cm): *Bezenye 73.–Hegykö 65. típusú*, balra forduló ezüstöntvény, erős aranyozással; szemei kerek rekeszek, a csőr enyhén ívelten ráhajlik a testre, a fibula teste ovális alakú, vékony szalagszerű, rajta az I. állatstílusra visszavezethető díszítés; *helyzete:* a bal alkarcsont külső felén.
  - **bronztü csonkja** (hossz.: 8,2 cm; v.: 0,5 mm): kerek átmetszetű, vékony darab; felénél behajlítva, egyszerű, díszítetlen; *helyzete:* a bal combcsont külső felének környékén, a bal hosszanti fal közepénél.
  - **szarvasagancskorong** (átm.: 6,9x6 cm): felső szegélyén függesztőlyukkal, mindkét oldalán csiszolt, poncolt pontkörmintával és körzővel készített rozettamintával díszítve; *helyzete:* a bal combcsont külső felének környékén, a kés mellett.
  - **vaskés** (hossz.: 8,2 cm; szél.: 2,1 cm): alsó nyélállású, penge harmada törött; *helyzete:* bal combcsont külső felének környékén.

2. Bécs/Wien–Mariahilfer Gürtel [Wien–Mariahilfer Gürtel; Wien 6–Mittelgasse] (Bécs tartomány, Alsó-Ausztria, Ausztria)

1897. és 1898. évben körülbelül 20 sír került feltárássra, ennek legnagyobb része rabolt volt. A temetkezések közül 2 női sír teljes leletegyüttese ismert és értékelhető, az egyik az 1897., a másik az 1898. évből. Valószínűleg több női sírral számolhatunk, ezt jelzi a temetkezésekhez pontosan nem köthető, kb. 40 üveggyöngy és a négy csontfészű. Bibliográfia: WERNER 1962; DAIM 1981; TOBIAS et al. 2010.

Museum Wien, Bécs (Ausztria)

2.1. Bécs–Mariahilfer Gürtel 1897. évi női sír (TOBIAS et al. 2010, 286–289, Abb. 5., 6.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** ismeretlen.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **kengyelfibulapár** (hossz.1: 6,87 cm; szél.1: 4,96 cm; hossz.2: 6,77 cm; szél.2: 4,1 cm): *Mülhofen típusú*, ezüstöntvény, felületén tűaranyozás; fejlemeze négyszögletes, rövidebb oldalain két-két, hosszabb oldalán három gombbal, kengyele enyhén meghajló, láblemeze ovális, állatfejben végződik; a gombok tagoltak, nyújtott gömb formájúak, a nyakán és a fejlemezhez való csatlakozásnál készélesedő gallérszerű peremmel; a fejlemez peremén háromszögminták futnak végig, nielló-berakással; fejen látható főmotívum szemmetrikus kialakítású, lépcsős forma; kengyele közepén szélesebb borda, két sorban háromszögmotívumok szegélyezik, ezekben nielló-berakás, két oldalán vésett,

vízszintes ék alakú bordák; láblemezét nielló-berakással kitöltött háromszögsor veszi körbe, amelyet egy rovátkolt borda keretelt; a fő motívum szimmetrikus, lépcsős kialakítású; az állatfej Y vonala és a fejet lezáró vízszintes vonalban nielló-berakás, az Y vonal közepén háromszögsorban; a szem mandula alakú, egy keret veszi közre, amely a száj vonaláig lefut; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **övcsat**: hiányzó; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **hegyikristályfüggő** (*átm.*: 3,52–3,63 cm; *mag.*: 2,2 cm): korong alakú, többszögű átmetszettel, facettált; *helyzete*: ismeretlen.

2.2. Bécs–Mariahilfer Gürtel 1898. évi nő sír (DAIM 1981, 185–185, Abb 4:2; TOBIAS et al. 2010, 291–293, Abb. 9–11.)

- **egyén**: női (a leletek alapján)

- **temetkezési szokások**: ismeretlen.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngynyaklánc**: 27 üvegyöngy; 16 lapítottgömb alakú sárga opak, 11 lapítottgömb alakú vörösesbarna opak (*átm.*: 0,48–0,75 cm; *mag.*: 0,32–0,55 cm); *helyzetük*: ismeretlen, nem biztos, hogy a temetkezéshez tartozik.

▪ **vaskés**; elveszett; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **vascsat**: ovális fejű, erősen ráhajló, elvékonyodó pecekkel; *helyzete*: ismeretlen, nem biztos, hogy a temetkezéshez tartozik.

▪ **aranylemeztöredékek** (*hossz.*: 0,38–0,55 cm; *szél.*: 0,3–0,51 cm): 5 darab töredékes, szabálytalan alakú lemezke; *helyzetük*: medence környéke (táska).

▪ **agancsfésű** (*hossz.*: 13,95 cm; *szél.*: 4,31 cm): háromrétegű, egysoros, tokos agancsfésű, fogója háromszögletű, domborodó, a bordákat és a fogazott lemezeket hét vasszegeccsel rögzítették, pontkörös és rovátkolt díszítésű töredékes darab; *helyzete*: a medence környéke, aranylemezekkel együtt (táska).

3. Bratislava–Rusovce [Pozsony–Oroszvár] (Szlovákia)

Pozsonyban, az egykori *Gerulata* katonai erőd területén, Pieskový hon környékén került elő a római kori emlékek mellett egy 6. századi temető. A lelőhelyet először 1998-ban légifotókkal azonosították, majd 2002–2003 során kerültek feltárára a sírok, összesen 166. A lelőhely egyéb adatait néhány idézett tanulmányból ismerjük, de anyaga még nem teljesen közzétett. EZ a legnagyobb sírszámú pannoni temető mai tudásunk szerint. Bibliográfia: SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2007; SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2008.

3.1. Bratislava–Rusovce 26. sír (SCHMIDTOVÁ–RUTTKAY 2007, 340–341, 345, Abb. 5–6., SCHMIDTOVÁ–RUTTKAY 2008, 385, Abb. 9.)

- **egyén**: 40–49 év körüli nő (mat.).

- **temetkezési szokások**: m.: 210 cm; hossz. 230 cm; szél. 55–60 cm; ÉNy-DK tájolású, lekerekített sarkú aknasír, a váz nyújtott helyzetben feküdt, a karok a medencén feküdtek, a jobb a medencére hajtván, a bal kifordítva; bolygatatlan, a váz anatómiai rendben feküdt.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **kengyelfibulapár** (*hossz.*: 9 cm; *szél.*: 4,3 cm): *Salino, Aquileia* típusú, aranyozott ezüstfibulák, fejlemeze félkör alakú, peremén 5 tagolt, hengeres alakú, alul lapos, a fejfel egybeöntött, bordázott felületű gombbal; kengyele enyhén meghajló; lába rombusz alakú, két oldalán egy-egy kerek almandinberakással (*átm.*: 0,4 cm) és állatfejben végződik; a fejet kétoldalra néző spirálminta díszíti; kengyele díszítetlen; a láb két szélén szalagszerű minta, a végében duplakeretű háromszöggel, melynek folytatása a stilizált,

állatfejmotívum, szögletes szemmel és orral; *helyzetük*: egyik a bal medencelapát külső felén, a bal kéznél, a másik a bal medencelapát alsó felén, a combcsont belső felén, egymás alatt helyezkedtek el.

▪ **orsógomb** (*átm.*: ?; *mag.*: 1,7 cm): bikónikus alakú, agyagból készült, szürke, kisméretű kavicsokkal soványítva; *helyzete*: a jobb combcsont középső, külső felén. -

▪ **vascsat** (*hossz.*: 5,3 cm; *szél.*: 4,1 cm); *helyzete*: a bal combcsont belső felén, a térdhez közel.

▪ **vaskarika** (?) (*átm.*: 4,3–4,9 cm): vastárgy, valószínűleg karika, rákorrodálódott bőrmaradványokkal; *helyzete*: a két comb közötti részen, a medencéhez közel.

▪ **vastárgy I** (*hossz.*: 3,6 cm; *szél.*: 1,6–2,2 cm; *v.*: 0,5 cm): ismeretlen funkciójú vastárgy, lapos, hosszúkás formájú, vége hegyes; *helyzete*: a bal térd belső felén.

▪ **vastárgy II** (*hossz.*: 3 cm; *szél.*: 2,7 cm): felületén bőrmaradványokkal (csat?); *helyzete*: a medence közepén.

▪ **vaskés**: nincs kép; töredék; *helyzete*: két alsó lábszár között.

3.2. Bratislava–Rusovce 53. sír (SCHMIDTOVÁ–RUTTKAY 2007, 341–343, Abb. 7–8.)

- **egyen**: 7-14 éves gyermek (inf.II.).

- **temetkezési szokások**: m.: 180 cm; *hossz.*: 145 cm; *szél.*: 95–105 cm; Ny-K tájolású ovális alakú gödör (rányítás?); másodlagosan felnyitott sír: a koponya és az alsó állkapocs a sír Ny-i végében, a koporsófolton belül, a sírban a jobb kar csontjai anatómiai rendben, a bal kar egyik csontja és a bal láb csontjai bolygatott állapotban, a többi csont hiányzik.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **aranyfüggő** (*hossz.*: 2,2 cm; *szél.*: 1,6 cm): almandinberakásokkal ellátott függő, függesztőfüle elvékonyodó; a függőt granulákkal keretelték; közepén palmettaformájú mintával, összesen 8 különböző geometrikus alakú rekesszel, a berakások alatti aranyfóliákat hálómintával díszítették; *helyzete*: a sírgödör közepén, a mellkasi csigolyák környékén.

▪ **csigaházak** (*átm.1*: ? ; *átm.2*: 0,7 cm); *helyzetük*: az egyik a függő közelében, a mellkas alsó részén, a másik a jobb combcsont környékén.

▪ **gyöngyök**: 12 darab; 1 hengeres alakú barna opak (*hossz.*: 0,6 cm; *átm.*: 0,7 cm); 1 hengeres barna opak (*mag.*: 0,7 cm; *átm.*: 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú alakú kék (*mag.*: 0,4 cm; *átm.*: 0,8 cm); 1 töredékes hengeres alakú borostyán (*mag.*: 0,4 cm; *átm.*: 0,4 cm); 1 korongszerű, ismeretlen anyagú fehér (*mag.*: 1,5 cm; *átm.*: 2,1 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga opak (*mag.*: 0,4 cm; *átm.*: 0,7 cm); 1 henger alakú barna opak (*mag.*: 0,7 cm; *szél.*: 0,6 cm); 1 töredékes hengeres alakú borostyán (*mag.*: 0,9 cm; *átm.*: 0,2–0,5 cm); 1 hengeres alakú sárga opak (*mag.*: 0,6 cm; *átm.*: 0,7 cm); 1 henger alakú borostyán (*mag.*: 0,9 cm; *átm.*: 0,5 cm); 1 henger alakú borostyán (*mag.*: 1,1 cm; *átm.*: 0,6 cm); *helyzetük*: a jobb alkar belső felén.

▪ **vaskarika** (*átm.*: 2 cm); *helyzete*: a jobb comb környékén.

▪ **üvegkarperec** (*átm.*: 5,3 cm; *v.*: 0,5 cm; *v.*: 0,8 cm): fekete átlátszatlan üveg, D formájú átmetszetű, töredékes darab, a két végén vésett díszítés; *helyzete*: a bal láb végénél.

▪ **vasveret** (*hossz.*: 6,4 cm; *szél.*: 2,3 cm); *helyzete*: a bal láb végénél, a karperec mellett.

▪ **üvegtöredék** (*hossz.*: 1,8 cm; *szél.*: 0,9 cm; *v.*: 0,2 cm): kisméretű áttetsző; *helyzete*: a bal láb végénél, a veret és a karperec mellett.

▪ **vasrúd töredéke** (*hossz.*: 1,5 cm); *helyzete*: a bal láb végénél.

4. Brunn am Gebirge (Alsó-Ausztria, Ausztria)

A Brunn am Gebirge-i, Flur Wolfholz lelőhely Alsó-Ausztriában, Béctől délre fekszik. A 6. századi temető 1997-ben került elő egy neolitik telep és temető mellett, melyet P. Stadler

vezetésével tártak fel. Ennek D-i oldalán fedezték fel a langobard kori temetőt. Az északi rész egy kb. téglalap alakú terület, ahol 32 sír helyezkedett el sűrűn elhelyezkedő sorban. Az ettől D-re fekvő sírok egyfajta sírsort alkotnak, és nagyobb távolságra helyezkednek el egymástól. A temető 42 sírja egy kivétellel bolygatott és 6 női sír került a gyűjtésbe. Bibliográfia: ASPÖCK – STADLER 2003; ASPÖCK 2011.

Naturhistorisches Museum, Wien

4.1. Brunn am Gebirge 6. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, 179–180, Taf. 4.)

- **egyén:** 20-40 év közötti nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 125 cm; hossz.: 198–232 cm; szél.: 54–70 cm; NyDNY-KÉK tájolású sírgödör, valószínűleg koporsóban eltemetve; másodlagosan felnyitott sír: a két alsó lábszárcsont in situ, a többi csont a gödör felső felében szétszóródva, a medence hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csiga.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngy:** 1 lapítottgömb alakú piros opak (hossz.: 0,6 cm; átm.: 0,7 cm); *helyzete:* a sírgödör felső végében.
  - **vascsat** (szél.: 2,5 cm): egyszerű, ovális alakú, pecke ráhajló, vége elvékonyodik; *helyzete:* a sírgödör közepén.

4.2. Brunn am Gebirge 9. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, 181–182, Taf. 7.)

- **egyén:** 20-30 év közötti nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m: 117 cm; hossz.: 206–242 cm; szél.: 52–72 cm; NyDNY-KÉK tájolású sírgödör, deszkakoporsóban eltemetve; másodlagosan felnyitott sír: a vázcsontok többsége anatómiai rendben, a koponya, a felsőtest és a medence környéke bolygatott, a lábszárcsontok anatómiai rendben, medence hiányzik, a bal comb mellett egy férfikoponya.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 27 üveggyöngy; 7 gömb alakú vörösesbarna opak (átm.: 0,6 cm), 1 gömb alakú sárga opak (átm.: 0,6 cm); 3 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,4 cm); 1 lapítottgömb alakú piros opak (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,4 cm); 2 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,4 cm); 2 lapítottgömb alakú fehér opak (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,4 cm); 1 korong alakú, fekete alapon fehér hullámvonaldíszes (átm.: 1,7 cm; mag.: 0,9 cm); 1 szabálytalan hengeres alakú áttetsző vörös üvegből, sárga kopásfelszín (mag.: 0,7 cm; átm.: 0,7 cm); 1 gömbszerű, prizmaszerű, sokszögletűre csiszolt/facettált, narancssárga (átm.: 0,8 cm); 2 szögletes, 1 piros, 1 zöld, átlós vonalakkal díszített (átm.: 0,6–0,8; hossz.: 0,6 cm); 1 hosszúka, szögletes testű narancssárga (hossz.: 0,4 cm; átm.: 0,7 cm); 3 darab töredékes; *helyzetük:* a mellkas két oldalán szétszóródva.

4.3. Brunn am Gebirge 13. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, 182–184, Taf. 8–9.)

- **egyén:** 20-25 év körüli nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 150 cm; hossz.: 190–271 cm; szél.: 56–80 cm; Ny-K tájolású sírgödör, a halott koporsóban eltemetve; másodlagosan felnyitott sír: a jobb combcsont anatómiai rendben, a többi csont és leletek a sírgödör alján szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vaslemeztöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **almandinkövek:** 3 darab szabálytalan alakú almandinbetét (hossz.1: 0,9–1,2 cm, v.1: 0,2 cm; hossz.2: 0,7–1,1 cm, v.2: 0,2 cm; hossz.3: 0,8–0,7 cm, v.3: 0,15 cm); *helyzetük:* egy a betöltésben, kettő a mellkas eredeti környékén.

- **gyöngyök:** 40 darab; 19 fekete szabálytalan alakú opak (*átm.*: 0,2–0,3 cm); 3 gömb alakú, ebből 1 kék (*átm.*: 1,1 cm), 1 vörösesbarna sárga berakással, felületén hálómintával (*átm.*: 0,9 cm), 1 fekete és zöld, rajta 3 sárga pettyel (*átm.*: 1,3 cm); 3 lapítottgömb alakú sárga (*átm.1*: 0,3 cm; *átm.*: 0,7 cm); 3 darab orsószerű, hosszúkás alakú vörös (*hossz.*: 1,4–1 cm; *szél.*: 0,6 cm); 2 négyszögátmetszetű, egyik rövid vörös (*átm.*: 0,6 cm), egyik hosszúkás vörösesbarna (*átm.*: 0,9 cm); 2 kérdéses alakú barna (*átm.*: 0,3–0,4 cm); 1 töredék; *helyzetük:* a sírgödör alján szétszóródva.
- **vaskés I** (*hossz.*: 8,1 cm): töredékes, felsőnyélállású, hegye kopott, nyele hosszú, négyszögletes átmetszettel; mellette több vastöredékkal, talán vasolló (?); *helyzetük:* a sírgödör alsó harmadában.
- **vaskés II** (*hossz.*: 6,2 cm; *szél.*: 1,2 cm): felsőnyélállású, kisméretű, háromszög alakú pengével, nyele hosszú, négyszögletes átmetszettel; *helyzete:* betöltésben.
- **szeletelőkés** (*hossz.*: 22,7 cm; *szél.*: 5,4 cm; penge *szél.*: 2,5 cm): négyszögletes pengével, hosszanti oldalának két végén és közepén lapos átmetszetű nyéllal, a nyeleken famaradványokkal; *helyzete:* a sírgödör jobb hosszanti oldala környékén, a mellkas magasságában.
- **vascsat** (*hossz.*: 4,3 cm): ovális alakú, erősen ráhajló pecekkel; *helyzete:* a sírgödör középső harmadában.
- **ezüstkarika** (*átm.*: 0,8 cm): kerek átmetszetű, kisméretű, két helyen elvékonyodik; *helyzete:* a sírgödör közepén.
- **ezüstcsatok** (*hossz.*: 2 cm; *szél.*: 2,9 cm): két darab négyszögletes, vastag csatkarikájú, magasan ívelő, ráhajló pecekkel; *helyzetük:* az egyik a sírgödör közepén, a másik az alsó harmadában.
- **ezüstsíjvégek** (*hossz.*: 2,5 cm; *szél.*: 1 cm): lekerekített végű, duplalemezes, egyenesen záródó végén bekarcolt „X” minta, ezt egy vízszintes vonallal keretelték, végén a két lemezt szegecs fogja össze; *helyzetük:* az egyik a sírgödör közepén, a másik az alsó végében.
- **ezüstszegecs** (*átm.*: 0,7 cm; *hossz.*: 0,4–0,5 cm): 4 darab, fejük lapos, kerek, száruk rövid; *helyzetük:* két darab a sírgödör középső-, egy a sír alsó harmadában.
- **bronzlemeztöredék I** (*hossz.*: 2,4 cm; *szél.*: 2,7 cm): szabálytalan alakú lemeztöredék, poncolt pontkörmintával, többszörös bekarcolt vízszintes és függőleges vonalakkal több négyszögletes mezőre tagolva, oldalán 3 furattal; *helyzete:* a sírgödör közepén, a mellkas környékén.
- **bronzhüvely** (*hossz.*: 3,1 cm; *szél.*: 2,3 cm): bronzlemezről készült, famaradványokkal és négyzetes vascsapokkal ellátva; *helyzete:* betöltésben.
- **bronzhuzalkarika** (*átm.*: 1,6 cm): kerek átmetszetű, bronzdrótból hajlított karika; *helyzete:* betöltésben.
- **vaskarikatöredékek:** két lapos vaskarika, amelyek vasszereléssel kapcsolódnak egymáshoz (*átm.*: 1 cm); vasrúd és egy lapos vaskarika töredéke, kerek átmetszetű (*hossz.*: 2,5 cm; *átm.*: 0,4 cm); *helyzete:* a sírgödör jobb hosszanti oldalán, a térd magasságában.

4.4. Brunn am Gebirge 15. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, 184–186, Taf. 10–12.)

- **egyen:** 22–24 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 166 cm; *hossz.*: 202–274 cm; *szél.*: 64–134 cm; Ny-K tájolású, a halott koporsóban eltemetve, másodlagosan felnyitott sír: a bal combcsont *in situ*, a csontok többsége a sír felső felében szétszóródva, alsó felében a lábszárcsontjai bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vashuzaltöredék, vaslemeztöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 42 darab átlátszó és átlátszatlan üveg; ebből 25 darab kisméretű feketés-sötétbarnás színű gömbszerű, némelyik szabálytalan alakú darab (*átm.*: 0,2–0,4 cm); 4

darab piros-narancssárgás négyszögű átmetszettel (*átm.*: 0,5–0,8 cm); 2 darab lila, négyszögletes átmetszetű, felülete sokszögletűre csiszolt (*átm.*: 0,3 cm; *hossz.*: 0,5–0,6 cm); 2 darab vörösesnarancs, hosszúkás, orsószerű (*hossz.*: 0,9 cm; *átm.*: 0,6 cm); 4 darab gömb alakú, ebből egy kék (*átm.*: 0,5 cm); 2 vöröses (*átm.*: 0,6–0,9 cm); 1 fehér kék sávozással (*átm.*: 1 cm); 1 darab lapítottgömb alakú kék (*átm.*: 0,9 cm); 1 darab zöld hengeres (*hossz.*: 1 cm; *átm.*: 0,6 cm); 3 darab töredék, 2 sárga és egy zöld-fekete sárga pettyekkel; *helyzetük*: a mellkas környékén szétszóródva.

- **vascsat** (*szél.*: 4 cm): ovális alakú, töredékes, a pecke hiányzik; *helyzete*: a betöltésben.
- **szűrőkanál** (*hossz.*: 14,7 cm; *kanál átm.*: 3,3 cm; *függesztő átm.*: 2,6 cm): ezüsből, a kanálrésze félgömbös, a külső és a belső pereménél gyöngyözött minta fut végig, köztük pontkörmintasorral; a kanál kereszt alakban, négy darab kör alakú áttöréssel ellátva; a szára tagolt: a középső harmada szűkül; az kanálhoz csatlakozó harmadának pereme rovátkolt és félkör alakú poncmintákkal ellátva, közepén pontkörmintasor fut végig; az összeszűkülő középső részén egyenletes távolságban három helyen három-három vésett vízszintes vonallal; a szár alsó harmadának pereme rovátkolással és pontkörmintákkal díszített, a felső harmadához hasonlóan; kanál függesztőhurokban végződik, ebbe egy ezüstdrótot fűztek; *helyzete*: a sírgödör felső-középső harmadában.
- **vaskarikatöredék** (*átm.*: 1,2 cm): lapos, ovális átmetszetű, rákorrodálódva egy vastöredékkel; *helyzete*: a sírgödör középső harmadában.
- **ezüstveretek**: egy téglalap alakú, préselt, pontkörmintával ellátott övveret, benne ezüstszegeccsel (*hossz.*: 1,9 cm); egy téglalap alakú, hajlított ezüstlemez, végét szegeccsel fogták össze, poncolt pontkörmintával díszítve (*hossz.*: 1,4x0,6 cm); *helyzetük*: sírgödör középső harmadában.
- **bronzkarika** (*átm.*: 2,4 cm): lapos karika, ovális átmetszetű, egy helyen összeszűkül, mellette famaradványokkal; *helyzete*: a sírgödör középső harmadában, annak középső felén feküdt, a combcsont alsó felén.
- **szeletelőkés** (*hossz.*: 17 cm; *szél.*: 5 cm; *penge szél.*: 2,7 cm): négyszögletes pengével, hosszanti oldalának két végén elvékonyodó, lapos átmetszetű nyéllel; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
- **agancsfésűtöredék** (*hossz.*: 1,2 cm): eredetileg egysoros agancsfésű töredéke, díszítetlen; *helyzete*: a sírgödör bal alsó sarkában, a láb végénél.

4.5. Brunn am Gebirge 17. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, 186, Taf. 13.)

- **egyén**: ad.-sen. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 99 cm; *hossz.*: 206–224 cm; *szél.*: 58–76 cm; Ny-K tájolású sírgödör, a halott valószínűleg koporsóban eltemetve; másodlagosan felnyitott sír: a csontok a sírgödör felső felében szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, vastöredék, vasszeg.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 9 darab; 1 hosszúkás, téglalap átmetszetű piros színű, sárga és kék hullámvonalszerű díszekkel (*hossz.*: 1,5 cm; *átm.*: 1 cm); 2 gömb alakú, egy zöld, egy piros (*átm.*: 0,4–0,7 cm); 3 lapítottgömb formájú, 2 sárga (*átm.*: 0,5 cm); 1 sárga, fehér és piros petty és kör motívumokkal (*hossz.*: 0,5 cm; *átm.*: 1,1 cm); 1 hengeres alakú narancsszínű (*hossz.*: 0,7 cm; *átm.*: 1,4 cm); 2 lecsapottsarkú kocka alakú kék (*átm.*: 1–1,2 cm; *hossz.*: 1–1,1 cm); *helyzetük*: a sírgödör felső harmadában, a mellkas környékén szétszóródva.
  - **bronzkarperec** (v.: 0,2–0,5 cm): bronz, nyitott, kiszélesedő végű, kerek átmetszetű; *helyzete*: a sírgödör közepén, a mellkas eredeti helyén.
  - **vas táskaveret (?)** (*hossz.*: 6,4 cm; *szél.*: 1,3 cm; *átm.*: 0,3–0,1 cm): töredékes, átmetszete háromszögalakú; *helyzete*: a sírgödör közepén, a bal hosszanti oldal szélén, medence eredeti helyén.

- **bronzdrót töredékei** (átm.: 0,1 cm): különböző félkör alakban hajlított bronzdrótok töredékei (lánc?); *helyzete*: sírgödör közepén.
- **vaskés (?)** (hossz.: 4,9x1,3 cm; *szél.*: 2,5x1,7 cm): két lapos vastöredék, valószínűleg vaskés; *helyzetük*: a sírgödör bal oldala mentén, a „táskaveret” mellett.

4.6. Brunn am Gebirge 34. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, 193, Taf. 26.)

- **egyén**: felnőtt.
- **temetkezési szokások**: m.: 125 cm; hossz.: 218–234 cm; *szél.*: 62–110 cm; Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: betöltésben és a sír alján szétszóródva a csontok.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: ezüstlemeztöredékek.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 10 darab átlátszó és opak üveggyöngy; 5 zöld, lapítottgömb alakú (átm.: 0,2–0,4 cm); 2 zöld szabálytalan négyszög átmetszetű (hossz.: 0,6 cm; átm.: 0,9–1 cm); 2 lapítottgömb alakú, egy sárga és egy vörös (átm.: 0,6–0,8 cm); 1 gömb alakú vörösesbarna (átm.: 0,7 cm); *helyzetük*: a sírgödör közepén, bal hosszanti oldal mellett.
  - **vascsat** (átm.: 3,5x3,2 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a betöltésben.
  - **orsógomb** (átm.: 2,6 cm; *mag.*: 2 cm): bikónikus alakú, redukált égetésű; *helyzete*: a sírgödör bal hosszanti oldala mentén, a gyöngyök között.

5. Budapest–Óbuda/Aquincum (Pest vármegye)

A lelőhely 1942 óta ismert, Nagy Tibor régész leletmentése óta. A Vályog u. 10. sz. telkén egy 2. századi épület és három késő római téglasír került napvilágra 1995-ben. A 8. sz. telken 1995-ben 28 késő római, a 3–4. század fordulójától keltezhető sír került elő Topál Judit régész által vezetett feltáráson. 1997-ben, szintén a 8. sz. telken több sírt tettek tönkre. A későbbi helyszíni szemlét Madarassy Orsolya végezte, a 29. sz. sírt teljesen szétbontották, a 30. sír részben dokumentálható volt. A temetkezésekről nem volt megállapítható, hogy milyen kapcsolatban állt a késő római temetővel, de az épületet a két sír megásásakor nem használták már, emellett a sírok minden bizonnyal egykorúak voltak. A területről a későbbi feltárások alkalmával nem került elő népvándorlás kori temetkezés. A 6. századi bolygatott 29. sírban férfi, a 30. sír nő volt eltemetve. Bibliográfia: NAGY 1962; NAGY 2012.

BTM Aquincumi Múzeum, Budapest

5.1. Budapest III. Szépvölgyi út 41. 5. sír (NAGY 2012, 148, 154, 8. kép: 5., 10. kép: 4., 15. kép: 1., 16. kép: 1–23.)

- **egyén**: nő (leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 430 cm; hossz.: 200 cm; *szél.*: nem mérhető; Ny-K tájolású sír, a rablásról nincs információ, sírrajz nem áll rendelkezésünkre.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 23 darab üveg és féldrágakő gyöngy; ebből 1 gömb alakú karneol (átm.: 0,95 cm; *mag.*: 0,6 cm); 1 hatszögletű hasáb alakú karneol (hossz.: 1,45 cm; *szél.*: 1 cm); 5 lapítottgömb alakú fehér opak (átm.: 0,7–0,95 cm; *mag.*: 0,3–0,6 cm); 1 négyszögletes hasáb alakú lilásfehér opak (hossz.: 0,6 cm; *mag.*: 0,35 cm); 2 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,6 cm és 0,85 cm); 1 hengeres alakú piros opak (átm.: 0,4 cm; hossz.: 0,55 cm); 1 négyszög átmetszetű, szabálytalan hasáb alakú sötétpiros opak (*szél.*: 0,65 cm; hossz.: 0,9 cm); 1 korong alakú piros alapú, szürke foltos opak (átm.: 0,85 cm; *mag.*: 0,4–0,3 cm); 1 négyszögletű hasáb alakú zöld opak (hossz.: 0,6 cm, *szél.*: 0,4 cm); 1 négyszögletű hasáb alakú töredékes irizáló türkizzöld opak (hossz.: 1 cm; átm.: 0,4 cm); 1 négyszögletű hasáb alakú zöldeskék opak (hossz.: 0,8 cm; átm.: 0,6 cm); 2 lapítottgömb

alakú zöld opak (átm.: 0,7 és 0,8 cm; hossz.: 0,5 és 0,55 cm); 2 hatszögű hasáb alakú zöld opak (hossz.: 1,2 és 1,35 cm; átm.: 0,6 és 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú kék opak (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,5 cm); 1 hengeres alakú világoskék opak (hossz.: 0,8 cm; átm.: 0,85 cm); 1 amphora alakú sötétkék opak (hossz.: 1,1 cm; szél.: 0,9 cm; mag.: 0,5 cm); *helyzetük:* ismeretlen.

5.2. Budapest III. Vályog utca 8. 30. sír (NAGY 2012, 155, 158, 12–14. kép, 15. kép: 2–3., 16. kép: 24–72., 17. kép.)

- **egyén:** 20-30 év körüli nő.
- **temetkezési szokások:** m.: nem ismert; hossz.: 194 cm; szél.: 58 cm; Ny-K tájolású, kőlapokból épített sírgödör; a sírláda tetejét lapos kőlapokkal fedhették le, melyre tetőszerűen összerakott kőlapokat helyeztek, a gödör keleti oldalát és rövidebb oldalait téglával és kisebb kőlapokkal zárták le, alját nagyméretű, peremmel lefelé fordított téglával rakták ki; másodlagosan felnyitott és bolygatott sír: a munkagép tönkretette a kőlapos sírt, a Ny-i végében a koponya, a csigolyák, a jobb bordák és a jobb felkarcsont in situ, a többi csont szétszóródva a sírban, valószínűleg korabeli bolygatás miatt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs, állatfejpáros agancsfésű (?).
- **viselethez tartozó leletek:**

■ **gyöngynyaklánc I:** 63 darab üveggyöngyből; 2 hengeres alakú fehér opak (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,4–0,5 cm); 2 négyszögletű, szabálytalan hasáb alakú fehér opak, egyik bikónikus (hossz.: 0,7 cm; szél.: 0,5 cm); 3 lapítottgömb alakú fehér opak (átm.: 0,75 cm; mag.: 0,55–0,7 cm); 4 lencse alakú, eltérő méretű fehér gyöngyházkagyló héjából készült (átm.: 0,5–0,75 cm; mag.: 0,25–0,5 cm); 2 négyszögletű hasáb alakú sárga opak (hossz.: 0,5 cm; szél.: 0,4 cm); 7 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,6–0,9 cm; mag.: 0,5–0,8 cm); 4 négyszögletű hasáb alakú piros opak (átm.: 0,4–0,5 cm; mag.: 0,2–0,5 cm); 3 négyszögletű és 1 hatszögletű hasáb alakú sokszögű piros opak (hossz.: 0,5–0,6 cm; szél.: 0,4–0,45 cm); 13 lapítottgömb alakú piros opak (átm.: 0,7–0,9 cm; mag.: 0,5–0,7 cm); 1 bikónikus négyszögletű átmetszetű zöld, kissé áttetsző (hossz.: 0,75 cm; szél.: 0,5 cm); 1 négyszögletű hasáb alakú zöld opak (hossz.: 0,5 cm; szél.: 0,45 cm); 3 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,35 cm); 3 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,5 cm); 1 hengeres sárgászöld opak (mag.: 0,65 cm; átm.: 0,7 cm); 5 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 0,7 cm–0,9 cm; mag.: 0,4–0,7 cm); 2 lapítottgömb alakú kék opak (átm.: 0,4–0,5 cm; mag.: 0,35 cm); 2 korong alakú fekete, sárgás opak (átm.: 0,2 cm; mag.: 0,1 cm); 4 lapítottgömb alakú fekete opak (átm.: 0,3 cm; mag.: 0,2–0,3 cm); *helyzetük:* a nyakcsigolyák jobb oldalán és a koponya hátsó széle alatt.

■ **bronzkarika:** az nyakláncához tartozik (elveszett); *helyzete:* a nyakcsigolyák jobb oldalán.

■ **gyöngynyaklánc II:** 25 darab gyöngyből; 1 szabálytalan gömb alakú kvarc (átm.: 1,55 cm; mag.: 1 cm); 1 lapítottgömb alakú sárgásfehér kagylógyöngy, opak (átm.: 1,55 cm; mag.: 0,95 cm); 1 lapítottgömb alakú karneol (átm.: 1,1 cm; mag.: 0,7 cm); 1 hordó alakú piros opak (hossz.: 1,3 cm; átm.: 0,6 cm); 1 hatszögű hasáb alakú zöld opak (hossz.: 1,15 cm; átm.: 0,55 cm); 2 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,45 cm); 1 gömb alakú, gerezdelt, világoszöld opak (átm.: 1,6 cm; mag.: 1,4 cm); 1 gömb alakú, gerezdelt sárgás áttetsző (átm.: 1,15 cm; mag.: 0,95 cm); 1 nyújtottgömb alakú, gerezdelt, sárgás áttetsző (átm.: 1,15 cm; mag.: 0,9 cm); 1 szabálytalan gömb alakú világoskék alapon fehér betétes, inkrusztált díszű, a furattól induló virágszirom formából a gyöngy felületén körbefutó vonalakkal (átm.: 1,15 cm; mag.: 0,8 cm); 1 lapítottgömb alakú, barna alapon sárga keresztszálas díszű (átm.: 1,15 cm; mag.: 0,65 cm); 2 lapítottgömb alakú, fekete alapú, két fehér egyenes vonal között futó hullámvonaldíszszel (átm.: 1,5 cm; mag.: 1 cm); 2 lapítottgömb alakú, fekete alapú, fehér hullámvonaldíszszel (átm.: 1,5 cm; mag.: 0,7 cm és 0,85 cm); 2 lapítottgömb alakú fekete alapon, ráfolytatott fehér száakkal és beolvasztott sárga-fekete szemekkel (átm.: 1,4–1,5 cm; mag.: 0,9–0,95 cm); 1

lapítottgömb alakú, zöld alapon, öt kidudorodó piros keretezésű fehér pettyel (átm.: 1,4 cm; mag.: 1,6 cm); 1 lapítottgömb formájú, sötétkék alapon piros, fehér és kék pettyekkel (átm.: 1,45–1,6 cm; mag.: 1,2 cm); 1 henger alakú csíkos díszű reticella, széles sárga, fekete és piros vonalakkal álló halszákadísszal (átm.: 1,7 cm; mag.: 1,35 cm); 1 hordó alakú világoszöld alapú mozaikgyöngy, szabálytalan sárga keretezésű, közepén barna pettyel díszített (átm.: 1,15 cm; mag.: 1,15 cm); 1 kettős csonkakúp alakú millefiori, kék színű, rajta keresztbenfutó világos-, sötétkék és fehér szálakból, világoskék négyszirmú rozettákból és piros keretű, fehér belsejű szabálytalan ovális díszekkel (átm.: 1,85 cm; mag.: 1,25 cm); 1 henger alakú millefiori, két szélén piros sávval, közepén ovális, zöld keretelésű sárga betétek, melyeket piros rozetták választanak el egymástól (hossz.: 2,6 cm; átm.: 0,75 cm); *helyzetük*: az állkapocs mellett és alatt, a csigolyák jobb oldalán.

■ **aranycsüngők** (hossz.1: 1,2 cm; átm.1: 1 cm; súly1: 0,6 gr; hossz.2: 1,1 cm; átm.2: 0,9 cm; súly2: 0,7 gr; hossz.3: 1 cm; átm.3: 0,8 cm; súly3: 0,7 gr): a II. nyakláncra fűzött három darab, korong alakú aranycsüngő; függesztőfülük a lappal egybeöntött, a hátlap felé visszahajlított és forrasztással rögzített; fülek rovátkolt díszűek, bordázatuk eltérő; az előlap kapszulaszerűen kiemelkedő, középrésze félgömb alakú, ezt három granuláció utánzatú sor díszíti, a hátoldal közepe bemélyedő; *helyzete*: a nagyobb gyöngyökből álló nyaklánc részeként az állkapocs mellett és alatt, a nyakcsigolyák jobb oldalán.

■ **korongfibulapár** (átm.1: 3 cm; átm.2: 2,8 cm): *Vielitz C3.15 típusú*, háromzónás, rozetta alakú fibulák; ezüstöntvények; közepén koncentrikus kör alakú rekesz, melyet egy nagyobb átmérőjű koncentrikus kör övez, ezt sugárirányban 6 körcikkre osztották fel, felváltva 3 kisméretű és 3 nagyméretűre; az utolsó zónát 26 kisméretű szirom alakú rekesz zárja le; a kör alakú rekesz, a középső mezőben lévő kisebb rekeszek és a szirom alakú cellákban átlátszó vörös kőbetétek, alattuk recézett díszű aranylemezekkel; *helyzetük*: egyik a koponya alól, a másik a gerincoszloptól balra, a felső bordákkal egy vonalban került elő

6. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői homokbánya (Győr-Moson-Sopron vármegye)

A temető 1971-ben homokbányászat során került elő, összesen 7 sír maradt, ezt Gömöri János tárt fel. Összesen 3 sír volt alkalmas a női viselet elemzésére, a temető bolygatottsága és eredeti méretei ismeretlenek. Bibliográfia: TOMKA 1980.

Soproni Múzeum, Sopron

6.1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői homokbánya A. sír (TOMKA 1980, 8–9, Abb. 4: 6–8., Abb. 10: 1., 3., Abb. 11.)

- **egyén**: ismeretlen.
- **temetkezési szokások**: ismeretlen.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:

■ **kengyelfibula I** (hossz.: 6,3 cm; legnagyobb szél.: 2,6 cm, láblemez szél.: 1,3 cm): *Kühn 9., ún. Westhofen* típusúhoz hasonló, eredetileg ötgombos ezüsfibula; fejlemeze félkörös, rajta három gombbal, kengyele enyhén meghajló, a kengyellel egyenlő szélességű, trapéz alakú, a végén kiszélesedő láblemezzel; a gombok tagoltak, két végén bemélyedés; a fejlemezt széles borda veszi körül, középső motívuma a fej formájához igazodó cikcakkmotívummal; a kengyel és a láb középvonalán széles borda húzódik, rajta két sorban futó, niellóval kitöltött háromszögsorral (a kengyelen erősen kopott állapotban), a kengyel két szélén egy-egy mélyedés; a láb közepén lévő borda két szélét mélyedés határolja, majd mindkét oldalon hosszirányban egymásba illeszkedő két háromszögsor zárja le, amelyet neillóval töltöttek ki; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **kengyelfibula II:** *Kühn 9., ún. Westhofen* típushoz hasonló típusú fibula tűtartó lemezének és kengyelének töredéke; a kengyel és a láblemez középső bordáján két sorban háromszögmotívumok futnak nielló-berakással, a láblemezen a bordát egy-egy mélyedés, majd cikkcakkminta határolja; *helyzete:* ismeretlen.

6.2. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői homokbánya 4. sír (TOMKA 1980, 9–10, Abb. 4: 1–3., Abb. 5.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: kb. 190 cm; Ny-K tájolású aknasír, a halott rönkkoporsóban, nyújtott helyzetben, a hátára fektetve volt eltemetve, a karok a rönkkoporsó mérete miatt a medence szélén; bolygatatlan sír (?): a csontok anatómiai rendben, a felsőtest csontjai elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **kengyelfibula** (hossz.: 7,8 cm; fejlemez szél.: 4,8 cm; láblemez szél.: 1,7 cm): *Kühn 6., ún. Pfullingen* típusú, aranyozott ezüst frank fibula fejlemeze félkör alakú, rajta 5 gombbal, kengyele enyhén meghajló a lábbal egyenlő szélességű, a lába téglalap alakú, vége enyhén kiszélesedik; a gombok hosszúkásak, végükön vékony bordával; a fej peremén két sorban niellóval kitöltött háromszögmintával, a fej közepén két kifelé hajló, többszörösen feltekeredő spirálminta; a kengyel és a láb azonos díszítésű, a két szélén cikkcakkminta fut végig, a középvonalon lévő széles bordán két sorban háromszögalakú nielló-berakásokkal, a láb végén a borda Y-alakban végződik; *helyzete:* a medence jobb alsó felén.
  - **vascsat** (átm.: 3,8x2,5 cm): ovális, pecke ráhajló, töredékes; *helyzete:* a medence közepén.
  - **díszgyöngy** (átm.: 4,5 cm; mag.: 2 cm): kék üveg, ötszögletű átmetszetű, facettált felületűre csiszolt; *helyzete:* két alsó lábszárcsont között.

6.3. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői homokbánya 9. sír (TOMKA 1980, 11–16, Abb. 7., Abb. 8., Abb. 9., Abb. 10: 5–6., Abb. 12–16.)

- **egyén:** női (leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** Ny-K tájolású, lekerekített sarkú téglalap alakú aknasír, a halott koporsóban sírba helyezve, nyújtott pozícióban; másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest csontjai bolygatva, a mellkas alsó részétől lefelé a váz anatómiai rendben, a leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** karikás végű vasrúd.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** összesen 25 darab gyöngy; ebből 4 darab borostyán, egy nagyobb, két kisebb korongformájú, és egy kisméretű hengeres darab (átm.: 2,3–1 cm; mag.: 1,1–0,8 cm); összesen 21 darab áttetsző- és opak üveggyöngy; 3 lapítottgömb alakú, ebből 2 mézsárga (átm.: 2–3 cm; mag.: 1–1,1 cm), 1 sötétkék (átm.: 1,3 cm; mag.: 0,5 cm); 6 gömb alakú, ebből 2 fekete (átm.: 1,2–1,3 cm; mag.: 0,7–0,8 cm), 2 barna alapon hullámvonallal díszített (átm.: 1–1,1 cm; hossz.: 0,6–0,7 cm), 1 vörösesbarna, sötétzöld és sárga sávazású (átm.: 1,5 cm; mag.: 1 cm), 1 vörösesbarna fekete és sárga díszekkel (átm.: 1,5 cm; mag.: 1 cm); 3 darab millefiori gyöngy, 1 kisebb bikónikus alakú, világoskék alapon sötétkék, fehér és vöröses virágokkal (átm.: 1,1 cm; hossz.: 0,9 cm), 2 hordóalakú, egyik szürkésfehér alapú töredékes példány, a másik világoszöld alapon vörösesbarna, sárga és világosszürke virágokkal (hossz.: 2,8 cm; szél.: 1,5 cm); 2 hengeres alakú, szürke alapúak, egyiken sárga és vörösesbarna, a másikon vörösesbarna vonalszerű díszekkel (átm.: 1 cm; mag.: 0,6 cm); 1 hordóalakú citromsárga V-formájú hullámszerű díszekkel (mag.: 1,1 cm; átm.: 0,6 cm); *helyzetük:* a nyak környékén.

- **aranyfüggők:** összesen 3 darab gránátberakásos aranyfüggő; az 1. számú egyedülálló darab egy kör alapú cellából áll, melynek alján két kifelé hajló, ívelt falú cella figyelhető meg, a kör alakú cella közepén kereszt alakú, lekerekített szárú rekeszek, a kereszt csúcsánál félkör alakú rekesz csatlakozik a külső peremhez, füle bordázott, a gránátok alatti aranyfólia szövetnyomszerű mintával díszített (hossz.: 1,9 cm; szél.: 1 cm); a 2. és 3. számú függő téglalap alapú, alul egy kifelé hajló ívelt rekesszel, a téglalap alakban egy lekerekített szárú kereszttel, a fülek bordázottak (hossz.: 1,7 cm; szél.: 0,6 cm); *helyzetük:* a nyak körül a gyöngyök között.
- **ezüstkarakok** (átm.: 1,5x1 cm): ovális alakú függesztőkarakok, kerek átmetszettel; *helyzetük:* a nyak és a mellkas felső részén.
- **S-fibula** (hossz.: 2,6 cm; szél.: 1,2 cm): *Nikitsch-Kranj típusú*, aranyozott ezüst darab; a test széles, alig ívelt, a szeme helyén egy-egy kerek, a teste közepén egy rombusz alakú rekesz, benne gránát; a rekeszek között ék alakú mélyedés, a csőr erősen ívelt, a szem alatt csatlakozik a testhez; a fej alatt háromszög alakú mélyedésekkel; *helyzete:* a mellkas felső részénél.
- **kengyelfibulapár** (hossz.: 5,8 cm; *fejlemez szél.:* 2,8 cm; *lábtelemez szél.:* 1,4 cm): *Podbaba-Schwechat típusú* aranyozott ezüst fibulapár; félkörös fej peremén 7 darab, a fejjel egybeöntött gomb, a gombok és a fej között kerek áttörésekkel, kengyele rövid és enyhén meghajló, lába ovális alakú és állatfejben végződik; a gombok tagoltak, egyenes taggal kapcsolódnak a fejhez, a gombok vége félgömb alakú és a két szélső bordával tagolt; a fej peremén 2 sorban háromszög alakú nielló-berakások futnak, a közép-motívuma madárszárny; a kengyel közepén borda fut végig, rajta két sorban háromszög alakú nielló-berakásokkal, mindkét oldalán hosszanti irányban árkokkal; ovális lábát két mély árok kereteli, ezt mindkét oldalon szalagszerű motívum követi, a lábtelemez közép-motívuma a láb vége elé forduló madárfej; a végén lévő stilizált állatfej Y-vonala és az ehhez csatlakozó, fordított Y-alakban lefelé futó „száj vonalán” niellóval kitöltött, háromszög motívumokból álló sor fut, a szeme helyén félkör alakú bordákkal; a szem mandula alakú, többszörös szemkerettel, a száj vonala felett egy bordadísszel; a fibula lezárása poncolt pontkör-mintával díszítve; *helyzetük:* a medence bal oldalán, a medencelapát belső részén az egyik, a másik alatta, a bal medencelapát belső, alsó részén.
- **vascsat** (átm.: 3,2x2,8 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medence jobb oldalán.
- **ezüstlemezek** (hossz.: 1,5–2 cm; szél.: 0,4 cm): téglalap alakúak, a dupla lemezeket a lapok végén egy-egy szegecs fogja össze; 3 típusú díszítéssel: poncolt, dupla függőleges vonalával díszített peremű (2 db), hosszanti vonallal kettéosztott típusú (6 db) és díszítetlen darabok (6 db); *helyzetük:* lábak között, a medencétől az alsó lábszárcsontok közepéig.
- **vaskés és szerelékei:** a kés (hossz.: 10 cm) töredékes, felső nyélállású; a sírba bőrtokban lett behelyezve; a bőrtokhoz egy ezüstpánt tartozott és egy U-alakú koptató ezüstdől; *helyzetük:* az alsó lábszárcsontok között.
- **kalcedonyöngy:** hordó alakú, hozzátartozó ezüstszegeccsel, ami a pánt végére rögzíti; *helyzete:* a combok között, az ezüstlemezekkel kivarrt pánthoz tartozott.
- **kampós vasrudak:** téglalap átmetszetű vasrúd, végein félkör alakú kampók, egyik oldalán nagyobb (hossz.: 21,1 cm; szél.: 0,7 cm; v.: 0,4–0,5 cm), kerek átmetszetű, közepén elkeskenyedő töredékes vasrúd, egyik végén egy kis kampóval (hossz.: 13 cm, v.: 0,3–0,5 cm); *helyzetük:* bal combcsont külső felén.
- **csonttüvelő:** három darabban (hossz.1: 9 cm; szél.1: 2,8 cm; hossz.2: 7,6 cm; szél.2: 2,3 cm; hossz.3: 6,4 cm; szél.3: 1,4 cm) előkerült üreges csont/csonttégely, kettő enyhén ívelt testű, a darabok nem összeilleszthetőek; felületét sűrű halszálla minta és fémkorrodáció nyomai borítják; *helyzetük:* a bal combcsont külső felén, a vasrúdtöredékek mellett.

7. Gyirmót–Homokdomb [Győr–Gyirmót] (Győr-Moson-Sopron vármegye)

Győr mellett 1994-ben került feltárássra a langobard kori temető 36 sírral. A feltárást Tomka Péter végezte. A sírok erősen raboltak voltak, a nyugati, valószínűleg legkorábbi sírsáv érintetlennek bizonyult. Tomka Péter tollából két részpublikációból ismerünk néhány teljes temetkezést és a korszakhatározó leleteket, de a lelőhely nem közzétett. Összesen 3 női sír került a katalógusba. Bibliográfia: TOMKA 2005, TOMKA 2008.

Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr

7.1. Gyirmót–Homokdomb 24. sír (TOMKA 2008a, 262.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** a tájolása és a másodlagosan felnyitottsága ismeretlen.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs információnk.
- **viselethez tartozó lelet:**
  - **kengyelfibula:** *Podbaba–Schwechat típusú* aranyozott ezüstfibula; félkörös fej peremén 7 darab, a fejjel egybeöntött gomb, a gombok és a fej között kerek alakú áttörésekkel, kengyele rövid és enyhén meghajló, lába ovális alakú és állatfejben végződik; a gombok félgömb formájúak, egyenes taggal kapcsolódnak a fejhez; a fej peremén egy sorban háromszög alakú, nielló-berakással kitöltött motívumsor, a középmotívuma madárszárnyaszerű ábrázolás: a kengyel felőli oldalon többszörös félkör alakú minta, melyből ferdén, sugárirányban több borda fut; a kengyel közepén borda fut végig, rajta egysorban háromszög alakú, nielló-berakással kitöltött motívumsorral, mindkét oldalán hosszanti irányban bordák futnak; a láblemez peremén két sorban niellóval kitöltött, háromszög alakú motívumsor; a belső mezőt mély árok kereteli, középmotívuma pikkelyszerű, ék alakú motívumokkal; a végén lévő stilizált állatfej Y-vonala vékony, egy sorban háromszög alakú niellóval kitöltött motívumsorral, a szeme mandula alakú, többszörös szemkerettel, alatta két vízszintes bordával, majd félkör alakú láblezárással; *helyzete:* ismeretlen.

7.2. Gyirmót–Homokdomb 27. sír (TOMKA 2008a, 262.)

- **egyén:** női (a leletek alapján)
- **temetkezési szokások:** a tájolása és a másodlagosan felnyitottsága ismeretlen.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs információnk.
- **viselethez tartozó lelet:**
  - **S-fibula:** *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye altípus/imitáció*, jobbraforduló darab; a fej kisméretű, poncolt díszítésű, a csőr vékony, erősen ívelt, közepe vésett; a test közepén négyszögletes rekesz, benne kőbetét, a nyaknál egy-egy háromszög alakú rekeszimitáció, benne többszörös háromszög alakú bordákkal; a rekeszek között a test hosszanti bordákkal díszítve; *helyzete:* ismeretlen.

7.3. Gyirmót–Homokdomb 31. sír (TOMKA 2008a, 262; TOMKA 2008b, 35.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** a tájolása ismeretlen, bolygatatlan sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** római érme.
- **viselethez tartozó lelet:**
  - **gyöngynyaklánc;** *helyzete:* a nyak körül.
  - **korongfibula I:** *négysziromos rozettafibula;* bronzöntvény, nyolcsziromos darab, négy kerek szirmmal, közte kisméretű hegyes szirmok; a négy karéjon poncolt

pontkörmintával, a háromszög alakú szirmokat kereszt alakban poncolt vonalakkal kötötték össze; *helyzete*: a mellkas közepén, bal oldalon.

▪ **korongfibula II**: bronz rozettakorong, sokszirmos, lapos a felülete, rajta sűrű poncolt pontmintákkal; *helyzete*: a nyak alatt.

▪ **vascsat**: ovális alakú, pecke hiányzik; *helyzete*: a medence fölött jobb oldalon.

▪ **vaskés**: töredékes darab; *helyzete*: a térd között.

8. Gyönk–Vásártér utca (Tolna vármegye)

Az 1887-ben talált fibula Hampel József téves közlései nyomán 80 évig *Regöly* lelőhellyel szerepelt, lelőhelyét csak 1968-ban sikerült meghatározni. A Bóna István által elvégzett hitelesítő feltárás során egy nagyméretű avar kori temető mellett került elő 6 db 6. századi sír, melyek mindegyike bolygatott. Az 1. sírként számontartott fibula mellett további 3 került a katalógusba. Bibliográfia: BÓNA 1974; BÓNA – B. Horváth 2009

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd

8.1. Gyönk–Vásártér u. 1. sír (BÓNA 1974, 103, 57. kép, NAGY 2007, 65, 66. tábla; BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 28, Taf. 2.)

- **egyen**: női sír eredetileg, de távolabb az eredeti temetőtől, 1887-ben került be a lelet a Magyar Nemzeti Múzeumba. Hampel József helytelenül határozta meg a lelőhelyét.

- **temetkezési szokások**: ismeretlen.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: /

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 7,1 cm): *Cividale-Cella/Gyönk típus* (*Kajdacs 2–Tamási 6–Castel Trosino K*) aranyozott ezüst, kilencgombos fibula; fejlemeze félkör alakú; a gombok hiányoznak (eredetileg tagoltak, a fejlemezéből induló gomb teste hármastagolású, a középső bikónikus alakú kiszélesedést félkör alakú lemez köti össze, a gombok vége nyújtottgömb alakú, végükön szegecs); a kengyele enyhén ívelt, a láb ovális alakú, vége állatfejes; a fejen az I. állatstílus jegyében készült állatábrázolás erősen leegyszerűsített geometrikus részekből áll, az állatfigura feje a jobb sarokban van, csúcsos- ovális alakú szemmel, a test téglalap alakú elemekből áll, ezt rovátkolással töltötték ki; a fejlemez kiemelkedő ezüstpereme egy niellóval kitöltött háromszögsorral díszített; a kengyel két szélén egy-egy és a közepén lévő széles bordán két sorban nielló-berakásokkal kitöltött háromszög-motívumsor, a kengyel két oldala vízszintes vonalakkal díszítve; a láb peremén két sorban és az állatfej Y-vonalában két sorban nielló-berakásos háromszögmotívumok; a láblemezen két egymásnak hátatfordító, a fibula vége felé forduló állatalak szintén erősen stilizált geometrikus részekből áll, fejük a láb végződése felé fordul; az állatfejek ívelt kontúrvonalból és zárt félovális szemkeretből állnak, a nyak három rövid rovátkával jelezve, a mellső lábat egy elkeskenyedő végű vonal jelképezi, a comb kettős keretvonalú, a két állatalakot a fibula középső vonalában egy vonal választja el, amely rombusz formájúra szélesedik a láblemez végén; nagyobb méretű nielló-berakásos háromszögek díszítik az állatfej alakját követő szélesebb peremrészt a fibula lezárásánál; *helyzete*: ismeretlen.

8.2. Gyönk–Vásártér u. 3. [20.] sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 28–29, Abb. 8, Taf. 2.)

- **egyen**: nő (a leletek alapján).

- **temetkezési szokások**: m.: 200 cm; hossz.: 208 cm; szél.: 55 cm; Ny-K tájolású, téglalap alakú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, másodlagosan felnyitott sír: a koponya, a jobb felkar csontja és a bordák bolygatott állapotban, elmozdulva.

- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, állatcsontok.
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 26 darab üveggyöngyből; 1 gömb alakú piros és zöld millefiori, 1 világoskék fehér és sötétkék betétekkel, gömbszerű; 1 millefiori díszes gömb; 9 narancsszínű gömb és henger alakú; 9 különböző méretű piros gömbös és hengeres alakú; 1 piros háttérű, gömb alakú sárga mintával; 1 világossárga vagy fehér alapú gömbszerű; 1 fehér-piros-zöld millefiori; *helyzetük:* a mellkason bolygatott állapotban.
  - **vascsat** (*átm.*: 3,6x3,7 cm): ovális alakú, töredékes csatfej, pecke erősen ráhajló; *helyzete:* a bal medencelapáton.

8.3. Gyönk–Vásártér u. 4. [32.] sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 29, Taf. 2, Abb. 8.)

- **egyen:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 143 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 70–60 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a jobb felkar elmozdulva, az ujjcsontok elporladtak.
- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** juhcsontok.
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **agancsfésű** (hossz.: 15,5 cm; *fogakkal szél.*: 3,9 cm; *borda szél.*: 2,15 cm): egysoros, fogója domború, háromszög alakú, peremén alul és felül három-három párhuzamos, vízszintes vésett vonal, a rögzítőbordák és a fogazott lemezek 9 vasszegeccsel rögzítve; fogai és a borda is töredékes; *helyzete:* szorosan a koponya mellett, bal oldalon.
  - **gyöngynyaklánc:** 16 darab üveggyöngyből; 3 lapítottgömb alakú piros opak; 3 lapítottgömb alakú sárga opak; 2 lapítottgömb alakú és egy hengeres alakú fehér opak; 3 lapítottgömb alakú és egy ötszögű átmetszetű, hasáb alakú zöld opak; 1 lapítottgömb alakú vörös sárga keresztszáldíszes opak; 2 hengeres alakú vörös, ráfolyatott sárga sávós opak; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vaskés** (hossz.: 7,2 cm; *szél.*: 0,6–1,2 cm): felső nyélállású, két töredékben, a nyél négyszögletű átmetszetű; *helyzete:* bal combcsont mellett, a lábak között.
  - **vascsat:** hiányzik; *helyzete:* medencén.

8.4. Gyönk–Vásártér u. 5. [51.] sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 29, Taf. 2, Abb. 8.)

- **egyen:** tizenéves lány.
- **temetkezési szokások:** m.: 265 cm; hossz.: 183 cm; szél.: 100 cm; DNy-ÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírkamra, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, másodlagosan felnyitott sír: a koponya, a kezek és a medence enyhén bolygatott helyzetben.
- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** három agyagedény [szvéb fazék és két egyforma bepecsételt díszű edény].
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 36 darab üveggyöngy; 1 gömb alakú millefiori piros szegéllyel, középső sáv kék színű, rajta sárga foltok; 3 millefiori gyöngy ötszögű átmetszettel, hasáb alakú, peremük piros, a középső mező sötétkék és sárga, fehér-kék foltokkal; 1 zöld henger alakú; 2 betétes gyöngy, piros alapon sárga sávokkal; 15 gömbszerű világoszöld opak; 14 kisméretű hengeres és gömbalakú díszítették; *helyzetük:* a nyaknál, a koponya és a váll környékén.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,7 cm; *szél.*: 2,3 cm): *Sarching* típusú aranyozott ezüstöntvény; szemek helyén kerek rekeszek, amelyekből kiindulnak a test első harmadát alkotó, egy-egy csepp alakú tagok; a két cseppformát a test közepén egy négyszög alakú rekesz köti össze; csőre nyitott, vége lekerekített, egyik a csepp alakú tag ívére, az alsó a négyszög alakú rekeszre

hajlik; a középső rekeszhez alul és felül csatlakozó csepp alakú mezők alsó kétharmadát keresztben bordákkal díszítették; *helyzete*: a bal combcsont belső részén.

- **vascsat** (hossz.: 5,4 cm; szél.: 4,9–3,5 cm): négyszögletes alakú, középvonalán a két oldala befelé ível, a pecék ráhajlása felőli oldala szélesebb; *helyzete*: medencén.
- **vasfüggesztő/szegecs** (átm.: 0,4–0,7 cm): háromszög átmetszetű, egyik vége ráhajlítva a testre; *helyzete*: bal combcsont külső felén.
- **vaskarikák**: 2 kerek átmetszetű vaskarikatöredék, valószínűleg egymásba akasztva eredetileg; *helyzetük*: a vastű alatt, bal combcsont külső felén.
- **vaskés** (hossz.: 5,2 cm; szél.: 1,2–2,1 cm): penge és nyél találkozásának kisméretű töredéke; *helyzete*: karikák alatt, a bal lábszárcsont közepén.
- **nyolcas alakú vashurok** (hossz.: 4,9 cm; szél.: 2,1 cm): vaskarika, melynek közepét összekalapálták; *helyzete*: két alsó lábszárcsont között
- **orsógomb** (mag.: 1,6 cm; átm.: 2,35 cm): bikónikus, sötétbarna színű, felülete sima, helyenként durvább anyagú, vöröses; *helyzete*: a sír alsó végében, pontos helyzet ismeretlen.
- **vaslánc részei**: 7-8 egymásba akasztott karika darabjai; *helyzete*: a sír alsó végében, pontos helyzete ismeretlen.

9. Hegykő–Mező utca [Heiligenstein] (Győr-Moson-Sopron vármegye)

A lelőhelyet 1959–61 között három idény alatt tárták fel Bóna István vezetésével. A temetőt szinte teljesen sikerült feltárni, összesen 81 temetkezés azonosítható, ezek nagy részét bolygatatlannak határozták meg. Összesen 19 női sír került a katalógusba. Bibliográfia: BÓNA 1960B; BÓNA 1961; BÓNA 1963; BÓNA 1998; BARBIERA 2005; BÓNA – B. HORVÁTH 2009.

Soproni Múzeum, Sopron

9.1. Hegykő–Mező u. 3. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 33–34, Taf. 5: 3, Abb. 14.)

- **egyén**: 40-50 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 145 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 50 cm; NyDNY-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, kezek a medencére helyezve; bolygatatlan: a csigolyák és a bordák elporladtak, a többi csont *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredékek.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronztű** (hossz.: 15,6 cm): fejes tű, teste kerek átmetszetű; feje kiszélesedő, kúpos alakú, csúcán gömbszerű díszítéssel, a kiszélesedő fej alatt öt vízszintes, párhuzamos vonal; *helyzete*: szorosan a fej jobb oldala mellett, függőleges irányban.
  - **fülbevaló I** (átm.: 4,3 cm): vékony bronzdrót fülbevaló, egyik végén bronzlemezről készült poliéder alakú rátét, benne lila üvegbetéttel, a másik vége elvékonyodik; *helyzete*: a koponya jobb oldalán, az alsó állkapocsnál.
  - **fülbevaló II** (átm.: 4,5 cm): egyszerű huzalfülbevaló, bronz drótból, egyik vége behajlítva; *helyzete*: a koponya bal oldalán, az alsó állkapocsnál.
  - **gyűrű I** (átm.: 2,1 cm; lemez szél.: 1,1 cm): bronzlemezről kivágott gyűrűpánt, rajta poncolt pontokból álló, hal formájú díszítmény, közepén kerek rekesz, pereme bevagdosott díszű, benne lévő köbötét kiesett; *helyzete*: az állkapocs alatt (nyakláncba fűzve?).
  - **gyűrű II** (átm.: 2,8 cm): hasonló gyűrű, de a karikája díszítetlen; a betétet bronzdrót veszi közre; *helyzete*: az állkapocs alatt (nyakláncba fűzve?).
  - **gyöngynyaklánc**: 67 darab üvegyöngyből, közte egy borostyánnal; főleg kisméretű barna, sárga gyöngyökkel, köztük ikergyöngyök; 1 hengeres kék; 2 zöld és 3 világoskék

csavart; 4 csavart kék hengeresgyöngy; 2 fekete, sárga berakással; *helyzetük*: a nyak és a mellkas felső részén.

▪ **vascsat**: ovális alakú, ráhajló pecekkel, kép nincs; *helyzete*: a medence közepén, kissé jobb oldalon a gerincoszlop mellett.

9.2. Hegykő–Mező u. 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 34, Taf. 4: 4, Abb. 12.)

- **egyén**: nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 180 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 60 cm; NyD Ny-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, deszkakoporsóba, kezek a medencére helyezve; bolygatatlan: a csontok és a leletek *in situ*, a bordák körül enyhe bolygatással.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **korongfibula** (*átm.*: 2,8 cm; *mag.*: 0,5 cm): *Vielitz B3.8 típusú* rozetta alakú, ezüst alapon lévő szirmos korongfibula, közepén egy kerek rekesz, ezt 12 szírom veszi körbe; a rekeszek alatt préselt aranylemezzel, 4 cellában fehér üvegberakással, 3 üres volt; *helyzete*: az állkapocs jobb oldalánál.

▪ **gyűrű** (*átm.*: 2,8 cm x 2,5 cm): bronzöntvény, feje ovális alakban kiszélesedik, rajta felirattal („IFO”); *helyzete*: a korongfibula közelében, az állkapocs és a jobb kulcsont környékén.

▪ **gyöngynyaklánc**: nagyobb méretű (*átm.*: 1,2–1,9 cm) és egy kisméretű gyöngyökkel; 1 nagy borostyán; 1 tekercselt lila, zöld és ezüstösen irizáló felszínű; 1 töredékes fehér márványszerű; 1 mészkőkorong; 1 nagyméretű zöld fehéreskék, kék és zöld pontokkal; 1 hasonló kisebb méretű millefiori piros, zöld és kék berakásokkal; 2 gerezdelt zöld, egyik nagyobb méretű, irizáló felszínű; 1 fekete üveg piros berakásokkal; 1 barna üveg sárga sávozással; és 3 kisméretű gyöngy, barnászörös, sárga és fehér; *helyzetük*: a nyak körül.

▪ **kengyelfibula** (*hossz.*: 7,9 cm; *fej szél.*: 4,4 cm; *láb szél.*: 1,4 cm): *Kühn 42., Wiesbaden típusú* ötgombos ezüstfibula, néhol aranyozás nyomaival; a gombok hosszúkásak, végük elvékonyodik, alatta két vésett párhuzamos vonallal; fejlemeze félkör alakú, a kengyele enyhén meghajló, lába egyenlő szélességű a kengyellel, a vége felé enyhén kiszélesedik, lezárása egy lekerekített végű, stilizált állatfej; fejlemezen hálómintába rendezett meandermotívumokkal; a kengyelen a borda két oldalán sűrű vízszintes, párhuzamos bordákkal díszített; a láblemez közepén futó bordát a láb végénél, az állatfej felett vízszintes borda metszi, keresztet alkotva, a kereszt közepén és szárain egy-egy kerek rekesszel, benne gránátbetétekkel; a láb két oldalán negatív meandersor; a kereszt alakú motívum két oldala alatt lévő állatfej szeme mandula alakú, szemkerete rovátkolt díszű, a száját a középső borda két oldalán húzódó három vízszintes vonal alkotja, melyek közül a felső rovátkolt; *helyzete*: a medence közepén.

▪ **vascsat** (*átm.*: 3,3 cm): formája kerek, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence jobb oldalán.

▪ **üvegfüggő** (*átm.*: 3,3 cm): keresztmetszete ötszögletű, facettáltra csiszolt felülettel, rongálódott; *helyzete*: combok között, a bal combsontnál.

▪ **vaskés** (*hossz.*: 12 cm): középső nyélállású; *helyzete*: combok között, az üveggyöngy mellett.

9.3. Hegykő–Mező u. 7. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 34, Taf. 5: 7, Abb. 12.)

- **egyén**: mat. korú nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 152 cm; hossz.: 235 cm; szél.: 60–70 cm; NyD Ny-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, kezek a medencére helyezve; bolygatatlan (?): a csontok és a leletek *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **gyöngynyaklánc:** különböző gyöngyökből, 1 nagy borostyán, 2 zöld korong alakú üveg, 2 gerezdelt zöld üveg, 1 irizáló, 2 fekete vagy sötétkék üveg fehér hullámvonallal, 1 zöld üvegkorong, 1 prizmaalakú borostyán, 1 vörös hengeres üveg sárga sávozással, 1 öntöttbronz gyöngy, 1 faragott csontgyöngy; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **vascsat** (átm.: 4 cm): ovális, kissé szabálytalan karika, pecke hiányzik; *helyzete:* a medence jobb oldalán.

9.4. Hegykő–Mező u. 9. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 34, Taf. 5: 9, Abb. 13.)

- **egyén:** inf. II. korú kislány.

- **temetkezési szokások:** m.: 152 cm; hossz.: 170 cm; szél.: 50 cm; NyDNY-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe; bolygatatlan (?): a csontok rossz állapotban, a medence, a bordák, egyes csigolyák, a kéz- és a lábfej csontjai elporladtak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** rozsdanyom a medencén.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **gyöngynyaklánc:** 13 üveggyöngyből, 4 sárga, 7 vörös, 2 sötétvörös; *helyzetük:* a nyak körül és a mellkas felső részén szétszóródva.

9.5. Hegykő–Mező u. 17. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 37, Taf. 7: 17., Abb. 16.)

- **egyén:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 110 cm; hossz.: 217 cm; szél.: 50–40 cm; NyDNY-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe; bolygatatlan (?): jó megtartású váz, a kéz- és a lábfej csontjai hiányoznak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** gyanta- vagy viaszmaradvány.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **fülbevaló** (átm.: 2,1 cm): egyszerű, nyitott bronzdrótból készült; *helyzete:* a koponyától jobbra.

▪ **gyöngyök:** 2 darab, egyik hosszabb henger alakú barna, a másik gömb alakú sárga; *helyzetük:* a nyaknál.

▪ **bronzcsat** (hossz.: 1,5 cm; szél.: 1,8 cm): négyszögletes, széles és lapos csatfejjel, pecke nincs; *helyzete:* a nyakcsigolyákon.

▪ **bronzhüvely** (hossz.: 1,7 cm; átm.: 0,5 cm): kisméretű, vékony bronzlemezről hajlított, nyitott oldalú, két furattal a felületén; *helyzete:* a bal kulcscsont közepén.

▪ **vaskés** (hossz.: 10,3 cm): felső nyélállású, enyhén töredékes; *helyzete:* a bal medencelapát fölött ferdén fektetve, nyele a medence szélén, hegye a csigolyáknál.

▪ **karperec** (átm.: 7 cm; v.: 0,4-0,5 cm): nyitott, vasból készült, vége kör alakban kiszélesedik, lapított, három darabban maradt meg [SM Ltsz. 65.47.3.]; *helyzete:* a bal alkaron.

9.6. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 37–38, Taf. 8., Abb. 15.)

- **egyén:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 220 cm; hossz.: 240 cm; szél.: 140cm; NY-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú sírgödör/kamra, két hosszanti oldalán padkával, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve, deszkakoporsóban helyezték sírgödörbe, jobb keze a medencén; bolygatatlan sír: a vékonyabb csontok elporladtak, a koponya sérült, a többi csont és a leletek is situ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** üveg pohár, üvegkorong, szeletelő kés, szárnyas csontjai.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **korongfibulapár** (átm.: 2,9 cm): *Vielitz B3.8 típusú*, rozetta alakú, aranyozott ezüst alapon, rekeszes szirmos korongfibulák, közepén két koncentrikus kör alakú rekesz, ezt 12 szírom veszi körbe, ebben fehér, kék és zöld üvegberakással, a fibulát drótkeret veszi körbe; *helyzetük*: egyik a nyaknál, az áll alatt jobb oldalon, a másik a koponyától jobbra, nem viseleti helyzetben.
- **gyöngynyaklánc**: 8 kisméretű piros és sárga üveg, egy hengeres, a többi gömb alakú; *helyzetük*: a nyaknál és a bal váll környékén.
- **vascsat**: kerek csatkarika, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a test közepén, medence környéke (?), pontos helye ismeretlen.
- **vaskéstöredék**: középső nyélállású, töredékes; *helyzete*: bal alkarnál, a test mellett.
- **kengyelfibulapár** (hossz.: 12,8 cm, *fejlemez szél.*: 7 cm, *láblemez szél.*: 4,6 cm): *Cividale-típusú* (vagy *Hegykö 18–Cividale-San Giovanni*) aranyozott ezüstöntvény, feje négyszögletes alakú, kengyele enyhén ívelt, láblemeze rombusz alakú, vége félkör alakban kiszélesedik; fejét stilizált madárfejkoszorúval keretelték, a négy sarkában és a fejlemez hosszanti oldalának közepén, a kengyellel szemben egy-egy kerek alakú rekesszel, benne almandinberakással; a madárkoszorút két sor háromszögalakú niellóberakással díszített borda követi, amely a kengyel felé haladva a kengyel lefutását és annak bázisát is körbeveszi ([- alakban); a niellóval díszített borda által körülvelt mezőben spirálminta látható; a kengyel lefutásánál/bázisán egy félkör alakú rekeszben almandinberakás látható; a kengyel közepén szélesebb borda fut, benne két sorban niellóval kitöltött háromszögekkel, ez a lábon is végigfut, igazodva a láblemez alakjához; a kengyel két oldalán a fejlemeztől indulva sűrű vízszintes bordázatot spirálmotívumok, majd újabb vízszintes bordák követnek; a motívumsor a láblemezen is folytatódik; a láblemezt niellóval kitöltött háromszögsor veszi közre, amelyet egy spirálmintával kitöltött mező követ; a láb közepén egy rombusz alakú almandinberakás figyelhető meg, ezt vésett vonalak veszik közre; a láb végén stilizált emberfej látható és a niellóberakásos keretet egy széles félkör alakú koszorú zárja le, rajta hét darab, kétfelé ágazó kettősspirál motívummal; a kengyel lefutásánál, a láblemez két oldalán egy-egy lecsüngő állat/madárfej; a rombusz sarkainál két-két kerek rekesz, benne almandinberakás; *helyzetük*: az egyik a medence fölött, a gerincoszlop mentént bal oldalon, a másik a medence bal oldalán keresztbefektetve, fejlemez a bal combcsontfejnél.
- **díszgyöngyök**: borostyán (átm.: 1,3 cm; *mag.*: 0,8 cm), üvegből készült zöldes hengeresgyöngy, piros és sárga sávval (átm.: 1,3 cm; *mag.*: 1,5 cm), két darab fekete-sárga gömbölyű üveggyöngy; *helyzetük*: combcsontok között, a bal combcsont mellett.
- **ezüst díszkulcspár** (hossz.: 10,8 cm): lemezből kivágott kulcsimitációk, a szárán és a tollak középvonalában poncolt kör és félkörmintával, szegélyén pontmintával, száraik vége átlukasztott, eredetileg ezüstkarikára volt függesztve, a tolla fektetett E- és horgony alakú; *helyzete*: térdek között.
- **ezüstveretek**: kilenc darab téglalap alakú bőrpántra (?) szerelhető ép és sérült veret, felületükön poncolt félkörmintákkal, két végükön szegecsek fogják össze a hátlemezzel; *helyzetük*: a jobb térd fölötti résztől indulva majdnem a jobb bokáig fut.
- **hegyikristályfüggő** (átm.: 3,3 cm; *mag.*: 1,9 cm): ötszög átmetszetű, facettált felülettel, közepén átfúrt; *helyzete*: jobb boka mellett, az ezüstlemezekkel kivarrt pánt végén.
- **borostyánfüggő** (átm.: 2,8–2,5 cm; *mag.*: 1,6 cm): átfúrt, gömb alakú; *helyzete*: a jobb lábfejen.
- **bronzkulcs**: a szára végén függesztőlyukkal, szára kerek átmetszetű, öt bordával tagolt, ahol a szár elvékonyodik, a két középső borda között poliéderes alakúra formált; a tollán áttört keresztmintával, felülete poncolt; későantik típusú; *helyzete*: a bal térd mellett, annak külső felén.
- **vaslánc-töredékek**: egyberozsdásodva; *helyzete*: bal térd mellett, a bronzkulcs alatt.

9.7. Hegykő–Mező u. 19. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 38–39, Taf. 7: 19.)

- **egyén:** inf.I. korú gyermek (leletek alapján lány).
- **temetkezési szokások:** m.: 190 cm; hossz.: 135 cm; szél.: 35 cm; Ny-K tájolású sír, a gödör formája ismeretlen, a halottat a hátára fektetve helyezték sírgödörbe; rablásról nincs információ: a csontok legnagyobb része elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 7 vörös és 4 sárga üveggyöngyből; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **bronzcsat** (átm.: 2,4 cm): ovális, enyhén D-alakú, nincs csatpecsek; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés** (hossz.: 10,9 cm): négy darabban, felső nyélállású; *helyzete:* bal combcsont mellett, annak külső felén.
  - **vasláncszemek;** *helyzete:* ismeretlen.

9.8. Hegykő–Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 39–40, Taf. 7: 21., Abb. 16.)

- **egyén:** ad. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 160 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 60–50 cm; NyDNy-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, bal keze a medencén; bolygatatlan: a bordák elporladtak, a többi csont in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 64 darab nagyobb és kisebb méretű gyöngyökből, 1 fehér üvegkorong, hullámvonallal díszítve; 1 fehér gerezdelt üveg; 6 különböző méretű borostyán; 4 zöld korongszerű; 2 gerezdelt zöldes-fehér; 1 millefiori, vörös alapon sárga, piros, kék és zöld mintával; 1 fehér sávon sárga pontokkal és zöld középső résszel; a többi 51 üveggyöngy; *helyzetük:* a nagyobb részük a két kulcscsont és a mellkas környékén szétszóródva.
  - **korongfibulapár** (átm.: 2,1 cm): *Nikitsch–Hegykő típusú* (vagy *Böhner C11*) aranyozott ezüst, kerek lemezből kialakított fibula; közepén kör alakú cella, ebben gránátberakás, ezt sugárirányban sűrűn bordák keretelik, a fibula peremén és a kör alakú berakás körül kerettel/bordával díszítve; *helyzete:* az egyik az állkapocs alatt, a másik a gerincoszlopnál, a mellkas középső részén.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 7,9 cm; fej szél.: 4,6 cm; láb szél.: 2,5 cm): *Hegykő 21.–Collegno 48. típusú* aranyozott ezüst fibulák, feje kisméretű, félkör alakú, ezt hét tagolt gomb veszi közre, kengyele enyhén meghajló, láblemeze ovális, a láb végén stilizált, profilált állatfej; a gombok hengeresek, végük gömb alakú, a gömb alatt gallérral és a henger közepén bordával díszítve; a fejet háromszög alakú mintasor kereteli, niellóval kitöltve; a fejlemez két oldalán geometrikus, meanderszerű, tükörszimmetrikus minta látható; a kengyel közepén lévő bordán két sorban nielló-berakásos háromszögsorral, ezt negatív meanderfonat kereteli a kengyel két oldalán; a kengyel lefutásánál a láblemez két oldalán lecsüngő állatfejekkel, amelyek a láblemez vége felé fordulnak; a láblemezt nielló-berakásos háromszögsor kereteli, a láblemezen közép-motívuma duplaszalagos meanderfonat; az állatfejes végződés többtagú, a láblemez pereméből kiinduló Y-vonal niellóval kitöltött háromszögsorral díszített, ennek két oldala alatt a félkör alakú szem többszörös szemkerettel ellátott; a száj/pofa egy vízszintes bordával van elválasztva a fejtől, vége félkör alakban zárul; *helyzetük:* az egyik a medence fölött, a gerincoszlop jobb oldalán, a másik a jobb medencelapátnál, feje a medence közepén.
  - **bronzcsat** (átm.: 3,4 cm): ovális alakú, erősen ráhajló, tagolt, közepén elvékonyodó és középvonalában díszített pecsekkel, aranyozás nyomaival; *helyzete:* medence jobb felén.

- **karperec** (átm.: 5,9–6,5 cm; v.: 0,3–0,5 cm): bronzból, aranyozás nyomaival, ovális átmetszetű, kiszélesedő végű, nyitott karperec, végén vízszintes vésett vonalakkal [SM Ltsz. 65.51.6.]; *helyzete*: a bal alkar felső részén, a karra ráhúzva.
- **mészaköröngök**: három darab; *helyzetük*: a combok között, középen.
- **vaskéstőredék**; *helyzete*: combok között, a gyöngyök alatt.
- **kalcedongyöngy** (átm.: 5,5 cm; hossz.: 1,1 cm): korong formájú, egyik oldala enyhén ívelt, a furat trapézforma átmetszetű; *helyzete*: combok között, a combcsontok alsó végénél.

9.9. Hegykő–Mező u. 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 40, Taf. 7: 23, Abb. 16.)

- **egyén**: ad. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 120 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 65–55 cm; NyDNY-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, kezei a medencén, bolygatatlan (?): a lapockák és a bordák egy része elporladt, a többi csont *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **fülbevalópár** (átm.1: 5,1 cm; átm.2: 4 cm): nyitott végű, bronzdrót karikájú, végén lemezből készült, poliéder alakú rátéttel, benne üveg/gránátberakással; *helyzete*: a koponya két oldalán.

9.10. Hegykő–Mező u. 24. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 40–41, Taf. 9: 24., Abb. 17.)

- **egyén**: ad. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 170 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 80–65 cm; NyDNY-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, bolygatatlan (?): a lapockák, egyes csigolyák és bordák elporladtak, a többi csont *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: egysoros agancsfésű.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vascsat**: 3 darabban, ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a medence bal oldalán, a combcsont fejénél.
  - **díszgyöngyök**: 3 darab üveggyöngy; 1 korong alakú, zöldesbarna alapon sárga sávokkal (átm.: 2,7 cm); 1 darab korong alakú piros alapon, fehérskék és sárga sávokkal (hossz.: 1,5 cm); 1 darab lapítottgömb alakú sötétkék (átm.: 1,3 cm); *helyzetük*: kettő a két comb között, a térdhez közel, egy a térd között.

9.11. Hegykő–Mező u. 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 41, Taf. 9: 29., Abb. 18.)

- **egyén**: juv. korú lány.
- **temetkezési szokások**: m.: 108 cm; hossz.: 178 cm; szél.: 50 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, bolygatatlan (?): a váz csontjai *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üveggyöngyök**: 2 darab, egy piros és egy sárga színű, egy lapos alakú gyöngyházcsillag; *helyzetük*: egyik a koponya jobb oldalán, másik a bal vállnál.
  - **bronzhuzal**: vékony, kisméretű, nyitott végű bronzhuzal; *helyzete*: a jobb vállnál.

9.12. Hegykő–Mező u. 51. sír (BÓNA–B. HORVÁTH 2009, 46; Taf. 11: 51; Abb. 22.)

- **egyén**: mat. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 130 cm; hossz.: 223 cm; szél.: 60–55 cm; Ny-K tájolású, Ny-i végén ovális, K-i végén lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott

helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, bolygatatlan (?): néhány borda elporladt, a váz csontjai *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **vascsat:** négyszögletes alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a medence jobb oldalán.

9.13. Hegykő–Mező u. 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 46–47, Taf. 12: 54., Abb. 23.)

- **egyén:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 170 cm; hossz.: 230 cm; szél.: 85 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, a jobb kéz keresztbefektetve a medencén; bolygatatlan (?): a váz csontjai és a leletek *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **gyöngynyaklánc:** 11 darab gyöngy; 2 szabálytalan alakú borostyán; a többi üvegből, 1 fehér, 1 kék oktaéder alakú, 1 sárga korong, 1 piros sárga sávokkal, 1 kisméretű kék korong, 1 kisméretű piros többszögletű, 1 rúdszerű fekete, 1 csavart fekete, 1 fehér, 1 zöld; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **vascsat I:** ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medencén.

▪ **vaskés (hossz.: 15,5 cm):** középső nyélállású, három darabban; *helyzete:* térdek között.

▪ **mészkőgyöngy (átm.: 3 cm):** átfűrt, gömb alakú; *helyzete:* térdek között, a vaskés alatt.

Táska (?):

▪ **bronz karikáskulcs (átm.: 2,4 cm; kulcs hossz.: 2,1 cm);** *helyzete:* bal combcsont külső része.

▪ **vaskarika (átm.: 5,2 cm);** *helyzete:* bal combcsont külső része.

▪ **vaspánt (hossz.: 5,3 cm):** kettőbe hajlítva, végén hurokkal, két szeggel rögzítve; *helyzete:* bal combcsont külső része.

▪ **csontlemez (átm.: 1,8 cm);** *helyzete:* bal combcsont külső része.

▪ **vascsat II (hossz.: 2,8 cm; szél.: 2,3 cm):** csatfeje félovális, pecke nincs, egyberozsdásodva egy vaslemezzel; *helyzete:* bal combcsont külső része.

▪ **vasfülecske:** „V” formára hajlítva, két végén behajlítva, rozsdamaradványokkal; *helyzete:* ismeretlen.

9.14. Hegykő–Mező u. 63. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 50, Taf. 14: 63, Abb. 25.)

- **egyén:** sen. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 110 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 65–55 cm; Ny-K tájolású, K-i végén ovális, Ny-i végén lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, kezei a medencén, bolygatatlan (?): a lapockák és a bordák egy része elporladt, a váz csontjai *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **vascsat:** ovális alakú, ráhajló pecekkel, két darabban; *helyzete:* jobb medencelapáton, a jobb kar alatt.

▪ **vaskés (hossz.: 13,2 cm):** középső nyélállású, két darabban; *helyzete:* bal combcsont belső része.

9.15. Hegykő–Mező u. 65. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 50, Taf. 15: 65., Abb. 26.)

- **egyén:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 160 cm; hossz.: 232 cm; szél.: 70–60 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe; a kezek keresztbefektetve a medencén; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.

- viselethez nem tartozó leletek és melléklet: vastöredék.
- viselethez tartozó leletek:
  - **gyöngynyaklánc:** 5 darab gyöngy; 1 rombusz alakú átmetszetű borostyán; a többi üveg, 1 rúd alakú három gömbből álló fehér, fekete mázzal, 2 tojásalakú fekete sárgásfehér cikkcakkmintával, 1 nagyobb henger alakú piros és sárga sávokkal, fehér alapon; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **madárfibula** (hossz.: 3,3 cm): *rekeszes típusú*, aranyozott ezüst alapú, rekeszekkel ellátva, feje balraforduló, csőre sasszerű, alig ívelt, felfelé hajló; a test szemből ábrázolva, mindkét szárnya kiugrik a test alsó részén, a farok enyhén trapéz alakú; testén lévő rekeszeket fehér masszával töltötték ki, a rekeszek alakja nem megfigyelhető, erősen töredékes; *helyzete:* a mellkas felső, középső részén, a csigolyáknál.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,2 cm, szél.: 2 cm): *Bezenye 73.–Hegykő 65. típusú* aranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló, csőre vékony, kisméretű és enyhén ívelt, közepe lemélyítve; a test-csőr-fej között nyújtottovális, vékony áttörés; a szemek helyén kerek rekeszek bennük üveg/gránát, a test közepén ferde, párhuzamos vonalakkal, a test többi részén állatstílust mintázó ékvéséssel; *helyzete:* a mellkas középső részén, a madárfibula alatt.
  - **kengyelfibula** (hossz.: 8,3 cm; fej szél.: 5 cm; láb szél.: 1,75 cm): *Kühn 9., ún. Pfullingen* típusba tartozó Nyugat-Meroving típusú fibula, öt gombja vékony bevágásokkal három részre tagolt, fejlemeze félkör alakú, kengyele enyhén meghajló, lába egyenlő szélességű a kengyellel, téglalap alakú; a fejlemezt két sorban háromszög alakú nielló-berakásos mintasor kereteli, a középső motívum két egymással szembeforduló spirálminta; kengyel és a láb közepén egy széles bordán két sorban niellóberakásos dupla háromszögsor, a kengyel két oldalán cikkcakkminta, a láb két oldalán meandersor húzódik, a láb végén a borda kiszélesedik Y alakban; *helyzete:* a medence jobb oldalán, a közepén.
  - **bronzlemez:** félgömb alakú, közepén átfúrt lyukkal; *helyzete:* medence bal oldalán, a kengyelfibula mellett.
  - **vaskés** (hossz.: 15 cm): felső nyélállású, két darabban; *helyzete:* combok között, jobb combcsont mellett.
  - **terra sigillata töredék:** díszítetlen, kérdéses darab, publikálatlan; *helyzete:* bal térd mellett, annak külső felén.
  - **bronzcsat** (átm.: 3,5x3,3 cm): tömör, ovális csatfej, csat pajzstövise bázisát apró poncokkal (kör, rovátka) keretelték, közepén egy bemélyedő körminta helyezkedik el; a csatkarika középvonalát ugyanezzel a poncsorral díszítették, melynek a bázis felé eső egy-egy harmada maradt meg mindkét oldalán, a mintázat többi része a használat során elkopott; *helyzete:* a jobb bokacsont mellett, nem viseleti helyzetben.

9.16. Hegykő–Mező u. 68. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 15: 68., Abb. 26.)

- **egyén:** inf.I. korú kislány.
- **temetkezési szokások:** m.: 180 cm; hossz.: 138 cm; szél.: 75–80 cm; NyDNY-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír; bolygatatlan (?): a csontok elporladtak, a koponya egyes részei és a tejfogak maradtak meg.
- viselethez nem tartozó leletek és melléklet: két agyagedény.
- viselethez tartozó leletek:
  - **vaskés** (hossz.: 10,5 cm): felső nyélállású, két darabban; *helyzete:* a medence helyén.
  - **gyöngynyaklánc:** 6 darab üveggyöngy, ebből 2 nagyméretű piros sárga sáv, 3 kisméretű piros, 1 kisméretű sárga; *helyzetük:* a sírgödör középső részén.

9.17. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 53–54, Taf. 17: 72., Abb. 28.)

- **egyén:** ad. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 180 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 55–60 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve

helyezték sírgödörbe, a jobb kéz keresztbefektetve a medencén, másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest csontjai hiányoznak, a medence bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** edény, vastöredék és -lemez.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngynyaklánc:** 20 darab üveg, ebből 1 kék tekercselt, 1 kék korong, 1 zöld sárga sávokkal, 10 piros és 7 sárga különböző nagyságú; *helyzetük:* a koponya és a nyak környékén.
- **díszgyöngyök:** 4 darab üveg, ebből 1 fekete lapítottgömb alakú, rajta ezüstösfehér cikkcakkdísz, 1 másik lapítottgömb alakú irizáló felülettel és sárga sávzással, 1 piros keresztben sávzott, 1 nagyobb kék gyöngy töredéke; *helyzetük:* egy nagyobb a mellkason, a többi a medencén a jobb combcsont mellett.
- **madárfibula** (hossz.: 2,6 cm; szél.: 1,6 cm; átm.: 0,6 cm): bronz alapon elektronból vagy aranyozott ezüstből készült rekeszek, bennük eredetileg piros berakással, a madár oldalról ábrázolt, a csőre alig ívelt, horgas, sasszerű, szárnya szorosan a test mellett, ívelt oldalú; *helyzete:* a két kulcsont között, a mellkas közepén.
- **korongfibula** (átm.: 2,9 cm): *Vielitz C2.11 típusú*, bronz alapon aranyozott ezüst szirmosfibula, közepén két koncentrikus kör alakú rekesz, a középső kerek rekeszből négy irányba kereszt alakot alkotva egyenes lemezek indulnak ki; a négy negyedre osztott fibulán egy-egy körkikkben három-három, összesen 12 szirm helyezkedik el; *helyzete:* a mellkas közepén, a madárfibula alatt.
- **vaskarika** (átm.: 2,6 cm; átmetszet átm.: 0,7 cm): rákorrodálódott bőrlenymatokkal; *helyzete:* bal combcsont felső részén, azon belül.
- **vaskés darabjai;** *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
- **ezüstkulcspár** (v.: 0,15 cm; hossz.: 11 cm; kulcsfej szél.: 1,9 cm; karika átm.: 3 cm): lemezből kivágott kulcsimitációk, egyik oldalukon poncolt kör és félkör mintával, másik oldalukon sűrű cikkcakkmintával a száron és a tollakon, függőleges irányban; a szár vége átlukasztott, eredetileg ezüstkarikára volt függesztve, a tolla fektetett E-alakú; *helyzete:* combcsontok között, azok alsó végében.
- **csontkorong** (v.: 0,3 cm; átm.: 6,3 cm): töredékes állapotban, felső szélén átfúrva, poncolt pontkör mintával díszítve; *helyzete:* bal térd mellett, annak külső felén.
- **szeletelőkés** (hossz.: 17,7 cm; szél.: 2,2 cm): téglalap alakú pengével, két végén lapos átmetszetű nyéllel; *helyzete:* a bal combcsont alatt.

9.18. Hegykő–Mező u. 77. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 55–56, Taf.19: 77., Abb. 15.)

- **egyen:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 140 cm; hossz.: 238 cm; szél.: 80–70 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, a jobb kéz keresztbefektetve a medencén, bolygatatlan (?): a váz csontjai és a leletek *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngynyaklánc:** legalább 10 darab üveg-, 2 borostyán-, 2 mészkő-, 1 bronzdrótból készült és 1 ólomgyöngy; ezekből 1 nagyobb többszögletű borostyán (hossz.: 2,3 cm); 2 hengeres mészkő (átm.1: 2,3 cm; átm.2: ?); 3 bronzspirálgyöngy, drótból készült; 1 hengeres üveg, piros alapon, mindkét végén fekete rátett dísszel, oldalain fekete sávzással és cikkcakkmintával (átm.: 1,3 cm); 2 hengeres üveg, piros alapon három sárga sávval (hossz.: 1 cm; átm.: 2,1 cm); 1 ólomgyöngy, ötszögű átmetszettel (átm.: 1,3 cm; szél.: 0,5 cm); 1 borostyángyöngy hatszögű átmetszettel (átm.: 1,8 cm); 1 kék üveg, bikónikus alakú (átm.: 1,3 cm); 1 kisméretű fekete (átm.: 0,8 cm); 1 fehér üveg, rajta sárga pontokkal piros keretben; 1 fehér üveg sárga sávokkal piros keretben; 1 kék üveg

sárga sávokkal fekete keretben; feketesávós többszögletű gyöngy(ök) töredékei; *helyzetük*: a nyak és a mellkas környékén, a mellkas alsó részéig szétszóródva.

▪ **üveggyöngyök**: pirosas, gömb formájú (*átm.*: 1,8 cm); piros, mindkét végén fehér pettyekkel, sárga díszítéssel (*átm.*: 0,9 cm); *helyzete*: combok között.

▪ **vaskés** (*hossz.*: 8,7 cm): alsó nyélállású, két darabban; *helyzete*: térdek között.

▪ **hegyikristályfüggő** (*mag.*: 2 cm; *átm.*: 3,5 cm): hatszög átmetszetű, felülete facettált, közepén furattal; *helyzete*: alsó lábszárak között, azok középső részén, a kés alatt.

9. 19. Hegykő–Mező u. 81. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 51, Taf. 19: 81., Abb. 30.)

- **egyén**: ad. korú nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 120 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 70 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték sírgödörbe, a kezek keresztbefektetve a medencén, bolygatatlan (?): a váz csontjai és a lelet *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **vaskés** (*hossz.*: 14,1 cm): középső nyélállású, töredékes darab, a nyél és a penge találkozásánál vasszegeccsel átütve, javítva; *helyzete*: a medence bal oldalán.

10. Jutas (Somogy vármegye)

Az avar kori jutasi temető első közlését Rhé Gyula és Fettich Nándor tollából ismerjük 1931-ből. Fettich N. 1964-ben kiadta a temető újraértékelését. A kora avar kori temető a Meroving körhöz kapcsolódó leleteket tartalmaz, de a lelőhely használata egészen a késő avar korig kitolódik. A 196. temetkezést Fettich N. a germán sírok közé sorolta. A sír az ÉK-i sírcsoport közepén feküdt. Bibliográfia: RHÉ – FETTICH 1931; BÓNA 1956, FETTICH 1964.

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém

10.1. Jutas 196. sír (RHÉ – FETTICH 1931, 35–36, Abb. 8., Abb. 14., Taf. X; BÓNA 1956, 194, Abb. 13, Taf. XLI: 1–6., Taf. XLII: 5., Taf. LIII: 1; FETTICH 1964, 85–87, 15–16. kép)

- **egyén**: 20 év körüli nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 360 cm, hossz.: 212 cm, szél.: 185 cm, Ny-K tájolású, bolygatatlan sír: a váz és a leletek *in situ*, de nagyon rossz megtartású csontok.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, szárnyascsontok, takácskés.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **egysoros agancsfésű** (*hossz.*: 19,6 cm; *szél.*: 4,92 cm; felső borda *szél.*: 2 cm; alsó borda *szél.*: 0,7 cm): eredetileg rossz megtartású agancsfésű, kettős merevítőbordával; a felső merevítőbordákat a fogazott lemezekkel 10 bronzszegecs fogja össze, a felső merevítőborda alatt lévő vékony bordát hat bronzszegecs rögzíti a fogazott lemezekhez; a felső merevítőbordák domborúak, enyhén háromszög alakú, az alsó és felső peremen két-két vízszintes, párhuzamos vonallal díszítettek, a szegecsok között pontkörmotívumokkal; az alsó merevítőborda vékony, téglalap alakú, két szélét párhuzamos rézsűs vonalak díszítik, a borda középső két harmadát kettős függőleges vonalak között elhelyezkedő kettős X-minta; a fogazott lemezek eltérő kivitelűek, a fésű egyik oldalán sűrű, a másik oldalán vastagabb, ritkább fogazású; a két szélső fogazott lemez felső része túlnyúlik a merevítőbordákon és mindkét oldalán egy-egy stilizált állatfej (ló) emelkedik ki (2x1 cm); a merevítőbordák közötti lemezek szintén túlhaladják a borda szélességét a fésű tetején, ezt felülről fűrészeléssel, csiszolással mélyen, rézsűs irányban bevagdalták, így a fésű felső pereme egyenletlen, recézett kiképzésű; a két

szélső fogazott lemez oldalán rézsús irányban további 3-3 pontkörmintasor helyezkedik el; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.

■ **gyöngynyaklánc**: 3 darab aranylemezből formázott, filigránnal díszített lemezgyöngy, gyöngyöket két félgömbbé hajlított lemezből forrasztották össze, lyukak peremét és a forrasztás nyomát filigránnal fedték, a gyöngyök két oldalán álló S-alakú spirálminták futnak, a lyukak felőli oldalon kétszer, a középén futó felezővonal felőli oldalon négyszer tekerednek fel csigaformában a spirál végei (*átm.*: 0,9–1,1 cm, *mag.*: 1–1,2 cm; *súlyuk* 4,5 gramm); 26 darab üveggyöngyből 14 maradt fenn ép állapotban, 5 nagyméretű, narancssárga opak, nyomott gömb alakú (*átm.*: 0,8–0,7 cm; *mag.*: 0,6–0,5 cm); 1 nagyméretű, piros opak, nyomott gömb alakú (*átm.*: 1 cm, *mag.*: 0,7 cm); 1 nagyméretű, piros opak, hengeres alakú (*átm.*: 0,8 cm, *mag.*: 0,7 cm); 3 kisméretű, narancssárga opak, gömb- és nyomott gömb alakú (*átm.*: 0,3–0,5 cm, *mag.*: 0,4–0,5 cm); 2 kisméretű, piros opak, gömb- és nyomott gömb alakú (*átm.*: 0,4 cm; *mag.*: 0,3–0,4 cm), 1 kisméretű, narancssárga opak, hasáb alakú (*szél.*: 0,4 cm; *mag.*: 0,5 cm), 1 kisméretű, áttetsző zöld, gömb alakú (*átm./mag.*: 0,4 cm); *helyzetük*: a nyak körül.

■ **kengyelfibulák**: hasonló egész felületükön aranyozott ezüstöntvények; a fej félkör alakú (*szél.*: 4,5 cm; *hossz.*: 2,4 cm), peremére hét gombot rögzítettek; a gombok tagoltak, fejük nyomott gömb formájú, a fej alatt gallérszerű borda; a borda alatt összeszűkül a teste, majd a fibula fejlemezéhez csatlakozva újra kiszélesedik; a fej erősen kiemelkedő peremét niellóval kitöltött, két egymásnak szemben álló háromszögek alkotta motívumsorral díszítették; a fejlemez közepét ékvéséssel mélyítették: a félkör alakhoz idomuló, félhold alakú vájatot képeztek ki, ebbe került a három részre osztott, almandinokkal kitöltött rekesz; a rekeszt egy borda kereteli, melyet poncolással díszítettek; a kengyele hiányzik, a megtalálás állapotában megfigyelhető, már pótolta kengyel vaslemezből készült, eredetileg kereszt alakú pántok tartották meg és ennek az aljára forrasztott vas- és bronz gömbfejű szegecsekkel, a vaslemezbe fúrt lyukakon átvezetve rögzítették; a kengyelből a fejlemez és a láblemez lefutásánál két-két erősen kiugró tekercselt ezüstdrót figyelhető meg; a kengyel felőli oldalon a lábat két lehajló, elnyújtott állkapcsú állatfej kereteli, kengyelből kiinduló állatok testét ékvéséssel vízszintesen bordázták, az állat szemét/fejét kerek rekesz alkotja, benne almandinkövel; a láblemez testét egy elnyújtott fejábrázolás alkotja; a fej domború, a két lehajló állatfej között helyezkedik el; a szemeket ékvéséssel alakították ki: csepp alakú forma, melyben a kerek szemet hangsúlyozták; a homlok- és orrvonal ezüst felülete lefut egészen a félkör alakú rekeszt jelentő szájig; a homloktól indulva az orrvonal két oldalán futó cikkcakkmintát niellóval töltötték ki; az orrvonal két oldalán a nyújtott fejábrázolást vízszintes ék formájú bordákkal hangsúlyozták; a száját jelentő félkör alakú rekeszt almandinnal töltötték ki, két oldalán 8-as alakú ékvésés; a láb félkör alakban záródik; a felületében egy-egy kerek rekeszt vájtak, melybe kör alakú, félgömbös *kabosonokat* helyeztek; rekeszek körül és a két rekesz között hangsúlyos bordázattal; a rekeszekben almandinberakás, alattuk recézett aranyfólia; *helyzetük*: a két vállon.

■ **S-fibula**: *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye* csoport *Várpalota 19. variánsa* fibula aranyozott ezüstöntvény, teste jobbraforduló; a fejből kiindul az erősen ívelt, zárt hegyes csőr, amely visszahajlik a testre; a test és a csőr között hosszanti ovális áttörés van; fej és a csőr között éles dudor (*Nasenwulst*), a csőrben mély ékvésés látható, amely annak alakjához idomul; az állat fejét egy-egy kerek rekesz alkotja; a nyakán egy-egy háromszög alakú, a test közepén négyszög alakú; a rekeszek közötti ékvéséses technikával hurokszerű mintákat alakítottak ki; fejből egy-egy kampószerűen visszahajló -, a háromszög alakú rekeszek külső oldalából egy-egy teljesen kört leíró hurokminta figyelhető meg; *helyzete*: a mellkas közepén.

- **stílustű** (hossz.: 14,5 cm): ezüsből készült, kerek átmetszetű, felső részétől indulva egyenlő távolságban több bordával tagolt, fején furattal; *helyzete*: a mellkason, az S-fibula alatt.

11. Kajdacs–Homokbánya (Tolna vármegye)

Langobard temetőt 1965–1968 és 1973-ban tárta fel Bóna István, teljesen feltártnak határozták meg. A 48 temetkezés közt elszórva 10 urnasír is volt. Összesen 8 női temetkezés volt alkamas az elemzésre. Bibliográfia: BÓNA – B. HORVÁTH 2009.

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd

11.1. Kajdacs–Homokbánya 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 56–62, Taf. 20: 2., Abb. 33; NAGY 2007, 63–64, 63 tábla: 1–1a., 74. tábla: 2., 2a–b.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 310 cm; hossz.: 270 cm; szél.: 125 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték egy rönkkoporsóban a sírgödörbe, bolygatatlan sír: a váz csontjai nagyon rossz megtartásúak, a felsőtest, a koponya és a medence elporladtak
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés bronzverettel, bronzlemeztöredékek szegeccsel.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronzhajtű** (hossz.: 13,8 cm; átm.: 0,3–0,2 cm): kerek átmetszetű, vége elvékonyodik, rajta lyukkal, vége letört; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.
  - **gyöngynyaklánc**: 60 darab gyöngyből, ebből 5 töredékes; 1 nagyobb lapítottgömb alakú sárga; 3 nagyobb gömb alakú zöld; 1 kisméretű gömb alakú zöld; 1 nagyobb piros lapítottgömb alakú; 5 nagyobb méretű piros és 2 fehér poliéder; 2 nagyobb lekerekített piros és 2 hasonló fehér; 7 kisebb piros kuboktaéder alakú; 1 kisméretű piros hengeres; 1 kisméretű gomb alakú; 1 kisméretű piros lencsealakú; 1 nagyobb lapítottgömb alakú narancsszínű; 6 közép nagyságú narancssárga poliéder alakú; 3 narancssárga kocka alakú; 5 narancssárga poliéder alakú, hengeres; 7 kisméretű narancsszínű lapítottgömb alakú; 5 fehér gömbszerű; 1 kisméretű kékszínű; 1 kisméretű világoskék; 1 hasonló kisméretű világoskék kék alapon fehér és piros sávokkal; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **paragrafusfibula** (hossz.: 3,2 cm; szél.: 2,6 cm): *Kajdacs 2–Cividale-San Giovanni 5.* típusú aranyozott ezüstöntvény; jobbra forduló; a § jel négyszögletes rekeszekkel felosztva, felül egy sorban kilenc, alul nyolc rekeszszel, köztük állatlábakat/karmokat mintázó díszítéssel, a rekeszekben köberakás; *helyzete*: a jobb kulcscsont mellett
  - **korongfibula** (átm.: 2,6 cm; v.: 0,4 cm): *Vielitz D egyedi* típusú rozettakorong, aranyozott ezüst alapú; 12 szírom alakú rekesz veszi körbe a kör alakú középső részt, a közepén két ellentétes oldalon félkör alakú rekeszszel; a rekeszek alatt aranylemez, bennük köbetét; középen filigránózott díszítés, a fibula kettéosztott egy függőleges vonallal, amelyből spirálok ágaznak szét, emellett a rekeszsor belső pereméből indul egymástól szabályos távolságra összesen négy darab egyszer feltekeredő spirál; *helyzete*: a mellkas közepén, a gerincoszlop jobb oldalán.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 10,5 cm; fejlemez szél.: 2,2 cm): *Bezenye 8.–Kajdacs 2.–Tamási 6.* típusú (vagy *Cividale I; Kajdacs 2–Tamási 6–Castel Trosino K*) aranyozott ezüstöntvények; fejlemez félkör alakú, gombjai tagoltak, végük állatfejes díszű; kengyele erősebben ívelt, lába ovális, vége állatfejes, profilált; a gombokon lévő állatfejek Y-

vonalaiban egy sorban nielló-berakásos háromszögsor, a szem mandulaalakú, dupla szemkerettel, a száj vízszintes kettős borda; a fej peremén két sorban nielló-berakásos háromszögsor, a fejlemez közepén I. állatstílus jegyében készült, két szembenálló feltartott fejű, kuporgó rövidített állatalak, a fejforma U-alakú, a mellső lábak karmokkal ellátva; a kengyelen közepén szélesebb borda, rajta két sor, a kengyel két oldalán egy-egy sor nielló-berakásos háromszögmotívum; a középső borda két oldalán két nyújtott, lefelé néző állatalak, mellső és hátsó lábakkal, lábakon karmokkal, az állatok feje félkörös; a láblemezen I. állatstílus jegyében készült állatalakok, egymásnak hátat fordító, nyújtott testűek, mellső és hátsó lábakat is ábrázolták, fejük háromszögszerű, lábukon karmok; a láblemez peremén egy sorban háromszögalakú nielló-berakások; a láb vége állatfejes, Y vonalán két nielló-berakásos háromszögsorral, a szem mandulaalakú, szemkerettel ellátott, a száj/pofa vízszintes bordákból áll, elkülönül a fejtől; az állatfejet és a száját elkülönülő lemezkoszorú veszi körbe, rajta félhold alakú és pont alakú poncolással; *helyzetük*: a jobb combcsont belső felén egymás alatt, egyik a térdnél.

- **vascsat** (*átm.*: 4,1x3,3 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence jobb oldalán.
- **díszgyöngy** (*átm.*: 2, cm; *mag.*: 1,7 cm): lapítottgömb formájú fekete üveggyöngy, 2 vörös vonal között sárgás hullámvonallal; *helyzete*: mellkasnál, a gerinc jobb oldalán.
- **orsógömb** (*átm.*: 3,5 cm; *mag.*: 2,4 cm): agyagból készült, bikónikus, barnás színű; *helyzete*: medence bal oldali térdje felett.
- **vaskés** (*hossz.*: 9,5 cm; *penge szél.*: 2,1): középső nyélállású, két darabban, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: bal combcsont külső felén.

11.2. Kajdacs–Homokbánya 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 62, Taf. 21: 4., Abb. 36.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 260 cm; *hossz.*: 250 cm; *szél.*: 120–100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú aknasír, a halottat egy rönkkoporsóban a sírgödörbe, a sírgödör két hosszanti oldalán 10-12 cm szürkés-fekete réteg további deszkákat jelzett; másodlagosan felnyitott sír: a combcsontoktól lefelé a lábak *in situ*, a többi csont a sír Ny-i végében szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: lócsontok, állatcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vascsat** (*átm.*: 2,8 cm): négyzet alakú csatfej, erősen ráhajló pecekkel; *helyzete*: a medence jobb oldalán.
  - **gyöngyök**: négy darab opak üveggyöngy; 2 lapítottgömb alakú narancssárga (*átm.*: 0,6 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 gömb alakú narancssárga (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,5 cm); 1 hosszítottgömb alakú piros (*átm.*: 0,5 cm; *mag.*: 0,7 cm); *helyzetük*: a sírgödör Ny-i végében szétszóródva.

11.3. Kajdacs–Homokbánya 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 64, Taf. 21: 10., Abb. 36.)

- **egyén**: felnőtt nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 360 cm; *hossz.*: 250 cm; *szél.*: 130 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú, hosszanti oldalán padkás sírkamra (*Totenhaus*), négy sarkában, a padkákba ásva a cölöplyukak a gödör aljáig megfoghatóak voltak, a halottat rönkkoporsóban temették el, másodlagosan felnyitott sír: a sír felső harmadára ástak rá, a jobb combcsonttól lefelé *in situ*, a bal alsó lábszár *in situ*, a combcsont elmozdulva, a jobb kar *in situ*, a felsőtest bolygatott állapotban, a koponya a lábak közelében, a koporsófolton kívül.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: négy darab opak üveggyöngy; 1 lapítottgömb alakú piros (*átm.*: 0,7 cm; *mag.*: 0,6 cm); 1 gömb alakú zöld (*átm.*: 0,7 cm; *mag.*: 0,7 cm); 1 négyszögletű, hasáb alakú

narancssárga (átm.: 0,3–0,4 cm; mag.: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld (átm.: 0,4 cm; mag.: 0,2 cm); *helyzete*: a sírgödör Ny-i felében 3 darab, 1 a sírgödör közepén.

11.4. Kajdacs–Homokbánya 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 66, Taf. 22: 18., Abb. 38.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 250 cm; hossz.: 225; szél.: 110–105 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú, hosszanti oldalán padkás sírkamra, a halottat rönkkoporsóban temették el, másodlagosan felnyitott sír: a jobb lábszár in situ, a többi csont a sírgödör jobb oldalán és a Ny-i végében szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés, vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: többségük vastagabb vasdrótra korrodálódva; 1 szabálytalan korong alakú borostyán (átm.: 1,6–1,8 cm; mag.: 1–1,3 cm); 1 áttetsző, szabálytalan korong formájú üveg/hegyikristály gyöngy (átm.: 1,3–1,5 cm; mag.: 1,1 cm); 1 csonkakúp alakú gerezdelt, zöld áttetsző üvegből (átm.: 1,3 cm; mag.: 0,9 cm); 1 gömb alakú áttetsző zöld, sárga pettyes, két szélén piros és sárga hullámvonalas díszű (átm.: 1,7 cm; mag.: 1,8 cm); 1 hatszögletű hasáb alakú millefiori, fekete alapú, két végén piros sávval, piros szélű, sárga közepű virágokkal és négyszirmú zöldessárga virágokkal (átm.: 0,5 cm; hossz.: 1,1 cm); 1 gömb alakú millefiori, fekete alapú, két végén piros sávval, piros szélű, sárga közepű virágokkal és négyszirmú zöldessárga virágokkal (átm.: 1,2 cm; mag.: 1,1 cm); 1 hengeres alakú, félbetörött millefiori, kék alapon sárgásfehér virágokkal (átm.: 0,6 cm; hossz.: 0,9 cm); 1 gömb alakú, kék alapon fehér-piros-sárgászöld pettyes opak (átm.: 0,9 cm; mag.: 1 cm); 1 hengeres alakú fekete alapon, sárga hullámvonallal (átm.: 1,1 cm; mag.: 0,6–0,7 cm); 1 hordószerű ólomgyöngy, két végén bordával (átm.: 0,3–0,6 cm; hossz.: 1 cm); 1 hosszítottgömb alakú kékesfehér opak, felületén egykor sárga folytatott díszítés, lekopott, barnás foltokkal (átm.: 1,1 cm; mag.: 1,3 cm); 1 lapítottgömb alakú, kopott fehér alapon két sárga hullámvonal között vörös kitöltéssel (átm.: 1 cm; mag.: 0,7 cm); 1 áttetsző üvegedény kihajló pereméből készült gyöngy (hossz.: 1,1 cm; szél.: 0,9 cm); 1 lapítottgömb alakú feketés alapon, sárga és piros hullámvonalszerű díszekkel (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,7 cm); 1 gömb alakú, gyöngyházás csillogású, kopott opak üveg (átm.: 1 cm; mag.: 1,1 cm); 1 gömb alakú, világoskék, kopott millefiori, fehér-piros-sárga foltos, gyöngyházás csillogású (átm.: 0,9 cm; mag.: 1 cm); 1 hengeres narancssárga opak (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,3 cm); 1 hengeres piros opak (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,5 cm); 3 hengeres narancssárga opak (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,5 cm); 1 hengeres fehér opak (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,5 cm); 1 gömb alakú fehér opak (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,6 cm); 2 hatszögletű hasáb alakú korongszerű sötétzöld opak (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,5 cm); 2 négyszögletű korongszerű zöld opak (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,5–0,3 cm); 3 négyszögletű korong alakú piros opak (átm.: 0,6–0,5 cm; mag.: 0,2–0,3 cm); 2 négyszögletű hasáb alakú narancssárga opak (átm.: 0,4 cm; mag.: 0,5 cm); 1 hengeres alakú narancssárga opak (átm.: 0,4 cm; hossz.: 0,6 cm); 1 hordószerű narancssárga (átm.: 0,2–0,3 cm; mag.: 0,6 cm); 1 hengeres alakú vörös opak (átm.: 0,5 cm; hossz.: 1,1 cm); további 12 töredék lapítottgömb és gömbalakú gyöngyökből, fehér, zöld, kék és piros opak; *helyzetük*: a sírgödör felső harmadában szétszóródva.
  - **bronztű** (hossz.: 11,5 cm): 4 töredékben, felső része hasonlóan kiszélesedő, átlukasztott lehetett, rajta vízszintesen vésett vonalakkal; *helyzete*: a sírgödör közepén, a bal oldalon.
  - **orsógomb** (átm.: 2,4 cm; hossz.: 1,6 cm): agyagból, bikónikus, szürke színű; *helyzete*: a sírgödör Ny-i felében.
  - **vasláncszemek**: egybekorrodálódva, két darabban; hiányzik; *helyzete*: eredeti ismeretlen.
  - **vascsat** (átm.: 4,1x3,1 cm): ovális alakú, ráhajló pecékkel, két darabban, felületén bőrmaradványokkal; hiányzik; *helyzete*: a sírgödör bal szélénél.

11.5. Kajdacs–Homokbánya 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 69–71, Taf. 25: 29., Abb. 42.)

- **egyén:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 290 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 100–80 cm; DNy-ÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alapú sírkamra (*Totenhaus*), a kamrához tartozó cölöplyukak a sírgödör három sarkában előkerültek, másodlagosan felnyitott sír: a csontok a sírgödör alsó harmadában szétszóródva, hiányosan.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkarika** (átm.: 1,2 cm): kisméretű, drótból készült, végei egymásra hajlítva; *helyzete:* sírgödör alsó harmadában a szétszórt csontok között.
  - **S-fibula** (hossz.: 3,5 cm; szél.: 2,9 cm): *Várpalota 19. típusú* (vagy *Kajdacs 29.–Cividale-San Giovanni 32. típusú*) aranyozott ezüstöntvény; jobbra forduló; szem/fej helyén egy-egy kerek rekesz, a fejből kiindul az erősen ívelt, nyitott, hegyes csőr, a felső csőr befelé ívelően ráhajlik a testre, az alsó fele visszahajlik a test és a fej közé; a test és a csőr között hosszanti ovális áttörés van; fej és a csőr között éles dudor (*Nasenwulst*), a csőrben mély ékvésés látható, amely annak alakjához idomul; a test ívén/madár nyakán egy-egy háromszög alakú-, teste közepén egy négyzet alakú rekesszel; a rekeszek között vésett I. állatstílus jegyében készült minta; a rekeszekben kőberakás; *helyzete:* a sírgödör közepén.
  - **vasláncszem:** 2 darab, egymásra korrodálódott/kovácsolt, 8-as alakban hajlított láncszemek; hiányzik; *helyzetük:* a sírgödör alsó harmadában a szétszórt csontok között.
  - **vaskés** (hossz.: 7,7 cm): pengéje maradt meg két darabban; *helyzete:* a sírgödör alsó harmadában a szétszórt csontok között.
  - **vascsat:** ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a sírgödör alsó harmadában a szétszórt csontok között.

11.6. Kajdacs–Homokbánya 32. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 72, Taf. 25: 32, Abb. 42.)

- **egyén:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 100 cm; hossz.: 165 cm; szél.: 60 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a csontok nagy része elporladt, a lábak és a medence *in situ*, a fej és a karcsontok a sírgödör jobb oldala felé elmozdulva (elhúzva?).
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** eredetileg hét darab üveggyöngy, ebből négy maradt fenn; 1 szabálytalan gömb alakú fehér opak (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú sötétkék opak, töredékes (átm.: 0,7–0,8 cm; mag.: 0,6–0,7 cm); 1 gömb alakú barna áttetsző (átm.: 0,5 cm); *helyzetük:* a sírgödör jobb hosszanti oldalán, a koponya mellett.
  - **vascsipesz** (hossz.: 3,2 cm): két végének töredéke, végei a szárral egyenlő szélességben haladva szélesednek ki; *helyzete:* a bal kar mellett.

11.7. Kajdacs–Homokbánya 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 74–75, Taf. 27: 37., Abb. 46.)

- **egyén:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 220–205 cm; hossz.: 260 cm; szél.: 110–90 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, koporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: az alsó lábszárak *in situ*, a többi csont a sírgödör közepén szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** 5 darab; 1 szabálytalan korong alakú áttetsző üveg (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,7–0,4 cm); 1 lapítottgömb alakú kék, áttetsző (átm.: 1,1–1,2 cm; mag.: 0,5 cm); 1 gömb

alakú narancssárga opak (átm.: 0,6 cm); 2 hengeres fehér opak (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,5–0,6 cm); *helyzetük*: a sírgödör közepén, a csontok között.

▪ **S-fibula** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,8 cm): *Várpalota 34.* vagy *Kajdacs 37–Cividale-Cella* típusú ezüstöntvény, aranyozással; jobbraforduló, hosszú ovális alakú, vékony szalagszerű testtel; a szemek helyén kerek rekeszek, kőberakással, alatta nincs fólia; a belőle kiinduló csőr zárt, enyhén meghajló, közepe bemélyedő; a test közepén vésett cikkcakkmotívummal, a rekeszektől a középső motívumig egy-egy hosszanti irányú borda fut végig; *helyzete*: a sírgödör közepén, a csontok között.

▪ **orsógomb** (átm.: 3,6 cm; mag.: 1,6 cm): töredékes, kézzel formázott korongszerű, homokkal soványított, sugárirányban elrendezett S-alakú spirál/hullámvonalszerű bekarcolással; *helyzete*: a sírgödör közepén, a csontok között.

11.8. Kajdacs–Homokbánya 42. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 45, Taf. 28: 42., Abb. 47.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 252 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 130 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör; másodlagosan felnyitott sír: teljesen kimásodlagosan felnyitott, 3 darab lelet és pár csont a sírgödör közepén, a csontok többsége a betöltésből került elő.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**:
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **orsógomb** (átm.: 2,8 cm; mag.: 1,7 cm): bikónikus, agyagból készült, 3 töredékben maradt fenn; barnás színű, homokkal soványított; *helyzete*: a sírgödör közepén.
  - **üveggyöngy**: négyszögletű hasáb alakú, narancssárga opak; *helyzete*: a sírgödör közepén.
  - **vascsat** (átm.: 4,2x3 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a sírgödör közepén.

12. Kádárta–Ürgemező [Veszprém–Kádárta] (Veszprém vármegye)

A kavicsbányában két bolygatott temetkezést 1961-ben azonosítottak, a helyszíni személt Éri István, az akkori múzeumigazgató végezte el. A következő évben két újabb sír került elő, melyet Torma István és Németh Péter régészhallgatók tártak fel. 1962-ben Bóna István két további temetkezést tárt fel. A sírok közötti 20-25 m-es távolságok és a munkakörülmények lehetetlenné tették a további munkát. 1963 augusztusában egy harcos sír leletei kerültek a múzeumba. A temető teljesen bolygatottnak bizonyul egy sír kivételével. Összesen egy, a gyöngyök alapján női sírként meghatározott temetkezés került a katalógusba. Bibliográfia: BÓNA – B. HORVÁTH 2009.

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém

12.1. Kádárta–Ürgemező 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 80, Taf. 29: 6., Abb. 51.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 190 (+ kb. 50 cm humusz); hossz.: 300 cm; szél.: 160 cm; Ny-K tájolású, nagyméretű sírkamra, hosszanti oldalán padkával, a padkák alatt a sírgödör 90 cm széles és 100 cm mély, lekerekített téglalap alakú gödör volt, a sírgödört 12 cm széles és 2-3 cm vastag deszkákkal fedték le a padkán; másodlagosan felnyitott sír: a gödör nyugati harmadában egy halomban a csontok.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredékek, takácskés.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 12 darab gyöngyből; 1 nagyobb irizáló gömb alakú fehér pont- és hullámvonaldíszekkel, kék alapon; 2 fehér gömb alakú; a többi piros, narancsszínű és zöld hengeres, ill. kockaalakú; *helyzetük*: a csontok között.

13. Kápolnásnyék–Kastélykert (Fejér vármegye)

Dabasi Halász Gedeon kastélyának (Halász-kastély) kertjében 1931-ben egy 4 méter mély gödör feltárása során egy gazdag női sírra bukkantak. A tulajdonos a gyűjtött leleteket a MNM-nak adományozta. Fettich Nándor november 30-i hitelesítő ásatása sikertelen maradt. Bóna István 1957 novemberében végzett hitelesítő ásatása során további három temetkezést tárt fel, a munkát később nem folytatták, a temető kiterjedése bizonytalan. Két bolygatatlan, gazdag női temetkezés került a katalógusba. Bibliográfia: BÓNA – B. HORVÁTH 2009.

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest

13.1. Kápolnásnyék–Kastélykert 1. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 82, Taf. 30:1.)

- **egyén:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: kb. 400 cm; Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír, egyéb információ nem áll rendelkezésünkre.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bepecsételt díszű edény, a betöltésben: bronzgomb.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **almandinlapocska:** lilás, trapéz alakú lemez; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngynyaklánc:** 20 darab, különböző nagyságú és színű üveggyöngyökkel; ebből 2 nagyméretű bikónikus alakú, egyik piros sávokkal, a másik kék alapon fehér kerettel és piros sávokkal; 2 sárga pontokkal díszített, egyik fehér, másik kék alapon; a többi sárga és zöld gerezdelt díszű; emellett zöld, narancsszínű, piros és fehér kisméretű hordóalakú gyöngyök; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **kengyelfibula** (hossz.: 7,3 cm; *fejlemez szél.:* 4,4 cm; *láblemez szél.:* 1,9 cm): *Várpalota 19.–Kápolnásnyék 1. típusú* (vagy *Várpalota 19.–Testona*) ezüstöntvény, aranyozott felszínű, feje félkörös, eredetileg hét tagolt gombbal, melyek hengeres alakúak, gömbben végződnek, a gömb alatt gallérral; kengyele enyhén meghajló, láblemeze ovális és állatfejben végződik; a fejlemez peremén nielló-berakásos háromszögsor, központi eleme két szembefordított spirál; a kengyel közepén borda húzódik, rajta két sorban nielló-berakásos háromszögek; a kengyel két oldalán I. állatstílus jegyében készült motívum, amelyen vagy rövidített állatfigurákat ábrázoltak, vagy teljes állatalakot vonalkötegből álló fejjel és balra hajló állatlábbal, vagy kifelé hajló csőrös madárfejeket; a láb peremén és az állatfej Y-vonalában két sorban nielló-berakásos háromszögek; a lábon nyolcas alakú hurkokból kialakított fonatminták; az állatfejes végződés tagolt, a felső része félkör alakú, félkör alakú lapos peremmel ellátott; az Y-vonal alatt mandula alakú szem kettős szemkerettel; az alsó része alkotja az állat száját/pofáját, ezt három bordadísz választja el a szemektől és a Y-alakú felezővonal két oldalán két félgömbszerű kiemelkedés zárja le a fibulát; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés:** töredékes; *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb** (mag.: 2,45 cm; *átm.:* 2,4 cm): bikónikus, sötétbarna; *helyzete:* ismeretlen.

13.2. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 82–83, Taf. 30: 2; Abb. 54.)

- **egyén:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 360 cm; hossz.: 270 cm; szél.: 135 cm; Ny-K tájolású, nagyméretű sírkamra, hosszanti oldalán padkával, a padkák mélysége 250 cm, az alatta lévő sírgödör kb. 80 cm szélességű és kb. 120 cm mély, lekerekített téglalap alakú gödör volt; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve, valószínűleg koporsóban (azonosított famaradványok a gödör alján és a váz felett) helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, madárcsontok.

- viselethez tartozó leletek:

- **bronzhajtú** (hossz.: 14,5 cm): két darabban, a felső részén (4,8 cm hosszan) négy helyen egyenlő részekre osztva több vízszintes bordával, a bordák között a tű átmetszete négyszög alakú, alul kerek; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.
- **gyöngynyaklánc**: 53 darab gyöngyből, köztük 7 kékeszöld és zöld poliéder-, korong- és oktaéder alakú; 13 piros henger-, poliéder-, korong- és hordóalakú; 9 narancsszínű hordó- és poliederalakú; 6 fehér hordó-, korong- és poliederalakú; 1 kék bikónikus alakú; 6 sárga hengeres és lapítottgömb alakú és 10 kisméretű fekete gyöngy; *helyzete*: a nyak körül, a kulcsontoknál és a felső csigolyáknál.
- **S-fibulapár** (átm.: 3,1 cm): *Várpalota 19. típusú*, aranyozott ezüstöntvény; a fej ovális alakú, a szemek kerek rekeszek, a madár csőre erősen ívelt, félkörívben hajlik vissza a testre, közepe erősen mélyített; nyakán egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzet alakú rekesz, berakása kiesett; a rekeszek között, a - sarkaiból egy-egy hurokszerűen feltekeredő spirálminta helyezkedik el; *helyzetük*: egyik a nyak bal oldalán, a másik a mellkas felső részén, a gerincoszlop jobb oldalán.
- **kengyelfibulapár** (hossz.: 8,7 cm; *fejlemez szél.*: 3,5 cm; *lábblemez szél.*: 2, 3 cm): *Peigen-Kápolnásnyék 2.-Maria Ponsee 73. típusú* ezüstöntvények, aranyozás nyomával fejlemez kisméretű, négyszögletes alakú, rövidebb oldalain kettő-kettő, hosszabb oldalán három, a fejjel egybeöntött, profilált, bordázott aljú, félgömbös fejű gombbal van ellátva; széles peremén és az állatfej Y-vonalán két sorban niellóval kitöltött háromszögsor; a fejlemez közép-motívuma tükörszimmetrikus ábrázolás, három külső oldalán többszörös félovális alakú és a belső oldalán a fejlemezre merőleges irányú ferde vonalakat ékvéséssel alakították ki; a kengyel közepén széles borda húzódik, rajta poncolt pontkörssorral, amelyet két hosszanti irányú bordadisz szegélyez a lemélyített mezőkben; lábblemezén a fejlemezhez hasonló tükörszimmetrikus kompozíció, két széléről félovális alakú vésett vonalak indulnak, a lábblemez csücskében pedig két ovális, hegyes ovális forma bontakozik ki; a kéttagú profilált állatfejes lábvégződés Y-vonala alatt mandulaalakú szem helyezkedik el, alatta több ívelt vonalból álló szemkeret díszíti, az állatfej alját három széles bordadisz zárja le; *helyzetük*: a két comb között, közepén, fejjel felfelé.
- **vascsat** (átm.: 5,1x3,1 cm): ovális, közepén elvékonyodó, tagolt és ráhajló pecekkel; *helyzete*: medencén.
- **övserelékek**: három darab bronzszeg (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,65 cm); két darab bronz négyszögletes övveret, sarkaiban szegecsekkel, egyik töredékes (átm.: 1,6x1,35); *helyzetük*: övcsat mellett a medencén.
- **ezüstlemezek** (hossz.: 1,7 cm; szél.: 0,5 cm): 16 darab téglalap alakú, mindegyik peremén kör alakú, közepén rombusz alakú poncolt sorokkal, végükön egy-egy szegecs; *helyzetük*: két alsó lábszár között.
- **vaskés** (hossz.: 7,4 cm): U-alakú koptatóval, tokot díszítő/erősítő ezüstlemezekkel; *helyzete*: két alsó lábszár között, a lemezek bal oldalán.
- **mészakörong** (mag.: 2,8 cm; átm.: 3 cm): közepén furattal; *helyzete*: két alsó lábszárcsont között, a kés és a lemezek alatt.

14. Mannersdorf a. L. [Mannersdorf am Leithagebirge] (Alsó-Ausztria, Ausztria)

1937 tavaszán került elő homokbányászat közben hat bolygatott sír. Alexander Seracsin csak néhány temetkezést tudott megmenteni. Ugyanebben az évben, a nyári és az őszi idényben A. Seracsin és társa, K. Hetzer további kilenc sírt találtak és tártak fel. A lelőhelyet 1957-ben Herbert Mitscha-Märheim publikálta. A 15 temetkezésből 9 ismeretlen nemű/melléklet nélküli, 3 valószínűleg férfi, 3 biztosan női, mely a gyűjtésbe került. Bibliográfia: MITSCHA-MÄRHEIM 1952.

14.1. Mannersdorf a. L. 11. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1952, 46, Abb. 1: 10.)

- **egyen:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 170 cm; hossz.: 210 cm; szél.: 80 cm; K-Ny, tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a csontok a betöltésben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **rúdgyöngyök:** 3 darab, fehér üvegből, rajtuk aranyfóliával, két gyöngy 3, egy gyöngy 2 gömböcskéből áll; *helyzetük:* a sírgödör jobb alsó sarkában.

14.2. Mannersdorf a. L. 12. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1952, 46–48, Abb. 2: 1–15.)

- **egyen:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 167 cm; hossz.: 224 cm; szél.: 100 cm; K-Ny tájolású, a halottat nyújtott helyzetben fektették a sírgödörbe, jobb karja a medencére fektetve, a csontok valószínűleg *in situ*; rablás bizonytalan.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, faszénmaradványok
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 9 darab; 1 csepp alakú világoskék üveg, hosszirányban átfúrva (hossz.: 1,7 cm; szél.: 0,7 cm); 1 gömb alakú sötétkék üveg (*átm.*: 1 cm; v.: 0,5 cm); 1 hatszög átmetszetű világoskék üveg, fehér sávozott díszítéssel (hossz.: 1,9 cm; v.: 0,7 cm); 2 gömb alakú, egyik sárga, másik vörösesbarna üveg sárga hullámvonaldísszel (*átm.*: 0,8–1 cm); 3 kisméretű gömb alakú zöld üveg, kettő töredék, egy ép darab (hossz.: 0,7 cm); 1 töredékes borostyán; *helyzetük:* a nyak környékén.
  - **vaskés** (hossz.: 8,4 cm; szél.: 1,2 cm); *helyzete:* medence jobb felén.
  - **magnezitgyöngyök** (*átm.*: 1,8 cm; v.: 0,4–0,5 cm): 2 korongformájú darab; *helyzetük:* medence környékén.
  - **római kori leletek:** egy római ezüst térdfibula (hossz.: 3,9 cm; szél.: 2,5 cm); egy szívalakú, áttört ezüstveret (hossz.: 5,4 cm; szél.: 4,8 cm) és egy áttört ezüst övveret (hossz.: 5,1 cm; szél.: 2,9 cm); *helyzetük:* a bal térd külső felén, valószínűleg táskatartalom.
  - **bronzkarika** (*átm.*: 3,7 cm): vastagabb, öntött (?), két ellentétes fele összeszűkül; *helyzete:* bal térd külső felén, valószínűleg a táska része (függesztő?), vagy tartalma.
  - **bronzcsat** (*átm.*: 1,7x0,7 cm): ovális, kisméretű, négyszögletes átmetszettel, ráhajló pecekkel; *helyzete:* bal térd külső felén.
  - **vascsat:** töredékes; *helyzete:* bal térd külső fele.
  - **agancsfésű** (hossz.: 13,4 cm; szél.: 3 cm; v.: 0,8 cm): egysoros, nyolc vasszegeccsel rögzített csontlemezek, a domború fogó alsó és felső peremén bordával díszítve, a szegecsek között pontkördíszítéssel ellátva; *helyzete:* bal karnál.

14.3. Mannersdorf a. L. 13. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1952, 48–50, Abb. 3: 1–7.)

- **egyen:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 110 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 110 cm, K-Ny tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben temették el; másodlagosan felnyitott sír: a bal lapocka, a bal kar csontjai és az alsó állkapocs hiányzik, a kulcsontok elcsúsztak a bordák felé, a jobb kartól indulva az alsó lábszár csontjai *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 20 darab; 1 millefiori, zöld üveg, fehér mintával (hossz.: 0,9 cm; szél.: 1 cm); 2 borostyán, hengeres alakú (hossz.: 0,7–1 cm); 2 rúdszerű gyöngy, négy gömböcskéből álló, üvegalapon ezüstrátéttal (hossz.: 1,3–1,4 cm; szél.: 0,4–0,2 cm); 1 hatszög átmetszetű zöld üveg (hossz.: 1,2 cm; szél.: 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú,

gyöngyházaszerű (hossz.: 0,7 cm; szél.: 0,4 cm); 2 gömb alakú fehér és sárga üveg (átm.: 0,5–0,4 cm); 1 gömb alakú piros üveg (átm.: 0,7 cm); 2 piros üveg (átm.: 0,7–0,5 cm); 1 hengeres fehér mészkő (hossz.: 0,7 cm; szél.: 0,5 cm); 7 hengeres és gömbszerű világoszöld üveg; *helyzetük*: a nyak környékén, egy darab a bordáknál, egy darab a kulcscsontnál.

15. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont [Győr–Ménfőcsanak] (Győr-Moson-Sopron vármegye)

A Győr DNy-i oldalán fekvő Ménfőcsanak vérosrész az 1960-as évektől ismert bronzkori, kelta és római kori lelőhely. 1990-től autópálya építéssel kapcsolatban indultak feltárások a környéken, majd 1995-ben a 83-as úthoz csatlakozó területen kezdődtek új kutatások, egy bevásárlóközpont építése előtt. Vaday Andrea ásatása két humuszkupac közötti keskeny, hosszú szakaszra korlátozódott, ahol középső bronzkori hamvasztásos temetkezéseket, La Tène és római kori településjelenségeket tártak fel, ezek mellett került elő a 23 langobard kori csontvázas sír és 3 hamvasztásos. Tomka Péter 1997-ben további négy sírt tárt fel a humuszkupac alatt a vizsgált terület északi és északnyugati részén. A bolygatott temetkezések közül 5 női sír került a katalógusba. Bibliográfia: VADAY 2015.

Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr

15.1. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 236. sír (VADAY 2015, 173–174, Fig. 4: 1–4).

- **egyén**: 24-30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások**: m.: 70 cm (+ humusz); hossz.: 213 cm; szél.: 86–100 cm; Ny-K tájolású, valószínűleg aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a temetkezést kétszer másodlagosan felnyitották ki, az egész gödörre ráastak, a csontok többsége in situ, de a koponya, a mellkas és a jobb váll csontjai bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsont.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: összesen 18 darab gyöngyből; 16 darab üveggyöngy és 2 darab borostyán; a 16 üvegből 1 töredékes kerek kékesfehér; 1 lapítottgömb alakú, vörösesbarna opak; 2 lapítottgömb alakú, kerek alapú barna, fekete, sárgásfehér és pirosas-fehér mintával, opak fehér alapon; 2 nagyobb lapítottgömb alakú, fehér opak alapon fekete és barnászörös pettszerű díszekkel; 1 négyszögletes alakú, fehér áttetsző irizáló; 2 lecsapottsarkú kocka alakú zöld; 2 nagyobb lecsapottsarkú kocka alakú kék; 1 hordó alakú piros opak; 1 hengeres alakú fehér opak, irizáló; 2 nagyobb hengeresalakú, barna, fekete és sárgásfehér dísszel áttetsző fehéreskék alapon, irizáló, egyik darabon vörös, vörösesbarna sáv a végén; 1 hatszögátmetszetű opak fehér, barnás pettyekkel; a 2 borostyánból 1 lapítottgömb alakú; 1 gömb alakú; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **vascsat**: ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a jobb felkar mellett.
  - **orsógomb**: agyagból készült, bikónikus alakú, két egyenletlen részből áll; *helyzete*: a bal alkar külső felén.

15.2. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 239. sír (VADAY 2015, 203, Fig. 18: 2–3).

- **egyén, temetkezési szokások**: hamvasztásos temetkezés, mellékletek alapján női sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vaslánc és bronzkarika**: tizenöt darab 8-as alakú szemből álló lánc (v.: 1,4–1,5 cm), rákorrodálódva egy bronzkarikával (átm.: 2,4 cm; v.: 0,1 cm).

15.3. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 251. sír (VADAY 2015, 176–180, Fig. 6).

- **egyén:** 19-28 éves nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 192 cm (+humusz); hossz.: 257 cm; szél.: 75–90 cm; DDNy-ÉÉK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: sem a csontok, sem a leletek nem voltak *in situ*, a sírgödör alján szétszóródva, főként a Ny-i végében koncentrálnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék (nyílhegy?), agyagtárgy, tojáshej, csirkecsontok.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** 3 darab gyöngy (D/H/mag.: ?), 1 áttetsző, négyoldalú hasáb alakú, a másik lecsapottsarkú téglatest alakú opak piros; 1 hengeralakú opak fehér; *helyzetük:* a sírgödörben szétszóródva, kettő a sírgödör nyugati felében, a másik a közepén.
  - **vasszíjvég:** erősen töredékes, lekerekített végű darab; egyik szélén és a lekerekített végén egy-egy szegeccsel rögzítve; *helyzete:* a sírgödör DNy-i részében.
  - **ezüstveretek:** két darab téglalap alakú duplalemezes övveret, végükön egy-egy szegecs; szegélyük poncolt pontmintákkal, közepük három helyen poncolt rombuszalakú motívumokkal díszítve; *helyzetük:* a sírgödör nyugati felében.
  - **ezüstsíjvég:** két lemezből összeállítva, vége lekerekített, a másik végén X motívum, közepén egy szeglyuk, a veret középvonalában poncolt mintával díszítve; *helyzete:* a bal váll környékén, a rablógödörben.

15.4. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 262. sír (VADAY 2015, 186–187, Fig. 10: 1–9).

- **egyén:** 40-50 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 258; hossz.: 265 cm; szél.: 110–120 cm; Ny-K tájolású, a halottat valószínűleg a hátára fektetve, nyújtott helyzetben helyezték fakoporsóban a padkás kiképzésű (202 cm-nél), lekerekített sarkú sírgödörbe, a jobb karja a test mellett, a bal a medencén feküdt; másodlagosan felnyitott sír: a sír teljes felületére ráasva a rablóárok, az elhunyt lábait felfelé, a sírgödör aljától távolabb, derékszögben vannak kitámasztva; az elhunyt lábánál és a halottól feljebb két kutya csontváza is előkerült.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:**
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vastöredékek** (szél.: 2-3 cm): két töredék, lehetséges, hogy vaskészhez tartozhatott; *helyzete:* eredeti ismeretlen.
  - **üveggyöngy:** opak üveggyöngy amorf töredéke; *helyzete:* eredeti ismeretlen.
  - **korongos fejű vasszeg:** kerek fejű, szára kisméretű; *helyzete:* eredeti ismeretlen.
  - **vasrúd** (hossz.: 6,9 cm)? négyszögletes keresztmetszetű rúd, két vége félkör alakú kampósra hajlítva, egymástól 90 fokkal elforgatva; *helyzete:* eredeti ismeretlen.
  - **vasszíjvég:** félkörös végződésű, tetején egyenesen levágott, vékony vaslemezből előállított síjvég, melynek egyes oldalán egyik sarkában szegecs van, másik sarkában és a félkörös oldala felől egy-egy szeglyuk; *helyzete:* eredeti ismeretlen.
  - **vasszegek:** egyik domború fejű vasszeg, téglalap átmetszetű szárral, a másik hasonló, de a feje hiányzik (hossz.: 5,3 cm); *helyzete:* eredeti ismeretlen.
  - **üvegtöredék** (átm.: 7x8 cm; v.: 4,5 cm): áttetsző, fehér üvegtöredék; *helyzete:* eredeti ismeretlen.

15.5. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 968. sír (VADAY 2015, 201, Fig. 16: 1–9).

- **egyén:** mat. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 108 cm (+humusz); hossz.: 192 cm; szél.: 90–100 cm; Ny-K tájolású, a halottat valószínűleg a hátára fektetve, nyújtott helyzetben, koporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a koponya, a jobb alsó lábszár *in situ*, a többi csont bolygatott állapotban, egy másik egyén koponyája a bolygatásban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngyök:** 7 üveggyöngy, ebből 1 lekerekített fehér, 1 hasonló hengeres fehér, 1 kerek narancsszínű, 1 lapítottgömb alakú piros, 1 ikergyöngy töredéke (?); *helyzetük:* szétszóródva a mellkas környékén, főként a jobb oldalon.
- **vaskéstöredék** (hossz.: 2,5 cm): kisméretű töredék, alsó nyélállású; *helyzete:* a bal combcsont belső felén.

16. Mohács–Farostlemezgyár víztárolója (Baranya vármegye)

1958 októberében a mohácsi farostlemezgyár víztárolójának építésekor sírokat fedeztek fel. Ete János, a mohácsi Kanizsai Dorottya Múzeum igazgatójának értesítésére a MNM-ből Kőhegyi Mihály tartott szemlét a lelőhelyen. A leleteknek csak egy részét gyűjtötték össze, ezek alapján a temetőt kora avar kori lelőhelyként határozták meg. Később a múzeumba hozott S-fibulák és gyöngyök alapján a langobard korra keltezték. 1960-ban leletmentő ásatást végeztek a lelőhelyen Kiss Attila régész vezetésével. A hat bolygatott temetkezés közül 4 gazdagon felszerelt nő temetkezése került a katalógusba. Bibliográfia: KISS – NEMESKÉRI 1964.

Janus Pannonius Múzeum, Pécs

16.1. Mohács–Farostlemezgyár víztárolója 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 98–107, Abb. 3., Abb. 5–8., Abb 11; NAGY 2007 63, 59. tábla 4–4a.)

- **egyén:** 15-16 év körüli lány (juv.).
- **temetkezési szokások:** m.: 220 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 86 cm; NyDNY-KÉK tájolású, a halott eredetileg nyújtott helyzetben fektették az lekerekített téglalap alakú sírgödörbe; másodlagosan felnyitottság kérdéses: váz felső részét megbolygatta a munkagép, leletek szétszóródtak, a medencétől lefelé a csontok és a leletek *in situ* állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vasrúd, tojáshejak, állatcsontok, orsógomb, koporsókapcsok, a betöltésben: edénytöredékek, üvegtöredékek (pohár?).
- **viselethez tartozó leletek:**

- **bronztű** (hossz.1: 7,7; hossz.2: 6,2 cm): két darabban, kerek átmetszetű, feje felé egyenletesen kiszélesedik, a fejen és a fejtől lefelé két helyen (egymástól 3 és 3,3 cm-re) szabályos távolságban négy-négy vízszintes bordaköteg díszíti; *helyzete:* a betöltésben.
- **gyöngyök:** 40 darab üveg és kalcedongyöngy, ebből 1 hordóalakú kalcedon (hossz.: 1,9 cm; átm.: 1,9 cm); 1 hordóalakú kalcedon töredéke (hossz.: 1,9 cm; átm.: 2,1 cm); a többi üveggyöngy: 1 fekete alapon piros peremmel ellátott fehér és piros mintájú hordó alakú (hossz.: 1,1 cm; átm.: 1,2 cm); 1 hordóalakú piros-kék sávós (hossz.: 1,1 cm; átm.: 1,2 cm); 1 lapítottgömb alakú barna áttetsző (hossz.: 0,8 cm; átm.: 1,8 cm); 1 lapítottgömb alakú, piros alapon középen egy fehér egyenes vonal, melyen cikkcakkminta fut végig (hossz.: 0,8 cm; átm.: 1,6 cm); 1 lapítottgömb alakú piros fehér cikkcakkmintával (hossz.: 1 cm; átm.: 1,5 cm); 1 hengeres fekete alapon sárga hullámvonallal (hossz.: 0,7 cm; átm.: 1 cm); 1 töredék millefiori technikával díszítve; 1 lapítottgömb alakú fekete alapon piros peremű, középen kékesfehér és zöld virágokkal (hossz.: 1,1 cm; átm.: 1,4 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapon szabálytalan fehér foltokkal (hossz.: 1 cm; átm.: 1,4 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete, rajta két piros vonal, közte hullámvonaldísszel (hossz.: 0,9 cm; átm.: 1,5 cm); 1 lapítottgömb alakú barna alapon sárga és zöld hullámvonaldíszes (hossz.: 0,8 cm; átm.: 1,2 cm); 1 gömb alakú, fekete alapon sárga peremmel ellátott, középen sárga és fehér virágos (hossz.: 1,1 cm; átm.: 1,3 cm); 1 lapítottgömb alakú, fekete alapon két sárgásfehér sáv között hullámvonaldísszel (hossz.: 0,9 cm; átm.: 1,5 cm); 1 hengeres barna alapon sárga ráfolyatott díszű (hossz.: 1,3 cm; átm.: 1,8 cm); 1 hengeres zöld alapon fehér hullámvonaldísszel (hossz.: 1 cm; átm.: 1,5 cm); 1 lapítottgömb alakú,

fekete alapon, vízszintesen körülfutó fehér vonallal, rajta cikkcakkdísszel (hossz.: 0,9 cm; átm.: 1,5 cm); 1 lapítottgömb alakú világoszöld alapon fehér hullámvonallal (hossz.: 1,9 cm; átm.: 1,6 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapon piros peremmel, rajta kékesfehér és zöld virágokkal (hossz.: 1,2 cm; átm.: 1,6 cm); 1 lencsealakú áttetsző töredék; 1 lapítottgömb alakú áttetsző sárgásfehér darab 5 kiugró gerezdszerű dísszel (hossz.: 0,7 cm; átm.: 1,3 cm); 1 hengeres piros (hossz.: 0,4 cm; átm.: 0,6 cm); 1 hordóalakú darab töredéke, piros-fekete alapon kékesfehér és világoszöld virágokkal (átm.: 1,3 cm); 1 hengeres fehér márvány (hossz.: 1,9 cm; átm.: 1 cm); 1 hengeres márvány (hossz.: 1,3 cm; átm.: 0,8 cm); 1 gömbszerű, fekete alapon piros peremű kékesfehér és zöld virágokkal (hossz.: 2,2 cm; átm.: 1,4 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete alapon két piros sáv, közte piros hullámvonaldísz (hossz.: 0,9 cm; átm.: 1,5 cm); 1 lapítottgömb alakú, fekete alapon két zöldessárga vonallal, közte hullámvonaldísszel (hossz.: 1 cm; átm.: 1,4 cm); 1 hordóalakú fekete alapon ívelt, többszörös vonalakkal díszítve (hossz.: 1,1 cm; átm.: 1,2 cm); 1 lapítottgömb alakú barnássárga alapon cikkcakkvonaldíszes (hossz.: 0,7 cm; átm.: 1,2 cm); 1 hordóalakú barna (hossz.: 1,2 cm; átm.: 1,2 cm); 1 hengeres fehér töredéke; 3 millefiori töredéke; 1 lapítottgömb alakú töredéke, fekete alapon piros peremű, rajta zöld virágokkal (hossz.: 1,1 cm); 1 lapos prizmaalakú világospiros színű (hossz.: 0,3 cm; átm.: 0,6 cm); 1 gömbszerű gyöngy töredéke; 1 erősen töredékes gömb alakú kék áttetsző (hossz.: 1,4 cm; átm.: 0,7 cm); *betöltésből*: 1 gömb alakú fekete opak, sárga hullámvonaldísszel (hossz.: 0,9 cm; átm.: 0,3 cm); 1 lapítottgömb alakú millefiori, piros-fekete alapon kékesfehér foltokkal és zöld virágokkal (hossz.: 1,2; átm.: 1,4 cm); 1 szabálytalan gömb alakú fekete opak (hossz.: 0,8 cm; átm.: 1,2 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete opak, hullámvonalas díszű (hossz.: 0,8 cm; átm.: 1,4 cm); 1 lapítottgömb alakú fekete opak, fehér hullámvonalas díszű (hossz.: 0,8 cm; átm.: 1,1 cm); 1 hordószerű millefiori, piros-fekete alapon fehéreskék és zöldes virágokkal (hossz.: 2,1 cm; átm.: 1,4 cm); *helyzetük*: szétszóródva a mellkas felső részén egészen a medencéig; 6 darab a betöltésből.

■ **S-fibulapár** (hossz.: 2,3 cm; szél.: 2,1 cm): *Mohács* típusú, jobbraforduló, tűzaranyozott ezüstöntvény; a test nyújtott, ovális alakú, a szemek kerek rekeszek, a csőre vékony, erősen ívelten csatlakozik a testhez, közepe bemélyedő; a csőr és a fej között dudor (*Nasenwulst*); a szemekben piros üvegberakás, alatta poncolt aranyfóliával; a test közepén két vízszintes bordával lehatárolt mező, benne vízszintes irányú bordákkal; a középső mező és a rekeszek között hosszanti bordázás; *helyzetük*: egyik a felső mellkas jobb oldalán, a másik ugyanolyan a betöltésben, valószínűleg a munkagép szedte ki.

■ **korongfibula I** (átm.: 1,9 cm): ezüst, római érméből előállított, tűtartóval ellátott darab, felirata: SALONIA AUG. IUNO REGINA, datálása (Kr. u. 253–268), a pereme átfűrt; *helyzete*: a bal alkar belső oldalán.

■ **vaskarika** (átm.: 3,2 cm): erősen korrodálódott, egyik oldalán kiszélesedő; *helyzete*: a mellkas felső részén, jobb oldalon.

■ **kengyelfibulapár** (hossz.: 8,3 cm; fej szél.: 3,9 cm; láb szél.: 2,3 cm): *Harmignies–Mohács 2. típusú, négyszögletes fejű, ovális lábú, egybeöntött gombokkal ellátott típusú*; aranyozott ezüstöntvény, feje négyszögletes, rövidebb oldalain három-három, hosszabb oldalán öt, a fejvel egybeöntött félgömb alakú gombbal; a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és négyzet alakú állatfejben végződik; a gombok és a fej között dupla borda fut, rajta rovátkolt díszítéssel; a fej peremén két sorban nielló-berakásokkal kitöltött háromszögsor fut végig; ezt szintén egy rovátkolt borda követi, majd a fej középmotívuma I. állatstílus jegyében készült, maga alá húzott lábakkal ülő madár, a feje jobbra/visszafelé fordul, a csőre nyitott; a kengyel közepén széles borda húzódik, közepén két sorban nielló-berakásos háromszögsor, a bordát két oldalról hosszanti bordák veszik közre, melyeket vízszintes irányú rovátkolással díszítettek; a láblemez peremén egy

sorban nielló-berakásos háromszögsor, ezt két hosszanti irányú borda követi, középen szögletes/lépcsőzetes fonatmotívum van kialakítva; az állatfejes lezárás szögletes alakú, az Y vonalának alsó szárán egy sorban nielló-berakásos háromszögsor, alatta a szem kerek, kidomborodó, egy kör alakú szemkeret veszi körbe, majd egy-egy vízszintes borda zárja le; *helyzetük*: a combok között, középen, fejjel lefelé.

- **vascsat I** (*átm.*: 3,5x2,3 cm): ovális alakú, átmetszete kerek, pecke ráhajló; *helyzete*: medence középső része.
- **üveggyöngyök**: 2 darab, 1 korongszerű, fekete alapon fehér díszítéssel (*átm.1*: 0,5 cm; *hossz.1*: 0,9 cm), 1 korongszerű, fehér cikkcakkmintával (*átm.2*: 1,5 cm; *hossz.2*: 0,9 cm); *helyzetük*: combok között, a kengyelfibulák mellett.
- **ezüstlemezek** (*hossz.*: 1,8–2 cm; *szél.*: 0,5 cm): 10 darab téglalap alakú kettőslemez, két végükön kis szegecsekkel; eltérő díszű, poncolt darabok: 1 darab, szélén és közepén egy-egy félholdmintasor; 1 darab szélein hullámvonalas; 1 darab szélein pont-, közepén rombusz; 1 darab közepén rombusz; 1 darab két szélén pontsor; 1 darab szélein félhold-, közepén rombusz; 1 darab teljes felületén átlós rombusz; 1 darab két rombusz; 2 darab szélein félhold-, közepén állat/cikádamotívum; *helyzetük*: a két térd közötti résztől indul és az alsó lábszárcsontokig fut, majdnem a bokáig.
- **mészkőkorong** (*átm.*: 2,5 cm; *mag.*: 2,3 cm); *helyzete*: a két alsó lábszárcsontok között, az ezüstlemezekkel kivarrt pánt végén.
- **vaskés I** (*hossz.*: 10,6 cm; *szél.*: 1,4 cm): középső nyélállású, markolatán és pengéjén famaradványokkal; *helyzete*: a két alsó lábszárcsont között.
- **vaslánc** (*hossz.*: 7,0–8,6–10 cm): 8-as alakú, középen összenyomott, egymásba függesztett láncok töredékei; *helyzete*: bal combcsont külső felén.
- **agancsfésűtöredék**: kétsoros agancsfésű középső lemeze, rákorrodálódott vasszegeccsel; *helyzete*: bal combcsont külső felén, a lánc mellett, táskatartalom (?).
- **vaskés II** (*hossz.*: 11,1 cm; markolatüske *hossz.*: 3,9 cm): középső nyélállású, markolatövisén famaradványokkal; *helyzete*: bal combcsont külső felén, a lánc és a agancsfésű mellett.
- **bikónikus gyöngy** (*átm.*: 1,4 cm; *hossz.*: 2,2 cm): piros-fekete-piros alapon kék és zöld virágdísz; *helyzete*: jobb térd külső oldalán.
- **mészkőgyöngy** (*átm.*: 1,4 cm; *hossz.*: 0,9 cm): hengeres, töredék; *helyzete*: jobb térd külső oldalán.
- **orsógomb** (*átm.*: 3 cm; *mag.*: 1,9 cm): bikónikus, sötétbarna, kavicsos soványítású; *helyzete*: a sírgödör bal alsó sarkában.
- **korongfibula II** (*átm.*: 2,6 cm; *mag.*: 1,6 cm): átfűrt, római kisbronzból készült; *helyzete*: a bal térd külső oldalán.
- **római „nagybronz”** (*átm.*: 3,1 cm): poncolt körminta fut végig a szélén és átlósan, a középvonalon; *helyzete*: a bal térd külső oldalán.
- **amulettgyöngy I** (*átm.*: 2,2 cm; *hossz.*: 1,9 cm): hengeres alakú, fekete alapon piros és fehér dísz; *helyzete*: a bal térd külső oldalán.
- **amulettgyöngy II** (*átm.*: 2,2 cm; *hossz.*: 1,5 cm): üvegből készült, gömb alakú, sötétkék alapon kék és fehér mintával; *helyzete*: a bal térd külső oldalán.
- **üvegpasztagyöngy** (*átm.*: 1,1 cm; *hossz.*: 1 cm): sárga-kék-sárga alapon kékesfehér és világosszürke virágmintákkal; *helyzete*: a bal térd külső oldalán.
- **vascsat II–III** (*hossz.*: 1,8 cm; *szél.*: 2,1 cm): ovális alakú, kerek átmetszetű, ráhajló pecekkel ellátott cipőcsatok; *helyzetük*: az egyik a bal sípcsont külső felén, a térd alatt, a másik a jobb sípcsont belső felén, a térd alatt.

16.2. Mohács–Farostlemezgyár víztárolója 3. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 107–108, Abb. 4., Abb. 8., Abb. 11.)

- **egyén**: 63-72 év közötti nő (sen.).

- **temetkezési szokások:** m.: 195 cm; hossz.: 226 cm; szél.: 128 cm; NyDNY-KÉK tájolású, a halottat fakoporsóban (?) helyezték a két hosszanti oldalán padkával ellátott sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a jobb lábszár és a bal alsó lábszárcsont, illetve a bal alkar csontjai *in situ*, a többi csont bolygatott állapotban szétszóródva, vagy nincsenek a sírgödörben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, tojáshej.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 47 darabból álló, ebből 46 üveg- és 1 borostyángyöngy; 7 darab lapítottgömb alakú fehér (átm.: 0,7–0,9 cm); 1 áttetsző lapítottgömb alakú (átm.: 1,2 cm); 4 hengeres zöld (átm.: 0,6–0,9 cm); 16 hengeres, prizma alakú és lapítottgömb alakú piros (átm.: 0,5–0,6 cm); 7 gömb alakú és hengeres piros (átm.: 0,6–0,8 cm); 6 kuboktaéder alakú piros (hossz.: 0,6 cm); 2 barna szabálytalan alakú (hossz.: 0,5 cm); 3 barna hengeres (átm.: 1,8 cm); 1 prizmalakú borostyán (hossz.: 0,8 cm); *helyzetük:* bolygatott állapotban, de a koponya eredeti környékén.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,2 cm; szél.: 2,4 cm): *Mohács* típusú tűzaranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló; a test nyújtott, ovális alakú, a szemek kerek rekeszek, a csőre vékony, erősen ívelten csatlakozik a testhez, közepe bemélyedő; a csőr és a fej között dudor (*Nasenwulst*); a szemekben piros üvegberakás, alatta poncolt aranyfóliával; a test közepén két vízszintes bordával lehatárolt mező, benne vízszintes irányú bordákkal; a középső mező és a rekeszek között hosszanti bordázás; *helyzete:* a nyakcsigolyákon, a gyöngyök alatt.
  - **orsógomb** (átm.: 3,3 cm; mag.: 2,2 cm): barnásszürke, félgömbszerű formával, egyik oldala homorú; *helyzete:* a jobb comb külső felén.
  - **agancsfésű** (hossz.: kb. 10 cm, borda szél.: 2 cm): kétsoros agancsfésű a fogazott lemezeket a bordákkal négy szegecs fogja össze, a szegecsok között két-két poncolt pontkörminta helyezkedik el átlós irányban; a középső borda két széle függőleges vonalakkal rovátkolt; *helyzete:* a betöltésben.

16.3. Mohács–Farostlemezgyár víztárolója 4. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 108–109, Abb. 4., Abb. 6., Abb. 9., Abb.13; NAGY 2007, 60, 59. tábla: 1a–c.)

- **egyen:** 63-72 év közötti nő (sen.).
- **temetkezési szokások:** m.: 155 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 90 cm; Ny-K tájolású lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben fektették a sírba, másodlagosan felnyitottság kérdéses: földmunkák miatt a test felső része hiányzik, de az alsó fele bolygatatlan.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agancsfésű, orsógomb, bronzdrót töredéke.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **mészkőgyöngy** (hossz.: 1,3 cm; átm.: 0,6 cm): korong alakú; *helyzete:* a jobb felkar külső felén.
  - **kengyelfibula** (hossz.: 6,5 cm; fej szél.: 2,6 cm; kengyel szél.: 2,1 cm; láb szél.: 1,8 cm): *fogófejes fibula egyedi típus (Mohács 4. típus)*; a kengyel enyhén ívelt, a láb rombusz alakú, végződése a fej tükörszimmetrikus, kicsinyített változata, kettősívű téglalap forma; a fejlemez körül nielló-berakásos háromszögsor fut, a fej közepén tengelyszimmetrikus I. állatstílus jegyében készült lefelé tekintő madárábrázolásokkal, melyek a fibula két oldala felé néznek, a két lefelé néző fej között maszkkal; kengyel közepén lévő széles bordán két sorban nielló-berakásos háromszögsor, két oldalán egy-egy borda, amely vízszintes vonalakkal rovátkolt díszű; a láblemez pereme rovátkolt díszű, elején a fejlemezről ismétlődő egyszerűsített ábrázolás, amelyet geometrikus rendben elhelyezkedő motívumok követnek, először két egymás mellé helyezett háromszög, közülük egy négyszög indul, alatta egy újabb háromszög ábrázolás; a motívumok közepe és a köztük lévő tér erősen bemélyített, plasztikus két háromszögből áll, alatta egy

vízszintes rovátkolt borda, peremét nielló-berakásos háromszögsor díszíti; a fibula peremei erősen lekoptak, lekerekedtek; *helyzete*: a bal alsó lábszár külső felén.

- **vascsat** (átm.: 4,4x2,8 cm): ovális alakú, kerek átmetszettel, pecke ráhajló; *helyzete*: medence jobb oldalán.
- **vaskés** (hossz.: 9,7 cm; markolat hossz.: 4,9 cm; penge szél.: 4,9 cm): középső nyélállású, pengéje erősen szélesedő, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: térdek között.
- **díszfüggő** (átm.: 5 cm; mag.: 1,6 cm): félgömb formájú, egyik oldala lapos, másik domború; fekete üvegből készült, domború oldala millefiori technikával díszítve, mintája nyolcsszirmos díszű, amely végighúzódik a testén; *helyzete*: alsó lábszárcsontok között.
- **fibulatöredék (?)** (hossz.: 1,6 cm; átm.: 0,7 cm; mag.: 0,4 cm; almandin átm.: 0,5 cm): bronzból öntött, aranyozott testű ovális alakú, kisméretű fibula, az ovális alak közepén egy almandinberakás, az ovális két oldalán egy-egy kör alakú nyúlvánnyal; a hátoldalán lévő tűkonstrukció törött; nem funkcionális, valószínűleg régi lelet; *helyzete*: a betöltésben.
- **gyöngyök**: 5 darab kisméretű gömb alakú mészkőgyöngy (átm.: 0,7 cm); 1 hengeres alakú mészkőgyöngy (hossz.: 1,6 cm; átm.: 0,9 cm); 2 hengeres alakú sárga opak üveg (átm.: 0,5–0,7 cm); 2 hengeres alakú vörös opak üveg (átm.: 0,7 cm); 1 hengeres alakú szürke opak üveg (átm.: 0,6 cm); 1 fekete opak üveg töredék; 1 hengeres alakú piros opak üveg (hossz.: 0,5 cm; átm.: 0,7 cm); 1 hengeres alakú opak üveg (hossz.: 1,6 cm; átm.: 0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú fehér opak üveg (hossz.: 0,5 cm; átm.: 0,7 cm); 1 négyszögletű hasáb alakú vörös opak üveg (hossz.: 0,5 cm; átm.: 0,5 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld opak üveg (hossz.: 0,6 cm; átm.: 0,8 cm); 1 lapítottgömb alakú piros opak üveg (hossz.: 0,5 cm; átm.: 0,7 cm); 1 hengeres alakú fehér opak üveg (hossz.: 0,5 cm; átm.: 0,5 cm); 1 prizmaalakú vörös opak üveg (hossz.: 0,6 cm; átm.: 0,3 cm); 3 gömb alakú fekete opak üveg (hossz.: 0,4 cm); *helyzetük*: a betöltésben.

16.4. Mohács–Farostlemezgyár víztárolója 5. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 109–110, 116, Abb. 4., Abb. 10., Abb. 11., Abb. 13.)

- **egyén**: 23-28 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások**: m.: 155 cm; hossz.: 247 cm; szél.: 90 cm; ÉÉNy-DDK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben fektették a koporsóba, a jobb kéz a medencén feküdt; bolygatatlan sír: a csontok in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: orsógomb, tojáshéjak, szárnyascsontok, edény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **S-fibulapár** (hossz.: 2,5 cm; szél.: 2,7 cm): *Rácalmás 2., 20.–Cividale-Gallo 9.* típusú tűzaranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló; a fibula alakja és az állat teste széles ovális alakú; a fej-test-csőr között kisméretű áttörés, a szeme kerek rekesz, a csőr kisméretű, széles, erősen ívelten csatlakozik a test alsó harmadához; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test peremén két hosszanti irányú borda, a fibula közepén S formában kialakított rekesz, melyet vízszintesen négybe osztottak; a rekeszek alatt poncolt aranyfólia, bennük piros üvegberakás; *helyzetük*: egyik a nyakon, a másik a mellkas közepén, a gerincoszlop bal oldalán.
  - **gyöngynyaklánc I–II**: 56 darab gyöngyből, ebből 1 lapítottgömb alakú borostyán (átm.: 1,1 cm); a többi üveg: 12 lapítottgömb alakú és hengeres zöld (átm.: 0,9–0,5 cm); 10 gömb alakú és hengeres fehér színű (átm.: 0,7 cm); 14 világospiros gömb alakú és hengeres (átm.: 0,8 cm); 13 hengeres és gömb alakú piros (átm.: 0,9 cm); 2 hengeres piros (hossz.: 1,2–1,3 cm); 3 gömb alakú millefiori technikával díszített (átm.: 0,9–1,3 cm); 1 lapítottgömb alakú szürke (átm.: 0,9 cm); *helyzetük*: a nyak körül két sorban.
  - **márványgyöngy** (átm.: 2,2 cm; hossz.: 1,6 cm): hengeres fehér, rajta barnatörésfelülettel, felülete több helyen töredékes; *helyzete*: a jobb medencelapát fölött.
  - **vascsat**: négyszögletes alakú, szögletes átmetszettel; *helyzete*: medence bal oldalán.

- **vaskés** (hossz.: 12,4 cm; markolat hossz.: 3,8 cm; penge szél.: 1,7 cm): középső nyélállású, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: combok között.
- **agancsfésű** (hossz.: 14,8 cm; szél.: 4 cm; borda szél.: 2 cm): egysoros agancsfésű, egyenes, téglalap alakú fogólemezzel; a töredéken összesen 6 vasszegecs fogja össze a fogazott lemezeket a merevítőlemezekkel; a merevítőbordák pereme két párhuzamos vízszintes vonallal díszített; *helyzete*: a bal felkarcsont külső felén, fogakkal a kar felé fordulva.

17. Mödling (Alsó-Ausztria, Ausztria)

A lelőhelyről először 1907-ben került elő egy langobard kori harcos sírja. 1977-ben földmunkák során feltárássra került Guntramsdorferstrasse és Weisses Kreuzgasse közötti terület, amelyet 1974 óta egy neolit település előkerülése miatt szisztematikusan kutattak. A lelőhelyről 8 langobard kori sír, emellett egy neolit kori és egy nem keltezhető temetkezés. A korábban, 1907-ben feltárt harcos sír helye a Beethovengasse 10 lelőhelyen, építkezés közben került elő, ez mindössze 600 méterre van az 1977-ben feltárt temetkezésektől. A 6. századi sírok közül 2 gyermek, 1 férfi és 3 üres sírgödör, ezek mellett 2 női temetkezést találtak, melyek a katalógusba kerültek. Bibliográfia: WERNER 1962; STADLER 1979; STADLER 1988.

Museum Mödling (Bezirks-Museums-Vereins Mödling)

17.1. Mödling 1. sír (STADLER 1979, 34, Abb. 3–4.)

- **egyen:** 20 év körüli nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 140+60 cm (200 cm); hossz.: 220 cm; szél.: 50 cm; Ny-K tájolású lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, koporsóba (deszka?) fektetve temették el, a kezek a medencén fekszenek; bolygatatlan sír: a test a koporsóban összenyomódott, de a csontok *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc I:** 12 hengeres gyöngy, háromosztatúak, a közepe felé szűkül mindkét oldalától a kiemelkedő bordaszerű középvonalig, bronzból készültek, tűzaranyozással díszítettek (átm.: 0,4–0,45 cm; mag.: 0,25–0,45 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocstól jobbra.
  - **gyöngynyaklánc II:** 15 darab gömb és lapítottgömb alakú üveg; 7 fehér ráfolyatott kék dísszel; 8 barna sárga ráfolyatott dísszel (átm.: 0,75–0,9 cm); *helyzetük*: az alsó állkapocstól jobbra.
  - **vaslemeztöredékek** (hossz.1: 4,45 cm; szél.1: 2,25 cm; v.1: 0,15 cm; hossz.2: 2,6 cm; szél.2: 2,25 cm; v.2: 0,15 cm): két darab négyszögletes töredék, egyik felületén rákorrodálódott szövetmaradvány, az öv részei; *helyzetük*: a medence jobb felén, a kar végében.
  - **vascsat** (átm.: 3x1,6 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence jobb oldalán.
  - **vaskés** (hossz.: 6,75 cm; szél.: 1,1 cm): markolata letörött, egykor 3 ezüstszegecs (átm.: 0,5 cm hossz.: 0,4–0,5 cm) és bronzlemezek tartozott hozzá; *helyzete*: bal térd külső felén.

17.2. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 34–35, Abb. 3–5; NAGY 2007, 60, 62.)

- **egyen:** 30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 260+60 cm (320 cm); hossz.: felső 270 cm, alsó 205 cm; szél.: felső 140 cm, alsó 40 cm; Ny-K tájolású lekerekített sarkú, téglalap alakú, két hosszanti oldalán padkás sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a koporsóban a csontok összenyomódtak, de *in situ* állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastárgy (ismeretlen rendeltetésű).

- viselethez tartozó leletek:

- **korongfibulapár** (átm.: 2,8 cm; v.: 0,4–0,6 cm): *Vielitz C típusú korongfibula*, ezüst alapú, a rekeszek alatt hálómintával díszített aranyfólia, rekeszekben üvegberakás; az egyik fibulán a középső kör alakú rekeszben két kisebb, egymást metsző kör alakú rekesz helyezkedik el, benne üvegberakással, a sugárirányban a középső cella körül elhelyezkedő 13 lekerekített végű rekeszben vörös üvegberakás; a másik fibula közepén nincs berakás; *helyzetük*: az egyik a mellkas felső részén, a csigolyák jobb oldalán, a másik a mellkas alsó részén, a csigolyák jobb oldalán.
- **gyöngynyaklánc** (átm.: 0,9–1,2 cm): 10 darab gyöngy, 8 darab opak üveg, amelyből 3 gömb alakú piros, 3 gömb alakú sárga, 1 gömb alakú szürke, 1 hengeres alakú piros, továbbá 1 korong alakú piros, sárga betéttel, 1 korong alakú fekete piros berakásokkal; *helyzetük*: a mellkas környékén elszórtan.
- **gyöngyök és bronzkarika**: 2 hengeres alakú, gerezdelt barna üveggyöngy, áttetsző üvegből (átm.1: 2,7 cm; átm.2: 2,4 cm; mag.1: 1,7 cm; mag.2: 1,4 cm); 2 lapítottgömb alakú fekete opak üveg fehér hullámdísszel (átm.1: 1,4 cm; átm.2: 1,3 cm; mag.1: 0,7 cm; mag.2: 0,8 cm); 1 hengeres alakú fehér opak üveg (átm.: 2,45 cm); 1 vékony bronzdrótból hajlított karika (átm.: 0,75 cm); *helyzetük*: a jobb felkarcsont végében, annak külső felén.
- **ezüstcsat** (átm.: 2,9x3 cm): masszív, ovális, pajzsos tövisű, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence jobb felén.
- **övveretek** (L=2,1 cm; szél.: 1–1,2 cm; mag.: 1,4–1,5 cm): három darab csepp alakú, két ponton félkör alakban behúzott oldalú, hátoldalán hurokkal ellátva; *helyzetük*: az övcsat jobb felén, a medence jobb oldalán.
- **vaskampó** (hossz.: 6,3 cm; átm.: 0,75–0,5 cm): ovális átmetszetű vasrúdból készült, kampós végű tárgy; *helyzete*: bal medence külső felén.
- **vaskés I** (hossz.: 9,2 cm; szél.: 1,3 cm): felső nyélállású; *helyzete*: bal medence külső felén.
- **vaskés II** (hossz.: 10,3 cm; szél.: 1,5 cm): alsó nyélállású; *helyzete*: bal medence külső felén.
- **vaskés III** (hossz.1: 6,6 cm; szél.1: 1,4 cm; hossz.2: 2,6 cm; szél.2: 0,8 cm): két töredékben, felső nyélállású; *helyzete*: bal medence külső felén.
- **kengyelfibulapár** (hossz.: 6,9 cm; fejlemez szél.: 3,5 cm; láblemez szél.: 1,7 cm): *Montale–Weimar* vagy *Cividale-San Giovanni 32 típusú*, réztartalmú ezüsből öntött, néhol tűzaranyozás nyoma; feje négyszögletes, rövidebb oldalain két-két, hosszabb oldalán négy, a fibulával egybeöntött, félgömbalakú gombbal; kengyele enyhén meghajló, lába ovális, állatfejben végződik; a fej- és a láblemezen I. állatstílus jegyében készült, ún. *Mödling-Weimar-Montale* típusú szalagfonat, ez két negatív szalagból álló fonatrészlet és négy sarkában duplaívű korongszerű dísz, amelyek állatfejeket képviselnek, a fejen rövidített kompozícióban, a fej négy sarkában figyelhető meg az állatfej; kengyel közepén széles borda, benne két sorban niellóval kitöltött háromszögsorral, ezt mindkét oldalról két-két vékonyabb hosszanti irányú borda kereteli; a láblemez végén lévő állatfej nyújtott ovális alakú, két részből tevődik össze, a fej felső részéből és az alsó kisebb méretű pofa/száj részből, az Y vonalat egy sorban nielló-berakásos háromszögek díszítik, az alatta lévő szem mandula alakú, körülötte egyszeres szemkerettel; *helyzetük*: egyik a jobb combcsont felső részén a két comb között, a másik alatta.
- **agancsfésű** (hossz.: 8,4 cm; v.: 0,2 cm): kétsoros, töredékes, csak a belső fogazott lemezek maradtak meg, a bordák hiányoznak, a szélén egy vasszegecs maradványa; *helyzete*: bal combcsont belső felén, a két combcsont között.

- **bronzlemez** (átm.: 4,3–4,7 cm): kerek, domború, töredékes, erősen korrodálódott; *helyzete*: két térd között.
- **borostyángöngy** (átm.: 1,2 cm): szabálytalan formájú; *helyzete*: két térd között.
- **gyöngytöredék** (átm.: 2 cm; mag.: 1,2 cm): fehér, opak üveg, szabálytalan korongszerű; *helyzete*: két térd között.

18. Nikitsch [Füles] (Burgenland, Ausztria)

A lelőhelyet több ütemben azonosították, mely magántulajdonban lévő telkekhez tartozott. Először 1925-ben kútásás közben került elő két temetkezés, ezt követően ez év szeptemberében Josef Bayer, a Naturhistorisches Museum történésze vezetésével összesen 9 csontvázas sírt sikerült feltárniuk. 1930-tól a szomszédos telkeken további 14 temetkezés került elő Viktor Lebzelter, a múzeum antropológusa kutatásai során, amely 23-re növelte a sírok számát. A lelőhelyet 3 oldalról leharárolták a D-i oldal kivételével. Az ismeretlen bolygatottságú sírok közül 5 került a katalógusba. Bibliográfia: BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970.

Landesmuseum Burgenland, Eisenstadt/Kismarton (Ausztria); Naturhistorisches Museum, Bécs

18.1. Nikitsch 1. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 11–12, 22–23, Taf. 2.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 160 cm; DNy-ÉK tájolású, sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; valószínűleg másodlagosan felnyitott, bolygatott temetkezés: a koponya arccal lefelé feküdt a sírgödörben, a test felső része bolygatott, a combcsontoktól lefelé *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: kerámiatöredék, faszénmaradvány.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 9,2 cm; szél.: 5,7 cm; kengyel szél.: 1,2 cm): *Kühn 86 sz., Nikitsch 1. típusú*, aranyozott ezüst, feje félkör alakú, peremén hét lapos gombbal, kengyele lapos, lába téglalap alakú, a kengyellel egyenlő szélességű, egyenes záródású; a gombok három hosszanti irányú bevágással díszítettek a gomb vége tagolt, kerek; fejlemez két sorban niellóval kitöltött háromszögek veszik körbe, a fejlemez közepe rácsos meanderdísszel ellátva; a kengyel és a láb közepén futó kiemelkedő bordát w-alakú mintákkal díszítették; a kengyel két oldalán pontokkal kitöltött négyzetes mintázat, a láb két szélén meandersor fut végig; a láb két sarkában kerek üvegberakás; *helyzetük*: a mellkas környékén egymás alatt.
  - **gyöngynyaklánc**: sárga, fehér és zöld színűek; *helyzetük*: a koponya alatt, a nyaknál.
  - **zsanéros övveretek**: kör alakú bronzláncszemek (átm.: 0,8 cm) egy-egy oldalára ezüst lemezt hajlítottak (szíjbefogó), ezek végét szegeccsel fogták össze (szél.: 0,4–0,5 cm; hossz.: 0,8–0,9 cm); poncolt, vésett pont és félkör mintával látták el őket; *helyzetük*: a két láb között, a térdig futott végig.
  - **borostyánfüggő** (átm.: 3,9–1,6 cm): korong alakú, egyik oldala lapos, a másik domború; *helyzete*: lánc végén függött a térdek között.
  - **vaskéstöredék**: két töredékben maradt a markolata (szél.: 0,9 cm), famaradványokkal; *helyzete*: bal térd alatt.
  - **vascsat** (átm.: 4,8x2,1 cm): ovális alakú, töredékes; *helyzete*: ismeretlen.
  - **csonttárgy** (hossz.: 9,2 cm; átm.: 2,6 cm és 2 cm): csonttüvellyel, szarvasagancsból készült, két vége egyenesen levágott, felületén vésett geometrikus mintával, peremének két oldalán egy-egy kisméretű furattal, a domborodó felén két furattal, egymás mellett közvetlenül; *helyzete*: térdek között.

18.2. Nikitsch 5. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 12–13, 23–24, Taf. 2.)

- **egyén:** 2-3 év körüli gyermek.
- **temetkezési szokások:** m.: 140 cm; szél.: [felső] 80–[alsó] 30 cm; DNy-ÉK tájolású, bolygatásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 18 darab üveggyöngy; 1 gömb alakú, sárgászöld alapon zöld és kék pontdíszekkel (*átm.*: 2,3 cm; *v.*: 1 cm); 13 gömb alakú, 10 barna és piros színű (*átm.*: 0,4–0,6 cm); 4 rúdszerű gyöngy, ezüst (*átm.*: 0,5 cm); *helyzete:* a nyak környékén, egy darab a térdtől balra, a csontkarika mellett.
  - **csontkarika** (külső *átm.*: 4,9 cm; belső *átm.*: 4,3 cm): két darabban, töredékes, lapított átmetszetű, külső pereme egyenletlen/cikk-cakkos, törött végei elvékonyodva futnak össze, pereme több helyen egyenként, vagy egymás mellett két ponton függesztőlyukkal ellátva; *helyzete:* a bal térd külső felén, mellette egy üveggyöngy.
  - **vaskarika** (*átm.*: 4,4 cm): kiszélesedő, nyitott végű, kerek átmetszetű; *helyzete:* a bal alkar alatt.

18.3. Nikitsch 11. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 16, 26, Taf. 4.)

- **egyén:** idősebb nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 125 cm; hossz.: 165 cm; szél.: 50 cm, Ny-K tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a karokat a medence fölé helyezték; rablásról, bolygatásról nincs információ, a váz jó megtartású volt, a csontok in situ álltak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** elszenesedett szövetmaradvány (?).
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula I** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,6 cm): *Poysdorf* (*Poysdorf–Holásky–Klučov*) típusú, aranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló típus; a szem egy-egy kerek rekesz, benne piros üvegberakás; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*) a csőr nyitott, az alsó a fej alatt csatlakozik a testhez, a felső hosszán lenyúlik, vége lekerekített; a test közepén négyzetes mezőben meander; a mező és a két szem között hosszanti bordák futnak; *helyzetük:* az alsó állkapocs bal szélén.
  - **S-fibula II** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,3 cm): *Nikitsch–Kranj* típusú, ezüstöntvény, jobbraforduló típus; szeme helyén egy-egy kerek rekesz, a betét kiesett; a csőre erősen ívelt, széles, a test és a csőr között csak a felső fejnél egy kisméretű áttörés; a teste közepén egy rombusz alakú rekeszbetét, a nyaknál vízszintes bordákkal; *helyzete:* jobb kulcscsont.

18.4. Nikitsch 17. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 18, 27, Taf. 4.)

- **egyén:** nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 90 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 100 cm; DNy-ÉK tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, kezek a combokon; másodlagosan felnyitottságról, bolygatásról nincs információ, a váz jó megtartású volt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csiholókő és -töredéke.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzveret** (*átm.*: 5,7–4,7 cm): félgömbös lemez, egyik oldalán letört és horpadt; *helyzete:* a jobb combcsont külső felén, attól 6 cm-re.
  - **gyöngynyaklánc:** 1 darab négy összeforrasztott gömbből, 1 darab három összeforrasztott gyöngyből és 4 darab egyszerű fehér rúdgyöngy (*átm.*: 0,3–0,4 cm); 2 darab ikergyöngy, zöld színű (*átm.*: 0,2 cm); 7 darab gömb alakú vörösesbarnás, kék és 1 kékesszürke gyöngy (*átm.*: 0,4–0,6 cm); 2 darab hosszúkas, világoszöld lecsiszolt peremmel (hossz.: 0,7 cm; szél.: 0,4 cm); *helyzetük:* a nyak környékén.

- **bronzkarika** (átm.: 2,8 cm, v.: 0,24 cm): drótból hajlított, nyitott végű, a drót egyik oldalán hurokszerűen behajlítva, egyik oldalán rákorrodálódott vasmaradvánnyal; *helyzete*: a nyak körül.

18.5. Nikitsch 24. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 20–21, 29–30, Taf. 5.)

- **egyen**: női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: DNy-ÉK tájolású, nincs egyéb információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 32 darab gyöngy; 7 gömb alakú sárga üveg (átm.: 0,6 cm); 8 lapítottgömb alakú vörösesbarna opak és 1 vörös opak sárga pontdíszekkel (átm.: 0,6–0,7 cm); 1 gerezdelt sárga opak, barnászvörös sávokkal (átm.: 1,4 cm; mag.: 0,8 cm); 1 hengeres alakú ikergyöngy, barna opak, sötétebb átlós vékony sávzással díszített (átm.: 0,9 cm; átm.: 0,5 cm); 1 szabálytalan alakú, rossz megtartású fehér opak (átm.: 2,2 cm; mag.: 1,5 cm); 1 gömb alakú, áttetsző, világos átlós sávzással (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,6 cm); 1 gömb alakú, fehér opak, felülete enyhén bordázott (átm.: 0,4 cm); 1 gömb alakú, fehér opak, felületén aranyfóliával (átm.: 0,4 cm; mag.: 0,3 cm); 1 henger alakú kékesszürke opak (hossz.: 1,2 cm; átm.: 0,3 cm); 9 borostyánból készült korong, lapítottgömb és szabálytalan alakú (átm.: 0,4–1,5 cm); 1 csonkakúp alakú borostyán (mag.: 1,3 cm; legnagyobb átm.: 0,9 cm); *helyzetük*: ismeretlen.
  - **S-fibulapár** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,4 cm): *Nikitsch–Kranj típusú*, aranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló típus; szeme helyén egy-egy kerek rekesz, betét megmaradt; a csőre erősen ívelt, széles, közepe mélyített, a test és a csőr között kisméretű áttörések; a teste közepén egy rombusz alakú rekesz, benne betét; a középső cella alsó és felső oldala rovátkolt, a két nyakrészen háromszög alakú mező; *helyzetük*: ismeretlen.
  - **korongfibula** (átm.: 2 cm): *Nikitsch–Hegykő típusú* (vagy *Böhner C11*) aranyozott ezüst, kerek alakú lemezből, közepén kör alakú cella, ebben gránátberakással, ezt sugárirányban sűrűn bordák keretelik, a fibula peremén és a kör alakú berakás körül mélyített; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vascsat I** (átm.: 3,4 cm; pecek hossz.: 2,45 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, ép darab; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vascsat II** (hossz.: 2,7 cm; szél.: 3,8 cm): kisméretű, ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vascsat III** (hossz.: 2,7 cm; szél.: 3,8 cm): kisméretű, rossz állapotú, pecke hiányzik; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vaskéstöredék** (hossz.: 3,6 cm): markolata, rajta rákorrodálódott famaradványokkal; *helyzete*: ismeretlen.

19. Rácalmás–Újtelep (Fejér vármegye)

1931-ban került a temető egy magántelken, majd Bóna István 1957–1958-ban egy langobard temetőt azonosított 20 sírral. A temető egy római őrtorony védőárkának nyugati széléhez csatlakozik. 1972-ben avar sírok is kerültek elő. A 2 férfi és 8 gyermek sír mellett előkerült 6 női sírt bolygatatlanként határozták meg. Bibliográfia: BÓNA 1960A; BÓNA – B. HORVÁTH 2009.

Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár

19.1. Rácalmás–Újtelep 1. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 86, Taf. 32.)

- **egyen**: női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: ismeretlen.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bepecsételt díszű edény.

- viselethez tartozó elemek:

▪**gyöngynyaklánc:** kékeslila, zöld, piros és fehér színű; *helyzetük:* ismeretlen.

19.2. Rácalmás–Újtelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 86, 88, Taf. 32. Abb. 58.)

- **egyen:** női (a leletek alapján).

- **temetkezési szokások:** m.: 225 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 80–95 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, K-i oldalán keskenyedő sírgödör, a halottat a hátára fektetve, nyújtott helyzetben fektették a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a csontok *in situ*, a jó megtartásúak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** orsógomb, madárcsontok.

- viselethez tartozó elemek:

▪**agancsfésű** (hossz.: 23,3 cm; szél.: 4,8 cm): egysoros agancsfésű, a 12 fogazott lemezt és a fogót 14 vasszegecs fogja össze; a szegecses vonalában két hosszanti, párhuzamos vonallal nyolc mezőre osztott a merevítőborda szélességében; közöttük pontkörök helyezkednek el, az 1. és a 8. mezőben egymás mellett vízszintes irányban két darabot, a 2.-tól a 7.-ik mezőkben függőleges irányban három-négy függőleges irányú pontkört alakítottak ki; a fogó alsó és felső pereme három-három bekarcolt vízszintes, párhuzamos vonallal díszített; *helyzete:* a koponya jobb oldalán.

▪**gyöngynyaklánc:** 45 darab különböző színű és méretű gyöngyökkel, köztük fehér, fekete, kék, zöld, barna, piros, rózsaszín és sárga; emellett 2 millefioritöredék; *helyzetük:* nyak körül és a mellkas felső részén.

▪**S-fibulapár** (hossz.: 2,3 cm; szél.: 2 cm): *Rácalmás 2.,20.–Cividale-Gallo 9. típusú*, jobbraforduló ezüstöntvény, aranyozás nyomaival; a test széles, ovális alakú, a fej-test-csőr között kisméretű áttörés; a szemek helyén kerek rekeszek, benne betét; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*), a csőr kisméretű, enyhén ívelten hajlik a teste; a testet S-alakban három cellára osztott mező alkotja, bennük piros betéttel; a test peremén borda; *helyzetük:* ez egyik a nyak jobb oldalán, a másik a gerinc jobb oldalán, a mellkas felső részén.

▪**vascsat:** ovális, törött, egyszerű, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a medence jobb oldalán.

▪**kengyelfibulapár** (hossz.: 6,3 cm; fej szél.: 3 cm; láb szél.: 1,6 cm): *Rácalmás 2.–Keszthely típusú*, aranyozott ezüst, a fej négyszögletes alakú, rövidebb oldalán két-két, hosszabb oldalán négy, a fejfelé egybeöntött, félgömb alakú gombbal; a kengyel enyhén meghaló, a láb hosszúka, ovális alakú és ovális alakú állatfejen végződik; a fejen vízszintes irányú szögletes fonatminta; a kengyel közepén vékony borda, rajta poncolt díszítéssel, ezt két oldalán hosszanti párhuzamosbordák keretelik; a láb közepén szögletes fonatminta; az állatfejen lévő Y vonal alatt a szem mandula alakú, alatta szemkeret, az állatfejet egy vékony félkör alakú „nyelvrész” zárja le; *helyzetük:* a két comb között, fejfelé.

▪**vaskés** (hossz.: 11,7 cm): felső nyélállású; *helyzete:* térdek között.

▪**mészkögyöngy:** hengeres alakú; *helyzete:* térdek között, a kés hegye alatt.

Táskatartalom (bőrmaradványokkal a sírgödör alján):

▪**ezüstcsat:** kisméretű, ovális alakú, töredékes táskacsat; *helyzete:* balkéz alatt, a combközép tájékán.

▪**kék üvegtöredék;** *helyzete:* balkéz alatt, a táskacsat mellett.

19.3. Rácalmás–Újtelep 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 89, Taf. 34, Abb. 59.)

- **egyen:** kislány.

- **temetkezési szokások:** m.: 170 cm; hossz.: 165 cm; szél.: 76 cm; NyÉNy-KDK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, két hosszanti oldalán 110 cm mélységben padkákkal, bolygatatlan sír: a csontok nagy része elporladt, de *in situ* állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó elemek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 58 gyöngyből, különböző méretű és színűek, fehér, sárgásfehér, sárga, narancsszínű, narancsszínű fekete virágokkal és piros színű; hengeres alakú, hordó- és korongalakú, 2 fehér ikergyöngy; millefioripoliéder piros, fehér, zöld, kék, barna és sárga berakásokkal; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **korongfibula I** (átm.: 1,5 cm; v.: 0,5 cm): *Vielitz A4 típusú*, ezüstből készült; kétzónás, belül kör alakú rekesz, kívül sugárirányban nyolc cellára osztva; egyes rekeszekből a berakások kiestek, a többiben vöröses üveggerakással; *helyzete:* a nyak mellett jobb oldalon.
  - **korongfibula II** (átm.: 2,3x2,2 cm): egyedi típus, ezüstből készült, a berakások kiestek; a közepén kerek cella két koncentrikus kör alkotta bordából, ezt nyolc kör alakú rekesz veszi körbe; *helyzete:* a nyak mellett bal oldalon.

19.4. Rácalmás–Újtelep 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 90, Taf. 35, Abb. 59.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 114 cm; hossz.: 190–200 cm; szél.: 74 cm; Ny-K tájolású, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a jobb alkar a medencére fektetve, a bal a test mellett fekszik; bolygatatlan: a csontok *in situ*, de nagy részük elporladt, a medence, a bordák, a csigolyák, a kéz- és a lábfej csontjai.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó elemek:**
  - **agancsfésű** (hossz.: 28 cm): egysoros típusú, erősen töredezett, egyenes, téglalap alakú bordája maradt meg több töredékben, rajta bronzból és vasból készült rögzítőszegecsekkel; a fésű peremén pontkördíszekkel; *helyzete:* a bal comb mellett szorosan.
  - **gyöngynyaklánc:** 9 üveggyöngyből, köztük 1 fehér és 1 piros poliédéralakú; 1 zöld hengeres; 1 sárga és 1 fehér lapítottgömb alakú; *helyzetük:* a nyak körül.

19.5. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 91–92, Taf. 34, Abb. 61.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** m.: 260 cm; hossz.: 230 cm; szél.: 112 cm; DNy-ÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a hosszanti oldalán 170 cm mélységben padkával ellátva; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a csontok és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tyúkcsontok, csontlemez (hiányzik).
- **viselethez tartozó elemek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 19 darab különböző formájú és színű üveggyöngyből; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **S-fibulapár** (hossz.: 3,8 cm; szél.: 3,1 cm): *rekeszes, Rácalmás 16.–Cividale-Cella típusú* darab, jobbraforduló ezüstöntvény, feje sematizált, hosszan elnyúló, négyszögletes alakú, csőre a fejfelé egyenlő szélességű, enyhén vékonyodva hajlik rá a testre, a fejet és a csőrt három hosszanti bordával díszítették, amelyet vízszintes irányú vonalakkal rovátkoltak; a testet 11 cellára osztották, benne vörös köbötéttel; *helyzetük:* az egyik az alsó állkapocs bal oldalán, a másik a mellkas felső részén, a gerincoszlop jobb oldalán.
  - **díszgyöngyök:** 1 nagyobb zöldesbarna hengeresgyöngy sárga girlandszerű díszekkel; 1 sárga gömb alakú gerezdelt forma; 1 szürkésfehér alapon sárga sávokkal; 1 zöld és 1 sötétkék; *helyzetük:* a medence fölött jobb oldalon.

- **kengyelfibulapár** (hossz.: 8,2 cm; fejlemez szél.: 4,8 cm; láblemez szél.: 1,9 cm): *Rácalmás 16. típusú*, aranyozott ezüstöntvény, fején eredetileg 9 tagolt gombbal, fejlemeze félkör alakú, kengyele enyhén ívelt, lába ovális alakú, ovális, profilált állatfejben végződik; a fején lévő gombok vége félgömb alakú, élesen elválík a henger alakú testtől, a gallér a test közepén lévő éles bordadíz; a fejlemez peremén és a kengyel lefutásánál rovátkolt díszítés figyelhető meg, közöttük a fejlemez fő motívuma félkörben haladó lépcsőzetes motívum; a kengyel közepén széles borda, két oldalán vékony cikkcakkvonal húzódik, ebben nielló-berakás, a kengyel eremét egy-egy vékony hosszanti borda zárja le; az ovális láblemez peremén vékony nielló-berakásos cikkcakkminta fut; közepén tengelyszimmetrikus ábrázolás, florális és geometrikus motívumokkal, erősen plasztikus kivitelű; az állatfejes végződés Y vonala széles, felső részén V alakú bordával, a szem kör alakú, domború, alatta vízszintes borda; a pofa rész a szemhez hasonlóan domború, az állatfej végződése az Y vonalból kiszélesedő, V-alakú domború felület; *helyzetük*: a combok között, az egyik a medence alatt jobb oldalon, a másik alatta.
- **bronzcsat** (átm.: 2,4x3,6 cm): öntött, csatfeje ovális, pecek erősen ráhajló, pajzsostövisű; *helyzete*: medence jobb oldalán.
- **övszerelékek**: két darab félgömb alakú; *helyzete*: medence jobb oldala, a pajzstövises csat bal felén.
- **vascsat**: ovális, darabja maradtak meg, pecek fele hiányzik; *helyzete*: medence bal felén.
- **bronzkarika** (átm.: 3x5 cm): nyitott, végei kihajlóak, egyberozsdásodva vasláncföredékkel; *helyzete*: bal combcsont felső része, a kéz alatt.
- **vaskés** (L=10,5 cm): felső nyélállású; *helyzete*: térdek között, a fibulák alatt.

19.6. Rácalmás–Újtelep 20. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 91–92, Taf. 34., Abb. 61.)

- **egyen**: női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 210 cm; hossz.: 230–220 cm; szél.: 80 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe, a keskeny koporsó miatt a kezek szorosan a test mellett helyezkednek el; bolygatatlan sír: a csontok és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó elemek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 25 darab kisméretű üveggyöngy, zöld, fehér, piros és narancsszínű; 1 nagyobb lapítottgömb alakúsötétkéék, sárga sávozott darab; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **S-fibulapár** (hossz.: 2,2 cm; szél.: 2 cm): *Rácalmás 2.,20.–Cividale-Gallo 9. típusú* öntött, *Rácalmás 2.,20.–Cividale-Gallo 9. típusú*, jobbraforduló ezüstöntvény, aranyozás nyomaival; a test széles, ovális alakú, a fej-test-csőr között kisméretű áttörés; a szemek helyén kerek rekeszek, benne betét; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*), a csőr kisméretű, enyhén ívelten hajlik a teste; a testet S-alakban kettő cellára osztott mező alkotja, bennük piros betét; a test peremén kettős bordadíz, a belső rovátkolt; *helyzetük*: az egyik az alsó állkapocs bal oldalán, a másik a mellkas közepén, a jobb oldali bordáknál.
  - **díszgyöngyök**: 3 darab nagyméretű, korongszerű és hengeres betétes gyöngyök; *helyzetük*: a medence fölött a bal oldalon.
  - **vascsat** (átm.: 4,5x2,5 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence jobb felén.
  - **vaskés** (hossz.: 14 cm): középső nyélállású, a hegye hiányzik; *helyzete*: bal combcsont külső felén, a kar alatt.
  - **vaskarika** (átm.: 5,7 cm); *helyzete*: a bal combcsont felső végén.
  - **agancsfésű** (hossz.: kb. 25 cm; szél.: 5,1 cm): egysoros, 12 fogazott lemezét és fogóit 10 szegecs fogja össze; domború hátú merevítőbordáján T-alakú mintában pontkörökkel díszítve, peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonallal; a két szélső fogazott

lemezek széle T-alakban elhelyezett pontkörökkel díszített; *helyzete*: a térdek alatt, az alsó lábszárcsontokon.

20. Schwechat (Alsó-Ausztria, Ausztria)

A temető az egykori *Ala Nova* római kori erőd területén tárták fel. Elsőként 1928-30 között 21 langobard kori sír és egy avar kori temetőrészlet látott napvilágot. 1979 áprilisában útépítés során a Brauhausgasse–Gladbeckstrasse területén került elő a római kori erőd „V” alakú körárkának részlete és egy településrészlet. Ennek közelében láttak napvilágot a langobard kori sírok is. A területet Peter Stadler, az ásató bővítette, amely lefedte az Alexander Seracsin által feltárt langobard temető D-DK irányát, itt további 17 langobard kori temetkezés került elő a temető további részeként. A sírokat és a leletanyagát Horst Adler publikálta 1979-ben. A 38 temetkezés bolygatottnak bizonyult. 15 női temetkezés került napvilágra, melyből 10 volt további feldolgozásra alkalmas. Bibliográfia: SERACSIN 1936; ADLER 1979.

20.1. Schwechat 1. sír (SERACSIN 1936, 528, Abb. 7.)

- **egyén**: 7–14 körüli gyermek (leletek alapján lány, inf.II.).
- **temetkezési szokások**: m.: 190 cm; hossz.: 160 cm; szél.: 65 cm; NyÉNy-KDK tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a karok szorosan a test mellett feküdtek; rablásról, bolygatásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: kerámiatöredékek, bronztöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibula** (hossz.: 4,8 cm; szél.: 2,6 cm): aranyozott ezüst, fejlemeze négyszögletes, rövidebb oldalain két-két, hosszabb oldalán három, a fibulával egybeöntött, alul bordával tagolt félgömbszerű gombbal; kengyele enyhén meghajló, láblemeze ovális, lába vége legyezőszerűen kihajló; fején geometrikus, meanderszerű minta, kengyele közepén széles borda fut végig, rajta nielló-berakás, ennek két oldalán meandersor; a láblemez közepén lévő dísz, oldalát zegzugminta szegélyezi, a láblezárásban három ék alakú motívum; *helyzete*: a mellkas környékén.
  - **orsógomb** (átm.: 3 cm; mag.: 1,8 cm): agyagból készült, bikónikus, barna színű; *helyzete*: a bal kulcscsonton.
  - **gyöngy** (mag.: 2 cm; átm.: 3,5 cm): gömb alakú; *helyzete*: a jobb könyöknél.

20.2. Schwechat 2. sír (SERACSIN 1936, 528–529, Abb. 8.)

- **egyén**: 30-50 év közötti nő (ad.-mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 212 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 61 cm; NyÉNy-KDK tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, karjai a test két oldalán, a koponya felett és a lábfejeknél falenyomat (koporsó?); rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vasszegecs, edénytöredékek, tojás.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 11 üvegyöngy; 8 gömb alakú fehér, piros, zöld, sárga és fekete; 2 sárga rúdszerű, fóliával (?) egymáshoz illesztett gyöngy; 1 millefiori gyöngy piros üvegből, rajta sötétkép sávval, ezen sárga virágmintával (átm.: 1,25–1,4 cm); *helyzetük*: a nyak környékén.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,5 cm; szél.: 1,7 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye* típusú aranyozott ezüstöntvény; jobbra forduló; fej kerek rekesz; a csőre erősen ívelt, - meghajló,

közepe mélyített; a test ovális alakú, a szalagszerű test erősen meghajlik, a két nyakrészen egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzet alakú rekesszel, a középső rekeszekben hosszanti, a fej melletti rekeszekben vízszintes bordákkal; a rekeszek gránáttal vannak kitöltve; *helyzete*: mellkas környékén.

▪ **millefiori gyöngyök**: két darab, gömb alakúak; *helyzetük*: a medencén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 12 cm; szél.: 1,6 cm): töredékes, kétsoros fésű, bronzszegecsekkel ellátva, a fogólemezt három párhuzamos vonaldísz veszi körbe, a fogazott lemezek felőli oldalán rézsűs, párhuzamos bekarcolt vonalakkal; *helyzete*: medence környékén.

▪ **övcsat** (hossz.: 5,8 cm; szél.: 2,8 cm): négyszögletes, poncolt pontokkal díszített; *helyzete*: medence környékén.

▪ **vaskés** (hossz.: 8,7 cm; szél.: 1,5 cm); *helyzete*: medence környékén.

▪ **magnezitgyöngy** (mag.: 1,3 cm; átm.: 2,3 cm): hengeres; *helyzete*: a jobb combcsont alsó részén.

▪ **üveg-töredék (római?)**: üveg-edény töredéke; *helyzete*: medencén.

▪ **terra sigillata korong**; *helyzete*: ismeretlen.

20.3. Schwechat 7. sír (SERACSIN 1936, 529, Abb. 10.)

- **egén**: ismeretlen korú nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 195 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 52 cm; NyDNY-KÉK tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, karjai a test két oldalán; rablásról, bolygatásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngynyaklánc**: 4 darab üveggyöngy, zöld, piros és fehér; *helyzetük*: a nyak környékén.

▪ **függő** (átm.: 1,9 cm; v.: 0,17 cm): kerek alakú, filigránózott kerettel és bordázott füllel ellátva, közepén egy kisméretű kerek rekesz, melyből négy irányba, kereszt alakban háromszögletű rekeszek indulnak ki; a közepén lévő berakás kiesett, a háromszögletű cellákban vörös üveg v. gránátberakás; *helyzete*: a medence jobb oldalán.

▪ **gyöngyök**: 5 darab barna, fekete, sárga és barna dísszel; egyik hosszirányban gerezdelt; *helyzetük*: a medence környékén.

▪ **díszfüggő** (átm.: 1x1,8 cm): anyag ismeretlen, hegyikristály (?); *helyzete*: medence környéke.

▪ **vaskés** (hossz.: 11,6 cm; szél.: 2 cm); *helyzete*: bal kéz környéke.

20.4. Schwechat 11. sír (SERACSIN 1936, 530–531, Abb. 4.)

- **egén**: ismeretlen korú nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 220 cm; hossz.: 230 cm; szél.: 55 cm; NyÉNY-KÉK tájolású sírgödör; másodlagosan felnyitott sír: az alsó lábszár csontjai, a lábfej csontjai *in situ*, a többi csont szétszóródva a sírban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: edénytöredékek, tojás, vastöredék, bronz-töredékek.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngyök**: 9 darab piros, sárga, barna és piros-sárga színűek; *helyzetük*: a sírgödör alján szétszóródva.

▪ **orsógomb** (átm.: 3,6 cm; mag.: 2,4 cm): gömb alakú; *helyzete*: jobb térdnél.

▪ **agancsfésű**: egysoros fésű töredéke; *helyzete*: a sírgödör közepe tájékán.

20.5. Schwechat 13. sír (SERACSIN 1936, 531, Abb. 12.)

- **egén**: mat. korú nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 150 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 62 cm; NyÉNY-KDK tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve fektették a sírgödörbe, a karok a test mellett; a gödör oldalfalán deszkalenyomatok (fakoporsó?); valószínűleg bolygatatlan.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **korongfibulapár** (átm.: 2 cm): *forgó madárfejes típus*, aranyozott ezüst, kör alakú; a fibula közepéről három madárfej és nyak indul, a szemekben egy-egy és a közepén egy kerek rekesz vörös berakással; a madarak nyaka hosszirányban bordázott; *helyzetük:* az egyik az áll alatt, a másik a bal vállnál.

▪ **üveggyöngyök:** 2 kisméretű fekete darab; *helyzetük:* a bal váll mellett.

▪ **vastöredékek:** négy összekorrodálódott töredék; *helyzetük:* medence bal felén.

▪ **bronzkarika** (átm.: 3,7x4 cm): egymásba korrodálódva a vastöredékekkel; *helyzete:* medence bal felénél.

▪ **kengyelfibulapár** (hossz.: 5,8 cm; szél.: 2,7 cm): *Podbaba–Schwechat típusú* aranyozott ezüst darabok, fejlemeze félkör alakú, rajta hét darab, a fibulával egybeöntött, tagolt gombbal, kengyele rövid, enyhén meghajló, láblemeze ovális, állatfejben végződik; fej peremén egy sorban niellóval kitöltött háromszögsor, középmotívuma madárszárnyyszerű ábrázolás; a kengyel közepén borda fut végig, benne két sorban niellóval kitöltött háromszögek, mindkét oldalán meandersor; ovális lábát két rovátkolt díszű borda kereteli, ezt mindkét oldalon zezugminta szegélyezi, a láblemez középmotívuma egy lefelé néző madárfej; a állatfejben végződő láblemez kéttagú, felső a szemet befoglaló félóvális alakú, másik a szájat befoglaló félkör alakú, az Y vonalán niellóval kitöltött háromszögsorral, alatta a szem mandula alakú, alatta a kettős szemkeretből a belső rovátkolt díszű; alatta a félgömbös lezárást két vízszintes borda alkotja, mindkettő rovátkolt; *helyzetük:* a medence környékén.

▪ **díszgyöngy (?)** (átm.: 1,5x1,5 cm): nyolcszögszerű átmetszetű, fehérbronz (?); 17 gr súlyú; *helyzete:* a fibulák mellett a medencénél.

▪ **magnezitgyöngy** (átm.: 1,5 cm); *helyzete:* medencénél.

▪ **vascsat** (átm.: 3,2x3,4 cm): csatpecsek hiányzik; *helyzete:* medence környékén

▪ **vaskéstöredék;** *helyzete:* lábfejnél.

▪ **mozaikkockák:** kilenc darab, fehér, zöld és kék színűek; *helyzetük:* lábtöcsontoknál.

20.6. Schwechat 16. sír (SERACSIN 1936, 532, Abb. 5., Abb. 13.)

- **egyén:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 140 cm; hossz.: 180 cm; szél.: 50 cm; NyÉNy-KDK tájolású sírgödör; másodlagosan felnyitott sír: a koponya a betöltésben, a csontok szétszórva a sírgödörben.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek, bronztöredékek, üvegtöredék.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **gyöngy:** piros színű; *helyzete:* a sírgödör bal felén.

▪ **vaslánc** (hossz.: 6,6 cm); *helyzete:* a sírgödör bal felén.

▪ **bronzkarikák:** 2 darab (átm.: 2–2,2 cm); *helyzetük:* a sírgödör bal felén.

▪ **orsógomb** (átm.: 3,2 cm; mag.: 2 cm): kónikus alakú; *helyzete:* sírgödör bal oldalán.

▪ **bronzkulcs** (hossz.: 6 cm): kérdéses darab, szára és tolla maradhatott meg; *helyzete:* sírgödör bal oldalán.

▪ **vascsattöredék** (átm.: 6,9 cm); *helyzete:* sírgödör bal oldalán.

▪ **kvarcfüggő** (átm.: 3,2x3,3 cm): korong alakú, domború, felső peremén átfúrt; *helyzete:* sírgödör bal oldalán.

▪ **agancsfésű:** kétsoros agancsfésű, fogólemeze díszítetlen, mellette egy kisebb töredék; *helyzetük:* a sírgödör bal oldalán.

20.7. Schwechat 25. sír (ADLER 1979, 10–11, Taf. 2–3.)

- **egyén:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 245 cm; hossz.: 247 cm; szél.: 107 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú, déli, nyugati és északi oldalán 195 cm mélységben padkával ellátott gödör; a négyszögletes alakú pirosas-feketésbarna elszíneződés (hossz.: 210 cm; szél.: 57 cm) a nyugati, a déli és az északi oldalon a padkára helyezett fedélre utalhat; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a karok a test mellett; másodlagosan felnyitott sír: a karok és a medencétől lefelé a csontok anatómiai rendben, a felsőtest csontjai erősen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** orsógomb, agyagedény, agancsfésű.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkarika** (drót átm.: 0,2 cm; hossz.: 2,55 cm; szél.: 1,8 cm): bronzdrót kör alakúra formálva, végei egymásra hajlítva; *helyzete:* a koponya környékén.
  - **madárfibula** (hossz.: 2,45 cm; szél.: 1,2 cm): *ékvéséses típus*, aranyozott ezüstöntvény; a csőre erősen ívelt csatlakozik a testhez, a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*) és közöttük kör alakú áttörés; a fej vonala félkör alakban és a szárnya széles bordával kiemelve, a szárnya fecskefarok szerűen nyílik szét a farktoll előtt; a farktolla háromszög alakú, dupla bordával keretelt; *helyzete:* a nyak környékén.
  - **gyöngynyaklánc:** 9 darab üveggyöngy; 6 lapítottgömb alakú, vörösesbarnás (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,45 cm); 2 lapítottgömb alakú zöld (átm.: 0,55 cm; mag.: 0,35 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga (átm.: 0,55 cm; mag.: 0,35 cm); *helyzetük:* a nyak környékén.
  - **vaskés:** töredéke maradt meg; *helyzete:* nem viseleti helyzetben, a mellkas környékén
  - **bronzkarika I** (átm.: 1,8 cm; hossz.: 3,3 cm): a karika két ellentétes pontján egy-egy téglalap alakú lemezzel egybeöntve/ráforrasztva; *helyzete:* combok között.
  - **bronzkarika II** (átm.: 3,1–3,25 cm): egy pontján elvékonyodik; *helyzete:* combok között.
  - **vaskarika I** (átm.: kb. 3,6 cm): rákorrodálódott famaradványokkal; *helyzete:* combok között.
  - **vaskarika II** (külső átm.: kb. 2,1 cm): rossz állapotú, kisméretű; *helyzete:* combok között.
  - **vaskapocs** (hossz.: 2,3 cm; mag.: 0,75 cm; szél.: 0,75 cm): vaslemez, két vége visszahajlítva, egyik vége teljesen ráhajlítva a lemezre; *helyzete:* combok között.

20.8. Schwechat 31. sír (ADLER 1979, 12–13, 22, Taf. 7.)

- **egyen:** 20-30 év közötti nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 160 cm; hossz.: 182 cm; szél.: 58 cm; Ny-K tájolású téglalap alakú aknasír; másodlagosan felnyitott temetkezés: csak az alsó lábszárok anatómiai rendben, a többi csont a gödör Ny-i végében egy kupacban, a medencecsont a bal combcsont helyén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 1 lapítottgömb alakú borostyán (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,35 cm); 46 darab üveggyöngy; ebből 43 gömb és lapítottgömb alakú, 2 darab vörösesbarna három sárga kör alakú berakással (átm.: 0,95; mag.: 0,6 cm); 2 darab vörösesbarna és sárga (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,95 cm); 2 darab vörösesbarna, sárga és fehér (átm.: 0,75–0,85 cm; mag.: 0,35–0,4 cm); 18 darab sárga (átm.: 0,5–0,75 cm; mag.: 0,25–0,45 cm); 4 darab kék (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,3–0,35 cm); 2 darab fehér (átm.: 0,7–0,8 cm; mag.: 0,4–0,45 cm); 18 darab vörösesbarna (átm.: 0,5–0,8 cm; mag.: 0,3–0,55 cm); 3 hengeres alakú; 2 darab vörös és sárgás (átm.: 0,5 cm–0,7 cm; mag.: 0,95 cm); 1 darab sárga (átm.: 0,55 cm; mag.: 0,55 cm); *helyzetük:* a sírgödör Ny-i felében szétszóródva.
  - **aranyfüggők** (átm.: 1,5 cm; hossz.: 1,85 cm): 2 darab granulációval keretelt, fülezett érme; az egyik füle sima, a másik bordázott; közepén kisméretű kör, benne egyenlőszárú kereszttel, ezt öt szabálytalanul elrendezett, kifelénéző volutaminta kereteli; *helyzetük:* a sírgödör Ny-i felében.
  - **csatpecsek** (hossz.: 2 cm): bronzból, rajta vasmaradványokkal; *helyzete:* a sírgödör Ny-i felében.

- **kengyelfibula** (hossz.: 8,4 cm; fej szél.: 4,65 cm; láb szél.: 1,65 cm): *Reuden típusú*, bronzból öntött, fejlemeze félkör alakú, rajta öt hosszúkas gombbal, kengyele enyhén meghajló, lába rombusz alakú, lábvégződése állatfejes; gombok felső kétharmadát hosszanti irányú bordákkal díszítették; a fejlemez peremén niellóval kitöltött háromszögsor, a fejlemez közepén egymásnak szembenálló, egyszer feltekeredő spirálmotívumok, ennek két oldalán egy-egy vonalból két oldalra ágazó, egyszer feltekeredő spirálmotívum; a kengyele erősen kopott, a középső borda két oldalán a fejlemez felé forduló három-három egyszer feltekeredő spirálminta; láblemez peremén niellóval kitöltött háromszögsor, a belső mező szélét borda határolja, a középén rombuszokból álló rácsminta/Vierwirbel Motiv; *helyzete*: a sírgödör bal falához közel, a gödör közepe környékén.
- **vascsat** (átm.: 4,2x2,8 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: eredeti ismeretlen, a sírgödör közepén.
- **vaslánc** (átm.: 1,5 cm): egybekorrodálódva; *helyzete*: övcsat mellett.

20.9. Schwechat 34. sír (ADLER 1979, 13–14, 23, Taf. 8–9.)

- **egyen**: 25-30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások**: m.: 196 cm; hossz.: 209 cm; szél.: 74 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a jobb kéz a medencén; az északi és a déli hosszanti fal mellett 2 cm vastag elszíneződés utal a deszkakoporsó két szélére; másodlagosan felnyitott sír: a csontok és a leletek in situ, a koponya kissé baloldalra mozdult, a rablaskor a koporsó még ép lehetett és a bomlás folyamata nem kezdődött el.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc karikákkal**: 11 darab üveggyöngy; 4 lapított gömb alakú vörösesbarna (átm.: 0,6–0,7 cm; mag.: 0,25–0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,3 cm); 1 lapítottgömb alakú szürke/szürkés-sárgás (átm.: 0,7 cm; mag.: 0,5 cm); 1 poliéder alakú sötétkék (hossz.: 0,65 cm; mag.: 0,8 cm); 1 csepp alakú türkiz (hossz.: 0,95 cm); 3 kölesalakú kékes és fekete (átm.: 0,25–0,3 cm); egy kis bronzkarika (átm.: 2 cm) hozzákorrodálódott vas láncszemekkel; *helyzetük*: a nyak környékén.
  - **madárfejes korongfibula** (alap átm.: 2cm; madárfejekkel átm.: 3,05 cm): aranyozott bronz, kör alakú fibula, közepén koncentrikus körrel, amely kidomborodik, ebből sugárirányba sűrű közönként bordák indulnak ki; a test négy ellentétes oldalán kiugró madárfej, szemükbe vörös üvegberakással, csőrük elvékonyodó, alig meghajló; *helyzete*: a mellkas felső részén, a csigolyák bal oldalán.
  - **vasláncszemek** (hossz.: 10,1 cm); *helyzete*: a bal medence feletti részen.
  - **vaskés** (hossz.: 10,1 cm): középső nyélállású; *helyzete*: combok között.
  - **szűrőkanál** (hossz.: 11,4 cm): bronzból készült, kanál részén (átm.: 2,35 cm) kereszt alakban öt kör alakú áttöréssel, peremén poncolt pontmintákkal ellátva; szára tagolt, a bázisa enyhén lefelé trapéz alakban szélesedő, végén bronzhuzalból készült függesztőkarika (átm.: 1,8 cm); *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
  - **magnezitgyöngyök**: 2 darab, az egyik gömb alakú (átm.: 2,85 cm; mag.: 2,55 cm), a másik korong (átm.: 2,15 cm; hossz.: 1,2 cm); *helyzetük*: a bal térd külső felén (táskatartalomként meghatározva).

20.10. Schwechat 37. sír (ADLER 1979, 15, Taf. 11–12.)

- **egyen**: 13-15 év közötti lány (inf.II.-juv.).
- **temetkezési szokások**: m.: 212 cm; hossz.: 226 cm; szél.: 64 cm; Ny-K tájolású, téglalap alakú aknasír; másodlagosan felnyitott temetkezés: anatómiai rendben a bal alsó lábszár egésze és egy jobb alsó lábszárcsont, a többi csont a sírgödör közepén szétszóródva.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzcsat** (hossz.: 4,65 cm; szél.: 2,5 cm): négyszögletes csatfejű, ráhajló pajzsostövisű pecekkel, szíjszorítója egyenlőszárú háromszög alakú, a szíjszorító középvonala áttört, a háromszög sarkainál félkör alakban, karéjosan kiugróak; a fején poncolt pontkörminta, testén poncolt körminta; *helyzete:* a sírgödör közepén.
  - **gyöngyök:** 3 lapítottgömb alakú sárga üveg (*átm.:* 0,7–0,8 cm; *mag.:* 0,4–0,45 cm); 2 lapítottgömb alakú vörösesbarna üveg (*átm.:* 0,7–0,8 cm; *mag.:* 0,4–0,45 cm); 2 henger alakú üveg, fehér és világosbarna berakásokkal (*átm.:* 0,6–0,7 cm; *mag.:* 0,6 cm); *helyzetük:* sírgödör közepén szétszórva.
  - **Táskatartalom/melléklet (?):**
  - **üvegedénytöredékek:** római, 3 darab világoszöld; *helyzetük:* bal alsó lábszár külső felén (táskatartalom).
  - **római mozaikkockák:** 5 darab, aranyozott zöld, fehér, világoszöld, világoskék, sötétzöld; *helyzetük:* bal alsó lábszár külső felén (táskatartalom).
  - **gagátkarkötő töredéke:** dudoros díszítésű; *helyzetük:* bal alsó lábszár külső felén (táskatartalom).
  - **cseréptöredékek:** kézzelformált kerámia töredékei, összesen öt darab, szürkés-barnás a felülete, a magja feketés színű, nem rekonstruálható, valószínűleg őskoriak lehetnek; *helyzetük:* bal alsó lábszár külső felén (táskatartalom).

21. Steinbrunn [Büdöskút, Stinkenbrunn] (Burgenland, Ausztria)

A Büdöskút területén 1949 szeptembere és 1964 októbere között homokkitermelés közben nagyobb sírszámú népvándorlás kori temetőt bolygattak meg. Különböző kedvezőtlen körülményekből kifolyólag a területi múzeumnak nem volt lehetősége a sírok feltárására, megmentésére. A sírok leírását és rajzait Alois Ohrenberger készítette el személyes kutatásai, a múzeumba kerülő leletekre vonatkozó jelentések és különböző beszámolók alapján. A temetőt Herbert Mitscha-Märheim publikálta. A 10 női temetkezés közül talán 2 köthető a langobard kori horizonthoz, bolygatottságuk ismereteln. Bibliográfia: MITSCHA-MÄRHEIM 1966; STEIN 2005.

Landesmuseum Burgenland, Eisenstadt/Kismarton (Ausztria)

21.1. Steinbrunn 5. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 104, 107, Abb. 1. 7–8.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások:** hossz.: 180 cm; Ny-K tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitottság, bolygatottság ismeretlen valószínűleg több csont megmaradt, koponyája mesterségesen deformált.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **fülbevalópár** (*átm.:* 4,2 cm; bronz l. *átm.:* 1,2x1,7 cm; üvegberakás hossz.: 0,5 cm): ezüstdrótból hajlított, poliéderes vége bronzlemezekből áll, minden oldalán kisméretű, rombusz alakú, színtelen üvegberakással; a másik darabnál hiányzik a vége, csak a két bronzlemez maradt a karikán; *helyzetük:* a koponyánál a fül magasságában.

21.2. Steinbrunn 10. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 104, 107–108, Abb. 2. 4.)

- **egyén:** női (a leletek alapján).

- **temetkezési szokások:** m.: 150 cm; Ny-K tájolású; a másodlagosan felnyitottságról, bolygatottságról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **kengyelfibula** (hossz.: 13,8 cm): *Aquileia* típusú, ezüsből készült, a fejlemeze félkör alakú, rajta öt darab négyszögletes, állatfej alakú gombbal, a kengyele ívelt, a láblemeze rombusz alakú, állatfejben végződik; a fejlemezen állatfejek lapos négyszög alakúak, az Y-vonal alatt kidomborodó szemmel, alatta négy vízszintes párhuzamos bordával; fejlemezt cikkcakkminta szegélyezi, a központi eleme egy szélesebb S-alakú tagokból álló fonat, ezt a kengyel lefutásánál egy félkör alakú mező követi, amelyet sugárirányban bordák díszítik; kengyele közepén végigfutó bordán cikkcakkminta, két oldala díszítetlen; a rombikus láb két oldalán, a kengyel lefutásánál lévő két oldalon csüngő, hosszított állatfej; a láblemez peremét cikkcakkmintával szegélyezték, ezt a fejhez hasonló S-alakú tagokból álló fonatmotívum követi, a közepén lévő rombusz alakú mezőben szimmetrikus kialakítású, öt-öt levélből álló növényi motívum; a láblemezt lezáró állatfej hosszított, téglalap alapú, az Y-vonal alatt mandula alakú szem és azt teljesen bekeretező szemkeret foglal helyet, alatta rézsűsen, párhuzamosan futó bordákkal; a láblemez csücskeinél és a végében lévő állatfej két szélén kiugró kerek rekeszekben vörös kőberakás kap helyet; *helyzete:* ismeretlen.

22. Szentendre–Pannoniatelep [Pannoniatelep–Dózsa György út 24; Szentendre–Írószergyár/Töltőtollgyár/Töltőtollüzem] (Pest vármegye)

Az első sírokat az épülő golyóstollgyár területén találták, néhány sírt elpusztították. Gabler Dénes, a MNM gyakornoka csak a megsemmisült sírok, pontosabban sírparcellák és gödrök helyét tudta feltérképezni, néhányat feltárni, és meghatározni néhány szórványlelet egyes sírokhoz való tartozását. Később Soproni Sándor, a Szentendrei Múzeum igazgatója folytatta a mentőásatást. Tisztázta az első hét sír helyét, és elvégezte a szükséges előkészítő munkálatokat a sírok feltárásához, amelyek ismét láthatóvá váltak az út lejtőjében. A további ásásokat Bóna István végezte, részben az építkezéseket követő mentőásatásként részben tervásatásként 1961–1962 között. A 91 síros temető az egyik legnagyobb méretű Pannoniában, melynek 23 női sírja volt alkalmas a feldolgozásra. Bibliográfia: BÓNA – B. HORVÁTH 2009.

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest; Ferenczy Múzeum, Szentendre

22.1. Szentendre–Pannoniatelep 2. [B.] sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 95, Taf. 37.)

- **egyen:** 60-70 év körüli nő (sen.).
- **temetkezési szokások:** m.: 230 cm; Ny-K tájolású sírgödör, másodlagosan felnyitott sír: teljesen kimásodlagosan felnyitott sír, csak néhány borda és koponyatöredék maradt meg.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **korongfibula** (átm.: 2,65 cm): *Vielitz D2.6* típusú, *filigrános díszítésű, rekeszes korongfibula*, aranyozott ezüst alapú, közepén egy kör alakú cella, peremén filigrán; három oldalán félkör alakú filigrándrótt csatlakozik a kör belső vonalához; a belső rekeszből 10 cella indul ki, bennük betét, alattuk díszített ezüstlemezzel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés:** hiányzik; *helyzete:* ismeretlen.

22.2. Szentendre–Pannoniatelep 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 97–98, Taf. 38, Abb. 65.)

- **egyen:** 35-45 év körüli nő (ad.-mat.).

- **temetkezési szokások:** m.: 350 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 110 cm; Ny-K tájolású nagyméretű téglalap alakú, lekerekített sarkú, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a jobb alkar csontjai, a jobb medence, a jobb láb végig és a bal alsó lábszár, emellett a bal felkarcsont és az alsó csigolyák *in situ*, a bordák, a koponya és a váz bal felének csontjai bolygatottan, szétszórva a sírgödörben, a koporsófolton kívül.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tojáshéj, vasolló, orsógomb, vaskés, faedény bronz peremveretei, vas és bronztöredékek; a betöltésben: lókoponya, férfi vázhoz tartozó csontok, kövek, sertéscsontok, halcsigolyák.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üvegyöngyök:** 4 darab, ebből egyik nagyobb zöld lapos, hengeres alakú, 2 kisebb gömb alakú sárga, fekete díszű, 1 csavart gyöngy (hiányzik); *helyzetük:* a jobb karcsont mellett.
  - **mészkőkorong** (átm.: 2,1 cm; mag.: kb. 1,5 cm): erősen töredékes; *helyzete:* két alsó lábszárcsontok között.
  - **vascsat** (átm.: 1,5 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, cipőcsat; *helyzete:* a jobb alsó lábszár közepén, annak külső felén.
  - **bronzcsat I** (átm.: 3,5 cm): bronzból készült övcsat, csatfeje ovális, a pecek erősen ráhajló, pajzstövisek; *helyzete:* sírgödör déli oldalán.
  - **bronzcsat II** (átm.: 1,9 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* alsó lábszárcsontok között.
  - **bronzszegecs** (átm.: 0,8 cm): két bronz korongszerű szegecsfej, poncolt keresztmintával, (táska a bronzcsat II-vel?); *helyzete:* sírgödör déli oldalán.

22.3. Szentendre–Pannoniatelep 22. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 101, Taf. 39, Abb. 68.)

- **egén:** 20-30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 240 cm; hossz.: 235 cm; szél.: 120 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; másodlagosan felnyitott: a csontok az északi oldalfal mellett egy kupacban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** edény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üvegyöngy** (átm.: 0,8 cm): gömb alakú fehér opak üveg; *helyzete:* a gödör északi oldalán a csontok között.
  - **orsógomb** (átm.: 3,75 cm; mag.: 2,2 cm): bikónikus alakú, vörösre égetett, finom agyagból; *helyzete:* a sírgödör délkeleti sarkában.

22.4. Szentendre–Pannoniatelep 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 102–103, Taf. 40, Abb. 69.)

- **egén:** 20-30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 450 cm; hossz.: 282 cm; szél.: 190 cm; Ny-K tájolású kőpakolásos sírkamra; alapja lekerekített sarkú, négyszögletes alakú, lefelé 282x190 cm alapúra szűkül; négy sarkában kerek cölöpnymokkal (*Totenhaus*), amelyek 42-50 cm-rel voltak a gödör aljától; másodlagosan felnyitott sír: a csontok szétszórva a sírgödörben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** szarvasagancs töredéke, kövek, ló alsó állkapcsa patinamaradvánnyal a betöltésben.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üvegyöngyök:** 26 darab gyöngy, ebből 2 darab millefiori, 1 zöld, sárgáskék, piros, kék, fehér betéttel és 1 fekete fehér virágokkal, közepük piros; 1 fekete piros és fehér sávokkal; 1 fekete fehér betéttel; 1 fekete átlós fehér berakással, közepük sárga; 1 fekete; 1 zöld gömb alakú; 1 zöld hengeres; 1 nagyobb és 1 kisebb narancsszínű; 1 nagyon kisméretű narancsszínű; 1 piros csavartgyöngy; 1 fehér és 1 rózsaszín hengeres; 1 nagyobb fehér töredék; *helyzetük:* szétszóródva a sírgödör közepén.

- **hegyikristályfüggő** (hossz.: 2,1 cm): hordóalakú; *helyzete*: a sírgödör közepén.
- **bronzcsat** (átm.: 1,3 cm) (?): kisméretű, vékony csatfej, pecke hiányzik; *helyzete*: ismeretlen.
- **bronzlemez bronzszegecsekkel**: téglalap alakú vékony bronzlemez (hossz.: 2,1 cm), végén egy-egy nagyméretű, lapos fejű szegecs (átm.: 0,8 cm), és egy különálló, azonos szegecs; *helyzetük*: ismeretlen.

22.5. Szentendre–Pannoniatelepe 28. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 103–104, Taf. 40, Abb. 71.)

- **sír**: 15-25 év körüli nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások**: m.: 260 cm; hossz.: 235 cm; szél.: 130–120 cm; Ny-K tájolású, téglalap alakú, lekerekített sarkú, hosszanti oldalán padkás sír (180 cm mély), amely 210x50–40 cm alapúra szűkül, a halottat rönkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a csontok egy kupacban fekszenek a sírgödör nyugati felében.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üvegyöngyök**: 2 zöld poliéder alakú, 2 zöld gömb alakú, 3 piros hordó alakú, 2 és 1 fél narancsszínű hordó alakú, 1 zöld és egy narancsszínű poliéder alakú, 1 kisméretű bikónikus narancsszínű gyöngy; *helyzetük*: a sírgödör Ny-i végében.
  - **korongfibula** (átm.: 2,7 cm; mag.: 0,6 cm): *Vielitz D5.48 típusú rozettakorong*, aranyozott ezüst korongfibula, háromzónás típusú; közepén két koncentrikus kör, a belsőben kereszt alakú szimbólum, a szárak vége egyszer feltekeredik; a második kör alakú rekesz vékony; ezeket 10 szírom alakú rekesz veszi közre, bennük betét; *helyzete*: a sírgödör nyugati végében.
  - **bronzcsat** (átm.: 3,55 cm): ovális alakú, ráhajló, tagolt, a közepén elvékonyodó pecekkel; *helyzete*: a sírgödör nyugati végében.
  - **vascsat** (átm.: 5 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a sírgödör közepén.

22.6. Szentendre–Pannoniatelepe 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 104–106, Taf. 41, Abb. 72; NAGY 2007, 63, 62. tábla: 3–3a.)

- **sír**: 20-30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások**: m.: 285 cm; hossz.: 205 cm; szél.: 120 cm; NyDNy-KÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek in situ, egyes bordák elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, madárcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vashajtú** (hossz.: 8 cm): töredékes, díszítetlen, kerek átmetszetű, feje felé szélesedő; *helyzete*: a koponya elülső részén, a homlokon keresztbefejtetve.
  - **korongfibula I** (átm.: 2,7 cm; v.: 0,5 cm): *Vielitz D7.72 típusú*, aranyozott ezüst korongfibula, középen kör alakú rekesz, ezt sugárirányban 17 téglalap alakú rekesz veszi közre, négyből hiányzik a berakás; a középső kör alakú rész két ellentétes oldalán egy-egy filigránból készített, félkör alakú, végein spirálszerűen félkörívben, a rekesz fala felé behajló motívum, a másik két oldalán, a félkör alakú motívumok között egy-egy S alakú spirál; a rekeszekben piros kőberakás, alattuk díszes ezüstlemezekkel; *helyzetük*: az alsó állkapocs alatt a nyaknál, a gerincoszlopon.
  - **korongfibula II** (átm.: 2,8 cm; v.: 0,5 cm): *Vielitz D3.20 típusú*, a közepén kör alakú rekesz, ezt kereszt alakban filigrándróttal négy részre osztották, egy-egy körcikken filigrándrótból készült félkör csatlakozik a rekesz oldalához; a központi részt 14 szírom alakú rekesz veszi körbe; a rekeszekben piros berakással, alattuk ezüstlemezzel; *helyzete*: a mellkas közepén, a gerincoszlop jobb oldalán.

- **gyöngynyaklánc:** 26 darab üveggyöngyből áll, ezek barnászöröses és sárga színűek, összesen 3 sorban helyezkedtek el a nyak körül; *helyzetük:* a nyak körül.
- **agancsfésű és tok** (*fésű hossz.: 11,8 cm; tok hossz.: 12,7 cm; szél.: 2,7 cm*): egysoros agancsfésű, a fogazott lemezeket és a félkörös, ívelt hátú merevítőbordát hét vasszegecs fogja össze; a borda két szélén két-két vízszintes párhuzamos vonal, középvonalán a szegecsok között egy-egy pontkör; a tokon két vízszintes sorban pontkördíszítés, a fésű felőli peremen két vízszintes párhuzamos vonaldísz; *helyzete:* a bal felkar külső felén.
- **orsógomb** (*átm.: 2 cm; mag.: 1,8 cm*): agyagból készült, gömbszerű, harmadánál megtörő bikónikus; *helyzete:* a jobb bal felkar belső részén.
- **díszgyöngyök:** 3 darab üvegből készült, ebből 1 kék félgömb alakú, rajta sárgásfehér csigavonalban futó vonaldísz (*átm.: 2,1 cm*); 1 zöld gerezdelt díszű, gömb alakú (*átm.: 1,8 cm*); 1 piros gömb alakú (*átm.: 1,6 cm*); *helyzetük:* a mellkas középső részén, a gerincnél.
- **kengyelfibulapár** (*hossz.1: 8,9 cm; hossz.2: 8,7 cm*): Schwaz/Szentendre/Lucca/Belfort típusú aranyozott ezüst fibulapár; fejlemezük félkör alakú, rajtuk hét tagolt gombbal, a gombok vége félgömb alakú, alattuk vékony borda/gallér, a testünk hengeres és bordában végződik, a láblemez ovális alakú és ovális állatfejben végződik; a fej peremén nielló-berakással kitöltött háromszögsor, központi elemei az I. állatstílus jegyében készült teljes állatalakok; az állatok zömök testűek, egymással szembefordulnak, kitátott állkapcsúak és lábuk karmokban végződnek; a kengyel közepén széles borda, közepén negatív meanderfonat fut végig, két oldalról nielló-berakásokkal kitöltött háromszögminta veszi közre, a kengyel két oldalán bemélyedő díszítetlen téglalap alakú mező; a láblemez kétszalagos meanderfonattal díszítve, a kengyel lefutásánál a láblemez peremén két csüngő állatfejekre utaló toldalékok; a láb pereme vékony sávban háromszögmintákkal keretelt; az állatfej Y vonalát vékony sávban niellóberakásos háromszögsorral díszítették, az állatfej jól profilált, kéttagú, az Y vonal niellóberakással kitöltött két háromszögsorral díszített, alatta mandula alakú szem; a szem alatt vízszintes borda az Y két oldalán; a fej lezárása félkör alakú; egyik hátlapján rúnairással; *helyzetük:* a combok között közepén, egymás alatt fekszenek, fejjel lefelé függőleges helyzetében.
- **vascsat** (*szél.: 3,9 cm*): félovális alakú, ráhajló pecekkel, rajta bőr vagy textilmaradványokkal; *helyzete:* medencén, jobb felől.
- **vaskarika I** (*átm.: 5 cm*): kör alakú átmetszetű, rákorrodálódott bőrmaradvány; *helyzete:* medence bal oldala.
- **ezüstlemezek** (*hossz.: 1,7 cm; szél.: 0,5 cm*): 13-14 darab téglalap alakú, szélükön poncolt rombuszminta, két végükön egy-egy szegecs, amely összefogja a hátlemezzel, épek; *helyzetük:* két lábszár között, a combközéptől az alsó lábszárak közepéig.
- **vaslánc** (*hossz.: 32,5 cm*): S- és 8-as formájú láncszemek, végén kampó, több részén rákorrodálódott textillel és ezüstlemezdarabokkal; *helyzete:* két lábszár között, a combközéptől az alsó lábszárak közepéig, a lemezekkel párhuzamosan.
- **vaskés** (*hossz.: 7,8 cm*): két darabban, pengéjére korrodálódott anyaggal, középső nyélállású; *helyzete:* két alsó lábszárcsontok között.
- **mészkőkorong:** három nagyobb és egy kisebb darabra esve; *helyzete:* két alsó lábszárcsontok között, a kés hegyénél.
- **vaskarika II** (*átm.: 1,8 cm*): kisméretű, a lánc része, vagy egy övcsat lehetett; *helyzete:* ismeretlen.

22.7. Szentendre–Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 108–110, Taf. 42, Abb. 75.)

- **egyén:** 35-45 év körüli nő (ad.-mat.).

- **temetkezési szokások:** m.: 280 cm; hossz.: 227 cm; szél.: 120–115 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, a halottat egy ferdén a gödörbe rakott

deszkaoporsóban (hossz.: 180; szél.: 60–55 cm), a hátára fektetve, nyújtott helyzetben temették el; a koporsó két végében egy-egy cölöplyuk, amely 8–10 cm-re süllyedt a sírgödör alja alá; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek in situ, egyes bordák elporladtak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, faedény peremverete, állatcsontok, bronztöredék, díszített bronzlemez.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **bronzhajtú karikával:** vékony tű kettőbehajtott bronzdrótból összetekerve, végén elvékonyodik, a fejénél hurkot hagytak, benne vékony bronzdrótból hajlított karika, melyet kampós végével kapcsolnak össze; *helyzete:* a koponya mellett jobb oldalon, a szemgödör magasságában.

▪ **S-fibulapár** (hossz.: 3,5 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye* típusú aranyozott ezüstöntvény; jobbra forduló; fej kerek rekesz; a csőre erősen ívelt, - meghajló, közepe mélyített; a test hosszú, ovális alakú, a szalagszerű test erősen meghajlik, a két nyakrészen egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzet alakú rekesszel, a középső rekeszekben hosszanti bordákkal; a rekeszek gránáttal kitöltve; a fibula hátoldalán vésett rúnák vagy számok (IXX vagy XXI); *helyzetük:* egyik a koponya jobb oldalán, a tű alatt, a másik a mellkas közepén, a gerincoszlop jobb oldalán.

▪ **gyöngynyaklánc:** 13 darab kisméretű üveggyönggyel, ebből 1 fehér hordóformájú, 2 nagyobb világoskék hengeres, 2 nagyobb világoskék hengeres, 1 kék kisméretű világoskék hengeres, 1 fehér hengeres, 1 kék kisméretű gömb alakú, 6 barna lapítottgömb alakú és 1 kisméretű barna irizáló felületű; *helyzetük:* a nyak körül és a mellkas felső részén.

▪ **díszgyöngyök:** 1 darab bronz gömb alakú három furattal ellátva és 21 darab üveggyöngy; 1 gömb alakú zöld alapon sárga és barna sávós; 2 zöld gömb alakú fehér cikkcakkmintával; 2 vörösesbarna gömb alakú sárga hullámvonaldísszel; 1 kék gerezdelt; 1 kék poliéder alakú lekerekített sarkokkal; 1 kék gömb alakú; 2 hatsarkos poliéder alakú; 1 nagyobb és 4 kisebb piros hordóalakú; 1 nagyobb narancsszínű hordó alakú; 1 nagyobb narancsszínű poliéder; 1 fehér hengeres alakú; 1 zöld gömbalakú; 1 nagyobb fehér hengeres és egy nagyobb fehér hordó alakú; *helyzetük:* a mellkas jobb alsó felén, az alsó bordák között.

▪ **vascsat** (szél.: 3,9 cm; hossz.: 4,7 cm): csatfeje ovális, pecke ráhajló, csatteste négyszögletes dupla lemez, amely a csatfejre hajlított, a lemezeket két szegecs fogja össze a csatfejjel ellentétes oldalon, textilmaradványokkal; *helyzete:* medence alsó részén, közepén.

▪ **orsógomb** (átm.: 3,6 cm; mag.: 1,7 cm): agyagból, kúpformájú, harmadánál megtörő, rosszabb minőségű, szemcsésebb anyagból, sötétszürke színű barna foltokkal; *helyzete:* medence bal szélén, a kar mellett.

▪ **kengyelfibula I** (hossz.: 7,2 cm; fejlemez szél.: 4,8 cm; láblemez szél.: 2,4 cm): *Grottmare–Pavia–Szentés–Brigetio* típusú, aranyozott ezüstfibula, utólag javított darab, a láblemez vége hiányzik; a fejlemez félkör alakú, rajta öt tagolt gombbal, melyek kissé hordószerűek: közepén nyújtottgömb alakú, tetején félgömböszerű taggal és alul egy elvékonyodó nyakrésszel csatlakozik a fejlemezhez; a kengyele enyhén ívelt, a lába rombusz alakú; a fejlemez peremén két sorban háromszög alakú mintasor fut; a fejlemez vízszintesen két részre osztott, a külső körökben négy nagyobb, a belső körökben három kisebb fektetett S-alakú spirál, a kengyel lefutásánál félkör alakú rekesz, peremén egy sorban niellóval kitöltött háromszögsor; a kengyel közepén széles borda fut végig, ezt négy rekeszre osztották, két oldalát egy-egy sorban nielló-berakásos háromszögsor díszíti, majd egy-egy árok kereteli; a kengyel két szélén további egy-egy kisméretű kerek rekesz látható; a rombusz alakú lábon peremét két sorban niellóberakásokkal kitöltött háromszögsor kereteli, két sarkában egy-egy kör alakú, a kengyel lefutásánál egy négyzet

alakú rekesz; a láb közepén rombusz alakú rekesz, mellette két oldalon négy-négy darab S alakú spirálmotívum; a nielló-berakások és a rekeszek kitöltései kiestek, a kengyel a hosszas használat után letört, utólag bronzszegecsekkel rögzítették; *helyzete*: a két comb között, a medence középvonalában helyezkedik el, fejjel lefelé.

▪ **kengyelfibula II** (hossz.: 5,9 cm; *fejlemez szél.*: 2,7 cm; *láblemez szél.*: 1,45 cm): *Rácalmás 2.–Keszthely típusú* aranyozott ezüstöntvény, feje téglalap alakú, rövidebb oldalán két-két, hosszabb oldalán négy, a fejjel egybeöntött félgömbös gombokkal; a kengyele enyhén ívelt, a lába hosszú, ovális alakú állatfejben végződik; a fejlemez pereme és a közép-motívum között keret, a középmezőben fektetett szögletes fonatminta; a kengyel közepén széles borda, két oldalán egy-egy niellóberakásokkal díszített háromszögsor fut; a láblemezen, a kengyel lefutásánál két oldalon egy-egy kiugró négyszögletes toldalék; a láblemezt körülvevő peremet egy nielló-berakásokkal díszített háromszögsor kereteli, közép-motívuma szögletes/lépcsőzetes fonatminta; az állatfejes végződés profilált, kéttagú, Y-vonala niellóval kitöltött, alatta a szem mandulaalakú, a szem és az Y vonal alatt egy vízszintes borda, a fej lezárása félkörös; *helyzete*: a kengyelfibula I. alatt, a test középvonalán helyezkedik el, fejjel lefelé.

▪ **vaskés** (hossz.: 9,8 cm): középső nyélállású, markolatán famaradványok, pengéjén bőrmaradványokkal, pengéje széles; *helyzete*: térdek között.

▪ **korallcsüngő** (átm.: 2,6 cm): korong alakú; *helyzete*: térdek között.

▪ **vasolló** (hossz.: 13,7 cm; *szél.*: 2,5 cm): bőrtokban helyezték a sírba, rákorrodálódott bőrmaradványokkal; *helyzete*: bal combcsont külső felén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 11,7 cm; *szél.*: 3,2 cm): egysoros agancsfésű, a domború hátú merevítőbordáját nyolc bronzszegecs fogja össze a fogazott lemezekkel; a középvonalán a szegecsok között pontkörmintával, a peremén egy-egy vízszintes vonallal díszített; *helyzete*: a jobb láb végében.

22.8. Szentendre–Pannoniatelep 35. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 111, Taf. 43, Abb. 74.)

- **egyén**: 25-35 év körüli nő (ad.).

- **temetkezési szokások**: m.: 230 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 120 cm; ÉNy-DK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, két hosszanti oldalán padkával 60 cm mélyen; másodlagosan felnyitott sír: a csontok a sírgödör nyugati kétharmadában szétszórva fekszenek, alul a lábszárcsontok bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngyök**: 28 darab, különböző anyagból készültek, ebből 1 nagyobb hordóalakú mézskő, 1 karneol; különböző üveggyöngyök: 1 kék kocka alakú, 3 szabálytalan alakú kék gömbszerű, 1 hasonló kisebb méretben, 4 zöld gömb alakú, 2 zöld hengeres, 3 narancsszínű gömbalakú, 2 kisebb méretű hasonló, 3 kék és 7 fehér színű, 1 fehér töredéke; *helyzetük*: a csontok között szétszóródva.

▪ **vascsat** (átm.: 2,9 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a csontok között.

▪ **agancsfésűtöredék** (szél.: 4,6 cm): kétsoros agancsfésű szélső fogazott lemezének töredéke; *helyzete*: a csontok között.

22.9. Szentendre–Pannoniatelep 36. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 111–112, Taf. 44, Abb. 76.)

- **egyén**: 35-45 év körüli nő (ad.-mat.).

- **temetkezési szokások**: m.: 360 cm; hossz.: 215 cm; szél.: 110–135 cm; Ny-K tájolású, lekerekítette sarkú, téglalap alakú sírgödör (csak 300 cm mélyen jelentkezett); másodlagosan felnyitott sír: a sír felső harmadában szétszóródva és a koporsófolton kívül szétszóródva pár csont.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bepecsételt díszű agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **mészkőgyöngyök:** 2 darab, egyik hordó alakú, a másik hengeres; *helyzetük:* a sírgödör Ny-i végében.
- **vaskés** (hossz.: 8 cm): középső nyélállású, hegye hiányzik; *helyzete:* a csontok között.
- **vascsat** (átm.: 3,2 cm): kerek, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a sírgödör bal hosszanti oldalán, a koponya magasságában.

22.10. Szentendre–Pannoniatelep 39. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 112–113, Taf. 44, Abb. 77.)

- **sír:** 25-35 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 200 cm; hossz.: 197 cm; szél.: 60–65 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték sírgödörbe, a jobb kéz a combcsonton; bolygatatlan sír: a csontok és a leletek *in situ*, néhány bordája mozdult el.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngynyaklánc:** 22 darab üveggyöngyből, ebből 1 fehér poliéder alakú; 1 nagyobb vörös gömb alakú; 1 kisebb piros hengeres; 1 nagyobb gömb alakú; 3 kisebb és egy apró sárga; 1 nagyobb barna ikergyöngy; 1 kisebb kék ikergyöngy; 2 nagyobb és 6 kisebb fekete ikergyöngy, szürke és barna gyöngyök; *helyzetük:* a nyak körül.
- **vascsat** (átm.: 3,4 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a jobb medencelapáton.

22.11. Szentendre–Pannoniatelep 40. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 113, Taf. 44, Abb. 77.)

- **egyén:** 25-35 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 277 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 60 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat eredetileg nyújtott helyzetben helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a jobb láb és a bal alsó lábszárak *in situ*, a koponya, a felsőtest csontjai és a medence egyes csontjai hiányoznak, a többi bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
- **gyöngy:** piros hengeres darab; *helyzete:* a mellkas eredeti helyén.
- **vascsat** (átm.: 4x2,5 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a bal térd felett.
- **hegyikristályfüggő** (átm.: 3 cm, pántokkal hossz.: 1,3 cm): gömb alakú, vékony kör alakú poncokkal ellátott ezüstpántokba helyezve, amelyek négy oldalról fogják közre és téglalap alakú függesztőfülben végződnek; *helyzete:* a jobb térdén.

22.12. Szentendre–Pannoniatelep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 113, Taf. 45, Abb. 77; B. TÓTH 2018, 490, 8. l.)

- **egyén:** 65-75 év körüli nő (sen.).
- **temetkezési szokások:** m.: 240 cm; hossz.: 150 cm; szél.: 80–84 cm; Ny-K tájolású, nyugati oldalán lekerekített sarkú, a keleti oldalán lekerekített végű aknasír, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve, egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz egyes csontjai elporladtak, de *in situ* állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** két agyagedény (egy bepecsételt díszű), csiholókő, gyanta.
- **viselethez tartozó leletek:**
- **bronztű** (hossz.: 13,8 cm): kerek átmetszetű, vége elvékonyodik, feje ellaposodó, átlukasztott, felső harmada díszített, amelyen vízszintes bordák (3–9) és sokszögletű, háromszögekből álló mezők váltják egymást; *helyzete:* a koponya jobb oldalán hosszába fektetve.
- **S-fibulapár** (hossz.: 2,3 cm): *Kajdacs 37.–Cividale Cella/Kranj típusú* aranyozott ezüstöntvények, jobbraforduló testtel; szemük egy-egy kerek rekesz, a kiinduló csőr

erősen ívelt, kisméretű, közepén mélyített; a test nyújtott ovális alakú, a csőr a test alsó harmadán csatlakozik; a fej-test-csőr között hosszú ovális áttöréssel; a test három mezőre osztott, közepén egymást követő háromszögminták (10 db), két oldalán hosszanti bordák (4 db); a fej rekeszeiben köbetét, alattuk díszes ezüstlemezzel; *helyzetük*: egyik a nyak jobb oldalán, a másik a mellkas alsó felén, a test középvonalában.

▪ **spirálgyöngyök** (hossz.: 7,9 cm; átm.: 0,3 cm): bronzból vagy gyenge minőségű ezüstből készült, több töredékben maradtak fenn; *helyzetük*: a nyaknál.

▪ **díszgyöngyök**: összesen 5 darab, 1 ólomkorong (átm.: 1,8 cm); 4 üveggyöngy, ebből 1 darab gömb alakú fehér, 1 bikónikus alakú, fekete alapon sárga zezugvonalas, 1 lapítottgömb alakú fekete fehér betétekkel, 1 kisméretű hengeres gyöngy; *helyzetük*: kettő a bal vállnál, egy a bal felkar külső oldalán, három a bal medencelapát szélén.

▪ **orsógomb** (átm.: 2,6 cm; mag.: 1,35 cm): agyagból, bikónikus, vörösesbarna; *helyzete*: bal vállnál.

▪ **vascsat** (átm.: 2,8x2,1 cm): ovális alakú ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence és csípő tájékán.

▪ **vascsat vagy vaslánc (?)**; *helyzete*: a medencétől balra.

▪ **asztragosz-függő**: rajta bronzkarikával; *helyzete*: a sírgödör bal felén, bal karnál.

▪ **vaskés** (hossz.: 9,9 cm): középső nyélállású, markolatán famaradvánnyal; *helyzete*: a térdek között.

▪ **vasfüggesztő**: egy nagyobb méretű 8-as alakú láncszemből (hossz.: 7,5 cm; átm.: 1,4 cm) és több kisméretű, egybefüggesztett karikából áll, rajta textilmaradvánnyal; *helyzete*: a bal alsó lábszár mellett, azon kívül.

22.13. Szentendre–Pannoniatelep 48. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 116–117, Taf. 47, Abb. 80.)

- **egyén**: 45-55 év körüli nő (mat.).

- **temetkezési szokások**: m.: 210 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 105 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör; másodlagosan felnyitott sír: a csontok a gödör ÉNy-i végében egy halomban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **korongfibula**: *Vielitz A4 típusú, filigrános díszítésű, rekeszes, kétfónás típus*, ezüstöntvény, aranyozással, közepén kör alakú cella, ezt nyolc négyszögletes rekesz veszi közre sugárirányban, pereme rovátkolt; a cellákat kőberakással díszítették, alattuk ezüsthóliával; *helyzete*: a csontok között.

▪ **gyöngyök**: 31 darab gyönggyel, köztük 1 korongszerű borostyán, 1 poliéderes karneol; a többi üveggyöngy: 2 piros gömb alakú, millefiori, zöld, sárga, kék, fehér és barna virágokkal és foltokkal; 1 fehér korong alakú; 1 narancssárga poliéderalakú és 1 hasonló kisebb; 1 zöld hatszög alakú; 2 nagyobb zöld hengeres alakú; 3 zöld gömbalakú; kettő zöld poliéder alakú; 3 narancsszínű hengeres alakú; 1 narancssárga lapítottgömb alakú; 1 piros hengeres alakú; 1 piros gömb alakú; 1 piros poliéder alakú; 4 piros poliéder alakú; 2 fehér gömb alakú; 1 sárga hengeres alakú; 1 kék gömb alakú és 1 fehér gömbalakú; *helyzetük*: a csontok között.

▪ **vascsat**: ovális alakú, csatfeje töredékes, pecke ráhajló; *helyzete*: a csontok között.

22.14. Szentendre–Pannoniatelep 54. sír (BÓNA–B. HORVÁTH 2009, 119, Taf. 49, Abb. 83; NAGY 2007, 61–62, 70. tábla: 3.)

- **egyén**: 20-30 év körüli nő (ad.).

- **temetkezési szokások**: m.: 285 cm; hossz.: 245 cm; szél.: 106–65 cm; lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban temették el; bolygatatlan sír: a csontok és a lelek *in situ*.

- viselethez nem tartozó leletek és melléklet: nincs.

- viselethez tartozó leletek:

▪ **gyöngynyaklánc:** 36 darab üveggyöngyből, ebből 1 zöld lekerekített végű poliéderes alakú, 1 zöld hengeres alakú, 1 zöld gömb alakú, 4 fehér gömb alakú, 8 piros gömb alakú, 12 barnászörös gömb- és hengeres alakú, 7 narancssárga gömb- és hengeres alakú; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **ezüstnyakperek** (átm.: 8,9 cm; v.: 0,2 cm): féltorques, végei kampósak, átmetszete kerek; *helyzete:* a nyaknál, a gyöngynyakláncnál.

▪ **korongfibula I-II** (átm.: 2,85 cm): *Vielitz D3.10* típusú rozettakorong; ezüstöntvények, közepén kör alakú rekesszel, benne négyküllős kereket imitáló motívum, melyet négy félkör alakú, a kör pereméhez csatlakozó filigrándróttal alkottak; a kör alakú rekeszt 12 szírom veszi körbe; a rekeszekben kőberakással; az egyik fibula ép, a másikkól teljesen kiestek a betétek; *helyzetük:* egyik a nyakon, a nyaklánc vonala felett a csigolyákon, a másik a mellkas középső részén, szintén a csigolyákon.

▪ **díszgyöngyök:** 8 darab különböző alakú táskagyöngy (?), ebből 1 nagyobb kalcedon, 1 karneol, 1 lapos fehér kristálygömb; a többi üvegből: 2 sötétkék gömb alakú, 1 világoszöld gerezdelt hengeres alakú, 1 zöldeskék gerezdelt díszű római darab, 1 kisméretű fehér hengeres; *helyzetük:* a mellkas alsó részén, a bordák vonalánál egy sorban, egymás mellett helyezkednek el.

▪ **vascsat** (átm.: 4,7x2,6 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medence jobb oldalán.

▪ **kengyelfibulapár** (hossz.: 7,7 cm): *Szentendre 54.–Cividale-San Giovanni 154.* típusú aranyozott ezüstöntvény; a fej félkör alakú, ezt hét, a fejfel egybeöntött gomb veszi körbe; a gombok vége nyújtott félgömb alakú, alatta a gallér egyszerű, vékony borda, az alsó tag hengeres; a kengyele enyhén meghajló, a lába ovális alakú, amely háromtagú állatfejben végződik; a fejlemez peremét egy sorban nielló-berakással díszített háromszögek keretelték, a fej közép-motívuma az I. állatstílus jegyében készült motívum, mely két szembeforduló rövidített állatot ábrázol, a mellső karommal ellátott lábakat jelenítették meg, a fejek szemben állnak egymással; a kengyel közepén széles borda, rajta két sorban nielló-berakásos háromszögek futnak, a kengyel két oldalán vésett díszítés, 6 darab egymást követő háromszögminta; a láb peremén nielló-berakásos háromszögsor fut, a láblemez közép-motívuma *Mödling-Montale-Weimar* típusú szalagfonatdíszítés, két negatív szalagból álló fonatrészlet és négy sarkában duplaívű korongszerű dísz, amelyek állatfejeket képviselnek; az állatfejes végződés jól profilált felső tagja a kidomborodó homlokábrázolás, amelynek alsó vonalából indul az Y vonalon; az Y vonalon nielló-berakásos háromszögsor fut; a középső tagon, az Y alatt a szemek kör alakúak, alattuk kettős szemkeret; az alsó tag a félkör alakú, lapos fejevégződés, amelyet többszörös bordadísz választ el a középső tagtól; *helyzetük:* a combok között, az egyik a medence alatt, annak közepén, a másik pár centivel a másik fibula alatt, vele egyvonalban.

▪ **opálcsüngő** (átm.: 3,55 cm): gömb alakú opál, amelyet négy oldalról vékony ezüstpántok fognak közre, függesztőfülben végződik; *helyzete:* térdek között.

▪ **vasolló** (hossz.: 14,7 cm): markolatán famaradványok, pengéjén kisebb kerek vasmaradvány korrodálódva; *helyzete:* a bal combcsont mellett, azon kívül.

▪ **orsógömb** (átm.: 3,5; mag.: 1,8 cm): agyagból, bikónikus, barnásszürke; *helyzete:* a bal combcsont külső fele, a vasollón.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 14 cm): egysoros, töredékes, félköríves merevítőbordával; a merevítőborda alsó és felső széle 3-3 párhuzamos, vízszintes vonallal díszítve, a fogazott lemezeket és a bordákat hat vasszegeccsel rögzítették; *helyzete:* a bal combcsont mellett, azon kívül, az olló mellett.

- **vaskés** (hossz.: 14,7 cm): felső nyélállású, börtokban lehetett, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: a bal combcsont mellett, annak külső felén, az ollótól és a agancsfésűtől lejjebb.

22.15. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 119–123, Taf. 50, Abb. 84; NAGY 2007, 66–67, 68. tábla: 1., 1a–c.)

- **egyen**: 15-25 év körüli nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások**: m.: 250 cm; hossz.: 210; szél.: 110–115 cm; Ny-K tájolású, nagyméretű, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, négy sarkában egy-egy cölöplyukkal (*átm.*: 15–20 cm); a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe, a koporsó nyugati végeiben két L-alakú koporsóvasalás; bolygatatlan sír: a csontok és a leletek *in situ*, a medence és a bordák elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: koporsóvasalások, agancsfésű, takácskés, vasrúd, ívelt vastöredék, állatcsontok, tojások, vaseszközök, 2 darab agyagedény (egyik bepecsételt díszű), vastű.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 31 darab üveggyöngyből, ebből 2 gömb alakú millefiori, 1 barna gömb alakú fehér pettyekkel, 1 narancsszínű lapítottgömb alakú, 1 kisméretű fehér, 1 pettyes „amulettgyöngy” lila alapon zöld narancs és rózsaszín pettyekkel; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **S-fibulapár** (hossz.: 2,9 cm): *Várpalota 19. típusú* jobbraforduló ezüstöntvény aranyozással; a feje kerek, a szeme kerek rekesz, a csőre erősen ívelten csatlakozik a test középvonalához, a csőr közepén bemélyedő, a fejtől duduor választja el (*Nasenwulst*); a test nyújtott ovális alakú, a test-fej-csőr között hosszú ovális áttöréssel; a test közepén négyszögletes, a test két ívénel egy-egy háromszög alakú rekesszel, bennük kőbetét; közöttük plasztikus, hurok formájú díszek; *helyzetük*: egyik a nyakon, középen, a másik a mellkas közepén, a gerinc bal oldalán.
  - **díszgyöngyök**: 12 darab üvegből és kalcedonból készült táskagyöngyök (?); ebből 1 nagyobb és 1 kisebb kalcedongyöngy, 10 üveg: 1 nagyobb piros millefiori díszes hengeres alakú, rajta sárga zezzugdísz; 2 fekete gömb alakú kékesfehér hullámvonalakkal; 1 hasonló sárga zezzugvonalas; 1 gerezdelt zöld gyöngy; 1 nagyobb gömb alakú fehér alapon piros és sárga pettyekkel; 1 hasonló gömb alakú kékeszöld alapon piros és sárga pettyekkel; 1 barna hengeres okker és piros peremmel; 1 fehér; *helyzetük*: a mellkas alsó részén, a test jobb oldalán, az alkar melletti résztől a mellkas közepéig.
  - **bronzgyűrű I** (*átm.*: 2,3 cm; fej *átm.*: 0,85x0,95 cm): bronzöntvény, feje négyszögletes, rajta négy/minden sarkánál egy-egy bevágott téglalap alakú motívummal; *helyzete*: a jobb alsó mellkasi részen, a díszgyöngyök mellett.
  - **bronzgyűrű II** (*átm.*: 2,3 cm): pecsétgyűrű, ovális fejű, a mintája nem azonosítható; *helyzete*: a bal térd külső felén.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 8,85 cm, *fejlemez szél.*: 5,9 cm, *lábtelemez szél.*: 2,6 cm): *Szentendre 56., egyedi típusú*, aranyozott ezüstöntvény; feje félkör alakú, rajta 8 tagolt gombbal, a gombok három tagból állnak, alulról hengeres alakúak, középen erősen kiugró vízszintes borda osztja kettő, ezt egy csavart drótkeret követi, amely összeköti gombokat, a drótkeret feletti felső tagok a hosszúkás végződésű gombok, amelyek lefelé elvékonyodnak és egy hasonló vízszintes borda, „gallér” díszíti a testüket; a kengyel rövid enyhén ívelt, a lábtelemez ovális és jól profilált, nagyméretű kétagú állatfejben végződik; a fej pereme két sorban nielló-berakásos háromszögekkel díszített; a fejlemez középső mezője kisméretű, rajta az I. állatstílus jegyében készült két szembeforduló ötkaros állatábrázolás és egy fonatrészből álló kompozíció; a kengyel közepén széles borda, rajta

két sorban nielló-berakásokkal kitöltött háromszögekkel, a borda két oldalán téglalap alakú mezők, benne hosszanti irányban sűrű vízszintes bordadíszekkel; a láblemez szélén, a kengyel lefutásánál és az állatfej csatlakozásánál két-két kiugró/lecsüngő bordázottnyakú nyújtott, csőrös madárfejjel; a láblemez peremén két sorban nielló-berakásos háromszögekkel; a láblemez középső motívuma hét egymáson átbújtatott szalagból álló fonatornamentika, kosárfonatnak nevezett végtelen minta/terülőmustra; az állatfej felső tagja kidomborodó, az Y-vonalán nielló-berakásos háromszögsorral, alatta a szem mandula alakú, egy szemkerettel ellátva, alatta az Y vonal két oldalán 5 vízszintes borda választja el a felső tagot a lapos állatfejes végződéstől; a lezárás lapos, legyezőszerű lemez, rajta egy poncolt rombusz-, majd egy Y-alakú motívumsor; *helyzetük*: a combok között, az egyik a térdek között, a másik felette, a test középvonalán.

- **bronzkarika** (átm.: 8,2 cm): bronzöntvény, rajta négy egyenlő távolságban elhelyezett nodusszal; *helyzete*: a bal térd külső felén.
- **ezüstlemez** (hossz.: 2,1–1,9 cm; szél.: 0,65–0,55 cm): 18 darab téglalap alakú ezüstlemez, szélükön poncolt többtagú háromszögsorral, végükön egy-egy szegeccsel; *helyzetük*: két láb között, a combcsontok közepétől indulva, majdnem a bokáig futnak.
- **bronz stílustű** (hossz.: 15,9 cm): díszítetlen, végén átyukasztott; *helyzete*: két alsó lábszárcsont között.
- **vaskés** (hossz.: 12 cm): felső nyélállású, a hegye hiányzik, fa és bőrmaradványokkal; *helyzete*: két alsó lábszárcsont között, a stílustű mellett.
- **vascsat** (átm.: 2,5 cm): kerek, pecke derékszögben elgörbülve; *helyzete*: bal térd mellett.
- **füstópálc süngő** (átm.: 3 cm): gömb alakú, poncolt körmintás ezüstlemez veszik közre négy oldalról, függesztőfülben végződik, rongálódott; *helyzete*: két lábszárcsont között, azok alsó végében.
- **millefiori díszkorong** (átm.: 4, cm; mag.: 1,5 cm): félbetörve, piros alapon zöld és fehér díszítéssel; *helyzete*: a bal térd külső felén.

22.16. Szentendre–Pannoniatelep 61. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 123–124, Taf. 51, Abb. 86.)

- **egyen**: 35-45 év körüli nő (ad.-mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 265 cm; hossz.: 226 cm; szél.: 105 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú padkás sír; a halottat rönkkoporsóban, valószínűleg nyújtott helyzetben temették el; másodlagosan felnyitott sír: a koponyától a medencéig bolygatott a csontok többsége, a csigolyák és a bordák nagy része *in situ*, a medencétől lefelé a lábak *in situ*, a bal medence lecsúszott a combok közé.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 38 darab üveggyöngyből, ebből 1 narancsszínű kuboktaéder alakú, 14 piros, 9 fehér, 7 zöld és 7 narancsszínű gömb- vagy henger alakú, más-más méretű darab; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **agancsfésű** (hossz.: 13 cm): egysoros, félköríves merevítőbordájából kisebb darab (hossz.: 6 cm) maradt meg, közepén, a szegecsek között pontkörökkel díszített, alsó felén két vízszintes, párhuzamos vonallal díszítve (felső része hiányzik), a fogazott lemezeket és a fogót bronzszegekkel rögzítették egybe; *helyzete*: két lábszárcsont között, azok alsó végében.
  - **orsógomb** (átm.: 3,9 cm; mag.: 2,4 cm): agyagból, bikónikus, egyik fele enyhén homorú, rosszabb, barnás anyagból; *helyzete*: két lábszárcsont között, azok alsó végében, a fésű alatt.

22.17. Szentendre–Pannoniatelep 62. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 51, Abb. 87.)

- **egyen**: 10-20 év körüli fiatal lány (inf.II.-juv.).

- **temetkezési szokások:** m.: 240 cm; hossz.: 205 cm; szél.: 120–130 cm; Ny-K tájolású, nagyméretű, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírkamra, sarkaiban egy-egy cölöplyukkal (m.: 32 cm); a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a lábszárcsontok a jobb kar és a koponya *in situ*, a többi csont bolygatott állapotban, a felsőtest helyén szétszóródva, nagyrészüket elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tojáshejak.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat:** ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a jobb alkar külső felén.
  - **agancsfésű (hossz.: 3 cm):** egysoros agancsfésű, egyenes merevítőbordával, a peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonaldísszel; a fogazott lemezeket és a fogót vasszegekkel fogták össze; *helyzete:* a bal combcsont magasságában, a sírfal és a váz között.

22.18. Szentendre–Pannoniatelep 67. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 125–126, Taf. 52, Abb. 87.)

- **egyén:** 40-50 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 112 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; bolygatott sír: a munkagép elvitte a sír DK-i oldalát, a jobb lábszárat, a többi csont *in situ*, valószínűleg bolygatatlan.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 1 kuboktaéder alakú karneol és 19 üveggyöngy, amelyből 1 kuboktaéder alakú kék, 1 csavart hengeres alakú fekete, 3 lapítottgömb alakú zöld opak, 1 zöld hengeres alakú, 1 kisméretű lapítottgömb alakú zöld, 1 hengeres alakú fehér, 1 csavart hengeres alakú fehér, 2 kisméretű poliédeses átmetszetű, hasáb alakú narancssárga, 1 négyszögletes hasáb alakú piros, 5 különböző poliédeses alakú piros; *helyzetük:* a nyak körül.

22.19. Szentendre–Pannoniatelep 68. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 126–127, Taf. 52, Abb. 88.)

- **egyén:** 45-55 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 285 cm; hossz.: 228 cm; szél.: 120–140 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú, Ny-i felében keskenyebb és K-i irányba szélesedő sírkamra, sarkaiban egy-egy cölöplyukkal (m.: 48–55 cm); a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban temették el; másodlagosan felnyitott sír: a koponya elmozdulva a helyéről, a többi csont *in situ*, a lapockák és a bordák elporladtak
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** fenőkö, betöltésben: bronzszeg, bronzlemez és vaslemez darabok.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 35 darab üveggyöngyből; ebből 2 zöld gömb alakú; 3 zöld poliédeses alakú; 2 zöld poliédeses alakú, lekerekített sarkokkal; 1 lila-piros tekercseltgyöngy; 1 liláspiros nagyobb lapítottgömb alakú; 6 kisebb méretű és 1 nagyobb fehér; 6 kisebb és 2 nagyobb fekete lapítottgömb és egy hengeres alakú; 8 narancsszínű lapítottgömb alakú; 1 kisméretű zöld lapítottgömb alakú; 1 szintelen gömb alakú, irizáló felülettel; 5 töredék; *helyzetük:* a nyak körül és a koponya eredeti helyénél.
  - **vasollótöredék (hossz.: 15,1 cm):** egyik fele maradt meg, a megmaradt félen hiányzik a hegye; *helyzete:* a jobb kéz tájékán.
  - **ládikalakat:** négyszögletes, a közepén egy nagy, sarkaiban négy kisebb furattal; *helyzete:* eredeti ismeretlen, a koporsólenyomat mellett, jobbról, a kar tájékán helyezkedik el.
  - **vaskés I:** felső nyélállású, két töredékben; *helyzete:* eredeti ismeretlen, a jobb kar tájékán.

- **vaskés II** (hossz.: 12,2 cm): középső nyélállású, négy darabban; *helyzete*: a bal combcsont felső részén, annak külső felén.
- **vadkanagyar** (hossz.: 10 cm): rákorrodálódott vaslenyomatokkal; *helyzete*: a jobb kar tájékán.
- **orsógombok**: 1 bikónikus, narancssárgás színű, jó minőségű (*átm.*: 3,8 cm; *mag.*: 2,2 cm); 1 bikónikus, világosszürke, durvább anyagú (*átm.*: 2,8 cm; *mag.*: 1,9 cm); 1 bikónikus, narancssárgás, durvább anyagú (*átm.*: 2,3 cm; *mag.*: 1,4 cm); *helyzetük*: a medence jobb felén.
- **vascsat** (*átm.*: 4,6 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, hiányos; *helyzete*: medence jobb felén, az orsógomboktól balra.
- **agancsfésű** (hossz.: 15,4 cm): egysoros agancsfésű, a merevítőbordái téglalap alakúak, enyhén ívelt háttal, peremén három-három párhuzamos vízszintes vonallal díszítve, a felső pereme bevagdalt, hullámos, rézsűs bordákkal kialakított; a fogazott lemezeket és a bordákat eredetileg 9 vasszegeccsel fogták össze; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.

22.20. Szentendre–Pannoniatelep 69. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 127, Taf. 53., Abb. 89.)

- **egyen**: 50-60 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 82 cm; hossz.: 170 cm; szél.: 78–85 cm; Ny-K tájolású, Ny-i végén lekerekített oldalú, K-i végében lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a csontok *in situ*, de a kisebb csontok szinte teljesen, a hosszúcsontok részben elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronzfülbevaló I** (*átm.*: 2,9x2,3 cm; poliéder *átm.*: 0,7 cm): nyitott bronzkarika, egybeöntött poliéderes végződéssel, két töredékben maradt fenn; *helyzete*: a koponya bal oldalán.
  - **bronzfülbevaló II** (*átm.*: 1,6 cm): bronzdrótból készült karikaékszer, nyitott végű; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.
  - **gyöngynyaklánc**: háromsoros díszes nyaklánc 88 gyönggyel; ebből 15 darab karneol, poliéderes alakú lekerekített sarkokkal, méretük különböző és egy lapos poliéderes alakú; 2 hengeres borostyán; a többi 71 üveggyöngy különböző méretű poliéderes alakú, gömb alakú, korongszerű és hengerek, zöld, piros, kék és fehér színűek; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **orsógomb** (*átm.*: 2,3 cm; *mag.*: 2,6 cm): agyagból készült, bikónikus alakú, barnászörös; *helyzete*: a bal könyök mellett.

22.21. Szentendre–Pannoniatelep 73. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 129, Taf. 53, Abb. 90.)

- **egyen**: 40-50 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 200 cm; hossz.: 210 cm; szél.: 100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: egyes bordák és a jobb felkar elmozdulva, a csigolyák és a bordák nagy része elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 5 üveggyöngy, ebből 2 piros és két zöld és 1 narancsszínű poliéder; *helyzetük*: a nyak körül.

22.22. Szentendre–Pannoniatelep 74. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 129, Taf. 53, Abb. 91.)

- **egyen**: 0-5 év körüli kislány (inf.I).
- **temetkezési szokások**: m.: 200 cm; hossz.: 115 cm; szél.: 60 cm; NyÉNy-KDK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, lefelé csökken a mérete és a két hosszanti oldala befelé ível; bolygatatlan sír: csak a koponya kisebb töredékei és a tejfogak maradtak meg.

- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, tojáshéjak.
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 3 darab kisméretű gyöngyből, zöld irizáló, kék és fehér gyöngyök; *helyzetük:* a nyak körül.

22.23. Szentendre–Pannoniatelep 76. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 129–130, Taf. 53, Abb. 91.)

- **egyen:** 40-50 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 114 cm; hossz.: 213 cm; szél.: 70 cm; Ny-K tájolású, Ny-i oldalán lekerekített sarkú, K-i oldalán lekerekített oldalú sírgödör; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a jobb kar a medencén; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.
- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 10 darab üveggyöngyből, 1 piros alapon sárga pettyes gömb alakú; 4 piros gömb alakú; 2 sárga gömb alakú; 1 fehér gömb alakú; 1 fekete gömb alakú, piros sávokkal; 1 kisméretű kék hengeres; *helyzetük:* a nyak körül.

22.24. Szentendre–Pannoniatelep 79. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 130, Taf. 58.)

- **egyen:** 45-55 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 150 cm; hossz.: 210 cm; szél.: 70 cm; Ny-K tájolású, mindkét végén lekerekített oldalú sírgödör; a halottat nyújtott helyzetben, egy rönkkoporsóba helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitottság ismeretlen: nagyon rossz megtartású váz, nincs sírrajz.
- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek.
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **agancsfésűtöredék:** elmorzsolódott, közte a vasszegek maradványai; *helyzete:* a koponya bal oldalán.
  - **gyöngyök:** ismeretlen színű, méretű és alakú gyöngyök; táskák (?) és a nyaklánc részei; *helyzetük:* a nyaknál és a bal mellkasi részen.
  - **vaskés:** felső nyélállású, darabokban; *helyzete:* bal alkar mellett.
  - **bronzcsipesz:** oldalán két párhuzamos vonallal keretelt, felülete poncolt körmintával díszített; *helyzete:* bal alkar mellett.
  - **vasfüggesztők:** 2 db 8-as alakú láncszem, az egyiknek fele törött, a másik erősen deformálódott; *helyzete:* bal alkar külső felén, a kés mellett.

22.25. Szentendre–Pannoniatelep 85. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 134, Taf. 57, Abb. 94.)

- **egyen:** 50-60 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 270 cm; hossz.: 210 cm; szél.: 52 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a bordák enyhén bolygatott állapotban, a koponya betört, a többi csont és lelet *in situ*.
- **viselőhez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, tojáshéj, agancsfésű.
- **viselőhez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 43 üveggyöngyből, ebből 2 fehér, 1 lila kuboktaéder alakú, 1 kék poliéderes, 2 piros, egyik tekercselt, a másik hordó alakú; 37 piros, lila, narancsszínű, barna, zöld poliéderes gyöngyök; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **S-fibulapár** (hossz.: 2,9 cm; szél.: 2,3 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvények; a testük hosszú ovális alakú, nyújtott, a csőr a test alsó harmadán csatlakozik a testhez; a fejük kerek rekesz, csőrük vékony, erősen ívelt, közepe mélyített; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test hét mezőből áll, a két

íven egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzetes rekesszel, ezekben kőberakás, a rekeszek között hosszanti bordákkal; *helyzetük*: egyik a nyaknál, a másik a mellkas közepén, a gerincoszlop jobb oldalán.

- **díszgyöngy**: 1 lapított gömb alakú fekete opak, rajta világos keresztszálás díszítés; *helyzete*: a mellkas alsó részén, a jobb könyökkel egyvonalban.
- **bronzlemezkek**: szabálytalan alakú darabok; *helyzetük*: a gyöngy alatt, a mellkas jobb, alsó részén.
- **vascsat I** (átm.: 4,3x3,8 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence bal oldalán.
- **orsógomb** (átm.: 2,5 cm; mag.: 2,1 cm): agyagból, bikónikus, barnásvöröses színű; *helyzete*: medence bal felén, a kéz alatt.
- **vaskés** (hossz.: 11,3 cm): középső nyélállású, három darabban; *helyzete*: a bal combcsont mellett, hegyével a kéz felé fordítva.
- **kengyelfibulapár** (hossz.1: 6,85 cm; hossz.2: 6,45 cm; fej szél.: kb. 3,6 cm; láb szél.: kb. 1,76 cm): *Oberwerschen* típusú aranyozott ezüstöntvények; a fejlemezük félkör alakú, rajta öt tagolt gombbal, a gombok félgömb alakú fejből és alul befelé ívelő hengeres testből állnak; a kengyel hosszabb, erősebben ívelt, a láb rombusz alakú, a végén kisméretű kéttagú állatfejjel; a fejen vésett, kétfelé ágazó spirálmotívum látható, a kengyel közepén széles borda fut, rajta két sorban nielló-berakásos háromszögekkel; a borda két oldala három négyzet alakú mezőben váltakozva vízszintes-függőleges-vízszintes irányú bordákkal díszített; a láblemez peremén vésett vonal fut végig, a láb kereszt alakban felosztva, ennek mind a négy oldalán egy-egy félkör alakú dísz csatlakozik a láb pereméhez; az állatfej vésett, felső tagja a fej peremétől tovább ívelő Y alak, alatta a mandula alakú szemmel, a fej alsó tagja félkör alakú; *helyzetük*: a combok között, az egyik a medence alsó részénél, közepén, a másik alatta, feje balra fordul.
- **kalcedoncsüngő** (átm.: 2,1 cm; mag.: 3 cm): gömb alakú; *helyzete*: combok között, a fibulák alatt.
- **vascsat II**: kisméretű, ovális alakú, ráhajló pecekkel ellátott cipőcsat; *helyzete*: a bal lábközépcsontokon.

22.26. Szentendre–Pannoniateleptelep 86. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 134–135, Taf. 57, Abb. 95.)

- **egyén**: 5-15 év körüli kislány (inf.II.).
- **temetkezési szokások**: m.: 220 cm; hossz.: 185 cm; szél.: 115 cm; K-Ny tájolású, lekerekített sarkú padkás sírgödör, a gödör alja Ny-i oldalon lekerekedő; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a leletek és a csontok *in situ*, egyes bordák, a csigolyák, a medence és az arckoponya elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, tojáshéjak.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronzhajtű** (hossz.: 13 cm): 3 töredékeben maradt fenn, vékony, vége átlyukasztott, díszítetlen; *helyzete*: a koponya jobb oldalán, függőlegesen fektetve.
  - **gyöngynyaklánc**: 87 darab kisméretű gyöngyből és egy nagyobb töredéke; 1 lapítottgömb alakú karneol, a többi üvegből készült: 1 fehér gömb alakú, 4 hasonló kisebb méretű, 7 szürkésfehér kisméretű korong alakú; 14 piros gömb alakú; fehér és zöld kettes és hármas ikergyöngyök; *helyzetük*: a nyak körül több sorban.
  - **üvegtöredék** (hossz.: 1,7 cm): zöld színű, poliéder alakú; *helyzete*: két térd között.
  - **kagylócsüngő**: törékeny, darabja maradt meg; *helyzete*: alsó lábszárcsontok között.
  - **mészakörong** (átm.: 2,2 cm; mag.: 1,8 cm); *helyzete*: alsó lábszárcsontok között.
  - **vaskés** (hossz.: 9,1 cm): felső nyélállású, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: bal alsó lábszáron.

23. Szólád–Kertek mögött (Somogy vármegye)

A szóládi langobard kori temetőt 2003-ban fedezték fel a Balaton déli partján haladó autópályához vezető bekötőút nyomvonalán végzett ásatások során. A lelőhely a Römisch-Germanischen Kommission és a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézete közötti együttműködési megállapodásával került feltárássra, melyet Vida Tivadar és Uta von Freedén vezettek 2005–2007 között. A temető eredményeiről monográfia született, de a sírrajzok és leletek még nem kerültek ki. A 43 sír közül jelenleg 3 női sír alkalmas az elemzésre. Bibliográfia: VON FREEDEN–VIDA 2007; DIE LANGOBARDEN 2008; PETERS ET AL. 2014; FREEDEN 2022; SZÓLÁD 2022.

23.1. Szólád–Kertek mögött 19. sír (PETERS et al. 2014, 345–349, Abb. 5; VON FREEDEN 2022, 161–162, Taf. 37.)

- **egyén:** 17-25 év közötti nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 145 cm; hossz.: 225 cm; szél.: 115 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú aknasír, a halottat nyújtott helyzetben a hátára fektetve egy rönkkoporsóba helyezték a sírgödörbe, a karok egy kissé behajlítva a medencén feküdtek, a sír bolygatatlan, az állatjáratok bolygatták.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc;** *helyzetük:* a mellkas környékén.
  - **vascsat;** *helyzete:* a medencén.
  - **karperec:** színesfémből (rézötvözet/bronz?), nyitott végű; *helyzete:* a bal alkar közepén, a kézre ráhúzva.

23.2. Szólád–Kertek mögött 21. sír (VON FREEDEN–VIDA 2007, 373–375, Abb. 8; DIE LANGOBARDEN 2008, 322–323, Kat. 125; VON FREEDEN 2022, 163–164, Taf. 40.)

- **egyén:** 17-25 év körüli nő (juv.-ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 265 cm; hossz.: 240 cm; szél.: 110 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú padkás sírgödör (deszkafedéssel?), a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe, a karok a medencén; bolygatatlan sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, vastöredékek, fésű, olló, csiholókövek, kőből készült függő.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc;** *helyzetük:* a mellkason.
  - **S-fibulapár:** *Várpalota 19.* típusú aranyozott ezüstöntvények; a test jobbraforduló, ovális alakú, a csőr a test felnél csatlakozik a testhez; a szemük kerek rekesz, a csőr erősen ívelten hajlik a testre, közepe bemélyített; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test hét mezőre osztott, az íveknél egy-egy háromszög, a test közepén egy négyzet alakú rekesz; a rekeszekben vörös kőbetét, alattuk recézett aranyfólia; a rekeszek között hurkos díszítés; *helyzetük:* az egyik az állkapocs alatt, a másik a mellkas közepén, a csigolyáktól balra.
  - **kengyelfibulapár:** *Szólád 21.*, egyedi típusú, aranyozott ezüstöntvények; fejük négyszögletes, rövidebb oldalán két-két, hosszabb oldalán három tagolt gombbal, a gombok vége gömb alakú, teste hengeres, peremei bordaszerűen kiemelkednek; a kengyel

hosszabb, enyhén ívelt, a láb különleges kiképzésű, a kengyeltől keskenyebb, igen kisméretű állatfejben végződik; a fibula fejlemezének pereme széles, ezüst, rajta kopott állapotban nielló-berakásos háromszögsorral, a négyszögletes fej kereszt alakban négy mezőre osztott, mindegyikben egy-egy meanderminta; a kengyel közepén széles borda, felülete kopott, rajta két sorban nielló-berakásokkal kitöltött háromszögekkel, két oldalán három-három vésett meanderminta; lába hengeres, négy kiemelkedő vízszintes borda díszíti, majd az ezt követő állatfej kisméretű, szem- és a két szem közül kiinduló legyezőszerű szájkerekében vörös rekeszbetét; hátlapján bőrmaradványokkal; *helyzetük*: a combok között, a bal láb felőli részen, fejük lefelé fordul.

- **vascsat**: két bronzszeggel; *helyzete*: medence jobb felén.
- **orsógomb**; *helyzete*: medence bal, külső, a comb mellett.
- **vaskés**; *helyzete*: a bal térd külső felén.
- **ezüstkulcspár**; *helyzete*: függő szalagjához csatlakozó szerelések a térdtől az alsó lábszárak közötti részig húzódtak, a középső tengelytől kissé jobbra.
- **tű**; *helyzete*: függő szalagjához csatlakozó szerelések a térdtől az alsó lábszárak közötti részig húzódtak, a középső tengelytől kissé jobbra.
- **díszfüggő**: tajtékköböl/szepiolitból (?) készülhetett; *helyzete*: alsó lábszárak között, a térd alatt.
- **vas és bronzszerelések**; *helyzete*: alsó lábszárak között, a térd alatt.
- **gyöngyök maradványai** (?); *helyzete*: alsó lábszárak között, a térd alatt.
- **lábbelicsatok**: két vascsat darab a Wadenbindengarnitur felső tekercséhez tartozott és két bronz cipőcsat bőrmaradványokkal; *helyzetük*: kettő a combcsont külső felén, kettő a lábfejeknél.

23.3. Szólád–Kertek mögött 38. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 323, Kat. 126; PETERS et al. 2014, 346–349; VON FREEDEN 2022, 173–174, Taf. 65.)

- **egyen**: 5-6 év körüli kislány (inf.I.).
- **temetkezési szokások**: m.: 170 cm; hossz.: 150 cm; szél.: 95 cm; DNY-ÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy deszkakoporsóba helyezték a sírgödörbe, a koporsó keskeny volt, így a karok szorosan a test mellett, a medencére ráhajtván fekszenek; bolygatatlan sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: tojás, állatcsontok, faedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: piros és sárga üveggyöngyökből; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **S-fibulapár**; *helyzetük*: az egyik az állkapocs alatt, a másik a mellkas közepén.
  - **övcsat**; *helyzete*: a medence középső felén.
  - **bronzveretek**: két bronzból készült veret, amelyek a kengyelfibulákat helyettesíthették; *helyzete*: combok között.
  - **bronzkarperec**; *helyzete*: a csípőnél, eredetileg a bal alkaron.
  - **gyöngyök**; *helyzete*: függő szalagjához csatlakozó szerelések a csípőtől az alsó lábszárak középső tájáig helyezkedtek el, a lábak között.
  - **kulcspár**: poncolt díszítésű; *helyzete*: függő szalagjához csatlakozó szerelések a csípőtől az alsó lábszárak középső tájáig helyezkedtek el, a lábak között.
  - **vaskés**; *helyzete*: függő szalagjához csatlakozó szerelések a csípőtől az alsó lábszárak középső tájáig helyezkedtek el, a lábak között.
  - **nagyobb díszgyöngy**: anyagáról nincs információ; *helyzete*: függő szalagjához csatlakozó szerelések a csípőtől az alsó lábszárak középső tájáig helyezkedtek el, a lábak között.
  - **vaslánc töredékei**; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
  - **elefántcsontkarika bronz noduszokkal** (külső *átm.*: 8,5 cm; szögletes bronzcsomók oldalai: 1,4x0,9 cm); *helyzete*: a bal alsó lábszárcsont külső felén.

24. Tamási–Csikólegelő (Tolna vármegye)

Csikólegelőn, a szőlőültetvények között a temető 1969-es feltárását megelőzően is kerülhettek elő sírok, kb. 4 elpusztított sír rekonstruálható. Bóna István 1969–1971 között végzett feltárásokat az 53 síros temetőben, melyből 1 urnasír volt. A női sírok közül 21 volt alkalmas további feldolgozásra. Bibliográfia: BÓNA – B. HORVÁTH 2009. Életkormeghatározásokhoz: BARBIERA 2005, 164, Appendix 4.1.

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd

24.1. Tamási–Csikólegelő 1. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 137, Taf. 59.)

- **egyén:** ad. korú nő.
- **temetkezési szokások:** sírleírás nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bepecsételt díszű agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 4 darab üveggyöngy, 1 hatszögletű hasáb alakú zöld opak (átm.: 0,6 cm; hossz.: 1,1 cm); 1 lapítottgömb alakú zöld opak (átm.: 0,8 cm; mag.: 0,6 cm); 1 lapítottgömb alakú sárga opak (átm.: 0,7–0,8 cm; mag.: 0,4 cm); 1 félbetörött, eredetileg szabálytalan gömb alakú piros opak (hossz.: 0,8 cm); *helyzetük:* ismeretlen.

24.2. Tamási–Csikólegelő 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 137, Taf. 59, Abb. 99.)

- **egyén:** juv. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 205 cm; hossz.: 205 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a leletek és a váz csontjai in situ, a sírgödör DK-i sarkát a homokkitermelés során megbolygatták.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzhajtű** (hossz.: 15,2 cm): átlukasztott fejű, a fej alatti részen egymástól egyenlő távolságban négy helyen vízszintes bordákkal díszítették; *helyzete:* a koponya mellett jobb oldalon, függőlegesen.
  - **gyöngynyaklánc:** kb. 50 darab gyöngyből, ebből 1 mészkőkorong közepén, mellette jobbról és balról 1-1 gömbszerű karneol; 1 fehér prizma alakú, 1 kisebb és 1 nagyobb bikónikus áttetsző kék üveggyöngy; 5 narancsszínű, 3 zöld prizma; 1 piros, 1 zöld, 1 fehér, 1 lila és 1 narancsszínű hengeres és lapítottgömb alakú; 12 darab kisméretű fekete gyöngy; felső végén 1 amorf borostyán; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vascsat** (átm.: 5x3,1 cm): négyszögletes, erősen ráhajló pecekkel; *helyzete:* a medence középső részén, kissé jobbra.
  - **vaskés** (hossz.: 15,5 cm; markolat hossz.: 5 cm): felső nyélállású, erősen töredékes; *helyzete:* combok között.
  - **vaskés tokveretei** (fej átm.: 0,6–0,7–0,75 cm; hossz.: 0,5–0,55 cm; szeg hossz.: 1,2 cm): bronzlemez, ebben hét szegecs; *helyzete:* combok között, a késtől jobbra.
  - **bronzszegek** (fej átm.: 0,85–0,90–0,95 cm): három darab, szára meghajlítva; *helyzete:* bal combcsont külső része.

24.3. Tamási–Csikólegelő 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 137–138, Taf. 60, Abb. 99; NAGY 2007, 74, 64. tábla: 1., 1a., 74. tábla: 1, 1a–b.)

- **egyén:** mat. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 265 cm; hossz.: 230; szél.: 150 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitottság ismeretlen: a bordák, a csigolyák és a medence elporladtak, a medencétől lefelé bolygatatlan.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 25 darab gyöngyből, közepén 1 borostyánból készült poliédes gyöngy, jobbról és balról 1-1 fehér ikergyöngy; 14 kisebb fekete és két fehér kisméretű hengeres gyöngy; 4 kisméretű zöld gombszerű és 1 korong; 2 lapított alakú; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vascsat I:** ovális vascsat ráhajló pecekkel, hét darabban; nincs; *helyzete:* medence jobb oldalán.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 10,2 cm; fej szél.: 6,3 cm; kengyel szél.: 2,5 cm; láb szél.: 1,5–2 cm): *Bezenye 8.–Kajdacs 2.–Tamási 6. típusú* (vagy *Cividale I; Kajdacs 2.–Tamási 6.–Castel Trosino K.*) típusú ezüstöntvény tűzaranyozással; fejlemeze félkör alakú, a rajta lévő 7 gomb kéttagú állatfej alakú, melyet egy hengeres, test köt össze a fejfel; a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és jól profilált díszes, háromtagú állatfejben végződik; a fejlemez körüli gomboknál az állatfejek Y vonalán vékony sávban niellóval kitöltött háromszögsor, alatta, a fej felső tagján mandula alakú szem, alsó tagja domború szájrész, amelyet rézsűs, párhuzamos vonalakkal beponcolt borda választ el a szemtől; a gombok alsó fele hengeres test, amely az állatfejek felőli részen és a közepén kidomborodnak; az állatfejek és a hengeres test között vékony lemezkoszorú/keret húzódik; a fibula peremén nielló-berakásos háromszögsor húzódik, a fejnél és a kengyelnél egy-egy, a lábnál kétsoros; a fejlemezen az I. állatstílus jegyében készült feltartott fejű egymással szembenálló rövidített állatábrázolások, a fejük U alakú, a lábak kétkarmosak; a kengyel közepén széles borda, rajta két sorban nielló-berakással kitöltött háromszögek futnak, a kengyel mindkét oldalán egy-egy szembenálló állatpárral; a láblemez középmotívuma két egymásnak hátatfordító állat, a fejük ívelt kerek vonal, lábak közül a mellső lábakat ábrázolták két karommal; a lábon lévő állatábrázolások egyes részeit (combok és a fej külső bordáit) poncolással/rovátkolással díszítették; a végén lévő stilizált állatfej plasztikus jellegű, három tagból áll; a felső tag a domború homlokrész, amelynek alsó peremén rovátkolt borda helyezkedik el, ez a bordát követő Y vonal alakjához idomul; az Y vonalat egy sorban niellóval kitöltött háromszögsorral díszítették; középső tagján, az Y vonal alatt helyezkednek el a kidomborodó pont alakú szemek, alatta dupla íves, rovátkolt szemkerettel; a szemek alatt három vízszintes bordadísz húzódik, szintén rovátkolt díszű, ezeket az Y vonalból kétfelé ágazó borda követi, nielló-berakásos háromszögsorral; a fej alsó tagja félkör alakú lapos lemez, amelyen négy poncolt kifli/félhold alakú mintasor húzódik; *helyzetük:* a combok között, egyik a medence középvonalában, attól pár cm-rel lejjebb, a másik alatta, feje a jobb combcsont irányába fordul.
  - **vaskés** (hossz.: 12,5 cm; markolat hossz.: 5,2 cm; markolat szél.: 0,5–1,2 cm; penge szél.: 2,2 cm): középső nyélállású, hosszú nyéllel, három darabban, markolatán famaradványokkal; *helyzete:* térdek között.
  - **vasszeg** (hossz.: 0,55 cm; fej átm.: 0,7 cm); *helyzete:* jobb combcsont mellett, a combok között.
  - **bronzcsatok** (hossz.1: 3,25 cm; szél.1: 1,9 cm; hossz.2: 2,76 cm; szél.2: 1,85 cm): két darab cipőcsat; fejük ovális alakú, ráhajló pecekkel, vékony pajzsos tövissel,

szíjszorítójuk háromszög alakú, végük kerek, alsó felükön függesztőfüllel; *helyzetük*: a jobb és a bal alsó lábszárak külső felén, a térdek alatt pár cm-rel.

24.4. Tamási–Csikólegelő 7. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 139–141, Taf. 60, Abb. 100.)

- **egyén**: mat. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 185 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, hosszanti oldalán padkával; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve koporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan: a váz csontjai és a leletek in situ, a bokáktól lefelé a munkagép levágta a sír végét.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vasszeg (elveszett).
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 23-25 darab gyöngyből, közepén szabálytalan hegyikristálygyönggyel, tőle jobbra és balra többszínű gömb alakú, piros peremű és vastag zöld sávokkal ellátott gyöngyök; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 6,8 cm; *fejlemez szél.*: 3,1 cm; *kengyel szél.*: 1,1, cm; *lábtelemez szél.*: 1,1–1,6 cm): *Podbaba–Schwechat* típusú ezüstöntvény; félkörös fej peremén 7 darab, a fejjel egybeöntött gomb, a gombok és a fej között kerek alakú áttörésekkel, kengyele rövid és enyhén meghajló, lába ovális alakú és kéttagú állatfejben végződik; a gombok tagoltak, félgömb alakúak, a fej alatt gallérral ellátva és egyenes taggal kapcsolódnak a fejhez; a fejlemez peremén egy sorban háromszögalakú niellóberakások futnak, a közép-motívuma madárszárnyyszerű ábrázolás; a kengyel közepén borda fut végig, rajta két sorban niellóval kitöltött háromszögsorral, mindkét oldalán hosszanti irányban bordázott; a lábtelemez mindkét oldalon szalagszerű motívum, a lábtelemez közép-motívuma egy madárfej; a végén lévő stilizált állatfej Y vonalán niellóberakásos háromszögsor húzódik, alatta, a fej felső tagján elhelyezkedő mandulaalakú szemet kettős szemkerettel látták el; ez alatt vízszintes borda és az Y vonal kettéágazása választja el a fej alsó és felső tagját; az alsó tag félkör alakú lemez, amelyet hat poncolt rombuszból álló mintasor díszít; *helyzetük*: egyik a medencenyílásnál, közepén, a másik pár cm-rel alatta, körülbelül egyvonalban.
  - **vascsat**: eredetileg ovális övcsat, ráhajló pecekkel; *elveszett*; *helyzete*: medence bal felén.
  - **vaskarika** (*átm.*: 4,5 cm): nagyobb vaskarikára egy kisebb ráforrasztva; *helyzete*: medence alatt, a combok között, a bal combcsont mellett.
  - **vaskés** (hossz.: 12,5 cm; *markolat szél.*: 0,8–1 cm; *penge szél.*: 2 cm): középső nyélállású, két darabban; *helyzete*: térdek között.
  - **agancsfésű** (hossz.: 3,7 cm): egysoros, téglalap alakú fogólemezzel, a fogazott csontlemezek szél pontkörmintával díszítve; morzsaléka, darabjai maradtak meg; *helyzete*: bal lábszárcsont mellett, azon kívül.

24.5. Tamási–Csikólegelő 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 143–144, Taf. 61, Abb. 102.)

- **egyén**: ad. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 230 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 120 cm; Ny-K tájolású, aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a váz csontjai és egyes leletek in situ, de a mellkastól az alsó lábszárakig ráásás figyelhető meg.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: faedény peremverete.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **S-fibulapár** (hossz.: 2,67 cm; *szél.*: 1,7 cm): *Várpalota 19. típusú*, jobbraforduló aranyozott ezüstöntvény; a teste hosszúkás ovális alakú, a csőr a test felénél csatlakozik

a testhez; szeme nagyméretű kerek rekesz, csőre erősen íveltén hajlik a testre, közepe vésett; a test hét mezőre osztott, a két ívnél egy-egy háromszög, a test közepén egy négyszög alakú rekesszel; a rekeszekben kőbetét, alattuk rácsmintás ezüstlemezek; a rekeszek között hosszanti irányú ferde és kettágazó bordaszerű motívumuk; a szimpla bordákat rovátkolással díszítették; *helyzetük*: egyik a nyak jobb oldalán, a másik a mellkas középső részén, a gerincoszlop bal oldalán.

▪ **gyöngynyaklánc**: 19 darab gyöngyből, ebből 1 borostyánkorong (*átm.*: 2,1 cm); 1 világos zöldessárga, kék pettyekkel ellátott nagyméretű üveg (Hegykő típusú) (*átm.*: 2,2 cm); 1 fekete üveg világoskék és sárga betétekkel (*átm.*: 1,9 cm); 1 fehér üveg, színétvesztett berakásokkal; 1 bronz; 1 karneolpoliéder; 7 sárga lapítottgömb alakú; 4 piros lapítottgömb alakú; 2 töredékes fekete; *helyzetük*: a nyak körül.

▪ **vascsat**: eltűnt.

▪ **vaskés** (hossz.: 8,2 cm; markolat *szél.*: 1,1 cm; penge *szél.*: 2,5 cm): középső nyélállású, hiányos, bőrmaradványokkal; *helyzete*: bal combcsont felső részén, annak külső felén.

▪ **díszkulcspár** (ép hossz.: 8,35 cm; fej *szél.*: 2,5 cm; szár *szél.*: 0,33 cm; törött hossz.: 6 cm, *szél.*: 0,33 cm): bronzból, hiányosak, az ép kulcs tolla W-alakú, szélén befelé ívelő forma, a szára kerek átmetszetű felső végén a korpuszából kialakított lyukkal, alsó részén ellaposodó átmetszetű; a toll és a szár lapos része poncolt pontkörmintával, szára rácsmintákkal díszítve; a másik kulcs törött, a szára maradt meg, amely azonos a másikkal; *helyzete*: combok között, jobb combcsont alsó része.

▪ **függesztőlánc**: nagyobb (*átm.*: 6,3 cm) és kisebb (*átm.*: 5,7 cm) vaskarika, az egyikre rögzített vasrúd, melynek vége kampós, a rúd egy másik, mindkét végén kampós rúd akasztva (hossz.1: 7,4 cm; hossz.2: 7,2 cm); *helyzete*: a bal comb külső felén, a kés alatt.

▪ **orsógömb** (*átm.*: 3,55 cm; mag.: 1,7 cm): agyagból, szürke, kavicsos soványítású, bikónikus; *helyzete*: két láb között, a bokánál.

24.6. Tamási–Csikólegelő 13. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 144, Taf. 62, Abb. 103.)

- **egyén**: ad. korú nő.

- **temetkezési szokások**: m.: 230 cm; hossz.: 222 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy vaskapcsokkal rögzített rönkkoporsóba helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vas koporsókapcsok.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **agancsfésű** (hossz.: 17, 4 cm; *szél.*: 4,3 cm; *merevítőborda szél.*: 2,15 cm): egysoros agancsfésű, merevítőbordája enyhén ívelt hátú, alsó és felső peremén három-három párhuzamos vízszintes vonallal díszítve; a fogazott lemezeket és a bordát hat vasszegecs fogja össze; *helyzete*: a koponya felett jobb oldalon, a fogak felfelé néznek.

▪ **bronzhajtű** (hossz.: 17,85 cm): kerek átmetszetű, vége laposra kalapált, a felső harmadát bordakötegekkel díszítették; köztük egyenlő távolságban három helyen és a bordaköteg lezárásánál többszögletű átmetszetű, facettált felületű; *helyzete*: a fej jobb oldalán függőlegesen fektetve.

▪ **gyöngynyaklánc**: 13 darab, ebből 3 nagyméretű trombitaszerű borostyán; 1 nagyméretű fehér lapítottgömb alakú üveg szemesgyöngy, mintája piros alapon fehér petty; 2 zöld hengeres üveg; 2 kék lapítottgömb és hengeres alakú darab; 3 sárga lapítottgömb alakú; 1 színtelen darab; 1 kisméretű fehér üveg; *helyzetük*: a nyak körül.

▪ **vascsat** (hossz.: 5,2 cm; fej *szél.*: 4,3 cm; lemez *szél.*: 2,95 cm): ovális alakú fej, ráhajló pecekkel, a szíjszorító a csaton kettőbehajlított lemez, sarkaiban egy-egy szegeccsel, felületén szövetmaradványokkal; *helyzete*: a gerinc jobb oldalán, a medencelapáton, feje a gerinc fele fordul.

24.7. Tamási–Csikólegelő 17. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 146–147, Taf. 63, Abb. 105.)

- **egyén:** ad. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 170–145 cm; hossz.: 230 cm; szél.: 130 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy deszka koporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan: a váz csontjai és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** madárcsontok, faedény (gyöngyök és csiga a váz bal válla mellett).
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 40-50 darab üveggyöngyből, ebből 1 nagyméretű hengeres millefiori, zöld alapon piros peremmel és fehér virágokkal; 1 poliéder alakú töredékes piros peremmel és világoszöld „X” mintákkal; 3 poliéderes zöld mintával; 1 zöld korong; 1 fehér hengeres; 2 fehér korong; 2 fehér gömb alakú; 1 piros hengeres és 1 gömb alakú; 1 kisméretű piros poliéderes alakú; 2 ikergyöngy, egyik nagyobb, a másik kisebb méretű; 1 kék; 1 fekete gömb alakú; 1 lila tekercselt; 1 lila gömb alakú; 1 sötét, színétvesztett poliéder alakú és 1 gömb alakú; 3 kisméretű köles alakú; 1 fekete csepp alakú; 1 csigaház; 1 narancsszínű gömb alakú; 1 sárga lencse alakú; kb. 8 darab töredékes, amorf borostyángyöngy; 1 karneolgyöngy; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vascsat** (átm.: 3,6x3 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a jobb medencelapáton, a medence középvonalán.

24.8. Tamási–Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 147, Taf. 63, Abb. 106.)

- **egyén:** ad. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 260–240 cm; hossz.: 240 cm; szél.: 150 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, hosszanti oldalán padkával; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; a sírgödörben 90 cm és 240 cm mélyen hamus, faszenes réteget lehetett megfigyelni széles felületen (utóbbi rétegnél szél.: 60 cm); másodlagosan felnyitott sír: a koporsót felnyitották, a bal kart és kézcsontokat megbolygatták, a combcsontok környékén lévő leletek bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék, madárcsontok, agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** közepen 1 facettált hegyikristály, mellette 1 karneol és 1 sötétkék üveg; továbbá 1 fehér hordóalakú üveg; 2 fehér korong alakú; 1 zöld korong; 1 zöld prizma alakú; 1 lila hengeres; 1 narancsszínű korong alakú; 6 fehér gömb alakú; 1 kis kék bikónikus alakú; 6 gyöngyházazs ikergyöngy; 1 kisméretű ikergyöngy; fehér, sárga, rózsaszín és szintelen különböző méretű és nagyságú prizma és lapítottgömb alakú gyöngy; *helyzetük:* a nyak körül és a mellkas felső részén.
  - **S-fibulapár** (hossz.: 3,1 cm; szél.: 2,22 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvények; a test ovális alakú, hosszúkás, a csőr a test alsó harmadánál csatlakozik; a szemük helyén egy-egy kerek rekesz, csőrük ívesen hajlik a testre, közepén véséssel, a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a fej-test-csőr között kisméretű hosszúkás ovális alakú áttörés; a test hét mezőre osztott, a két ívén egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzet alakú rekesszel; a rekeszekben piros kőbetét, alatta rácsmintás nyomott lemezzel, két berakás kiesett; a rekeszek közötti részen hosszanti irányú bordák; *helyzetük:* az egyik a jobb kulcscsont közepén vízszintesen, a másik a mellkas felső harmadában, a gerincoszlopon, vízszintes irányban.
  - **díszgyöngyök:** 1 irizáló gerezdelt üveg; 1 zöldesfehér üveg, irizáló fehér, piros és sárga berakással, hengeres alakú, töredékes; 1 amorf töredék; *helyzetük:* a bal alkar belső felén egymás alatt két darab, a töredékes a bal comb belső felén, az orsógomb felett.
  - **vascsat** (átm.: 4,2x2,5 cm): félovális alakú, három bronz csepp alakú szíjszorítószegecsel; *helyzete:* medence bal oldalán.

- **orsógomb** (átm.: 3,6 cm; mag.: 2 cm): kézzel formált, bikónikus, vörösesbarna; *helyzete*: a combok között, a bal combcsont mellett.
- **vaskés** (hossz.: 9,2 cm; penge *szél.*: 2,2–0,9 cm; markolat *szél.*: 0,5 cm): középső nyélállású; *helyzete*: jobb térd külső felén.
- **díszfüggő** (átm.: 4,5 cm; mag.: 3,2 cm): hegyikristály vagy üveg, többsarkúra csiszolt; *helyzete*: két láb között, a térdek alatt.
- **agancsfésűtöredék**: egysoros agancsfésű fogazott középső lemezeinek három töredéke két szegeccsel; *helyzete*: a koporsó jobb oldalán, a betöltésből.
- **római üvegdarab** (v.: 0,9 cm); *helyzete*: bal lábszár alsó részén.
- **csonttű** (hossz.: 10 cm): átfúrt fejjel, madár lábszáranak csontjából; *helyzete*: bal medence mellett.
- **bronzcsatok I-II** (átm.: 2,1x1,2 cm): kisméretű D-alakú csatfej, vékony ráhajló pecekkel; *helyzetük*: egyik a bal alsó lábszár belső felén, a térd közelében, a másik a jobb alsó lábszár külső felén, a térd közelében.
- **bronzcsat III** (átm.: 1,7x1,2 cm): négyszögletes, lapos csatfej, pecke nincs, eredetileg vékony, vasból készül pecekkel; *helyzete*: a jobb lábfej külső felén.

24.9. Tamási–Csikólegelő 19. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 147, Taf. 65, Abb. 106.)

- **egyén**: mat. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 115 cm; DNY-ÉK tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe, a jobb kéz a medencén fekszik; bolygatatlan sír: a váz és a lelet *in situ*, az arckoponya kissé elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bronzlemez.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vaskés** (hossz.: 11,7 cm; markolat *hossz.*: 3,4 cm; markolat *szél.*: 0,6 cm; penge *szél.*: 2 cm): felső nyélállású, kettétört; *helyzete*: bal combcsonton.
  - **orsógomb** (átm.: 2,4 cm; mag.: 1,35 cm): barnás színű, korongolt, bikónikus; *helyzete*: combok között.
  - **agancsfésű** (hossz.: 14 cm; *szél.*: 3,9 cm; merevítőborda *szél.*: 1–2 cm): egysoros agancsfésű, merevítőbordája enyhén domború, tetején bevagdossal díszű, a merevítőborda peremén három-három bekarcolt vízszintes párhuzamos vonallal díszítve; a fogazott lemezeket a fogóval hét darab vasszegeccsel rögzítették; *helyzet*: a koponya bal oldalán, a fogak a fej felé néznek.

24.10. Tamási–Csikólegelő 22. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 148–149, Taf. 65, Abb. 108.)

- **egyén**: mat. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 265 cm; hossz.: 240 cm; *szél.*: 130 cm; NY-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű**: egysoros agancsfésű egyenes hátú merevítőlemezének töredéke, benne négy vasszegecs; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.
  - **orsógomb** (átm.: 3,45 cm; mag.: 2,4 cm): sötétbarna, durva anyagú, bikónikus alakú, töredékes; *helyzete*: a nyaknál, a gerincoszlop közepén.
  - **gyöngynyaklánc**: 7 darab üveggyöngyből, ebből 1 barnászöröses, 1 sárga és egy bordó hengeres, 1 lencse és egy gömbölyded alakú; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **vascsat és bronzszerelék** (átm.: 4,7x3 cm): ovális csatfej, erősen ráhajló pecekkel, csattaste négyszögletes kettőbehajlított lemez, sarkaiban egy-egy darab félgömbös fejű szegeccsel rögzítve, bőrmaradványokkal; rározsdásodva egy csepp alakú bronz szíjszorítószegecs; *helyzete*: medence alsó jobb oldalán, a medencenyílásnál.

- vaskarikák:** két darab egymásba akasztott karika, egy nagyobb (*átm.*: 5,8 cm; *v.*: 0,6 cm) és kisebb méretű, kerek átmetszetűek; *helyzete:* bal lábszár alsó része tájékán, annak külső felén.

24.11. Tamási–Csikólegelő 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 148–149, Taf. 65, Abb. 108.)

- **egyen:** mat. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 240–200 cm; hossz: 250 cm; szél.: 140 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; a bal kar a medencén feküdt; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 2 agyagedény, tojáshej.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - gyöngynyaklánc:** 3 nagyobb hordóalakú sárga üveg, 2 fekete csavart üveg, 1 gyöngyházás dinnyemagszerű gyöngy; *helyzetük:* a nyak körül.
  - S-fibulapár** (hossz.: 3 cm; szél.: 2,2 cm): *Kajdacs 37.–Cividale Cella/Kranj* típus, balraforduló, aranyozott ezüstöntvények; a test széles ovális alakú; csőr a test felső harmadában csatlakozik a testhez, kevésbé ívelt; a két csőr eltérő, a felső csőr/ormány élesen, derékszögben törik meg az ívnél; testén ékvéssel készült háromszögmotívumok (11 darab); a csőr csatlakozása alatt, a test alsó harmadában egy félkörforma kiálló tag látható, amely szárnyábrázolás, vagy uszony lehet; a testen végigfutó háromszögmotívumokat két hosszanti borda veszi közre, az egyik fibulánál a két szélső bordát farkasfogas díszítéssel, a másikon vízszintes, párhuzamos rovátkákkal díszítették; a minták a felső csőr bordáin is feltűnnek; *helyzetük:* egyik az alsó állkapocs alatt, a másik a mellkas középső részén, a gerinc jobb oldalán.
  - kengyelfibulapár** (hossz.1: 4,86 cm; hossz.2: 4,92 cm; *fejlemez szél.*: 2 cm; kengyel szél.: 1 cm; láblemez szél.: 1,5 cm) *fogófejes, ovális láblemezű, svasztikával ellátott típus*, aranyozott ezüst; kengyele hosszú, enyhén ívelt, lába ovális alakú, kéttagú állatfejben végződik; a fej közepén, teljes szélességében rombusz alakú mező, benne svasztika motívummal, a rombuszok oldalaiból egy-egy borda indul a fejlemez sarkaiba; a kengyel hosszanti irányban bordákkal díszített, a láblemez peremén hosszanti irányú bordák, közepén szögletes/lépcsőzetes fonatminta; az állatfej felső tagja kidomborodó, rajta két mandula alakú szem, alsó tagja egyszerű íves fejlezárás; *helyzetük:* az egyik a medencenyílás alatt, középen, a másik pár cm-rel alatta, a két combcsont között.
  - üvegyöngy** (*átm.*: 2,3 cm; *mag.*: 1,95 cm): mézsárga, gerezdelt, középvonala kidudorodik; *helyzete:* medence jobb felén.
  - mészkőgyöngy** (*mag.*: 1,9x1,75 cm): korong alakú; *helyzete:* medence jobb felén.
  - hengeres mészkőgyöngy** (*átm.*: 2,15 cm; *mag.*: 1,2 cm): töredékes, hiányos; *helyzete:* medence közepén.
  - vascsat** (*átm.*: 4,3x3 cm): három darabban, ovális alakú, ráhajló pecekkel, enyhén téglalap alakú; *helyzete:* csípőtájékon.
  - vaskés** (hossz.: 13 cm; penge szél.: 2,1–1 cm): felső nyélállású, három darabban, markolata törött; *helyzete:* két comb között.
  - agancsfésű:** egysoros, merevítőbordája téglalap alakú, enyhén ívelt a bordákat és a fogazott lemezeket összefogó vas- és bronzszegecsek közül hat darab maradt meg, a szegecsek között a testet pontkörmintával díszítették, alsó szegélyét három vízszintes párhuzamos vonallal; *helyzete:* bal combcsont közepén.

24.12. Tamási–Csikólegelő 26. sír (NAGY 2007, 62, 60; BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 150–151, Taf. 67, Abb. 110.)

- **egyén:** mat. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 260–240 cm; hossz.: 255 cm; szél.: 150 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; a koporsó keskeny, a karok szorosan a test mellett, a kezek a medencén; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** kétsoros agancsfészű, állatcsontok, kerámiatöredék, bronz töredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 23 darab üveggyöngyből, ebből 2 zöld hatszögletű, 6 fehér és 2 piros hengeres és gombalakú, 2 kisméretű narancsszínű, a többi színtelen, irizáló darab; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **S-fibula I** (hossz.: 2,45 cm; szél.: 1,45 cm): *Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú* aranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló típus; a test széles egybeöntött forma, a középén lévő négyszögletes mezőben vésett meanderdísz, a szem kerek rekesz, a berakás kiesett, a csőr nyitottan csatlakozik a testhez, vége lekerekített; a meanderdísz és a fej között három hosszanti irányú bordákkal; *helyzete:* a koponya alatt, a szájnál.
  - **S-fibula II** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,3 cm): *Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú imitáció*, balraforduló aranyozott ezüstöntvény; a szemek kerek rekeszek, a berakás kiesett; a csőr kisméretű, enyhén ívelten csatlakozik a testhez; a test széles, a középén lévő négyszögletes „mezőben” vésett, stilizált cikkcakkminta; a test peremén és a rekeszek, illetve a központi mező között hosszanti irányú vésett vonalak; *helyzete:* a mellkas felső harmadában, a gerincoszlop bal oldalán.
  - **díszgyöngyök:** 4 darab üveggyöngy, ebből 1 hatszögletű zöld-fehér-piros millefioripoliéder piros peremmel, 1 zöld hatszögletű gyöngy, 1 töredékes korongalakú fekete alapon sárga pettyes, 1 töredékes mészkőkorong, 1 gömb alakú millefiori piros peremmel, zöld alapon kék-sárga-piros pettyekkel és fehér virágokkal; *helyzetük:* a bal alsó bordák végében, a bal könyök belső felén.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 7,1 cm; fejlemez szél.: 3,7 cm; láb/állatfej szél.: 1,7 cm): *Montale–Weimar* vagy *Cividale-San Giovanni 32. típusú* erősen aranyozott ezüstöntvény; fejük négyszögletes alakú, rövidebb oldalain 2-2, hosszabb oldalán 4, a fejjel egybeöntött gombbal, a gombok feje félgömb alakú, alatta gallér, a teste kisméretű; a gombok teste nem ér össze, köztük kerek áttörés; a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és kéttagú állatfejben végződik; a fejen és a lábon ékvéséses, I. germán állatstílus elemeivel díszített, ún. *Mödling-Weimar-Montale* típusú szalagfonat díszítés, ez két negatív szalagból álló fonatrészlet és négy sarkában duplaívű korongszerű dísz, amelyek állatfejeket képviselnek, a fejen rövidített kompozícióban, a fej négy sarkában figyelhető meg az állatfej; a kengyel középvonalában széles borda, rajta két sorban végigfutó, niellóval kitöltött háromszögekkel, a kengyel két oldalán 2-2 hosszanti irányú borda; az állatfejes végződés Y vonalán egy sorban, majd az összefutásnál két sorban végigfutó niellóval kitöltött háromszögsorral; alatta a fej felső, domború tagján a két mandula alakú szem; alsó tagja hasonlóan domború, kissé keskenyebb és nem válik el a felső tagtól; *helyzetük:* az egyik a medencenyílás közepén; a másik a bal bordák között, a táskagyöngyöknél.
  - **bronzcsat** (átm.: 2,95x2,05 cm): ovális, erősen ráhajló, tagolt, középén bordával kettéosztott pecekkel; *helyzete:* medence jobb felén.
  - **mészkőkorong** (átm.: 2,24 cm; mag.: 1,6 cm): sérült a felszíne; *helyzete:* térdek között.
  - **vaskés** (hossz.: 10,6 cm; szél.: 1,5 cm): alsó nyélállású, töredékes; *helyzete:* térdek között, a mészkőkorong mellett.

▪**bronzcsat II** (átm.: 1,8x1,5 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a jobb alsó lábszár külső felén, felső harmadán.

24.13. Tamási–Csikólegelő 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 153–154, Taf. 67, Abb. 111.)

- **egyén**: ad. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 140 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: faedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - gyöngynyaklánc**: 17 darab üveggyöngy, ebből 1 zöld lapos poliéderes forma, 4 zöld kisméretű hengeres és kocka alakú, 2 nagyobb irizáló piros és 1 kisebb lencsealakú, 2 kisebb piros és 2 narancsszínű oktaéderes, 1 nagyobb sérült sötétkék-fekete és 1 fehér gomb, 1 kisebb irizáló darab; *helyzetük*: a nyak körül.
  - madárfibula** (hossz.: 3,8 cm; szél.: 1,4 cm): *pontkördíszes típusú*, bronzöntvény; a teste jobb oldalra forduló; ovális testű, farktolla háromszög alakú, feje kerek, a csőre erősen horgas, a szeme poncolt pontkörminta; *helyzete*: a bal térd külső felén.
  - kengyelfibulapár** (hossz.: 4,7 cm; szél.: 2,2 cm): *fogófejes* türing fibulatípus, bronzöntvények; erősen kopott, díszítetlen felületű, kengyele erősen meghajló, ovális lábú, végén profilált, lefelé keskenyedő trapéz alakú bordázott taggal; *helyzetük*: a jobb combcsont belső felén, a két comb között, fejük a jobb comb felé fordul, átlósan állnak, fejjel felfelé.
  - vascsat** (átm.: 3,9x3,3 cm): ovális, erősen ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence alsó részén, annak jobb oldalán.
  - vaskarika** (átm.: 2,3 cm) ovális alakú, fél töredék; *helyzete*: balkar alatt, a kés mellett.
  - vaskés** (hossz.: 8,8 cm; penge szél.: 1,8 cm): felső nyélállású, nyelén famaradványokkal; *helyzete*: bal combcsont és a bal kar között.

24.14. Tamási–Csikólegelő 30. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 154, Taf. 71, Abb. 111.)

- **egyén**: ad. korú nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 260–220 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 165 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a comb környékén ráásás figyelhető meg, de a csontok *in situ* állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agancsfésű, agyagedény, állatcsont, gyanta.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - gyöngynyaklánc**: 46 darabból álló, ebből 1 poliéderes és 1 lekerekített karneol, 1 gömb alakú borostyán; a többi üvegből készült: 1 fehér hengeres, 6 fehér gombszerű, 4 narancsszínű gömb alakú; 1 kisebb és egy nagyobb piros gömb alakú; 1 fekete alapon sárga sávós; 2 nagyobb fekete lencse alakú; gyöngyház ikergyöngyök; 2 kisméretű sárga gömb alakú; 2 zöld gömb; 5 narancsszínű hengeres; 3 piros hengeres; 2 kisméretű piros gömb alakú; 3 nagyobb sötétkék lencse alakú és 1 kisebb darab; *helyzetük*: a nyak körül.
  - S-fibulapár** (hossz.: 2,9 cm; szél.: 2,5 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú* aranyozott ezüstöntvények; a test jobbraforduló, ovális alakú, vékony, szalagszerű; szemek kerek alakú rekeszek, a csőre erősen ívelten csatlakozik a test középvonalához, a közepe vésett; a csőr és a fej között dudor (*Nasenwulst*); a fej-test-csőr között ovális áttörés; a test hét mezőből áll, a fej után, a test ívénel egy-egy háromszög alakú, középen egy négyzet alakú rekesz, benne kőbetét; közöttük hosszanti irányú bordák; *helyzetük*: az egyik az alsó állkapocs alatt, a másik a mellkas felső harmadában, a gerincoszlop bal oldalán.

- **díszgyöngyök:** 1 csiszolt felületű, lapítottgömb alakú borostyán (*átm.*: 2,7 cm; *mag.*: 1,7 cm); 1 kisebb mészkőkorong (*átm.*: 1,7 cm; *mag.*: 1,7 cm); 1 nagyobb mészkőkorong (*átm.*: 2,25 cm; *mag.*: 1,3 cm); *helyzetük:* a jobb könyök mellett, a bordák között.
- **vascsat** (*átm.*: 3,4x2,4 cm): ovális, pecke törött, eredetileg egyszerű, ráhajló; *helyzete:* medence jobb felén.
- **vaskés** (*hossz.*: 13 cm; *markolat hossz.*: 4,8 cm; *penge szél.*: 2,1 cm; *markolat szél.*: 0,5–0,8 cm): középső nyélállású, erősen töredékes; *helyzete:* bal combcsonton.
- **orsógomb I** (*átm.*: 3,3 cm; *mag.*: 1,8 cm): szürke, félgömbös alakú; *helyzete:* a jobb felkar külső felén.
- **orsógomb II** (*átm.*: 2,5 cm; *mag.*: 1,5 cm): barna, szemcsés anyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete:* bal térd mellett.

24.15. Tamási–Csikólegelő 32. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 154–155, Taf. 71, Abb. 112.)

- **egyén:** juv. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 140–125 cm; *hossz.*: 200 cm; *szél.*: 120 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; a bal kar a medencén; másodlagosan felnyitott sír: a jobb alkar, a medence környéke és a bal térd bolygatva valószínűleg, a váz csontjai *in situ*, a medence elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** gyanta.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 24 darabból álló, ebből 21 darab üveg és 4 darab borostyángyöngy; mindkét végén piros millefiori csavartgyöngy; 3 kék duplaprizma alakú; 2 nagyobb és 2 kisebb borostyánhenger; 1 zöld poliéder; 4 zöld korong alakú; 2 kék amorf alakú; 2 narancsszínű és 2 rózsaszín hengeres; 3 fehér és irizáló gyöngy, 1 kisebb és 1 nagyobb irizáló gyöngy; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vascsat** (*átm.*: 3,8x2,4 cm): erősen ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medence táján, jobb oldalon.
  - **vaskés** (*hossz.*: 12,5 cm; *markolat szél.*: 0,5 cm; *penge szél.*: 1,8 cm): felső nyélállású, töredékes; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.

24.16. Tamási–Csikólegelő 35. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 156–158, Taf. 73, Abb. 113.)

- **egyén:** ad. korú nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 220–175 cm; *hossz.*: 200 cm; *szél.*: 105 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, hosszanti oldalán padkával; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy deszkakoporsóban helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tojáshéjak.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 25 darab üveggyöngyből, 3 hengeres alakú vörös opak, 4 lapítottgömb alakú fehér opak, 5 lapítottgömb alakú zöld opak, 1 vöröses hengeres alakú opak, 3 kisméretű sötétzöld lapítottgömb alakú opak, 1 kisméretű lapítottgömb alakú vörös opak, 1 lapítottgömb alakú, fehér alapon vörös ráfolyatott dísszel, 5 kisméretű gömbszerű fekete opak, 1 fehér gyöngyházfényű lapítottgömb alakú, 1 lapítottgömb alakú kék opak, *helyzetük:* nyak körül.
  - **vascsat:** apró morzsalékokból áll, eredetileg ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medence jobb oldalán.
  - **vaskés** (*hossz.*: 10 cm; *szél.*: 1,9 cm): középső nyélállású, a hegye hiányzik, két darabban; *helyzete:* medence alatt, a két comb között.
  - **díszgyöngy:** pirosas üveggyöngy, díszítéssel; *helyzete:* bal térd mellett, a lábak között.

- **agancsfésű** (hossz.: 15,45 cm; szél.: 4,3 cm; merevítőlemez max. szél.: 2,35 cm): egysoros, a merevítőbordája enyhén domború, a peremén három-három vízszintes párhuzamos vonallal díszítve; a merevítőborda és a fogazott lemezek nyolc vasszegeccsel vannak összefogva; *helyzete*: a jobb kar és az alsó bordák között.

24.17. Tamási–Csikólegelő 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 158, Taf. 73, Abb. 115.)

- **egyén**: inf. II. korú lány.
- **temetkezési szokások**: m.: 180–160 cm; hossz.: 190 cm; szél.: 120 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, hosszanti oldalán padkával; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; a koporsó keskeny, a karok szorosan a test mellett, a kezek a medencén; másodlagosan felnyitott (?): a csontok *in situ*, a rablás kérdéses.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, vastöredékek, tojáshéjak, üvegtöredék, üveg játékkorong.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 12 darab gyöngyből, ebből 2 lapos poliéderes alakú karneol, 1 poliéderes alakú kék áttetsző, 2 szabálytalan gömb alakú fehér opak, 1 gömb alakú piros opak, 2 szabálytalan korong alakú piros opak, gyöngyházás fényű, 1 hosszú hatszögletű hasáb alakú zöld opak, 1 hengeres zöld opak, 1 korongszerű kék opak, gyöngyházás fényű [WMM Ltsz. 75.31.3.]; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **vascsat**: töredékes, ráhajló pecekkel; nincs [WMM Ltsz. 75.33.7.]; *helyzete*: medence jobb felén.
  - **vaslánc**: több láncszemből (*átm.*: 1,5–2 cm) álló, láncpáncél nagyméretű töredéke [WMM Ltsz. 75.33.2.]; *helyzete*: medence bal felén.
  - **mészkőgyöngy** (*átm.*: 1,8 cm; *mag.*: 2,2 cm) [WMM Ltsz. 75.33.3.]: gömb alakú; *helyzete*: lábak között, a térdek alatt.

24.18. Tamási–Csikólegelő 45. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 162, Taf. 78, Abb. 117.)

- **egyén**: inf. II. korú lány.
- **temetkezési szokások**: m.: 320 cm–190 cm; hossz.: 185 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, hosszanti oldalán padkával; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a koponya sérült, felsőtest csontjai bolygatott állapotban szétszóródva a gödör felső felében, a csigolyák és a bal kar *in situ*, medence hiányzik, a jobb combcsont befelé elmozdult.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bepecsételt díszű agyagedény, tojáshéj.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronzhajtűtöredék** (hossz.: 2,2 cm): kerek átmetszetű bronzrúd, bordázott, kisméretű töredék, félkörben feltekeredve; *helyzete*: a jobb váll eredeti helyén.
  - **gyöngynyaklánc**: 6 kisebb sárga és gyöngyházás gyöngyökből; *helyzetük*: a nyak körül.
  - **ezüstkarperec** (*átm.*: 4,7 cm): vastag ezüstdrótból, kerek átmetszetű, nyitott végű; *helyzete*: a bal alkar felső részén.
  - **díszgyöngy** (hossz.: 1,6 cm; *átm.*: 1,8 cm): hangeres mozaikgyöngy, sötétzöld alapon fehér peremű, piros pettyel és világoszöld-sárga szirmos rozettákkal díszítve; *helyzete*: a térdek között, a jobb lábnál.

24.19. Tamási–Csikólegelő 49. sír (BÓNA–B. HORVÁTH 2009, 163–164, Taf. 77, Abb. 120.)

- **egyén**: inf. II. korú lány.

- **temetkezési szokások:** m.: 240–215 cm; hossz.: 175 cm; szél.: 100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú, Ny-i sarkaiban kiszélesedő (fülek), két oldalán padkával ellátott aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; bolygatatlan sír: a váz csontjai és a leletek *in situ*.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** faedény peremverete.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngynyaklánc:** 32 gyöngyből, közepén 2 borostyán, a többi üvegből: jobbról és balról 2 kék hengeres; továbbá sárga és fekete korong alakú; 1 piros korong alakú; 1 kék pettyes hengeres darab; 1 zöld duplakúpos; 1 kék lapos duplakúpos; 1 piros hengeres; 2 rózsaszín poliéderes; 2 kisméretű piros gomb alakú; 7 gyöngyház as ikergyöngytöredék; 2 kisméretű hengeresgyöngy; *helyzetük:* a nyak körül.
- **vascsat I** (átm.: 2,9x1,7 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medence közepén.
- **vaskarikák, vaspánt:** két egybefüggő vaskarika (átm.: 5,6 cm; v.: 0,8–1,2 cm) és egy vaspánt (hossz.: 7 cm és 5,5 cm; szél.: 1–2,5 cm) szeggel a végén; *helyzetük:* bal combcsont külső felén, a karok alatt.
- **vaskés** (kb. hossz.: 10,3 cm; kb. szél.: 1,7 cm): középső nyélállású, három darabban; *helyzete:* bal combcsont külső felén, a karok alatt.
- **vasfüggesztők** (hossz.: 7,7 cm): egy kötegben álló vasrudak, végük kampószerűen behajlik; ebből két ép darab (hossz.: 4 és 3,2 cm; v.: 0,5 cm), átmetszetük kerek; *helyzetük:* combok között, a jobb combcsont mellett.
- **szarvasagancskorong** (átm.: 4,9x4,6 cm): közepén átfúrva, mindkét oldala kisebb lyukakkal díszítve, peremén 5-6 helyen átfúrva, a kopásnyomok alapján ezeken a helyeken rögzítették; *helyzete:* a bal combcsont külső felén, közel a térdhez.
- **gyanta:** két darab; *helyzete:* a korong mellett közvetlenül, a bal combcsont külső felén, a térdhez közel.
- **vascsat II** (átm.: 2,5x1,7 cm): ovális csat, ráhajló pajzstövises, elhajlott; *helyzete:* a korong és a gyanta mellett közvetlenül, a bal combcsont külső felén, a térdhez közel; táskacsat.

Táskatartalom:

- **bíborcsiga;** *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **toronycsiga;** *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **millefiori díszgyöngy** (átm.: 3,2 cm; mag.: 1,1 cm): fél darab, kék alapon, bordó és kék betéttel; *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **kavics:** fehér, áttetsző; *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **kelta üvegkarkötő töredékei:** dudoros kék üvegkarperecek, két darab (hossz.: 2 és 1,5 cm; v.: 1,5 cm); *helyzetük:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **római üvegtöredék:** zöld, vastagabb darab; *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **római pohártalp** (átm.: 3,7 cm): kerek, sárgászöld színű; *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **üvegtöredékek:** 5 darab fehéres, áttetsző; *helyzetük:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.
- **római lignitkarkötő töredéke** (hossz.: 1,7 cm; szél.: 1,2 cm); *helyzete:* jobb combcsont mellett, annak külső felén.

24.20. Tamási–Csikólegelő 50. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 164–166, Taf. 78, Abb. 120.)

- **egyen:** mat. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 290–280 cm; hossz.: 240 cm; szél.: 130 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, hosszanti oldalán padkával; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy deszkakoporóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: ráásással a lábaknál, a többi csont *in situ*.

- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **S-fibulapár** (hossz.: 2,75 cm; szél.: 2,32–2,35 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú* imitáció, jobbraforduló bronzöntvény; a teste ovális alakú, vékony, szalagszerű; szeme helyén kerek, a csőre enyhén ívelten csatlakozik a testhez középvonalához, a csőr közepe vésett; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test hét mezőből áll, az íveken egy-egy háromszög, a test közepén egy négyszögletes rekeszimitáció, a középsőben vízszintes, a többiben hosszanti irányú párhuzamos bordákkal; *helyzetük:* egyik a nyaknál, a gerinc közepén, a másik a mellkas közepén, a gerinc bal oldalán.

▪ **gyöngynyaklánc:** 15 gyöngyből áll, 1 amorf kékeszöld áttetsző átfűrt üvegtöredék; 1 szabálytalan hengeresformájú, gerezdelt sötétkék opak; 1 nyújtottgömb alakú, felezővonalán gerezdelt/dudoros díszű; 1 gömb alakú millefiori, kék alapon fehér szélű és piros közepű foltokkal és sárgászöld négyszirmú rozettákkal; 1 ötszögletű hasáb alakú millefiori töredéke, pereme piros, rajta piros levelű négyszirmú rozettákkal és sárga, világoszöld foltokkal; 2 szabálytalan hengeres alakú piros opak; 1 lapítottgömb alakú kék, enyhén áttetsző; 1 korong alakú narancssárga opak; 1 poliéderes alakú karneol (?); 1 lapítottgömb alakú sárga opak; 1 hengeres alakú zöld opak; 2 poliéderes alakú sötétkék, enyhén áttetsző; 1 szabálytalan gömb alakú piros opak; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **vascsat:** ovális, ráhajló pecekkel; nincs leltárban; *helyzete:* medence jobb felén.

▪ **vaskés:** felső nyélállású; nincs leltárban; *helyzete:* combok között, a bal combcsont mellett.

▪ **orsógomb** (átm.: 4 cm, mag.: 1,7 cm): agyagból, kézzelformált, vörösesbarna színű, korong alakú; *helyzete:* sírgödör jobb hosszanti oldalán.

▪ **agancsfésű** (eredeti hossz.: 17,7 cm; hossz.: 13 cm; szél.: 4,6 cm; merevítőborda szél.: 2,5 cm): egysoros, mindkét vége hiányos, a merevítőbordája enyhén domború, középvonalán pontkörmintasor, peremén három-három párhuzamos vízszintes vonal díszíti; a fogazott lemezeket és a bordákat vasszegecsek fogják össze; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.

▪ **vashurok** (hossz.: 3,5 cm; szél.: 3 cm): szára felé vastagodó, a hurok vége elhegyesedik, teljes kört ír le; *helyzete:* combcsontok között.

24.21. Tamási–Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 166, Taf. 79, Abb. 121.)

- **egyen:** ad. korú nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 280 cm; hossz.: 230 cm; szél.: 125 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy deszkakoporsóban helyezték a sírgödörbe, másodlagosan felnyitott sír: a rablóárok megfigyelhető, de a leletek és a váz csontjai *in situ*.

- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** egysoros agancsfésű, szárnyas- és sertécsontok, tojáshéj, faedény lenyomata.

- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **vastű:** vasból készült, elvékonyodó, kerek átmetszetű darab; *helyzete:* a koponya jobb oldalán.

▪ **gyöngynyaklánc:** 12 darab üveggyöngyből, ebből 1 narancsszínű poliéder, 2 piros poliéderes, 1 narancsszínű korong, 1 piros korong, 1 zöld ikergyöngy, 4 piros és sárga ikergyöngy; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **S-fibulapár** (hossz.: 3,5 cm; szél.: 2,2, cm): *cloisonné* díszes, *Tamási 52. típus*, aranyozott ezüstöntvények, balraforduló testtel; a test széles, ovális alakú; a két fej eltérő ábrázolású; a szemek helye kerek rekesz; a felső fejből egy íves kisméretű felfelé perdülő csőr indul ki, amely a test felső harmadán csatlakozik vissza, a fej-test-csőr között kisméretű áttöréssel; az alsó fej tátott szájjal ellátva, amely a test felénél csatlakozik vissza; a tátott száj és a test között, illetve a fej-test-száj között áttört; az alsó állat nyakkal

csatlakozik a testhez és hegyes füllel van ellátva; a fibula járulékos része a felső fej alatt, a testen elhelyezkedő szögletes és alatta egy hegyes, bemélyített közepű kiugró részlet (uszony, szárny, láb (?); a test belső részén S-alakú mező négy részre osztva, amely körül borda fut, ezt vízszintes vonalakkal álló rovátkolással díszítették; *helyzetük*: egyik az alsó állkapcsón, a másik a mellkas felső harmadában, a gerincoszlopon.

- **borostyángyöngy** (átm.: 2,4 cm; mag.: 1 cm): korongszerű, lapítottgömb alakú; *helyzete*: a mellkas alsó részén, a gerinc jobb oldalán.
- **díszgyöngy**: 1 lapítottgömb, korongszerű, fehér áttetsző alapon nagyméretű kék, kisméretű sárga és tejfehér pettyekkel; *helyzete*: a mellkas alsó részén, a borostyán alatt.
- **vascsat I**: 3 darabban, ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: medence felső részén, a gerincoszlophoz közel, csípőtájékon, jobb felől.
- **vaskés** (hossz.: 19 cm; markolat hossz.: 11,4 cm; markolat szél.: 1,35–1,5 cm): markolata bronzból, ennek egyik oldalát vésett, párhuzamos vonalkötegek díszítik, másik oldalán a vonal és az „X” minta váltják egymást; *helyzete*: combok között.
- **lakat** (átm.: 1,3–1,9 cm; hossz.: 3,6 cm): bronzlemezből hajlítva, díszítése hasonló, mint a késnél megfigyelt, vagyis párhuzamos vonalkák, köztük „X” mintával, közepén szíjbújtatóval; *helyzete*: combok között, a kés mellett.
- **hegyikristályfüggő** (átm.: 2,55x2,8; mag.: 3,5 cm): gömb alakú, négy oldalról kereszt alakban ezüstpántok veszik körbe, amelyek függesztőfülben végződnek, ezen egy ezüsthurok található; *helyzete*: két alsólábszár között, a kés alatt.
- **vaskarikák**: 9 darab egybetartozó karika, láncot alkotva; *helyzete*: bal combcsont alsó végében, annak külső felén.
- **bronzcsat I–II** (átm.: 2,3x1,3 cm): ovális fejű, erősen ráhajló, pajzsostövisű peckű csat, szíjszorítója a csaton kettőbehajlított lemez, közepén rögzítőszegeccsel; *helyzetük*: egyik a bal alsó lábszár felső harmadában, annak külső felén, a másik a bal láb belső felén, ugyanott.
- **bronzsúlyvég** (hossz.: 1,9 cm): kisméretű, hegyes végű; *helyzete*: a bal csat mellett.
- **vascsat II–III** (átm.: 2,3x1,4 cm): ovális fejű, erősen ráhajló peckű csat, szíjszorítója a csaton kettőbehajlított lemez, közepén rögzítőszegeccsel; *helyzetük*: a bal és a jobb boka külső felén.

25. Várpalota–Unió homokbánya (Veszprém vármegye)

Az 1933-ban 36 avar és langobard kori temetkezés került elő Rhé Gyula feltárásai során. A temetőt először Bóna István publikálta 1956-ban, mint az első langobard kori lelőhelyet az országban. 1952-ben az avar temető újabb sírjai kerültek elő, az 1963. évi hitelesítő ásatást végeztek. A langobard kori sírokat bolygatatlanként határozták meg, összesen 14 gazdagon felszerelt női temetkezés került a gyűjtésbe. Bibliográfia: BÓNA 1956; WERNER 1962.

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém

25.1. Várpalota–Unió homokbánya 1. sír (BÓNA 1956, 187, Abb. 2, Taf. XXVII: 1–8,10, Taf. LIII: 2.)

- **egyén**: nő (a leletek alapján).
- **temetkezési szokások**: m.: 220 cm, a homokbányászat során leltek rá, leírással csak a leletek helyzetéről rendelkezünk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés, üvegedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 14 darab gyöngyből, az egyik legnagyobb darab millefiori, rajta kék és piros mintával, a többi üveggyöngy, piros, kék és fehér, piros és fehér, piros és fekete; *helyzetük*: a nyak körül és a mellkas felső részén.

- **S-fibulapár:** *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú*, aranyozott ezüstöntvények, teste ovális alakú, vékony, szalagszerű; szeme helyén kerek, a csőre enyhén ívelten csatlakozik a test középvonalához, a csőr közepe vésett; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test hét mezőből áll, az íveken egy-egy háromszög, a test közepén egy négyszögletes rekesz; a fej kerek- és a test szögletes rekeszeiben vörös köbetét; a rekeszek között hosszanti irányú párhuzamos bordákkal; *helyzetük:* egyik a nyaknál, a másik a mellkason.
- **kengyelfibulapár:** *Várpalota 1.–Castel Trosino G. típusú* aranyozott ezüstöntvények; fejlemezük félkör alakú, rajta nyolc tagolt gombbal, egyikről 2 darab hiányzik; a gombok feje gömb alakú, alatta gallér; a hengeres test kéttagú, amelyet, a fibula fejéhez idomuló, félkör alakú lemez, vagy koszorúválaszt el; a test a koszorú két oldalán és a fejhez való csatlakozásnál szélesedik ki; a kengyel enyhén ívelt, a láblemez ovális alakú és tagolt állatfejes végződésű; a fej peremén széles sávban két sorban niellóval kitöltött háromszögek futnak, majd ezt egy rovátkolt borda követi, amely bekeretezi a középső motívumot; a középső motívum a fej középvonalából, alulról kiinduló, kétoldalra ágazó spirálminta, közte és két oldalán helyet véséssel töltötték ki, a fej közepén, a két spirál között háromszögletűvel, két oldalán négyszögletűvel; a kengyel közepén széles borda fut két sorban nielló-berakásos háromszögekkel, két oldalán negatív meanderfonat fut; a láblemez peremén és az állatfejes végződés Y-vonalán két sorban niellóval kitöltött háromszögek futnak; a láblemezt a széles perem után egy rovátkolt drót kereteli, a középső motívum kétszalagos meanderfonat; az állatfej két tagból áll; a felső tag domború és poncolt díszű lemezes a pereme; az Y-alatt elhelyezkedő szem mandulaalakú, egyes szemkerettel, alatta a fej lezárása szögletes, a felezővonal két oldalán bordákkal; a fej alsó tagja egy félkör alakú lemez, amelyet poncolt rácsozott rombuszmintasorral díszítettek; *helyzetük:* a két comb között, a jobb comb belső feléhez közel.
- **stílustű:** töredék, elveszett; *helyzete:* ismeretlen.
- **borostyángyöngy** (*átm.: 2,3x1,3 cm*): eredetileg lapítottgömb alakú, félbetörött [Bóna alapján elveszett az ásatáson, de a LDM Régészeti gyűjteményében beletárolva: LDM Ltsz. 61.17.48.]; *helyzete:* ismeretlen.

25.2. Várpalota–Unió homokbánya 4/b. sír (BÓNA 1956, 187, Abb. 4, Taf. XXXIII: 1–5.)

- **egyen:** 35-40 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 250 cm, egymás felett két női temetkezés (a és b), mindkettő 35-40 év körüli.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** szárnyas csontjai.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 11 darab üveggyöngy, 1 háromszög átmetszetű, hasáb alakú piros opak; 1 gömb alakú vörös alapon sárgásfehér sávval díszített; 3 lapítottgömb alakú ráfolyatott díszű típus, piros, zöld, sárga és fehér csigavonalszerű sávokkal; 1 szabálytalan félgömb/csonkakúp formájú, kék alapon sárga foltokkal és ráfolyatott dísszel, a lapos alján két kisméretű dudor; 1 lapítottgömb alakú fehér alapon kék és szürkés-kék ráfolyatott díszű; 1 lapítottgömb alakú szürkés áttetsző piros hullámvonallal; 1 hengeres alakú, vöröses alapon fehér, sárgás ráfolyatott díszű; 1 lapítottgömb alakú zöldes áttetsző, rajta piros és sárga keresztszálal díszítés, köztük piros közepű, sárga szélű foltok; 1 hengeres alakú, gerezdelt világoszöld áttetsző; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **S-fibulapár:** *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvények, teste ovális alakú, vékony, szalagszerű; szeme helyén kerek, a csőre enyhén ívelten csatlakozik a test középvonalához, a csőr közepe vésett; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test hét mezőből áll, az íveken egy-egy háromszög, a test közepén egy négyszögletes rekesz; a fej kerek- és a test szögletes rekeszeiben vörös köbetét, alattuk rácsmintás aranyfólia; a rekeszek között hosszanti irányú párhuzamos bordákkal; *helyzetük:* az egyik a mellkas felső, a másik a középső részén.

- **borostyánkörong**; *helyzete*: a mellkas bal alsó felén.
- **bronzcsat**: ovális alakú, ráhajló pecekkel, pecek tövise erősen megvastagodó; *helyzete*: a bal medencelapát külső oldalán.

25.3. Várpalota–Unió homokbánya 5. sír (BÓNA 1956, 187, Abb. 5, Taf. XXVIII., Taf. XXXIII: 3–4., 6–9., Taf. XLI: 1–2.)

- **egyen**: nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 200 cm; hossz.: 280 cm; szél.: 125 cm; a sírgödör közepén nyolc darab nagyobb kő, rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: kövek, 2 agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 39 üveg-, 1 krétaszerű-, 1 borostyángyöngy, 1 *Cerithium*/toronycsiga és egy díszfüggőhöz tartozó bordázott aranyfűl; a kisebb üveggyöngyök fehér, barna, zöld és fekete, a nagyobbban fekete-fehér, kék-fehér, piros-sárga és zöld-fehérek; *helyzetük*: a nyak körül és a mellkas jobb felső részén.
  - **korongfibulapár** (átm.: 2,8 cm, mag.: 0,5 cm): *Vielitz D2.6* típusú ezüstfibulapár, kétfónás típusú; a belső aranyozott felületű, egymástól kb. azonos távolságban a kör belső pereméhez kapcsolódó, három félkör alakú, drótból kialakított motívum; az egyik fibula külső zónáját sugárirányban 15, a másik fibulánál 16 téglalap alakú rekeszre osztották; a külső kör rekeszeiben vörös üvegberakás, alattuk recézett aranyfólia; a fibula peremén rovátkolt aranydrót; *helyzetük*: egyik a mellkas felső részén, a másik a közepén.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 8,6 cm; *fejlemez szél.*: 5 cm; *kengyel, láblemez szél.*: 1,8 cm): *Várpalota 5.–Udine–Čelákovice* (vagy *Záluží–Várpalota*) típusú ezüstöntvények, a fej félkör alakú, rajta 5 tagolt gombbal, fejük hengeres, vége kiszélesedő, alatta gallér; a kengyel enyhén ívelt, a láb kisméretű téglalap alakú, a kengyellel egyenlő szélességű, a láblemez végén hosszított állatfej, a lábbal egyenlő szélességű és kissé elvékonyodó; a fejlemez peremén nielloval kitöltött dupla háromszögsor; a fejlemez külső peremének két oldaláról két helyről két-két spirálminta indul, amely két oldalra ágazik, a spirálok egyszer tekerednek fel; a kengyel közepén széles borda, rajta nielloval kitöltött dupla háromszögsor, szélen három-három egyszer feltekeredő spirálmintával; a láb nagyon kis méretű, közepén egy négyszögletes rekesszel benne piros betét; a rekesz két szélén egy-egy álló, S-alakú spirál; az állatfejes végződés hosszított, a szemöldökvonal ívelt, 3-as alakú, a szemek kör alakúak, ezt két egymással párhuzamos hosszanti vonal követ (orr), a végén lévő szájkiképzés szögletes, lemélyített, benne egy D-alakú rekesz, benne üvegberakással; *helyzetük*: a combok között, a jobb comb belső felénél, egymás alatt, fejjel lefelé.
  - **bronzcsat**: ovális csat, pecke erősen ráhajló, pajzsos tövisű, a bázis közepén körminta; *helyzete*: medence jobb oldalán.
  - **vaskés** (hossz.: 7,4 cm): töredékes, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: térdek között.
  - **mészkőkorong**; *helyzete*: térdek között.
  - **vaskarika**: famaradványokkal; *helyzete*: lábak között.
  - **vasolló**: erősen korrodálódott; *helyzete*: a bal comb külső felén.
- Táskatartalom (?)**:
  - **orsógomb**; *helyzete*: a bal comb külső felén.
  - **római érme**: 4. századi kisbronz; *helyzete*: a bal comb külső felén.
  - **vastű/szeg**: kisméretű töredék; *helyzete*: a bal comb külső felén.

- **csiholó; helyzete:** a bal comb külső felén.
- **üvegtöredék; helyzete:** a bal comb külső felén.

25.4. Várpalota–Unió homokbánya 8. sír (BÓNA 1956, Taf. XXXIII, 16.)

- **egyén:** nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 130 cm; hossz.: 225 cm; szél.: 65 cm; tájolás ismeretlen, rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 16 darab üvegyöngyből, ebből 3 kék prizmaalakú és 13 piros és zöld lapítottgömb és korongszerű; **helyzetük:** a nyak körül.
  - **vascsat:** ovális, ráhajló pecekkel; **helyzete:** medence bal oldalán.
  - **vaskés:** nyomokban famaradványokkal; **helyzete:** medence és a bal alkar között.

25.5. Várpalota–Unió homokbánya 13. sír (BÓNA 1956, 189, Taf. XXXIV: 8–14, Taf. XLI: 8.)

- **egyén:** nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 100 cm; hossz.: 234 cm; szél.: 58 cm; tájolása ismeretlen, a halottat nyújtott helyzetben temették el, a bal kéz a medencén feküdt; rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vaslemeztöredékek, állatcsontok, agyagedény, csiholó, vastöredék és eszköz.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 12 darab, ebből 1 lapítottgömb alakú zöldeskék áttetsző üveg; 2 fémből készült, orsó alakú gyöngy; 1 lapítottgömb alakú kék alapon sárga ráfolyatott keresztzsalas; 1 lapítottgömb alakú kékesfehér opak; 1 gömb alakú kékeszöld opak, rajta sárga pettyek; 1 lapítottgömb/korong alakú sárga alapon piros ráfolyatott, sávós díszű, 2 lapítottgömb alakú kék opak; 1 szabálytalan gömb alakú piros opak; 1 gömb alakú sárga opak; 1 lapítottgömb alakú sárga opak; **helyzetük:** a nyak körül.
  - **kengyelfibula:** *Strass típusú fogófejes fibula egyszerű variánsa*, aranyozott ezüstöntvény, feje háromágú, két oldalán karéjos kiképzésű, kengyele enyhén meghajló, a lába ovális, állatfejes lezárású; a fejen a fej alakját követő bordadíszek; a kengyel közepén vékony borda, ezt mindkét oldalról egy-egy vésett vonal kereteli; az ovális láb szögletes fonatmintával díszítve; az állatfejes végződésnél Y vonala kiugró, alatta mandulaalakú szem és szemkeret, lezárása félkör alakú; **helyzete:** a jobb comb belső felén, annak alsó harmadában, fejjel felfelé.
  - **vascsat:** ovális, ráhajló pecekkel; **helyzete:** a jobb medencelapát alsó részén, a két comb között.
  - **üvegyöngy:** bordázott, gömb alakú; **helyzete:** térdek között.

25.6. Várpalota–Unió homokbánya 17. sír (BÓNA 1956, 189–190, Abb. 9; Taf. XXXV: 1–9, Taf. XLII: 1.)

- **egyén:** 45-50 körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 185 cm; hossz.: 254 cm; szél.: 82 cm; a sír tájolása ismeretlen, a halottat nyújtott helyzetben temették el, a karokat a medencére helyezték; a rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** gyanta, agyagedény, edény ezüst peremveretei.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibulapár** (hossz.: 4,2 cm; szél.: 3,1 cm): *Várpalota 17. típusú vagy Várpalota 19. altípusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény; a fej és a test között egy kisebb áttörés van; a fej kisméretű kerek rekesz, a csőr vékony, szinte egyenes, alig ívelten csatlakozik a test középvonalához, a közepe vésett; a fibula teste nagyon széles, íve a csőrnél való

csatlakozás helyén szögletesen törik meg, formája széles ovális alakú; a test ívénel egy-egy kisméretű, háromszög alakú rekesz a fibula külső széléhez csatlakozik; a közepén kiugró közepű kerek rekesz, a rekesz körül kiemelkedő bordadísz; az öt rekeszekből háromból kiesett a piros kőbetét, a rekeszbetétek alá hálómintás ezüsthóliát helyeztek; a rekeszek között a testet az I. állatstílus jegyében készült állati részek díszítik, a fibula mindkét oldalán azonos, tükröszimmetrikus motívumok; a csőr csatlakozási pontja, a kerek és a háromszög alakú rekeszek által körbehatárolt területen, a háromszög alakú rekeszből kiinduló hurok alakú állati comb látható, a comb és a madárfej között bonyolult mintázat, amely állatlábat/karmot ábrázol; a fibula permét niellóval kitöltött háromszögsor díszíti, a fibula felületén lévő összes bordát vízszintes vonalakkal bevagdalták és niellóval töltötték ki; *helyzetük*: egyik a nyakon, a másik a mellkas közepén.

■ **kengyelfibulapár** (hossz.: 8,87 cm; fejlemez szél.: 5,4 cm; láblemez szél.: 2,3 cm): *Várpalota 17.–Bezenye 20. típusú* (vagy *Várpalota 17.–Cividale-Cella*) aranyozott ezüstöntvény; feje kisméretű, félkör alakú, 9 gomb veszi körbe, a gombok feje kúpszerű alatta gallér, a gombok felezővonalánál egy fémlemezről álló koszorú halad át, amely közrefogja a fejlemez, alatta a gombok alsó része/teste hengeres, közepükön felezőbordával; a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és tagolt állatfejben végződik; a fej pereme széles, niellóval kitöltött háromszögsorral díszített, ezt egy rovátkolt borda követi; a fejlemez közép-motívuma X-alakú motívum, két oldalán dupla háromszög alakú térkitöltő vésett dísz; kengyel közepén széles borda, rajta niellóval kitöltött háromszögsor, két oldalán negatív meanderfonat; a láb pereme széles, két sorban niellóval kitöltött háromszögekkel díszített, amely továbbfut az állatfejes végződés Y vonalán is; a láblemez belső motívuma felé haladva a peremet egy rovátkolt borda követi, a láblemez közepén szögletes fonatminta fut; a láb felső sarkában és alsó harmadánál mindkét oldalon két-két kiugró ívelt peremű, csüngő állatfej ábrázolás; az állatfejes végződés kéttagú, felső tagja domború, Y vonala alatt mandulaszerű szem, amely egy rovátkolt bordadíszből áll, a domború fej két oldalán vékony perem, amely azonos alakú a lecsüngő állatfejekkel; az állatfejes végződés alsó tagjától egy éles borda választja el; az alsó tag D alakú, rovátkolt bordával körülvéve és peremmel ellátva; a száját egy vésett D-alakú forma adja, alatta két oldaláról a D-középvonaláig tartó egy-egy hurokminta, amely egy maszkyszerű formát alkot; az alsó tag pereme szintén lapos, a felső tag felőli két oldala azonos alakú a fej felső peremével és a lecsüngő állatfejekkel; *helyzetük*: az egyik a medence alatt, közepén, feje lefele fordul, a másik a két comb között, közvetlenül a másik fibula alatt, feje jobb oldalra fordul.

■ **gyöngynyaklánc és bronzlemez**: 12 üvegyöngy, egy gerezdelt, a többi barna, sárga és fekete alapú, sárga vagy piros sávazással díszített; a bronzlemez bizonytalan funkciójú; *helyzetük*: a nyak körül, a bronzlemez az alsó állkapocsnál.

25.7. Várpalota–Unió homokbánya 18. sír (BÓNA 1956, 190, Abb. 10, Taf. XXXIV: 1–7.)

- **egyén**: 40-45 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 125 cm; hossz.: 225 cm; szél.: 80 cm; sír tájolása ismeretlen, a halottat nyújtott helyzetben temették el, a kezek a medencén, a jobb keresztbefektetve; a rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 15 gyöngyből; ebből 2 hordó- és egy henger alakú, ezüstdrótból tekercselt gyöngy; 1 átfúrt vékony ezüstkorong; 1 lapítottgömb/korong alakú borostyán; 1 hengeres alakú vörös opak; 2 gömb alakú piros opak; 3 lapítottgömb alakú sárga opak; 2 gömb alakú kék áttetsző; 1 gömb alakú sárga opak; 1 lapítottgömb alakú kék alapú, gyöngyház fenyű; *helyzetük*: a nyak körül.

- **vascsat:** nincs; *helyzete:* medence jobb oldalán.
  - **orsógomb:** agyagból készült, szürke, korong alakú, két bekarcolt koncentrikus körrel; *helyzete:* a bokacsontok között.
  - **agancsfésű:** egysoros, háta enyhén domború, a fogazott lemezeket és a merevítőbordát hét vasszegecs fogja össze; a fésű rossz állapotú, erősen töredékes darab; fogóját egykor pontkörmintával és alul-felül három-három párhuzamos, vízszintes vonallal díszítették; *helyzete:* a bal combcsont külső oldalán.
  - **vaskés:** nincs; *helyzete:* bal combcsont külső oldalán, a táska bal oldalán.
- Táskatartalom (?):**
- **csiholókö:** alatta bőrmaradvánnyal; *helyzete:* bal combcsont külső oldalán.
  - **vaskarika;** *helyzete:* bal combcsont külső oldalán.
  - **üvegtöredék;** *helyzete:* bal combcsont külső oldalán.
  - **gyanta;** *helyzete:* bal combcsont külső oldalán.
  - **bronzhüvely;** *helyzete:* bal combcsont külső oldalán.
  - **csiga:** elveszett; *helyzete:* bal combcsont külső oldalán.

25.8. Várpalota–Unió homokbánya 19. sír (BÓNA 1956, 190, Abb. 11, Taf. XXIX: 1–4; NAGY 2007, 62.)

- **egyén:** 30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 225 cm; hossz.: 240 cm; szél.: 100 cm; sír tájolása ismeretlen, a rablásról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngygyöngylánc:** 19 üvegyöngyből, 1 zöld üveg, a többi piros, sárga, kék-fehér, piros-sárga és fehér; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **S-fibula** (hossz.: 3,1 cm; szél.: 2,5 cm): *Várpalota 19. típusú* ezüstöntvény, a test jobbraforduló, ovális alakú, a csőr a test felnél csatlakozik a testhez; a szemük kerek rekesz, a csőr erősen ívelten hajlik a testre, közepe bemélyített; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a test hét mezőre osztott, az íveknél egy-egy háromszög, a test közepén egy négyzet alakú rekesz; a rekeszekben vörös kőbetét, alattuk recézett aranyfólia; a rekeszek között hurkos díszítés; *helyzetük:* a nyaknál.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 7,4 cm; *fejlemez szél.:* 4,2 cm; *lábtelemez szél.:* 2,1 cm): *Várpalota 19.–Kápolnásnyék 1. típusú* (vagy *Várpalota 19.–Testona*) ezüstöntvény, aranyozott, feje félkörös, eredetileg hét tagolt gombbal, melyek hengeres alakúak, kiszélesedő véggel, a gömb alatt gallérral; kengyele enyhén meghajló, lábtelemeze ovális és állatfejben végződik; a fejlemez peremén nielló-berakásos háromszögsor, amelyet egy rovátkolt borda követ, központi eleme két szembefordított hurokminta; a kengyel közepén borda húzódik, rajta két sorban nielló-berakásos háromszögek; a kengyel két oldalán I. állatstílus jegyében készült motívum, amelyen vagy rövidített állatfigurákat ábrázoltak, vagy teljes állatalakot vonalkötegből álló fejjel és balra hajló állatlábbal, vagy kifelé hajló csőrös madárfejeket; a láb peremén és az állatfej Y vonalában két sorban nielló-berakásos háromszögek; a lábtelemez két szélén egy-egy rovátkolt borda, központi eleme nyolcas alakú hurkokból kialakított fonatminta (vitézkötés) húzódik, közepén pontokkal; az állatfejes végződés tagolt, két részből áll; az Y-vonal feletti domború homlokrészt pontokkal díszítették; az Y-vonalon a niellóberakásokkal díszített háromszögsor erősen kopott; alatta a mandula alakú szem egy rovátkolt díszű szemkerettel van ellátva; az alsó része alkotja az állat száját/pofáját, ezt három rovátkolt borda választja el a szemektől, lezárása domború; *helyzetük:* a combok között, az alsó a térdekhez közel, fejükkel lefelé fordulva.

25.9. Várpalota–Unió homokbánya 21. sír (BÓNA 1956, 190, Taf. XXXIII: 6–13; IK 1985, 352–353, Taf. 273–274; IK 1989, 231, Taf. 120–121.)

- **egyén:** nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 170 cm; hossz.: 250 cm; szél.: 95 cm; ismeretlen tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben temették el, a jobb kéz a medencén a rablásról nincs információnk.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **gyöngynyaklánc:** 27 darab üveggyöngyből, gömb alakúak; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **aranybrakteáták;** *helyzetük:* a nyak körül, a gyöngyök közé fűzve.

B-brakteáta (IK 206; *átm.*: 19,4 mm, m=1,25 gr): jó megtartású lelet, csak helyenként sérült. A kerete bordázott aranyhuzal, többször újrakeretelték. A fül egy középső dudorból áll, amelyet egy-egy vékonyabb fog közre. Központi motívuma egy ülőhelyzetben ábrázolt teljes emberalak, aki egy magasabb emelvényen helyezkedik el egy madár és egy farkas társaságában. Mindegyik elem túlnyomó részt jobb oldaláról lett ábrázolva, emellett két mellékjel is látható. Az emberi alak hajviselete császári jellegű, diadémviselettel. Egy széles, pontozott homlokszalagból áll, a tarkónál lévő szalagnál egy nagyobb kerek fejbábrázolás látható, közepén pont formájában ábrázolt szemmel, amelyet egy gyöngyözött keret fog közre és nagyobb ívelt csőrben folytatódik. A fejdísz felső határa és vonalai jól kivehetőek, viszont a homlok feletti rész a függesztőfül forrasztásánál van. A központi alak szemábrázolása ovális, a szemívéből lefelé húzott vonalból képezték ki az orrát. A szájvonala az arckontúrból folytatva vízszintesen áll, a gallérja gyöngyözött díszű. A törzs az övig elülső oldali nézetben van ábrázolva. A gallér alatti reliefrészleten egy szélesebb mellkereszt van. A törzset záró öv kéttagú. A jobb kar védekező mozdulatba áll hátra és lefelé fordítva, a bal kezét áldást mutató gesztussal ábrázolták. A kezeket négy ujjal ábrázolták és különálló, nagyobb hüvelykujjal, a jobb a farkas felett, a bal a madár felett látható. A vízszintesen álló comb és a függőlegesen álló alsó lábszár oldalnézetből van ábrázolva. A trón dobozszerű, domború támlával, a kontúrvonalai mellett végig pontsor húzódik. A mellékjeleket tekintve mindkét keze felett három pontminta háromszög alakba rendezve. A kísérőállatok közül a madár az emberábrázolás előtt van, a behajlított bal kar alatt. A feje kerek, füle hegyes, csőre széles és ívelt. A szemábrázolás kitölti a fejet. A nyak, a test és szárnyak görbe helyzetben, együtt lettek ábrázolva. A test folytatásában a madár farka látható. A lába kicsi, felemelt helyzetben, a lábfej kivehetetlen. A farkas a trón mögött látható, megközelítőleg kerek fejjel, félig háton fekszik. Az állkapocs alsó része erőteljesebben lefelé meg van hosszabbítva, állkapocs vége befelé csavarodik. Szeme kerek, száját tágra nyitja, az állkapocsa között a férfialak ujjai vannak. A nyakat és a törzset egyben ábrázolták, farka nincs. Az egyik elülső lábát talppal felfelé emeli.

D-brakteáták (IK 559; *átm.1*: 18,85 mm, m₁=1,906 gr; *átm.2*: 18 mm, m₂=1,7301 gr; *átm.3*: 18 mm, m₃=1,5093 gr): kopottak, részben horpadtak, de jó megtartásúak. Szélüket rovátkolt dróttal szegélyezték, a függesztőfülük öt szélesebb bordából áll. Az ábrázolás központjában egy szalagszerű fantáziaállat áll. A testét túlnyomó részt jobb, fejét baloldaltól ábrázolták. Feje négyszögletes, rombuszalakú szemmel és ívelt csőrrel. A nyaka után a teste rövidül. A váll és a csípő szalagszerűen hurkot alkot. Az előzőből egyenlőtlen hosszúságú, szalagszerű lábak indulnak ki, az utóbbiból értelmezhetetlen helyzetből indul ki a hátsó láb. A képmezőt két koncentrikus kör veszi közre, a köztük lévő teret sugármintában álló vonalkák töltik ki.

▪ **vascsat;** *helyzete:* medence jobb oldalán.

▪ **orsógomb;** *helyzete:* a bal felkar mellett.

▪ **római érem:** 4. századi, töredék; *helyzete:* térdek között.

▪ **üvegtöredék;** *helyzete:* térdek között.

25.10. Várpalota–Unió homokbánya 26. sír (BÓNA 1956, 191, Abb 12., Taf. XXXII: 1–3.)

- **egyén:** nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 230 cm; hossz.: 230 cm; szél.: 150 cm; ismeretlen tájolású, hosszanti oldalán padkás sírgödör; a halottat nyújtott helyzetben temették el; a rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bronztöredék és vastöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 21 piros és sárga üveggyöngyből; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vascsat;** *helyzete:* a medence bal oldalán.
  - **vaskés;** *helyzete:* bal combcsont alatt.

25.11. Várpalota–Unió homokbánya 29. sír (BÓNA 1956, 191, Taf. XXXV: 10–12., Taf. XLI: 3.)

- **egyén:** nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 155 cm; sz.: 100 cm; ismeretlen tájolású, a halottat nyújtott helyzetben temették el, a bal kar a medencén; a rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bepecsételt díszű edény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 15 darabból áll, ebből 1 borostyán, 2 fehér üveg, 6 piros és 6 narancsszínű; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **S-fibula** (hossz.: 3,5 cm; szél.: 2,3 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú* aranyozott ezüstöntvény, jobbraforduló; a test szalagszerű, egyenletes szélességű, ovális alakú; a feje kerek rekesz, a csőre erősen ívelt, vékony, közepén véséssel, a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a csőr a test felénél csatlakozik; a test hét mezőre osztott, közepén egy négyszögletes alakú, a test ívének egy-egy háromszög alakú rekesszel, benne lévő vörös kőbetétek kiestek; a rekeszek között hosszanti irányú bordák; *helyzete:* a mellkas felső részén jobb oldalon.
  - **vascsat;** *helyzete:* a bal medence felső részén.
  - **orsógomb:** agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete:* a bal felkar középső részén.

25.12. Várpalota–Unió homokbánya 30. sír (BÓNA 1956, 191, Taf. XL: 1–3., Taf. XLII: 2.)

- **egyén:** nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 85 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 75 cm; ismeretlen tájolású gödör, a halottat nyújtott helyzetben temették el, a rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **agancsfésű** (hossz.: 14,7 cm; szél.: 3,5–4,2 cm; *merevítőborda szél.:* 1,8–2,1 cm): egysoros agancsfésű, a merevítőbordája domború, enyhén háromszög alakú, peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonallal bekarcolt díszítés; a fogazott lemezeket és a merevítőbordákat nyolc vasszegeccsel rögzítették; *helyzete:* a koponya felett.
  - **gyöngynyaklánc:** 18 gyöngyből áll, ebből 7 piros, 7 sárga, 2 piros-sárga, 1 szürke és 1 sötétszürke gerezdelt; *helyzetük:* a nyak körül.
  - **vascsat;** *helyzete:* medence közepén.
  - **vaskés;** *helyzete:* bal combcsont mellett.
  - **római érem;** *helyzete:* térdek között.
  - **vastű;** *helyzete:* térdek között.

25.13. Várpalota–Unió homokbánya 33. sír (BÓNA 1956, 191, Taf. XXXIII: 14–15.)

- **egyén:** nő.
- **temetkezési szokások:** m.: 125 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 80 cm; ismeretlen tájolású sírgödör, a halottat nyújtott helyzetben temették el; a rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **gyöngynyaklánc:** 13 gyöngyből; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **vascsat:** ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a jobb medencelapát alsó felén.

25.14. Várpalota–Unió homokbánya 34. sír (BÓNA 1956, 191, Taf. XXIX: 5–13.)

- **egyen:** nő.

- **temetkezési szokások:** m.: 155 cm; hossz.: 180 cm; szél.: 75 cm; ismeretlen tájolású, a halott nyújtott helyzetben feküdt, a rablásról nincs információnk.

- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** faszén maradvány.

- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **gyöngynyaklánc:** 16 gömb alakú üveggyöngy, 7 sárga, 8 barnászörös és 1 vörös; *helyzetük:* a nyak körül.

▪ **S-fibula I:** *Várpalota 34.–Vinkovci típusú*, jobbraforduló, kisméretű ezüstöntvény; a teste vékony, szalagszerű, enyhén ívelt, a szeme kerek nagyméretű, kidudorodó; csőre kisméretű, erősen ívelten hajlik vissza a szem alá; a test három mezőre osztott, közepén egy S-alakú spirálmotívum, két oldalán két vízszintes borda; *helyzete:* az alsóállkapocs alatt.

▪ **S-fibula II:** *Kajdacs 37.–Cividale Cella/Kranj típusú* balraforduló ezüstöntvény; a fej kerek, kidomborodó, a csőre erősen, szinte derékszögben hajlik rá a testre, annak alsó harmadára, a csőr közepe vésett; a test igen vékony, szalagszerű, erősen ívelt, hosszú, nyújtott ovális alakú, végig háromszögmintával díszítve (24 darab); *helyzete:* az alsóállkapocs alatt.

▪ **bronzkarikák:** 1 ovális átmetszetű, egyik oldalán erősen elvékonyodó (*átm.:* 4,6–4,4 cm, átmetszet *átm.:* 0,6 cm és 0,3 cm); 1 lapított ovális átmetszetű, egyik oldalán kopott, elvékonyodó (*átm.:* 3,2 cm; átmetszet *átm.:* 0,5 cm és 0,3 cm); 1 lapított ovális átmetszetű, egyik oldalán erősen kopott, elvékonyodó (*átm.:* 2,2 cm; átmetszet *átm.:* 0,4 cm és 0,2 cm); 1 szabálytalan kör alakú átmetszetű (*átm.:* 2,1 cm; átmetszet *átm.:* 0,3 cm); *helyzetük:* a bal láb külső felén.

▪ **orsógomb** (*átm.:* 3,1 cm; *mag.:* 1,3 cm): korongolt, sötétszürke, bikónikus alakú; *helyzete:* ismeretlen.

26. Vörs–Tótok dombja (Somogy vármegye)

Vörs területéről 1958-ban láttak napvilágot az első langobard temetkezések. A 9 síros temetőrészlet homokbányanyitás közben került elő, a feltárást Sági Károly végezte. 1960 tavaszán a vörsi Kis-Balaton Mezőgazdasági TSz engedélyezte a lelőhely feltárását déli irányba, amelyet 1963 tavaszán fejeztek be. A feltáráson összességében 37 sír került napvilágra. A temetőt több ízben Sági Károly közölte. A sírok mindegyike erősen bolygatott volt, összesen 14 női sír volt alkalmas a további feldolgozásra. Bibliográfia: SÁGI 1960; SÁGI 1963; SÁGI 1964.

Balatoni Múzeum, Keszthely

26.1. Vörs–Tótok dombja 8. sír (SÁGI 1964, 365, Abb. 7, Taf. XXV: 5–6.)

- **egyen:** 30-35 év körüli nő (ad.).

- **temetkezési szokások:** m.: 287 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 75–55 cm; Ny-K tájolású, Ny-i oldalán lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat deszkakoporsóban helyezték, helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a gödör teljes felületére ráastak, a csontok a sírgödör alján szétszóródva.

- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.

- **viselőhöz tartozó leletek:**

- gyöngyök:** 1 korong alakú sárga opak zöld pettyekkel; 1 ötszögletű átmetszetű, hasáb alakú piros opak; 1 poliéderes alakú zöld opak; *helyzetük:* a rablóárokban, a sírgödör közepén.
- vascsat** (*átm.:* 4,1x2,4 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a rablóárokban.

26.2. Vörs–Tótok dombja 10. sír (SÁGI 1963, 39–40, 12–13. kép; SÁGI 1964, 367–369, Abb. 13, Taf. XXVIII: 6–7.)

- **egyén:** 35-40 körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: kb. 337 cm; hossz.: 240 cm; szél.: 100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a medence és a koponya *in situ*, a csontok többsége bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tojások.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - agancsfésű** (*hossz.1:* 8,5 cm; *hossz.2:* 11 cm; *eredeti hossz.:* 13,5 cm; *merevítőborda szél.:* 1,4-2 cm): egysoros agancsfésű két töredéke; a merevítőbordák őrződtek meg leginkább, ezen néhol V-alakban elhelyezett pontkörmintás díszítés figyelhető meg; alsó peremén vízszintes vonaldísz; a fogazott lemezeket és a bordát vasszegecsekkel fogták össze; *helyzete:* a koponya bal oldalán, a fogak a sírfal felé fordul.
  - gyöngy** (D; M): 1 lapítottgömb alakú vörös opak üveg; *helyzete:* a koponya alatti részen.
  - vascsat I** (*hossz.:* 2,8x4,1 cm): ovális alakú, téglalap átmetszetű, pecke ráhajló; *helyzete:* medence jobb oldalán.
  - orsógömb** (*átm.:* 3,3 cm; *mag.:* 2,4 cm): agyagból, színe szürkés, szemcsés anyagú, teste szabálytalan, gömbös alakú; *helyzete:* a jobb hosszanti oldal szélén, a gödör alsó harmadában.
  - vascsat II** (*átm.:* 1,5x2 cm): ovális csatfej, rombusz átmetszetű, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a sírgödör alsó harmadában, közepén.

26.3. Vörs–Tótok dombja 15. sír (SÁGI 1963, 42–43, 17. kép: 6–7., 19/a. kép; SÁGI 1964, 370–371, Abb. 13, Taf. XXVIII: 6–7.)

- **egyén:** 20-40 közötti nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 180 cm; hossz.: 223 cm; szél.: 95 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe, másodlagosan felnyitott sír: a váz *in situ*, a sírgödör teljes terjedelmére kiterjedt rablógödörrel.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - gyöngynyaklánc:** 15 darabüveggyöngy, lapítottgömb, négyoldalú hasáb, hatoldalú hasáb, kettős csonkakúp és henger alakúak, sárga, zöld, rózsaszínes, fehér, narancssárga, fehér foltokkal díszített vörösesbarna és vörösesbarna színnel; *helyzetük:* a nyak és a mellkas felső részén.
  - vascsat** (*hossz.:* 2,7 cm): kör alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* medence közepén.
  - bronzlemez töredékek:** szabálytalan alakú töredékek, köztük üvegszilánkokkal, ezekre gyapot és lenfonál maradványok korrodálódtak, ezért az ásató arra a következtetésre jutott, hogy ilyen jellegű anyagba csavart bronzkeretes római üvegtükör maradványai lehettek; *helyzetük:* térdek között.

26.4. Vörs–Tótok dombja 17. sír (SÁGI 1963, 44–47, 21/a. kép, 22–23. kép, 24. kép: 1–4., 25. kép, SÁGI 1964, 371–373, Abb. 15–16., Taf. XXIX: 1–7., XXX: 1–2.)

- **egyén:** 40-45 év körüli nő (mat.).

- **temetkezési szokások:** m.: 265 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 95 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, az alja teknőszerűen kiképezve; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe, másodlagosan felnyitott sír: a váz csontjai in situ, a medencéről lévő leletek hiányoznak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, agyagedénytöredékek, üvegtöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronztű** (hossz.: 13,5 cm): díszítetlen, feje átlukasztott; *helyzete:* a koponyán, vízszintesen ráfektetve.
  - **gyöngysor:** 18 darab üvegyöngy, gömb, lapítottgömb, henger és lekerekített élű hasáb alakúak, színük fehér, barna, sárgásbarna, világoszöld, sötétzöld, vörösesbarna, világoskék, sárga és fehér-sárga-barna; *helyzetük:* a mellkas felső részén.
  - **üvegyöngy** (átm.: 3 cm; mag.: 1,3 cm): sárgászöldes, üvegpasztából készített, korong alakú, spirálisan eltekeredő; *helyzete:* sírgödör K-i oldalán.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,5 cm): *Mohács típusú* jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény; a test hosszú ovális alakú, a test szalagszerű és keskeny; a feje kerek rekesz, a csőr széles, alig ívelten csatlakozik a test felső harmadához; a test közepén rombusz alakú rekesszel, benne almandinberakás, alatta rovátkolt aranyfólia rácsmintával; a berakások között hosszanti irányban bordákkal, a középső borda nielló-berakással díszített; *helyzete:* a mellkas bal alsó oldalán, a medence környékén.
  - **madárfibula** (hossz.: 2,5 cm): *ékvéséses típus*, aranyozott ezüst, jobbraforduló típus, a fej kisméretű, a csőr erősen felfelé és kifelé ívelő, erősen meghajló, a szárny a hason alig kiugró, a karmok és a farok kisméretű, trapéz alakú; egész testén ékvéséssel, szemét, csőrét, szárnyát, lábát és farkát erősen kiemelkedő bordákkal alakították ki; *helyzete:* a mellkas bal alsó oldalán, közel a medencéhez, az S-fibula alatt.
  - **vascsat** (átm.: 3,2x4,1 cm): ovális, ráhajló pecekkel, bőr-, textilmaradványok és egy vasszeg korrodálódott a csattesttre; *helyzete:* medence tájéka, sírgödör középső része.
  - **vaskés** (hossz.: 12 cm; szél.: 2–1,5 cm): alsó nyélállású, hegye hiányzik, pengéje enyhén ívelt; *helyzete:* két alsólábszár között.
  - **orsógomb** (átm.: 3,8 cm; mag.: 2 cm): agyagból, szürke színű, bikónikus; *helyzete:* a bal boka tájékán, a két láb között.

26.5. Vörs–Tótok dombja 20. sír (SÁGI 1963, 48–50, 24. kép: 5–10., 29–30. kép; SÁGI 1964, 375–376, Abb. 22., Taf. XXX: 3–7.)

- **egyén:** 40–45 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások:** m.: 250 cm; hossz.: 225 cm; szél.: 80 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a sírgödör oldalfalai 120 cm mélységben a 120 cm szélességről összeszűkül 80 cm-re, a gödör alja lekerekített, teknőszerű; a halottat rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a koponya, a mellkas felső csontjai és a bal combcsont in situ, a többi csont bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula** (hossz.: 2,5 cm): *Güttingen/Merdingen típusú*, aranyozott ezüst, balraforduló, szeme helyén kerek üvegberakásokkal, az egyik hiányzik; teste széles alig ívelt, tömör, áttörés nélküli fibula; a csőr kisméretű, enyhén ívelt, a test felső harmadában csatlakozik vissza, áttörés nincs; a testet vízszintes elrendezésű meandermintával díszítették; *helyzete:* a nyaktól pár cm-rel jobbra.
  - **üvegyöngy:** lapítottgömb alakú zöld; *helyzete:* a mellkas felső részén, jobb oldalon.
  - **vascsat** (átm.: 2x3,9 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a medence tájékán fekszik.
  - **vaskés I** (hossz.: 8 cm; szél.: 2–1,8 cm): középső nyélállású, töredékes, enyhén ívelt penge, erre rákorrodálódott bőrmaradványok; *helyzete:* bal comb belső oldala.

- **vaskés II** (hossz.: 11,3 cm; szél.: 1,5 cm): felső nyélállású ép darab, enyhén ívelt penge, markolatán bőrmaradványokkal; *helyzete*: sír végében.

26.6. Vörs–Tótok dombja 21. sír (SÁGI 1963, 50–52, 31–32. kép; SÁGI 1964, 376–378, Abb 23., Taf. XXX:1, XXXI: 1–5.)

- **egyén**: 40-45 év körüli nő (mat).
- **temetkezési szokások**: m.: 286 cm; szél.: 90 és 75 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú, a lába felé szélesedő aknasír, hosszanti oldalán padkával (209 cm mélységben); a padkára 13-14 és 15-17 cm vastag gerendákat helyezve fedték le a sírgödört; a halottat rönkkoporsóban temették el; másodlagosan felnyitott sír: a csontok összedobálva a sírgödör alján.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bronzszegecsek, mocsáriteknős páncélja.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 35 darab átlátszó és opak üveggyönggyel; lencse, lapítottgömb, kettőscsonkakúp alakúak, színük fehér, fehér-sárga-vörös, okker, zöld, barna, vörös; 1 darab ametiszt, lecsapottsarkú hasáb alakú és 1 darab amorf borostyángyöngy; *helyzetük*: ismeretlen.
  - **S-fibula I** (hossz.: 2,8 cm): *Várpalota 19. típusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvények; a test vékony, szalagszerű, hosszú ovális alakú; a szem kerek rekesz, a csőr felső része erősen ívelt, elvékonyodó, hegyes, közepe vésett; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a csőr a test felénél csatlakozik; a fej-test-csőr között hosszú ovális alakú áttörés; a test ívénel egy-egy háromszög, a test közepén négyzet alakú rekesz, köztük kidomborodó hurok alakú motívumok; a rekeszekben köbetét, alattuk díszített fólia, rácsmintába foglalt körmotívumok; *helyzete*: ismeretlen.
  - **S-fibula II** (hossz.: 3 cm; szél.: 1,95 cm): *Keszthely 17.–Vörs 21. típusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény; szeme helyén kerek rekesz, nincs benne betét, a csőr vékonyabb és íveltebb; testén végig négyszög alakú rekeszek futnak, a rekeszek az alsó felén letörtek és csak az ezüstlap maradt meg; a betétek alatt rovátkolt aranylemezek; a rekeszek között, a fibulatest közepén az alakjához idomuló hosszanti vésett bordával; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vaskés** (hossz.: 10 cm): sérült markolatövéssel; *helyzete*: ismeretlen.
  - **bronzcsat** (hossz.: 2 cm): D-alakú csatfej, pecke ráhajló; *helyzete*: ismeretlen.

26.7. Vörs–Tótok dombja 23. sír (SÁGI 1963, 52–55, 34–36. kép; SÁGI 1964, 378–380, Abb. 24, Taf. XI: 8, XII: 1, 3; Taf. XXXI: 6–9, Taf. XXXII: 2–3.)

- **egyén**: nő.
- **temetkezési szokások**: m.: 235 cm; hossz.: 215 cm; szél.: 110 cm; Ny-K tájolású sírgödör, a rablók a gödör teljes felületére ráastak, pontos alakja ismeretlen; a halottat valószínűleg nyújtott helyzetben egy deszkakoporsóban temették el, másodlagosan felnyitott sír: a váz csontjai szétszóródva a sírgödör aljában.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 6 darab sárga, zöld üveggyöngy, lapítottgömb, kettőscsonkakúp és hengeres alakúak; *helyzetük*: a gödör nyugati felében.
  - **vaskés és tokja**: a középső nyélállású kés (hossz.: 14,9 cm; szél.: 2–2,2 cm) markolatövisén famaradványokkal, markolatán (sertés) bőrmaradványokkal maradt meg, a tok szintén sertésbőrből készült, ezt vasszerelékekkel merevítették; *helyzetük*: a kés a gödör keleti részén, a tok maradványa a gödör középső részén.

Táskatartalom:

- **szűrőkanál**: aranyozott ezüst, mindkét vége sérült; nyele (hossz.: 14,5 cm) vasmagra húzott aranyborítás, amelyet négy-négy párhuzamos vonallal árkoztak, ez öt poncolt háromszögmintákkal díszített felületet vesz közre; a kanálrésze (szél.: 0,8 cm;

átm.: 1,6 cm) ezüstlemezből készült, eredetileg aranyozva volt, alakja félgömb, a széleit egy-egy gyöngysorral díszítették, a köztük lévő teret három poncolt sorral töltötték ki (pontkörminta–rombuszminta–pontkörminta); a kanálrészhez csatlakozik a trapéz alakú bázis, két oldalán poncolt pontkörös és rombusz alakú rácsmintás sor húzódik, aljától a kanálrészig egy-egy stilizált madárfej csatlakozik hozzá, ezeket poncolt pontkörös lunulasorral díszítették, a szemet és a test-bázis közötti részt áttörték; a szára téglalapszerű, ezt négy, csőrükkel egymás felé fordított stilizált madárfej alkotja, ezeket poncolt rombuszminta szegélyezi, szemeiket kerek lyukak képezik, a fejeket bemélyedés választja el a rombikus középmezőtől, amelyet poncolt rombuszmintával és „V” alakú árkolással díszítettek; csontmerevítéses bőrtasakba (*hossz.*: 17,5 cm; *szél.*: 9,4 cm; *v.*: 3,5 cm), hat réteg textíliába csavarva volt belehelyezve a sírba; *helyzete*: a sírgödör délkeleti sarkában.

26.8. Vörs–Tótok dombja 26. sír (SÁGI 1963, 56–57, 40–41. kép, 42. kép: 1–2; SÁGI 1964, 381–382, Abb. 27, Taf. XXXIII: 6–15, Taf. XXXIV: 1–4.)

- **egyen**: 40-45 év körüli nő (mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 262 cm; *hossz.*: 255 cm; *szél.*: 65 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve, valószínűleg egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a koponya és az alsó lábszárcsontjai in situ, a többi csont bolygatott helyzetében.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vascsatok I-II** (*átm.*: 2,1x1,4 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, rákorrodálódott lenvászon maradványaival; *helyzetük*: az in situ álló alsó lábszáraknál, a jobb oldali a sípcsont külső szélén, a bal oldali a sípcsont fejének közepén.
  - **fibulagombok**: 2 darab stilizált állatfej alakú fibulagomb, kéttagú (*hossz.*: 1,1–1,2 cm); aranyozott ezüst, a fej Y-vonalán cikkcakkminta niellóval kitöltve; alatta a szem mandula alakú, a szemkerete rovátkolt díszű, a fej alsó tagjától egy rovátkolt borda választja el; az alsó tag félgömböszerű, domború; *helyzetük*: egyik a jobb comb, a másik a bal comb környékén.
  - **orsógomb I** (*átm.*: 2,7 cm; *mag.*: 2 cm): bikónikus, szürke színű, korongon készült; *helyzete*: a bal combcsont környékén.
  - **vaskés I és szerelékei**: alsó nyélállású kés (*hossz.*: 8,6 cm) pengéjén és markolatán bőrmaradványokkal, markolattövisén famaradványokkal került elő; szerelékei közé a késtok pántja (*szél.*: 0,6 cm) tartozik, ez bordázott ezüstlemezből készült, szögletes akasztófüllel ellátva; *helyzete*: a bal combcsont környékén.
  - **vascsat III** (*átm.*: 2,5x4,2 cm): ovális, ráhajló pecekkel, bőrmaradványokkal; a szíjhoz két bronzszegecs rögzítette, az egyik rákorrodálódott a csatra; *helyzete*: a sírgödör közepén, a medence környékén.
  - **bronzcsat** (*hossz.*: 3x4,5 cm): „D” alakú, pecke ráhajló, pajzsos tövisű, a pecek bázisa kerek, közepén kidomborodó körmintával és sugarasan köré helyezett rovátkolt díszítéssel; *helyzete*: a sírgödör közepén, a jobb hosszanti oldal mellett.
  - **vaskés II** (*hossz.*: 5,2 cm): középső nyélállású, markolattövisé maradt meg bőrmaradványokkal két darabban; *helyzete*: É-i sírfal mellett, a gödör felső harmadában.
  - **ezüstveretek** (*hossz.*: 2 cm; *szél.*: 0,5 cm): 9 darab; szélükön kifelé forduló kettős lunulasor, benne pontmintával, közöttük rácsmintával kitöltött rombuszdíszekkel, a hátlemezzel két szegecs fogta össze, a lemezek között bőrmaradványokat találtak; *helyzetük*: ismeretlen.
  - **üveggyöngyök**: 8 darab ép és egy töredékes, opak fehér, fekete, zöld és zöld-fekete-piros színű, hordó alakúak; *helyzetük*: a nyak környékén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 21,5 cm): egysoros, domború hátú agancsfésű; a fogazott lemezeket és a merevítőbordákat hét vasszegecs fogja össze; a fésű két végén a merevítők merőlegesen levágottak, sérültek, a felső és alsó peremén három-három vésett párhuzamos vonallal díszítve, a szegecskek között pontkördísszel; az alsó vonalak alatt és a fogazott lemezek fölött betűzdelt, merőleges, párhuzamos, rézsús és X mintákból álló mintasor húzódik; a fogak töröttek, a fésű mai állapota ismeretlen, elkallódott a múzeumban [; *helyzete*: a sírgödör ÉK-i sarkában.

▪ **orsógomb II** (átm.: 2,9 cm; mag.: 1,2 cm): szürke, szemcsés agyagból készült, csonkakúp alakú; *helyzete*: a sírgödör ÉK-i sarkában.

26.9. Vörs–Tótok dombja 29. sír (SÁGI 1963, 57–58, 42. kép: 3–4, 43. kép; SÁGI 1964, 382, Abb. 28, Taf. XXXIV: 5.)

- **egyén**: női.

- **temetkezési szokások**: m.: 240 cm; hossz.: 225 cm; szél.: 100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; másodlagosan felnyitott sír: alsó lábszárok és a bokacsontok in situ, a többi csont szétszóródva a bolygatás területén, a sírgödör felső kétharmadában.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: mocsári teknős páncélja, üvegtöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngynyaklánc**: 4 darab ép és 4 darab töredékes üveggyöngy, lekerekített sarkú hasáb, lapítottgömb és henger alakúak, vörös, sárga, zöld és vörösesbarna színűek; *helyzetük*: a nyak környékén szétszóródva.

▪ **vaskés** (hossz.: 13,4 cm; szél.: 2,5–2 cm): felső nyélállású, négy töredékben, markolatán falenyomatokkal; *helyzete*: a bal combcsont környékén.

26.10. Vörs–Tótok dombja 31. sír (SÁGI 1963, 59–60, 47. kép, 48. kép: 1–2; SÁGI 1963, 384, Abb. 30, Taf. XV. 2.)

- **egyén**: női.

- **temetkezési szokások**: m.: 263 cm; hossz.: 200 cm; szél.: 70 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: az alsó lábszárok és a lábfej csontjai in situ, a többi csont szétszóródva a bolygatás területén, a sírgödör felső kétharmadában.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: tojáshéj.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngyök**: 6 darab henger alakú fehér, vörös és kék színű gyöngyök; *helyzete*: koponya környékén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 13,5 cm; *borda szél.*: 2,1 cm; *teljes szél.*: 2,51 cm, fogak hiányosak): egysoros agancsfésű, a merevítőborda felső peremén három bekarcolt párhuzamos vonallal, a szegecskek között pontkörmintával; a merevítőbordát és a ma megmaradt kilenc kisméretű, egymás mellé állított fogazott lemezeket nyolc vasszegecs fogta össze, töredékes állapotú, a fogak kitörtek; *helyzete*: a sírgödör felső harmadában.

26.11. Vörs–Tótok dombja 32. sír (SÁGI 1963, 60–62, 48. kép: 3–4, 49–51a/b. kép, 52. kép: 1. kép; SÁGI 1964, 385, Abb. 31, Taf. XXXV: 4–5, Taf. XXXVI: 1.)

- **egyén**: 35–40 év körüli nő (ad.).

- **temetkezési szokások**: m.: 395 cm; hossz.: 260 cm; szél.: 100 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: az alsó lábszárok és a lábfej csontjai in situ, a többi csont szétszóródva a bolygatás területén, a sírgödör felső kétharmadában.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedénytöredéke, bronz-töredék, bronz szegecsfej.

- **viselethez tartozó leletek**:

- **S-fibula** (hossz.: 3,4 cm; szél.: 2,6 cm): *paragrafus* vagy *Kajdacs 2.–Cividale-San Giovanni 5.* típusú aranyozott ezüst paragrafusfibula, testén § alakban négyzet alakú rekeszek futnak végig (12 db); szeme helyén kerek, csőre helyén ívelt rekesszel, benne vörös kőbetétekkel, alattuk préselt pontkörmintával kitöltött rácsmintadíszes aranylemezekkel; a felső csőrből hiányzik az betét; a rekeszek által határolt, csőrök alatti és a test közepén ékvéséses minta; a középsőben önmagába visszatérő szalagfonat, az alsó és a felső részen stilizált madárcsőrhez kapcsolódó párhuzamos bordadíszekkel; a fibula pereme vízszintes vonalakkal rovátkolt; *helyzete*: a jobb hosszanti oldal mentén, a gödör felső harmadában.
- **szíjvég** (szél.: 0,9 cm): bronzból, ezüstözés nyomaival, peremén árkolásos díszítéssel, erősen töredékes, hossza nem mérhető; *helyzete*: a medence tájékán.
- **vaskés** (hossz.: 15,5 cm; szél.: 1,8 cm): alsó nyélállású, ívelt pengével, markolatán famaradványokkal, pengéjén bőrmaradványokkal; *helyzete*: két alsó lábszárcsont között.
- **üvegfüggő** (átm.: 3,3 cm; mag.: 2,8 cm): gömb alakú, magja üveges, erre fehér masszát vittek rá gyűrűszerűen, vízszintes irányban; díszítése árkolt, ezt mázas anyaggal töltötték ki; díszítőmotívumai váltakozó sárga, piros, kék és fehér halszálmakinták és pávaszem díszek spiráldísszel körülvéve; *helyzete*: a jobb alsó lábszárcsonton.

26.12. Vörs–Tótok dombja 33. sír (SÁGI 1963, 62–63, 52. kép: 1–2, 53. kép, 54/a-b. kép; SÁGI 1964, 385–386, Taf. XXXVII: 2, Taf. XXXVIII: 1–4.)

- **egyén**: 40-50 év közötti nő (mat.).
- **temetkezési szokások**: m.: 113 cm (út alatt, eredeti 263 cm); hossz.: 225 cm; szél.: 75 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe, másodlagosan felnyitott sír: a váz csontjai *in situ*, a medence környékén ráással, a koponya rendellenes helyzetben az edény törött.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 17 darab üveg és borostyán; 16 darab üveggyöngy, fehér, zöld és vöröses színű, henger és korong alakúak; 1 darab szabálytalan alakú borostyán; *helyzetük*: az alsó állkapocs alatt, a nyak környékén.
  - **S-fibulapár** (hossz.1: 3,1 cm; hossz.2: 3,5 cm): *Várpalota 19. típusú*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvények; a test vékony, szalagszerű, hosszú ovális alakú; a szem kerek rekesz, a csőr felső része erősen ívelt, elvékonyodó, hegyes, közepe vésett; a fej és a csőr között dudor (*Nasenwulst*); a csőr a test felénél csatlakozik; a fej-test-csőr között hosszú ovális alakú áttörés; a test ívének egy-egy háromszög, a test közepén négyzet alakú rekesz, köztük kidomborodó hurok alakú motívumok; a rekeszekben kőbetét, alattuk díszített fólia, a szemén rácsmintás, a testen rácsmintába foglalt körmotívumok; *helyzetük*: a nyak alatt és a mellkas felső részén, függőleges irányban.
  - **vaskés** (hossz.: 12,9 cm): markolatán fa-, pengéjén bőrmaradványokkal; *helyzete*: a combok között.
  - **vascsat** (hossz.: 2,8 cm): D-alakú, ráhajló pecekkel, rákorrodálódott textilmaradványokkal; *helyzete*: medence tájékán, jobb oldalon.
  - **orsógomb** (átm.: 2,6 cm; mag.: 2,1 cm): agyagból, téglaszínű, szemcsés anyagból készült; *helyzete*: sírgödör bal, hosszanti oldala.

26.13. Vörs–Tótok dombja 35. sír (SÁGI 1963, 64–65, 57. kép, 59. kép: 1–4; SÁGI 1964, 387–388, Abb. 37. 5–7.)

- **egyén**: 25-35 közötti nő (ad.).

- **temetkezési szokások:** m.: 240 cm; hossz.: 220 cm; szél.: 70 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír, valószínűleg koporsóba fektetve temették el az elhunytat; másodlagosan felnyitott sír: a váz csontjai szétszóródva a sírgödör aljában.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** 2 darab fehér és zöld szabálytalan alakú és egy töredék; *helyzetük:* a koponyánál.
  - **vascsat** (átm.: 2,9x1,5 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a combok környékén.
  - **orsógomb** (átm.: 2,3 cm; mag.: 1,9 cm): agyagból készült, bikónikus alakú, sötétszürke; *helyzete:* a sírgödör közepén, az alsóharmadában.
  - **agancsfésű** (hossz.: 2,8 cm): egysoros agancsfésű díszítetlen töredéke, benne egy vasszegecs; *helyzete:* a koponya környékén.

26.14. Vörs–Tótok dombja 37. sír (SÁGI 1963, 65–66, 59. kép: 7–8, 61. kép; SÁGI 1964, 388–389, Abb 37. 9–10.)

- **egyén:** 25-30 év körüli nő (ad.).
- **temetkezési szokások:** m.: 290 cm; hossz.: 265 cm; szél.: 102 cm; Ny-K tájolású, lekerekített sarkú, téglalap alakú aknasír; a halottat nyújtott helyzetben, a hátára fektetve egy rönkkoporsóban helyezték a sírgödörbe; másodlagosan felnyitott sír: a koponya, a felsőtest és az alsó lábszárak *in situ*, a többi csont bolygatva a sírgödör közepén, a ráásás területén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** faedény peremverete.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 7 darab zöld, vörös és sárga színű gömb és henger alakú [*helyzetük:* a nyak környékén, az alsó állkapocs alatt.
  - **szövetmaradványok:** bal combcsonton fémsóval átítatott textil maradvány, amelyek lenfonálból készült sávolszövet volt

B. Szórványok, lelőhelyhez nem köthető leletek

27. Albertfalva (Budapest–Albertfalva, Pest vármegye)

Két fibula, melyet a MNM 1926-ban szerzett csere útján Mauthner régiségkereskedőtől. Bibliográfia: BÓNA 1956.

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest

Albertfalva, ismeretlen lelőhely (BÓNA 1956, 195, Taf. LV: II.)

27.1. kengyelfibulapár (1.): *Mülhofen típusú, négyszögletes fejlemezű, ovális láblemezű* ezüstöntvények, feje négyszögletes alakú, rövidebb oldalain két-két, hosszabb oldalán négy, a fejlappal egybeöntött gombbal, a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú, állatfejben végződik; a fejlemez pereme szélesebb, ezt egy rovátkolt keret követi a középső motívum körül; a középső mezőt keretelő széles sáv két rövidebb oldalát vízszintes bordákkal, a hosszabb oldalát függőleges bordákkal díszítették; a fej közép-motívuma két egymás mellett lévő vésett meanderdísz; a kengyel közepén széles borda fut, két oldalán negatív meanderfonattal; a láblemez kengyel felőli részén, mindkét oldalán egy-egy kiugró félkör alakú díszítés, stilizált lecsüngő állatfej; a perem után a rovátkolt borda fut végig, közép-motívuma egy vésett kétszalagos meanderfonat; az állatfejes végződés Y vonala jól kiképzett, alatta kiugró kerek szemekkel, majd vízszintes bordákkal zárják le a profilált állatfejet.

28. Brigetio/Ószőny [Szőny–Komárom] (Komárom-Esztergom vármegye)

Brigetio területéről származó népvándorlás kori szórványanyagot Kiss Attila gyűjtötte össze és tette közzé. Az egykori legio tábor és polgárváros területéről a leletek nagy része a 19. századból származik, a területen földbirtokokkal rendelkező Tussla Tivadar gyűjtötte össze őket. A leletanyag másik része szintén a 19. századból, 1881–1884 közötti időszakból származik, a Komárom-Budapest vasútvonal építéskor kerültek elő. A langobard horizontba a női sírokra jellemző, jellegzetes langobard kori darabokat sorolt (kengyelfibula, korongfibula, díszkulcs, orsógomb, kristályfüggő). Bibliográfia: BÓNA 1956; KISS 1981.

Kunsthistorisches Museum, Bécs (1.); Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest (2–5.); British Museum, London (6.)

Brigetio/Ószőny környéki szórványok (BÓNA 1956, 197, Taf. LVI: 1–3; KISS 1981, 208, Abb. 8: 2.)

28.1. madárfibula (hossz.: 4,1 cm): ékvéséses típusú, aranyozott ezüst, öntött, ovális teste jobbra forduló, csőre erősen felfelé ívelő, ragadozómadárszerű, hasán félhold alakú karom, szárnya kétfelé ágaz; hasán vésett részűs párhuzamos vonalak, csőrében a csőrhöz idomuló vésés, egyes bordák rovátkoltak, a szem, az ovális szárny, a farktollak és a karom rekeszbetétekkel ellátva

28.2. bronz díszkulcs (hossz.: 9,8 cm; v.: 0,3 cm): szára egyenes, végén függesztőkarikával; tolla horgony alakú; teljes felületét mindkét oldalán poncolt pontminták díszítik, egy sorban húzódnak végig rajta, szárát karcolt vízszintes vonalak oszttják három részre.

28.3. díszfüggő I (átm.: 5,6 cm): üvegből készült, fele hiányzik, eredetileg lapítottgömb alakú, sötétkék alapon krétafehér rozetta alakú dísszel.

28.4. díszfüggő II (átm.: 4,8 cm): üvegből, fele maradt meg, lapítottgömb alakú, sötétkék alapon ovális fehér, piros és kék foltokkal.

28.5. díszfüggő III (átm.: 3 cm): gömb alakú, hegyikristály (?).

28.6. korongfibula: *forgó madárfejes fibula*, a fibula alapja korong alakú és sugárirányban rekeszekre osztották: nyolc rekeszt alakítottak ki, amelybe vörös kőbetétet helyeztek; a rekeszek körbehatárolják a korong közepét, amelyet fehér betéttel töltöttek ki; a rekeszekkel egyvonalban a fibula pereméről egy-egy madárnyak indul ki, az ebből kiinduló nyolc fej jobbraforduló és a kampós, ívelt csőrük a következő madár fejéhez csatlakozik; a madarak nyakát két mélyedéssel töltötték ki, melyet középen egy borda határolt; a madarak csőrét hasonlóan lemélyítették; a kiálló bordákat a nyakon és a csőrön rovátkolással díszítették; a madarak fejét egy-egy kerek rekesz jelenti, amelybe vörös kőbetétet helyeztek.

29. Carnuntum/Deutsch-Altenburg [Petronell–Carnuntum] (Alsó-Ausztria, Ausztria)

Ismeretlen lelőkörmények. Bibliográfia: WERNER 1962; WINTER 1991.

Carnuntum/Deutsch-Altenburg, ismeretlen lelőhely (WERNER 1962, 37: 8; WINTER 1991, 261–263.)

29.1. madárfibula: balraforduló bronzmodell, szeme kisméretű kerek, a csőre erősen felfelé ívelő, a test ovális alakú; a hasi részen egy nagyméretű ovális alakú mező, amelyet horizontális bordák díszítenek; elöl kiugró, szögletes rész; a farka letört.

29.2. S-fibula: *Várpalota 19 típusú*, jobbraforduló aranyozott ezüstöntvény, a szeme kerek rekesz, benne vörös üveg/gránát, a csőre alig ívelt, közepe vésett; a test közepén egy négyzetes, és a nyaknál egy-egy háromszög alakú rekesz berakással; a rekeszek között egyszerű vésett spirálmintával.

30. Cserkút (Baranya vármegye)

1932 és 1935 között János Ádám gazda szőlőskertjében több sírra bukkant, kb. 28 sírból származó sírleleteket adományozott a Pécsi Múzeumnak. A megtaláló azt állította, hogy a legtöbb téglasír volt, amelyek szerint északnyugatról délkeletre tájoltak. A sírokat nem azonosították. Bibliográfia: BÓNA 1956; WERNER 1962.

Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Cserkút, ismeretlen sír 1932–1935-ből (BÓNA 1956, 197, Taf. LV: 1; WERNER 1962, 70; RÁCZ–KONCZ 2015, 419, Taf. VII: 3.)¹

30.1. kengyelfibulapár (hossz.: 9,6 cm; szél.: 3,5 cm): *Mülhofen típusú, négyszögletes fejlemezű, ovális lábú* aranyozott ezüstöntvények; a fibula feje négyszögletes, hosszabb téglalap alakú; a rövidebb oldalain kettő-kettő, hosszabb oldalán négy gombbal, a gombok tagoltak, fejük kiszélesedő hengeres, a nyakánál és a fibulánál való csatlakozásnál egy-egy filigránózott dróttal; a fejlemez peremén egy sorban nielló-berakásos háromszögek, ezt követően, a peremen belül egy filigrándrót fut körbe a fejlemezén; a kengyel közepén lépcsőzetes mintájú vésett motívumok; a kengyel közepén vastag borda, rajta két sorban nielló-berakásokkal díszített háromszögekkel, két oldalán negatív meanderfonat; a láblemez peremén egy sorban niellóval kitöltött háromszögek, majd a peremen belül filigrándrót fut körbe; a fibula láblemezének közepén kétszalagos, szögletes fonatminta fut; az állatfejes végződés Y vonala a láblemez peremének a folytatása, közepén az egy-egy niellósor összefut, alatta mandulaformájú szem és félköríves vésett szemkeret, majd egy vízszintes gyöngyözött borda választja el a szájrészt.

31. Kaposvár (Somogy vármegye)

A kaposvári Mérey-gyűjtemény együttese Kaposvár környékéről származik. A lelet között szerepel egy fibula, egy bronzcsat és egy nagy bordázott borostyángyöngy. Előkerülésének körülményei ismeretlenek. Varga Máté, a múzeum régésze megerősítette, hogy a tárgyak nem találhatóak meg a kaposvári Rippl Rónai Múzeum gyűjteményében. Bibliográfia: BÓNA 1956.

Kaposvár környéke, Mérey-gyűjtemény (BÓNA 1956, 197, Taf. LVI: 5.)

31.1. kengyelfibula: *Aschheim–Kaposvár–Oderzo–Cividale* típusú egybeöntött gombos, négyszögletes fejű és ovális lábú, ezüstfibulapár; négyszögletes fejlapjának mindhárom oldalán három-három, a fejfelé egybeöntött félgömbös gomb helyezkedik el; a kengyele rövid, a lába ovális, állatfejben végződik; a fej peremén farkasfogas díszsor;

¹ RÁCZ–KONCZ 2015, 419. oldal: tévesen Mohács a lelőhelymegjelenésnél, az előző oldalon pedig a mohácsi fibula alá a cserkúti lelőhely.

a fejlemez kisméretű, a kengyellel egyenlő szélességű, téglalap alakú mező közepén négy egymásnak háttal álló, eltérő irányokba forduló félhold alakú minta, küztük téglalap alakú vésett minta; a kengyel közepén széles borda, rajta niellósor; a két szélén kétszalagos fonat; a láb peremén niellósor, a kengyel lefutásánál két oldalon, a láblemez szélén két kiugró félkör alakú lemez; a középső motívuma több szálból álló kétszalagos fonat; az állatfejes végződés profilált, az Y-vonalán niellósor, a szem mandula alakú, a száj több vízszintes bordából áll, lapos keret veszi körbe.

32. Perchtoldsdorf (Alsó-Ausztria, Ausztria)

A bécsi Naturhistorisches Museum vásárolta meg 1899-ben a leletegyüttest, mely egy ezüsthüvelyt és egy lándzsát tartalmazott. Bibliográfia: WERNER 1962; HASELOFF 1981.

Naturhistorisches Museum, Bécs

Perchtoldsdorf, ismeretlen sír (WERNER 1962, 150, Taf. 33:3; HASELOFF 1981, 345–361.)

32.1. kengyelfibula: *Langweid B típusú*, aranyozott ezüstöntvény, a fej négyszögletes, a kengyel enyhén ívelt, a láb rombikus alakú, karéjos kiképzésű, vége lekerekített; a fej két sarkában rombusz alakú rekesz, a fej pereme hullámos, két részre osztott, a külső keret elülső oldalát kettő, a fejlemez két keskeny oldalát egy-egy *en-face* állatfej díszíti, a fejlap belső mezőjét spirálminta tölti ki; a két részt elválasztó széles bordán farkasfogas díszítés fut; a kengyelen széles borda fut végig, két oldalán ékvéséssel; a láblemez kengyel felőli harmadán egy-egy lecsüngő, nyitott és kifelé ívelt állkapcsú állatfej, félköríves szemkerettel és hegyes ovális szemmel; a láblap három sarkánál további három maszkábrázolás, mindegyikben egy-egy kerek rekesz; a láblemez belső mezőjét spirálminta díszíti, melyet egy farkasfogasdíszítéssel kitöltött borda keretel.

33. Pincehely–Papsziget (Tolna vármegye)

A Kapos folyó bal partján lévő vízzel körbezárt területen szórványként került elő a madárfibula, majd Zsiga Zsolt gyűjtőhöz. Bibliográfia: KONCZ – ÓDOR 2016.

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd

Pincehely–Papsziget, szórvány (KONCZ – ÓDOR 2016, 146–148, Abb. 2.)

33.1. madárfibula (hossz.: 4,3 cm; szé.: 1,2 cm): teljes felületén pontkörös díszű bronzöntvény; ragadozómadár ábrázolás, profilban ábrázolt fej és test, balraforduló, a csőre vastag erősen befelé ívelő, a teste hosszú, ovális, a farktolla legyezőszerű, széles.

34. Sopron [Scarbantia, Forum] (Győr-Moson-Sopron vármegye)

1979 folyamán Gömöri János Scarbantia/Sopron belvárosából, az egykori római *Forum* területéről egy S-alakú fibulát dokumentált, amely az egykori római város első langobard kori emlékeként tartható számon. Bibliográfia: GÖMÖRI 1986.

Soproni Múzeum, Sopron

Sopron, Forum (GÖMÖRI 1986, 352–353, Abb. 20.)

34.1. S-fibula: *Nikitsch–Kranj típusú*, jobbraforduló aranyozott ezüst; szeme kerek rekesz, benne piros kőberakás; a csőr enyhén ívelt, szélesebb, közepe bemélyedő, teste alig meghajló, széles; a test közepén négyszögletes, a fejnél szorosan egy-egy háromszög alakú, kiemelkedő mező; a mezők között vízszintesen bordázott a test.

35. Tatabánya–Kertváros (Komárom-Esztergom vármegye)

1965-ben Bíró E. Tatabánya–Kertváros, November 7. utca 22. lelőhelyen egy langobard kori soros temetőt tárt fel, melynek közlése azóta sem született meg. Bibliográfia: HORVÁTH 2012.

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest

Tatabánya–Kertváros, ismeretlen sír (HORVÁTH 2012, 212, 218, Fig. 3:k, Tab. 1.)

35.1. korongfibula (1.) (átm.: 3,1 cm): *Vielitz D8.75 típusú* ezüst rozetta alakú korongfibula; a kétfónás fibula belső részét két szembenálló, két helyen ívelő, hullámvonalforma díszíti, melyet filigrándrótból formáltak meg; a középső mezőt 15 szírom veszi körbe, melyet kőbetéttel töltöttek ki.

36. Tolna vármegye, ismeretlen lelőhely

Ismeretlen lelőhelyű, Tolna vármegyéből származó szórványfibula Zsiga Zsolt gyűjteményéből. Bibliográfia: KONCZ – ÓDOR 2016.

Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd

Tolna vármegye, Zsiga Zsolt gyűjteménye, ismeretlen lelőhely (KONCZ – ÓDOR 2016, 148, 151–152, Abb. 4.)

36.1. korongfibula (átm.: 2,2x2,1 cm): pontkörös bronz rozettafibula, felülete egyenes és kereszt alakban kör alakú poncolt körsorokkal felosztott; a körcikkekben elszórtan három-négy poncolt pontkörminta helyezkedik el.

37. Vinkovci [Cibalae] (Vukovár-Szerém megye, Horvátország)

Ismeretlen lelőhely. Bibliográfia: WERNER 1962.

Vinkovci, ismeretlen lelőhely (WERNER 1962, 159, Taf. 36: 33.)

37.1. S-fibula: *Várpalota 34.–Vinkovci típusú* jobbraforduló aranyozott ezüst; szeme kerek rekesz, a csőr enyhén ívelt, a test és a csőr között nincs áttörés; fibula peremén végigfutó, majd a nyakán háromszög alakú, ezt követően két vízszintes vonal alakú gyöngyözött díszítés; a közepén véssett X-motívummal.

38. Vörs–Kerékerdő (Somogy vármegye)

Fémkeresős tevékenység során előkerült szórványlelet. Bibliográfia: VON DER LOHE 1994.

Balatoni Múzeum, Keszthely

Vörs–Kerékerdő (VON DER LOHE 1994, 23–35, Abb 3., Abb. 4.)

38.1. S-fibula (hossz.: 2,8 cm; szél.: 1,5 cm): *Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú*, tűzaranyozott ezüstöntvény, áttörés a csőr és a test között nincs; feje kerek rekesz, benne piros üvegberakás, alatta poncolt aranyfólia; a csőr nyitott, egyik fele

visszahajlik a szemhez, a test alakját követve, a másik ráhajlik a test külső peremére és lekerekített a végződése; a fibula peremén két sorban nielló-berakásos háromszögek futnak, majd ezt a fibula körül egy hosszanti irányú vésett perem követi; középmotívuma egy vésett meander; a középmező és a szemek között részeket hosszanti bordákkal töltötték ki.

39. Csákvár (Fejér vármegye)

A katalógusba vett két fibula nem tartozik az eddig felsorolt lelőhelyek közé, csak egy Hampel József által készített rajzról ismert. Bibliográfia: HAMPEL 1905.

Csákvár, ismeretlen lelőhely (HAMPEL 1905, Taf. 54.)

39.1. kengyelfibula I: *Szentendre 54.–Cividale-San Giovanni 154.–Csákvár–Nocera Umbra 21.* típusú kengyelfibulatöredék (fejlemez gombokkal, kengyel és láblemez kb. 2/3-a); a félkörös fejlemezen két szembeforduló rövidített állatalak látható, melyek mellső, karommal ellátott lábait és fejüket jelenítették meg; a láblemez középmotívuma az ún. *Mödling–Montale–Weimar* típusú szalagfonat, amely két negatív szalagból álló fonatrészlet és a láblemez négy sarkában duplaívű korongszerű motívumból áll; kengyelének két oldala meandesorral díszített; az állatfej hiányzik; a fejlemez nyolc kéttagú gomb veszi körbe, végződése körte alakú, alatta gallérral, alsó tagja hengeres, a két tag között masszív merevítő fut, melyet a fibula pereméhez és a kengyel középvonalaéhoz hasonlóan farkasfogas díszítéssel emeltek ki; a kengyel lefutásának két oldalán a láblemezen kezdetleges, stilizált lecsüngő állatfejpár helyezkedik el, egy-egy félkörív alakú toldalék formájában.

39.2. kengyelfibula II: profilált állatfejjel rendelkező láblap töredéke, a láblemez kb. ¼-e kapcsolódik hozzá, rombuszmintával ellátott, eredetileg rombikus alakú.

40. Magyar Nemzeti Múzeum, egykori Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény

40.1. kengyelfibulapár I (hossz.: 10,7 cm és 10, max szél.: 4,5 cm): *Castel Trosino J* típusú aranyozott ezüst fibulapár, eredetileg gombos; feje félkör alakú, eredetileg gombokkal ellátott, ma hiányoznak, a kengyele enyhén ívelt, lába ovális alakú, oldalain lecsüngő állatfejekkel, végén nagyméretű állatfejes végződés; a fej pereme széles, poncolt díszítésű (?); a fejlemez közepén ún. „állatember ábrázolás”, vagyis két oldalon állatlábakkal keretezett emberi maszk, a fibula közepén összeér a két szembenálló négykarmos láb; a kengyel mindkét lefutásánál vízszintes gyöngyözött kiugró borda; a kengyel közepén széles borda, melyen farkasfogas díszsor húzódik, két oldalán háromrészes kétszalagos fonatminta; a láblap pereme széles, közepén két egymásnak hátatfordító teljes állatfigura, melynek mellső és hátsó lábait is ábrázolták, a lábakon három karom, a fej U-alakú, de kifelé ívelő szárakkal, gazdag gyöngyözött díszítéssel, mind a fej-, mind a láblemez állatalakjainál; a láblemez két oldalán, alsó és felső részén két lecsüngő állatfejpár; a fibula végződése profilált állatfej, erős Y-vonala farkasfogas díszítéssel hangsúlyozva, a szem mandula alakú, szemkerettel ellátva, a láb lezárása a fej alsó felét körbeölelő lapos keret, melynek két végén egy-egy állatfejpár helyezkedik el, a keret sugárirányban elhelyezkedő három darab duplavonallal díszített (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 1–2; NAGY 2007, 65–66, 67. tábla: 1–2).

40.2. kengyelfibula II: *Kühn 77. ún. Nenzheim típus,* aranyozott ezüst ékvéséses fibula, fejlemeze félkör alakú, melyet öt, a fejlemezzel egybeöntött tagolt, felső részén elvékonyodó, középső részén kerek rekesszel ellátott gomb keretel, kengyele ívelt, láblemeze a kengyellel egyenlő szélességű, alul enyhén kiszélesedő, trapéz alakú forma; a fejlemezt kettő-négy függőleges, párhuzamos vonal keretezi, amelyek balra és jobbra háromszög alakú mezőket hagynak; a fibula középvonalában széles borda, melyet farkasfogas díszítéssel töltöttek ki; a kengyel két oldalán párhuzamos vízszintes, rovátkolással díszített bordakötegek, a láblemez két oldalán függőleges irányú cikkcakkdísz helyezkedik el (BÓNA 1956, 198, Taf. LVI: 8).

40.3. kengyelfibulapár III: *Kühn 22. típusú* aranyozott ezüst kengyelfibula, vésett sugaras díszű fejlemezű; fejlemezüket öt-öt gomb kereteli, hengeresek, a fejlemezzel egybeöntöttek, csúcsuk enyhén elvékonyodó, tagolt, rajtuk egy-egy kör alakú rekesz; a kengyel ívelt, a láblemez a kengyellel egyenlő szélességű, alsó részén enyhén kiszélesedő trapéz alakú; a fibula középvonalán széles borda fut, neillóval díszített; a kengyel két oldalán függőleges párhuzamos bordák, a láblemez két oldalán függőleges irányú cikkcakkminta fut (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 11–12).

40.4. kengyelfibula IV: *Kühn 60., ún. Irsching típusú* aranyozott ezüst kengyelfibula; fejlemezüket öt-öt gomb kereteli, hengeresek, a fejlemezzel egybeöntöttek, csúcsuk enyhén elvékonyodó, tagolt, rajtuk egy-egy kör alakú rekesz; a kengyel ívelt, a láblemez a kengyellel egyenlő szélességű, alsó részén enyhén kiszélesedő trapéz alakú; a fejlemezt két borda tagolja, a belső mezőben a fejlemez gombok felőli oldalának irányából induló, mindkét oldalán a fejlemez közepe felé egyszer feltekeredő három-három spirálminta helyezkedik el; kengyelét sűrű vízszintes irányú, párhuzamos bordák tagolják; a láblemez középvonalán széles borda fut, neillóval díszített, két oldalán függőleges irányú cikkcakkminta fut (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 13).

40.5. kengyelfibula V: *Kühn 21. típusú,* rácsmintás fejlemezű aranyozott ezüst kengyelfibula; fejlemézét négy gomb kereteli, a középső kiesett, a gombok hengeresek, a fejlemezzel egybeöntöttek, csúcsuk enyhén elvékonyodó, tagolt, rajtuk egy-egy kör alakú rekesz; a kengyel ívelt, a láblemez a kengyellel egyenlő szélességű, alsó részén enyhén kiszélesedő trapéz alakú; a fejlemezt vésett rácsminta tölti ki, melyet egy rovátkolt borda keretel; a fibula középvonalán széles borda fut, kopott; a kengyel és a láblemez két oldalán függőleges irányú cikkcakkminta fut (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 14).

40.6. S-fibulapár: *Schwechat–Pallersdorf típusú,* jobbraforduló aranyozott ezüstfibula, valószínűleg párok, egyik példány fele törött; szemek kerek alakú rekeszek, csőre erősen íveltén hajlik a testre, közepén barázda, a csőr és a fej között dudor; a nyakon egy-egy háromszög, a test közepén egy négyzet alakú rekesz; a rekeszekben vörös almandinberakás; a rekeszek között hosszanti irányú bordákkal (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 6–7).

40.7. madárfibulák: három ékvéséses típusú madárfibula, kettő egy párt alkot, a másik ugyanaz a típus, de törött; a madáralakok jobbra fordulnak, a teste keskeny, a test kétharmadát alkotó nyak nagy ívet ír le, a csőr kisebb méretű, amely a madár hasából kiinduló horgas karomhoz csatlakozik; a szárny kisméretű, háromszög alakú, a farktoll felett közvetlenül, a test alsó harmadában helyezkedik el; a testét és farktollát hosszanti

irányú ékvéséssel, hasát koncentrikus négyszögmintával, szárnyát ék alakú mintával díszítették, szemébe kőbetétet helyeztek (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 8–10).

40.8. korongfibula I: *forgó madárfejes fibula*, a fibula alapja korong alakú és sugárirányban rekeszekre osztották: nyolc rekeszt alakítottak ki, amelybe vörös kőbetétet helyeztek; a rekeszek körbehatárolják a korong közepét, amelyet fehér betéttel töltöttek ki; a rekeszekkel egyvonalban a fibula pereméről egy-egy madárnyak indul ki, az ebből kiinduló nyolc fej jobbraforduló és a kampós, ívelt csőrük a következő madár fejéhez csatlakozik; a madarak nyakát két mélyedéssel töltötték ki, melyet középen egy borda határolt; a madarak csőrét hasonlóan lemélyítették; a kiálló bordákat a nyakon és a csőrön rovátkolással díszítették; a madarak fejét egy-egy kerek rekesz jelenti, amelybe vörös kőbetétet helyeztek (BÓNA 1956, 198, Taf. LVI: 3).

40.9. korongfibula II: *forgó madárfejes fibula*, a fibula alapja korong alakú a közepén egy kör alakú rekesszel, benne egy domború kőbetét, ezt két koncentrikus kör borda veszi körbe, majd folytatólagosan fektetett S-alakú spirálok és egy újabb borda; a korong pereme erősen kiemelkedő, poncolt díszű; nyolc téglalap alakú, keresztbenbordázott madárnyak indul ki a pereméből, a jobbraforduló és kampós, ívelt csőrük a következő madár fejéhez csatlakozik; a madarak nyakát két mélyedéssel töltötték ki, a fej és a csőr találkozásánál dudor (*Nasenwulst*); a madarak szeme helyén egy-egy domború kőbetét ül (BÓNA 1956, 198, Taf. LVI: 1).

40.10. korongfibula III: *Vielitz D7.68 típusú ezüst rozettafibula*, a kétfónás fibula belső zónájában három ellentétes irányba forduló, egymással összeérő, egyszer feltekeredő végű, félkör alakú motívum helyezkedik el; a külső zónát 12 kőbetéttel kitöltött szírom alkotja (BÓNA 1956, 198, Taf. LII: 4).

Cseh-medence

41. Bučovice (Vyškovi járás, Csehország)

41.1. Bučovice 1. sír (ČIŽMÁŘ 1992, 301; Obr. 2; 5.)

- **sír:** 50-60 év körüli nő, DNy-ÉK tájolású, a rablás nem megfigyelhető, a munkagépek erősen megbolygatták, főként a mellkasi részt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés** (hossz.: 13, 7 cm): felsőnyélállású ép darab; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngynyaklánc:** 3 darab gyöngy, 1 háromszögletű átmetszetű borostyángyöngy (*átm.:* 0,8 cm); 1 hengeresgyöngy, belül fehér üveg, kívül díszes bronzlemezzel borítva (*átm.:* 1,1 cm); 1 lapítottgömb alakú piros üveg, rajta sárga hullámvonallal (*átm.:* 1 cm); *helyzetük:* a mellkason.
  - **vascsat** (*átm.:* 3,5 cm): ovális csatfej, ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **bronzcsat** (*átm.:* 1,7 cm): kisméretű, ovális fejű csat, pajzsostövisű pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógombok I-II** (*átm.1:* 3,9 cm; *átm.2:* 3,4 cm): bikónikus alakú agyagorsógombok; *helyzetük:* a lábon (?).

41.2. Bučovice 2. sír (ČIŽMÁŘ 1992, 301–302; Obr. 1–2.)

- **sír:** 20-30 év körüli nő, Ny-K tájolású, a másodlagosan felnyitott sír, emellett a munkagép erősen megbolygatta a sírgödör nyugati felét, csak a két alsó lábszár in situ, a többi csont szétszórva a sírgödör alján.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 4 darab gyöngy, 1 lapítottgömb alakú piros (*átm.:* 0,6 cm); 2 lapítottgömb alakú sárga (*átm.:* 0,6–0,7 cm); 1 gömb alakú piros, sárga hullámvonalas (*átm.:* 0,7 cm); *helyzetük:* a sírgödör alján szétszóródva.
  - **vaskés** (hossz.: 11,2 cm): a hegye törött; *helyzete:* a bal combcsont eredeti helyén, annak külső felén.

42. Čelákovice–Záluží (Kelet-prágai járás, Csehország)

42.1. Čelákovice–Záluží 1. sír (SVOBODA 1965, 282, LXXXVII: 3; 5; 9; 11.)

- **sír:** női (a leletek alapján).
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **kengyelfibula:** Kühn 6., ún. *Pfullingen* típusú, aranyozott ezüst félkörös fejlemezű, a kengyellel egyenlőszéles, téglalap alakú láblemezű fibula; a fejlemezén a kengyeltől induló, kétfelé ágazó, egyszer feltekeredő spirálminta; a fej közepén egy gomb, amely hosszúkás, vége elvékonyodó, gömbben végződik; a kengyel közepén széles borda, amely a láblemezen is folytatódik; a bordán két sorban niellóval kitöltött háromszögsor fut, a kengyelen igen erősen kopott; a széles bordát a kengyelen három-három vékonyabb borda vesz közre; a középső borda két oldalán, két vízszintes bordával három egyenlő részre osztott a láblemez, a bordák által felosztott mezőkben vízszintes, párhuzamos sorokban háromszög/ék alakú vésett díszek futnak, minden mezőben két-két sorban; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés:** ismeretlen; *helyzete:* ismeretlen.
  - **szőrcsipesz:** bronzból készült, töredékes, a szára egyenlően szélesedő; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vascsat:** ismeretlen; *helyzete:* ismeretlen.

42.2. Čelákovice–Záluží 5/I. sír (SVOBODA 1965, 283; Tab. LXXXVIII: 1–6.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a láb csontjai in situ, a felsőtest csontjai bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 3 darab agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **kengyelfibula:** *Várpalota 5–Udine–Čelákovice* (vagy *Záluží–Várpalota*) típusú aranyozott ezüstöntvény, fejlemeze félkör alakú, eredetileg hét darab tagolt gombbal, a gombok hengeresek, a fejük lapítottgömb alakú, középen kiemelkedő bordával, rovátkolással díszítve; a kengyel enyhén meghajló, a láb a kengyellel egyenlő szélességű és állatfejes végződésű; a fejlemez peremén vésett vonal fut végig, a fej felső peremének két oldalából két-két szétágazó félig feltekeredő spirálminta indul; a kengyel közepén széles borda; a kengyel mindkét oldalán három-három lefelé néző spirálmotívum; a láb rövid, téglalap alakú, a közepén téglalap alakú rekesszel, benne kőberakással, a rekesz két oldalán egy-egy S-alakú spirállal; az állatfejes végződés téglalapszerű, az Y-vonal felső része dupla kerettel kiemelve, a szem mandulaalakú, a száj különáll a fejtől, legyezőszerűen kihajlik; **helyzete:** a jobb combcsont felső harmadán.

▪ **bronzcsat I:** ovális alakú, ráhajló pecekkel, a pecek bázisa kör alakú; **helyzete:** a jobb térd alatt a sípcsonton

▪ **bronzcsat II** (átm.: 2,3x1,4 cm): D-alakú csatfejű, gerezdelt/bordázott díszű, pecke töredékes; **helyzete:** a két alsólábszár között.

42.3. Čelákovice–Záluží 11/VII. sír (SVOBODA 1965, 284; Tab. XC: 4; 6–16.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest teljesen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 2 darab agyagedény, bronz- és vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **S-fibula:** *Stößen–Záluží* típusú, balraforduló aranyozott ezüstöntvény, a feje félkör alakú/csepp formájú, szeme pontszerű, melyet poncolt pontok vesznek körbe; a csőr vékony, teljesen rásimul a fibula külső peremére, az alsó csőr visszahajlik a test és a fej közötti áttöréshez; a fibula testét vízszintes irányú bordák díszítik; **helyzete:** a mellkason.

▪ **vaskés I:** töredékes; **helyzete:** a mellkason.

▪ **orsógomb** (átm.: 2,8 cm; mag.: 1,6 cm): agyagból készült, kónikus alakú; **helyzete:** a bal kéz mellett.

▪ **üveggyöngy:** hengeres alakú, sárga alapon kék-fehér szemekkel; **helyzete:** a bal kéz mellett.

▪ **kulcspár** (hossz.1: 8,3 cm; hossz.2: 8,6 cm): bronzból készültek, az egyik tolla L-alakú, szára vízszintes vonalakkal díszített; a másik tolla E-alakú, rajta poncolt cikkcakkminta; **helyzete:** a test bal oldalán.

▪ **szűrőkanál** (hossz.: 10,6 cm): bronzöntvény, szára egyszerű, végén bevágással díszített, a kanálrésze kereszt alakban 4 helyen átlukasztott; **helyzete:** a test bal oldalán.

▪ **vaskés II:** középső nyélállású, ép darab; **helyzete:** a test bal oldalán.

42.4. Čelákovice–Záluží 15/X. sír (SVOBODA 1965, 285; Tab. LXXXIX: 4–9.)

- **sír:** idős nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: in situ csak a láb csontjai és a koponya.
- **viselethez nem tartozó elemek és melléklet:** gyanta.
- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 5,8 cm): *Mülhofen* típusú aranyozott ezüstöntvény, négyszögletes fejlemezű; ötgombo, a gombok nyújtottak, a fejük gömbszerű, alatta két vízszintes borda; lába ovális, állatfejben végződik; a fejlemezen a négy sarokba forduló geometrikus lépcsőzetes minta, a kengyel közepén és ennek két oldalán bordadísz, a két szélső

rovátkolt, a láblemezen szögletes fonatminta; az állatfejes végződés egyszerű, stilizált, az Y vonal és a szem domborítva; *helyzete*: a medencén.

▪**vascsat**: ovális, enyhén B alakú ráhajló pecekkel; *helyzete*: a combcsontnál.

▪**orsógomb**: agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete*: ismeretlen.

42.5. Čelákovice–Záluží 16/XI. sír (SVOBODA 1965, 285; Tab. LXXXIX: 1–3.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a csontok rossz megtartásúak, in situ a lábszárcsontok és a medence áll, a többi bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**függő** (*átm.*: 1,3x1,1 cm): vese alakú díszfüggő, nyakláncba fűzhető; a függesztőfüle bordázott, a függő széle granulációval díszített, hosszában három egyenlő rekeszre osztották, középen szürke, két oldalán piros berakással; *helyzete*: a medence környékén, a csigolyáktól jobbra.

▪**ezüstgomb**: nagyfibulához tartozó gomb (?); *helyzete*: betöltésben.

42.6. Čelákovice–Záluží 22/XVII. sír (SVOBODA 1965, 286; Tab. XCIII: 12–14.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, valószínűleg másodlagosan felnyitott sír: a váz sérült, a koponya betörve.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**üvegyöngy**: hengeres alakú, opálos felületű; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.

▪**kengyelfibula**: *ovális lábú, fogófejes típusú, svasztikával ellátott variánsú*, ékvéséses díszű fibula, aranyozott ezüstöntvény; kengyele enyhén ívelt, a lába ovális, állatfejes végződésű; a fej közepén rombusz alakú mező, benne svasztikával, a rombusz oldalaitól a fogófej csúcsai felé hosszanti irányú bordák; a kengyel közepén széles borda, két oldalán hosszanti irányú, rovátkolt díszű bordázás; a láb peremén egyenes vésett vonal, melyet rovátkolt borda követ; a láblemez közepén geometrikus, szögletes fonatminta; az állatfejes végződés egyszerű, háromszög alakú, a szem mandulaalakú, külön szájkiképzés nem figyelhető meg; *helyzete*: ismeretlen.

42.7. Čelákovice–Záluží 26/XXI. sír (SVOBODA 1965, 287; Tab. XCIV.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott, bolygatott temetkezés.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, állatcsont (sertés), orsógomb, olló.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**gyöngynyaklánc**: összesen 19 darabból; ebből 1 szabálytalan alakú borostyán (*átm.*: 2,2 cm); a többi üveg, 1 szürke kisméretű (*átm.*: 0,9 cm); 1 cipó alakú barna- és sárgapettyes; 1 hasonló díszítésű szürke bikónikus és 2 kisebb méretű (*átm.*: 0,7 cm); 2 barna szabálytalan kónikus alakú (*átm.*: 0,9 cm); 1 bikónikus színtelen (*átm.*: 0,5 és 0,8 cm); 3 gyűrű alakú zöldesszínű; 2 hordó alakú kék (*átm.*: 0,4 cm); 3 gömb alakú (*átm.*: 0,2 cm); *helyzetük*: a mellkason.

▪**aranysoildusfüggő** (*átm.*: 2,1 cm): Anthemia császár (467–472) solidusa, függesztőfül bordázott; *helyzete*: az állkapocs alatt.

▪**Cypraea-függő**: töredékes darab, egyik végén vaslenyomat; *helyzete*: a mellkason.

▪**S-fibulapár** (*átm.*: 2,6 cm): Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú aranyozott ezüstöntvények, jobbraforduló darabok, a szem kerek rekesz, a csőr nyitott, a felső csőre lekerekített és a fibula külső felére simul rá, az alsó csőr behajlik a fej alá; a csőr-fej-test között egy oldalon kisméretű áttörés; a fibula közepén rombusz alakú mező, benne vésett meanderminta; a fibula testét hosszanti irányú bordák díszítik; *helyzetük*: a medence két oldalán.

▪**vascsat I** (*átm.*: 1,9x2,1 cm): ovális, kisméretű, pecke hiányzik; *helyzete*: a bal kéznél.

- **vascsat II** (átm.: 5,8 cm): nagyméretű, kerek csatkarika, pecke vékony, töredékes; *helyzete*: a medencénél.
- **orsógomb** (átm.: 2,8 cm; mag.: 1,5 cm): agyagból készült, fekete, bikónikus alakú; *helyzete*: a jobb kéz külső felén, attól délre.

42.8. Čelákovice–Záluží 27/XXII. sír (SVOBODA 1965, 287; Tab. XCV.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: csak a jobb láb in situ, a többi csont egy kupacban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés, agyagedény, karikatöredék, bronzöredék, cserepek, láncszemek (csak a leltárban említik).
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: összesen 6 darab gyöngyből, ebből 1 bikónikus alakú fehér, 1 zöld töredék, 1 sárga és 1 barna gyűrűszerű darab; *helyzetük*: a koponyánál.
  - **horgony alakú veret (?)**: töredékes, horgonyra emlékeztető, szélén és közepén poncolt pontmintával és félholdakkal díszítve; *helyzete*: a térdek között.
  - **orsógomb**: sötét, feketésbarna, bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a bal lapocka mellett.
  - **bronzkarikák**: töredékesek; *helyzetük*: a medence bal oldalán, a takácskés mellett.
  - **vascsat**: töredékes; *helyzete*: a bal combnál.

42.9. Čelákovice–Záluží 28/XXIII. sír (SVOBODA 1965, 287–288; Tab. XCVI.)

- **sír**: 8 év körüli kislány sírja, a bolygatás állapotáról nincs információ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: 2 agyagedény, állatcsontok, 2 bronzöredék, bronzkarikák, bronzszeg.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **díszfüggő**: aranyból készült kerek lemezfüggő, filigrándrót kereteli, közepén három volutaszerű filigránminta, amelyek háttal egymásnak, a függő pereme felé fordulnak, a füle bordázott; *helyzete*: a koponya alatt.
  - **vaskés**: középső nyélállású, erősen töredékes, markolatán famaradványokkal; *helyzete*: a medencén.
  - **Cypraea-függő**: az átfűrt felénél rákorrodálódott vasmaradványokkal; *helyzete*: a medencénél.
  - **millefiori**: kék és zöld színű, korong alakú; *helyzete*: a medencén.
  - **üveggyöngyök**: több gyöngy, számuk kérdéses, zöldesbarna, rajta szabálytalan sárga és barna sávok, ezek hullámvonalak vagy egyszerű vonaldíszek; barna és fekete kisméretű gyöngyök; *helyzetük*: ismeretlen.
  - **bronzcsat**: miniatűr csat, négyszögletes, ráhajló pecekkel; *helyzete*: ismeretlen.

42.10. Čelákovice–Záluží 34/XXX. sír (SVOBODA 1965, 289; Tab. XCIX: 1–12; DROBERJAR 2008, 9.)

- **sír**: 30 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: nincs egy csont sem in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: 2 agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 6 darab üveggyöngy, 1 kék hengeres fehér sávokkal, 2 darab kék hengeres és 1 zöldes-fehér hengeres; 1 nagyobb korong alakú szürke üveg sárga betétekkel; *helyzetük*: ismeretlen.
  - **S-fibula** (hossz.: 2 cm): *Stössen–Záluží típusú* ezüstöntvény, szeme kerek, kidomborodó, a felső csőr teljesen ráhajlik a testre, az alsó visszahajlik a fejhez; a fej és a test között kisméretű kerek áttörés; a testén sűrű vízszintes bordázás; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vascsat** (átm.: 2,6x2 cm): ovális alakú csatkarika, pecek hiányzik; *helyzete*: ismeretlen.
  - **vaskéstöredék** (hossz.: 5,5 cm); *helyzete*: ismeretlen.
  - **fibulagombok**: vékony, hengeres fibulagombok, 3 darab; *helyzetük*: ismeretlen.

42.11. Čelákovice–Záluží 39/XXXV. sír (SVOBODA 1965, 290; Tab. CII: 1–9; 11–16.)

- **sír:** 50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a kéz csontjai és a lábak in situ, a koponya Ny-ra mozdult el, a bordák és a felsőtest csontjai bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 2 agyagedény töredéke, vastöredék, bronztöredék, állatcsont.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkulcspár:** masszív öntött kulcsok, száruk egyszerű, lapos, közepén és végén gömbszerűen kiszélesedik; a tolluk horgonyalakú, alul szélesek, a horgonyok csúcsosan szűkülnek, egyik darabnak letört az egyik tollja; *helyzetük:* a medencénél.
  - **bronzkarika:** kerek átmetszetű, egyik oldalán elvékonyodó; *helyzete:* a medence bal oldalán.
  - **vaskés:** töredékes; *helyzete:* a medence mellett.
  - **bronzcsatok I–II:** trapéz alakú lapos csatfej ráhajló pecekkel ellátott cipőcsatok; *helyzetük:* mindkét comb alsó felében, azok külső oldalán.
  - **szíjvégek I – II** (hossz.: 4 cm): bronzból készült, díszítetlen darabok, egyik jobb állapotú, két sarkában, a lekerekített végén és a középvonalának két szélén szegeccsel rögzítve, a másik töredékesebb, vége hegyesebb, két sarkában szeglyekkel; *helyzetük:* a csatok alatt, az alsó lábszáraknál.

42.12. Čelákovice–Záluží 46/XLII. sír (SVOBODA 1965, 291–292; Tab. CIV: 1–3.)

- **sír:** női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a váz erősen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tojáshéj.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 16 darab gyöngy, ebből 1 borostyán, 1 ezüst, a többi üveg; 1 bikónikus borostyán (átm.: 2,5x1,5 cm); 1 zöldeskék alapon hosszanti bordákkal díszített hengeres darab (hossz.: 1,26 cm; szél.: 1 cm); 1 kónikus alakú zöld, felületén vízszintes bordákkal (hossz.: 2,6 cm; átm.: 2 cm); 1 korong alakú szürke, sárga és barna sávózással (hossz.: 1,5 cm; szél.: 0,7 cm); 1 gömb alakú szintelen (átm.: 0,8 cm); 1 hengeres törtfehér, barna mintával (hossz.: 1 cm; szél.: 1 cm); 1 hordó alakú sötétkék üveg sárga betétekkel (hossz.: 3 cm; szél.: 1,8 cm); 1 korong alakú kék, rajta három fehér ponttal (átm.: 1,5x0,7 cm); 1 hengeres fehér, agyagszerű anyagból (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,5 cm); 1 korong alakú, rajta 5 fehér pettyel (átm.: 1,8x0,8 cm); 1 zöld lapítottgömb alakú (átm.: 2,4x1,5 cm); 1 ezüst hordóalakú (hossz.: 1,7 cm; átm.: 1,4 cm); 1 hengeres barna sávózással és sárga pettyekkel borított (hossz.: 1,1 cm; szél.: 0,7 cm); 1 hengeres világossárga sötétkék spirálokkal díszített (hossz.: 1,9 cm; szél.: 1,8 cm); 1 sötétkék gomb alakú (átm.: 1,3x0,9 cm); 1 korong alakú sárga (átm.: 0,8x0,5 cm); *helyzetük:* a mellkas felső részén in situ.
  - **kengyelfibula** (hossz.: 4,5 cm): trapéz alakú lábbal ellátott fogófejes fibula, aranyozott ezüst darab; a kengyel erősen meghajló, a láb trapéz alakú, feje ékvéséses háromszögekkel díszített; a kengyel közepén széles borda, rajta két sorban poncolt félkörökkel, mindkét oldalán két-két vésett hosszanti irányú vonallal; a láb ékvéséses díszű, vésett peremmel, a kengyel felőli oldalon egy keretbe foglalt háromszög motívummal, majd egy vízszintes bordával, végül egy keretbe foglalt X-alakú motívummal díszítve; *helyzete:* ismeretlen.
  - **bronzcsat** (átm.: 3x2,2 cm): ovális, pecke elvékonyodó, ráhajlik a csatfejre; *helyzete:* a medence jobb oldalán.

42.13. Čelákovice–Záluží 49/XLV. sír (SVOBODA 1965, 292–293; Tab. CIII: 1–4.)

- **sír:** női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott: a koponya, a bal felkar és a medence hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **kengyelfibulapár:** *Reuden típusú, félkörös fejlemezű, a fejfel egybeöntött, stilizált gombokkal*, a lába rombikus, aranyozott ezüst; a fején a kengyelből két irányba ívelő spirálminta, 8 stilizált gomb, amelyet egy pontköröszerű díszítmény alkot, ezek teljesen rásimulnak a fej vonalára; a kengyel közepén széles borda, a lábmező hálómintával díszített; lezárásánál három pontkör alakú, háromszögformában elhelyezkedő motívum; *helyzete:* a jobb medence helyén.
- **vaskés** (hossz.: 14,9 cm): ép példány; *helyzete:* a bal combon, a medence körül.
- **díszgyöngy** (átm.: 2,1 cm; mag.: 2,7 cm): barnásfekete üveg, gerezdelt, gömb alakú; *helyzete:* a térdek között.

42.14. Čelákovice–Záluží 54/L. sír (SVOBODA 1965, 293; Tab. CVIII: 9–13.)

- **sír:** idősebb nő (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a sírban csak az alsó lábszárcsontok in situ, a combcsontok a gödör közepén, a fej és a karcsont a gödör Ny-i végében.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 3 darab üveggyöngy, 1 hengeres kék és 1 hengeres sárga (átm.: 0,8; 0,8 cm), 1 barna korong alakú 3 sárga pettyel (átm.: 0,9 cm); *helyzetük:* a sírgödör közepén.
  - **vascsat:** ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a sírgödör középső harmadában.

42.15. Čelákovice–Záluží 58. sír (SVOBODA 1965, 294; Tab. CIX: 6–10.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, lándzsa (valószínűleg nem ebbe a sírba tartozott).
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **kengyelfibula:** *Eisleben–Stössen típusú*, aranyozott ezüst, a feje félkör alakú, rajta három tagolt gombbal, a gombok két gömbből állnak; a kengyel erősen meghajló, a láb kisméretű és állatfejben végződik; a fejlemez felső peremétől a két széléig egy-egy spirálminta indul ki; a kengyel közepén széles, alig kiugró borda, két oldalán poncolt pontok alkotta cikkcakkminta fut; a láb vízszintesen bordázott, kisméretű; az állatfejes végződésnél az Y vonal alig kiugró, a szemek mandulaalakúak; *helyzete:* ismeretlen.
  - **szíjvég:** ezüsből készült, vége kissé hegyes, mintázata kidomborodó Y vonal; *helyzete:* ismeretlen.
  - **agancsfésű töredéke:** egysoros agancsfésű domború fogójának töredéke; a fogó végét három függőleges bekarcolt vonallal, a fogó peremét kettő-kettő bekarcolt vízszintes vonallal díszítették; *helyzete:* ismeretlen.

43. Jiřice (Nymburki járás, Csehország)

43.1. Jiřice 14. sír (SVOBODA 1965, 243; Tab. LX: 2.)

- **sír:** női (nem állítható biztosan), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: csak a jobb láb in situ, a többi csont szétszóródva a sírgödör alján, vagy hiányzik, a koponya hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek**
  - **csontkorong** (átm.: 6,1x5,7 cm): talán agancs (?); szabálytalan formájú, közepén nagy lyukkal, felülete csiszolt; *helyzete:* a betöltésben.

44. Klučov–Český Brod (Kolíni járás, Csehország)

44.1. Klučov–Český Brod 10. sír (KUDRNÁČ 1952, 111; SVOBODA 1965, 246; Tab. LV: 3; 4; 6.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngy:** kék, hordószerű; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vascsat:** ovális alakú, pecke erősen ráhajló *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskarika:** töredékes, erősen korrodálódott; *helyzete:* ismeretlen.

44.2. Klučov–Český Brod 15. sír (KUDRNÁČ 1952, 110; Obr. 49; 70; SVOBODA 1965, 247; Tab. LVI: 1–3; 6; 7.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vaskampó, vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkarkötő töredéke:** La Tène kori dudoros karkötő töredéke; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vascsat** (átm.: 3,6x2,8 cm): ovális vascsat ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskarika:** töredékes, kisméretű; *helyzete:* ismeretlen.
  - **borostyángyöngy:** poliéderes alakú, hosszanti irányban átfurattal; *helyzete:* ismeretlen.
  - **üveggyöngy:** sárgásfehér alapon zöldesszürke pettyekkel, lapítottgömb alakú; *helyzete:* ismeretlen.
  - **agancsfésű (?)**; *helyzete:* ismeretlen.

44.3. Klučov–Český Brod 18. sír (KUDRNÁČ 1952, 109–110; Obr.: 68; SVOBODA 1965, 245–248, Tab. LVI: 8–18.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír, a temetőben a legmélyebb és a leggazdagabb, egyéb információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula:** Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú, jobbraforduló; szeme kerek rekesz, a köberakás hiányzik; csőre nyitott, a felső csőre a fibula külső peremén visszaperdül, vége lekerekített, az alsó a fej alá hajlik; a test külső peremén rovátkolással, a test közepén meanderminta fut végig; *helyzete:* ismeretlen.
  - **szőrcsipesz** (hossz.: 5,5 cm): bronz, a teste trapéz alakú és egyenletesen szélesedő; *helyzete:* ismeretlen.
  - **szűrőkanál** (hossz.: 16,3 cm): ezüstből készült, a kanálrész kicsi, az áttörések kereszt alakban helyezkednek el; a szára felől a kanálrészt követően két egymással szembeforduló háromszögminta; a kanál peremét és a szárát is poncolt mintákkal díszítették (szélén félhold és pont alakú, közepén rácsozott rombuszminta); a szár legvége letört; felületére korrodálódott finom lenszerű anyag és rézpatina; *helyzete:* ismeretlen.
  - **bronzkulcspár:** bronzlemezről kivágott kulcsok, száruk díszítetlen, a tolluk S-alakú, egyik darabnak letört a feje; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 2 darab, egyik barna üveg (átm.: 0,8 cm), a citromsárga hengeres; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **vaskés:** töredékes, erősen korrodálódott; *helyzete:* ismeretlen
  - **agancsfésű:** egysoros agancsfésű; a fogója téglalap alakú, közepén enyhén domború; a fogó peremén kettő-kettő bekarcolt vízszintes vonallal, a fogazott lemezeket és a fogót összefogó vasszegecsek között pontkörmintával díszítve; *helyzete:* ismeretlen.

44.4. Klučov–Český Brod 20. sír (KUDRNÁČ 1953, 40–461; Obr.: 211; 212; SVOBODA 1965, 247; Tab. LVII: 1–5.)

- **sír:** 65-70 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok többsége hiányzik, a koponya, az alsó állkapocs, két csigolya, a váll csontja és egy combcsont megmaradt
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 2 agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 2 darab üveggyöngy, egyik kisméretű sárga, a másik nagyméretű, szürke alapon citromsárga íves díszítésű; *helyzetük:* a kisebb ismeretlen, a nagyobb a sírgödör közepén.
  - **agancsfésű:** egysoros agancsfésű; a fogója téglalap alakú, közepén enyhén domború; a fogazott lemezeket és a fogót összefogó szegecsek között pontkörmintával díszítve; a szélein lévő fogazott csontlemezekeken négy-négy, négyszögben elhelyezett pontkörminta dísszel; *helyzete:* ismeretlen

44.5. Klučov–Český Brod 22. sír (KUDRNÁČ 1953, 462–463; Obr. 201; 213; SVOBODA 1965, 247–248; Tab. LVIII: 1–9; 15; LV: 7.)

- **sír:** 25 év körüli nő, tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok nagy része a sír Ny-i felében, a bal hosszanti oldal mellett egy halomban, de sírgödör teljes területén szétszórva csontok vannak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, faedény peremverete, koporsóveret.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula:** *Güttingen* típusú, *meanderdíszes fibula*, a szemek kerek, pereme széles, rajta niellóval kitöltött pontdíszekkel, belül bemélyed, a csőr alig ívelten csatlakozik a testhez; a fibula külső peremén rovátkolás fut végig, amely niellóval van kitöltve, a belső mező szögletes fonatmintával kitöltve; *helyzete:* a sírgödör északi (bal hosszanti) oldalánál.
  - **szíjvégek** (hossz.: 3 cm; szél.: 1 cm): ezüstsíjvégek, végük hegyes, a szíjszorító részük egyenesen levágott, közepén szegeccsel, a közepe kidomborodik; *helyzetük:* a sírgödör alsó végében.
  - **bronzkarika** (belső átm.: 1,7 cm) egyszerű bronzkarika, kerek átmetszettel; *helyzete:* a sírgödör közepén.
  - **üveggyöngy** (átm.: 0,8 cm): lapítottgömb alakú, sötétlila; *helyzete:* a sír nyugati végében.
  - **vaskés** (hossz.: 10,5 cm): markolata hiányzik, pengéje töredékes, korrodálódott; *helyzete:* ismeretlen.

45. Lochenice IX. (Hradec Králové járás, Csehország)

45.1. Lochenice IX/2. sír (ZEMAN 1990, 80–81; Obr. 32; 33.)

- **sír:** ad. I. korú nő, NyÉNy-KDK tájolású, bolygatott sírja: a munkagép a medencétől a fejig elbontotta a sírt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** szváb fazék, vasrúd, gyanta.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzcsat** (átm.: 2,4x1,6 cm): ovális alakú, pecek nélküli, rajta textilmaradvány; *helyzete:* medencénél.
  - **vaslánc** (hossz.: 5,1): több karikából álló, erősen korrodálódott; *helyzete:* két comb között.
  - **vaskés** (hossz.: 4,8 cm; szél.: 1,1 cm): penge fele maradt meg; *helyzete:* a sírgödör bal alsó sarkában.
  - **vascsat** (átm.: 1,7x1,4 cm): kisméretű, ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.

- **díszfüggő** (átm.: 4,2 cm; mag.: 1,7 cm): korong alakú szepiolitfüggő, egyik oldalán erős kopásnyom; *helyzete*: a két comb között, a térd fölött.
- **átfúrt állatfog** (hossz.: 2,4 cm): hód alsó metszőfogából készült, átfúrt függő; *helyzete*: a sírgödör jobb hosszanti oldalán.

45.2. Lochenice IX/3. sír (ZEMAN 1990, 81; 84; Obr. 32; 34.)

- **sír**: mat. korú nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a koponya torzított volt, a felsőtest csontjai elmozdulva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibula** (hossz.: 4,5 cm): *fogófejes, enyhén rombikus lábú fibula*; a kengyele enyhén meghajló, felületét poncolt pontkörminta díszíti; *helyzete*: a mellkas felső részén, a gerinc jobb oldalán.
  - **vascsat** (átm.: 3,9x2,4 cm): ovális alakú, pecke töredékes; *helyzete*: a jobb medencelapát külső részén.
  - **vaskés** (hossz.: 13,6 cm; szél.: 1,4 cm): viszonylag ép, a hegye letört; *helyzete*: a bal combcsonton.
  - **agancsfésű** (hossz.: 12,1 cm; szél.: 3,6 cm): egysoros, fogója enyhén domború; a fogazott lemezeket és a bordákat kilenc bronzszegecs tartja össze; a fogak felőli oldalán két vésett vízszintes vonal, felette a szegecsesek között pontkörminták viszonylag szabályos, háromszög alakú elrendezésben; *helyzete*: a bal combcsonton.
  - **orsógomb** (átm.: 3,2–3,3 cm; mag.: 1, cm): sötétbarna agyagból készült, bikónikus; *helyzete*: a betöltésben, a sírgödör NY-i oldalán.
  - **szőröcsipesz** (hossz.: 5,6 cm): bronzból készült, a szára egyenletesen bővül, felül, a fogójánál bekarcolt háromszögmotívummal; *helyzete*: a sírgödör ÉNy-i, hosszanti falánál.

45.3. Lochenice IX/4. sír (ZEMAN 1990, 84–90; Obr. 31; 35–36.)

- **sír**: női, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest és a medence csontjai bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: szváb fazék, vastöredék, üvegtöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibula** (hossz.: 6,1 cm): *fogófejes, fején többszörös rombuszmintával díszített, ovális lábú típus (Hansen BFZange 2)*; aranyozott bronz; kengyele enyhén meghajló, lába ovális alakú és állatfejben végződik; a fejlemez közepén többszörös rombusz alakú minta, a fogófej négy csücskében háromszög alakú ékvéséssel; a kengyel közepén borda fut; a láblemez széle többszörösen bordázott, közepén szögletes fonatminta fut; az állatfej végződés Y vonala poncolt, alatta kétmandula alakú szemmel; *helyzete*: a jobb kar külső oldalán.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,3 cm): *Stössen–Záluží típusú*, aranyozott ezüst, balraforduló, a szeme kerek, kidomborodó, koncentrikus körökkel kitöltve, a felső csőr egyenesen simul a testre, az alsó a fej alá ível; a testet vízszintes irányban bordázták; *helyzet*: ismeretlen.
  - **vaskulcs/-függesztő** (?) (hossz.: 26, 2 cm): vasrúd, egyik végén kör alakú függesztő, a másik vége kampósan meghajlik; *helyzete*: a medence bal, külső oldalán.
  - **vasolló** (hossz.: 19,2); *helyzete*: a bal comb külső oldalán.
  - **vaskéstöredék** (hossz.: 5,8 cm); *helyzete*: a bal comb külső oldalán.
  - **gyöngyök**: 15 darab üveg és borostyán, ebből 1 vörös kónikus (átm.: 1,9 cm; mag.: 1,5 cm); 1 lapítottgömb alakú fehér (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,7 cm); 1 korong alakú borostyán, háromba tört (átm.: 1 cm; mag.: 0,4 cm); 2 hengeres piros (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,5–0,7 cm); 1 fehér korong (átm.: 0,6 cm; mag.: 0,3 cm); 1 lapítottgömb alakú fehér (átm.: 0,95 cm; mag.: 0,55 cm); 1 piros korong (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,5 cm); 1 bikónikus zöld, sárga

cikkcakkmintával (átm.: 1,5 cm; mag.: 1,3 cm); 1 szabálytalan és egy csiszolt korong alakú borostyán (átm.: 1,3 cm; mag.: 0,7 cm; átm.: 2,1 cm; mag.: 0,6 cm); *helyzetük*: a sír ÉNy-i és DNy-i végében szétszóródva, némelyik a mellkas környékén.

▪ **vascsat** (átm.: 3,5x2,3 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a bal medencelapát szélén.

▪ **vaskarika** (átm.: 1,5 cm): kisméretű, felületén nagyméretű textilmaradvány; *helyzete*: a jobb medencelapáton.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 13,7 cm; szél.: 1,9 cm): egysoros, fogója enyhén domború, a fogazott lemezeket és a bordákat nyolc vasszegecs fogja össze; a fogó peremén vízszintes vésett vonalakkal díszített; *helyzete*: a két comb között.

▪ **orsógomb** (átm.: 2,9 cm; mag.: 2 cm): bikónikus alakú, barnászörös és sötétszürke színű; *helyzete*: a sírgödör D-i oldalában.

45.4. Lochenice IX/5. sír (ZEMAN 1990, 90–91; Obr. 32; 37.)

- **sír**: ad. II. korú nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a felsőtest csontjai bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **bronzgyöngy** (mag.: 2,1x2x1,9 cm): többszögletű átmetszetű, poliédes alakú darab; *helyzete*: az alsó lábszárak között.

▪ **vaskés** (hossz.: 1,6 cm; szél.: 1,2 cm): középső nyélállású; *helyzete*: a bal comb külső felén.

▪ **vascsat** (átm.: 3,1x2,4 cm): ovális, ráhajló pecekkel, rajta textilmaradvány; *helyzete*: a sírgödör bal hosszanti oldalánál.

▪ **vaslánc-töredékek** (hossz.: 1,2–1,3): több láncszem egybekorrodálódva; *helyzetük*: a bal comb belső oldalán.

▪ **orsógomb** (átm.: 4 cm; mag.: 2,3 cm): agyagból készült, bikónikus alakú, felülete enyhén szögletes, világosszürke színű; *helyzete*: a sírgödör déli falánál.

45.5. Lochenice IX/6. sír (ZEMAN 1990, 91–92; Obr. 31; 38.)

- **sír**: női, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest csontjai bolygatott állapotban, vagy hiányoznak, a medence hiányzik, a koponya, a bal kar, a jobb alkar és a láb csontjai in situ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: 3 edény, bronzlemeztöredék (edény peremverete), gyanta.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **vaskés** (hossz.: 11,2 cm; szél.: 1,6 cm): alsónyélállású; *helyzete*: a két térd között.

▪ **vascsat** (átm.: 2,8x1,9 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a bal combcsont fejénél.

▪ **orsógomb** (átm.: 3,7 cm; mag.: 2,1 cm): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete*: a jobb alkar alatt.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 16,5 cm; szél.: 3,7 cm): egysoros agancsfésű, fogója enyhén domború; a fogazott lemezeket és a bordákat tíz vasszegecs fogja össze; a fogó peremén két-két vízszintes vonal, közte szétszórva sűrű pontkörminta; *helyzete*: a lábfejtől északra.

45.6. Lochenice IX/7. sír (ZEMAN 1990, 93–94; Obr. 32; 37.)

- **sír**: női, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a bal combcsont kivételével a többi csont elporladt, vagy bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: faedény bronz peremverete, gyanta.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 5,8 cm): *felfelé néző madárfejes, ovális lábú típus (Bügel fibeln mit nach oben blickenden Vogelköpfen)*, Eischleben variáns; a fejlemez alapformája ovális, a kengyel két széléről egy-egy tölcéses madárnyak fut felfelé ívelve, majd egy-

egy kerek szem-/fejkiképzésben végződik, a madárfejből a fibula közepe felé két erősen ívelt csőr indul ki; a madarak csőre nem ér közvetlenül össze, közöttük egy legyező alakban, a fejlemez közepéről kiinduló díszítmény van; jellegzetes a láblemeze, amely egyenlő szélességű a kengyellel és vízszintesen bordázott; a láb lezárása hosszúkás állatfej, az Y-vonal alatt mandulaalakú szemmel; *helyzete*: a mellkas eredeti helyén.

- **vaskés** (hossz.: 12,9 cm; szél.: 1,2 cm): középső nyélállású; *helyzete*: a két comb között, a bronzkarika mellett.
- **bronzkarika** (átm.: 3,7 cm): masszív, kisméretű, kerek átmetszettel; *helyzete*: a két comb között.
- **vaskarika** (átm.: 7,1 cm): korrodálódott, kerek átmetszetű; *helyzete*: a bal comb külső felén.
- **vascsat** (átm.: 2,9x1,9 cm): ovális, kerek átmetszetű, pecke ráhajló; *helyzete*: medence eredeti helyén, jobb oldalon.
- **gyöngyök**: 16 darab üveg-, ebből 7 darab korongformájú, kisméretű (átm.: 0,9–0,8 cm; mag.: 0,5–0,3 cm), ebből 2 piros, 1 sárga, 1 fehér és 2 világoskék; 4 nagyobb gyöngy, 1 piros hengeres, spirál alakú, sárga ráfolyatott dísszel (átm.: 0,9 cm; mag.: 1,3 cm); 1 fehér lapítottgömb alakú, rajta sárga és kék hullámvonalas díszítéssel (átm.: 1,2 cm; mag.: 1,1 cm); 1 fehér, bikónikus alakú, piros ráfolyatott dísszel (átm.: 1,1 cm; mag.: 0,8 cm); 1 sötétkék, korong alakú fehér hullámvonallal (átm.: 1,4 cm; mag.: 0,5 cm); 1 piros korong alakú, rajta fehér hullámvonallal (átm.: 1 cm; mag.: 0,5 cm); *helyzetük*: bal comb külső felén és a mellkason.

46. Písty [Písty u Roudnice nad Labem] (Litoměřicei járás, Csehország)

46.1. Písty (SVOBODA 1965, 256; Taf.: LXXX: 3.)

- **sír**: nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs információnk.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibulapár**: *fogófejes fibulatípus Schwarzhendorf variánsa*, aranyozott ezüstöntvény, kengyele enyhén ívelt, lába ovális, állatfejben végződik; a fejlemez körül a fejhez idomuló borda, közepén vésett rombuszalakú minta, ennek négy oldalán egy-egy hurokformájú megtekeredés; a kengyel közepén széles borda, melyet két oldalról hosszanti bordák vesznek közre; a lábon vízszintes irányban lefelé halszájka minta fut; az állatfej profilált, tagolt, az Y vonal alatt két kidomborodó kerek szem, alatta kidomborodó arcrészlet; *helyzete*: ismeretlen

47. Plzeň–Doudlevice (Plzeňi járás, Csehország)

Plzeň–Doudlevice, ismeretlen sírok (SVOBODA 1965, 257; Tab. LXVI.)

- **sír**: a leletek több sírból származnak, ma már ismeretlen a sírok pontos száma és a leletek helye. A fibulák minimum 3 különböző sírból kerülhettek napvilágra.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet a temetőből**: cseréptöredékek, hajítólánczsa, vascsat, gyöngyök [sírokhoz nem köthető darabok, leírásuk hiányos, ábrák nincsenek].
- **viselethez tartozó leletek a temetőből**:

47.1. S-fibulapár: *Stössen–Záluží típusú*, jobbraforduló darab, a szeme kerek rekesz, a csőre szélesebb és erősen ívelt hajlik a testre, közepén bemélyedő; a fibula testét vízszintes irányú bordák díszítik; *helyzetük*: ismeretlen, valószínűleg egy sírból kerültek elő.

47.2. kengyelfibulapár: *Strass típusú fogófejes fibula Borotice variánsa*; egyiknél a láblemez fele letört, a másikon a fejlemez maradt meg; kengyele enyhén ívelt, lába ovális alakú, a párhuzama alapján állatfejben végződik, a teste ékvéséssel díszített; a fejlemez a három ellenkező irányba tartó bordák idomulnak a fej alakjához, ezek középen futnak össze és hurkot alkotnak; kengyelén hosszanti irányú bordák; lábán szögletes fonatminta; *helyzetük:* ismeretlen, valószínűleg egy sírból.

47.3. S-fibula: *Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú* fibula, a szeme kerek rekesz, a fül a fej mellett rásimul a testre; a csőr/ormány nyitott, végük lekerekített, az alsó a fej alá hajlik a testre, a felső a test külső peremére hajlik rá; a fej, a csőr és a test között nincs áttörés; középen meander alakú minta, a középső mező és a fej között vízszintes bordákkal díszítve; *helyzete:* ismeretlen, kérdéses, hogy melyik sírba tartozik.

47.4. S-fibula töredéke: kérdéses típus; *helyzete:* ismeretlen.

47.5. gyöngyök: összesen 5 darab, egyik nagyméretű, gerezdelt díszgyöngy; *helyzetük:* ismeretlen, kérdéses, hogy melyik sírba tartoztak.

48. Praha–Hostivař (Prága, Csehország)

48.1. Praha–Hostivař 1973. évi női sír (KORENÝ–KOSTKA 2014, 516–558; Obr. 1–5; 17–18; 19–25.)

- **sír:** 30 év körüli nő, DNy-ÉK tájolású sírgödörben, ismeretlen lelő körülmények, de a dokumentáció alapján bolygatatlan temetkezés: a csontváz enyhén bolygatott, de in situ fekszik.

- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** bronz és réztöredékek, bronzhengertöredék, vastöredék.

- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **S-fibulapár** (hossz.: 2,3 cm; szél.: 1,4 cm): *Stössen–Záluží típusú* aranyozott ezüstöntvény, a szeme két koncentrikus körből; a csőre szétnyíló, az alsó csőr a fej alatt perdül vissza, közte kerek áttöréssel, a felső csőr rásimul a test külső oldalára; a nyakrésze díszítetlen, lemélyített, közte vízszintes bordákkal kitöltve a test; *helyzete:* jobb karnál (?).

▪ **gyöngyök:** 1 bikónikus, felül gömb alakú kék üveg; 1 félbetörött lapítottgömb alakú szürke (átm.: 1 cm; mag.: 0,6 cm); 1 átfúrt kövület vagy kagyló (hossz.: 3,5 cm); 1 sötétkék gömbölyű (átm.: 0,5 cm; mag.: 0,3 cm); 1 lapos korong alakú világos kékeszöld (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,3 cm); 1 gömbölyű borostyángyöngy (átm.: 1,4 cm; mag.: 1,3 cm); 1 lapítottgömb borostyán, egyik része letörött (átm.: 1,4 cm; hossz.: 1,3 cm); 1 zöld áttetsző üveg, lapítottgömb alakú, spirálos díszű (átm.: 2,3 cm; mag.: 1,4 cm); 1 sötétbarna lapítottgömb alakú üveg, sárga és fehér, vörösesbarna díszekkel (átm.: 1,5 cm; hossz.: 0,9 cm); 1 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,4 cm); 1 sötétkék alapú lapos, sárga és fehér foltokkal (átm.: 1,2 cm; mag.: 0,9 cm); 1 gömb alakú barna vörös, fehér és sárga szálakkal (átm.: 1,7 cm; mag.: 1,1 cm); 2 négygerezdes, fehér alapon, közepén sárga és vörös vonal (átm.: 1,7 cm; mag.: 0,9 cm); *helyzetük:* a mellkason és a jobb könyöknél.

▪ **agancsfésű töredéke** (hossz.: 3,6 cm; szél.: 1,5 cm): egysoros agancsfésű fogójának kisméretű töredéke két vasszegeccsel átütve; díszítetlen; *helyzete:* ismeretlen.

▪ **bronzgyűrű** (átm.: 2,3 cm): gyönggyel díszített pántgyűrű, a pánt bronzlemezből kivágott, trapézformában szélesednek ki a végei, amelyre eredetileg ráhelyezhették a kék üveggyöngyöt (?); *helyzete:* ismeretlen.

▪ **díszfüggő** (átm.: 3 cm; mag.: 1,2 cm): sötétkék üvegből készült, ötszögletű alappal facettált felületű; *helyzete:* ismeretlen.

▪ **Cypraea-kagyló** (hossz.: 7,2 cm; szél.: 3,5 cm): *Cypraea pantherina*, egyik vége átlukasztva és egy vasgyűrűvel ellátva; *helyzete:* a combcsontok között.

- **bronzkarika** (átm.: 5–3,8 cm): lapos átmetszetű, külső felén kilenc dudorral egyenletesen elosztva, felületén bőrrmaradványokkal, belső felén egy helyen erősen kopott a függesztésnél; *helyzete*: ismeretlen.
- **kengyelfibulapár** (hossz.: 5,5 cm; szél.: 2,7 cm): *északi típusú, négyszögletes fejlemezű, a fejfel egybeöntött gombokkal és rombusz alakú láblemezű típus*, aranyozott ezüst fibulapár, feje téglalap alakú, rajta mindhárom oldalon szabálytalan téglalap alakú, lekerekített sarkú, a fejfel egybeöntött gombimitációk, fej két oldalán vízszintesen bordázottak ék alakban, ezek sematizált astragalus díszítések (2-1-2-1-2 képlet szerint); a kengyel enyhén meghajló, a láb rombusz alakú és állatfejben végződik; a fejlemez négyszögletes pereme poncolt pontmintákkal díszített; a fej közepén szimmetrikus kiképzésű minta, rajta két miniatűr, erősen stilizált állatfej, amelyeket két rovátka formáz (a fejlemez szélén egy-egy derékszögű motívum, benne egy-egy háromszöggel), ezeket egy függőleges vonallal választották el egymástól a fejlemez közepén; a kengyel közepén borda, ennek két oldalán vésett cikkcakkszerű állatábrázolással, amelyek lefelé, a fejlemez elé forduló négylábúak; a rombusz alakú láb kengyel felőli két oldala karéjosan bemélyed és egy-egy kiugró, stilizált madárfejjel díszítették; a láblemez belső mezőjében egy rombuszminta áll, amely rácsosan négy részre osztott (*Vierwirbel*), ezt egy borda veszi körül, amelyet poncolt háromszög/pontszerű díszekkel láttak el; az állatfejes végződés domború, profilált, a madár szeme mandulaalakú, egyszerű, a száj/pofa igen kisméretű, elkülönül a fejtől, félgömbös alakú; a kompozíció az I. állatstílus jegyében készült; a fibula igen erősen kopott, nagyon hosszú használatra utal; *helyzete*: a keresztcsonton (?).
- **vasolló** (hossz.: 17,1 cm; szél.: 4 cm): töredékes, erősen korrodálódott; *helyzete*: a jobb lábon, de bizonytalan (elmozdították a munkások).
- **bronz töredék, karikára függesztve** (hossz.: 2,6 cm; szél.: 0,5 cm): öntött, tagolt darab, alul szélesebb trapéz alakú, amelyet felfelé vízszintes irányú, tagolt bordák díszítenek, köztük egy gömb alakú taggal; felső része átlukasztva, benne egy bronz függesztőkarikával; csipesz része (?); *helyzete*: ismeretlen.
- **csontkorong** (átm.: 4,7 cm; v.: 0,5 cm): szarvasagancs (?), majdnem szabályos kör alakú, felülete csiszolt (?), közepén átlukasztva, emellett peremén több áttörés figyelhető meg, de a széle már lekopott; *helyzete*: ismeretlen.
- **átfúrt kő**: szabálytalan négyszögletes alakú, közepén furat; *helyzete*: ismeretlen.
- **kanál** (hossz.: 11,5 cm; szél.: 2 cm): elveszett; *helyzete*: a combcsontok között.
- **vascsat** (átm.: 2,5 cm): kisméretű, elveszett; *helyzete*: ismeretlen.

49. Praha–Podbaba (Prága, Csehország)

49.1. Praha–Podbaba 3. sír (SVOBODA 1965, 262; Tab. XLIII: 5; 9; 14.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **kengyelfibula**: *fogófejes fibula*, aranyozott ezüstöntvény; a kengyele enyhén meghajló, a lába trapéz alakú, a vége fecskefarok alakú, lekerekített sarkokkal; a fej ékvéséses díszű, közepén rombusz alakú motívummal, amelyet két rombusz alakú keret vesz körbe, a külső keret rovátkolt díszű; a fogófejek csücskeiben háromszögletű, a fej ívéhez igazodó ékvéséssel, a peremük rovátkolt; a kengyel közepén széles borda, a rajta cikkcakkmintával, két oldalán poncolt félhold és pontmintákkal díszítve, erősen kopott; a láblemezen egy rovátkolt bordával határolt keretben 8-ast formáló szögletes fonatminta; *helyzete*: a medence két oldalán.

- gyöngyök:** összesen 7 darab, ebből 2 borostyán, a többi üveg, 1 lapos korong alakú, 1 prizmaszerű, 1 vörösesbarna hordó alakú; *helyzetük:* a nyak körül.
- vascsat:** elveszett; *helyzet:* a medencén.

49.2. Praha–Podbaba 5. sír (SVOBODA 1965, 261; Tab. XLIII: 1–3; 8.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, rablásról nincs információ, a leletek lehetséges, hogy két sírhoz tartoztak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - madárfibulapár:** *ékvéséses, meanderdiszes típus*, aranyozott ezüstöntvény, jobbra forduló testtel; a fej kerek rekesz, benne almandinlapocskák, az egyik fibulából kiesett; a csőr erősen ívelt, széles, szinte teljesen visszahajlik a fejhez; a test ovális alakú, a szárnyak helyén hosszanti ívelt bordák, a madár hasán meanderszerű lépcsőzetes motívum; a farok lekerekített, hosszában bordázott; a hasból kiugró karmok között kerek áttörés; *helyzetük:* kettő a vállaknál (madár vagy a rombusz alakú?).
  - rombusz alakú fibula:** aranyozott ezüst; a két rombusz alakú keret által közrefogott középső mezőben kidudorodó félgömb alakú motívum; a rombusz sarkaiban két-két félgömb alakú kiugró és kidomborodó díszítmény; *helyzete:* kettő a vállaknál (madár vagy a rombusz alakú?).
  - kengyelfibula:** *mecklenburgi típusú háromgombos fibula (Mecklenburgische Dreiknopffibel)*, bronzöntvény, feje félkör alakú, rajta három hengeres, két bordával tagolt gombbal; a kengyele erősen meghajló, a lába rombusz alakú, vége hosszan kinyúló, egyenes; a fibula szélét a fej- és a láblemezen poncolással díszítették; *helyzete:* kettő a medence két oldalán (rombusz alakúval együtt?).

49.3. Praha–Podbaba 11. sír (SVOBODA 1965, 262; Tab. XLIV: 6–9; 11.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: más információval nem rendelkezünk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** szeletelőzés.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - bronzkarikák I–II:** két egyszerű, kerek átmetszetű karika; *helyzetük:* a jobb lábon.
  - gyöngy:** 1 kék üveggyöngy, sárga sávokkal; *helyzete:* a medencén.
  - vaskés:** vaskéstöredék, rajta bronz veretekkel (?); *helyzete:* a medencén.
  - övcsat;** *helyzete:* a medencén.
  - Cypraea;** *helyzete:* a csontok alatt.

49.4. Praha–Podbaba 12. sír (SVOBODA 1965, 262; Tab. XLIV: 1; 4.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, bolygatatlan sír: a csontváz szinte teljesen bolygatatlan állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - gyöngynyaklánc:** 2 darab gyöngy, 1 szürke alapon barna és sárga sávok, hengeres; 1 töredékes darab, színes pettyekkel díszített; *helyzetük:* nyaknál.
  - kengyelfibula:** *kifelénéző madárfejes fibula*, egyszerű variáns (*Bügel fibeln mit nach außen blickenden Vogelköpfen*), aranyozott ezüstöntvény; a fejlemez félkör alakú, a kengyel erősen meghajló, a láb egyenlő szélességű a kengyellel, kisméretű, állatfejes végződésű; a kengyelből kétfelé ágazó madárnyak, végükön egy-egy kerek rekesz alkotja a madárfejet, benne almandinberakás; a szemeket egy vízszintes sáv köti össze; a madárnyakak hosszában, a vízszintes kötőtag vízszintes bordákkal díszített; a madarak csőre a fejlemez két szélé felé hajlik, közepük vésett, a kengyel két széléből induló téglalap alakú, bordázott részre hajlanak rá; a köztük lévő rész áttört; a kengyel közepén

széles borda, a kengyel díszítetlen; a láb vízszintesen bordázott, az állatfejes végződés Y vonala alatt a szemek mandula alakúak, dupla szemkerettel, a száj vízszintesen bordázott; *helyzete*: a bal kéz környékén (?).

▪**vaskés**; *helyzete*: a test bal oldalán (?), a fibula alatt.

▪**díszgyöngy** (?): 1 sötét üveg, piros, zöld és sárga pettyes díszű; *helyzete*: a jobb lábfejnél.

49.5. Praha–Podbaba 13. sír (SVOBODA 1965, 262; Tab. XLIV: 3; 5; 10.)

- **sír**: női (a leletek alapján), ismeretlen tájolású, rablásról nincs információk.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**gyöngyök**: 2 darab borostyán, lapítottgömb alakúak és egy töredék; *helyzetük*: ismeretlen.

▪**orsógomb**: szürke, agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete*: ismeretlen.

▪**vascsat**: ovális alakú, pecke hiányzik; *helyzete*: ismeretlen.

49.6. Praha–Podbaba 22. sír (SVOBODA 1965, 263; Tab. XLV: 2–4; 12; 14; 15.)

- **sír**: női (a leletek alapján), ismeretlen tájolású, másodlagosan felnyitott sír.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**üveggyöngyök**: összesen 3 darab, ebből 1 hengeres alakú borostyán, 1 lapítottgömb alakú barna-sárga cikkcakkvonallal díszített; 1 lapos korong alakú sárgászöld színű; *helyzetük*: a nyak körül.

▪**agancsfésű**: egysoros agancsfésű, a fogója háromszög alakú, a bordákat és a fogazott lemezeket vasszegecsek fogják össze, a borda széleit három-három vízszintes, párhuzamos vonallal díszítették, a szegecsek között pontkörmintákkal; *helyzete*: a fej mögött.

49.7. Praha–Podbaba 27. sír (SVOBODA 1965, 263; Tab. XLV: 5, 7.)

- **sír**: női (a leletek alapján), ismeretlen tájolású, rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**kengyelfibula**: *fogófejes, egyenes lábú*, egyszerű bronzöntvény, a kengyel enyhén ívelt, a lába elvékonyodó, a kengyel és a láb vízszintesen, poncolással bordázott, a fej pereme poncolt félholdmintával díszített; *helyzete*: a vállon.

49.8. Praha–Podbaba 37. sír (SVOBODA 1965, 264; Tab. XLVII: 1–3; 8.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, üvegtöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**gyöngyök**: 2 darab, ebből 1 hengeres sárga-barna cikkcakkmintás és 1 kék opálos felületű, kónikus; *helyzetük*: medencén.

▪**bronzcsat**: kisméretű, csatkarikája masszív széles, a pecke erősen ráhajló, vastag, bázisa vízszintes bordákkal díszített; *helyzete*: mellkason.

▪**vaskés**; *helyzete*: a medencénél.

▪**bronzkarika** (átm.: 1,2 cm): elveszett; *helyzete*: ismeretlen.

49.9. Praha–Podbaba 40. sír (SVOBODA 1965, 262; Tab. XLVII: 4; 6; 7; 10.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a lábak in situ, a jobb karok és a jobb combcsont bolygatott állapotban, a koponya a sír sarkában, a betöltésben.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**kengyelfibula** (hossz.: 5,7 cm): *Rittersdorf típusú* aranyozott ezüstöntvény; fejlemeze téglalap alakú, kengyele rövid, láblemeze nyújtott fél ovális-rombikus alakú, végén elvékonyodó és állatfejben végződik; a fej vésett díszű, a felső peremén és két rövidebb

oldalán cikkcakkminta húzódik; ezt egy a középső téglalap alakú mezőben két vízszintes S-alakú spirálminta egymás mellett; a kengyel közepén széles borda, rajta két sorban niellóval kitöltött háromszögsor, erősen kopott; a láblemez középvonalán behúzódó, karéjos díszítés, melyet két, a fejlemez felé forduló madárfej tölt ki; a madár csőre erősen ívelt, visszahajlik a madár fejéhez; *helyzete*: csípő felett 10 cm-re a betöltésben.

▪ **borostyánfüggő**: nagyméretű, lapítottgömb alakú; *helyzete*: a sípcsonton.

▪ **agancsfésű**: egysoros agancsfésű, a fogója téglalap alakú, alsó és felső peremén két-két vízszintes vonallal; a fogazott lemezeket és a bordákat hat bronzszegecs fogja össze; *helyzete*: a jobb láb mellett.

49.10. Praha–Podbaba III. sír (SVOBODA 1965, 265–266; Tab. XLII: 7; 9; LXXXI: 6.)

- **sír**: női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott, a leírásokból csak arról értesülünk, hogy egy koponya feküdt a sírban állkapocs nélkül.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: tojáshéj; agyagedény és vastárgy lemezborítással: valójában a XIV. sírhoz tartozó tárgyak (URBANOVÁ –KOSTKA–KORENÝ 2010, 365).

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **Cypraea, kengyelfibula, vaskés, dudoros bronzkarika**: a XIV. sírhoz tartozó tárgyak (URBANOVÁ –KOSTKA–KORENÝ 2010, 365).

49.11. Praha–Podbaba IV. sír (SVOBODA 1965, 266; Tab. XLII: 6.)

- **sír**: női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, bolygatott a váz.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **kengyelfibula**: *Taman típusú* aranyozott ezüstöntvény; a fej félkör alakú, rajta öt tagolt gombbal, melyek kúp alakúak, gömb alakú végződéssel; a kengyel enyhén ívelt, a láb rombusz alakú, kisméretű állatfejben végződik; a fej ékvéséses díszű, a felső perem közepéről két spirálminta indul ki a fejlemez oldalai felé; a kengyel közepén szélesebb borda, rajta két sorban niellóval kitöltött háromszög alakú motívumokkal, erősen kopott; a kengyel két oldala díszítetlen, bemélyed; a láblemez szimmetrikus mintázatú, a rombusz sarkaiból két-két spirálminta ágazik szét, a minta között, a láblemez végződése felőli oldalán vese vagy B-alakú motívum; az állatfejes végződés kisméretű, a szeme mandula formájú; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **gyöngyök (?)**: hiányoznak.

49.12. Praha–Podbaba V. sír (SVOBODA 1965, 266; Tab. XLII: 1.)

- **sír**: női (a leletek alapján), ÉÉNy-DDK tájolású, rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **aranyfüggő**: kör alakú, füle kisméretű, a közepén lekerekített sarkú kereszt alakú rekesz, melyből 8 egyenlő méretű, hullámosfalú mező indul ki sugárirányban, bennük almandinlapok; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **gyöngyök**: 2 darab, egyik kék sávós, a másik sárga alapon fehér cikkcakkmintával ellátott; *helyzetük*: ismeretlen.

▪ **vaskés**: veretekkel ellátott, középső nyélállású; *helyzete*: a lábak között.

49.13. Praha–Podbaba IX. sír (SVOBODA 1965, 266; Tab. XLII: 5.)

- **sír**: női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, rablásról nincs információ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: csiholókö, agyagedény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **madárfibula**: *ékvéséses típusú*, jobbraforduló, ezüst; a szeme kerek rekesz kőberakással, a csőre ívelt, közepén vésett; a vékony szárnya kidomborodik a test vonalából, hosszanti

véssett vonalakkal díszített, a farktolla trapéz alakú, hosszanti irányban bordázott, a hasból kiugró karmokat bordával hangsúlyozták; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **kulcs (?)**: vasból, nincs ábrázolás; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **gyöngyök (?)**: nincs ábrázolás; *helyzete*: ismeretlen.

49.14. Praha–Podbaba XIV. sír (URBANOVÁ – KOSTKA – KORENÝ 2010, 362–367; Obr. 2–6.)

- **sír**: női (a leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású sírgödör; másodlagosan felnyitott (?), bolygatott sír: a gödör É-i oldalára ástak rá, a mellkas jobb oldala, az alkar, a kulcscsont, a koponya és a jobb medencelapát elmozdult; in situ a bal kar, bal oldali bordák, a jobb váll és a kulcscsont és a lábsontok; a medence bal oldala hiányzik.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: tojás; agyagedény; textilkészítéshez kapcsolható tárgyak: takácskés és a hozzá tartozó vasrúd, vastű és orsógomb; faszék vasszerelékekkel.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 6,8 cm; szél.: 2,8 cm): *Strass* típusú fibula, *Borotice* variánsa, aranyozott ezüstöntvény, feje alapforma, háromfelé ágazó fogófej, kengyele enyhén ívelt, láblemeze ovális, állatfejes végződésű; a fej díszítése egyszerű, a három irányba tartó, a fej alakjához igazodó bordák; a fej pereme rovátkolt díszű; közepén svasztika alakú motívum; a kengyel középvonalában lévő, két niellóval kitöltött háromszögsorral díszített borda két oldalát hosszanti bordákkal szegélyezték, melyek rovátkoltak; a láblemezt rovátkolt szögletes fonatminta tölti ki, a láblemez peremén lévő bordákat szintén rovátkolással díszítették; a láblemez végén lévő kisméretű állatfej Y vonala hangsúlyos, az állat szeme mandulaformájú, a pofa/száj elkülönül, legyezőszerűen végződik; a hátán lévő tű letört; *helyzete*: bal vállon, elmozdult, a tüje pár cm-rel távolabb került elő.

▪ **gyöngy** (átm.: 1,4 cm): korong alakú, sötétkék opak; *helyzete*: a nyakon.

▪ **vastű**: vastű, vége aranylemezzel beborítva (hossz.: 5,1 cm; átm.: 0,3 cm), amely díszített, váltakozva a vízszintes bordakötegekkel és a poliéderes átmetszetű, szögletes kiképzésű felülettel; *helyzete*: a koponya mögött.

▪ **bronzkarika I** (átm.: 6,8–7 cm; átmetszet átm.: 0,4–0,7 cm): kerek átmetszetű, két szemben lévő oldalán elvékonyodik; eredetileg a benne lévő két karikával bőrszíjjal összekötött; rákorrodálódott bőr- és textilmaradványokkal; *helyzete*: a bal kéz alatt, a combcsont külső felén.

▪ **bronzkarika II** (átm.: 4,4 cm; átmetszet átm.: 0,5–0,7 cm): kör átmetszetű bronzkarika; egyik oldalán elvékonyodik, szemben lévő oldalán forrasztás nyoma; eredetileg bőrszíjjal összekötve; rákorrodálódott bőr- és textilmaradványokkal; *helyzete*: a bal kéz alatt, a combcsont külső felén, a bronzkarika I-ben.

▪ **bronzkarika III** (átm.: 3,6 cm; átmetszet átm.: 0,4–0,7 cm): kerek átmetszetű, hét dudorral ellátva; eredetileg bőrszíjjal összekötve; rákorrodálódott bőr- és textilmaradványokkal; *helyzete*: a bal kéz alatt, a combcsont külső felén, a bronzkarika II-ben.

▪ **díszfüggő** (átm.: 3,3 cm; mag.: 1,7 cm): korong alakú magnezitgyöngy; a furat mentén erősen kopott; *helyzete*: a térdek között

▪ **vasfüggesztők**: két amorf vasrúd/függesztő, amelyre textil korrodálódott (átm.: 5x2x1 cm); vasfüggesztő, vége kerek, szegecsekkel (átm.: 3x1,5x1 cm); *helyzetük*: medence jobb oldalán

▪ **U-alakú koptató**: vaskéshez tartozó, ezüstből készült koptató, végein egy-egy szegeccsel; *helyzete*: medence jobb oldalán.

▪ **Cypraea-kagyló** (hossz.: 5,5 cm; szél.: 3,4 cm; mag.: 2,3 cm): *Cypraea cf. pantherina* típusú kagyló, tetején két lyukkal átfúrva; *helyzete*: a medence közepén.

49.15. Praha–Podbaba, ismeretlen sírok (SVOBODA 1965, Tab. XLIX: 9; LI: 5; 7.)

- **viselethez tartozó leletek:**

- **kengyelfibula (1.):** *Podbaba–Schwechat típusú* aranyozott ezüst fibulapár; a félkörös fej peremén hét darab, a fejfel egybeöntött gomb, a gombok és a fej között kerek alakú áttörésekkel, kengyele rövid és enyhén meghajló, lába ovális alakú és állatfejben végződik; a gombok tagoltak, egyenes taggal kapcsolódnak a fejhez, a gombok vége félgömbös és bordával tagolt, a fej pereme széles, a közép-motívuma madárszárnyyszerű ábrázolás; a kengyel közepén borda fut végig, mindkét oldalán lépcsőzetes mintával; ovális lábát árok kereteli, ezt mindkét oldalon szalagfonat szegélyezi, a láblemez közép-motívuma madárfej, csőre a fejlemez felé fordul; a végén lévő stilizált állatfej tagolt Y vonala alatt a szeme mandulaalakú, dupla szemkerettel ellátott; a szájrész kiugró, ovális alakú és tagolt a középvonalán; *helyzete:* ismeretlen.
- **madárfibula (2.):** *ékvéséses típusú*, aranyozott ezüstöntvény, szeme kerek rekesz, benne almandin vagy üvegberakás, a csőre erősen ívelt, a test elülső részén cikkcakkminta, a farktolla trapézalakú rekesz; *helyzete:* ismeretlen.

50. Radovesice (Litoměřicei járás, Csehország)

Radovesice, ismeretlen sírok (SVOBODA 1965, 272; Tab. LXXXIII: 2–9.)

- **sír:** a leletek több sírból származnak, ma már ismeretlen a sírok száma és a leletek helye.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet a temetőből:** agancsfésűtöredék, gyöngyök: legtöbbje sírokhoz nem köthető darab, leírásuk hiányos, képek nincsenek.
- **viselethez tartozó leletek a temetőből:**

50.1. kengyelfibulapár: *Radovesice* (vagy *Holubice–Cividale Cella*) típusú aranyozott ezüstöntvény, feje félkör alakú, eredetileg hét tagolt gombbal; a gombok hengeresek, lapított félgömbszerű végződéssel, középvonalukon bordával; kengyele enyhén ívelt, a lába félkör alakú és állatfejben végződik; a fejlemez körül borda, közép-motívumai egy S-alakú spirálmotívum a jobb oldalon és egy, a fej pereméből induló, kettéágazó spirálmotívum a bal oldalon; a kengyel közepén széles borda, rajta cikkcakkminta; a láblemez közép-motívuma szögletes fonatminta; az állatfejes végződés tagolt, a szem mandula alakú és kiemelkedő, szemkerete egyszerű, a szájrész az Y vonal két oldalán félgömbszerűen kidudorodó; *helyzete:* ismeretlen.

50.2. rombuszalakú fibula: aranyozott ezüst rombusz alakú fibula; a rombusz duplakeretes, közepén kidudorodó félgömbszerű motívummal; a rombusz sarkaiban két-két kör alakú kiugró és kidomborodó félgömb alakú díszítmény; *helyzete:* ismeretlen.

51. Roudnice n. L.–Hracholusky [Roudnice nad Labem] (Litoměřicei járás, Csehország)

51.1. Roudnice n. L.–Hracholusky 2. sír (SVOBODA 1965, 272; Tab. LXXVII: 3; 6.)

- **sír:** női (a leletek alapján), ÉNy-DK tájolású, rablásról nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **korongfibula:** *Vielitz A típusú* aranyozott ezüst korongfibula, a rekeszekben almandinberakással; közepén koncentrikus kör, a külső körcikkek sugárirányban öt rekeszre osztott; *helyzete:* ismeretlen.
  - **bronzfüggesztő:** ismeretlen funkciójú áttört függesztő, egy kör alakú- és ehhez egy trapéz alakú tag csatlakozik; *helyzete:* ismeretlen.

52. Solany (Litoměřicei járás, Csehország)

52.1. Solany 1913. évi női sír (SVOBODA 1950, 105–108, Obr. 1; SVOBODA 1965, 274, Tab. LXXX: 6., 7; HASELOFF 1981, 381–384, Abb. 244.)

- **sír:** női (a lelet alapján), nincs további információnk.
- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** nincs információnk.
- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 11 cm): *Jütland B típusú*, négyszögletes fejlemezű darab aranyozott ezüst fibula; a fejlappja téglalap alakú, kengyele enyhén meghajló, ovális, rombikus alakú, kör alakban végződő láblemezű; a fejlemez pereme hullámos, szabálytalan alakú, felülete ékvéséses ezt egy felül hosszanti, két oldalán vízszintes bordákkal díszített sáv követi, a fejlapp közepső mezőjét egy cikkcakk vonal kereteli, központi része spirális díszítéssel ellátott; a kengyel közepén egy széles borda, poncolt szögletes mintával, a kengyel két oldalán poncolt téglalap alakú mintákkal; a kengyel alsó és felső lefutásánál többszörös vízszintes bordadísz; a rombikus láblemez központi mezőjének díszje egy teljes állatábrázolás („große Tier”) alsó részén egy felülnézetben ábrázolt, lefelé tekintő állatfej vehető ki, teste a közepső tengely mentén emelkedik ki, horizontális vonalakkal jelezték, mellső és hátsó lábait a láblap belső mezőjének peremén alakították ki, melyek a fibula rombikus láblemezéhez idomulva a test szélét alkotják, körbeveszik, kettős keretezéssel vannak ellátva; a láblemez két oldalán két-két lecsüngő állatfejpár foglal helyet; *helyzete:* ismeretlen.

▪ **bronzkarika:** kerek átmetszetű, váltakozó gömb és bordadíszekkel; *helyzete:* ismeretlen.

53. Světec (Teplicei járás, Csehország)

53.1. Světec, ismeretlen sír(ok) (Píč 1905, 339–340; SVOBODA 1965, 274–275, Tab. CX; NAGY 2007, 63, 62. tábla: 3–3a).

- **sír:** női (leletek alapján).
- **viselőhöz nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselőhöz tartozó leletek:**

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 11,1 cm): *Schwaz/Szentendre/Lucca/Belfort típusú* aranyozott ezüst fibula; feje félkör alakú, rajta eredetileg hét tagolt gombbal, ebből két gomb alsó tagja maradt meg; a fej peremén vékony sávban niellóval kitöltött háromszögsorral, közepén I. germán állatstílus jegyében készült teljes állatalakokkal; az állatok zömök testűek, egymással szembefordulnak, kitátott állkapcsúak és lábuk karmokban végződnek; a kengyel közepén és peremén bordával, előbbin két sorban, utóbbin egy sorban niellóval kitöltött háromszögsorral, a középvonal két oldalán negatív meanderfonat fut végig; a láblemez kétszalagos meanderfonattal díszítve, a kengyel lefutásánál a láblemez peremén két kiugrás, amelyek csüngő állatfejekre utaló toldalékok; a láb pereme niellóval kitöltött dupla háromszögsorral keretelt, melyet egy vonalkákkal rovátkolt keret követ; az állatfej Y vonala elvékonyodó, a szem mandulaalakú, a száj félgömbös végződésű, a fejtől elváló; *helyzetük:* ismeretlen.

▪ **hal alakú veret:** ezüst lemezből kivágott, feje poncolt rombuszmintával, a pereme cikkcakkmintával, a test közepe ovális alakban pikkelymintával, szélei pontmintával díszítve; *helyzete:* ismeretlen.

▪ **szűrőkanál:** aranyozott ezüstlemezből készült; a kanálrésze félgömbös, benne kereszt alakban öt áttöréssel, a pereme belülről kifelé poncolt háromszög, félhold és pontmintákkal díszített; a kanál bázisán, két oldalon stilizált állatfejszerű, kiugró, enyhén karéjos kiképzés, ennek a felső része kör alakban áttörve, a kiugró díszítést poncolt pontokkal és egyenes vonalakkal keretelték, a belső része háromszögekkel díszítve, a

kanál és a szár találkozásánál háromszög alakú áttörés figyelhető meg; a kanál szára belül poncolt háromszögmintával, két oldalán poncolt félhold alakú mintával, a szélén poncolt pontmintákkal díszítve; a szára végén kisebb méretben és ellentétes irányban megfigyelhető a stilizált állatfej, az átfúrt szemekkel és a háromszög alakú szájjal; a kanál végén 8-as alakú függesztődrót; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **bronzkarperec**: nyitott, kerek átmetszetű, végén lévő dudort vízszintes vonalakkal tagolták; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **vaskés**: erősen töredékes; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **bronzcsat**: ovális, két töredékben maradt fenn, nincs kép; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **gyöngyök**: 1 nagyméretű korong alakú borostyán; 2 bikónikus bronzgyöngy; 2 aranylemezyöngy, gömb alakú, egymással ellentétes oldalon egy-egy henger alakú tag, amelyen átfűzték a szálát, hullámvonal alakban filigrándróttal díszítve; 2 sárga üveggyöngy; *helyzetük*: ismeretlen.

▪ **Cypraea**: átlukasztás nem figyelhető meg, de rákorrodálódott anyagtól nem figyelhető meg a teljes lelet; *helyzete*: ismeretlen.

▪ **egysoros agancsfésű**: egysoros agancsfésű középső részének töredéke (harmada); a merevítőbordája ívelt, a szegecsesek között a merevítőborda két szélét összekötő T-alakú pontkőrsorok helyezkednek el; a felső és az alsó megvastagodó szélek rézsűs vonalkákkal és egyenes, egymással párhuzamos vonalkötegekkel tagoltak; *helyzete*: ismeretlen.

54. Zbuzany (Nyugat-prágai járás, Csehország)

54.1. Zbuzany (SVOBODA 1972, 123–131.)

- **sír**: női (a lelet alapján), több információval nem rendelkezünk.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: /

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **madárfibula**: *ékvéséses típus*, ezüstöntvény, a csőre félkörösen ívelt, két részből álló, a felső kidomborodó, az alsó csőr félkör alakban fut fel a felsőhöz, közepét lemélyítették, közöttük áttörés; a fej vonala félkör alakban és a szárnya vastag bordával kiemelve, a szárnya fecskefarokszerűen nyílik szét a farktoll előtt; a farktolla háromszög alakú, benne háromszög alakú kiemelkedő mezővel; a fibula peremén belül végigfutó bordát rovátkolással díszítették; *helyzete*: ismeretlen.

55. Zvoleněves [Slaný–Zvoleněves] (Kladnoi járás, Csehország)

55.1. Zvoleněves 1. sír (PROKOP 1919, 2, Obr. 4, 5; SVOBODA 1965, 280, Tab. LXXIX: 4., 10., 11., 16.)

- **sír**: női, DNy-ÉK tájolású, bolygatatlan sír.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **kengyelfibulapár**: *Radovesice* (vagy *Holubice–Cividale Cella*) *típusú* aranyozott ezüst fibulapár, a fej félkör alakú, eredetileg 6 tagolt gombbal; a gombok vége gömb alakú, alatta kiugró perem/gallér; a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és állatfejben végződik; a fej pereme széles, ezt két félkör alakú, széles árok követi, majd a fej közép-motívuma egy félkör alakú mezőben meander jellegű motívum; a kengyel közepén széles borda, rajta két sorban nielló-berakásos háromszögsorral, két oldalán negatív meandersorral; a láb peremén két sorban nielló-berakásos háromszögsor, amely az állatfej Y vonalán is folytatódik; a láb közép-motívuma ékvéséses lépcsőzetes/szögletes fonatminta; az egyik fibula láblemezén utólag felhelyezett félgömbösfejű szegecses; az

állatfejes végződése tagolt, a szeme mandula alakú, a szájrész különálló D formájú; *helyzetük*: a medence környékén.

- **vaskés**: középső nyélállású ép darab; *helyzete*: a bal combcsont belső felén.
- **vaskampó**: egyik vége félkör alakú kampóban végződik, másik vége kör alakot ír le; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
- **vaskarika**: korrodálódott darab; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a kulcs mellett.
- **borostyángyöngy**: alakja kérdéses; *helyzete*: a fejnél.
- **ezüstkariika**: kisméretű, vastagabb drótból hajlított; *helyzete*: a mellkason.

55.2. Zvoleněves 3. sír (PROKOP 1919, 2–3, Obr. 4, 5; SVOBODA 1965, 280, Tab. LXXIX.)

- **sír**: női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír: a csontok hiányoznak vagy szétszórva fekszenek a sírgödörben, a lábak in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: összesen 7 darab gyöngyből és egy ezüstkariikából; a gyöngyök közül 1 nagyméretű gömb alakú üveg sávós piros és fehér díszű, 5 darab kisméretű üveg, 1 borostyán; *helyzetük*: a nyak eredeti helyén.
  - **bronzcsat**: ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a lábak környékén.
  - **orsógomb**: agyagból készült, gömb alakú; *helyzete*: a lábak környékén.

56. Hostivice–Palouky (Pardubicei kerület, Csehország)

56.1. Hostivice–Palouky, publikálatlan temető (DROBERJAR 2013, 148; DANĚČEK – SMÍŠEK – KORENÝ 2014, 414–415, Obr. 7.)

- **viselethez tartozó leletek**:
  - **S-fibula**: *Poysdorf típusú* B variáns. Egyéb információnk nincs (ismeretlen sír).
  - **aranycsüngő**: félhold alakú rekeszbetétes díszfüggő; függesztőfüle közepén bordázott, a függő pereme filigránnal/álfiligránnal díszített, a fő motívum három köbetétből áll, közepén egy szabályos háromszög alakú, két oldalán a félhold alakot kitöltő vörös gránátokkal (H1980 sír).

57. Velešice [Sběř–Velešice] (Jičíni járás, Csehország)

Velešice, szórvány (MATOUŠKOVÁ 2016, 269–274; Obr.: 2; 3; TEJRAL 2002, 341.)

57.1. S-fibula (hossz.: 2,7 cm; szél.: 1,7 cm; v.: 0,15 cm; m=3 gr) **(1.)**: *Poysdorf (Poysdorf–Holásky–Klučov) típusú* ezüstöntvény; szeme kerek rekeszek, a kőberakás hiányzik, a szemből kiinduló „fül” a testre simul, vékony, alig kiugró; a csőre/ormánya nyitott, a felső lekerekített és a test külső pereméhez csatlakozik, az alsó a fej alatt a test belső pereméhez csatlakozik, a nyitott csőr között nincs áttörés; a test közepén négyzet alakú mezőbe meanderminta; a fejtől a középső motívumig hosszanti bordák.

Morva-medence és Alsó-Ausztria

58. Aspersdorf [Hollabrunn–Aspersdorf] (Hollabrunni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

58.1. Aspersdorf 5. sír (ADLER 1977, 8, Taf. 3: 5.)

- **sír:** 20-40 év közötti nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok a sír nyugati, felső harmadában végében szétszóródva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **egyenlőkarú fibula** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 1,1 cm): kisméretű bronzöntvény, a feje és a lába azonos méretű, négyzet alakúak, a kengyele erősen meghajlik; a fej és a láb peremén öt-öt, a kengyelen egymás mellett kettő poncolt pontkörmintával; hátára vasmaradványok korrodálódva; *helyzete:* a sírgödör közepén.

58.2. Aspersdorf 6. sír (ADLER 1977, 8, Taf. 4: 6.)

- **sír:** 20-25 év közötti nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok a sír nyugati, felső harmadában szétszóródva, a jobb alsó lábszárcsont in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **egysoros agancsfésű** (hossz.: 17,1 cm; szél.: 4,9 cm): domború hátú, töredékes darab, a fésű lapjait és a két merevítőbordát vasszegecsekkel fogták össze, a fésű bordájának alsó és felső peremén három vonallal díszítve, felületén szabálytalanul elhelyezett pontkörmintákkal; *helyzete:* a koponya bal oldalán.
  - **orsógomb** (átm.: 2,3 cm; mag.: 1 cm): csonkakúp alakú, egyik oldala homorú, világos szürkésbarna, finom agyagból készült; *helyzete:* a koponya bal oldalán, a fésű alatt.

58.3. Aspersdorf 7. sír (ADLER 1977, 9, Taf. 4: 7.)

- **sír:** 25-30 körüli nő és egy 18-20 év közötti, meghatározatlan nemű egyén kettőstemetkezése, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a csontok a sírgödör alján szétszóródva, a leletek nincsenek viseleti helyzetben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (átm.: 2,3 cm; mag.: 1,2 cm): csonkakúp alakú, fekete, kavicsos soványítású agyagból készült; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében.
  - **bronzspirál:** bronzspirál három kisméretű töredéke; *helyzete:* a sírgödör északi felében.
  - **bronzkarika I** (átm.: 3,45 cm): kerek átmetszetű ép karika; *helyzete:* a sírgödör északi felében.
  - **vaskarika** (átm.: 3,2 cm): két töredékben, erősen korrodálódott; *helyzete:* a sírgödör északi felében.
  - **borostyángöngy** (hossz.: 0,65 cm): kisméretű, töredékes; *helyzete:* a sírgödör északi felében.
  - **bronzkarika II** (átm.: 2,5 cm): kisméretű, kerek átmetszetű, egyszerű karika; *helyzete:* a térd környékén, a sírgödör közepén.
  - **agancsfésűtöredék:** erősen töredékes egysoros agancsfésű, vasszegekkel rögzítve, nincs ábra; *helyzete:* a sírgödör déli oldalán.

58.4. Aspersdorf 13. sír (ADLER 1977, 10, Taf. 7: 13.)

- **sír:** 15-20 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a hosszúcsonatok a sírgödör közepén, a koponya és az alsó állkapocs a sír ÉNy-i felében.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngyök:** 1 korongalakú vörösesbarna üveg (*átm.*: 0,65 cm; *mag.*: 04 cm); 1 korongalakú sárga üveg (*mag.*: 0,35 cm); *helyzetük:* a sírgödör közepén.
- **bronzspirál** (*átm.*: 1 cm): bronzdrótból hajlított spirál; *helyzete:* a sírgödör felső harmadában, a bal váll eredeti helyén.

58.5. Aspersdorf 14. sír (ADLER 1977, 10; Taf. 8: 14.)

- **sír:** női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a hosszúcsontok a sírgödör felső harmadában, egy hosszúcsont a bal comb helyén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **díszfüggő** (*átm.*: 2,7 cm; *mag.*: 2,15 cm): világoszöld üvegből készült, korong alakú, teste spirálszerűen tekercselt üvegből áll, melynek hegyesen levágott vége rásimul a függő testére; *helyzete:* a sír felső végében lévő combcsont mellett.
  - **orsógomb** (*átm.*: 2,95 cm; *mag.*: 2,15 cm): csonkakúp alakú, szürkésbarna agyagból, kavicsos soványítású; *helyzete:* a bal láb környékén.
  - **bronzveret I-II** (*hossz.1:* 1,95 cm; *szél.1:* 1,7 cm; *hossz.2:* 1,6 cm; *szél.2:* 1,55 cm): négyszögletes bronzlemezek, töredékes; *helyzetük:* a bal láb környékén.
  - **borostyángyöngy** (*átm.*: 2,6 cm; *mag.*: 1 cm): korong alakú; *helyzete:* a bal láb környékén.

58.6. Aspersdorf 21. sír (ADLER 1977, 12; Taf. 11.)

- **sír:** női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a sírgödörben nem maradt csont.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** két darab agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (*átm.*: 3,45 cm; *mag.*: 2 cm): korong alakú, egyik oldala homorú, szürkésbarna, kavicsos agyagból készült; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében.

58.7. Aspersdorf 24. sír (ADLER 1977, 12–13; Taf. 13.)

- **sír** 18–20 év közötti nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok szétszóródva a sírgödör teljes felületén, egyes csontok a betöltésből kerültek elő.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** két darab agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngy** (*átm.*: 0,8 cm; *mag.*: 0,45 cm): 1 vörösesbarna hengeres alakú opak üveg; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében.
  - **orsógomb** (*átm.*: 4,1 cm; *mag.*: 2,1 cm): kúpos alakú, egyik oldalán homorú, fekete, finom agyagból készült; *helyzete:* a sírgödör délkeleti felében.

58.8. Aspersdorf 25. sír (ADLER 1977, 13; Taf. 14: 25.)

- **sír:** női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a sírgödör nyugati felében egy kupacban a csontok.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** takácskés, edénytöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (*átm.*: 2,55 cm; *mag.*: 1,3 cm): kúpos alakú, egyik oldalán enyhén homorú, sötét barnásszürke, finom agyagból készült; *helyzete:* a sírgödör északi oldalán.

59. Baumgarten [Baumgarten an der March, Weiden an der March] (Gänserndorfi járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

59.1. Baumgarten, ismeretlen sír (WERNER 1962, 149; Taf. 36: 21; FRIEDRICH 2002, 186.)

- **sír:** női (a lelet alapján), egyéb információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **korongfibula:** *Vielitz A típusú* kétfónás, ezüst alapra épített rekeszekkel, közepén koncentrikus kör, ebből sugárirányban hat rekesz indul, vörös kőberakásokkal; *helyzete:* ismeretlen.

60. Borotice (Znojmoi járás, Csehország)

60.1. Borotice 6/VII. sír (STUHLÍK 2011, 95–96; Abb. 7; Taf. 1: 6/VII.)

- **sír:** női (leletek alapján), Ny-K tájolású, a halom közén helyezkedett el, jó megtartású csontok; másodlagosan felnyitott sír: a gödör Ny-i oldalába a borda, a kézcsontok és a csigolyák egy halomba szétszórva, a sír közepén combcsont, medencecsont, K-i végében a láb csontjai, állatcsontok és a medence egy része.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, vastöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (átm.: 3,5 cm; mag.: ?): kónikus alakú, alul homorú, barnás-fekete színű, finom agyagból; *helyzete:* a sírgödör déli oldalán, az alsó harmadában.
  - **vasfüggesztő** (hossz.: 4,1 cm; átm.: 0,6–0,7 cm): 8-as alakú, kerek átmetszetű függesztő; *helyzete:* a sírgödör közepén, a bal térd eredeti helyén.
  - **agancsfésű** (hossz.: 14,8 cm; szél.: 4 cm): egysoros töredékes agancsfésű, fogója domború, amely nyolc fogazott lemezt fog össze; a markolatának alsó és felső szegélyén három-három párhuzamos vonallal díszítve; a nyolc csontlapot a markolattal 10 darab vasszegecs fogja össze; *helyzete:* a sírgödör déli oldalán, az alsó harmadában

60.2. Borotice 9/IV. sír (STUHLÍK 2011, 100; Abb. 11; Taf. 2: 9/IV.)

- **sír:** női (leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír a halom közepébe, annak keleti felébe ásva: a betöltésben és a sír alján szétszórva a csontok, a sírgödör egész területén, az alsó lábszár, a lábközépcsontok és a lábujj csontjai in situ állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** edénytöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (átm.: 3,4 cm; mag.: ?): bikónikus alakú, agyagból készült, felülete világosbarna, jól simított; *helyzete:* a sírgödör jobb oldalán, a felső harmadában.
  - **vaskarika** (átm.: 4,7 cm; v.: 0,8 cm): kerek átmetszetű, kisméretű; *helyzete:* a sírgödör közepén, a jobb comb eredeti helyén.
  - **agancsfésű** (hossz.: 15,6 cm; szél.: 4,2 cm): egysoros töredékes agancsfésű, fogója háromszög alakú, amely nyolc fogazott lemezt fog össze; a markolatának alsó és felső szegélyén három-három párhuzamos vonallal díszítve; a nyolc csontlapot a markolattal vasszegecs fogja össze, egy-egy a belső fogazott lapokat, és kettő-kettő a szélső fogazott lapokat; *helyzete:* a sírgödör déli oldalán, a felső harmadában.

60.3. Borotice 10/VIII. sír (STUHLÍK 2011, 102–103; Abb. 11; Taf. 3: 10/VIII.)

- **sír:** női (leletek alapján), KDK-NyÉNy tájolású, másodlagosan felnyitott temetkezés, a lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör 250x95 cm, az alsó lábszárak in situ, a többi csont bolygatott állapotban a sírgödör felső részén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csiholókő.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat** (D=5,9x4,8 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a bal medencelapát és a bal comb felső része környékén.
  - **vaskés** (hossz.: 8,3 cm; szél.: 1,3 cm; v=0,3 cm); *helyzete:* a bal medencelapát és a bal comb felső része környékén.
  - **csontkorong** (átm.: 6,3x5,5 cm): ovális korong, felső része átfúrt; *helyzete:* a bal medencelapát és a bal comb felső része környékén.

- **gyöngyök:** egyszínű üveggyöngyök; *helyzetük:* szétszóródva a sírgödörben.
- **egysoros csontfésű:** töredékes, vsszegecsekkel; *helyzete:* a lábak alatt.
- **bronz szőrcsipesz** (hossz.: 6,5 cm; *szél.:* 4,4 cm): elváló alsó lappal, lapát formájú alj, bekarcolt díszű; *helyzete:* eredeti ismeretlen.
- **fibula** (hossz.: 2,7 cm; *szél.:* 1,5 cm): Güttingen típusú aranyozott ezüstöntvény, testén vésett meanderminta, szeme kerek, a csőre ívesen hajlik a testre, ragadozómadarat formáz; *helyzete:* eredeti ismeretlen,
- **orsógomb** (mag.: 3,5 cm; *átm.:* 2,2 cm): kettőskónikus; *helyzete:* eredeti ismeretlen.

60.4. Borotice 10/IX. sír (STUHLÍK 2011, 103; Abb. 11; Taf. 2: 10/IX.)

- **sír:** kettőstemetkezés, az É-i női (Skelett A) a leletek alapján, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír a halom északkeleti negyedébe ásva: a koponya, a bal karcsont, a két combcsont és a jobb alsó lábszár anatómiai rendben, a többi csont hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** kerámiatöredék (Skelett A); vastöredékek, szarukőtöredék és vascsat (Skelett B).
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 16 darab üveggyöngy, 4 okkersárga (*átm.:* 0,67 cm; *v.:* 0,35–0,55 mm), 7 barnás, barnásvörös (*átm.:* 0,55–0,6 cm; *v.:* 0,4–0,5 cm), 2 világosbarna, okker (*átm.:* 0,55–0,6 cm; *v.:* 0,4–0,5 cm), 3 áttetsző, néhol gyöngyházasan fénylő felszínűek (*átm.:* 0,5 cm; *v.:* 4–4,5 cm); *helyzetük:* a nyaknál és egy részük a koponya alatt.

60.5. Borotice 10/XIII. sír (STUHLÍK 2011, 105; Abb. 12; Taf. 2: 10/XIII.)

- **sír:** kettőstemetkezés, az D-i női (Skelett B) a leletek alapján, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír a halom északkeleti negyedébe ásva: a koponya hiányzik, a hosszúcsontok és a csigolyák többsége in situ, a jobb oldal csontjai bolygatatlanok.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék (csat?), kék zománc töredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** 6 lapítottgömb alakú; 2 sárga (*átm.:* 0,5 cm; *mag.:* 0,3–0,4 cm); 1 barnásvörös (*átm.:* 0,5 cm; *mag.:* 0,4 cm); 1 világosbarna (*átm.:* 0,5 cm; *mag.:* 0,4 cm); 1 szürkészöld (*átm.:* 0,6 cm; *mag.:* 0,5 cm); 1 barnásvörös sárga hullámvonallal (*átm.:* 0,7 cm; *mag.:* 0,5 cm); *helyzetük:* a koponya környékén.
  - **bronzdrót** (*átm.:* 1,6 cm; drót *átm.:* 0,17 cm): lekerekített négyszög átmetszetű, egymásra hajlított végekkel; *helyzete:* mellkason a jobb kar környékén.
  - **agancsfésű:** agancsfésű nyolc kisméretű töredéke bronzszegecsekkel (hossz.: 0,9–1,1 cm; *átm.:* 0,2 cm); *helyzetük:* a bal combcsont eredeti helyének külső oldalán.

60.6. Borotice 13/X. sír (STUHLÍK 2011, 110; Abb. 16; Taf. 4: 13/X.)

- **sír:** női (a leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír a halom délkeleti negyedébe ásva: betöltésben és a sír alján szétszóródva a hosszúcsontok, a koponya, a bordák, a csigolyák és a medence egy része, nincs in situ helyzetben egyik sem.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** edényperemveretek, gyöngyözött peremű bronztál.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat I** (*átm.:* 1,8 cm): kisméretű, ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a koponya alatt, amely a betöltésben a tál felett helyezkedett el a sírgödör északi, hosszanti falánál, a nyugati végében.
  - **vascsat II** (?): ovális vastárgy, valószínűleg csat töredéke, a pecke hiányzik (*átm.:* 3 cm); *helyzete:* a vascsat I mellett.
  - **agancsfésű** (hossz.: 15,4 cm; *szél.:* 5 cm): egysoros töredékes agancsfésű, fogója háromszög alakú, amely hét fogazott lemezt fog össze; a markolatának alsó és felső szegélyén három-három párhuzamos vonallal díszítve; a hét csontlapot a markolattal 8

vasszegecs fogja össze, egyik oldalán zöld rézkorrodáció; *helyzete*: a koponya alatt, el a sírgödör északi, hosszanti falánál, a nyugati végében.

▪ **orsógomb** (*átm.*: 3,7 cm; *mag.*: 1,7 cm): bikónikus alakú, felületén bekarcolt duplavonalakkal és ferde párhuzamos vonalakkal díszített, barna, barnás-fekete színű, felülete sima; *helyzete*: a sírgödör közepén, a felső, NyÉNy-i oldalon.

▪ **üveggyöngy** (*átm.*: 0,6 cm; *mag.*: 0,4 cm): lapítottgömb alakú, zöld; *helyzete*: az orsógombtól jobbra, a sírgödör NyÉNy-i oldalán, a koponya eredeti helyén.

▪ **vaskarikatöredék** (*átm.*: 1,4 cm): kisméretű töredék, téglalap átmetszetű; *helyzete*: a koponya eredeti helyén, az üveggyöngy mellett.

60.7. Borotice 13/XVII. sír (STUHLÍK 2011, 112–114; Abb. 17–18; Taf. 4.)

- **sír**: női sír (leletek alapján), Ny-K tájolású, a halom közepén nagyméretű másodlagosan felnyitott sírkamra: a sír szinte teljesen kimásodlagosan felnyitott, a csontok egy nagyobb csoportban a sírgödör északi fala mellett fekszenek, a gödör középső harmadában.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: kisebb szárnyas csontjai.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **szíjvég** (*hossz.*: 3,9 cm; *szél.*: 1,4 cm): ezüsből készült, kisméretű szíjvég (Wadenbindengarnitur része?), két sarkában egy-egy szegeccsel, a felső lemeze díszített; egyenes lezáródású oldalán félhold alakú poncok V-alakban, szabálytalanul elrendeződve; a szíjvég két oldala homorú, amelyet niellóval kitöltött cikk-cakk követ, ezen belül kettős U-alakú keretben Y-alakban fogazott niellóval kitöltött minta fut végig a veret közepén; *helyzete*: a sírgödör közepén, a keleti végében.

▪ **fibulagomb** (*hossz.*: 1,8 cm; *szél.*: 1 cm; *v.*: 0,5 cm): aranyozott ezüst, állatfej alakú fibulagomb, felületén ékvéséssel, profilált, egybefüggően ovális alakú; az állatfej fibula felőli oldalát egy V-alakú, vonalkákkal rovátkolt szemöldökvonal díszíti, szabályosan alatta a fejet két részre osztó Y vonal szegélyeit niellóval kitöltött fogazott minta zárja le; az Y alatt két oldalt a mandula alakú szem helyezkedik el, kettős szemkerettel; a szemek alatt a fejet vízszintesen egy széles sáv zárja le, melynek felső peremét rovátkolták, a sávot hosszanti irányú ékvéséssel látták el; hátoldalára vasrudacska korrodálódott, amellyel a fibulához rögzítették; *helyzete*: a csontok között, a sír középső részénél.

60.8. Borotice 27/I. (STUHLÍK 2011, 14; Abb. 20; Taf. 3.)

- **sír**: női (a leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, bolygatott sír a halom délkeleti oldalába ásva: a csontok in situ fekszenek, a bordák és néhány csigolya elporladt.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredék, kerámatöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **vascsat** (*átm.*: 2,4 cm; *v.*: 0,2 cm): ovális alakú, négyszögletű átmetszetű, a pecke ráhajló; *helyzete*: a medencénél, a csigolyák jobb oldalán.

▪ **gyöngynyaklánc**: 9 darab lapítottgömb- és gömb alakú gyöngy, négy fényes felületű, barnás és barnás-vöröses színű (*átm.*: 0,6–0,7; *v.*: 0,3–0,7 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs és a koponya alatt.

60.9. Borotice 27/II. sír (STUHLÍK 2011, 115–116; Abb. 20; Taf. 3: 27/II.)

- **sír**: női (leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír, a halom déli felének közepébe ásva: a rablás során a betöltésbe is kerültek csontok (bordák, felkarcsont, medencecsont és singsont), a sírgödör alján a lábak, a bal medence, a felsőbb csigolyák in situ fekszenek, a karok, a koponya a mellkas csontjai bolygatva.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, üvegtöredék, kerámatöredék, vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngynyaklánc**: 14 darab üveggyöngy; 4 lapítottgömbalakú barna, egyik sárga sávval díszített (*átm.*: 0,6–0,8cm; *v.*: 0,4–0,6 cm); 4 lapítottgömbalakú gyöngy, barnás felszínük,

sárgára kopott (átm.: 0,6-0,65 cm; v.: 0,35-0,45 cm); 1 lapítottgömbalakú barna (átm.: 0,75 cm; v.: 0,4 cm); 2 szabálytalan alakú barna (átm.: 0,6 cm; v.: 0,2-0,25 cm); 1 spirálformájúra felcsavart gyöngy, barnás-vöröses (átm.: 0,7 cm; hossz.: 1,1 cm); 2 lapítottgömb alakú gyöngy kék üvegből, közepén nagyobb furattal (átm.1: 1,1 cm; vas.1: 0,4 cm; átm.2: 0,8 cm; vas.2: 0,2 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt.

▪ **bronzcsat** (átm.: 2,4 cm; v.: 0,4 cm): ovális alakú, pecke hiányzik, átmetszete félkör alakú; *helyzete*: a bal medence helyén.

▪ **kengyelfibulapár** (hossz.: 4,1 cm; szél.: 1,8 cm; v.: 0,14-0,25 cm): *Strass* típusú fogófejes, fibulatípus *Borotice variánsa*, aranyozott ezüst; feje háromágú, karéjos kiképzésű, kengyele enyhén ívelt, lába ovális alakú, állatfejben végződik; alján megmaradt a tűtartója és a vasból készült rugótekercs maradványa; fejlemezen lévő bordák idomulnak a fej alakjához, közepén megtekeredő, háromfelé ágazó szalagdísszel; kengyelén párhuzamos bordák; lábán lépcsőzetes/szögletes fonatminta; *helyzetük*: egyik a két comb közötti területen, a másik a jobb medence környékén, a bolygatott csontok között.

60.10. Borotice 27/XVI. sír (STUCHLÍK 2011, 120–122; Abb. 23; Taf. 6: 27/XVI.)

- **sír**: női (leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír a halom északnyugati negyedébe ásva: a koponya Ny-felé fordul, a bordák, a karok és a medence bolygatva, a bordák szétszóródva felsőtest környékén, az alsó lábszár csontjai elmozdulva; in situ a két combcsont és a jobb kar csontjai állnak, illetve pár csigolya.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, vastöredékek (3 darab).

- **viselethez tartozó leletek és melléklet**:

▪ **hajtű** (hossz.: 9,2 cm, átm.: 0,2 cm): bronzból készült, közepén enyhén megdőbölt, kerek átmetszetű; *helyzete*: a koponya mellett.

▪ **gyöngyök**: 3 gyöngy, 1 korongalakú magnezitgyöngy (átm.: 1,9 cm; mag.: 0,9 cm); 1 hengeralakú üveggyöngy, zöld alapon négy ívelt, sárga vonallal díszítve (hossz.: 1,2 cm; átm.: 0,9 cm); 1 hengeralakú üveggyöngy, átlós ovális ezüstmintákkal díszítve, egyik oldalát barna sáv, másikat egy sárga sáv határolja (hossz.: 1,5 cm; átm.: 1 mm); *helyzetük*: a magnezit a jobb medence környékéről, a zöld üveggyöngy felette, a bal mellkas alsó részén, az ezüstözött gyöngy a koponya mellől került elő.

▪ **agancsfésűtöredék** (hossz.: 4,3 cm; szél.: 4,3 cm): kétsoros agancsfésű kisméretű, fogazott töredéke, a fésű egyik szélső lemeze; a fogazott lemez végén a fésű alakjához idomuló kettős keretű U-alakú motívum, melyek közepén pontok futnak, a fésű szélét pontkörminta díszíti; *helyzete*: a bal kar külső felén.

▪ **orsógomb** (átm.: 2,9 cm; mag.: 2,1 cm): bikónikus alakú, barnásszürke, finom agyagból készült; *helyzete*: a betöltésből került elő.

60.11. Borotice 27/XXII. sír (STUCHLÍK 2011, 125–127; Abb. 26; Taf. 7: 27/XXII.)

- **sír**: női (a leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: anatómiai rendben csak a jobb sípcsont és a két szárkapocscsont feküdt, a csontok egy része szétszóródva a sír felső felében.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: két agyagedény, üvegtöredék, vastöredékek (két darab).

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **orsógomb** (átm.: 3,1 cm; v.: 1,3 cm): agyagból készült, korongszerű, szürke; *helyzete*: a jobb lábfej külső felén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 14,6 cm; szél.: 4,5 cm; v.: 1,1 cm): egysoros, a két merevítőborda öt fogazott csontlemezt fog össze, a borda peremét alul és felül három-három vízszintes, párhuzamos vonallal díszítették, a lemezeket a bordával nyolc vasszegeccsel fogták

össze; *helyzete*: a jobb combcsont külső felén, a térdhez közel, egy vonalban az orsógommbal.

▪ **agancsfésű tok (?)**: összesen négy töredékből áll, ebből kettő kisméretű díszítetlen bronzlemez egy-egy szegeccsel a rövidebb oldalain (*hossz.*: 1,9-2 cm; *szél.*: 0,9 cm); két négyszögletes csontlap, egyik simára csiszolt, három-három párhuzamos vonallal keretelt a széle, felületét pontkörmintával töltötték ki, rajta két vasszegecs; a másik lemez hosszabb, peremét három-három vízszintes vonal kereteli (*hossz.*: 10,7, *becsült hossz.*: 14,4 cm; *szél.*: 3,9 cm); *helyzete*: a sírgödör közepén, az északi hosszanti oldalon.

▪ **üvegyöngy** (*hossz.*: 2,4 cm): töredék, nagyméretű, kék, eredetileg hengeres formájú gyöngy, furata széles, felületén fehér foltokkal, benne kék pontokkal; *helyzete*: a betöltésben.

61. Erpersdorf [Zwentendorf an der Donau] (Tullni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

61.1. Erpersdorf 3. sír (HAMPL 1965, 54; Taf. V/2–5.)

- **sír**: kettőstemetkezés (nő és infans II korú gyermek), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: koponya nagy része hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: két agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök** (*átm.*: 0,6–0,8 cm): 10 üvegyöngy, 5 piros, 1 zöld, 1 barna sárga folyatott dísszel, 1 sárga, 2 fehér; *helyzetük*: ismeretlen.

61.2. Erpersdorf 7. sír (HAMPL 1965, 55; Taf. V/9–12.)

- **sír**: fiatal lány, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: koponya hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredékek, vaspánt falenyomattal (edény peremverete), faszén, tojáshéj, 2 üvegtöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **csonttű** (*hossz.*: 4,6 cm): töredékes; *helyzete*: ismeretlen.

61.3. Erpersdorf 8. sír (HAMPL 1965, 55; Taf. V/14.)

- **sír**: felnőtt nő, NY-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: faszénmaradványok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 3 gyöngy, 2 borostyán (*átm.1.*: 0,6 cm; *hossz.1.*: 0,6 cm; *átm.2.*: 0,8 cm; *hossz.2.*: 0,8 cm), 1 fekete opak (*átm.*: 0,7 cm; *hossz.*: 0,5 cm); *helyzetük*: ismeretlen.

61.4. Erpersdorf 13. sír (HAMPL 1965, 56; V/17.)

- **sír**: női, NyDNy-KÉK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: famaradvány.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök** (*átm.*: 0,5–1 cm): 3 sárga, 3 piros, 4 kék, 1 szürke fehér ráfolyatott dísszel; *helyzetük*: mellkas környékén.

62. Freundorf (Tullni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

62.1. Freundorf, 422. obj. (DIE LANGOBARDEN 2008, 265–266, Kat. 70.)

- **sír**: női (leletek alapján).
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: üvegedény.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **gyöngynyaklánc**; *helyzete*: ismeretlen.
- **nyakláncba fűzött díszfüggő (I.)**; *helyzete*: ismeretlen.
- **Donar-amulett**: gúla alakú, pontkördíszes;); *helyzete*: ismeretlen.
- **nyakláncba fűzött díszfüggő (II.)**: Justinianus fülezett aransolidusa (527-537); *helyzete*: ismeretlen.
- **S-fibulapár**; *helyzete*: ismeretlen.
- **kengyelfibulapár**; *helyzete*: ismeretlen.
- **bronzkarika**; *helyzete*: ismeretlen.
- **szeletelő**; *helyzete*: ismeretlen.
- **Altstück**: La Tène kori karperec töredéke; *helyzete*: ismeretlen.
- **kétsoros agancsfésű**; *helyzete*: ismeretlen.
- **bronzgyűrű**; *helyzete*: ismeretlen.
- **borostyánfüggő**; *helyzete*: ismeretlen.
- **szíjvégek**: Wadenbindengarniturhoz tartozó aranyozott ezüst szíjvégek; *helyzetük*: ismeretlen.

63. Hauskirchen (Gänserndorfi járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

63.1. Hauskirchen 2. sír (ADLER 1969, 87.)

- **sír**: női (leletek alapján), nincs információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **korongfibula**: egyszerű bronzkorong, nincs kép; *helyzete*: ismeretlen.

63.2. Hauskirchen 8. sír (ADLER 1969, 88; DIE LANGOBARDEN 2008, 267–270; Kat. 71./1–17.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírkamra: a fej, a mellkas és a medence területe bolygatott, a medencétől lefelé a leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés, bikónikus agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronzkarika** (*átm.*: 1,9 cm): kerek átmetszetű, egy helyen sérült; *helyzete*: a sír nyugati felében.
  - **gyöngyök**: 49 gyöngyből, kisebb és nagyobb méretűek, leginkább barna, néhány fehér, sárga vagy világosbarna üvegből, ezek változatosan lapos-, gömbölyű- és hordóalakúak (*átm.*: 0,2–0,7 cm; *mag.*: 0,2–0,5 cm); *helyzete*: a sír nyugati felében és a mellkason.
  - **agancsfésű** (*hossz.*: 22,7 cm; *szél.*: 5,1 cm): rossz megtartású, egysoros, 12 fogazott lemezből áll, amelyet 14 vasszegecs tart össze, a fogója peremén három-három párhuzamos vonallal díszítve, a fogóján és a két szélső fogazott csontlemez peremén két sorban pontkörmintával díszítve, a két szélső fogazott lemez peremén három függőleges vonallal; *helyzete*: a sír nyugati felében.
  - **vastűk** (*hossz.1*: 6,1 cm; *hossz.2*: 3,5 cm; *hossz.3*: 3,2 cm): három vastű, ebből két töredékes, a harmadiknál négyszögletes furattal; *helyzete*: mellkason.
  - **aranygyűrűk** (*átm.1*: 1,1–1,2 cm, *átm.2*: 1,4–1,5 cm): aranylemezből hajlított, végei egymásra kalapálva, belülről kifelé domborodó felszínűek; egyik díszítetlen, a másik poncolt díszű: két peremén rombuszsor, mindegyik közepén három a gyűrű közepén függőlegesen álló lunulák, amelyeket körökkel töltötték ki; *helyzetük*: a bal kézen.

- **elefántcsontkarika** (külső átm.: 10,8–11,7 cm; belső átm.: 8,5–9,4 cm; szél.: 1,4–1,6 cm): ovális karika, ovális, belső felén kissé ellaposodó átmetszetű; *helyzete*: a combok között.
- **bronzkorong** (átm.: 6,4 cm; v.: 0,2 cm): áttört korong, három koncentrikus körből áll, a külső és a középső kört hat, a középső és a belső kört három egyenes küllő köti össze; *helyzete*: a combok között, az elefántcsontkarikában.
- **bronzszegecsek** (mag.: 0,5 cm): kerek fejű, kisméretűek; *helyzetük*: a combok között, a karikánál.
- **díszfüggő I** (átm.: 3 cm; mag.: 1,2 cm): sárgászöld, spirálisan feltekert üvegfüggő, vége hegyesen levágva; *helyzete*: a combok között, táskája része (?).
- **díszfüggő II** (átm.: 2,6 cm; mag.: 1,5 cm): gerezdelt sárgászöld gyöngy; *helyzete*: a combok között, táskája része (?).
- **magnezitgyöngy** (átm.: 2 cm; mag.: 1,6 cm): hengeres alakú; *helyzete*: a combok között.
- **cipőcsat és -veretek**: három ezüstcsat ovális fejű és ráhajló pecekkel, pajzsos tövissel (átm.: 1,1–1,2 cm; v.: 0,7–0,9 cm); három kisméretű kettőslemezű szíjvég, egyenesen levágott végén egy-egy ezüstszegeccsel megerősítve, a felső lemezek közepe Y alakban kidomborodik, az alsó lemezek háromszögletesek (hossz.: 1,55 cm és 1,8–1,9 cm); három téglalap alakú duplalemezes veret, aranyozott ezüst felszínnel, végükön egy-egy ezüstszegecs fogja őket össze (hossz.: 1,7 cm; szél.: 0,4 cm); egy négyszögletes kettőslemezű veret, amelyet két végén egy-egy ezüstszegecs fog össze (hossz.: 1,3 cm; szél.: 0,7 cm); *helyzetük*: az alsó lábszáron.

63.3. Hauskirchen 10. sír (ADLER 1969, 88.)

- **sír**: női (a lelete alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponya, a mellkas és a medence bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, vastöredék (táska?).
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű**: nincs kép; *helyzete*: a koponya alatt.
  - **vaskarika I-II**: nincs kép; *helyzete*: a bal combcsontokon.
  - **bronzkarika**: kisméretű, nincs kép; *helyzete*: a bal térden, táskája (?).
  - **agyagorsógomb**: nincs kép; *helyzete*: a bal térden, táskája (?).

63.4. Hauskirchen 11. sír (ADLER 1969, 88.)

- **sír**: női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponya és a mellkas bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**:
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **S-fibula**: bronz; *helyzete*: a mellkas környékén.
  - **vaskarika**; *helyzete*: a mellkason.
  - **vascsat**; *helyzete*: a medencén.
  - **vaslánc**; *helyzete*: a bal comb mellett, a táskához tartozik.
  - **agyagorsógomb**; *helyzete*: a bal alkar környékén.

63.5. Hauskirchen 13. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 270–274.)

- **sír**: ad. korú nő (25–30 év); Ny-K tájolású sírgödör 3,6 m mély, 3,2 m hosszú és 2 m széles sírakna, melyet deszkákkal béleltek ki (*Totenhaus*); rabolt sír; a vázat teljes egészében az akna Ny-i oldalán találták két lovat helyeztek a halott fölé.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés, kerámia, gyöngyözött peremű bronztál, lószerszámzat.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vascsat**: ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete*: eredeti ismeretlen.
  - **orsógomb**: redukált égetésű, szürkés, gömb alakú; *helyzete*: eredeti ismeretlen.

▪ **egysoros állatfejpáros agancsfésű** (hossz.: 26,6 cm; szél.: 5,5 cm): két merevítőborda enyhén domború, a középső fogazott lemez felül túllóg, egyenlő közönkét függőleges irányba bevagdosták; két szélén két stilizált állatfej; a bordákat 11 vasszegeccsel merevítették; a fogólemezeket egyenes párhuzamos vonalakkal keretelték, a felső és az alsó merevítőlemez külső peremét egyenes és részös vonalakkal vagdalták be; *helyzete*: eredeti ismeretlen.

63.6. Hauskirchen 20. sír (ADLER 1969, 89.)

- **sír**: gyermek(lány) temetkezése, rablásról nincs információk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, edénytöredékek a betöltésből.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngygyöngy**; *helyzete*: a nyak körül.

64. Holásky [Brno–Tuřany-Holásky] (Brno–vidéki járás, Csehország)

64.1. Holásky 1/1954. sír (NOVOTNÝ 1955, 338–339, Obr. 168, 169; WERNER 1962, 144; TEJRAL 1976, 108, Abb 29: 7., 8., Taf. VIII: 8; STUHLÍK 2011, 102, Abb. 11, Taf. 3: 10/VIII.)

- **sír**: női (leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású; másodlagosan felnyitott sír, a halom DNY-i negyedébe ásva: a csontok egy kupacban a sír nyugati, felső harmadában, a jobb kar csontjai és az alsó lábszárak anatómiai rendben, de a rablás során a lábak elmozdultak a gödör jobb oldala felé.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: szaruköpenge és -szilánkjai.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vascsat** (átm.: 5,9x4,8 cm): nagyméretű, ovális csat, kerek átmetszetű, pecek nélküli, két helyen veret/szíjszorító nyoma; *helyzete*: a sírgödör felső harmadában, a szétszórt csontok között, a medencénél.
  - **vaskés** (hossz.: 8,4 cm; szél.: 1,3 cm; szél.: 0,3 cm): kisméretű, pengéje ívelt, középső nyélállású; *helyzete*: a sírgödör közepén.
  - **szarvasagancskorong** (átm.: 6,3x5,5 cm; v.: 0,5 cm; lyuk átm.: 0,6 cm): ovális alakú, díszítetlen, az agancsrózsa peremén 3 furat figyelhető meg; *helyzete*: a sírgödör közepén, a vaskés mellett.
  - **agancsfésű**: egysoros fésű fogazott lemezeinek kisméretű töredékei vasszegeccsekkel; *helyzetük*: a sírgödör keleti felében, a lábaktól pár cm-re.
  - **magnezitgyöngyök** (átm.1: 2 cm; vas.1: 0,8 cm; átm.2: 2 cm; vas.2: 1,3 cm): az egyik egy nagyméretű, félbetörött gyöngy, eredetileg korong alakú lehetett, ovális átmetszettel; a másik hengeres alakú, négyszögletes átmetszettel; *helyzetük*: az egyik a szarvasagancs és a kés mellett a sírgödör közepén, a másik méretű a váz felszedésekor, a váz alól került elő.
  - **szőrcsipesz** (hossz.: 6,5 cm; kar szél.: 0,4 cm; kar v.: 0,2 cm): egyenes szárú, kiszélesedő, lapát alakú csipesszel, amely D átmetszetű; a szár két végét 5-8 vízszintes bordával díszítették; *helyzete*: a sírgödör nyugati felében.
  - **üveggyöngyök**: 1 hengeres alakú, gerezdelt gyöngy, zöld színű (hossz.: 1,95 cm; átm.: 1,4 cm); 1 hordóalakú gyöngy zöld üvegből (átm.: 0,7 cm; hossz.: 0,7 cm); 1 lapítottgömb alakú gyöngy barna üvegből (átm.: 0,65 cm; hossz.: 0,45 cm); *helyzetük*: a váz felszedésekor, a csontok alól került elő.
  - **orsógomb** (átm.: 3,3 cm; mag.: 2,2 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a váz felszedésekor, a csontok alól került elő.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,75 cm; szél.: 1,5 cm; v.: 0,2 cm): *Güttingen* típusú, aranyozott ezüst, jobbra forduló fibula; a szemek helyén és a csőrén vörös almandinbetét, díszítése hosszirányú, meander; *helyzete*: a váz felszedésekor, a csontok alól került elő.

64.2. Holásky 12/1954. (NOVOTNÝ 1955, 332; WERNER 1962, 144.)

- **sír:** női (a leletek alapján), nincs egyéb információnk.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bronzlemeztöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **borostyángyöngy;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb;** *helyzete:* ismeretlen.

65. Holubice (Vyškov járás, Csehország)

65.1. Holubice 6. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 166; Abb. 3; Taf. 8: 6.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a csontok hiányoznak, a koponya felső része és az alsó, ill. felső végtagsontok egy része maradt meg.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** három darab; egy hengeres fehér gyöngy kék ráfolyatott dísszel (*hossz.:* 0,9 cm); egy hordó alakú piros, sárga ráfolyatott, hullámvonalas díszű (*hossz.:* 0,9 cm); egy lapos, korong alakú borostyángyöngy töredéke (*hossz.:* 1,7 cm); *helyzetük:* a koponya környékén.

65.2. Holubice 7. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 166–167; Abb. 4; Taf. 8: 7.)

- **sír:** 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, bolygatatlan sírja: a váz csontjai anatómiai rendben és a leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** lapos vastárgy.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 6 darab üveggyöngy, ebből kettő lapítottgömb alakú sárga (*átm.:* 0,67 cm), kettő világoskék, ebből egy lapítottgömb, a másik hengeres alakú (*átm.1:* 0,7 cm; *átm.2:* 1,1 cm), egy gömb alakú fehér (*átm.:* 0,8 cm), egy hordó alakú világoszöld (*átm.:* 0,8 cm); *helyzetük:* a koponya jobb oldalától kezdve az állkapocs alatt.
  - **vaskés** (*hossz.:* 12,8 cm): ép darab, alsó nyélállású; *helyzete:* a combok között, a bal combcsont mellett.
  - **agancsfésűtöredékek** (*hossz.:* 5,7 cm és 6,9 cm): egysoros, töredékes, merevítőbordája domború; a bordák és a fogazott lemezek vasszegekkel rögzítve; a fogója alsó és felső peremét párhuzamos vonalakkal díszítették; *helyzete:* a két comb között, a bal combcsont mellett.
  - **orsógomb:** bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete:* a medence környékén.

65.3. Holubice 20. sír (ČIŽMÁŘ 2011 169; Abb. 6; Taf. 9: 20.)

- **sír:** 30-40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a lábak, a medence, a mellkas alsó része és a bal alakar hiányzik, vagy elmozdultak a sírban, a koponya, a mellkas felső része és a jobb kar in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (*átm.:* 2,6 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete:* a koponya mögött, a betöltésben.
  - **gyöngynyaklánc:** 12 darab üveggyöngy, ebből öt piros gömb és lapítottgömb alakú (*átm.:* 0,5–0,7 cm); hét sárga lapítottgömb alakú (*átm.:* 0,5–0,7 cm); *helyzetük:* az alsóállkapocs alatt.
  - **vaskés** (*hossz.:* 7 cm): sérült, hegy és markolata hiányzik; *helyzete:* a medence bal oldalán.
  - **vascsattöredék (?)** (*hossz.:* 1,1 cm és 1,2 cm): két részre tört, ovális alakú vastöredék; *helyzete:* a medence bal oldalán.

65.4. Holubice 22. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 170; Abb. 7; Taf. 9: 22.)

- **sír:** 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a felsőtest, a mellkas és a kar csontjai bolygatott állapotban, a koponya sérült, a medence és a lábak anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés** (hossz.: 14 cm): ép darab, középső nyélállású; *helyzete:* a bal alkar belső felén, a kar mellé fektetve.
  - **vascsat** (átm.: 2,6 cm): ovális alakú, ép darab, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a bal medencén.
  - **orsógomb:** agyagból készült, elveszett; *helyzete:* a jobb combcsont külső felén.
  - **gyöngynyaklánc:** hét darab üveggyöngy, ebből öt lapítottgömb alakú piros (átm.: 0,7–0,8 cm), három lapítottgömb alakú sárga és 1 lapítottgömb alakú fehér (átm.: 0,7–0,9 cm); *helyzetük:* a koponya alatt.

65.5. Holubice 23. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 170–171; Abb. 7; Taf. 10: 23.)

- **sír:** felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: enyhén bolygatott, a vázcsontok anatómiai rendben, a jobb alsó lábszár mozdult el balra, a csontok rossz megtartásúak, a koponyából az alsóállkapocs maradt meg, a leletek többsége in situ állhat.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés** (hossz.: 12 cm): felső nyélállású, erősen töredékes állapotban; *helyzete:* a két comb között, a térdek közelében.
  - **vaskarikatöredék I** (átm.: 5,4 cm): kerek átmetszetű, 1/2-e hiányzik; *helyzete:* a két comb között, a kés mellett.
  - **vaskarikatöredék II** (átm.: 5,4 cm): kerek átmetszetű, 1/3-a hiányzik; *helyzete:* a bal combcsont mellett egy kisebb vastöredékkel együtt.
  - **bronzveretek** (hossz.: 0,9–1,9 cm): 5 darab töredékes, téglalap alakú veret, duplalemezeselek, végükön egy-egy szegecs fogja össze őket, felületük díszítetlen, töredékes állapotban; *helyzetük:* a mellkas középső részén, a csigolyák mentén.
  - **gyöngyök:** három darab üveggyöngy, kettő kék lapítottgömb alakú (átm. 1: 0,7 cm; átm. 2: 0,8 cm), egy szabálytalan alakú fehér, piros foltokkal (átm.: 1,2 cm); egy korong alakú borostyángyöngy (átm.: 1 cm); egy korong alakú, enyhén töredékes magnezitgyöngy (átm.: 2 cm); egy zöld, lapítottgömb alakú (átm.: 0,7 cm); *helyzetük:* a mellkas jobb oldalán, egyik a bal kulcscsonton.

65.6. Holubice 25. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 172; Abb. 7; Taf. 11: 25.)

- **sír:** felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: csak a két lábszár csontjai a sírban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** öt darab, ebből 4 sárga és 1 piros gömb és lapítottgömb alakúak (átm.: 0,5–0,6 cm); *helyzetük:* a sírgödör nyugati, felső részében.
  - **orsógomb** (hossz.: 3 cm): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében.
  - **vaskés** (hossz.: 5,5 cm és 5,6 cm): két töredékben maradt meg, hegye hiányzik, felső nyélállású; *helyzete:* medence bal oldalán.

65.7. Holubice 28. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 172; Abb. 8; Taf. 11: 28)

- **sír:** felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: csak a bal medencecsont és a bal combcsont a sírban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**

▪ **kengyelfibula** (hossz.: 5,1 cm, láblemez szél.: 1,2 cm, fejlemez szél.: 2,6 cm): *Radovesice* típusú (vagy *Holubice–Cividale Cella*), aranyozott ezüst, feje félkör alakú, rajta négy tagolt gombbal, kengyele enyhén ívelt, lába ovális, állatfejben végződik; a gombok vége lapítottgömb alakú, „gallérral” ellátott; a fejlemez pereme megvastagodó, közepén két fektetett spirálmotívum, amely a fejlemez középvonalán találkozik; kengyele közepén széles borda, melynek két oldalát egy-egy négyszögletes mezőbe foglalt függőleges irányú bordákkal díszítették; láblemezén szögletes/lépcsőzetes fonatminta; lábán lévő állatfej profilált, alakja egybefüggő ovális, Y vonalát poncolt cikk-cakk mintával díszítették, a szem mandulalakú, a pofa alul kidomborodik; *helyzete*: a betöltésben, a sírgödör Ny-i részén.

▪ **orsógomb** (átm.: 3,7 cm; mag.: ?): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete*: a betöltésben, a sírgödör Ny-i részén.

65.8. Holubice 29. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 172; Abb. 8; Taf. 11: 29.)

- **sír**: 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a vázból a koponya egy kisebb töredéke, pár borda és pár csigolya maradtak meg a sírban és in situ helyzetben állnak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bronzlemeztöredékek.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **üvegyöngyök**: egy darab lapítottgömb alakú fehér (átm.: 0,7 cm); egy darab lapítottgömb alakú sárga (átm.: 0,7 cm); *helyzetük*: egy a mellkas bal oldalán, a másik a betöltésben.

▪ **bronzgyöngy** (hossz.: 1,6 cm): lecsapott sarkú kocka alakú – poliéderes – gyöngy; *helyzete*: a betöltésben.

▪ **vaskés** (hossz.: 6,5 cm): hegye letört, felső nyélállású; *helyzete*: a betöltésben.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 11,5 cm): egysoros agancsfésű két töredéke, a markolatát a fogazott lapokkal kilenc vasszegecs fogja össze; a fogóját mintázták, alsó és felső peremén három-három párhuzamos vonallal, a fogó középvonalán a szegecs között pontkörmintákkal; *helyzete*: a betöltésben.

65.9. Holubice 30. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 172–173; Abb. 11; Taf. 12:30.)

- **sír**: 15-17 év körüli lány, Ny-K tájolású, bolygatatlan (?) sírja: a váz csontjainak többsége in situ, a csontok rossz megtartásúak, egyes csigolyák, bordák, az ujjcsontok és a medence csontjai elporladtak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsont, agyagedény, vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **övveretek**: négy darab bronzveret; két kerek fejű veret (átm.: 1,2 cm); egy háromszirmú lóhere formájú veret (hossz.: 1,4 cm); egy töredékes veret (átm.: 1,4 cm); a veretek alján lévő furat letört; *helyzetük*: a medence jobb oldalán, a csípőnél.

▪ **bronzcsat** (hossz.: 3,5 cm) [Kolbendornschnalle]: tömör, széles karikájú- és peckű csat, ovális alakú, erősen ráhajló pecekkel; a pecek bázisa trapéz formájú, vízszintes bordákkal díszített; *helyzete*: a medence közepén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 11 cm): egysor agancsfésű, töredékes, markolata enyhén domború, a merevítőbordát a fogazott lemezekkel vasszegecs fogják össze; közepén legyezőformájú fogantyú, a merevítőbordák peremén két vízszintes vonallal díszített, melyet három-négy párhuzamos, függőleges vonalból álló vonalköteg köt össze; *helyzete*: a bal medencén, a medencére hajlított kéz alatt.

▪ **fésűtok**: 1 téglalap alakúra csiszolt csonttöredék, mintázata megegyezik a agancsfésűvel (hossz.: 10,2 cm) és két egybetartozó téglalap alakú csonttöredék, rézsús, halszájka mintával díszítve; *helyzetük*: a fésű mellett, a bal medencénél.

65.10. Holubice 32. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 176; Abb. 9; Taf. 11: 32.)

- **sír:** 50-60 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a jobb kar csontjai, a bal felkar, a lábszárcsontok, a jobb oldali medencelapát; a medence többi része, a mellkas, a koponya és a jobb alkar csontjai bolygatott állapotban, vagy hiányoznak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csiholókő (2 darab), bronzedényke.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzcsat** (hossz.: 3 cm): ovális, enyhén D-alakú alakú, ovális átmetszetű, pecke nincs; *helyzete:* a medence jobb felén.
  - **üveggyöngy** (átm.: 0,6 cm): sárga, lapítottgömb alakú; *helyzete:* a jobb váll alatt.
  - **bronzkarika** (átm.: 0,4 cm): kisméretű, kerek átmetszetű drótból; *helyzete:* jobb váll alatt.

65.11. Holubice 33. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 176; Abb. 12; Taf. 12: 33.)

- **sír:** 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: bal kar bolygatott állapotban, a többi csont anatómiai rendben, a csontok rossz megtartásúak, egyes bordák, kisebb csontok elporladtak, a koponya töredékes állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat** (átm.: 3,6 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, pecek közepe elvékonyodik/rongálódott; *helyzete:* a medence közepén.
  - **vaskés** (hossz.: 14,6 cm): ép darab, középső nyélállású; *helyzete:* a medence jobb oldalán.
  - **szőrcsipesz** (hossz.: 3,7 cm): egyenes szárú, töredékes, vasból készült; *helyzete:* az alsóállkapocs alatt.

65.12. Holubice 37. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 178; Abb. 13; Taf. 14: 37.)

- **sír:** 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a koponya sérült állapotban, az alsóállkapocs elmozdult jobb felé, az alkarok felhajtván a mellkasra, az ujjak a medencén vannak, a bal alsó lábszár csontjai bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés** (hossz.: 15 cm): alsó nyélállású, enyhén töredékes; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
  - **borostyángöngy** (átm.: 1 cm): korong alakú; *helyzete:* a koponya jobb oldalán.

65.13. Holubice 38. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 178; Abb. 14; Taf. 14: 38.)

- **sír:** 10-11 év körüli gyermek (leletek alapján lány), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a sír alsó, K-i végében a csontok egy halomban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** öt darab; egy fehér lapítottgömb alakú (átm.: 2,5 cm); egy sárga és két piros lapítottgömb alakú (átm.: 0,8 cm); *helyzetük:* a csontok között.
  - **vascsat** (átm.: 2,4 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a csontok között.
  - **hegyikristályfüggő** (átm.: 4,5 cm; mag.: ?): facettált/többszögletűre csiszolt, hatszögletű átmetszettel; *helyzete:* a csontok között.

65.14. Holubice 39. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 179; Abb. 15; Taf. 14:39.)

- **sír:** felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a gödörben a két alsó lábszár csontjai in situ, a sír Ny-i végében hosszúcsontok, a többi hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **magnezitgyöngy** (átm.: 2,3 cm): korong alakú, ép darab, széles furattal; *helyzete:* a sírgödör Ny-i végében.

▪**gyöngynyaklánc:** 10 üveg- és három borostyángyöngy; négy piros lapítottgömb alakú (átm.: 0,6–0,8 cm); hat sárga lapítottgömb és szabálytalan formájú (átm.: 0,5–0,7 cm); 3 szabálytalan alakú borostyángyöngy (átm.: 0,6–0,7 cm); *helyzetük:* a sírgödör Ny-i felében, a koponya eredeti helyén.

65.15. Holubice 41. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 180; Abb. 15; Taf. 14: 41.)

- **sír:** felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a láb csontjai anatómiai rendben, de a többi csont a sír Ny-i végében egy halomban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪**üvegyöngyök:** 24 darab, 13 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,5–0,6 cm); 8 piros lapítottgömb alakú (átm.: 0,5–0,6 cm); 4 kék alapon fehér hullámvonalakkal, ebből 2 töredékes (átm.: 1,4–1,5 cm); *helyzetük:* a csontok között.

▪**bronzkorong** (átm.: 1,2 cm): kisméretű bronzkorong, közepén furattal, töredékes állapotban; *helyzete:* a csontok között.

65.16. Holubice 46. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 182–185; Abb. 17; Taf. 15: 46.)

- **sír:** 40–50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a mellkas, a koponya és a medence bolygatott állapotban, jobb medencelapát és a medencétől lefelé a csontok in situ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪**gyöngynyaklánc:** 17 darab gyöngy, 2 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,6 cm); 6 piros lapítottgömb alakú, 1 piros hengeres (átm.: 0,6–0,8 cm); 8 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,5–0,8 cm); *helyzetük:* a koponya alatt.

▪**vascsat** (hossz.: 3,8 cm): vesealakú [B-alakú] ráhajló pecekkel; *helyzete:* a jobb combcsont belső felén, a medencénél.

▪**vasszegecsek** (hossz.1: 0,7 cm; hossz.2: 0,7 cm; hossz.3: 0,8 cm; hossz.4: 0,9 cm): kisméretű, kerek fejű szegecsek; *helyzetük:* a jobb combcsont belső felén, a medencénél.

▪**bronzcsat I-II** (átm.: 1,6 cm): ovális alakú, pajzsos tövisűek, erősen ráhajló pecekkel, a Wadenbindengarnitur részei; *helyzetük:* egyik a jobb sípcsont külső felén, a térdnél, a másik a bal sípcsont külső felén, a térdnél.

▪**ezüstsíjvég** (hossz.: 2,9 cm): lemezből készült, az egyenesen levágott, síjhoz csatlakozó végén egy furat található, és felső negyedét vésett „X” minta díszíti; középvonala a minta alatt Y-alakban kidomborodik; *helyzete:* a jobb lábfej külső felén.

▪**agancsfésű** (hossz.: 15 cm): egysoros agancsfésű, a fogólapja enyhén domború, háromszögletű, a fogót és a fogazott csontlapokat vasszegecsek fogják össze, a fogójának két szegélye három-három párhuzamos vonallal díszített; *helyzete:* a jobb comb külső felén.

▪**orsógombok** (átm.1: 2,5 cm; átm.2: 3,7 cm): a kisebb méretű csonkakúp alakú, trapéz alakú átmetszettel, a nagyobb bikónikus; *helyzetük:* egyik a sírgödör keleti felében, a másik a betöltésben.

65.17. Holubice 56. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 188; Abb. 22; Taf. 17: 56.)

- **sír:** 30–40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a két alsó lábszárcsont, a bal alkar csontjai, a váz többi csontja a gödör nyugati felében szétszórva fekszik.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.

- **viselethez tartozó leletek:**

▪**agancsfésű** (hossz.: 21,2 cm): egysoros, töredékes, merevítőbordája téglalap alakú, a fogazott lemezeket vasszegecsekkel rögzítették, bordájának hosszanti oldalait három-

három párhuzamos vonallal díszítették; *helyzete*: a bal kar eredeti helyénél hosszába fektetve.

▪ **orsógomb** (*mag.*: 3,3 cm): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete*: a bal kar eredeti helyén, a fésű mellett.

65.18. Holubice 70. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 193–195; Abb. 27; Taf. 19: 70.)

- **sír**: 40–50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a jobb felkarcsont, a jobb láb, a medence és az alsó csigolyák állnak, a többi csont és a koponya bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsontok (*Gallus gallus f. domestica*/házityúk).

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **gyöngynyaklánc**: 6 darab üveggyöngy, 3 lapítottgömb alakú kék (*átm.*: 0,7–0,9 cm); 1 piros lapítottgömb alakú (*átm.*: 0,8 cm); 1 sárga színű, lapítottgömb alakú, ráfolyatott piros mintával (*átm.*: 0,7 cm); hosszúkás, négyzet átmetszetű sárga gyöngy (*hossz.*: 1,2 cm); *helyzetük*: mellkas felső részén szétszóródva és a váll mellett.

▪ **orsógomb I** (*átm.*: 3,7 cm; *mag.*: ?): agyagból, bikónikus alakú; *helyzete*: medence bal felén.

▪ **orsógomb II** (*átm.*: 3 cm; *mag.*: ?): agyagból, lapítottgömb alakú; *helyzete*: medence bal felén.

▪ **vaskés** (*hossz.*: 13,2 cm): alsó nyélállású ép darab, a markolat és a penge találkozásánál vasszeggel átütve; *helyzete*: medence bal felén az orsógombok mellett.

▪ **vascsat** (*átm.*: 2,8 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, a karika kisebb része letörött; *helyzete*: a medence jobb felén.

65.19. Holubice 71. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 195; Abb. 27; Taf. 19: 71.)

- **sír**: 50–60 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a jobb kar, a bal felkar, a csigolyák, a felső bordák és az alsó lábszárak fekszenek, a koponya a jobb mellkas jobb alsó részére csúsztatva, a lapocka szintén, a medence és a combcsontok az alsó lábszárcsontokhoz csúsztatva.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bronz- és ezüstlemeztöredékek.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **vascsat** (*hossz.*: 2,5 cm): ovális csatfej, erősen töredékes állapotban; *helyzete*: jobb alkar belső felén.

▪ **magnezitgyöngy** (*hossz.*: 3,1 cm): gömb alakú; *helyzete*: bal térd belső felén, a két láb között.

▪ **orsógomb** (*átm.*: 3,8 cm; *mag.*: ?): bikónikus alakú, agyagból készült, felezőbordája erősen kiemelkedő, megvastagított; *helyzete*: jobb alkar belső felén, a csat mellett.

▪ **vaskés I** (*hossz.*: 10,9 cm): középső nyélállású, töredékes; *helyzete*: a betöltésben.

▪ **vaskés II** (*hossz.*: 11,2 cm): felső nyélállású, töredékes; *helyzete*: a betöltésben.

65.20. Holubice 76. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 195–198; Abb. 29; Taf. 19: 76.)

- **sír**: 20–30 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a medence, a jobb combcsont, a csigolyák, a felső bordák, a jobb kar csontjai és a bal alkar csontja, a többi csont bolygatott állapotban, vagy hiányzik.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **vascsat** (*átm.*: 2,3 cm): ovális alakú, pecke hiányzik, töredékes; *helyzete*: a jobb combcsont belső felén, a térd közelében.

▪ **gyöngynyaklánc**: 14 darab üveggyöngyből; 2 lapítottgömb alakú barna (*átm.*: 0,5 cm); 6 lapítottgömb alakú piros (*átm.*: 0,5–0,6 cm); 2 lapítottgömb alakú piros üveggyöngy (*átm.*: 0,3 cm); 2 szabálytalan, hosszúkás zöld üveggyöngy (*átm.*: 0,2 cm); 1

lapítottgömbalakú sárga üveggyöngy (átm.: 0,6 cm); 1 kék piramisformájú gyöngy (hossz.: 1 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt 11 darab, emellett a bordák között szétszóródva 3 darab.

65.21. Holubice 78. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 198; 200; Abb. 30; Taf. 19: 78.)

- **sír**: 50-60 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a bal kar, a jobb felkar csontjai, a csigolyák, a jobb oldali bordák, a medence és a lábszárcsontok in situ, a jobb alakar, a bal alsó lábszár és a koponya elmozdulva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
- **gyöngyök**: két darab, egyik lapítottgömb alakú fehér, piros ráfolyatott hullámvonaldísszel (átm.: 1,5 cm); egy hengeres alakú magnezitgyöngy (átm.: 2 cm); *helyzetük*: a bal felkarcsont külső felénél.

65.22. Holubice 86. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 203; Abb. 35; Taf. 22: 86.)

- **sír**: 30-40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a gerincoszlop, a jobb és a bal kéz csontjai és a bordák enyhén bolygatott állapotban, a koponya sérült, a többi csont anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: 2 darab agyagedény, orsógomb I.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vaslánc** (hossz.: 13,2 cm): egy-egy, mindkét végén kampószerűre hajlított vasrúd egymásba akasztva, láncot képezve; *helyzete*: bal combcsont külső felénél, a medencéhez közel.
  - **orsógomb II** (átm.: 2,8 cm): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete*: jobb kézcsontoknál.
  - **bronztű** (hossz.: 11,7 cm): egyik végén elvékonyodó, enyhén töredékes, kerek átmetszetű; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.
  - **gyöngynyaklánc I**: 6 darab gyöngy, 2 zöld lapítottgömb alakú üveg (átm.: 0,7 cm); 1 henger alakú millefiori töredéke (hossz.: 1,9 cm); 1 korongszerű borostyán (átm.: 0,8 cm); 1 piros korongszerű üveg (átm.: 0,7 cm); 1 fekete lapítottgömb alakú üveg (átm.: 0,7 cm); *helyzetük*: csigolyák mellett, a mellkas közepén.
  - **gyöngynyaklánc II**: 12 darab gyöngy, 3 sárga lapítottgömb alakú üveg (átm.: 0,6–0,9 cm); 2 piros lapítottgömb alakú üveg (átm.: 0,7 cm); 1 fehér korongszerű üveg (átm.: 0,9 cm); 1 kék korongszerű üveg (átm.: 1,4 cm); 1 fehér gömb alakú üveg, ráfolyatott sárgászörös hullámvonaldísszel (átm.: 1 cm); 1 zöld négyszirmú virág formájú, végén elkeskenyedő üveg (átm.: 1,2 cm); 3 hengeres millefiori üveg (hossz.1: 2,3 cm; hossz.2: 2,6 cm; hossz.3: 2,7 cm); *helyzetük*: koponya alatt.
  - **ezüstsíjvég** (hossz.: 1,1+1,4+2 cm): három töredékben, a síjszorító sarkaiban egy-egy szegecs; *helyzete*: bal sípcsont közepén, annak külső felén.

65.23. Holubice 89. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 203; 209; Abb. 37; Taf. 22:89.)

- **sír**: 30-40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a jobb medence és a lábak, a jobb kar kissé bolygatott, a koponya sérült, a mellkas csontjai, a csigolyák, a bal kar és a bal medencelapát hiányoznak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: 1 darab vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üveggyöngyök**: 2 darab üveggyöngy; 1 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,6 cm); 1 piros lapítottgömb falakú (átm.: 0,7 cm); *helyzetük*: áll bal oldalán.
  - **vastű** (hossz.: 10,8 cm): kerek átmetszetű, egyik végén elvékonyodik; *helyzete*: koponya jobb oldalán.
  - **orsógomb** (átm.: 3,1 m; mag.: ?): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: jobb térd vonalában a sírgödör hosszanti fala mellett.

- **vasszíjvég** (hossz.: 3,5 cm): vége egyenesre vágott (vagy törött), szíjszorítóján nincs szegecs; *helyzete*: jobb könyökön.
- **vaskarika** (átm.: 2,6 cm): kerek átmetszetű, ép darab; *helyzete*: jobb felkar belső részén.

65.24. Holubice 90. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 209; Abb. 38; Taf. 20: 90.)

- **sír**: felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a csontok a sírgödör déli oldalán az állatcsontokkal együtt fekszenek szétszórva a gödörben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsont (*Bos primigenius f. taurus*/szarvasmarha, *Gallus gallus f. domestica*/házityúk), tojáshéj, csiholó.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **orsógomb** (átm.: 3,2 cm; mag.: ?): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a betöltésben.
  - **ezüstsíjvég** (hossz.: 3,3 cm): duplalemezes végén lekerekített, a szíjszorítónál egy szegeccsel ellátva, középvonala Y-alakban kidomborodik; *helyzete*: a comb közelében.
  - **ezüstveretek I** (hossz.: 1,1–1,4 cm): négy téglalap alakú veret, végükön egy-egy szegeccsel, kettő töredékes; *helyzetük*: a comb közelében.
  - **ezüstveretek II** (hossz.: 1,4–1,6 cm): kettő négyzet alakú veret, duplalemezesek, sarkaikban egy-egy szegecs, egyik töredékes darab; *helyzetük*: a comb közelében.
  - **bronzfüggő** (átm.: 2,5 cm; mag.: ?): enyhén bikónikus alakú; *helyzete*: a sírgödör Ny-i falánál.
  - **üveggyöngyök**: töredékes gyöngyök, piros-kék-sárga színűek; *helyzetük*: eredeti ismeretlen.
  - **vaslánc bronzkarikával** (hossz.: 6,6 cm): 8-as alakú vasláncszem, egyik oldalára egy profilált bronzkarikát helyeztek; *helyzete*: az alsó lábszárcsontok között.

65.25. Holubice 92. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 209; Abb. 41; Taf. 24: 92.)

- **sír**: női (leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a jobb kar enyhén bolygatott, a koponya sérült, a többi csont anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredék (?).
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű** (hossz.: 9,3 cm): egysoros, eredetileg domború hátú, a fogazott lapokat és a fogót vasszegecsekkel rögzítették, fogója ép felső peremén két párhuzamos vízszintes vonallal díszítve; *helyzete*: a koponya mögött.
  - **vaskés** (hossz.: 14,9 cm): rossz megtartású, töredékes darab, felső nyélállású; *helyzete*: a bal kéz mellett, a combcsontnál.
  - **gyöngynyaklánc**: 11 darab üveggyöngy, 2 piros lapítottgömb alakú (átm.: 0,6–0,7 cm), 9 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,5–0,7 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt.
  - **orsógomb** (átm.: 3,4 cm; mag.: ?): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a bal alkar külső felén, a gödör északi falánál.

65.26. Holubice 93. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 209–210; Abb. 39; Taf. 22: 93.)

- **sír**: maturus korú nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a koponya sérült, a bordák és a felső csigolyák és a jobb medencelapát elporladtak, a kéz ujjai bolygatottan, a többi csont anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 7 darab üveggyöngy; 3 piros, ebből kettő gömb, másik lapítottgömb alakú (átm.: 0,6–0,8 cm); 1 zöld, kisméretű, korong alakú (átm.: 0,3 cm); 1 millefiori töredéke (hossz.: 0,8 cm); 2 háromszög átmetszetű, hosszúkás borostyán (hossz.: 0,7–0,9 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt.
  - **bronzkampók** (hossz.1: 1,5 cm; hossz.2: 1,8 cm): vékony, kerek átmetszetű drótból hajlítottak, 8-ast formáznak; *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt.

- **vascsat** (átm.: 3,1 cm): ovális alakú, téglalap átmetszetű csatkarika, pecke hiányzik; *helyzete*: a bal váll külső felén.
- **vaskés** (hossz.: 8 cm): markolata hiányzik; *helyzete*: a bal felkar alatt.

65.27. Holubice 95. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 210–212; Abb. 43; Taf. 23: 95.)

- **sír**: női (leletek alapján), Ny-K tájolású, bolygatatlan sír: a kisebb és vékonyabb csontok (bordák, csigolyák, medence, ujjcsontok elporladtak), a koponya töredékes.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatsont (*Bos primigenius f. taurus*/szarvasmarha).
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **korongfibulák** (átm.1: 2,1 cm; átm.2: 2,2 cm): *Vielitz A típus*, aranyozott ezüst, üvegberakással díszített, közepén végighúzódnó vonal két részre osztja a fibulát, ennek mindkét oldalán két-két téglalap formájú rekeszt alakítottak ki; *helyzetük*: az egyik a nyakcsigolyák és az alsóállkapocs jobb oldalán, a másik a gerinc vonalánál, a mellkas közepén.
  - **kengyelfibulapár** (hossz.: 7 cm): *Strass típusú* fibula *Holubice variánsa*, aranyozott ezüst; kengyele ívelt, lába nyújtott ovális alakú, állatfejben végződik; a fej háromágú, karéjos kiképzésű, amelyek összefutnak egymással; a fejelemez díszítése az alakjához idomuló bordák, közepén rombusz alakú mezőben geometrikus, svasztika motívum; kengyel közepén széles borda, rajta két sorban niellóval kitöltött háromszög alakú motívumok, két oldalán hosszanti bordákkal; lábán szögletes/lépcsőzetes fonatminta, az állatfej tagolt, a szem és a száj elválik, az Y-vonalon niellóval kitöltött háromszögsor, a szem mandula alakú; *helyzetük*: az egyik a medence közepén, a másik a két comb között, a felső részén.
  - **gyöngynyaklánc**: 19 darab üveggyöngy, 18 sárga lapítottgömb alakú üveggyöngy (átm.: 0,5–0,8 cm); 1 piros lapított gömb alakú, ráfolyatott sárga hullámvonallal (átm.: 0,8 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt.
  - **orsógömb** (átm.: 3,4 cm; mag.: ?): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a bal felkarcsonton.
  - **díszgyöngy** (átm.: 3,5 cm): fehér korongszerű, nagyméretű furattal ellátott üveggyöngy; *helyzete*: a bal sípcsont külső részénél, a lábfejnél.
  - **bronztű** (hossz.: 13 cm): egyik vége elvékonyodó, kerek átmetszetű, vastagabb végén lyuk; *helyzete*: a bal sípcsonton a díszgyöngy mellett.
  - **vascsat** (hossz.: 3,9 cm): ovális alakú csatfeje töredékes, alsó része hiányzik, pecke ráhajló; *helyzete*: a medence jobb felén.
  - **nagyméretű üveggyöngyök**: 2 darab, 1 lapítottgömb formájú fehér üveggyöngy sárga ráfolyatott hullámvonaldísszel (átm.: 2 cm), 1 zöld gerezdelt/virágformájú üveggyöngy (átm.: 2 cm); *helyzetük*: a mellkas alsó részén, a test jobb felén, a vascsat feletti részen.
  - **vaskés** (hossz.: 4,3 cm): kis töredéke; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
  - **agancsfésűtöredék** (hossz.: 13 cm): töredékes csontlap (belső fogazott lap?) egy vasszegeccsel átütve; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a kés bal oldalán.
  - **bronzlemeztöredék I** (hossz.: 1,8 cm): kisméretű bronzlemeztöredék ezüst tausirozással, ismeretlen a funkciója; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a kés bal oldalán.
  - **bronzlemeztöredék II** (hossz.: 0,9 cm): ismeretlen, nincs közölve; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a kés bal oldalán.

65.28. Holubice 97. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 213–214; Abb.45; Taf. 26: 97.)

- **sír**: 30–40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a koponya elmozdult, töredékes, a bordák rossz megtartásúak, az alsó bordák, a medencelapátok elporladtak, a bal kézfej csontjai és a jobb kéz ujjai bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** állatcsontok (*Gallus gallus f. domestica*/házi tyúk, *ovis* v. *capra*/vadhaj).
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskarikák** (átm.1: 3,7 cm; átm.2: 3,9 cm): egyik kerek, a másik rombusz átmetszetű, felületük nem egyenletes; *helyzetük:* a bal combcsont felső, külső részén.
  - **vaskés** (hossz.: 10,4 cm): ép darab, alsó nyélállású; *helyzete:* a bal combcsont felső, külső felén, a karikák bal oldalán.
  - **vasolló** (hossz.: 13,8 cm): birkanyíró olló; *helyzete:* a bal combcsont felső, külső részén, a kés bal oldalán.
  - **vascsat** (hossz.: 1,7 cm): ovális alakú csatkarika töredéke; *helyzete:* a bal combcsont felső, külső felén, a karikák felett.
  - **agancsfésűtöredék** (hossz.: 1,7; 2 cm): két csontlaptöredék; *helyzetük:* a bal combcsont felső, külső felén, a karikák alatt.

65.29. Holubice 103. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 217; Abb. 45; Taf. 24: 103.)

- **sír:** 7 év körüli gyermek (leletek alapján lány), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a jobb alsó lábszár, a bal kar csontjai, a bordák, a koponya bolygatott állapotban, a többi csont anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** állatcsont (*Gallus gallus f. domestica*/házi tyúk, *Castor fiber*/eurázsiai hód), üvegtöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngy I** (hossz.: 1,9 cm): kék üveggyöngy, bordázott félkör alakú, átmetszete félkörös; *helyzete:* a nyakcsigolyák környékén.
  - **orsógomb** (átm.: 2,7 cm): agyagból készült, kónikus alakú; *helyzete:* a bal alkar külső felén, a kézfejnél.
  - **vadkanagyar;** *helyzete:* a bal térd belső felén.
  - **vaskés** (hossz.: 9,3 cm): középső nyélállású, töredékes darab, hegye hiányzik; *helyzete:* a gerincnél.
  - **üveggyöngy II** (átm.: 0,6 cm): sárga, lapítottgömb alakú; *helyzete:* a lábak végénél.
  - **vascsat** (átm.: 3,7 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a sírgödör alsó, K-i végében, a váztól távolabb.

65.30. Holubice 105. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 217–218; Abb. 49; Taf. 28: 105.)

- **sír:** 30–40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a jobb medencelapát, a jobb láb csontjai, a felső csigolyák és bordák, a jobb kar bolygatott állapotban; a váz bal oldali csontjai teljes egészében hiányoznak a bordák kivételével.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs,
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 13 darab üveggyöngy, 2 sárga lapítottgömb alakú (átm.: 0,5–0,7 cm); 3 piros, ráfolytatott sárga hullámvonallal, egyik gömb, másik kettő lapítottgömb alakú (átm.: 0,6–0,8 cm); 8 piros lapítottgömb alakú (átm.: 0,7–0,8 cm); *helyzetük:* a nyakcsigolyák környékén.
  - **bronzkarika** (átm.: 3,9 cm): masszív, kerek átmetszetű, egyik helyen összeszűkülő; *helyzete:* a medence környékén.
  - **átfúrt állatfog** (hossz.: 5 cm): *Ursus arctos*/barnamedve lábközépcsontja (Phalanx III.); *helyzete:* a medence környékén.
  - **agancsfésű** (hossz.: 8,5 cm): egysoros agancsfésű, töredékes, bordája enyhén domború, háromszögszerű, fogainak többsége hiányzik, a lemezek két vasszegeccsel rögzítve, peremén cikkcakkminta, amely erősen lekopott; *helyzete:* a hiányzó bal combcsont környékén.

- vaskarika** (átm.: 1,9 cm): kisméretű, töredékes darab, átmetszete ovális alakú, felülete egyenetlen; *helyzete*: a hiányzó bal combcsont környékén.
- vastárgyak**: vasrúd töredéke (hossz.: 2,5 cm), vasrúdból hajlított függesztőfül alakú tárgy (hossz.: 2,9 cm); *helyzete*: a hiányzó bal combcsont környékén.
- bronzveret** (hossz.: 2,6 cm): bronzveret kettőbehajlított bronzlemezből; nyitott végén szegecs, két oldalán poncolt pontmintákkal; *helyzete*: a jobb lábszár alatt.

65.31. Holubice 107. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 220; Abb. 50; Taf. 28: 107.)

- **sír**: 4 éves gyermek (leletek alapján lány), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: enyhén bolygatott, a lábujjak és a koponya bal oldala, a többi csont anatómiai rendben, a leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - bronztű** (hossz.: 13,3 cm): kerek átmetszetű, feje átlyukasztva; *helyzete*: a koponyán átlósan fektetve, jobb oldalon.
  - vasrúdtöredékek** (hossz.: 0,8+1,1+1,5 cm); *helyzete*: a bal medence alatt, a két comb között.
  - bronzveret** (hossz.: 1,9 cm): csepp alakú, két oldalán karéjosan bevágott; *helyzete*: a jobb alkar külső felén.
  - vaskarika** (átm.: 1,5 cm): vasdrótból formázott karika; *helyzete*: a koponya közepén, a tű bal oldalán.
  - gyöngynyaklánc**: 25 darab üveggyöngy: 4 lapítottgömb alakú sárga (átm.: 0,5 cm); 7 lapítottgömb alakú piros (átm.: 0,5–0,6 cm); 4 nagyobb méretű lapítottgömb alakú fekete (átm.: 0,5–0,6 cm); 10 kisméretű különböző alakú töredékes fekete darab (átm.: 0,2–0,3 cm); *helyzetük*: az alsóállkapocs és a nyakcsigolyák körül.
  - Cypraea-függő** (hossz.: 6 cm): *Cypraea sp. cochlea*, rajta furattal, benne egy vasból készült függesztőkarikával; *helyzete*: a térdek között.

65.32. Holubice 109. sír (ČIŽMÁŘ 2011, 222–224; Abb. 50; Taf. 28: 109.)

- **sír**: 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: medencétől felfelé a váz csontjai bolygatott állapotban szétszórva a sírgödörben, a koponya hiányzik, a medencétől lefelé a csontok anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, bronztöredék, csiholókő.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - üveggyöngyök**: 6 darab, 1 zöld nagyméretű gömb alakú (átm.: 2,4 cm); 2 piros lapítottgömb alakú (átm.: 0,5-0,8 cm); 2 fekete lapítottgömb alakú (átm.: 0,8 cm); 1 kék töredékes, poliéderes formájú (hossz.: 1 cm); *helyzetük*: a felsőtest környékén szétszóródva.
  - vastűtöredékek** (hossz.: 1,9+4,9 cm): két darabban; *helyzete*: a bal combcsont belső felén, a medence alatt.
  - orsógomb** (átm.: 3,6 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a betöltésből, a lábfej környékéről.

66. Lužice (Hodoníni járás, Csehország)

66.1. Lužice 6. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 230; Abb. 3; Taf. 29: 6.)

- **sír**: 25-30 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a váz a medence és a mellkas környékén erősen bolygatott, a bal alkar csontjai, a lábközépcsontok és a lábujjesontok jó része hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **üveggyöngyök:** 3 darab; *helyzetük:* nyakcsigolyák körül.
- **agancsfésű** (hossz.: 17,2 cm): egysoros, domború hátú agancsfésű, a fogazott lapok a fogóhoz nyolc szegeccsel rögzítve, a fogó peremén három-három párhuzamos vízszintes vonallal díszítve, a szegecsek között szabályos közönként, hosszanti irányban elhelyezett pontkör csoportok; a szélső fogazott lemezek szélein átlósan elhelyezett pontkörösor; *helyzete:* a bal kar külső felén.
- **orsógomb** (átm.: 3cm; mag.: 1,5 cm): agyagból készült, szürke, bikónikus; *helyzete:* a jobb alkar külső felén.
- **bronzcsatok** (átm.: 2,3x1,4 cm): 2 darab kisméretű, ovális alakú, ráhajló peckű cipőcsat szíjszorítóval, az egyik csattövise lapított, pajzs alakú; a másik csat pecke hiányzik; a szíjszorító erősen töredékes; *helyzetük:* mindkét láb bokacsontjainak környékén, a lábak között.
- **bronzveret** (átm.: 1,3x1,1 cm): valószínűleg az egyik csathoz tartozó töredékes szíjszorító veretek; *helyzete:* az egyik veret töredékei a bal sarok csontjai környékén.

66.2. Lužice 16. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 236; Abb. 7; Taf. 37: 16.)

- **sír:** 30-40 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a bal alsó lábszár csontjai in situ, néhány hosszúcsont, borda, az állkapocs, az koponya, a medencecsont egy része szétszóródva a sírgödör közepén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat** (átm.: 2,5x1,9 cm): ovális, pecke törött, négyszögletes duplalemezes szíjszorítója töredékes állapotban, egyik sarkában szegecs; *helyzete:* a bal sarok környékén.
  - **orsógomb** (átm.: 2,6 cm): agyagból készült, világosbarna, kónikus alakú; *helyzete:* a térdek között.

66.3. Lužice 18. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 237; Abb. 8; Taf. 37: 18; Taf. 122: 16, 17.)

- **sír:** felnőtt nő, ÉNy-DK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a felsőtest csontjai hiányzik, a combcsontoktól lefelé a csontok és a leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üveggyöngyök:** 9 darab; *helyzetük:* a sírgödör közepén.
  - **kengyelfibula I** (hossz.: 6,9 cm; szél.: 3 cm): *felfelé néző madárfejes, ovális lábú típus (Bügel fibeln mit nach oben blickenden Vogelköpfen)*, aranyozott ezüstöntvény; a fejlemez két lefelé néző madárfej alkotja, melyek ívelt csőrei a fibula középvonalán találkoznak egymással; kengyele enyhén ívelt; lába ovális alakú, állatfejben végződik; fején a két szem kerek rekesz, díszítése a fejhez idomuló bordák, peremén egy sorban niellóval kitöltött háromszögsor; a kengyel közepén borda, rajta niellóval kitöltött dupla háromszögsor, két oldalán hosszanti irányú bordák; lépcsőzetes/szögletes fonatminta, peremén niellóval kitöltött szimpla háromszögsor; a láblemez végén lévő állatfej tagolt, ovális alakú, amelyet egy vékony téglalapszerű borda zár, az Y alakú vonal alatt mandulaalakú szemmel; *helyzete:* a két comb közötti területen, a jobb combcsont felső részénél.
  - **kengyelfibula II** (hossz.: 6,9 cm; szél.: 3 cm): az előző darabbal szinte megegyezik, viszont a fej körül, a kengyel két oldalán, a láblemez körül futó bordákat és a láblemez végén lévő állatfej kiugró bordáit rovátkolással díszítették; *helyzete:* a két comb közötti területen, a jobb combcsont középső részénél, pár cm-re az I. fibulától.
  - **vaskés** (hossz.: 6,7 cm): felső nyélállású, töredék; *helyzete:* a két comb között, a jobb combcsont alsó felén, a térdekhez közel, a II. fibula alatt.
  - **vascsat** (átm.: 4,1x2,4 cm): ovális alakú, pecke töredékes; *helyzete:* a jobb medence környékén.

▪**orsógomb** (átm.: 2,8 cm; mag.: 1,8 cm): agyagból készült, sötétszürke, kónikus; *helyzete*: a váz felszedésekor került elő, ismeretlen.

66.4. Lužice 20. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 237; Abb. 9; Taf. 39: 20.)

- **sír**: 30-35 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a hosszúcsontok és a koponya *in situ*, a medence, a bordák és a csigolyák hiányoznak, elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - vascsat** (átm.: 2,3x1,5 cm): ovális, pecek nélküli; *helyzete*: a medence környékén.
  - üvegyöngyök**: 35 darab; *helyzetük*: a koponya alatt

66.5. Lužice 21. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 237–238; Abb. 9; Taf. 40: 21.)

- **sír**: 40-45 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok enyhén bolygatva, a koponya, a felsőtest és a medence csontjai mozdultak el, a kar és a lábsontok *in situ*.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - gyöngyök**: üvegből készült 20 darab és 2 darab borostyán; *helyzetük*: a mellkastól a nyakcsigolyákig.

66.6. Lužice 22. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 238; Abb. 10; Taf. 39: 22.)

- **sír**: leletek alapján valószínűleg női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a gödörben nincs csont, a bontás során a betöltésből a kar csontjai kerültek elő.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: két darab agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - bronzkarika** (átm.: 2,7 cm): kerek átmetszetű, egyik oldalán elvékonyodó; *helyzete*: az északi hosszanti fal mentén, a sírgödör közepe táján.
  - gyöngyök**: 9 darab üvegyöngy; *helyzetük*: eredetileg a fogak környékén, a sírgödör felső, nyugati harmadában.

66.7. Lužice 27. sír (KLANICA – KLANICOVÁ 2011, 240–241, Abb. 12, Taf. 41. 27; Taf. 122. 4, 5, 12, 13; NAGY 2007, 62, 60. tábla: 1.)

- **sír**: 20-22 év körüli nő, Ny-K tájolású, bolygatatlan, (bolygatott) sírja: a koponya, néhány csigolya és a hosszúcsontok nem porladtak el, *in situ* a sírban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: orsógomb.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - S-fibulapár** (hossz.1: 2,7 cm; szél.1: 1,9 cm; hossz.2: 2,6 cm; szél.2: 2 cm): *rekeszberakásos egyedi típus*, balraforduló, aranyozott ezüstöntvény; a szeme kerek rekesz, benne egy-egy almandinkő; a csőr vékony, ívelt, közepén mélyített; a fej-test-csőr között ovális alakú, nyújtott áttöréssel; közepén két négyzetes rekesz hosszanti irányban elrendezve, benne almandinbetét; a fejből hosszanti irányú bordák indulnak, amelyet cikkcakkminta követ; *helyzete*: a jobb kulcsont környékén és az alsó állkapocs bal oldala.
  - gyöngyök**: 11 darab üveg- és 2 darab borostyángyöngy; *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt, a nyaknál.
  - üvegyöngy** (átm.: 1,2 cm): korongszerű, zöld üvegből készült; *helyzete*: a mellkas jobb oldalán, a csigolyáktól 3 cm-re.
  - kengyelfibulapár** (hossz.: 5,9 cm; max Sz.=2,5 cm): *Lužice 27, egyedi típus*, aranyozott ezüst fibula; feje a kengyel felőli részen négyszögletes, amelyet lefelé lépcsőzetesen íves formájúra alakítottak ki; kengyele enyhén ívelt, lába nyújtott ovális, amely állatfejben végződik; testét ékvéséssel díszítették, az I. állatstílus jegyében készült Mödling–

Weimar–Montale típusú szalagfonatdíszekkel; felemez kengyel felőli oldalán a szalagdíszek U-alakú állatfejeket formálnak, amelyek lefelé néznek, a szemek az U-forma ívében foglalnak helyet, a fejeket szalagszerű testek kötik össze és keresztezik egymást; a kengyel közepén húzódó széles bordát két-két S-formájú spirál/fonat szegélyezi; a láblemezen hasonló szalagfonat ábrázolás, az állatfejek a láb kengyel felőli részén foglalnak helyet, a fejlemez felé néznek és a testek szalagjai összetekerednek; a fej- és a láblemez peremén, ill. a kengyel közepén végigfutó bordákat niellő-berakással kitöltött kettős háromszögsorral díszítették; az állatfej végződését sávokkal/bordákkal díszítették;; *helyzete*: a bal combcsont fejének belső oldalától 5 cm-re fekszik, a másik alatta, a bal csípőnél.

■ **vascsat I** (hossz.: 5 cm; szé.: 2,9 cm): feje nyújtott, hosszúkás ovális alakú, szíjszorítója kettőbehajlított vaslemez; *helyzete*: a medence fölött, a gerinc mentén a csigolyákon, a szíjszorító lemeze jobb oldalra, a csatfej bal oldalra néz.

■ **vascsat II** (szé.: 2,4 cm): ovális vascsat, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a két comb között, a jobb comb felől.

■ **vaskés** (hossz.: 11,7 cm): középső nyélállású, hegye hiányzik, nyéltüskéjére karika korrodálódva; *helyzete*: a két comb között, a vascsat II bal oldalán, hegye lefelé néz.

■ **ezüstveretek** (hossz.: 0,9–1,3 cm): 4 darab ezüst, téglalap alakú veret; *helyzetük*: a kés bal oldalán, a kés teljes hosszában helyezkedtek el.

■ **hengeresgyöngy** (átm.: 2,2 cm; hossz.: 2cm): fehér, mészke (?) ; *helyzete*: a kés hegyénél.

66.8. Lužice 28. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 241–242; Abb. 12; Taf. 42: 28.)

- **sír**: 15-16 év körüli lány (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: erőteljesen bolygatott a váz, a csigolyák, a bordák, a medence és a jobb femur anatómiai rendben.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: takácskés, kerámiatöredék, vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

■ **üveggyöngy** (átm.: 0,8 cm): gömb alakú, sárga, barna hullámvonalakkal díszített; *helyzete*: a fej környékén.

■ **ezüstveretek** (hossz.: 1,7–0,4 cm): 4 darab téglalap alakú, végein egy-egy szegeccsel ellátott, kettő töredékes; *helyzete*: kettő a jobb sípcsont belső felén és a bal térd környékén kettő.

■ **orsógomb** (átm.: 3,4 cm; mag.: 2,3 cm): szürkésbarna, agyagorsógomb, bikónikus alakú; *helyzete*: a betöltésből került elő, a sírgödör ÉNy-i sarkából, az aljától 130 cm-re.

66.9. Lužice 34. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 244; Abb. 15; Taf. 41: 34.)

- **sír**: 40 körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a bal láb csontjai in situ, a többi csont a sírgödör felső, nyugati felében szétszórva.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

■ **vaskés** (hossz.: 7,4 cm): töredékes, az alsó kétharmada maradt meg; *helyzete*: a sírgödör közepén feküdt, a jobb combcsont helyén.

66.10. Lužice 38. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 246; Abb. 16; Taf. 44: 38.)

- **sír**: idős nő, Ny-K tájolású, bolygatott sírja: a markoló elvitte a koponyától a medencéig a csontokat, in situ a lábszárcsontok, a bal medence és a bal karcsontok.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

■ **vascsat** (hossz.: 3 cm; szé.: 2,1 cm): ovális, pecek nélküli; *helyzete*: a bal medence fölötti részen.

■ **vaskés** (hossz.: 11,8 cm): alsó nyélállású kés, hegye hiányzik; *helyzete*: a combok között.

- **agancsfésűtöredék:** kisméretű fogazott csontlapok és merevítők töredékei, utóbbin pontkörmintá; *helyzete:* a combok között, a vaskés mellett.
- **ezüstbevonatos gyöngy** (Hxszél.: 1,7x1,78 cm): poliéderes (lecsapott sarkú kocka) alakú; *helyzete:* a térdek között.
- **üveggyöngyök:** 6 darab; *helyzetük:* a mellkas környékén.

66.11. Lužice 39. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 246–247; Abb. 16; Taf. 46: 39.)

- **sír:** 10 év körüli gyermek (leletek alapján lány), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a jobb alkar, a medence hiányzik, a lábszárcsontok bolygatott állapotban, szétszóródva a sír keleti felében; a bordák, a felső csigolyák, a bal kar, a koponya enyhén bolygatva/in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** üvegtöredék, 3 darab vastöredék, kerámiatöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 22 darab üveggyöngy, 1 darab borostyán és egy réz spiráltekercs; *helyzetük:* a mellkas felső részén.
  - **vascsat** (átm.: 2,6x1,9 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, felületére korrodálódott bőrmaradványokkal; *helyzete:* a koponya és a jobb váll között.
  - **orsógomb** (átm.: 2,3 cm; mag.: 2 cm): agyagból készült, kónikus alakú; *helyzete:* a jobb medence környékén.
  - **réztöredék** (átm.: 1,9 cm; mag.: 0,6 cm): lemezből készült, kúpszerű tárgy, felülete koncentrikus körökkel díszítve; *helyzete:* a medence alatt.
  - **farkasfog;** *helyzete:* a jobb combcsont felső része környékén.
  - **halcsigolya** (átm.: 3 cm): közepén átlukasztva; *helyzete:* a bal térd külső felén.
  - **bronzkarika I** (átm.: 3,4 cm): kerek átmetszetű; *helyzete:* a bal térd külső felén.
  - **bronzkarika II** (átm.: 4,1 cm): ovális átmetszetű; *helyzete:* a bal térd külső felén, az I. karika alatt.
  - **vaskarika** (átm.: 5,7 cm): töredékes, külső fele megvastagodó, háromszög átmetszetű; *helyzete:* a bal térd külső felén, a két bronzkarika alatt.
  - **üveggyöngyök:** 2 darab; *helyzete:* a csontváz felszedésénél, a mellkas felső részén találták.
  - **mészkőgyöngy** (átm.: 2,7 cm): gömb alakú; *helyzete:* a betöltésből került elő, 10 cm-re a sírgödör aljától.

Táskatartalom (?):

- **gyöngy** (átm.: 2,5 cm; szél.: 1,1 cm): korongszerű, fehér; *helyzete:* a bal alkar belső felén.
- **üveggyöngyök:** 3 darab; *helyzete:* a bal alkar belső felén.
- **réztárgy** (hossz.: 1,2 cm): hüvelyszerű, vékony lemezből hajlított tárgy; *helyzete:* a bal alkar belső felén.

66.12. Lužice 42. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 248; Abb. 17; Taf. 49: 42.)

- **sír:** idős nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a karcsontok, a bal csontok és koponya in situ, a többi csont elporladt, vagy hiányzik.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csiholó.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 12 darab üveggyöngy; *helyzetük:* a nyakcsigolyák környékén.
  - **orsógomb** (átm.: 3,5 cm; mag.: 2,2 cm): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete:* a jobb combcsont fejénél.
  - **vaskarika** (átm.: 3,6 cm): négyszögletes átmetszettel, egyik része hiányos; *helyzete:* a bal combcsont helyén/környékén.
  - **vastöredék** (hossz.: 2,9 cm): szabálytalan alakú; *helyzete:* a bal combcsont helyén/környékén.

- **vaskés** (hossz.: 10,6 cm): középső nyélállású, a hegye hiányzik; *helyzete*: a bal combcsont helyén/környékén.

66.13. Lužice 44. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 249–250; Abb. 18; Taf. 46: 44.)

- **sír**: 25 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a térdtől lefelé anatómiai rendben, de a combcsontoktól felfelé a test többi csontja egy kupacban feküdtek a sírgödör nyugati felében.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: kerámiatöredék, rézlemeztöredék, kő.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngygyaklanc**: 17 darab gyöngy; *helyzete*: a nyakcsigolyák környékén.
  - **orsógomb** (átm.: 3,7 cm; mag.: 1,3 cm): okker színű, jó minőségű agyagból, kónikus alakú; *helyzete*: a mellkas környékén, a csontkupac alatt.
  - **vaskarikatöredék** (átm.: 4 cm): téglalap alakú, vékony, a harmada maradt meg; *helyzete*: a sír Ny-i felében, 35 cm-re a sírgödör aljától.

66.14. Lužice 46. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 230; Abb. 3; Taf. 29: 46.)

- **sír**: kettőstemetkezés, egy 2-3 éves gyermek és egy nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok egy halomban a sírgödör K-i végében és néhány az É-i végében.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vasrudak, amorf bronzlemez, kövek, két darab edény, kerámiatöredékek.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű** (hossz.: 30,7 cm) egysoros, domború fogóval ellátott; a fogója peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonallal, a fogazott lemezeket és a bordákat összefogó szegecsesek között szabálytalanul elhelyezett, poncolt pontkörmintákkal ellátva; a két szélső fogazott csontlemezen átlósan egy sorban és felette szabálytalanul elhelyezkedő pontkörmintákkal díszítve; *helyzete*: a sírgödör nyugati felében.
  - **vaskés**: rákorrodálódott ezüstlemezzel, két oldalán dupla félhold alakú poncolt minta, végein egy-egy szegecs (hossz.: 1,7 cm); *helyzete*: a gödör keleti felében.
  - **ezüstlemezek** (hossz.: 1,6–1,8 cm): 10 darab, téglalap alakú kettősllemezek, végükön egy-egy szegeccsel, peremén dupla poncolt félhold alakú mintasorral; *helyzete*: a kés közelében, a gödör keleti végében.
  - **gyöngyök**: 58 darab összesen, ebből 1 sárga üveg (átm.: 0,7 cm), 1 sötétkék hordószerű, 1 áttetsző fehér üveg (mag.: 0,4 cm); 3 borostyán; 1 díszgyöngy, gömb alakú, kék alapon sárga sakktáblamintával, a sötét négyzetekben virág alakú minta, benne piros pont (átm.: 2,3 cm; mag.: 1,9 cm); 1 lapítottgömb alakú, sötét üveg, rajta színes pettyek (átm.: 2,3 cm; mag.: 1,1 cm); *helyzetük*: a kés közelében, a gödör keleti végében és a betöltésben.
  - **vasfüggesztő** (hossz.: 4,7 cm): vasrúd vaskarikával, a rúd teljes hosszában famaradványok; *helyzete*: a sírgödör nyugati felében
  - **bronzlemez** (hossz.: 3,7 cm; szél.: 3,5 cm): vékony bronzlemez, a felső harmadában két sorban egymásba illeszkedő, háromszög alakú áttörések, alatta bekarcolt sávok; *helyzete*: a sírgödör nyugati felében.
  - **tengerisünmaradvány** (hossz.: 3,2 cm; mag.: 1,9 cm); *helyzete*: a sírgödör nyugati felében.
  - **S-fibula I** (hossz.: 3,2 cm; szél.: 1,9 cm): *Várpalota 19.* típusú, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény; a szeme egy-egy kerek rekesz, a csőr enyhén ívelt, vékony, közepén mélyített; a fej-test-csőr között nyújtott ovális áttöréssel; az ábrázolt madár nyakán egy-egy háromszög alakú, a test közepén egy négyzet alakú rekesz, benne alamandinlapokkal; a rekeszek között hurok/spirálminta, hátoldalán vas rugótekercs és tű; *helyzete*: betöltésben.

- **S-fibula II** (hossz.: 2,6 cm): ezüstlemezből kivágott S-fibula imitáció, egyszerű lemez, jobbraforduló, szeme helyén poncolt ponttal (gyermeké?); *helyzete*: gödör K-i végében, a lábsontok között.
- **aranyfüggő I-II** (hossz.: 1,5–1,7 cm; *szél.*: 1,1–1 cm): levél alakú, aranylemezből készült, felülete három rekeszre osztott, alsó harmadában vízszintes, hosszában egy függőleges fallal, benne almandinlapokkal, függesztőfüle egyszerű, közepe tagolt; *helyzetük*: a betöltésben.
- **aranyfüggő III** (hossz.: 2,15 cm; *szél.*: 1,95 cm): korong alakú függő madarábrázolással; a korong két szélén lefelé ívelő madártestek téglalap alakú lemezekből állnak, kb. a felezővonalnál lévő szem két kör alakú rekeszeszből; a csőrök erősen íveltek, alul futnak össze, köztük kerek mező, ebből két ívelt háromszög formájú kiugrással; a két madártest a korong közepén egy kerek rekeszt vesz közre; a középső rekeszben fekete berakás, a többiben almandin; *helyzetük*: a betöltésben.
- **rézfüggő** (hossz.: 1,8 cm): félhold alakú függő, rajta függesztőfülél; *helyzete*: a betöltésben.
- **vascsattöredék**: ovális alakú, kisméretű; *helyzete*: betöltésben.
- **toronycsiga**; *helyzete*: a betöltésben.
- **orsógombok**: világos barnásszürke, fekete foltos, szabálytalan félgömbös alakú (*átm.*: 2,9 cm; *mag.*: 1,4 cm), a másik kónikus alakú (*átm.*: 3,2 cm; *mag.*: 1,9 cm); *helyzete*: a betöltésben.

66.15. Lužice 50. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 254–255; Abb. 23; Taf. 49: 50.)

- **sír**: 40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: az összes csont szétszóródva a sírgödör teljes felületén, főként a nyugati harmadában csoportosulva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: amorf vastöredék, csiholó.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**: 16 darab üveggyöngy és egy ezüst tárgy; *helyzetük*: az alsóállkapocs alatt.
  - **vaskés** (hossz.: 10,6 cm): középső nyélállású, a nyéltüskéje töredékes; *helyzete*: a sírgödör közepén.
  - **bronzcsat** (hossz.: 3,8 cm; *szél.*: 3,5 cm): ovális csat. vasból készült ráhajló pecékkel; *helyzet*: a sírgödör közepén, 30 cm-rel a vaskés alatt, attól keletre.
  - **orsógomb** (*átm.*: 2,7 cm; *mag.*: 2,2 cm): agyagból készült, kónikus alakú; *helyzete*: a keleti faltól (sír alsó vége) 25 cm-rel nyugatra.

66.16. Lužice 52. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 256–257; Abb. 22; Taf. 51; 52.)

- **sír**: 15 év körüli gyermek (leletek alapján női), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a váz összes csontja elcsúszva, a sírgödör nyugati harmadában csoportosulnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: gyöngyözött peremű bronztál, takácskés, madárcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **vascsat I** (*átm.*: 3,4x1,6 cm): nyújtott ovális alakú; *helyzete*: a sírgödör nyugati harmadában.
  - **gyöngynyaklánc**: 18 darab üveggyöngy; *helyzetük*: a sírgödör nyugati felében.
  - **gyöngy I**: korong formájú, töredékes, fehér; *helyzete*: sírgödör közepén.
  - **vashüvely I** (hossz.: 0,8 cm; *szél.*: 1,7 cm): vaslemezből, ovális alakúra hajlított hüvely; *helyzete*: a sírgödör keleti felében.
  - **vascsat II** (*átm.*: 2,1x1,9 cm): ovális alakú, pecke kisméretű; *helyzete*: a sírgödör alsó harmadában, a középső részén, a vashüvely I mellett.
  - **csontkarika**: töredékes, nyitott véggel, külső oldalán kerek/íves, belső oldalán egyenes átmetszetű; *helyzete*: a vashüvely I és a vascsat II tárgytól É-ra.

- **gyöngy II** (átm.: 2,6 cm; mag.: 1,2 cm): korong alakú, fehér; *helyzete*: a csontkarika belső részén.
- **rézveret** (hossz.: 1,47 cm; szél.: 1,75 cm): négyszögletes alakú, négy sarkában kisméretű szegeccsel, alatta rákorrodálódott famaradványokkal; *helyzete*: a csontkarika felett, annak bal oldalán.
- **vasrúd** (hossz.: 13,2 cm): egyenes, egyik végénél forrasztásnyom (?); *helyzete*: a sírgödör keleti felében.
- **orsógomb I** (átm.: 2,4 cm; mag.: 1,6 cm): kónikus alakú, agyagból készült, egy kis része letörött; *helyzete*: a sírgödör keleti felében.
- **orsógomb II** (átm.: 3,3 cm; mag.: 1,9 cm): kónikus alakú, agyagból készült, ép darab; *helyzete*: a keleti felében.
- **vaskampó** (hossz.: 10,3 cm): vékony, egyenesre kalapált vaslemez, végén derékszögben meghajlik; *helyzete*: a sírgödör keleti felében.
- **vaslemez vaskarikával** (hossz.: 5,1 cm; karika átm.: 1,8 cm): vaskarika, rajta kampószerűen ráhajlított, vékony vaslemezzel; *helyzete*: a betöltésben, a gödör délnyugati sarkában, a takácskés markolatánál.
- **vashüvely II**: a vashüvely I-hez nagyon hasonló tárgy; *helyzete*: a betöltésben.
- **vascsat III**: töredékes karikájú, valószínűleg ovális vascsat, pecke hiányzik; *helyzete*: a betöltésben.
- **ezüstveretek** (hossz.: 1,6-2,2 cm): kettőslemezű, téglalap alakú, poncolt rombuszmintákkal ellátott veretek, végükön egy-egy szeggel rögzítve, töredékesek (összesen 9 darab); *helyzetük*: a sírgödör keleti felében.

66.17. Lužice 54. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 258–259; Abb. 24; Taf. 52; Taf. 53; Taf. 121: 3; Taf. 122: 6, 10, 14, 15; Taf. 125:4.)

- **sír**: 50 körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, bolygatatlan sírja: a csontok anatómiai rendben, a leletek in situ, a felsőtest csontjai elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: miniatűr edény, karcolókő.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **kengyelfibulapár I-II** (hossz.: 7,7 cm): *Strass típusú* egyedi variáns, aranyozott ezüstöntvény; fejlemeze háromágú, minden ága két oldalra elágazó, fogófejes típusú, kengyele enyhén ívelt, láblemeze nyújtott, ovális alakú, állatfejben végződik; a fejlemezt az alakjához idomuló bordákkal díszítették, a kengyel lefutásánál kettős négyszög alakú mező; kengyel közepén széles borda, rajta két sorban niellóval kitöltött háromszögsor, ennek két oldalán hosszanti irányú bordák; láblemezének közép-motívuma a szögletes/lépcsőzetes fonat, a - megvastagodó peremét egy sorban niellóval kitöltött háromszögsor kereteli, ez a profilált, tagolt állatfejes végződés Y vonalában is folytatódik; alatta a szem mandula alakú, rovátkolt szemkerettel ellátva, a száj elválnak a fejtől, szögletes alakú, két vízszintes vonal alkotja; az állatfej peremén lapos lemezkeret; *helyzetük*: a két comb közötti területen, a jobb combcsont felső részénél, egymás mellett.
- **kengyelfibula III** (hossz.: 4,6 cm): *ovális lábú, fogófejes típus, ékvéséses fejű variánsa*; a fejlemeze fogófejes, a kengyel kisméretű, enyhén meghajló, a láblemez ovális alakú és állatfejben végződik; a fogófej egy-egy oldalán a fejhez idomuló hosszanti bordákkal, a kengyel lefutásánál háromszög alakú motívum; a kengyel közepén szélesebb borda, rajta nielló-berakásos háromszögsorral, két oldalán hosszanti bordákkal; a láblemez peremén niellóval kitöltött háromszögsor, a középső motívuma halszájka jellegű mintasor; a profilált állatfejes végződés egytagú, Y vonalán niellóval kitöltött háromszögsor, alatta mandula alakú szemmel és egy szemkerettel tagolt, a szem után közvetlenül az állatfejet egy vízszintes borda zárja le; *helyzete*: a mellkas közepén.
- **állatalakú fibula** (hossz.: 2,65 cm): *Herpes típusú*, aranyozott ezüst, állatalakos fibula; a teste S-alakban hajlik meg, az állat feje lefelé harapó, tátott szájjal csatlakozik az S ívéhez,

kivehető a füle, a farka és a gerincén a szárnya; szeme helyén vörös kerek kőbetét; az állat testét létraszerűen, vízszintes bordákkal díszítették; *helyzete*: mellkason, a fogófejes fibula felett 5cm-rel.

- **ezüstkarika** (*átm.*: 1,85 cm): kisméretű, kívül kerek, belül egyenes átmetszetű karika; *helyzete*: az állatfibula mellett, a mellkas közepén.
- **üveggyöngyök**: 8 darab; *helyzetük*: a koponya alatt.
- **bronzcsat** (*átm.*: 2,5x1,6 cm): D-alakú, pecke hiányzik; *helyzete*: a jobb alkar középső, belső felén.
- **bronzkarika** (*átm.*: 3,6 cm): kerek átmetszetű, egyik részén enyhén elvékonyodik; *helyzete*: a bal combcsont feje alatt.
- **vaskés** (*hossz.*: 15,9 cm): hegye hiányzik; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a comb mellé fektetve.
- **agancsfésű** (*hossz.*: 24 cm): egysoros, domború fogóval ellátott agancsfésű, a fogójának peremén vízszintes, egymással párhuzamos vonalmintákkal; *helyzete*: a jobb alsó lábszár jobb oldalán (eredetileg a két láb között?)
- **üveggyöngyök**: 28 darab; *helyzetük*: a jobb alsólábszárnál lévő, miniatűr edény alatt.
- **keresztmotívummal ellátott aranyfüggő** (*átm.*: 1,9x2,2 cm): vékony aranyfólia, poncolt, egyenlőszárú kereszttel, a teret poncolt pontokkal töltötték ki; az érem egyszerű, díszítetlen füllel ellátva; *helyzete*: a gyöngyök alatt, a jobb alsólábszárnál
- **ezüstkorong** (*átm.*: 1,01 cm): vékony, ezüstlemezből készült korong, közepe átlukasztva; *helyzete*: a jobb alsólábszárnál.
- **ezüstkariák** (*átm.*: 0,8 cm): két darab vékony ezüstdrótból készült karika, kerek átmetszetűek; *helyzetük*: a jobb alsólábszárnál.
- **ezüsthorg** (*hossz.*: 2,89 cm): vékony ezüstdrótból készült, mindkét végén behajlított, szabálytalan 8-as alakot formáz; *helyzete*: a jobb alsólábszárnál.
- **borostyánggyöngyök**: egy teljes kisebb gyöngy és egy nagyobb gyöngy töredéke, amelyet másodlagosan átfúrtak; *helyzetük*: a jobb alsólábszárnál.
- **vaskarika** (*átm.*: 1,9 cm); *helyzete*: a jobb alsólábszárnál.
- **ikergyöngy rézdróttal**: két gömb alakú, üvegből készült duplagyöngy, amelyen rézdrótot húztak át és összehurkolták; *helyzete*: a jobb alsólábszárnál.
- **bronz-töredék** (*hossz.*: 1,6 cm és 0,6 cm): két darab amorf bronz-töredék; *helyzetük*: a bal lábujj csontjai között.
- **orsógomb** (*átm.*: 3,5 cm; *mag.*: 2,1 cm): agyagból készült, lapítottgömb/korong alakú; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **vastöredék**: rákorrodálódva egy rézkarikával és textilmaradványokkal; *helyzetük*: a jobb alkar környékén.

Táskatartalom (?):

- **fésűfog**; *helyzete*: a combok között a két fibula alatt.
- **gyanta**; *helyzete*: a combok között a két fibula alatt.
- **üveg** (*átm.*: 1,7 cm); *helyzete*: a combok között a két fibula alatt.
- **kéküveg** (*hossz.*: 0,9 cm; *szél.*: 0,11 cm; *v.*: 0,7 cm); *helyzete*: a combok között a két fibula alatt.
- **vastöredék**; *helyzete*: a combok között a két fibula alatt.

66.18. Lužice 55. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 259–260; Abb. 26; Taf. 54; Taf 55; Taf. 121;

2a–b; Taf. 122: 1; Taf. 126: 1, 4.)

- **sír**: női (leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a sírgödör nyugati oldalában egy kupacban a combcsontok, a koponya, az alsóállkapocs, az alkar csontjai; a bal medencétől lefelé a bal lábszár és a jobb alsó lábszár csontjai anatómiai rendben; a medence jobb oldala és a jobb combcsont nincsenek a helyén.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 2 darab kerámiaedény, gyöngyözött peremű rézötvözetből készült tál, faedény vas peremveretei (?), kavicsok; betöltésből: 2 darab edénytöredék, vastöredék, tojáshéjak, üvegtöredék, bronzszegek, 2 darab csiholókő.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **aranyérmefüggő** (átm.: 1,5 cm): fülezett I. Justinianus érme (526–565); *helyzete:* a sírgödör északnyugati részében, a csontok között.
  - **üveggyöngyök:** 3 darab; *helyzete:* az alsóállkapocs alatt, a sírgödör nyugati felében, a csontok között, egy a betöltésből.
  - **orsógomb:** agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében, a csontkupac között.
  - **fibulagombok:** aranyozott ezüst, profilált gombok, fejük gömbös, alatta gallérral; 5 darab ép, 3 darab töredékes, csak az alsó tagja maradt meg; *helyzetük:* 4 darab a jobb mellkas környékén; 1 darab a jobb mellkas alsó felén; 1 darab a 10 cm-rel északra a sír nyugati felben lévő csonttalomtól; két további darab a betöltésből került elő.
  - **agancsfésű:** egysoros agancsfésű egyenes, téglalap alakú bordájának a töredéke a rögzítőszegecsekkel; *helyzete:* a jobb combcsont külső oldalán, a déli sírfal mellett.
  - **bronzcsat** (átm.: 2,3x2,1 cm): ovális alakú, széles pajzsos tövissel ellátott csat, pecke ráhajló; *helyzete:* fésű mellett, a sírgödör déli falánál.
  - **részzegecsek:** kisméretű szegecsek, egyik feje lapos, másik homorú; *helyzetük:* a bronzcsat mellett, a sírgödör déli falánál.
  - **vaskés** (hossz.: 14,3 cm): középső nyélállású, a hegye hiányzik; *helyzete:* a két térd között.
  - **ezüstveretek** (hossz.: 1,4–2,2 cm): 9 ép és 8 töredék kettőslemezű, téglalap alakú, két végükön egy-egy szegeccsel ellátott veretek, egyiken poncolt rézsús vonalak figyelhetők meg, a másikon hullámvonal, vagy két szalagból álló fonat; *helyzetük:* a sírbetöltésben 0–40 cm-re a sírgödör aljától.
  - **vaspálcika** (hossz.: 7,5 cm) vékony, töredékes vasrúd; *helyzete:* a jobb sípcsont külső felén, annak alsó részénél.
  - **vaskarika I:** kisméretű, a felületére korrodálódott szerves anyaggal; *helyzete:* a jobb sípcsont külső felén, annak alsó részén.
  - **vasolló** (hossz.: 19 cm); *helyzete:* a bal combcsont mellett, a karikáktól nyugatra.
  - **rézlemez** (hossz.: 2,2 cm): egy négyszögletes rézlemez töredéke, sarkaiban szeglyekkel; *helyzete:* a bal combcsont mellett, az olló markolatánál.
  - **bronzkorong** (átm.: 3,3 cm; mag.: 1 cm): bikónikus alakú, vékony; *helyzete:* a bal combcsont külső felén, a vasollótól keletre.
  - **vaskarika II** (átm.: 6,1 cm): kerek átmetszetű; *helyzete:* a jobb térd külső felén, a feltételezhetően az övcsüngőhöz tartozik.
  - **vaskarika III** (átm.: 5,7 cm): kerek átmetszetű; *helyzete:* a jobb térd külső felén, az előző karika fölött.
  - **bronzkarika** (átm.: 5,8 cm): kerek átmetszetű, egyik felén nyitott vagy rongálódott; *helyzete:* a bal térd külső felén, a sípcsontnál, a két vaskarika alatt.
  - **csontkarikatöredék ráhúzott bronzhüvellyel** (bronzhüvely alapján átm.: 1,8 cm): kerek átmetszetű; *helyzete:* a bal sípcsont felső részének külső felén, a vaskarikák alatt, a bronzkarika ezen belül van.
  - **üveggyöngy** (átm.: 1,3 cm): bordázott gyöngy, háromszög átmetszettel; *helyzete:* a bal sípcsont külső felén, a csontkarikán belül.
  - **S-fibula** (hossz.: 2,4 cm; szél.: 2,3 cm): *Schwechat–Pallersdorf/Bezenye típusú alvariáns*, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény; a szeme kerek rekesz, a csőr enyhén ívelt, közepe mélyítve, majdnem teljes felületével ráhajlik a testre; a test-fej-csőr közötti áttörés vékony, kisméretű, nyújtott ovális alakú; a nyakon egy-egy háromszög alakú, a

test közepén egy négyzet alakú rekesszel, bennük almandinberakás, a rekeszek közötti hosszanti irányú bordák rovátkoltak, a középső rekesz körül két oldalon cikkcakkvonallal díszítve; *helyzete*: 285 cm-re a sír aljától, a betöltézből került elő, a sír nyugati oldalán.

▪ **bronztű** (hossz.: 9,9 cm): kerek átmetszetű, végét visszahajlították, kampós kiképzés; *helyzete*: a sír nyugati oldalában, a 165 cm-re a sírgödör aljától, a betöltésből került elő.

▪ **ezüstkorong** (átm.: 0,9 cm): vékony, ezüstlemezből készült korong, közepe átlukasztva; *helyzete*: a betöltésből.

66.19. Lužice 57. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 260; Abb. 25; Taf. 56: 57; Taf. 121: 4; 5.)

- **sír**: 40-50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: rablógödör dokumentálva, de a csontok anatómiai rendben állnak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: mogyoró, 5 darab rézlemeztöredék, betöltésben: vasveret, tojáshéj.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **üveggyöngy** (átm.: 2,5 cm; mag.: 1,8 cm): gerezdelt, nagyméretű; *helyzete*: a bal könyök belső felén.

▪ **üveggyöngyök**: 9 darab üveggyöngy; *helyzetük*: a bordázott gyöngytől jobb oldalra, a bal mellkas külső részén.

▪ **keresztmotívumos aranyfüggők** ($D_{1-2}=1,7$ cm): keretelt, fülezett érme, közepén egyenlőszárú kereszttel, melyet kívül cikk-cakk minta és egy koncentrikus kör vesz körbe; a függesztőfül bordázott; *helyzete*: bal és a jobb kulcscsontoknál.

▪ **vascsat** (átm.: 3,3x2,2 cm): ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: a jobb kéz környékén, a medence mellett.

▪ **ezüstveretek** (hossz.: 1,1–1,4 cm): 7 darab duplalemezes, téglalap alakú, két végükön egy-egy szegeccsel; *helyzetük*: a mellkas felső részétől a koponyáig; egy a betöltésben.

▪ **vastű**; *helyzete*: az alsóállkapocs alatt.

▪ **gyöngynyaklánc**: 27 üveggyöngyből; *helyzetük*: a koponya alatt, az alsóállkapocs környékén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 19 cm): egysoros agancsfésű, domború fogóval; a fogazott csontlemezeket és a fogó bordáit 8 szegecs fogja össze, díszítése bekarcolt rácsmotívum, a rácsok között egy-egy pontkörminta; a fogó végét négy-öt függőleges vonal zárja le; a két szélső fogazott csontlemezen két-két pontkörminta egymás mellett; *helyzete*: a mellkas és a jobb felkarcsont között.

▪ **vastű töredéke**; *helyzete*: az alsóállkapocs alatt.

66.20. Lužice 61. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 263–265; Abb. 28; Taf. 54: 61; Taf. 122:8; Taf. 124:4.)

- **sír**: 30-40 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a lábujj-, lábközép-, boka- és a lábszárcsontok, a többi bolygatott állapotban.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: edény.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **S-fibula** (hossz.: 2,9 cm; szél.: 2,2 cm): *Mohács típusú fibula*, jobbraforduló aranyozott ezüstöntvény; a szem kerek rekesz, a csőr enyhén ívelt, közepe mélyítve; a fej-test-csőr között hosszanti irányú ovális áttöréssel; a testet hosszanti bordákkal töltötték ki, és négy helyen vízszintes bordákkal határolták; *helyzete*: a jobb combcsont külső felén.

▪ **orsógomb** (átm.: 3 cm; mag.: 2 cm): agyagból, kónikus alakú; *helyzete*: a sírgödör bal szélétől 10 cm-re, a medence magasságában.

▪ **vascsat**: nyújtott ovális, pecke nincs, töredékes; *helyzete*: a jobb combcsont közepén.

▪ **üveggyöngyök**: 7 darab; *helyzetük*: a medencétől a két combcsont fejiég, elszórva.

- **agancsfésűtöredék:** egysoros agancsfésű, enyhén domború hátú, a fogazott lemezeinek és egyik oldalán merevítőbordáinak töredékei maradtak fenn rossz megtartásban; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.

66.21. Lužice 64. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 265–266; Abb. 27; Taf. 57: 64; Taf. 121: 9.)

- **sír:** juvenis-adultus korú (leletek alapján nő), NyDNY-KÉK tájolású bolygatatlan sírja: anatómiai rendben csak a bal felső karcsontok voltak, a még megmaradt hosszúcsontok és koponya elmozdulva; a többi csont elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngynyaklánc:** 14 darab üveg- és egy darab borostyángyöngy; *helyzetük:* a mellkas felső részén és a koponya alatt.
  - **ezüstfüggő** (átm.: 1,4 cm; mag.: 1,7 cm): díszítetlen kerek függő, egyszerű füllel ellátva; *helyzete:* az alsóállkapocs alatt.

66.22. Lužice 67. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 267–268; Abb. 29; Taf. 60: 67.)

- **sír:** 35 év körüli nő, NyÉNY-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a bordák és a felsőtest csontjai bolygatottak, a koponya a térdek között feküdt, a többi csont anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** faedény peremveretei, kerámatöredékek, rézlemez.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat** (átm.: 3,1x2,5 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* a jobb medencén.
  - **vaskés** (hossz.: 11,5 cm): középső nyélállású, rossz megtartású; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
  - **agancsfésű** (hossz.: 14,7 cm): egysoros, domború hátú, a fogai hiányoznak, egyik oldalán a merevítőborda és a középső lemezek maradtak meg, díszítést nincs; *helyzete:* jobb combcsont belső felén.
  - **orsógomb** (átm.: 3,2 cm; mag.: 1,9 cm): bikónikus, agyagból készült; *helyzete:* a bal kéz környékén.
  - **üveggyöngyök:** 5 darab; *helyzetük:* a mellkas felső részén, a csigolyák jobb oldalán.

66.23. Lužice 68. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 268–270; Abb. 28; Taf. 61: 68.)

- **sír:** 35–40 év közötti nő, NyÉNY-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a sír felső harmada teljesen bolygatott, a gödör nyugati felében egy halomban feküdtek a csontok, a gödör alján további csontok bolygatott állapotban, szétszórva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bronzveretes favödör, vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés I** (hossz.: 7,1 cm): felső nyélállású, töredékes, rossz megtartású; *helyzete:* 8 cm-rel a sírgödör aljától, a gödör északi, bal oldali hosszanti falának közepén.
  - **vaskés II** (hossz.: 6 cm): nagyon töredékes, rossz megtartású; *helyzete:* a combcsontok alatt, a sírgödör északi oldalán.
  - **üveggyöngy** (átm.: 2,5 cm): nagyméretű, fehér gyöngy, korongszerű; *helyzete:* a vaskés I felett, a gödör északi oldalán.
  - **gyöngyök:** 13 darab üveg és 1 darab borostyángyöngy; *helyzetük:* a sírgödör nyugati felében.
  - **orsógomb** (átm.: 3,7 cm; mag.: 1,8 cm): bikónikus, agyagból készült; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében.

66.24. Lužice 72. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 271–272; Abb. 31; Taf. 64: 72; Taf.121: 17; Taf. 123:4.)

- **sír:** felnőtt nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a medencétől felfelé hiányoznak a csontok és a koponya, a lábak anatómiai rendben, leletek in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** edény, ezüstlemez, bronzveret (betöltésből).

- **viselethez tartozó leletek:**

- **vascsat I** (átm.: 4,9x3,2 cm): ovális csatfej, ráhajló pecekkel, ép darab; *helyzete:* a mellkas környékén, 5 cm-re a sírgödör aljától.
- **gyöngyök:** 17 darab üveg és 1 darab borostyán; *helyzetük:* a betöltésből, a fej/nyak környékéről.
- **terra sigillata függő** (hossz.: 3,2 cm; szél.: 2,4 cm): háromszögletű, átfúrt sigillata cserép; *helyzete:* a két comb között.
- **szíjelosztóveret** (hossz.: 7,8 cm; szél.: 3,3 cm): anyaga nem ismert, karikát három helyen, egymástól egyenlő távolságra behajlították, a három kiálló ívre trapézalakú, füllel ellátott dupla lemezeket helyeztek, középen szegecsekkel; *helyzete:* a két térd között.
- **áttört bronz díszkorong** (átm.: 5 cm): középen lévő áttört koncentrikus kört sugárirányban hét darab szabálytalan alakú küllő köti össze a külső karikával; *helyzete:* a két térd között.

▪ **vascsat (töredék) II;** *helyzete:* a két térd között

Táskatartalom (?):

- **vasrudacska I** (hossz.: 8,2 cm): rákorrodálódott textilmaradványokkal; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
- **vaskés** (hossz.: 12,6 cm): rákorrodálódott textilmaradványokkal, hegye hiányzik; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
- **vaskarika** (átm.: 5,2 cm): kerek átmetszetű, kb. egy negyede hiányzik, rákorrodálódott textilmaradványokkal; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
- **bronzveret** (hossz.: 2,5 cm; szél.: 2,4 cm): kettőbehajlított vékony bronzlemez, faedény peremverete (?); *helyzete:* a bal combcsont külső felén.
- **vascsatok III–IV** (hossz.1: 2,5 cm; hossz.2: 2,1 cm): kisméretű, ovális fejű, négyszögletes szíjszorítóval ellátottak, rákorrodálódott textilmaradványokkal; *helyzetük:* a bal combcsont külső felén.
- **vasrudacska II:** töredékes, rákorrodálódott textilmaradványokkal; *helyzete:* a bal combcsont külső felén.

66.25. Lužice 75. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 274; Abb. 33; Taf. 65: 75.)

- **sír:** 30 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontváz nem sérült a rablás során, csak az ujj csontjai hiányoznak.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** betöltésből csiholókő, kerámiatöredék, vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **vasfüggesztő** (hossz.: 16,9 cm; karika átm.: 3,3 cm): kampós végű (kerek átmetszet) egyenes szárú (nyomott ovális átmetszet) vastárgy, végén karikával; kulcsként meghatározva; *helyzete:* medence alatt, annak középső részén.
- **vaskules/kampó** (hossz.: 7,8 cm): vasrúdból hajlított, egyik vége félkör alakban kampósra hajlítva, a másik vége karikára; *helyzete:* a medence alatt, annak középső részén.
- **vaskarika** (átm.: 2,7 cm): kerek átmetszetű, rajta textilmaradványokkal, egyik oldalán vasfüggesztő (?) töredéke; *helyzete:* a medence alatt, annak középső részén.
- **agancsfésű** (hossz.: 16,7 cm): egysoros, fogója domború; középső horizontális tengelyén szabályos közönként pontkörmintákkal díszítve, peremén három-három párhuzamos vízszintes vonallal díszítve; *helyzete:* a medence alatt, annak középső részén.

- **vastárgy** (?) (hossz.: 5,4 cm; szél.: 3,4 cm): ismeretlen tárgy, felületén textilnyomokkal; *helyzete*: bal csípő környékén.
- **vascsat** (átm.: 3,6x2,5 cm): ovális alakú, pecke hiányzik; *helyzete*: bal csípő környékén.
- **üveggyöngyök**: 8 darab; *helyzetük*: a koponya alatt.

66.26. Lužice 76. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 274–275; Abb. 32; Taf. 66: 76; Taf. 122: 9, 11.)

- **sír**: 21 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok a koporsónyomon belül teljesen szétszórva feküdtek, anatómiai rendben csak a jobb sípcsont és a lábfej csontjai álltak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: szerves anyag, vastöredék, kerámiatöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **kengyelfibula I** (hossz.: 4,4 cm): *ovális láblemezű fogófejes fibulatípus, fejlemezén rombusz alakú ékvéséssel ellátott variáns*, aranyozott ezüst; kengyele erősen ívelt, lába ovális, állatfejes végű; fej közepén kettősrombusz minta, a fogófej négy, ívelt csúcsú háromszög alakú ága bemélyedő; a kengyelen közepén szélesebb, mellette keskenyebb hosszanti bordák; a középső niellóval kitöltött háromszögsorral díszítve; a kengyel közepén futó sáv a láblemezen folytatódik és elvékonyodik, két oldalán cikkcakkminta veszi közre; az állatfej Y vonala és szemei domborítva, nem hangsúlyosak; *helyzete*: a bal combcsont külső részén, a térd közelében.
  - **kengyelfibula II** (hossz.: 6,2 cm): *Naumburg/Cutry/Kölleda típusú* négygombos fibula, aranyozott ezüstöntény; feje félkör alakú, rajta négy darab, a fejfel egybeöntött tagolt gombbal; kengyele enyhén ívelt, láblemeze rombusz alakú és állatfejben végződik; a fején a felső középpontjától, a két oldala felé, kifelé ívelő spirálmintával díszített, kengyele közepén egyenes, díszítetlen borda fut végig; a láblemez alakjához idomulva négy rombusz alakú mezőre rácsosan felosztott minta; a fibula végén lévő állatfejnek hegyes füle, mandulaalakú szeme és kerek orra/pofája van; *helyzete*: a sírgödör közepén, a medence középső részén.
  - **ezüstveret** (hossz.: 1,9 cm; szél.: 0,8 cm): téglalap alakú, végén egy-egy szegeccsel, duplalemezes; *helyzete*: a bal combcsont külső részén, a térd közelében.
  - **terra sigillata töredék** (hossz.: 2 cm): téglalap alakú töredék; *helyzete*: a bal combcsont külső részén, a térd közelében.
  - **vaskarika** (átm.: 3,3 cm); *helyzete*: a medence környékén, az északi oldalfal mellett.
  - **vasveret** (hossz.: 2,3 cm); *helyzete*: patkó alakú, kisméretű, téglalap átmetszetű veret; *helyzete*: a medence környékén, az északi oldalfalnál.
  - **láncpáncéltöredék** (átm.: 1,6 cm): kis töredék korrodálódott állapotban; *helyzete*: a medence környékén, a bal oldalfal mellett.
  - **réztű** (hossz.: 1,2 cm; fej szél.: 0,5 cm): szára töredékes, feje kerek; *helyzete*: a sírgödör délnyugati-i sarkában.
  - **vasszeg** (hossz.: 1,1 cm; fej szél.: 1,2 cm): a szeg feje kerek; *helyzete*: a koponya jobb oldalán, amely a sírgödör jobb oldalához mozdult el.
  - **gyöngyök**: 21 darab töredékes üveggyöngy; *helyzetük*: a sírban szétszóródva.

66.27. Lužice 77. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 275–277; Abb. 33; Taf. 63: 77.)

- **sír**: 30–40 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a sírban a koponya a helyén, a végtagcsontok szétszórva a sírgödörben.
- **viselethez nem tartozó leletek és mellékletek**: kerámia, állatfog a betöltésben.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **orsógomb** (átm.: 3,3 cm; mag.: 2,3 cm): kónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a sírgödör északkeleti végében.

- üveggyöngyök:** 4 darab; *helyzetük:* a sírgödör aljának közelében, a betöltésben, a nyak, mellkas felső részén.
- vascsat:** ovális alakú, töredékes, pecke nincs; *helyzete:* a sírgödör közepén, a gödör északi oldala közelében.

66.28. Lužice 79. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 277; Abb. 35; Taf. 66: 79.)

- **sír:** 35-40 éves nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok anatómiai rendben, de a rossz megtartás miatt a medence, a bordák és a vékonyabb csontok elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** kerámiatöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - orsógomb** (*átm.:* 3,7 cm; *mag.:* 1,9 cm): kónikus, agyagból készült, kónikus, töredékes; *helyzete:* az északi sírfalánál, a bal váll környékén.
  - vaskés** (*hossz.:* 9,7 cm; *szél.:* 2,4 cm): középső nyélállású, töredékes, hegye hiányzik; *helyzete:* a medence bal felén.
  - vaskarikatöredék** (*átm.:* 4,1 cm): kettétört vaskarika, kerek átmetszettel; *helyzete:* a bal combfej belső részén, a kés hegyénél.
  - üveggyöngyök:** 35 darab; *helyzetük:* a betöltésből, a koponya alatti részből és a mellkas környékéről.
  - rézkarika** (*átm.:* 2,9 cm): masszív, kerek átmetszetű karika; *helyzete:* koponya bal oldalánál.

66.30. Lužice 82. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 279–280; Abb. 35; Taf. 67.)

- **sír:** kettőstemetkezés, 30-35 év körüli nő és 1-2 éves gyermeke, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a felsőtest csontjai szétszórva, a jobb medence és a lábsontok in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** csipológő, üvegtöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - vascsat** (*átm.:* 2,4x1,4 cm): ovális alakú, töredékes, pecek nélküli; *helyzete:* a jobb combfej külső felén.
  - vaskés** (*hossz.:* 19 cm): három töredékben, középső nyélállású; *helyzete:* a bal comb külső felén.
  - orsógomb I** (*átm.:* 3,2 cm; *mag.:* 2,1 cm): bikónikus, agyagból készült; *helyzete:* a bal lábfej környékén, 10 cm-rel a sírgödör alja felett.
  - üveggyöngyök:** 6 darab; *helyzetük:* a mellkas környékén.
  - kagyló;** *helyzete:* a sírgödör végében, északi oldalon
  - orsógomb II** (*átm.:* 3 cm; *mag.:* 2,1 cm): bikónikus, agyagból készült, okker színű; *helyzete:* a sírgödör végében, az északeleti oldalon.
  - vasrúd** (*hossz.:* 1,2 és 1,9 cm): kettétörve; *helyzete:* a medence felső része környékén.

66.31. Lužice 86. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 283; Taf. 69.)

- **sír:** hamvasztásos temetkezés, az urnaként szolgáló kerámiaedényben és az edényen kívül is égett csontok feküdtek.
- **nem azonosítható/kérdéses leletek:** bronzolvadékok, bronzszegek, bronzlemeztöredék.
- **viselethez tartozó elemek:**
  - edényen belül:**
    - bronztű** (*hossz.:* 2,3 cm): töredék.
    - ezüstdrót:** vékony, két végét összesodrották.
    - üveggyöngyök:** kb. 19 darab, szétolvadtak.
    - almandinberakással díszített bronztöredék** (*hossz.:* 1,3 cm; *szél.:* 0,8 cm): téglalap alakú rekesz, benne almandinnal.
    - orsógomb I** (*átm.:* 3,4 cm; *mag.:* 2,6 cm): bikónikus alakú, agyagból készült.
    - orsógomb II** (*átm.:* 2,9 cm; *mag.:* 0,7 cm): korong formájú, agyagból készült.

- **csonttöredék (?)**: pontkörmintával díszített csontlapok, fésűhöz tartozhatott.
- **almandinberakás** (*átm.*: 0,5 cm): kör alakú.

66.32. Lužice 88. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 283; Abb. 39; Taf. 69: 88.)

- **sír**: 15 év körüli gyermek (leletek alapján lány), ÉNy-DK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok szétszóródva a gödörben
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: kerámia a betöltésben.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üveggyöngy**: sárga; *helyzete*: 5 cm-re az alsóállkapocs alatt.
  - **orsógomb** (*átm.*: 3,3 cm; *mag.*: 2,1 cm): agyagból készült, bikónikus; *helyzete*: a gyöngy alatt 10 cm-re, a mellkas környékén.
  - **vaskarika** (*átm.*: 5,4 cm): kerek átmetszetű, ép darab; *helyzete*: a bal térd környékén.
  - **vascsat I** (*hossz.*: 2,5 cm): ovális alakú, negyed része letört ovális alakú, nincs pecke; *helyzete*: a vaskarika alatt.
  - **vascsat (töredék) II** (*hossz.*: 2,2 cm); *helyzete*: a sírgödör közepén, a bal sírfal mellett.

66.33. Lužice 89. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 283–285; Abb. 38; Taf. 70: 89; Taf. 122: 2.)

- **sír**: 25 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja (kettőstemetkezés kérdéses): robosztus alkatú, a csontok szétszóródva a sírban, anatómiai rendben a kézcsontok egy része, az ujjak, a medence és felette 3 csigolya.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: két darab kerámiaedény, üvegolvadék, fémtöredék, a betöltésben vastöredék, gyanta, csontok és egy vastöredék textilmaradványokkal.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üveggyöngyök**: 27 darab, töredékes; *helyzetük*: a koponya helyén.
  - **vascsat** (*átm.*: 3,2x2,3 cm): ovális, ráhajló pecekkel, ép darab; *helyzete*: a koponya alatt.
  - **S-fibula** (*hossz.*: 2,8 cm): *Várpálot* 19. típusú, jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény, a szeme kerek rekesz, a csőr elvékonyodó, enyhén ívelten csatlakozik a testhez; a fej-test-csőr között hosszú, ovális áttöréssel; a nyaknál egy-egy háromszög, a test közepén egy négyszög alakú rekesszel, köztük az I. állatstílus jegyében készült hurok/spirálszerű motívumokkal, melyek a madár fejéből és a középső rekeszek külső oldaláról indulnak; *helyzete*: a koponya közelében, délkeleti irányban, a jobb oldallal közelében.
  - **átfúrt állatfog** (*hossz.*: 1,7 cm); *helyzete*: a medence környékén, a gödör közepén, 20 cm-re a váz fölött.
  - **orsógomb** (*átm.*: 3 cm; *mag.*: 1,7 cm): bikónikus, agyagból készült; *helyzete*: a sírgödör alsó végében, a bal lábfej környékén.

66.34. Lužice 94. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 284–288; Abb. 40; Taf. 71: 92; Taf. 72; Taf. 121: 18; Taf. 126: 6.)

- **sír**: 18–20 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a medence és a felsőtest csontjai bolygatott állapotban, a koponya a jobb csípőnél fekszik, a többi csont anatómiai rendben.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, bronzlemezke, bronzveret töredéke, vastöredékek a betöltésben.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **orsógomb I**: bikónikus, agyagból készült; *helyzete*: a koponya környékén, a bal oldalon.
  - **orsógomb II** (*átm.*: 2,3 cm; *mag.*: 1,9 cm): kónikus, agyagból készült; *helyzete*: a koporsófolt északnyugati falának közelében, koponya környékén.

- **agancsfésű** (hossz.: 15 cm): egysoros, téglalap alakú, enyhén domború hátú fésű, töredékes; a fogazott lemezeket és a bordákat összefogó szegecsek között szabályosan, rézsűs vonalban elhelyezett három pontkörminta peremén két-két párhuzamos vízszintes rovátkolt vonallal díszítve; *helyzete*: a koporsófolt északnyugati falának közelében, koponya környékén.
- **nyaklánc**: 35 darab üveg-, 3 darab borostyángyöngy, hengeres fehér gyöngy, vaslánc töredéke, fémspirál, vashüvely (hossz.: 1,6 cm); *helyzetük*: a mellkas felső részén.
- **átfúrt korallfüggő**: függesztőként vékony bronzdrót összehurkolva; *helyzete*: a jobb karnál.
- **2 db fibulagomb**: aranyozott ezüst, tagolt fibulagombok, gömbvégződésűek, alatta gallérral; *helyzetük*: a jobb felkar külső felén.
- **ezüstveret** (hossz.: 2,3 cm): téglalap alakú veret, végén egy-egy szegeccsel, duplalemezes, két hosszanti oldalát poncolt félholdmintával díszítették; *helyzete*: a jobb alkar külső felén.
- **bronzgyűrű** (átm.: 2,1 cm): lemezből kivágott, feje ovális, rajta egy poncolt „X” minta; *helyzete*: a jobb kéz egyik ujján.
- **vaskés** (hossz.: 8 cm): középső nyélállású, hegye hiányzik; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.

Táskatartalom:

- **bronzkorong** (átm.: 6,2 cm): áttört korong, belül koncentrikus körrel; a két kört sugárirányban áttört háromszögek veszik közre; felületét poncolt pontkörmintákkal vették közre; *helyzete*: a bal térd külső felén.
- **csontkarika**: töredékes, három helyen bronzbevonat díszíti; *helyzete*: a bal térd külső felén.
- **vaskarika**: összekorrodálódott vaskarikák, egyikből egy bordázott bronznyél (hossz.: 5,5 cm) nyúlik ki (kules?), végén karikával; *helyzete*: a bal térd külső felén.
- **szerves anyag**; *helyzete*: a bal térd külső felén megfigyelhető, a táska része lehetett.

Wadenbindengarnitur részei:

- **bronzcsat szegekkel és lemezes bronzverettel I**: pajzsos tövisű csat ovális karikával, pecke ráhajló; 3 darab kisméretű, kerek fejű szegecs; négyszög alakú, duplalemezes veret, végein egy-egy szegeccsel; *helyzetük*: a bal térd környékén.
- **bronzcsat szegekkel II**: pajzsos tövisű csat, ovális karikával, pecke ráhajló; 3 darab kerek fejű szegecs; *helyzetük*: jobb sípcsont felső, külső részénél.
- **lemezes bronzveretveret II** (hossz.: 1,5 cm; *szél.*: 08 cm): négyszög alakú duplalemezes, végein egy-egy szegeccsel; *helyzete*: a két sípcsont között.
- **hal alakú veretek** (hossz.1: 3,8 cm; hossz.2: 3,4 cm): lemezes veretek, hal formájúra vágva, az első veret jobb megtartású, rajta szegeccsel; *helyzetük*: az egyik a sarok csontjai között, a másik a bal sarokcsontoktól távolabb, a sírgödör falának közelében.

66.35. Lužice 95. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 288–289; Abb. 40; Taf. 73; Taf. 74)

- **sír**: 20-24 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a felsőtest és a medence csontjai hiányoznak, a koponya a sírgödör északi oldalán, a gödör felső harmadában, a lábszárcsontok in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, a betöltésben cserepek és faszén maradványok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üvegyöngyök I**: 4 darab; *helyzete*: egy a sírgödör délnyugati, sarkában, koponyától 30 cm-re; 2 darab a - 18 cm-rel keletre; 1 darab a - 10 cm-rel északnyugatra.
  - **gyöngynyaklánc II**: 25 darab üveg- és 2 darab borostyángyöngy; *helyzet*: a mellkas környékén.

- **bronztű** (hossz.: 11,2 cm): kerek átmetszetű, díszítetlen; *helyzete*: a fej mögött, a gödör nyugati felében.
- **orsógomb I** (átm.: 3,3 cm; mag.: 1,6 cm): lapított félgömbszerű, kónikus; *helyzete*: a sírgödör déli falánál, középen.
- **vascsat** (átm.: 3,3 cm): ovális, töredékes, a pecke hiányzik; *helyzete*: a medence jobb felén.
- **orsógomb II** (átm.: 2 cm; mag.: 0,9 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: a sírfal déli oldalán, az alsó harmadban.
- **vaslántöredékek** (?): 3 darab amorf töredék, szerves anyag a felületükre korrodálódva, drótszerű; *helyzetük*: a bal comb külső felén.
- **bronzlemez** (hossz.: 3 cm; szél.: 3,1 cm): lemeztöredék; *helyzete*: a bal térd külső oldalán.
- **üvegyöngyök III**: 8 darab üveg- és 2 darab borostyángöngy; *helyzetük*: a jobb térd és sípcsont külső felén.
- Táskatartalom** (szerves anyag sötét színű lenyomata):
- **bronz nyakperec** (átm.: 15,5 cm): hurkos-kampós záródású, kerek átmetszetű; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **bronzkulcsok** (hossz.1: 10,7 cm; szél.1: 2,7 cm; hossz.2: 8,7 cm): egyiknek hiányzik a tolla, másiknak kétfelé ágazó, egy-egy felén három-három ággal ellátva; a tolla és a szár ellaposodó alsó harmada pontkörmintával díszített; száruk hármassal bordákkal hat részre tagolt, végükön függesztőlyuk; *helyzetük*: a jobb térd külső felén.
- **bronzcsat** (hossz.: 1,6 cm; szél.: 1,3 cm; pecek hossz.: 1,4 cm): bronz csat, pecke letört; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **pajzsalakú veretek** (hossz.1: 1,9 cm; hossz.2: 2,2 cm): dupla lemezből készült veretek; *helyzetük*: a jobb térd külső felén.
- **bronzveret** (hossz.: 2,3 cm): szíjelosztó (?); tagolt veret, két vége négyzet formájú, áttört, melyeket egy kevésbé széles téglalap alakú tag köt össze; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **rézdrót**: textilmaradványokkal, függesztő (?); *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **vaskés** (hossz.: 10,2 cm): felső nyélállású, a hegye letört; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **vasrudacska** (hossz.: 3,5 cm): téglalap átmetszetű; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **hengeresgyöngy**: hengeres, fehér, törött; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
- **agancsfésű**: egysoros fésű kisméretű töredékei; *helyzete*: a jobb térd külső felén.

66.36. Lužice 100. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 291; Abb. 42; Taf. 75: 100.)

- **sír**: felnőtt nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: rossz megtartású, töredékes csontok, anatómiai rendben néhány felső csigolya és borda és a combcsontok.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**:
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üvegyöngyök**: 2 darab; *helyzetük*: a koponya töredékei között.
  - **ovális vascsat** (hossz.: 3,9 cm): ovális alakú, töredékes, pecek nélküli; *helyzete*: a jobb térd külső felén.
  - **vaskés** (hossz.: 3,9 cm): alsó nyélállású, hegye hiányzik; *helyzete*: a bal combcsont alsó részénél.
  - **bronzszegek**: lapos, kerek fejű szegek, töredékesek, rajtuk textilmaradványokkal; *helyzetük*: a vaskés mellett.

66.37. Lužice 101. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 292; Abb. 43; Taf. 75: 101.)

- **sír**: felnőtt nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: két darab hosszúcsont maradt meg a sírgödör közepén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **agancsfésűtöredék:** három csontlap töredéke; *helyzete:* a sírgödör délkeleti oldalán, 60 cm-re a gödör aljától.
- **üveggyöngyök:** 32 üveggyöngy és egy fehér hengeresgyöngy; *helyzetük:* a koporsóbetöltés északnyugati sarkában.
- **vastárgy:** töredékes, ismeretlen funkció; *helyzete:* a sírgödör közepén, a hosszúcsontok között.
- **orsógomb** (*átm.:* 2,5 cm; *mag.:* 1,7 cm): kónikus, agyagból készült; *helyzete:* a sírgödör alsó harmadában, a sípcsont mellett.
- **vaskés:** töredékes, középső nyélállású; *helyzete:* a sír aljától 25 cm-re.

66.38. Lužice 102. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 292–293; Abb. 44; Taf. 76: 102; Taf. 122: 7; Taf. 123: 3.)

- **sír:** 50 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: anatómiai rendben a koponya, a combcsontok, az alsó lábszár csontjai, a lábközép csontok, a többi bolygatott, a mellkas csontjai, és a karok hiányoznak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** kerámiatöredék (betöltésben), agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula** (*hossz.:* 2,3 cm; *szél.:* 1,8 cm): *Várpalota 34.*, ékvéséses díszű fibulára emlékeztető; jobbraforduló, aranyozott ezüstöntvény; szeme helyén kerek rekesz, a csőr enyhén ívelt, elvékonyodó, közepe bemélyedő, a fej-test-csőr között nyújtott ovális áttörés; a teste három részre osztva, a közepén az ívekig vízszintesen bordázott, az ívektől a fejig cikkcakkszerű, egymást követő háromszög alakú motívumok; *helyzete:* 6 cm-rel a sír alja fölött, a sír felső harmadában, a mellkas környékén.
  - **üveggyöngyök:** 16 darab; *helyzetük:* a mellkas környékén.
  - **spiráltekercs** (*hossz.:* 1,4 cm) rézdrót spirálszerűen feltekerve; *helyzete:* a gyöngyök között.
  - **ezüst üreges golyó töredéke;** *helyzete:* a mellkas környékén.
  - **üvegtöredék** (*hossz.:* 1,5 cm; *szél.:* 1,9 cm); *helyzete:* a két comb között.
  - **csiholó;** *helyzete:* a két comb között.
  - **kavics;** *helyzete:* a két comb között.
  - **vascsat** (*átm.:* 2,7 cm): ovális alakú, töredékes; *helyzete:* a két comb között.

66.39. Lužice 103. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 293–294; Abb. 46; Taf. 76: 103.)

- **sír:** 30–40 év körüli felnőtt nő és egy 3–4 éves gyermek duplatemetkezése, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a váz a sírgödör ÉNY-i, bal oldala felé elhúzva a rabláskor, a koponya és a váz csontjai elmozdulva.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** 2 darab agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **üvegfüggő** (*átm.:* 2,5 cm): bikónikus alakú; *helyzete:* a keleti sírfal mellett, a koporsónyomon kívül.
  - **vasollótöredék** (*hossz.:* 18 cm): nagyon töredékes; *helyzete:* a bolygatott koponya környékén.
  - **orsógomb** (*átm.:* 3,1 cm; *mag.:* 1,9 cm): agyagból készült, bikónikus alakú; *helyzete:* a koponya nyakszirti részénél.
  - **gyöngynyaklánc:** 20 darab üveg- és 2 darab borostyángyöngy; *helyzete:* a mellkas felső részénél.
  - **ezüst spiráltekercsek** (*átm.:* 0,5 cm): 2 darab kisméretű, spirálszerűen feltekert ezüstdrót; *helyzete:* a gyöngyök között.
  - **orsógomb III** (*átm.:* 3,7 cm; *mag.:* 2,2 cm): bikónikus, agyagból készült; *helyzete:* a jobb combcsont vonalában, a sírgödör déli falánál.

- **ezüstveret** (hossz.: 1,7 cm; szél.: 1,4 cm): téglalap alakú, végében egy-egy szegeccsel; *helyzete*: a medence bal felén.

66.40. Lužice 106. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 296; Abb. 45; Taf. 79: 106.)

- **sír**: 25 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok anatómiai rendben állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: edénytöredék, bronzszegek és drótok (faládika), fekete szerves anyag, kagylótöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **ezüstveretek** (hossz.1: 2,2 cm; hossz.2: 2,1 cm): téglalap alakú, ezüstlemezéből készült veretek, végükön egy-egy szegecs; *helyzetük*: a medence bal oldalán.
  - **vascsat I és szíjvég I** (csat átm.: 2,9x2,3 cm; szíjvég hossz.: 2,9 cm; szél.: 2,3 cm): ovális alakú, ráhajló peckű csat, végén négyszögletes szíjszorítóval, szíjvég lekerekített végű, egyszerű forma; *helyzetük*: a jobb lábfejnél, a sípcsont végében in situ.
  - **vascsat II és szíjvég II** (csat átm.: 3,1x2,2 cm; szíjvég hossz.: 2,5 cm; szél.: 1, cm): az előzővel megegyezők; *helyzetük*: a bal lábfejnél, a sípcsont végében in situ.
  - **vaskarika** (átm.: 1,5 cm): kisméretű. lapított ovális átmetszetű; *helyzete*: a koponya jobb felén, in situ.
  - **üveggyöngyök**: 4 darab; *helyzetük*: a kulcscsontok között.

66.41. Lužice 108. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 297; Abb. 45; Taf. 80: 108; Taf. 124: 3.)

- **sír**: 8 év körüli gyermek (leletek alapján lány), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok a sírgödör közepére dobálva, koponya a sírgödör felső harmadában.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: tojánhéj, agyagedény, vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **üveggyöngyök**: 24 darab üveggyöngy; *helyzetük*: 21 a mellkas felső részén és a koponya között, három a betöltésből.
  - **vascsat** (átm.: 2,9x1,8 cm): ovális alakú, ráhajló pecekkel, rákorrodálódott szerves anyag maradványokkal; *helyzete*: a mellkas környékén, a koponya és a csonthalom között.
  - **részszegek** (mag.: 0,6–0,7 cm; átm.: 0,6 cm): 2 darab, kisméretű kerek fejűek; *helyzetük*: a csat mellett.
  - **orsógomb I** (átm.: 2,9 cm; mag.: 1,1 cm): kónikus alakú, lapítottfélgömb alakú, agyagból készült; *helyzete*: a sírgödör keleti végében.
  - **vastű** (hossz.: 15 cm): kerek átmetszetű; *helyzete*: a koponya alatt.
  - **orsógomb II** (átm.: 3,3 cm; mag.: 1,7 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete*: betöltésben, a gödör keleti oldalából.
  - **bronzkulcsok** (hossz.1: 9,2 cm; szél.1: 1,9 cm; hossz.2: 9,2 cm; szél.2: 2,7 cm): szárú kerek átmetszetű, a toll felőli alsó fele lapos, végükön a korpuszából kialakított függesztőlyuk, a fején és a szár lapos felén poncolt pontkörminta, a kulcsok tolla W-alakú, csücskei kétfelé ágazóak, az egyik kulcs tollrésze törött; *helyzetük*: a csonthalom közepén.
  - **vaskés** (hossz.: 11,5 cm): alsó nyélállású, hegye törött; *helyzete*: a kulcsok mellett.
  - **korongalakú gyöngy** (átm.: 2,2 cm; mag.: 1,2 cm): fehér színű, ép darab; *helyzete*: a kulcsok és a kés mellett.

66.42. Lužice 116. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 304–305; Abb. 49; Taf. 82; Taf. 125:3.)

- **sír**: 50 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: erősen bolygatott, eredeti helyzetben a lábszár csontjai és a bal kar; a többi csont a mellkas környékén szétszóródva, a koponya elmozdult a koporsó felső végéhez.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, a betöltésben: kerámatöredékek, tojánhéj, orsógomb.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **bronztű** (hossz.: 13,8 cm): vékony, kerek átmetszetű, egyik végén lyuk, másik vége meghajlítva; *helyzete*: egyik része a halántékcsontnál, a másik töredéke a nyakszirtcsontnál.
- **üvegyöngyök**: 46 darab; *helyzetük*: a koponya és a mellkas felső részénél.
- **szűrőkanál töredéke** (átm.: 1,6 cm; hossz.: 0,5 cm): félgömbös, bronzlemezről készült; *helyzete*: gyöngyök között, a koponya melletti állkapocs alatt.
- **csonttű** (hossz.: 1,4 cm; átm.: 0,6 cm): kerek átmetszetű, végein elvékonyodik; *helyzete*: a mellkas alsó, bal felén.
- **vaskés I** (hossz.: 8,5 cm): felső nyélállású, a hegyéről egy kis rész tört le; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
- **bronzszegecsek** (hossz.: 0,3–0,4 cm; átm.: 0,7 cm): nyolc kisméretű, lapos, kerek fejű, amelyek félkör formában helyezkednek el egy szervesanyag lenyomata körül, amely egy táská/tasak lehetett; *helyzete*: bal térd külső felén
- **vasrúd**: három töredékben maradt fenn; *helyzete*: a bal térd külső felén, a táskában.
- **bronzveret** (hossz.: 4,3 cm; szél.: 1,6 cm; szeg hossz.: 0,35 cm): (szíjelosztó?), négyszögletes, tagolt veret, közepe elvékonyodik, két vége szélesebb, négyzet formájú áttöréssel, rákorrodálódott bőrmaradványokkal, két végén szegeccsel; *helyzete*: a bal combcsont belső felén, az alsó végében.
- **bronzcsatok (I–II) szegeccsel**: ovális alakú, pajzsos tövisű bronzcsatok, ráhajló pecekkel és poncolt mintával díszítve (átm.: 1,9x1,9 cm; mag.: 0,45 cm), mellettük egy-egy kerekfejű, kisméretű szíjszorítóhoz hasonló –, szárának mindkét végén kerek fejű – szegecs (átm.: 0,9 cm; mag.: 0,45 cm); *helyzetük*: az egyik a jobb sípcsont külső felén, a térdnél, a másik a bal térd külső felén.
- **bronzcsat III** (hossz.: 2,3 cm; szél.: 1,4 cm): ovális fejű, ráhajló peckű csat, négyszögletes szíjszorító lemezzel ellátva, sarkaiban egy-egy szegeccsel, felületén rákorrodálódott szervesanyag maradványai; *helyzete*: a bal térd környékén.
- **kulcsok** (hossz.: 12 cm): szerves, textilmaradványokkal egybekorrodálódott két bronz és két vaskulcs, a bronzok poncolt pontkörmintával ellátottak, három ágú, keresztirányú tollal, az ágak végei kifelé hajló szárú U-alakban válnak ketté; vízszintes bordákkal tagolt szár; *helyzetük*: a bal térden, a bronzcsat alatt.
- **korongszerű gyöngy**: töredékes, fehér; *helyzete*: a bal térdnél, a kulcsok alatt.
- **vaskés II** (hossz.: 9,3 cm): ép darab, alsó nyélállású; *helyzete*: a bal sípcsont belső részén, a kulcsok, a bronzcsat III és a korongos gyöngy mellett.
- **bronz szíjvég** (hossz.: 3,5 cm; szél.: 1,5 cm): szíjszorító részén egy szegeccsel, alsó harmadán U-alakban kidomborodó; *helyzete*: a bal sípcsont alsó, külső felén.

66.43. Lužice 117. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 305–307; Abb. 51; Taf. 83: 117.)

- **sír**: 40-50 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a test felső része a koponyával erősen bolygatott, a medence csontjai hiányoznak, ezek a sírgödör felső részétől a közepéig szétszóródva fekszenek; a combcsontoktól lefelé anatómiai rendben állnak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**:
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **orsógomb** (átm.: 3 cm; mag.: 2,7 cm): bikónikus alakú, bekarcolt díszű középső bronzkori orsógomb; *helyzete*: a koponyától északnyugatra.
  - **vaskarika** (átm.: 1,6 cm): erősen korrodálódott; *helyzete*: a koponya mögött.
  - **üvegyöngyök**: 14 üvegyöngy; *helyzetük*: a mellkas környékén.
  - **vashüvely** (hossz.: 1,8 cm és 1,2 cm): kerek átmetszetű, kettétört; *helyzete*: a mellkas bal felén.
  - **agancsfésű** (hossz.: 10,5 cm): eredetileg egysoros, szegecsekkel átütött csontlapok töredékei; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.

- **bronzkarika** (átm.: 2,1 cm): kerek átmetszetű, egyik részén nyitott, végei elvékonyodnak; *helyzete*: a mellkas jobb felén.
- **ezüstoffüggő** (átm.: 1,6 cm; furat átm.: 0,7 cm): kerek, vékony lemezből készült függő, közepe áttört, pereménél poncolt háromszögminták sugárirányba helyezkednek el, füle bordázott; *helyzete*: a mellkas jobb felén, a bronzkarika mellett.
- **üveggyöngy**: nagyméretű, lapítottgömb alakú; *helyzete*: a mellkas jobb felén, a bronzkarika és az ezüstoffüggő mellett.
- **vaskés I** (hossz.: 12,2 cm): középső nyélállású, a hegye letört; *helyzete*: a bal comb belső részén, a combcsont alsó végében.
- **kőkorong** (átm.: 3,3 cm; mag.: 0,9 cm; furat átm.: 0,6 cm): díszfüggő, anyaga kérdéses középen átfűrt; *helyzete*: a jobb sípcsont belső felén.
- **vaskés II** (hossz.: 10,5 cm): középső nyélállású, ép darab; *helyzete*: a két térd között.
- **vascsat** (átm.: 3,4x2,5 cm): ovális alakú, pecke hiányzik; *helyzete*: a medence jobb felén.
- **bronzszegek** (átm.1: 0,85 cm; átm.2: 0,75 cm; átm.3: 0,74 cm): három darab, kisméretű, kerek fejjel; *helyzetük*: medence jobb felén, a csat mellett.

66.44. Lužice 119. sír (KLANICA–KLANICOVÁ 2011, 307–309; Abb. 52; Taf. 85; Taf. 121: 10, 11; Taf. 126: 2.)

- **sír**: 20-24 év körüli nő, NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a koponya és a felsőtest csontjai és a medence hiányoznak, a bal kar csontjai, a lábsontok és egyes csigolyák anatómiai rendben, viszont ezek is elcsúsztak a sírgödör bal oldala felé.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: faedény bronz peremveretei, miniatűr agyagedény, betöltésben: bronztüredék és bronzszegecs.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **üveggyöngyök**: 20 darab töredékes; *helyzetük*: a mellkas jobb felén.
- **díszlemez** (átm.: 1,9 cm): ezüst drótból spirálformájúra tekert, kerek veret; *helyzete*: a jobb felső felkar feje alatt, bolygatott állapotban.
- **ezüstoffüggő** (hossz.: 1,5 cm): ezüst, hal formájú (?) lemez, végén átfűrva; *helyzete*: a mellkas jobb felén.
- **bronzveret** (átm.: 3x2,1 cm): négyszögletes veret, duplalemezes, sarkaiban egy-egy szegeccsel, szerves anyag a felületére korrodálódva; *helyzete*: a csípő jobb oldalán.
- **vastüredék**: vaskarika, vagy -csat töredéke; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
- **pajzsostövisű bronzcsatok és szerelékeik** (átm.1: 1,85x1,5 cm; átm.2: 1,9x1,5 cm): két darab pajzsos tövisű bronzcsat, ovális fejjel, ráhajló pecekkel; mindegyik csathoz egy-egy négyszögletes duplalemezes szíjszorító tartozik, sarkaikban egy-egy szegeccsel, és három kerek fejű bronzszeg; *helyzetük*: a bal térd külső felén és a jobb sípcsont külső felén.
- **ezüstsíjvégek** (hossz.1: 4,7 cm; hossz.2: 4,65 cm): 2 darab síjvég, egyik végük elvékonyodik, benne többszögletű almandinberakással és 3 szegeccsel, a kiszélesedő testén borda fut végig Y-alakban; *helyzetük*: az egyik a két lábfej között, a bal lábfejnél, a másik elcsúszott 8 cm-rel ÉK-re az előzőtől a sír vége felé.
- **hengeres gyöngy** (átm.: 2,3 cm; mag.: 1,9 cm): fehér színű, korongszerű, töredékes; *helyzete*: a bal sípcsont külső felén.

Táskatartalom:

- **rézlemez** (hossz.: 1,6 cm; átm.: 0,8 cm): téglalap alakú lemez, egybetekercselve egy rézdróttal; *helyzetük*: a bal combcsont külső felén, a térdnél.
- **bronzveret** (hossz.: 1,2 cm; átm.: 0,9 cm): egy vékony lemezből feltekert bronz hengerszerű veret, végén átlukasztva, ebbe rézdrótot fűztek; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a térdnél.
- **bronzdrótok**: vékony, laposra kalapált, egymással összetekerve; *helyzetük*: a bal combcsont külső felén, a térdnél.

- **bronz tagolt karika** (átm.: 7,8 cm): hármass bordákkal tagolt dudoros karika, egyik részén nyitott, elvékonyodó végű; *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a térdnél.
- **csontkarika** (átm.: 12,8 cm; *szél.*: 1,2 cm): nagyon rossz megtartású, kerek átmetszetű, töredékes, rákorrodálódva egy kerek átmetszetű bronzkarika (átm.: 3,05 cm; *szél.*: 0,64 cm); egy kerek átmetszetű vaskarika textilmaradványokkal (átm.: 4,2 cm; *szél.*: 0,8 cm); egy bronzszeg lapos fejjel (átm.: 2,1 cm); *helyzetük*: a bal térd külső felén.

67. Maria Ponsee (Tullni járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

67.1. Maria Ponsee 1. sír (ADLER 1966, 26.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a fejtől a medencéig bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngynyaklánc**; *helyzete*: a nyak körül.
  - **vaskarika**; *helyzete*: a nyak körül.
  - **kengyelfibula I**: fogófejes türing fibula; *helyzete*: a mellkason.
  - **vaskés**: táskatartalom (?); *helyzete*: a bal comb külső felén.
  - **agancsfésű**: táskatartalom (?); *helyzete*: a bal comb külső felén.
  - **vaskarika**: táskafüggesztő (?); *helyzete*: a bal comb külső felén.

67.2. Maria Ponsee 7. sír (ADLER 1966, 26.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott: a fejtől az alsó lábszárcsontokig.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**:
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 4 darab; *helyzetük*: a nyak környékén.
  - **vascsat**; *helyzete*: a medencén.
  - **vaskés**; *helyzete*: bal comb külső fele.
  - **agancsfésű**; *helyzete*: bal comb külső fele.

67.3. Maria Ponsee 8. sír (ADLER 1966, 26.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: csontok nagy része in situ, de bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: bronzveret és töredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű**; *helyzete*: a váll környékén.
  - **orsógomb**; *helyzete*: a váll környékén.
  - **gyöngyök**; *helyzetük*: a mellkas és a medence környékén.

67.4. Maria Ponsee 13. sír (ADLER 1966, 27.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: teljesen bolygatott állapotban
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronztű**; *helyzete*: a fejnél.

67.5. Maria Ponsee 15. sír (ADLER 1966, 27.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponyától a medencéig bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: tojáshéj, cserepek a betöltésben.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű**; *helyzete*: a sírgödör Ny-i végében.

- **gyöngyök**; *helyzetük*: a nyak és a mellkas környékén.
- **bronzfüggő**; *helyzete*: a nyak környékén.
- **vas- és bronzkarikák**: 5 vaskarika és 1 bronz; *helyzetük*: a bal combcsont külső felén.
- **vascsat**; *helyzete*: a lábfejek között.

67.6. Maria Ponsee 17. sír (ADLER 1966, 27.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponyától a medencéig bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**; *helyzetük*: a nyak és a mellkas környékén.
  - **vascsat**; *helyzete*: a medencén.
  - **vaskés**; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.
  - **vaskarika**; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.

67.7. Maria Ponsee 25. sír (ADLER 1966, 27.)

- **sír** gyermek, Ny-K tájolású, a csontok elporladtak.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**; *helyzetük*: a mellkason.
  - **vasgyűrű**; *helyzete*: az egyik ujjcsonton.

67.8. Maria Ponsee 34. sír (ADLER 1966, 28; DIE LANGOBARDEN 2008, 276; Kat. 74.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a teljes váz bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**: 3 darab gyöngy, ebből egy kék áttetsző, lapítottgömb alakú, két fekete gerezdelt és egy átfúrt sigillatakorong; *helyzetük*: a mellkason.
  - **kengyelfibula** (hossz.: 5,9 cm): Rositz típusú B1 variáns, aranyozott ezüstöntvény, a fejlemeze félkörös, külső pereme négy helyen áttört, így 5 gombimitáció különíthető el, kengyele enyhén ívelt, lába rombikus alakú és kör alakban végződik; a fejen a két alsó sarokból indul a spirálminta, a fejlemez peremén rombusz alakú mintasor niellóberakásokkal; a kengyel közepén borda fut, rajta rombusz alakú mintasor niellóval kitöltve, ez a rombusz alakú láblemez peremén is visszatér; a láblemez rácsos díszítésű; a rombusz négy oldalán kiugró, íves díszítményekkel; *helyzete*: a mellkason.
  - **vascsat I**; *helyzete*: a mellkason.
  - **vascsat II**: kisméretű; *helyzete*: a bal térd mellett.
  - **agancsfésű**; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.

67.9. Maria Ponsee 35. sír (ADLER 1966, 28)

- **sír** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a teljes váz bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsontok, takácskés.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **bronztü**; *helyzete*: a fejnél.
  - **gyöngyök**; *helyzetük*: a mellkason.
  - **korongfibula**: bronz; *helyzete*: a mellkason.
  - **agancsfésű**; *helyzete*: a láb végében.
  - **orsógomb**; *helyzete*: a láb végében.

67.10. Maria Ponsee 54. sír (ADLER 1966, 29.)

- **sír**: gyermek, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a váz teljesen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **gyöngyök**; 2 darab; *helyzete*: a sírgödör közepén.
- **vascsat**; *helyzete*: a sírgödör közepén.
- **vaskés**; *helyzete*: a sírgödör közepén.

67.11. Maria Ponsee 55. sír (ADLER 1966, 29.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponya és a mellkas bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **gyöngyök**; *helyzete*: nyak körül.

67.12. Maria Ponsee 59. sír (ADLER 1966, 29–30.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a váz teljesen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: állatcsontok.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű**; *helyzete*: a koponya környékén.
  - **vascsat**; *helyzete*: a sírgödör közepén.
  - **gyöngy**; *helyzete*: a sírgödör közepén.
  - **vaskés**; *helyzete*: a sírgödör közepén.

67.13. Maria Ponsee 69. sír (ADLER 1966, 147.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a vázteljesen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselethez tartozó leletek**:
  - **agancsfésű**; *helyzete*: a koponya jobb oldalán.
  - **üvegyöngy**; *helyzete*: a váll környékén.
  - **vascsat**; *helyzete*: a medence bal oldalán.
  - **vaskés**; *helyzete*: a medence bal oldalán.

67.14. Maria Ponsee 73. sír (ADLER 1966, 147; DIE LANGOBARDEN 2008, 281; Kat. 76.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a test felső része bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.
- **viselet tartozó leletek**:
  - **kengyelfibula** (hossz.: 8,8 cm): *Peigen–Kápolnásnyék típusú*, aranyozott ezüst, négyszögletes fejű, a fejlemezzel öt egybeöntött gombbal ellátott, ovális láblemezű, állatfejben végződik; a fibula teljes pereme két sorban futó, niellóval kitöltött háromszögsorral díszített, amely az állatfejes végződés Y vonalán is folytatódik; a fejlemezen az I. állatstílus jegyében kialakított két, egymásnak hátat fordító, ülő állatalak; a kengyel közepén széles borda, ezen egy sorban poncolt pontkörminták futnak; a láblemez központi motívuma két, egymásnak hátat fordító, rövidített állatalak; az állatfejes végződés ovális alakú, a szem mandulaalakú, alatta többszörös szemkeret; a szájkiképzés három vízszintes borda alkotta szögletes részlet; *helyzete*: medence és a jobb alkar környéke.

67.15. Maria Ponsee 75. sír (ADLER 1966, 147.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a test felső része bolygatott a medencéig.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: agyagedény, bronzhüvely.
- **viselethez tartozó leletek**:

- **gyöngyök:** 13 darab; *helyzetük:* a csontok között a sírgödör Ny-i felében.
- **ezüstveretek:** 4 darab, bronzszegecsekkel ellátva; *helyzetük:* a medence környékén.
- **vaskarikák:** 2 darab; *helyzetük:* a bal comb külső felén.
- **csontkarikák:** 2 darab; *helyzetük:* a bal comb külső felén.
- **vaskés;** *helyzetük:* a bal comb külső felén.
- **bronzcsatok és veretek:** 2 kisméretű, pajzsostövisű cipőcsat, három bronzszegeccsel és egy négyszögletes alakú verettel (?); *helyzetük:* az alsó lábszárnál.
- **szíjvégek:** két kisméretű ezüst szíjvég, a Wadenbindengarnitur része; *helyzetük:* az alsó lábszárnál.

67.16. Maria Ponsee 77. sír (ADLER 1966, 148.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a teljes váz bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bronzszegecs, tojánhéj, állatcsont.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula:** aranyozott bronz; *helyzete:* a mellkason.
  - **szíjvégek:** bronz, 2 darab; *helyzetük:* a sírgödör délnyugati sarkában.
  - **orsógomb;** *helyzete:* a sírgödör délnyugati sarkában.

67.17. Maria Ponsee 81. sír (ADLER 1966, 148.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponyától a medencéig bolygatott a váz.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkarika;** *helyzete:* a combok között.
  - **vaslánc;** *helyzete:* a combok között.
  - **vaskés;** *helyzete:* a combok között.
  - **gyöngy** *helyzete:* a combok között.
  - **agancsfésű:** kétsoros; *helyzete:* a láb végében.
  - **üvegkorong (díszfüggő?);** *helyzete:* a láb végében.

67.18. Maria Ponsee 84. sír (ADLER 1966, 211.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a mellkas területe bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** tojánhéjak, vasszegek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 5 darab; *helyzetük:* a mellkas környékén.
  - **vascsat:** ovális; *helyzete:* mellkasnál.
  - **vaskés;** *helyzete:* bal comb mellett.
  - **agancsfésű:** egysoros; *helyzete:* a sírgödör nyugati felében.

67.19. Maria Ponsee 86. sír (ADLER 1966, 211; DIE LANGOBARDEN 2008, 281; Kat. 77.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a koponya és a vállak környéke bolygatott.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, állatcsontok.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök;** *helyzetük:* a bal bordák között.
  - **vascsat;** *helyzete:* a medencén.
  - **kengyelfibulapár (hossz.: 5 cm):** *fogófejes fibulatípus, egyszerű variánsa;* a kengyel enyhén meghajló, ovális alakú, a lába kör alakban végződik; az egyik poncolt félhold alakú mintával, a másik díszítetlen; *helyzetük:* a medencén.
  - **vaskés;** *helyzete:* a jobb kéznél.

68. Neuruppersdorf [Wildendürnbach–Neuruppersdorf] (Mistelbachi járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

68.1. Neuruppersdorf 2. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 47: 25–30, 51: 4.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vasveretek, 2 darab agyagedény, tojáshéj, szárnyascsonk.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 11 darab, ebből kettő hengeres millefiori, öt darab opak piros üveg, négy darab sárga üveg; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **bronzlemez:** téglalap alakú, lemezből kivágott veret, (egyik vége?) átfúrt; *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb:** kónikus alakú; *helyzete:* ismeretlen.

68.2. Neuruppersdorf 4. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 47: 20, 50: 6.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **fibula rugótekerese;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb (átm.: 3,6 cm):** agyagból készült, bikónikus; *helyzete:* ismeretlen.
  - **fésütőredék;** *helyzete:* ismeretlen.

68.3. Neuruppersdorf 5. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 51: 6.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** kisméretű üveggyöngyök; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **vascsat;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb (átm.: 3,9 cm):** kónikus alakú, agyagból készült; *helyzete:* ismeretlen.
  - **fésütőredék;** *helyzete:* ismeretlen.

68.4. Neuruppersdorf 6. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 47: 21–24, 51: 1.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastőredék, agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **ezüstlemezek:** három darab, téglalap alakú kettőslemez, végén egy-egy szegeccsel; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **díszgyöngy:** gerezdelt, gömb alakú, fehér; *helyzete:* ismeretlen.
  - **fésütőredék;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb (átm.: 3,4 cm):** gömb alakú; *helyzete:* ismeretlen.

68.5. Neuruppersdorf 8. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 48: 15.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb (átm.: 3,3 cm):** gömb alakú; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vascsat:** nyújtott ovális alakú, ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **fésütőredékek;** *helyzete:* ismeretlen.

68.6. Neuruppersdorf 11. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 48: 7–10.)

- **sír:** nő (a leletek alapján) és egy gyermek kettőstemetkezése, tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vaskapocs, üvegtöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat:** ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés:** töredékes; *helyzete:* ismeretlen.
  - **magnezitgyöngy:** korong alakú; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** piros üvegből; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **agancsfésűtöredék;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb** (átm.: 3,8 cm): kónikus alakú; *helyzete:* ismeretlen.

68.7. Neuruppersdorf 12. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 48: 11–14, 55: 9.)

- **sír:** kislány, tájolás ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** takácskés, bronzhenger, gyanta, három agyagedény, juhcsontok.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkulcs** (hossz.: 5,1 cm): a tolla horgony alakú, szárai íveltek; a tollának alsó vonalán poncolt háromszög, a három ágán poncolt körmintákkal; a kerek átmetszetű szára vízszintesen bordázott, félbetörött; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** opak piros, zöld és világoskék üvegből; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **bronzkarika;** *helyzete:* ismeretlen.

68.8. Neuruppersdorf 13. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 48: 16–22, 51: 2, 5.)

- **sír:** női (a leletek alapján), valószínűleg női sír, tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** takácskéstöredék, két agyagedény, bronzgomb/szegecs (?).
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés:** viszonylag ép, a hegye letört; *helyzete:* ismeretlen.
  - **díszkorong** (átm.: 5,8 cm): áttört, bronzból készült korong, két koncentrikus körből áll, amelyet középen kereszt alakban négy rúd köti össze; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** opak piros és sárga üvegyöngyök, magnezitgyöngy; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **vascsat:** kisméretű, kör alakú csatfej, ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskulcs:** vasrúdból kalapált kulcs, egyik vége karikás, másik vége félkörösen kampós; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskarika:** két darab, egyik kisebb, másik nagyobb méretű; *helyzete:* ismeretlen.
  - **agancsfésű:** egysoros, enyhén domború hátú, a bordák peremét három-három párhuzamos, egyenes vonallal díszítették, fogai letörtek; *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb** (átm.: 2,9 cm): kónikus, agyagból készült; *helyzete:* ismeretlen.

68.9. Neuruppersdorf 15. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 50:9.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **orsógomb** (átm.: 2,2 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete:* ismeretlen.

68.10. Neuruppersdorf 16. sír (WERNER 1962, 148, Taf. 49: 5–12.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** gyanta, tojáshéj, állatcsont, bronzhüvely, vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngyök:** 9 darab, ebből 1 hengeres magnezitgyöngy, több opak üveggyöngy, köztük 2 hengeres millefiori (?), 1 ikergyöngy két gömbből, 2 hengeres kisebb üveggyöngy, 1 korong alakú nagyobb méretű; *helyzetük:* ismeretlen.
- **fésűtöredékek;** *helyzete:* ismeretlen.

68.11. Neuruppersdorf 18. sír (WERNER 1962, 149.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **orsógomb** (átm.: 2,5 cm): bikónikus alakú, agyagból készült; *helyzete:* ismeretlen.

68.12. Neuruppersdorf 19. sír (WERNER 1962, 149, Taf. 49: 16, 20; 21, 50:8.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredék, két agyagedény, juhcsont.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vaskés;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **fésűtöredék;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** opak üvegből több üveggyöngy, lapítottgömb alakúak; *helyzetük:* ismeretlen.

68.13. Neuruppersdorf 20. sír (WERNER 1962, 149, Taf. 49: 23–34, 50: 4, 51: 7.)

- **sír:** női (a leletek alapján), tájolása ismeretlen, másodlagosan felnyitott sír.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** juh- és szárnyascsonok, tojásbéj, két agyagedény, ezüstlemeztöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat:** ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **bronzkarikák:** két darab; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 5 darab opak üveggyöngy; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **agancsfésű:** egysoros, enyhén domború háttal, a merevítőlemezőnek peremén három-három egyenes, vízszintes vonallal; *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógomb** (átm.: 3,3 cm): agyagból készült, kónikus alakú; *helyzete:* ismeretlen.

69. Pottenbrunn [St. Pölten–Pottenbrunn] (St. Pölten, Alsó-Ausztria, Ausztria)

69.1. Pottenbrunn V. 51. sír (NEUGEBAUER 2001, 202; Abb. 81; NEUGEBAUER 2008, 322–323; Abb. 3; 4.)

- **sír:** 40–45 év körüli nő, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a felsőtest csontjai teljesen bolygatott állapotban szétszóródva a sírban, a koponya és a láb csontjai in situ.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bronzöredék, agancsfésű.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibula:** *rekeszes típusú*, jobbraforduló, egyedi példány; a test egészét egy ezüstlapra helyezett S alakban elrendezett rekeszek alkotják; a fej kerek, a csőr felső része enyhén ívelt, széles, két rekesz alkotja; a test egészét 11 rekesz alkotja; a fej-csőr és a test között nincs áttörés, az ezüst lapot pontkör mintával és granulákkal díszítették; *helyzete:* a sír bal oldalán, bolygatott helyzetben.
  - **díszgyöngy:** nagyméretű millefiori; korong alakú, egyik oldala domború, enyhén kónikus; fekete alapon fehér-sárga színű mintákkal; *helyzete:* a sír bal oldalán, bolygatott.
  - **gyöngy:** kisméretű, hengeres; *helyzete:* a combok között, bolygatott.
  - **orsógomb:** agyagból készült, bikónikus; *helyzete:* a jobb boka külső felén.

69.2. Pottenbrunn V. 62. (NEUGEBAUER 2002, Abb. 87; NEUGEBAUER 2008, 323.)

- **sír:** női sír (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott: a leletek elhelyezkedését nem ismerjük.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngy(nyaklánc):** 29 darab gömb, lapítottgömb, korong és szögletes átmetszetű gyöngyből; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **csat:** ovális, vékony, pecke erősen ráhajló; *helyzete:* ismeretlen.

69.3. Pottenbrunn V. 66. sír (NEUGEBAUER 2002, Abb. 87; NEUGEBAUER 2008, 323.)

- **sír:** 6-7 év körüli kislány, Ny-K tájolású, erősen másodlagosan felnyitott: a leletek elhelyezkedését nem ismerjük.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 3 darab, ebből egy kicsi poliéderes, egy négyszögletes átmetszetű és egy nagyobb méretű, spirális alakú; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **vaskés:** ép darab; *helyzete:* ismeretlen.
  - **csatkarika:** ovális, pecke hiányzik; *helyzete:* ismeretlen.

69.4. Pottenbrunn V. 92. sír (NEUGEBAUER 2002, Abb. 88; NEUGEBAUER 2008, 323.)

- **sír:** 7 év körüli kislány, Ny-K tájolású, erősen másodlagosan felnyitott: a csontok a gödör alján szétszóródva, főként a jobb hosszanti oldal mentén.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** körte alakú edény, érme, kerámiatöredékek.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** 20 darab, ezek közül 1 millefiori, 1 poliéderes alakú, 1 poliéder alakú hasáb, a többi gömb és lapítottgömb alakú.
  - **hajtű:** kerek átmetszetű, vége elvékonyodik; a felső harmada díszített vésett „X” mintával, a minta alsó és felső peremén vízszintes bordákkal tagolt; *helyzete:* a koponyán.
  - **csat I:** ovális alakú, nagyobb méretű, ráhajló pecekkel; *helyzete:* sírgödör közepén.
  - **csat II-III** (*átm. I:* 1x1,6 cm; *átm. 2:* 0,8x1,5 cm): két kisméretű, ovális alakú, ráhajló peckű cipőcsat; *helyzetük:* a jobb és a bal lábközépcsontok külső felén.

69.5. Pottenbrunn V. 99. sír (NEUGEBAUER 2002, Abb. 89; NEUGEBAUER 2008, 323.)

- **sír:** női (?), Ny-K tájolású, erősen másodlagosan felnyitott: a csontok elhelyezkedése ismeretlen.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** orsógomb I-II.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkarika:** ovális átmetszetű, kisméretű, végei egymásra kalapálva; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 4 darab, ezek közül kettő gömb alakú, 1 hengeres és egy gerezdelt; *helyzetük:* ismeretlen.

70. Poysdorf (Mistelbacheri járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

70.1. Poysdorf 4. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 173–174, Taf. 1: 14–20, Taf. 2: 2, 5, 6, 8–10; IK 1989a, 162, Taf. 64–65.)

- **sír:** nő, Ny-K tájolású, rablásról nincs információ, ismeretlen bolygatottságú sír, a csontok rossz megtartásúak, a felsőtest csontjainak nagy része elporladt.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronztü** (*hossz:* 13,2 cm; *átm.:* 0,3 cm): sima, kerek átmetszetű, díszítetlen, feje nincs; *helyzete:* a jobb halánték mellett, függőlegesen áll.
  - **gyöngygyöngy(nyaklánc):** 1 hengeres tekercselt barna, rajta sárga cikkcakkmintával (*hossz:* 2,1 cm; *átm.:* 1,1 cm); 2 barna lapítottgömb alakú, rajta sárga sávokkal (*hossz:* 0,5–0,6 cm;

átm.: 0,9–1,1 cm); 1 gerezdelt zöld (hossz.: 0,9 cm; átm.: 1,3 cm); *helyzetük*: jobb válltól az alsóállkapocs alatti részig.

▪ **aranybrakteáták és brakteátafüggesztő**: 2 darab brakteáta és egy függesztőfűl, az utóbbi hosszú, hengeres, filigrándróttal díszített; *helyzetük*: a nyaknál egymás mellett, a korongfibulától kissé lefelé.

D-brakteáták (IK 484; *átm. 1.*: 18,9 mm, $m_1=1,7$ gr; *átm. 2.*: 19,7 mm; $m_2=1,6$ gr), azonos modellek. Szélüket egy-egy rovátkolt drót szegélyezi, a fűl középső bordája szélesebb (a harmadik, sírban talált fűlnél is), ezt két-két keskenyebb borda övezi mindkét oldaláról. Központi motívumuk egy négylábú, hátrafordított fejjel, jobb oldaláról ábrázolva. Relieffigura. Megfordított feje ovális alakú. Szeme kerek, a fejéből induló szarvpár kör alakú végződéssel, elülső oldali nézetben lett ábrázolva. Száj ovális alakú, kilógó nyelvvel. Nyaka karcsú, görbülő, hátán sörénnyel. Mellkasa kicsi. Törzse egyenes, hengeres alakú rövid csípővel és rövid farokkal. Lábai álló helyzetben, patái hosszúkásak. A központi motívumot egy kör veszi közre, mellette, a képmotívumon belül pontsor húzódik, ezt egy díszítetlen mező követi.

▪ **korongfibula** (*átm.*: 3,4 cm): *forgó madárfejes*, aranyozott bronz, közepén kis körrel, melyből négy irányba madárfej nyúlik ki, amelyek csőre a másik nyakához kapcsolódik, testüket sűrű közönként hosszanti bordák díszítik; a madarak szeme kerek rekesz, a fibula körül azonos távolságban helyezkednek el egymástól, bennük vörös üveggerakással; *helyzete*: a nyak magasságában, attól kissé jobbra.

▪ **díszfüggő/gyöngy** (*mag.*: 1,9 cm; *szél.*: 1,75 cm; $m=33,5$ gr): fehérbronz bevonattal ellátott, poliéder alakú gyöngy; *helyzete*: térdek között.

▪ **vascsat** (*átm.*: 4x2,5 cm): ovális alakú, pecke hiányzik; *helyzete*: derék környékén.

▪ **vaskés** (hossz.: 16,7 cm; *szél.*: 2,6 cm): felső nyélállású, töredékes, markolata lapos; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.

▪ **bronzkarika**: bronzkarika vékony drótból, egymásra hajló végekkel (*átm.*: 1,6 cm), amelyen egy ovális, vastagabb, kerek átmetszetű csatkarika függ, a szíjszorító felőli oldalán két kiugró résszel, ez az egykori szorítóhoz tartozott (*átm.*: 2,4x1,9 cm) és egy ovális bronzcsatfej vékony, ráhajló vaspecekkel (*átm.*: 1,7x1,2 cm); *helyzete*: a bal combcsont külső felén, a késtől kissé lejjebb.

▪ **vaskarikatöredék**; *helyzete*: a bal combcsont külső felén.

▪ **agancsfésű** (hossz.: 15 cm): egysoros, a fogót és a fogazott lemezeket vasszegecsekkel fogták össze; a fogója peremén három-három bekarcolt, vízszintes vonalakkal díszítve, töredékes; *helyzete*: a lábfejtől balra.

70.2. Poysdorf 6. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 177–178, Taf. 5: 15.)

- **sír**: férfi sírja (nem tartozik az elemzéshez).

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: /

- **viselethez tartozó leletek**:

▪ **S-fibula modell** (hossz.: 2,5 cm; *szél.*: 1,6 cm): bronzból készült minta, *Poysdorf (Poysdorf-Holásky-Klučov) típusú*; jobbraforduló, a szemek kerek alakúak, a csőr szétnyílik, az alsó behajlik a fej alá, a felső ráhajlik a testre, vége lekerekített; a fej-test és az alsó csőr között kisméretű, kerek alakú áttörés; középen lévő négyszögletes mezőben meander alakú vésett motívum; a szemek és a középső motívum között hosszanti bordákkal díszítve.

▪ **kengyelfibula modell** (hossz.: 6,5 cm; *szél.*: 3,2 cm): *Poysdorf típusú*, bronzból készült fibulamodell, a fej négyszögletes, rövidebb oldalán két-két, hosszabb oldalán három gombbal, melyek feje félgömbös, alsó tagja befelé ívelő henger; a kengyel enyhén meghajló, a láb ovális és állatfejben végződik; a fejen két vízszintes sorban cikkcakkdísz; a kengyel közepén szélesebb borda, ezt mindkét oldalról hosszanti irányú bordák övezik; a lábon lépcsőzetes/szögletes fonatminta; végén lévő profilált állatfej szeme

mandulaalakú, alatta többszörös ívelt szemkeret, a száj az Y vonal végén kezdődik, a pofa fejtől különálló, D-alakú.

71. Rebešovice (Brno–vidéki járás, Csehország)

71.1. Rebešovice 22. sír (WERNER 1962, 145, IX. A. 14; TEJRAL 1976, 67; 68; 100; Abb. 14.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** kérdéses hengerestöredékek, kérdéses anyagú karika, kerámiatöredék, kő.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkulcs:** a szárának felső kétharmada kerek átmetszetű, váltakozva gömbök és hármás bordadíszek tagolják, a legfelső és a legalsó gömbök nagyobb méretűek; a szár alsó harmada lapos lemez, kissé kiszélesedik a közepe, ovális alakot vesz fel, két hosszanti oldalán vésett vonal, majd ezt követően mindkét szélén poncolt félholdmintákkal, a szár végén a korpuszból kialakított függesztőlyuk; a kulcs tolla egy nagyobb méretű áttört téglalap, két oldala kiugró, karéjszerű, körbe veszik a poncolt félhold alakú díszek; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 4 darab kisméretű gyöngy; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **orsógomb:** bikónikus, agyagból készült; *helyzete:* ismeretlen.
  - **díszfüggő:** korong alakú, szepiolitból készült; *helyzete:* ismeretlen.
  - **csatok I–II:** vasból készültek, ovális alakúak, ráhajló pecekkel; *helyzetük:* ismeretlen.

72. Rohrendorf [Rohrendorf bei Krems] (Kremsvidéki járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

72.1. Rohrendorf 1. sír (HAMPL 1965, 43, Taf. I/1.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok rossz megtartásúak.
- **viselethez nem tartozó lelet és melléklet:** vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **gyöngyök:** egy sárga opak üveg (*átm.:* 0,5 cm); egy két részből álló ikergyöngy aranyborítással (*hossz.:* 1,8 cm); *helyzetük:* a koponya környékén.

72.2. Rohrendorf 9. sír (HAMPL 1965, 45, Abb 6, Taf. II/4–5.)

- **sír:** női (a leletek alapján), NyÉNY-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok jó megtartásúak, a koponya egy része hiányzik.
- **viselethez nem tartozó lelet és melléklet:** famaradvány.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **vascsat** (*átm.:* 3x2,5 cm): ovális, töredékes; *helyzete:* a medence környékén (2. ágyéki csigolya).
  - **üveggyöngyök** (*átm.:* 0,5–0,4 cm): hét piros és kilenc és fél sárga opak lapítottgömb alakú; *helyzetük:* ismeretlen.

72.3. Rohrendorf 21. sír (HAMPL 1965, 48, Abb. 7, 11, Taf. III: 4–9; KISZELY 1979, 51.)

- **sír:** 10–14 év körüli lány, Ny-K tájolású, bolygatatlan sírja: a felsőtest csontjai a medencéig elporladtak.
- **viselethez nem tartozó lelet és melléklet:** nincs.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **S-fibulapár** (*hossz.:* 2,6 cm; *szél.:* 1,8 cm): *Poysdorf* (*Poysdorf–Holásky–Klučov*) típusú, jobbraforduló aranyozott ezüstöntvény, a szem kerek rekesz, benne almandin, a felső csőr

rásimul a testre, vége kiszélesedő, egyenesen levágott, a fej-test-csőr között nincs áttörés; a test két pereme kiemelkedő bordával díszített, közepén egy rombusz alakú kiemelkedő mező; *helyzete*: az alsó állkapocs és a mellkason.

■ **bronzcsat** (hossz.: 2; *szél.*: 1,6 cm): négyszögletes, bronzlemezről hajlított, aranyozott, pecke hiányzik; szélén poncolt díszítésű; *helyzete*: mellkas alatt, a fibulától jobbra.

■ **gyöngyök**: 1 sötétkék, korong alakú (*átm.*: 1,3 cm; *mag.*: 0,7 cm); 1 világoskék (*átm.*: 0,9 cm; *mag.*: 0,5 cm) és 1 barna nagyméretű, korong alakú (*átm.*: 2,5 cm; *mag.*: 1,3 cm); *helyzetük*: a felsőtesten, a fibulák alatt és mellett.

72.4. Rohrendorf 25. sír (HAMPL 1965, 48, Taf. III: 17–19; KISZELY 1979, 52.)

- **sír**: 8 év körüli lány, NYÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sírja: a csontok rossz megtartásúak, a koponya hiányzik.

- **viselethez nem tartozó lelet és melléklet**: faszénmaradvány, vastöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

■ **gyöngyök**: egy vörösesbarna opak (*átm.*: 0,6 cm), egy töredékes darab; *helyzetük*: egy a koponya mellett, egy a csípőnél.

■ **vaskés** (hossz.: 5 cm): töredékes; *helyzete*: a bal medencelapáton.

■ **bronzcsat/karika (?)** (*átm.*: 3,3x3,2 cm): egyenlő közönként a teljes felületen három-három párhuzamos, hosszanti vonallal díszítve; *helyzete*: a keresztcsonton.

72.5. Rohrendorf, ismeretlen sír (temetőszórvány) (HAMPL 1965, 51; Abb 13; Taf. IV/4. a–b.)

- **sír**: /

- **viselethez nem tartozó lelet és melléklet**: /

- **viselethez tartozó leletek**:

■ **kengyelfibula** (hossz.: 8,3 cm; *szél.*: 4,9 cm): *félkörös fejlemezű, trapéz alakú láblemezű, gombos típus, Pleidelsheim X47 típusú*; a fejlemezze félkörös, rajta öt gömb alakú, felül bordázott gombbal; a fej közép-motívuma két mandula alakú mező, amely a fej közepén összeér, benne két-két pontkör-mintával; a kengyel és a láblemez közepén azonos minta, széles borda, rajta két sorba niellő-berakásokkal kitöltött háromszögek; a borda két szélén cikkcakkminta, peremén félhold alakú ponc-sor.

73. Šaratice (Vyškovi járás, Csehország)

73.1. Šaratice 6/1948. sír (TEJRAL 1976, 68; Abb. 18; IK 1989a, 168; Taf. 70–71.)

- **sír**: női, Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: faedény peremveretei.

- **viselethez tartozó leletek**:

■ **gyöngyök**: három darab; *helyzetük*: ismeretlen.

■ **aranybrakteáta**; *helyzete*: ismeretlen.

brakteáta (IK 491; *átm.*: 16,9 mm, m=1,075 gr): Motívumköre nem meghatározott. Szörnyeteg, vadállat ábrázolás. Feje „U” alakú, a szeme és a nyelve baloldaltól ábrázolva, torzított formában. A mellékjelek nem egyértelműen elhatárolhatóak. Relieffigura, bordázott nyakkal és pontozott szegéllyel. Felületén lévő pontábrázolások mellékjelek, azonban csak elszórtan jelentkeznek, a pontozott szegélytől eltérőek. A vadnak csak a feje, a szeme és a nyelve határolható el, továbbá egyik lába háromujjú lábfejjel a kép bal peremén. A központi motívum egy körrel van határolva. Peremét egy rovátkolt drót szegélyezi. A fül három széles bordából áll.

■ **ezüstlemez**: duplalemezes övveret, végeit egy-egy szegecs fogja össze, közepén poncolt pontokból kialakított háromszög alakú motívumok húzódnak; *helyzete*: ismeretlen.

■ **vascsat**: ovális, ráhajló pecekkel; *helyzete*: ismeretlen.

▪**szíjvég** (hossz.: 3,9 cm; szél.: 1,3 cm): lekerekített végű, szíjszorító részénél mindkét sarkában egy-egy szeglyuk; a felétől indulva a közepe Y alakban kidomborodik, ezt mindkét oldalról egyenlő közönként hat többszörös félhold alakú motívum díszíti; *helyzete*: ismeretlen.

▪**bronzkulcs szára**: kerek átmetszetű, a végén a korpuszból kialakított függesztőlyuk, a toll felőli oldalán többszörös vízszintes bordákkal tagolt; *helyzete*: ismeretlen.

73.2. Šaratice 12/1954. sír (WERNER 1962, 146; Taf. 24: 10.)

- **sír**: női (a leletek alapján), nincs több információnk.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: nincs.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**bronzkarikák**: 2 darab; *helyzete*: ismeretlen.

▪**kengyelfibula**: *Krefeld típusú* aranyozott ezüstöntvény, feje félkör alakú, rajta három gombbal, a gombok tagoltak, félgömbszerű fej és két kiugró borda díszíti, a kengyel erősen meghajló, a láb kisméretű, téglalap alakú és állatfejben végződik; a fej középmotívuma a kengyelből kiinduló sugárszerű bordadíszek; a kengyel közepén keskeny borda, rajta cikkcakkdísz; a láb vízszintes bordákkal díszített; a lábból kiinduló állatfej vésett, a Y vonala alatt mandulaalakú szem és alatta szemkeret díszíti; *helyzete*: ismeretlen.

73.3. Šaratice 17/1954. sír (WERNER 1962, 73–74; 146; Taf. 36: 2; 52: 5.)

- **sír**: női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: pohár.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**madárfibula**: *ékvéséses díszű*, aranyozott ezüst fibula, teste lefelé szélesedő, farktolla nincs, a háta enyhén ívelt, a csőre erősen felfelé ívelő, benne ékvéséssel; a madárnak előrenyúló karmokkal ellátva; szemében és testén köberakás; *helyzete*: ismeretlen.

73.4. Šaratice, ismeretlen sír (TEJRAL 1976, 62; 70; 73; Abb. 19; Taf. VIII: 9.)

- **sír**: ismeretlen sír, bolygatott.

- **viselethez nem tartozó lelet és melléklet**: /

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**S-fibula**: *rekeszes fibulatípus*, balraforduló, ezüstöntvény; szeme kerek rekesz, csőre enyhén ívelten hajlik a testre, a csőr közepe teljesen bemélyed; a test nyújtott ovális, enyhén ívelt, peremén hosszanti vonal, a közepén S-alakban öt mező, melyek közül a két szélsőben és a középsőben almandinberakás van; *helyzete*: ismeretlen.

74. Strass i. S. [Strass im Strassertale] (Kremsvidéki járás, Alsó-Ausztria, Ausztria)

74.1. Strass i. S. 2. sír (ADLER 1977, 31; Taf. 20: 1; 2.)

- **sír**: női (a leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest bolygatott állapotban, de a medence és a végtagok in situ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: edény és kerámiatöredék.

- **viselethez tartozó leletek**:

▪**agancsfésű**; *helyzete*: a bal comb külső oldalán.

▪**vaskés**; *helyzete*: a keresztcsont alatt.

▪**bronz szőröcsipesz**; *helyzete*: a keresztcsont alatt, az övcsat bal oldalán.

74.2. Strass i. S. 4. sír (ADLER 1977, 32, Taf. 20: 3–4, 21: 1–6.)

- **sír**: női (a leletek alapján), NyÉNy-KDK tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a felsőtest bolygatott állapotban, a bal comb, az alsó lábszárak és a lábfej csontjai in situ.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet**: két agyagedény, bronzveret (?), vastöredékek.

- **viselethez tartozó leletek:**

- **bronz szőröcsipesz** (hossz.: 6,5 cm; szél.: 0,95 cm); *helyzete:* a medence jobb oldalán.
- **vasár** (hossz.: 5,15 cm); *helyzete:* a medence jobb oldalán.
- **csiholókövek:** négy darab; *helyzetük:* a medence jobb oldalán.
- **vaskés I** (hossz.: 11,4 cm; szél.: 1,85 cm): három töredékben fennmaradt darab; *helyzete:* a medence környékén.
- **vaskés II** (hossz.: 9,1 cm; szél.: 2,3 cm): három töredékben fennmaradt, csak a pengéje; *helyzete:* a medence környékén.
- **agancsfésű** (szél.: 4 cm): nyolc töredékben fennmaradt egysoros fésű domború háttal, a csontlapokat vasszegek fogták össze, a markolata poncolt pontkörmintákkal, pereme három vízszintes vonallal díszített, a háta rézsűs vonalakkal bevagdalt díszű; *helyzete:* az alsó lábszárcsontok között.

74.3. Strass i. S. 9. sír [IV. sír] (ADLER 1977, 33; Taf. 21: 1–7.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a váz erősen bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** vastöredékek, edénytöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **gyöngynyaklánc:** összesen 6 darab gyöngyből, ebből 1 világoszöld, feltekert üvegből készült, a vége hegyesen levágott (*átm.:* 2,65 cm; *mag.:* 1,4 cm); 1 hengeres magnezit (*átm.:* 2 cm; *mag.:* 1,2 cm); 1 korong alakú borostyán (*átm.:* 1,7 cm; *mag.:* 0,6 cm); 1 közepén átfúrt bronzkorong (*átm.:* 1,25 cm); 1 kisméretű hengeres borostyán (*átm.:* 1,45 cm; *mag.:* 1 cm); 1 korong alakú gyöngy organikus (?) anyagból (*átm.:* 1,25 cm; *mag.:* 0,45 cm); *helyzetük:* a vállcsont és a harmadik nyakcsigolya között.
- **kengyelfibula** (hossz.: 7,05 cm; szél.: 2,65 cm): *Strass típusú fogófejes fibulatípus Holubice variánsa*, aranyozott ezüstöntvény; a feje háromágú, a kengyel enyhén ívelt, a láb ovális alakú és állatfejben végződik; a háromágú fejlemez közepén svasztika alakú vésett motívum, a fej peremén többszörös, a fej alakjához idomuló bordákkal; a kengyel közepén széles borda, két oldalán vékonyabb hosszanti bordákkal díszítve; a lábon a kengyel lefutásánál két kiugrás, a lecsüngő állatfejek kezdeménye; a láb pereme bordázott, közép-motívuma lépcsőzetes/szögletes fonatminta; az állatfejes végződés profilált, Y vonala kiemelkedik, alatta mandulalakú szem és szemkeret, a fej végén kiugró, félkör szerű lapos lemez; *helyzete:* az atlastól nyugatra.
- **vascsat;** *helyzete:* a keresztcsonttól nyugatra.
- **vaskés:** négy töredékben; *helyzete:* ismeretlen.

74.4. Strass i. S. 10. sír (ADLER 1977, 34; Taf. 22: 9–13.)

- **sír:** női (a leletek alapján), Ny-K tájolású, másodlagosan felnyitott sír: a csontok bolygatott állapotban.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** állatcsont (sertés), agyagedény.
- **viselethez tartozó leletek:**

- **korongfibula:** *forgó madárfejes típusú, Irlmauth-Mühlhausen variáns*, egy teljes és egy másik töredéke; aranyozott ezüstöntvények, közepén kör alakú rekesz gránátberakással, melyből sugárirányba hat madárnyak indul ki, végén kerek rekesz, amely a madárfejeket jelzi, a madárfejeket íves, csőröket formáló tag köti össze; a madár testrészei hosszanti bordákkal díszítve; *helyzete:* a mellkas felső részén, a csigolyák bal oldalán.
- **gyöngynyaklánc:** 4 darab gyöngyből, ezekből 1 korong alakú fekete üveg, rajta piros betétrel (*átm.:* 2 cm; *hossz.:* 1,25 cm); 1 korong alakú sárgászöld üveg (*átm.:* 2,25 cm; *hossz.:* 1 cm); 1 lapos korong alakú borostyán (*átm.:* 1,8 cm; *mag.:* 0,5 cm); 1 hengeres fekete üveg széles piros hullámvonallal (*átm.:* 1 cm; *mag.:* 0,65 cm); *helyzetük:* a nyak körül.

- **vaskarikák:** négy egymásba akasztott kisméretű karika; *helyzetük:* a mellkas környékén.
- **ezüstlemez (hossz.: 1,4 cm):** téglalap alakú duplalemezek, végén egy-egy szegecs, a két oldalán poncolt félhold alakú mintával; *helyzete:* a mellkas környékén.

75. Velké Pavlovice (Břeclavi járás, Csehország)

75.1. Velké Pavlovice 3. sír (WERNER 1962, 147; TEJRAL 1976, 67; 82; 109; Abb.: 25.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** korrodálódott vastöredékek (5 darab), kő.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkulcs töredéke:** bronzkulcs szára, kerek átmetszetű, végén függesztőlyukkal, a díszítése egymást követő gömb és hármaskör tagolás, az alsó és a felső gömbök mérete nagyobb; *helyzete:* ismeretlen.
  - **orsógombok:** agyagból, egyik bikónikus, a másik lapított; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **díszkorong (?);** *helyzete:* ismeretlen.
  - **szarvasagancskorong:** esztergálatlan, díszítetlen, természetes darab, közepén nagyobb lyukkal, formája szabálytalan; *helyzete:* ismeretlen.
  - **vaskés:** középső nyélállású, töredékes; *helyzete:* ismeretlen.

75.2. Velké Pavlovice 9. sír (WERNER 1962, 147; Taf. 18: 4; TEJRAL 1976, 64; 69; 75; 83; 109; Abb.: 26; DIE LANGOBARDEN 2008, 251; Kat: 59.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** két agyagedény, egyik bepecsételt díszű.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **ezüstveretek:** 2 darab ezüstlemezből készült, téglalap alakú, végén egy-egy szegeccsel, díszítetlenek; egyik töredékes; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **szíjvég (hossz.: 1,7 cm):** ezüstből készült, vége lekerekített, közepe Y alakban kidomborodik; a szíjszorító vége egyenesen levágott, kettőslemez, közepén szegeccsel; *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 3 darab, ebből 2 kisméretű vörösesbarna, korong alakú (*átm.:* 0,6 cm) és egy aranygyöngy, az utóbbi két aranylemezről kialakított félgömbből van összeállítva, felületét filigránból készített spirálminták díszítik (*átm.:* 1 cm); *helyzetük:* ismeretlen.
  - **díszfüggő (mag.: 1,6 cm; átm.: 4,7 cm):** üvegből készült, felülete sötét márványmintázatú, korong alakú, egyik oldala domború, a másik lapos; *helyzete:* ismeretlen.

75.3. Velké Pavlovice 10. sír (WERNER 1962, 147.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** bronzöredék szegeccsekkel.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **szőröcsipesz:** bronzból készült; *helyzete:* ismeretlen.
  - **bronztű;** *helyzete:* ismeretlen.
  - **gyöngyök:** 2 darab; *helyzetük:* ismeretlen.

75.4. Velké Pavlovice 11. sír (WERNER 1962, 147; TEJRAL 1976, 66; 85; 109; Abb.: 27.)

- **sír:** női (a leletek alapján), több információnk nincs.
- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** agyagedény, ólomtöredékek, 6 vastöredék.
- **viselethez tartozó leletek:**
  - **bronzkarika:** három darab; *helyzetük:* ismeretlen.
  - **bronzgyűrű (?);** *helyzete:* ismeretlen.

▪**gyöngyök:** 11 darab üveggyöngy és egy borostyán, egy kérdéses (szepiolit?); *helyzetük:* ismeretlen.

▪**orsógombok I–II:** két agyagból készült darab, egyik korong alakú, a másik bikónikus; *helyzetük:* ismeretlen.

▪**négyszögletes veretek:** 2 darab négyzet alakú bronzveret, két ellentétes sarkában szeglyuk, felületén poncolt félhold alakú mintákkal, szabálytalanul, a veret körül poncolt pontkör minta húzódik egy sorban; *helyzetük:* ismeretlen.

75.5. Velké Pavlovice, temetőszórvány (TEJRAL 1976, 87; Abb.: 28: 9; Taf. VIII: 7.)

- **sír:** a sírról nincs információ, bolygatott területről került felszínre.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** /

- **viselethez tartozó leletek:**

▪**S-fibula:** *Sarching* típusú ezüstöntvény, balraforduló típus; test közepén egy téglalap alakú tag, bemélyed, két hosszanti oldalán rovátkolás fut végig; ehhez csatlakoznak a nyakat és a fejet – az S alsó és felső ívét – alkotó csepp alakú testrészek; ezek lekerekített, vége csatlakozik a négyszögletes középmezőhöz; az összeszűkülő végéhez a fej csatlakozik; a csepp alakú tagok pereme rovátkolt, közepén vízszintes irányú bordázás látható; a fej kerek rekesz; a csőr nyitott, végei lekerekítettek, az alsó csőr a középső téglalap alakú tagra hajlik, a felső a fibula külső pereméhez; *helyzete:* ismeretlen.

76. Moravský Svätý Ján [Morvaszentjános] (Szenicei járás, Szlovákia)

Morvaszentjános, szórvány (HLADÍKOVÁ 2020, 275; Fig. 2: 1a–b)

76.1. S-fibula: (hossz.: 2,15 cm; szél.: 1,38 cm) *Poysdorf* (*Poysdorf–Holásky–Klučov*) típusú, aranyozott bronzöntvény, jobbraforduló típus; a szem egy-egy kerek rekesz, benne piros üvegberakás; a csőr zárt, ragadozómadárra emlékeztető, közepe vésett; a test közepén négyzetes mezőben meander; a mező és a két szem között hosszanti bordák futnak [SNM, Ltsz. 96 819].

77. Stupava [Stomfa] (Malackai járás, Szlovákia)

Stomfa, szórvány (HLADÍKOVÁ 2020, 275–277; Fig. 2: 2a-b; 3; 4.)

77.1. kengyelfibulatöröredék (hossz.: 3,1 cm; állatfej szél.: 1,2 cm; állatfej hossz.: 1,4 cm): aranyozott ezüst kengyelfibula láblemezének töredéke, alsó háromnegyede; az ovális láblemez szélén két borda fut, a láblemez közepén kereszt alakú elrendezésben négy darab, a láb külső pereme felé fordulóháromnegyedkör alakú ékvésések; az állat fején futó Y-vonal alatt mandula alakú szem egy szemkerettel, a szájkiképzés D-alakú, ékvéséssel lemélyített.

78. Znojmo (Znojmo járás, Csehország)

78.1. Znojmo, ismeretlen sír (TEJRAL 1976, 63–64; 109–110; Abb.: 32: 5; 33: 1; 2.)

- **sír:** a sírokról nincs információnk.

- **viselethez nem tartozó leletek és melléklet:** /

- **viselethez köthető lelet:**

▪**madárfibulapár (1.):** díszítetlen egyszerű, bronzlemezből készült darab, jobbraforduló testük, a csőr erősen ívelt lefelé, a test vékony, nyújtott ovális, a farktolla alig kiugró, trapézforma; *helyzetük:* ismeretlen.

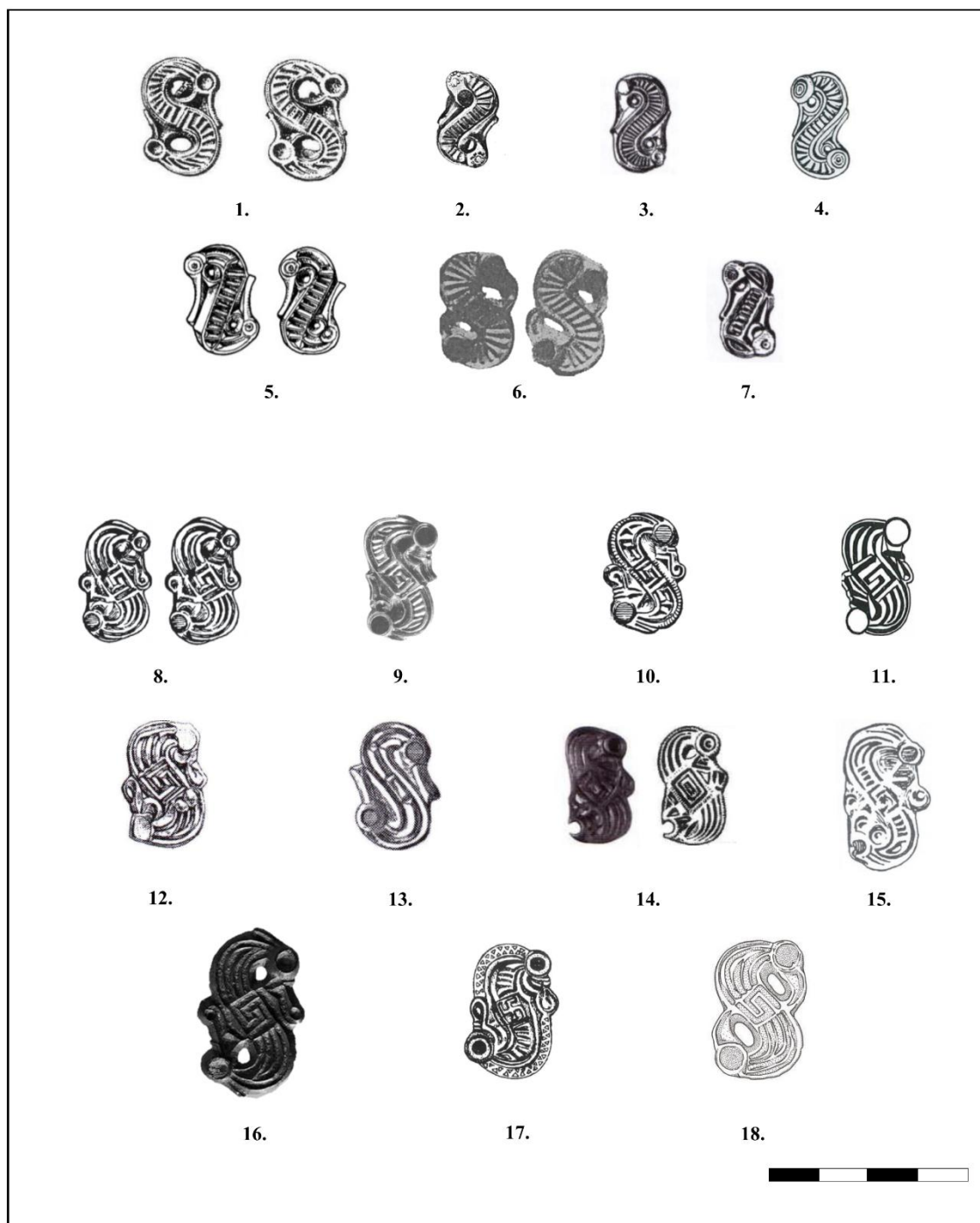
79. Vranovice (Brno–vidéki járás, Csehország) [szórvány]

Vranovice, szórvány (MATOUŠKOVÁ 2015, 217–219; Obr.: 8; 9.)

79.1. S-fibula (hossz.: 3,5 cm; szél.: 2,4 cm): *Mohács típusú*, aranyozott ezüst jobbraforduló testtel; szeme kerek rekesz, benne vörös almandinberakás; a csőre alig ívelten hajlik rá a testre, közepén bemélyített vonallal; a fej-test-csőr között kerek áttörés; a fibula közepén rombusz alakú rekesz, a betét kiesett; a fibula külső ívén kiemelkedő vékony bordával; a fibula közepén széles borda, rajta két sorban nielló-berakásos háromszögekkel.

TÁBLÁK

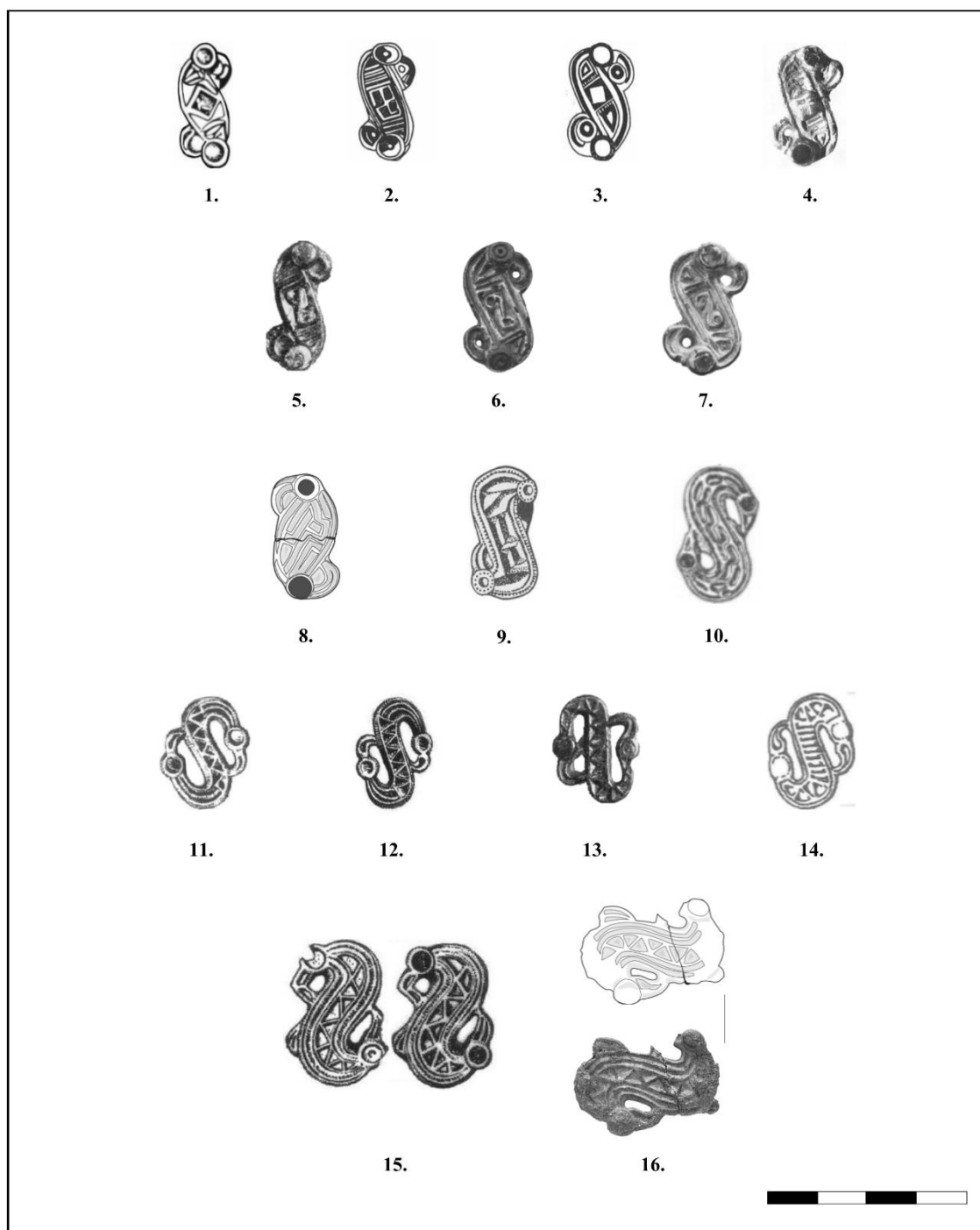
1. tábla

S-fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Stössen-Záluží (I. csop. 1. típus): 1. Bezenye-Papréti 69. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 1. 69: 3–4). 2. Čelákovice-Záluží 11/VII. sír (SVOBODA 1965, Tab. XC. 7). 3. Čelákovice-Záluží 34/XXX. sír (TEJRAL 2011, Abb. 14. 4). 4. Ločenice IX/4. sír (ZEMAN 1990, Obr. 35. 17). 5. Praha-Hostivař 1973. évi női sír (KORENÝ – KOSTKA 2014, 519, Obr. 2. 3–4). 6. Plzeň-Doudlevec, ismeretlen sír (SVOBODA 1965, Tab. LXVI. 3–4). 7. Šakvice 32. sír (TEJRAL 2011, Abb. 14. 5).

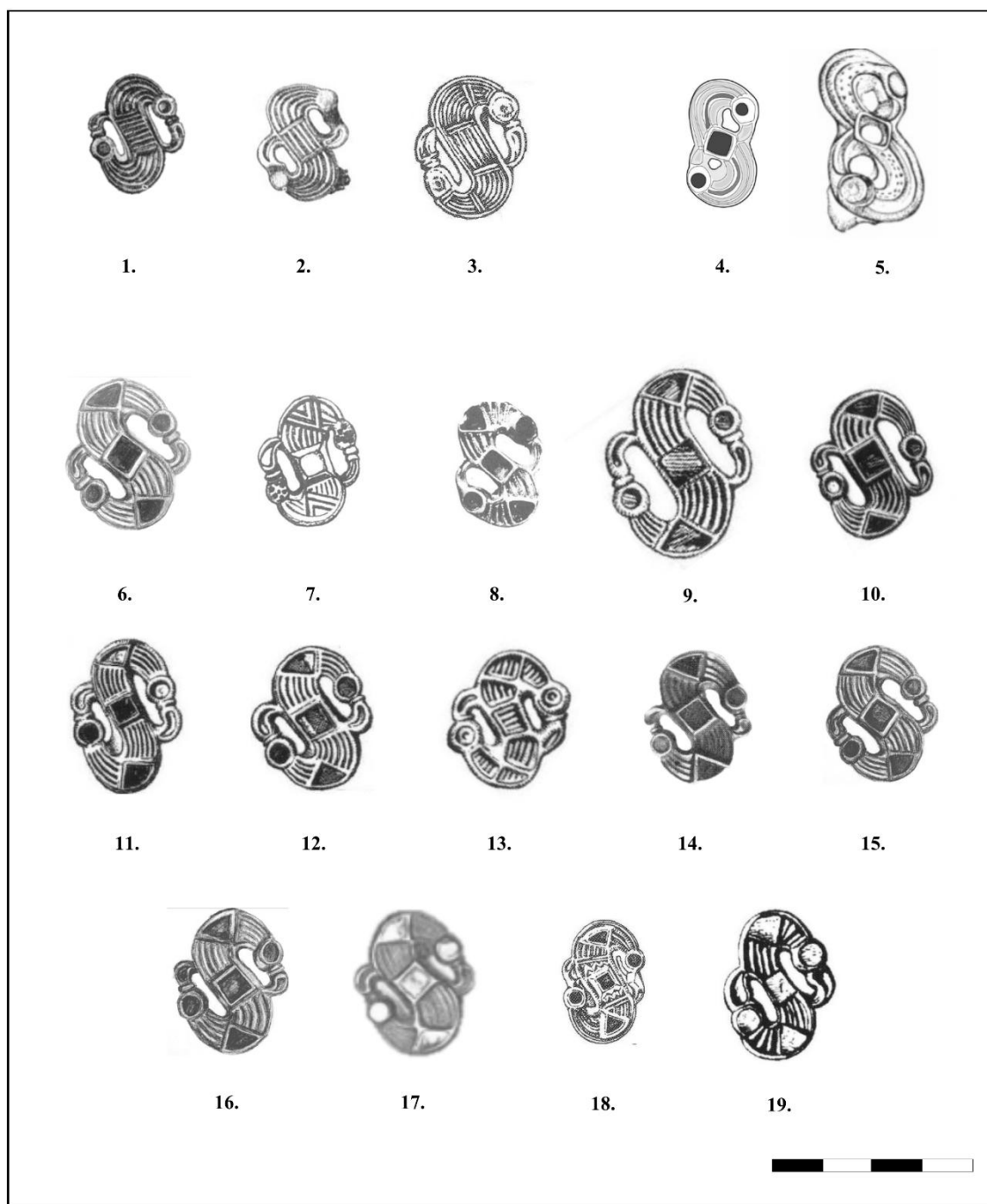
Poysdorf (I. csop. 2. típus): 8. Čelákovice-Záluží 26/XXI. sír (DROBERJAR 2013, 149, Obr. 1. 3–4). 9. Holásky 1/1954. sír (TEJRAL 1976, 108, Taf. VIII. 8). 10. Klučov-Český Brod 18. sír (DROBERJAR 2008, 17, Abb. 11. 2). 11. Nikitsch 11. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 38, Taf. 4. 8.155). 12. Poysdorf 6. sír (TEJRAL 2011, 56, Abb. 23. 1). 13. Rohrendorf 21. sír (TEJRAL 2011, 56, Abb. 23. 11). 14. Tamási-Csikólegelő 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 26: 4). 15. Plzeň-Doudlevec, ismeretlen sír (DROBERJAR 2013, 149, Obr. 1. 1). 16. Velešice, szórvány (MATOUŠKOVÁ 2016, 271, Obr. 3). 17. Vörs-Kerékerdő, szórvány (VON DER LOHE 1994, 24, Abb. 4). 18. Morvaszentjános/Moravský Svätý Ján, szórvány (HLADÍKOVÁ 2020, 275, Fig. 2: 1a).

S-fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Nikitsch-Kranj (II. csop. 1. típus): 1. Fertőszentmiklós–Szeret dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 12, Abb. 8. 7). 2. Nikitsch 11. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 38, Taf. 4. 8.156). 3. Nikitsch 24. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 39, Taf. 5. 68.182–183). 4. Scarbantia, Forum, szórv. (GÖMÖRI 1986, 364, Abb. 20). *Várpalota 34.–Vinkovci (II. csop. 2. típus):* 5. Várpalota–Unió homokbánya 34. sír (BÓNA 1956, 191, Taf. XXIX. 5). 6. Vinkovci, szórvány (TICA 2017, 269, Slika 31: 1). 7. Baranyabán (Popovac/Ban), szórvány (TICA 2017, 269, Slika 31: 2). *Güttingen/Merdingen (II. csop. 3. típus):* 8. Vörs–Tótok dombja 20. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 2004.1.1. alapján). 9. Klučov–Český Brod 22. sír (DROBERJAR 2008, 17, Abb. 11. 7). 10. Borotice 10/VIII. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 3. 10/VIII. 1). *Kajdacs 37.–Cividale-Cella/Kranj (III. csop. 1. típus):* 11. Kajdacs–Homokbánya 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 27. 37: 2). 12. Szentendre–Pannoniaterlep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 45. 43: 2, 7). 13. Várpalota–Unió homokbánya 34. sír (BÓNA 1956, Taf. XXIX. 6). 14. Lužice 102. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 76. 102: 1). 15. Tamási–Csikólegelő 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 300, Taf. 65. 23: 4, 5). 16. Grad Stalać, szórvány (РАПКОВИЋ 2016, 290, T. III. 6a alapján).

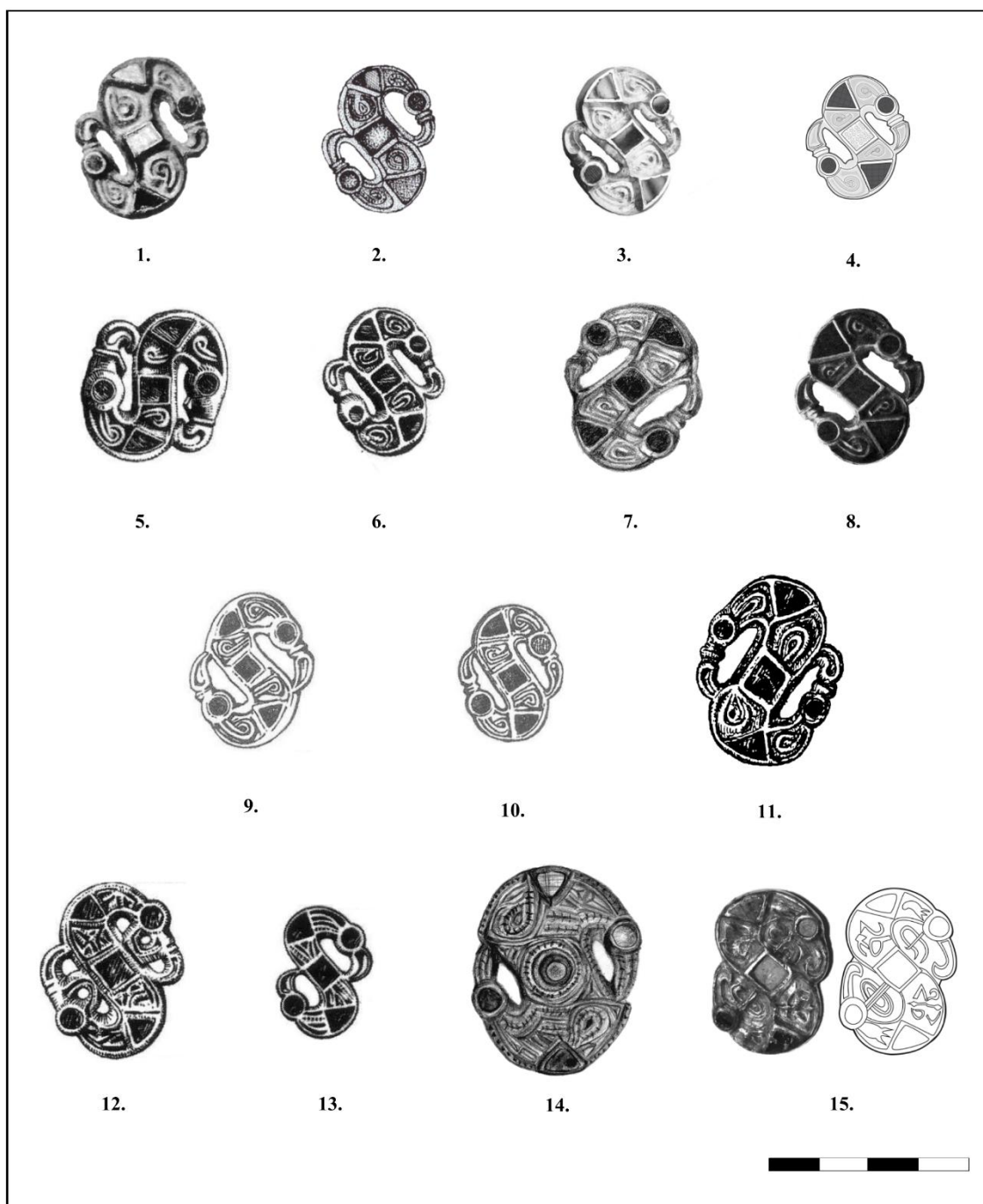
3. tábla

S-fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Mohács (III. csop. 2. típus.): 1. Mohács-Farostlemezgyár v.t. 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, Abb. 5. 1). 2. Mohács-Farostlemezgyár v.t. 3. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, Abb. 8. 8a-b). 3. Lužice 61. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 57. 61: 2). 4. Vörs-Tótok dombja 17. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.6.5. alapján). 5. Vranovice, szórvány (MATOUŠKOVA 2015, 217–219, Obr. 8, 9).

Schwechat-Pallersdorf/Bezenye (III. csop. 3. típus.): 6. Bezenye-Paprt 20. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.296.3. alapján). 7. Gyirmót-Homokdomb 27. sír (TOMKA 2005, 262, Abb. 7. 2). 8. Schwechat 2. sír (SERACSIN 1936, 528, Abb. 8). 9. Szentendre-Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 8, 9). 10. Szentendre-Pannoniatelep 85. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 85: 11, 12). 11. Tamási-Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 63. 18: 4, 5). 12. Tamási-Csikólegelő 30. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 71. 30: 4, 5). 13. Tamási-Csikólegelő 50. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 78. 50: 1, 2). 14. Várpalota-Unió homokbánya 1. sír (BÓNA 1956, Taf. XXVII. 3, 4). 15. Várpalota-Unió homokbánya 4/b. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 56.7.114. alapján). 16. Várpalota-Unió homokbánya 29. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.46. alapján). 17. Delhaes-gyűjtemény, MNM (BÓNA 1956, Taf. LII. 6, 7). 18. Lužice 55. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 55. 55: 33). 19. Mušov-Roviny 3. sír (TEJRAL 2011, 61, Abb. 26. 2).

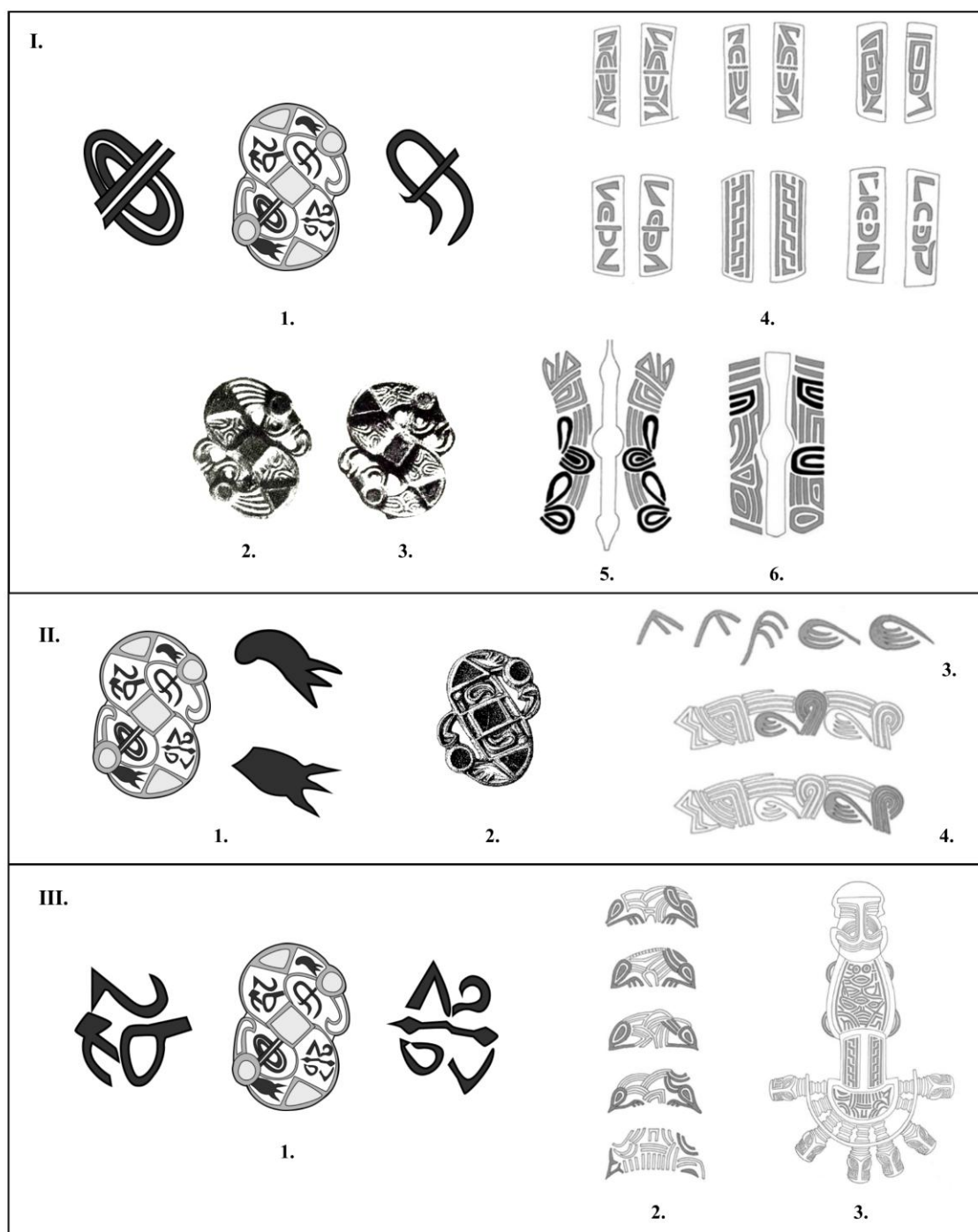

S-fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Várpalota 19. (III. csop. 4. típus). 1. variáns, külsőhurkos: 1. Jutas 196. sír (RHÉ – FETTICH 1931, X. t. 3). 2. Keszthely-Fenekpuszta, Horreum 11. sír (Vida 2011b, 428, Taf. 10: 1). 3. Szőlád-Kertek m. 21. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 322, Kat. 125/2). 4. Vörs-Tótok dombja 21. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.9.2. alapján). 1. variáns, belsőhurkos: 5. Kápolnásnyék-Kastélykert 2. sír (Bóna – B. Horváth 2009, Taf. 31. 2: 5, 6). 6. Szentendre-Pannoniatelep 56. sír (Bóna – B. Horváth 2009, Taf. 50. 56: 7). 7. Várpalota-Unió homokbánya 19. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.1. alapján). 8. Vörs-Tótok dombja 33. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 311, Kat. 116). 9. Lužice 46. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 48. 46: 20). 10. Lužice 89. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 70. 89: 3). 11. Szőreg-Téglagyár XI. sír (GEPIDISCHE GRÄBERFELDER II, Taf. 46. XI: 2). 2. variáns: 12. Kajdacs-Homokbánya 29. sír (Bóna – B. Horváth 2009, Taf. 25. 29: 2). 13. Tamási-Csikólegelő 10. sír (Bóna – B. Horváth 2009, Taf. 61. 10: 3–4). 14. Várpalota-Unió homokbánya 17. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.50. alapján). 15. Nagyszénás-Cifra-dűlő, szórvány (RÁCZ – HERGOTT 2022, 97, 3. kép A).

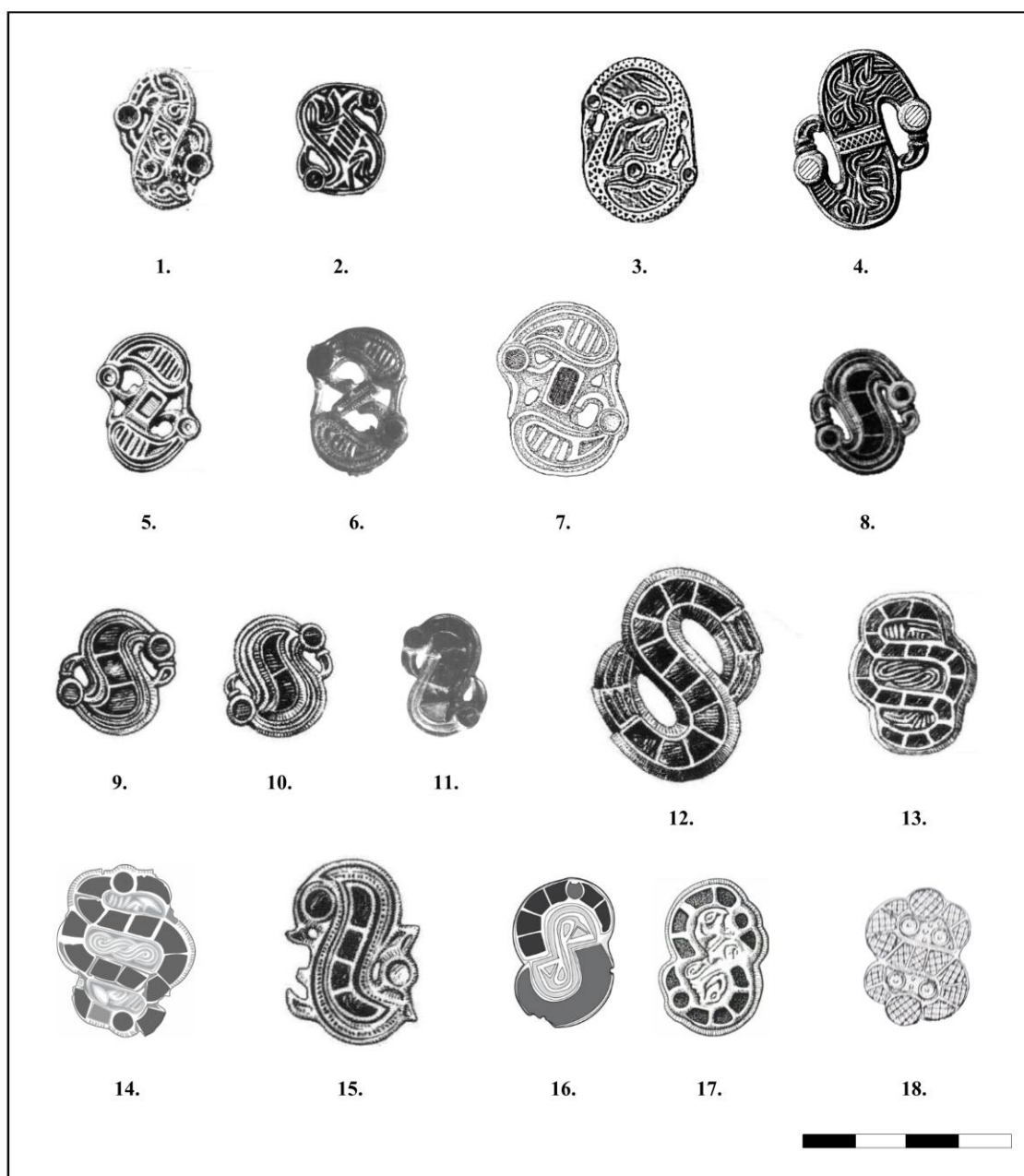
5. tábla

S-fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében. A nagyszénás-cifra-dűlői Várpalota 19. típusú fibula ornamentikai elemzése.
 I. Az 1. és a 6. mező ornamentikája és párhuzamai. 1. Az 1. és a 6. mező (rajz: Hergott Kristóf). 2. Cividale-San Giovanni 32. sír (BIERBRAUER 1993, Taf. 10: 1). 3. Cividale-San Giovanni 102. sír (BIERBRAUER 1993, Taf. 10: 4). 4. Egymással szembeforduló ovális állatfejábrázolások a Schretzheim 2643./Schretzheim 586./Wendelsheim/Darfo (?)/Nocera Umbra 11. kengyelfibulatípuson (HASELOFF 1981, 583, Abb. 391). Hurok és félóvális alakú állatlábak a Bad Ems/Selzen 11./Museum Trier kengyelfibulatípuson: 5. Selzeni 11. sír, kengyel (HASELOFF 1981, 572, Abb. 382). 6. Trier-i Múzeum, ismeretlen lelőhely, kengyel (HASELOFF 1981, 574, Abb. 383). II. A 2. és az 5. mező ornamentikája és párhuzamai. 1. A 2. és az 5. mező (rajz: Hergott Kristóf). 2. Straubing 653. sír (GEISLER 1998, Taf. 347. 653: 1). 3. Karmok, karmos lábak ábrázolásának módjai a Nordendorf/ Straubing 76./Bopfingen 129. kengyelfibulatípuson (HASELOFF 1981, 563, Abb. 378). 4. Nordendorfi fibula, kengyel (HASELOFF 1981, 558, Abb. 374). III. A 3. és a 4. mező ornamentikája és párhuzamai. 1. A 3. és a 4. mező (rajz: Hergott Kristóf). 2. Schretzheim 2643./Schretzheim 586./Wendelsheim/Darfo (?)/Nocera Umbra 11. típusú kengyelfibulák fejlemezének állatalakjai, combok és lábak (HASELOFF 1981, 581, Abb. 389). 3. Nocera Umbra 11. sír (HASELOFF 1981, 580, Abb. 388).

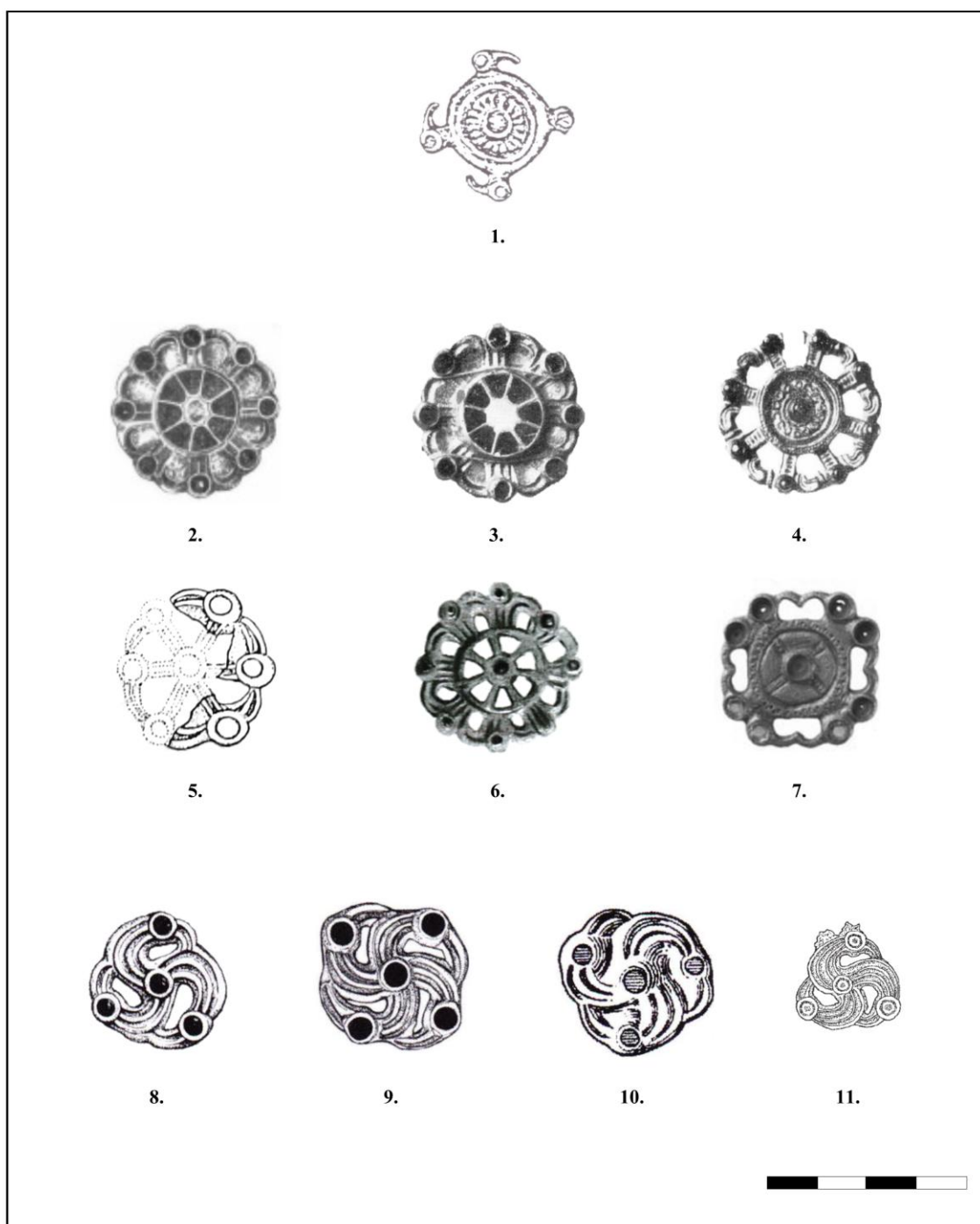

6. tábla

S-fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

- Bezenye 73.–Hegykő (III. csop. 5. típus):* 1. Bezenye–Papréti 73. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 1. 73: 1, 2). 2. Hegykő–Mező u. 65. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 15. 65: 3). *Az ornamentika párhuzamai:* 3. Unterlauchringen (BRATHER-WALTER 2009, 55, Abb. 2). 4. Straubing 786. sír (GEISLER 1998, 291, Taf. 461. 3).
- Sarching (IV. csop. 1. típus):* 5. Gyöng-Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 2. 5: 5). 6. Velké Pavlovice, szórvány (TEJRAL 1976, Taf. VIII. 7). 7. Kyjov 803. sír (ŠMERDA 2016, 175, Fig. 14).
- Rácalmás 2., 20.–Cividale-Gallo 9. (V. csop. 1. típus):* 8. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 5. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 112, Abb. 10. 1).
9. Rácalmás–Újtelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 32. 2: 5). 10. Rácalmás–Újtelep 20. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 36. 20: 2). 11. Šarátice, ismeretlen sír (TEJRAL 1976, Taf. VIII. 9).
- Rácalmás 16.–Cividale-Cella (V. csop. 2. típus):* 12. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 16: 3).
- Paragrafusfibulák (V. csop. 3. típus):* 13. Kajdacs–Homokbánya 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 20. 2: 4). 14. Vörs–Tótok dombja 32. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.17.2. alapján).
- Tamási 52.–Kranj 170. (V. csop. 4. típus):* 15. Tamási–Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52: 4).
- Keszthely 17.–Vörs 21. (V. csop. 5. típus):* 16. Vörs–Tótok dombja 21. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.9.2. alapján). 17. Keszthely–Fenekpuszta, Horreum 17. sír (HEINRICH-TAMÁSKA 2004, 170, 7. kép).

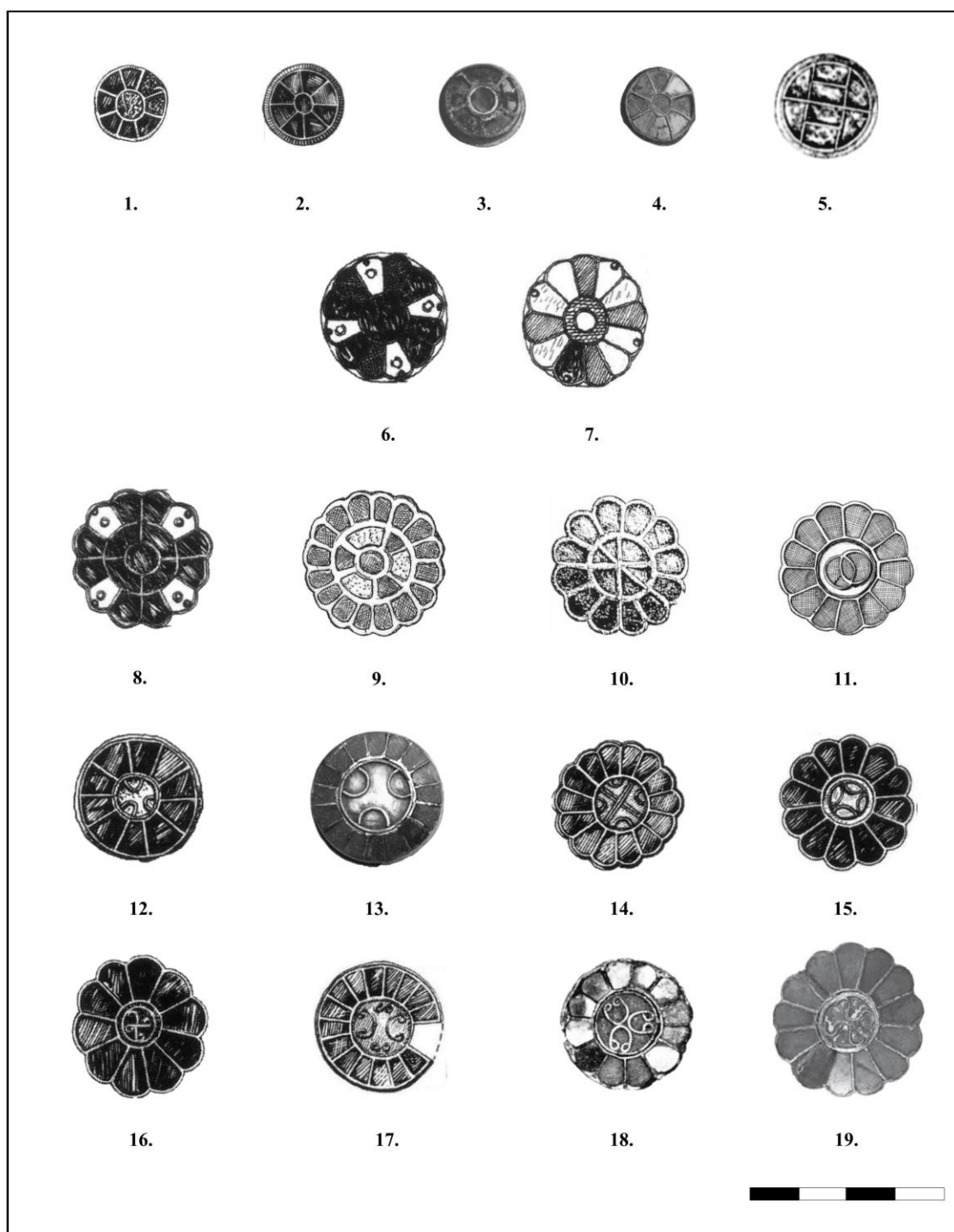

Madaras díszű korongfibulák a Közép–Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Madárfejes korongfibulák (1. típus): 1. Schwechat 34. sír (ADLER 1979, Taf. 8. 11).

Madárkoszorús korongfibulák (2. típus): 2. Brigetio, Tussla-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. LVI. 2). 3. MNM, Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. LVI. 3). 4. MNM, Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. LVI. 1). 5. Strass 11. sír (ADLER 1977, Taf. 22. 10: 12). 6. Tiszafüred–Vasútállomás, női sír (CSALLÁNY 1961, Taf. CXCVI. 3). 7. Jelica–Gradina, női sír (БУТАРСКИ 2020, 93, Рис. 2).

Forgó madárfejes korongfibulák (3. típus): 8. Schwechat 13. sír (TEJRAL 2011, 60, Abb. 25. 4). 9. Poysdorf 4. sír (TEJRAL 2011, 60, Abb. 25. 1). 10. Čejakovice 8. sír (TEJRAL 2011, 60, Abb. 25. 6). 11. Kyjov 1034. sír (ŠMERDA 2016, 172, Fig. 9).

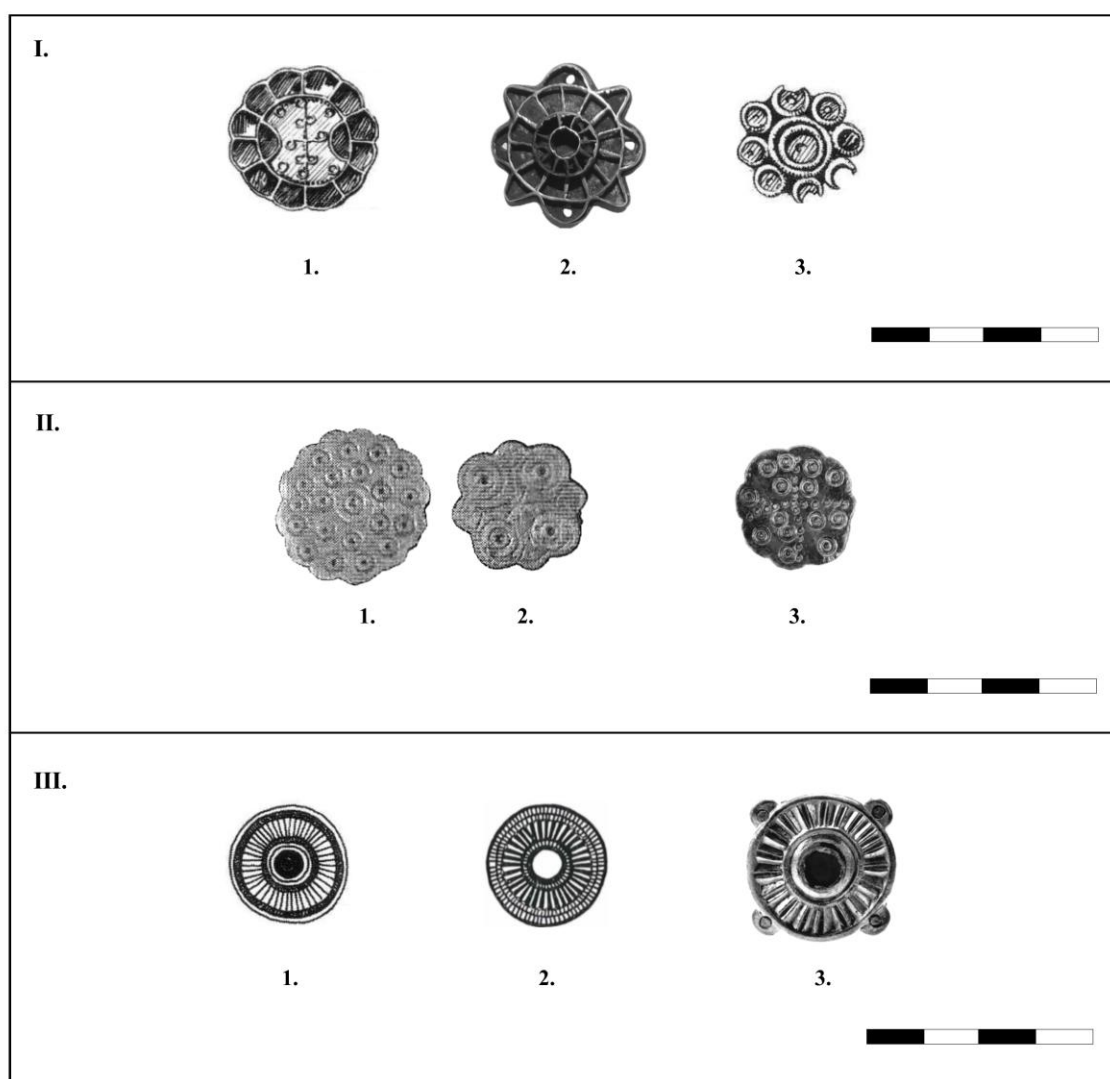
Rekeszes korongfibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

- Vielitz A típus:* 1. Rácalmás-Újtelep 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 6: 2). 2. Szentendre-Pannoniatelep 48. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 47. 48: 1). 3. Roudnice n. L.–Hracholusky 2. sír (méret nélkül) (DROBERJAR 2008, 12, Fig. 8. 7). 4. Baumgarten am March, ismeretlen sír (méret nélkül) (WERNER 1962, Taf. 36. 21). 5. Holubice 95. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 23. 95: 4).
- Vielitz B típus:* 6. Hegykő-Mező u. 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 4. 4: 1). 7. Hegykő-Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 3).

8. tábla

Vielitz C típus: 8. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 17. 72: 3). 9. Budapest III. Vályog u. 8. 30. sír (NAGY 2012, 159, 13. kép A: 4). 10. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 39, Abb. 4. 201). 11. Hódmezővásárhely–Kishomok 77. sír (NAGY 2004, 218, 20. kép 8).

Vielitz D típus: 12. Szentendre–Pannóniatelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 37. 2: 1). 13. Várpalota–Unió homokbánya 5. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.50.). 14. Szentendre–Pannóniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 47. 29: 3). 15. Szentendre–Pannóniatelep 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 49. 54: 3). 16. Szentendre–Pannóniatelep 28. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 40. 28: 2). 17. Szentendre–Pannóniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 47. 29: 2). 18. MNM, Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény (BÓNA 1956, Taf. LII. 4). 19. Tatabánya–Kertváros (HORVÁTH 2012, 212, Fig. 3. k).

I. Rekeszes korongfibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Vielitz D típus: 1. Kajdacs-Homokbánya 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 20. 2: 5).

Egyedi típusok: 2. Bezenye-Papréti 8. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.291.4.). 3. Rácalmás-Újtelep 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 6: 3).

II. Pontkörös korongfibulák a Kárpát-medencében.

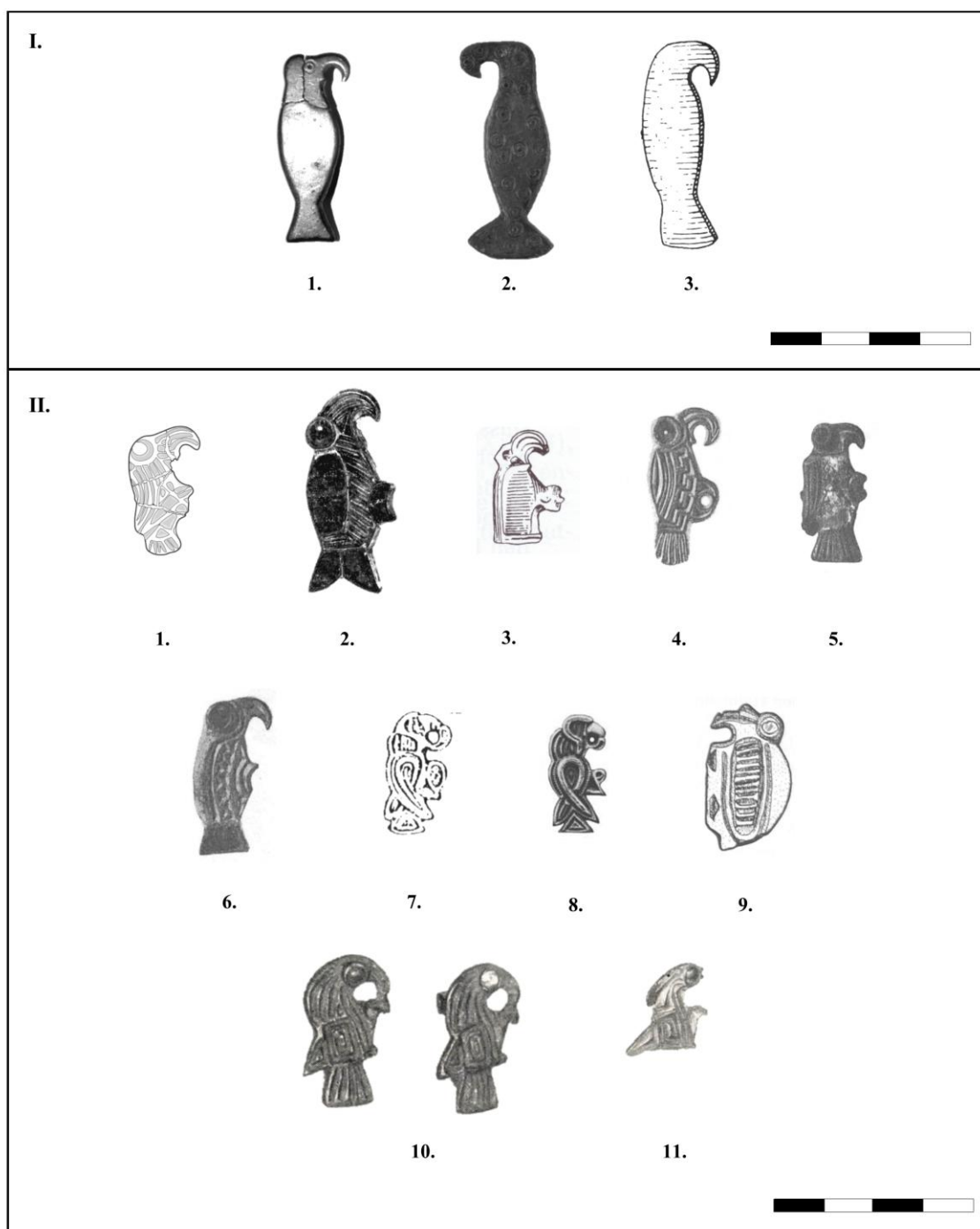
Négykaréjos és tizennégyszirmos típusok (1. és 2. típ.): 1–2. Gyirmót-Homokdomb 31. sír (méret nélkül) (TOMKA 2008, 35 alapján).

Szirmos típus (2. típ.): 3. Tolna vármegye, Zsiga Zsolt gyűjteménye, ismeretlen lelőhely (KONCZ – ÓDOR 2016, 148, Abb. 4).

III. Ékvéséssel díszített korongfibulák a Kárpát-medencében.

Nikitsch-Hegykő típus: 1. Hegykő-Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 21: 2). 2. Nikitsch 24. sír (BENINGER – MITSCHAMÄRHEIM 1970, 39, Taf. 5. 68.184). 3. Tiszaug-Országúti bevágás 201. sír (ÁTKELŐK 2022, 168, Kat. 149).

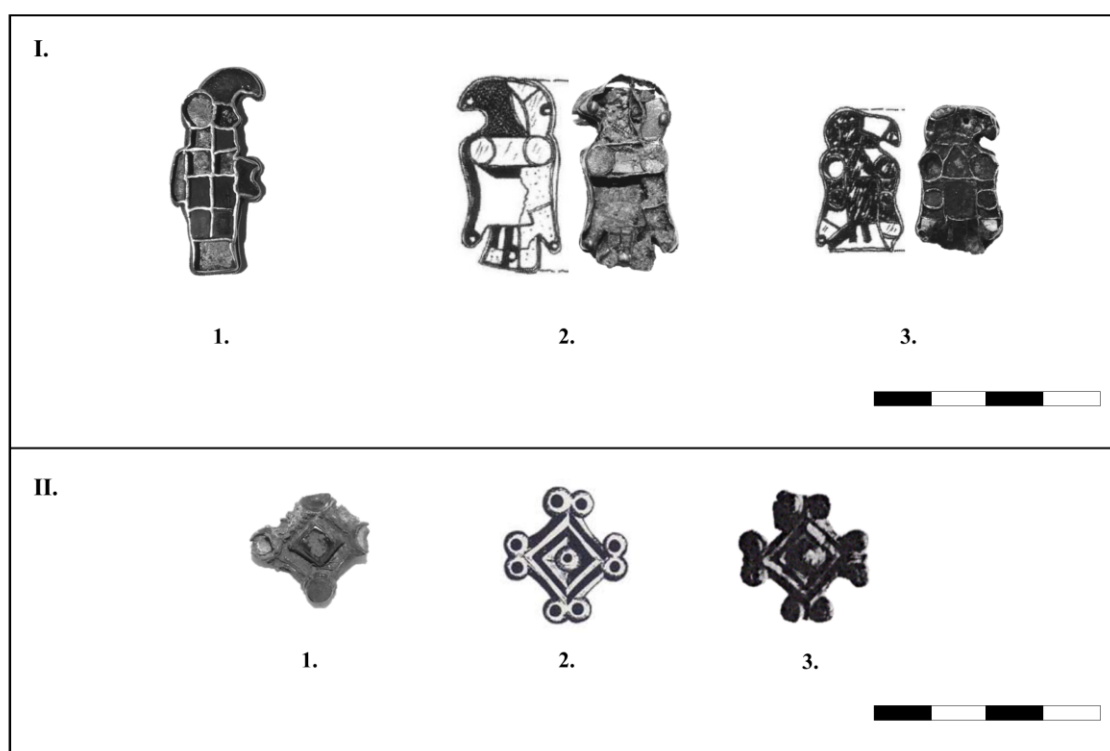

Madárfibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

I. Pontkörös díszű csoport. 1. típ.: 1. Tamási-Csikólegelő 29. sír (WMM, Szekszárd, Ltsz. 75.26.1.). 2. Pincehely-Papsziget, szórvány (KONCZ – ÓDOR 2016, 146, Abb. 2). 3. Znojmo, ismeretlen sír (méret nélkül) (TEJRAL 1976, 92, Abb. 32. 5).

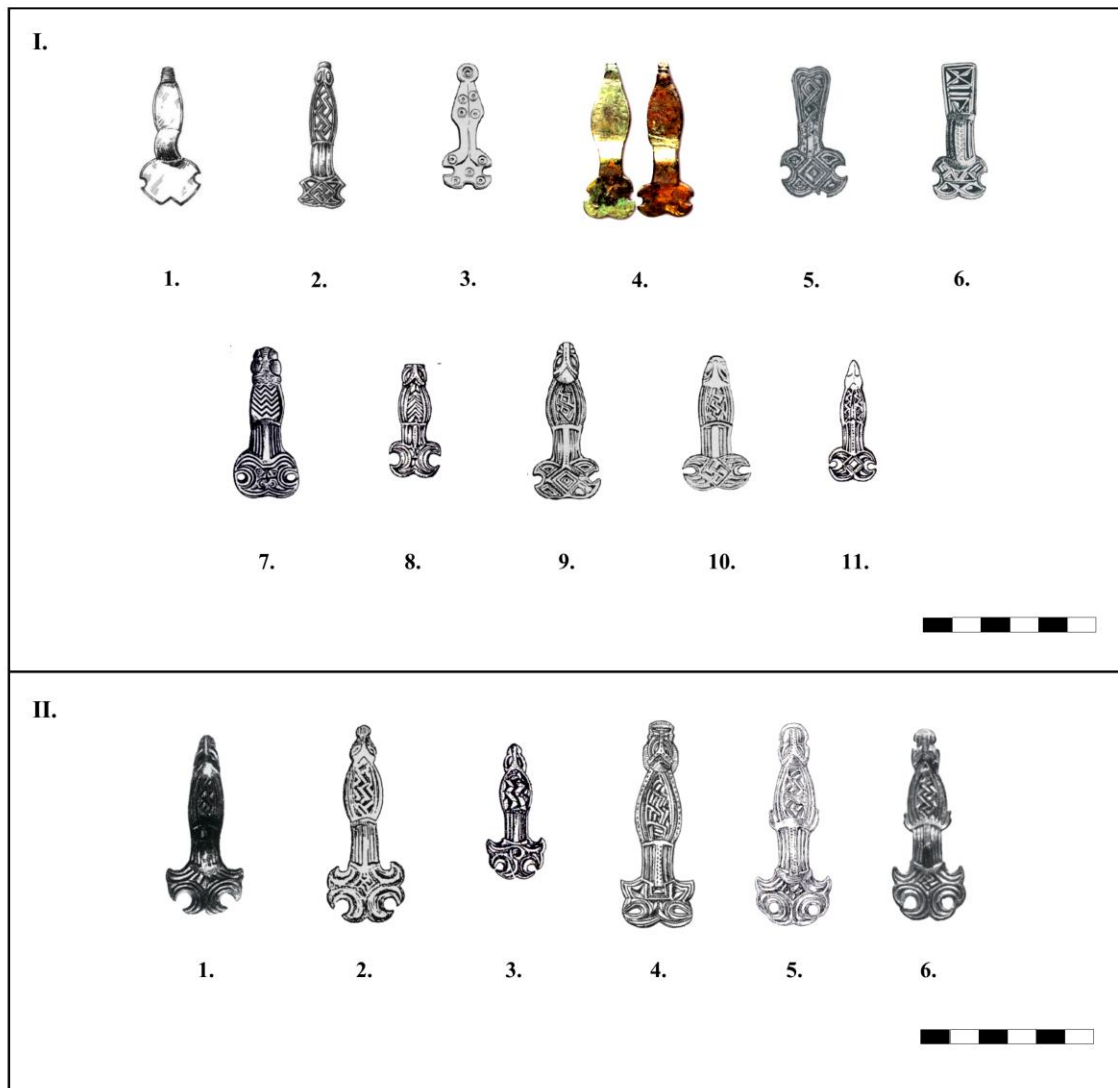
II. Ékvésszel díszített csoport. 1. típ.: 1. Vörs-Tótok dombja 17. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.6.6.). 2. Brigetio, szórvány (KISS 1981, 197, Abb. 5). 3. Šarattice 17/1954. sír (méret nélkül) (TEJRAL 1976, 34, Abb. 7. 4). 4. Prága-Podbaba 5. sír (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. XLIII. 1). 5. Prága-Podbaba IX. sír (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. XLII. 5). 6. Prága-Podbaba, ismeretlen sír (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. LI. 5). 2. típ.: 7. Schwechat 25. sír (ADLER 1979, 21, Taf. 3. 4). 8. Zbuzany, szórvány (méret nélkül) (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 10). 3. típ.: 9. Carnuntum, szórvány (méret nélkül) (WINTER 1991, 261–263). 4. típ.: 10–11. MNM, Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. LII. 8–10).

I. Madárfibulák a Közép–Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Cloisonné díszes csoport. I. típus: 1. Bezenye–Papréti 17. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.294.1.). 2. típus: 2. Hegykő–Mező u. 65. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 15. 65: 2; SM, Sopron, Ltsz. 65.78.3.). 3. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 17. 72: 2; SM, Sopron, Ltsz. 65.85.4.).

II. Rombuszalakú fibulák a Közép–Duna-vidéken és a Kárpát-medencében: 1. Bezenye–Papréti 11. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.292.1.). 2. Prága–Podbaba 5. sír (méret nélkül) (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 9). 3. Radovesice, szórvány (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. LXIII. 5).

Ún. „turing” típusú kengyelfibulák a Közép–Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

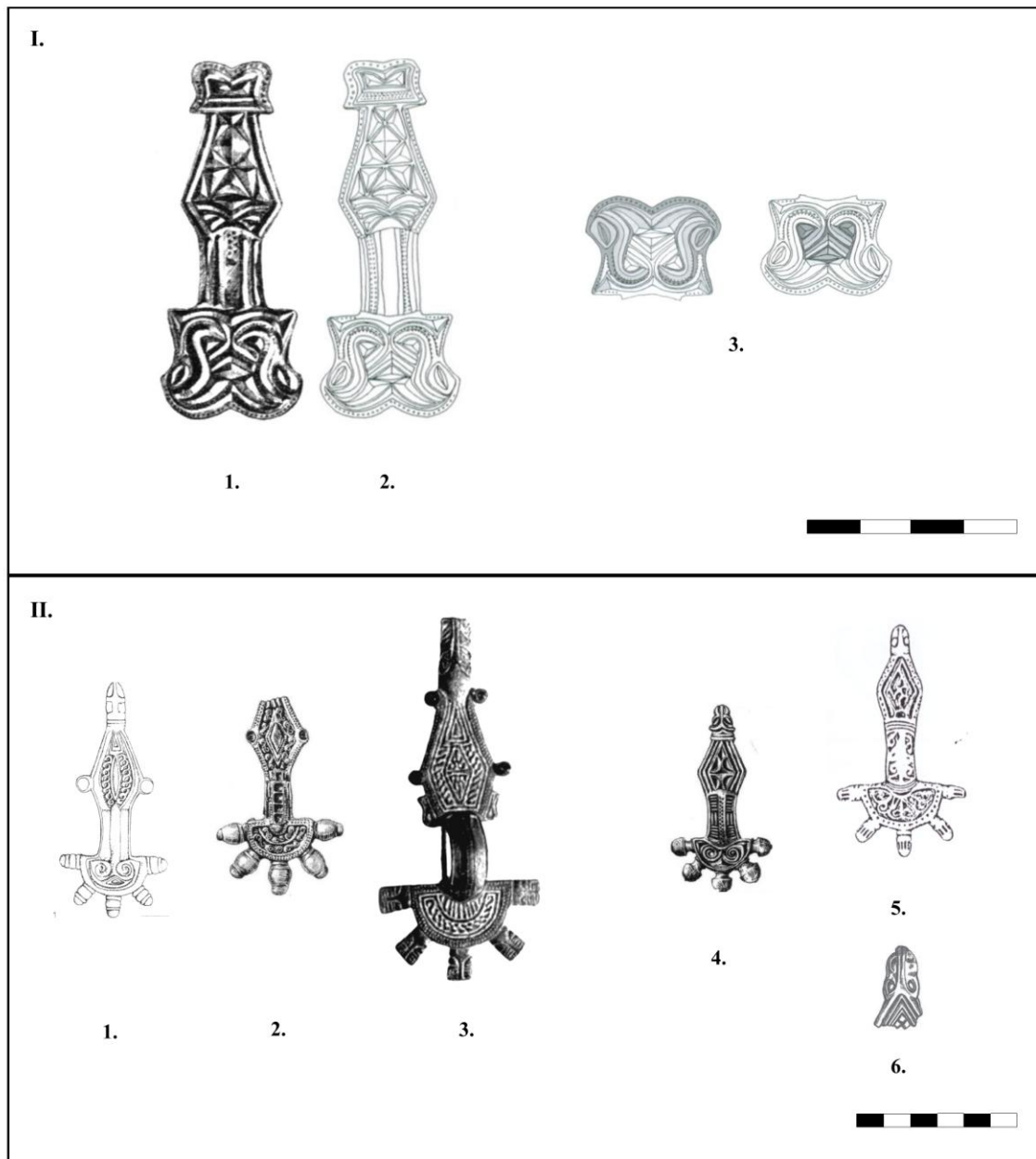
I. Fogófejes típus: 1. Tamási–Csikólegelő 29. (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 29: 3). 2. Tamási–Csikólegelő 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 23: 10). 3. Ločenice IX/3. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 11). 4. Maria Ponsee 86. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 281, Kat. 77/2–3). 5. Prága–Podbaba 3. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 5) 6. Čelákovice–Záluží 46/XLII. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 4). 7. Písty, ismeretlen lelőhely (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 2). 8. Lužice 54. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 53. 54: 3).

9. Ločenice IX/4. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 2). 10. Čelákovice–Záluží 22/XVII. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 3). 11. Lužice 76. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 66. 76: 1).

II. Strass típus: 1. Várpalota–Únió homokbánya 13. sír (WERNER 1962, Taf. 4. 10). 2. Prága–Podbaba XIV. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 1).

3. Borotice 27/II. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 3. 27/II: 1). 4. Lužice 54. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 52. 54: 1). 5. Holubice 95. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 23. 95: 1). 6. Strass 9. sír (WERNER 1962, Taf. 25. 8).

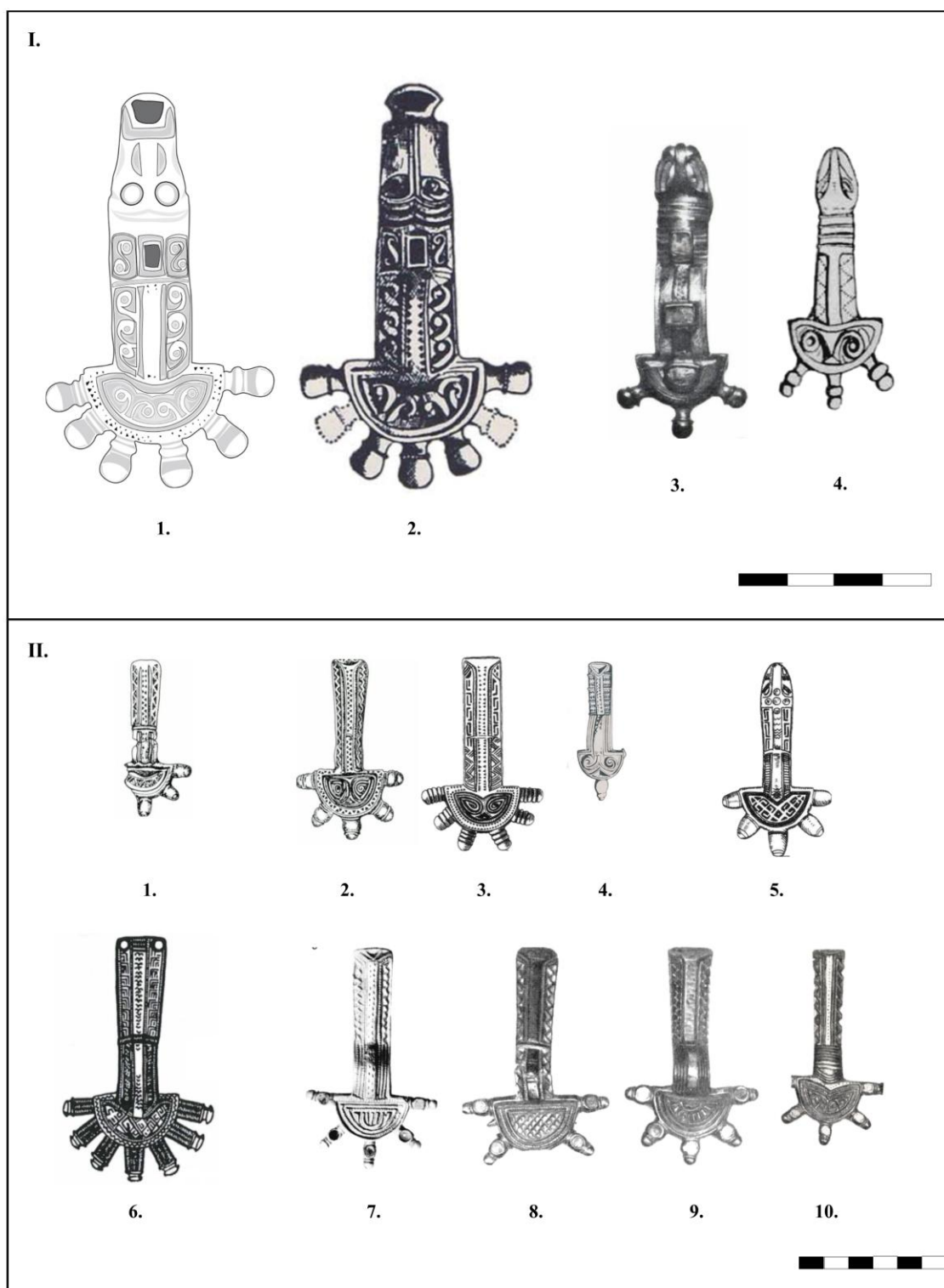

I. Ün. „türing” típusú kengvelfibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Mohács 4. típus: 1. Mohács-Farostlemezgyár v.t. 4. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 111, Abb. 9. 1). 2. Ornamentika értelmezése Nagy Margit alapján (NAGY 2007, 59. t. 1a). 3. A fejlemez ornamentikájának értelmezése Nagy Margit alapján (NAGY 2007, 59. t. 1b).

II. Félkörös fejlemezű, gombos, rombikus láblemezű fibulák a Kárpát-medencében.

Spiráldíszes: 1. Salino/Aquileia típus. Pozsony-Oroszvár 26. sír (SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2007, 304, Abb. 5). 2. Grottamare-Pavia-Szentes-Brigettio típus. Szentendre-Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 8). 3. Aquileia típus. Steinbrunn 10. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 112, Abb. 2. 4). Spirál- és geometrikus díszű: 4. Oberwerschen típus. Szentendre-Pannoniatelep 85. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 85: 11). 5. Reuden típus. Schwechat 31. sír (ADLER 1979, Taf. 7. 6). 6. Csákvár, ismeretlen lelőhely (HAMPEL 1905, Taf. 54. alapján).

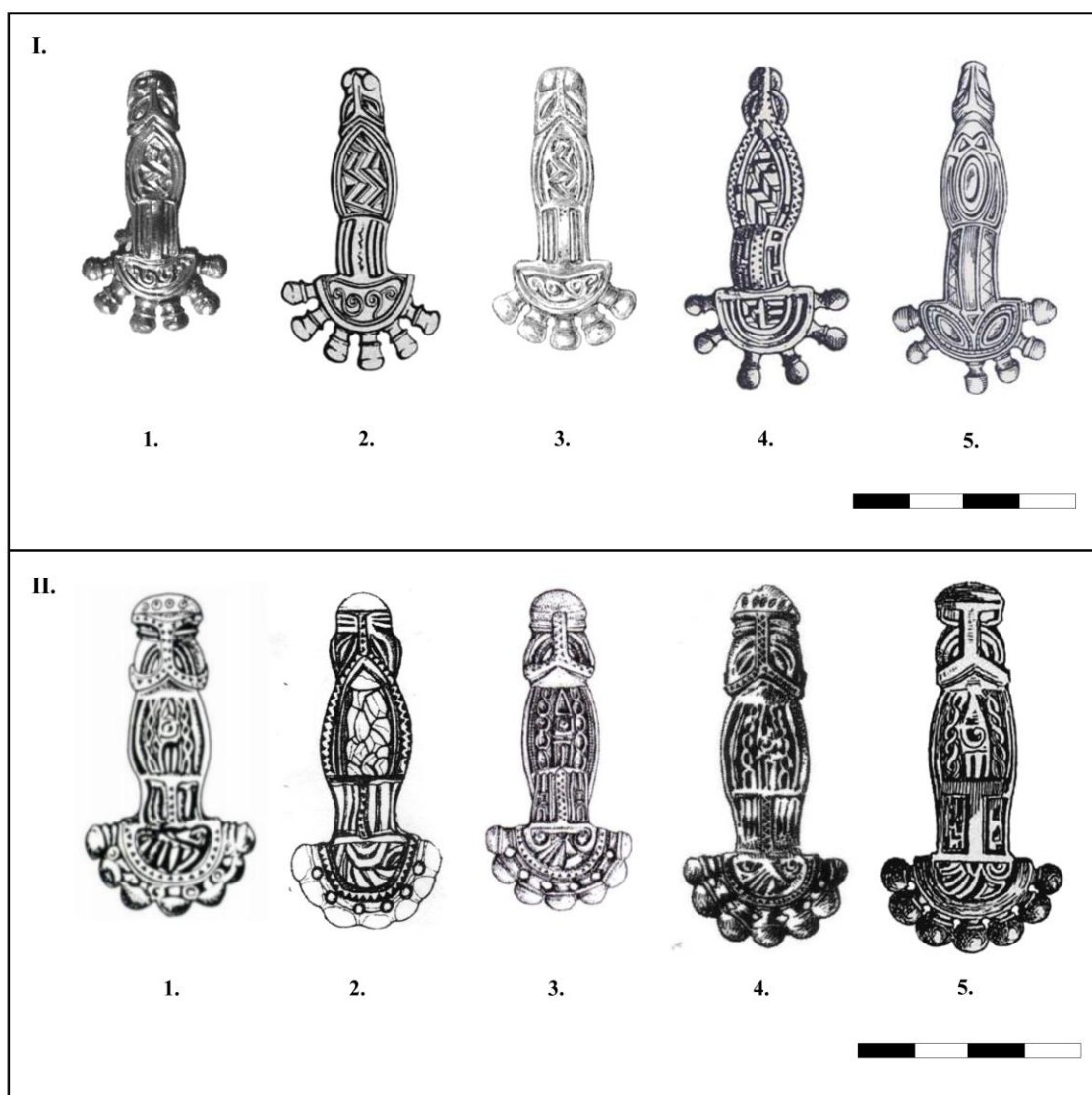

Félkörös fejlemezű, gombos, a kengyellel egyenlő széles láblemezű fibulák a Közép–Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

I. Hosszított állatfejes típusok. Várpalota 5.–Udine–Čelákovice típ.: 1. Várpalota–Unió homokbánya 5. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.49. alapján). 2. Čelákovice–Záluží 5/I. sír (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 6). Tipológiai előzmény, Eisleben–Stössen típ.: 3. Brigetio, szőrvány (KISS 1981, 201, Abb. 7. 2). Tipológiai előzmény: 4. Čelákovice–Záluží 58. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 20).

14. tábla

- II. Téglalap- vagy trapéz alakú láblemezű típusok. Westhofen típus.: 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. „A” sír (TOMKA 1980, 8, Abb. 4. 6). Pfullingen típus.: 2. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 4. sír (TOMKA 1980, 8, Abb. 4. 1). 3. Hegykő–Mező u. 65. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 15. 65: 6). 4. Čelákovice–Záluží 1. sír (DROBERJAR 2008, 7, Abb. 5. 21). Wiesbaden típus.: 5. Hegykő–Mező u. 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 4. 4: 4). Nikitsch–Kranj típus.: 6. Nikitsch 1. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 36, Taf. 2. 61.502). Nenzheim/Bingen-Engers típus.: 7. MNM, Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, 198, Taf. LVI. 8). Kühn 21. típus.: 8. MNM, Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, 198, Taf. LII. 14). Kühn 22. típus.: 9. MNM, Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, 198, Taf. LII. 11). Kühn 60. típus.: 10. MNM, Delhaes-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, 198, Taf. LII. 13).*

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

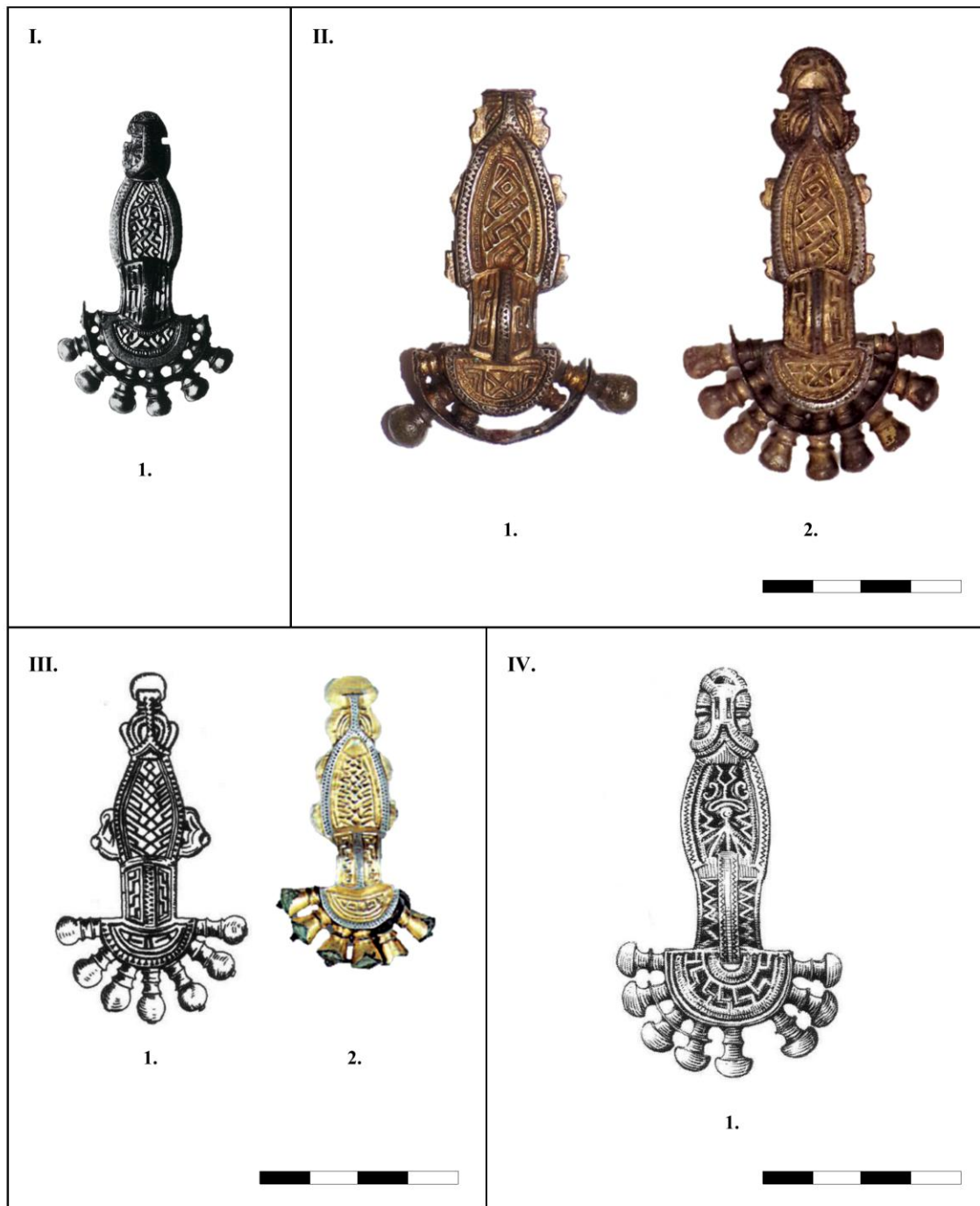
I. Radovesice típus: 1. Pozsony–Oroszvár 13. sír (méret nélkül) (SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2008, 391, Abb. 11).

2. Radovesice, ismeretlen sír (méret nélkül) (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 13). 3. Holubice 28. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 11. 28: 2). 4. Zvoleněves 1. sír (méret nélkül) (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 3). 5. Prága–Podbaba „D” sír (méret nélkül) (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 5).

II. Podbaba–Schwechat típus: 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 12, Abb. 8. 9).

2. Gyirmót–Homokdomb 24. sír (TOMKA 2005). 3. Schwechat 13. sír (TEJRAL 2011a, 60, Abb. 25. 8).

4. Tamási–Csikólegelő 7. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 7: 3). 5. Prága–Podbaba, ismeretlen sír (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 4).

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

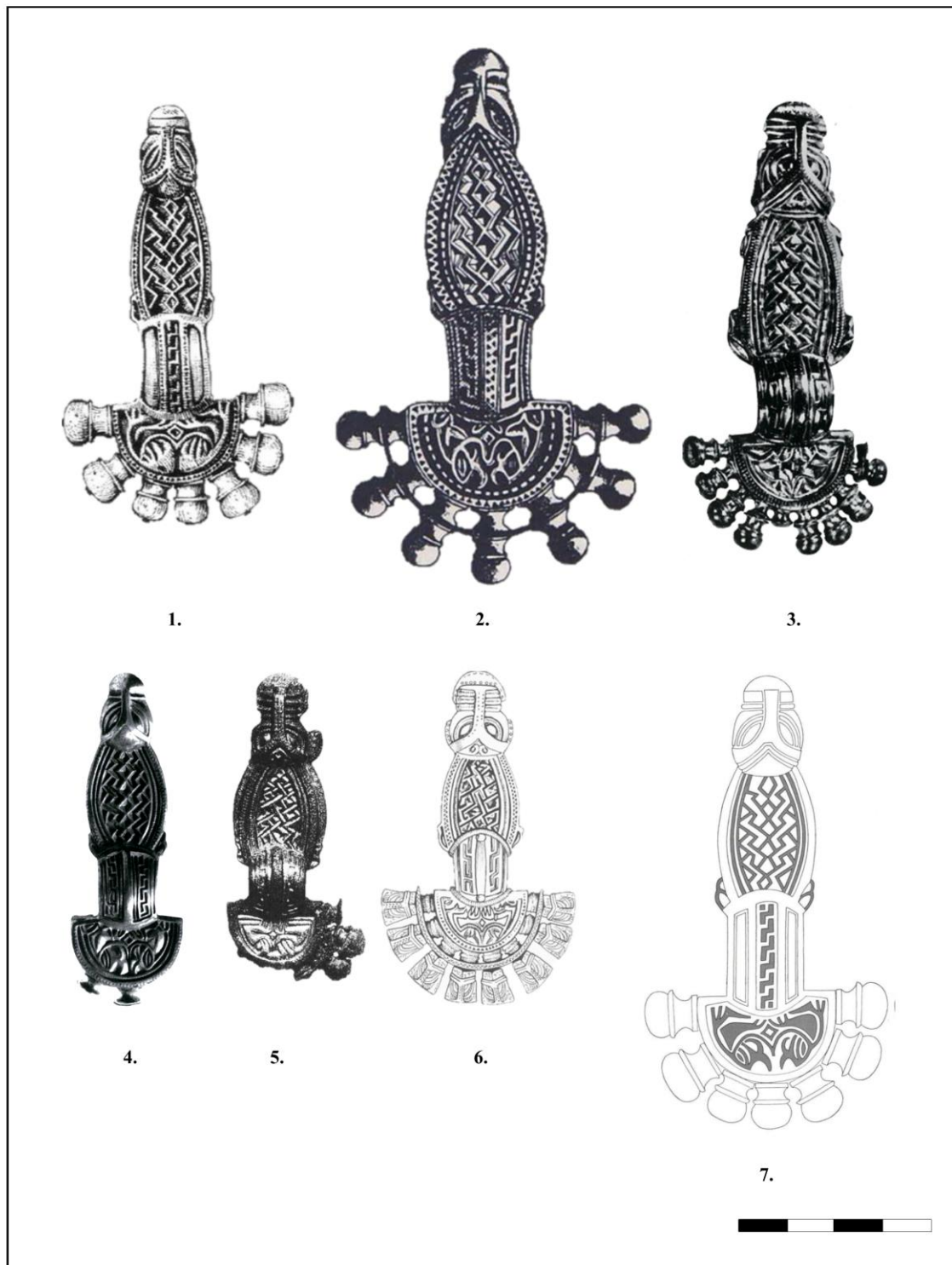
I. Várpalota 1.–Castel Trosino G. típus.: 1. Várpalota–Únió homokbánya 1. sír (méret nélkül) (WERNER 1962, Taf. 1. 1.).

II. Várpalota 17.–Bezenye 20. típus.: 1. Bezenye–Papréti 20. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.296.1.). 2. Várpalota–Únió homokbánya 17. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.1.).

III. Hegykő 21.–Collegno 48. típus.: 1. Hegykő–Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 21: 4). 2. Collegno 48. sír (méret nélkül) (BROGIOLO – POSSENTI 2008, 459, Abb. 13).

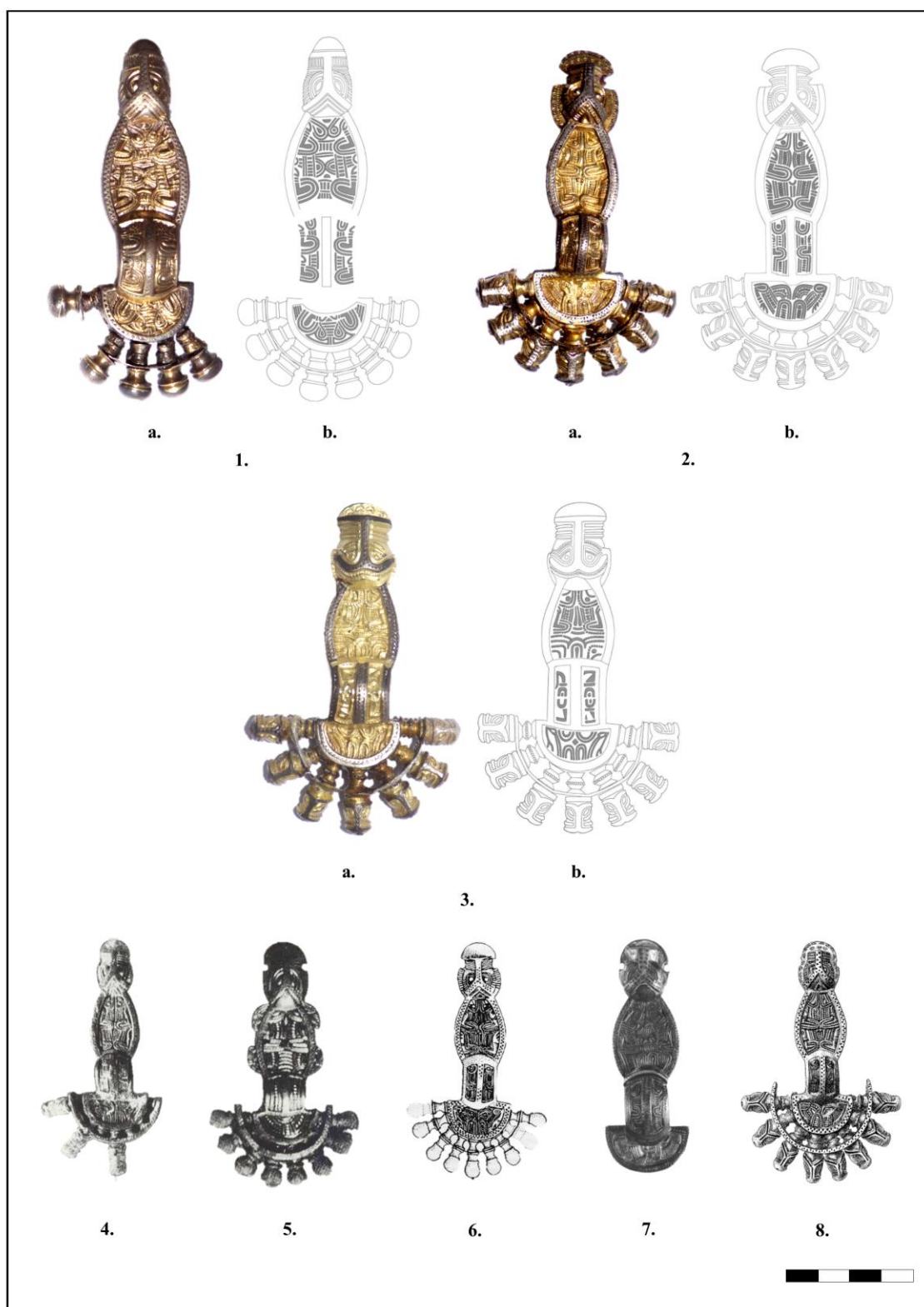
IV. Rácalmás 16. típus.: 1. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 16: 8).

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

Schwaz-Szentendre-Lucca-Belfort típus: 1. Szentendre-Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 41, Taf. 29. 11). 2. Světec, ismeretlen lelőhely (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 12). Analógiák Itáliából (méret nélkül): 3. Belfort (WERNER 1962, Taf. 31. 1). 4. Lucca/Ravenna (WERNER 1962, Taf. 31. 2). 5. Cividale-Cella (BIERBRAUER 1993, Taf. 8. 5). 6. Cividale-San Mauro 51. sír (AHUMADA SILVA 2010, tav. 67). Szentendre 29. sír kengyelfibulájának I. stílusú ornamentikája G. Haseloff alapján (HASELOFF 1981, 675, Abb. 485).

18. tábla

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép–Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

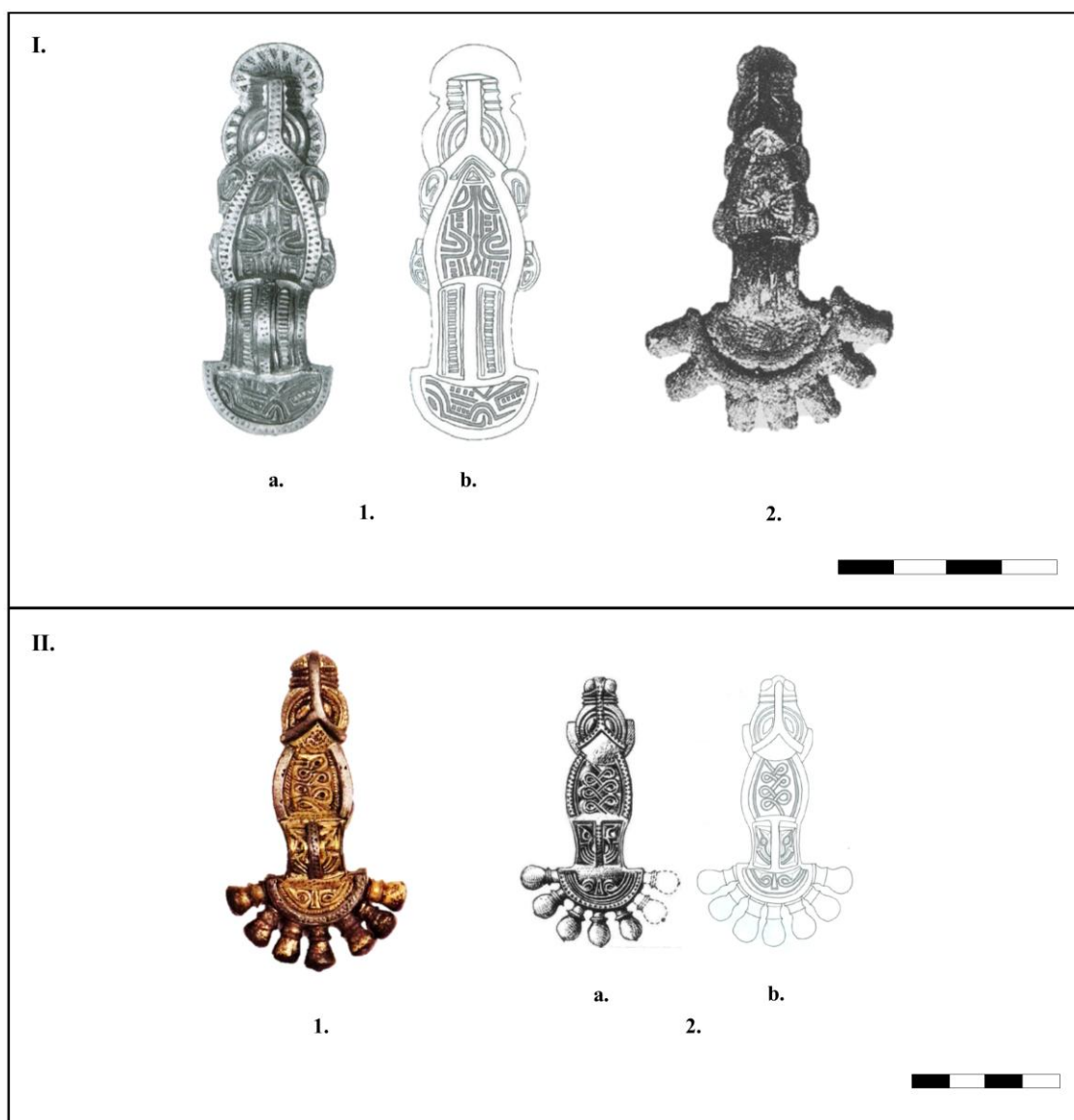
Bezenye 8.–Kajdacs 2.–Tamási 6. típus: 1. Bezenye–Papréti 8. sír (a. HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.291.1. b. HASELOFF 1981, 685, Abb. 497). 2. Kajdacs–Homokbánya 2. sír (a. WMM, Szekszárd, Ltsz. 73.148.10.1. b. HASELOFF 1981, 678, Abb. 487).

3. Tamási–Csikólegelő 6. sír (a. WMM, Szekszárd, Ltsz. 75.4.1.1. b. HASELOFF 1981, 682, Abb. 492).

Analógiák Itáliából és Németországból (mérétek nélkül): 4. Castel Trosino „K” sír (BIERBRAUER 1993, Taf. 4. 4). 5. Cividale–Gallo 9. sír (BIERBRAUER 1993, Taf. 5. 4). 6. Romans d’Isonzo 77. sír (BIERBRAUER 1993, Abb. 19). 7. Straubing 453. sír (GEISLER 1998, Taf. 154).

8. Kestner Múzeum, Hannover (GRUNWALD 2003, 12, Abb. 2).

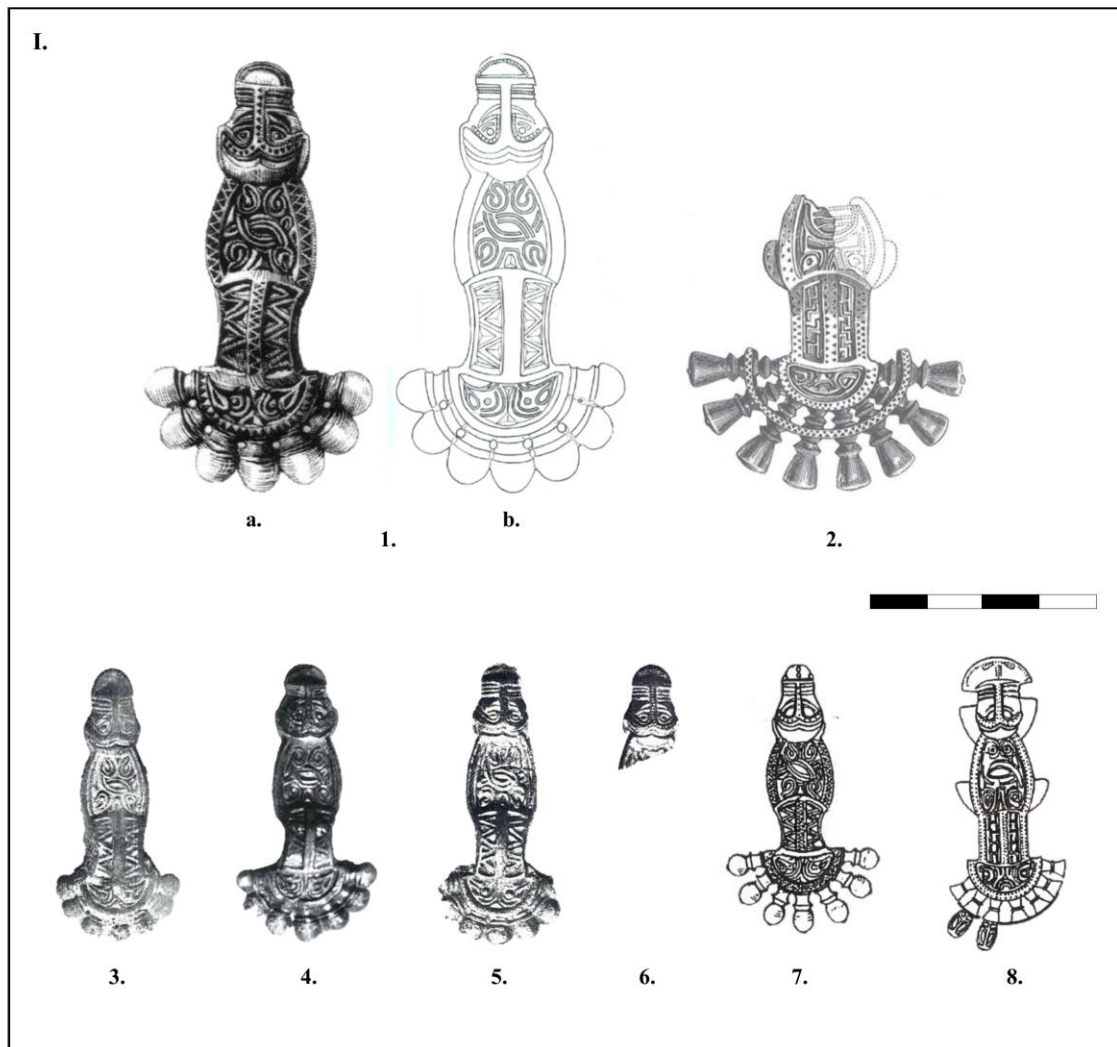

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

I. Cividale-Cella-Gyöng típus.: 1. Gyöng-Vásártér u. 1. sír (a. Bóna – B. Horváth 2009, Taf. 113. 1. b. Nagy 2007, 200, Abb. 66. 1a).

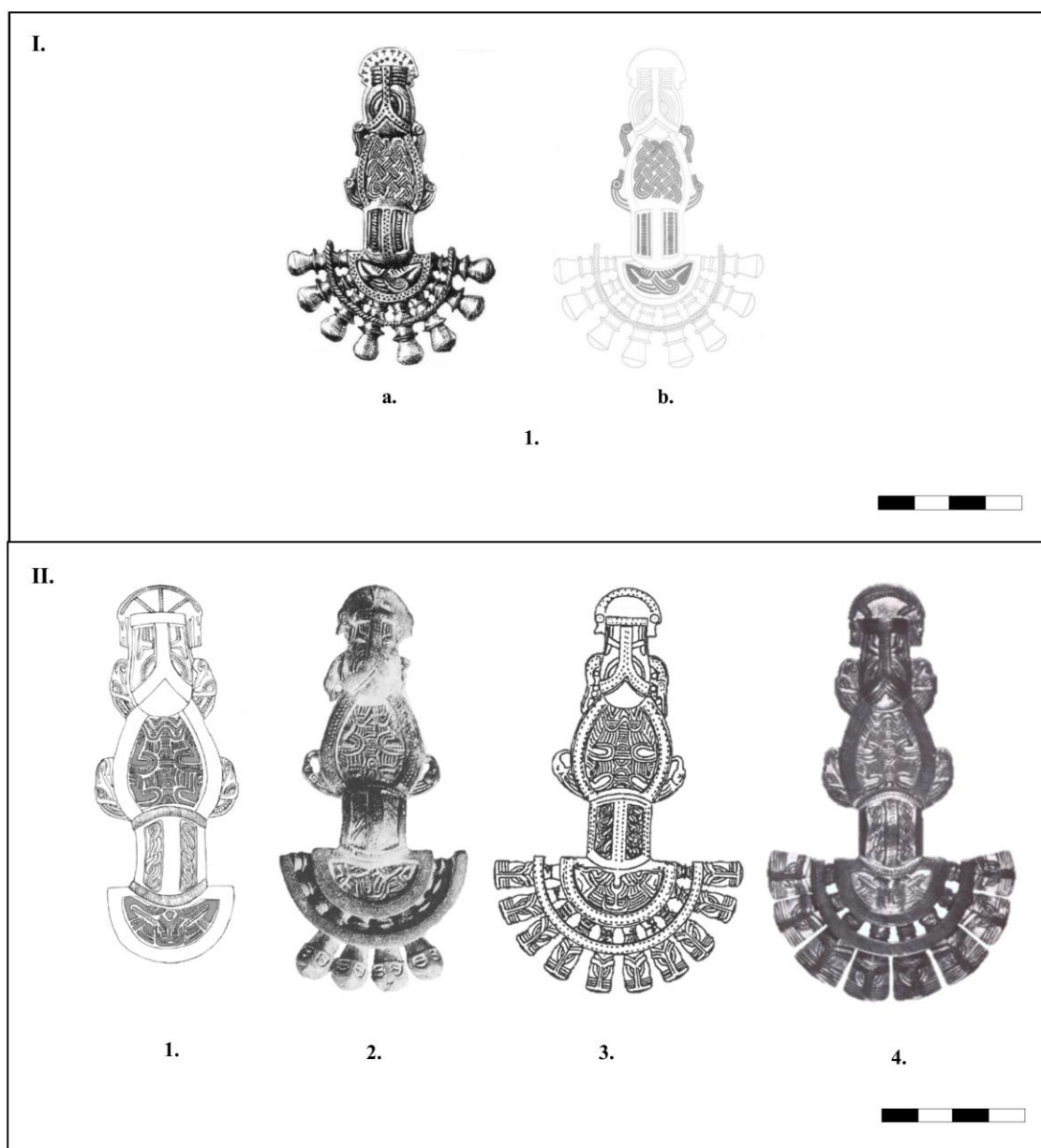
2. Cividale-Cella (méret nélkül) (Bierbrauer 1993, Taf. 5. 1).

II. Várpalota 19.-Testona típus.: 1. Várpalota-Unió homokbánya 19. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 61.17.57.). 2. Kápolnásnyék-Kastélykert 1. sír (a. Bóna – B. Horváth 2009, Taf. 30. 1: 1. b. Nagy 2007, 195, 61. t. 1a).

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

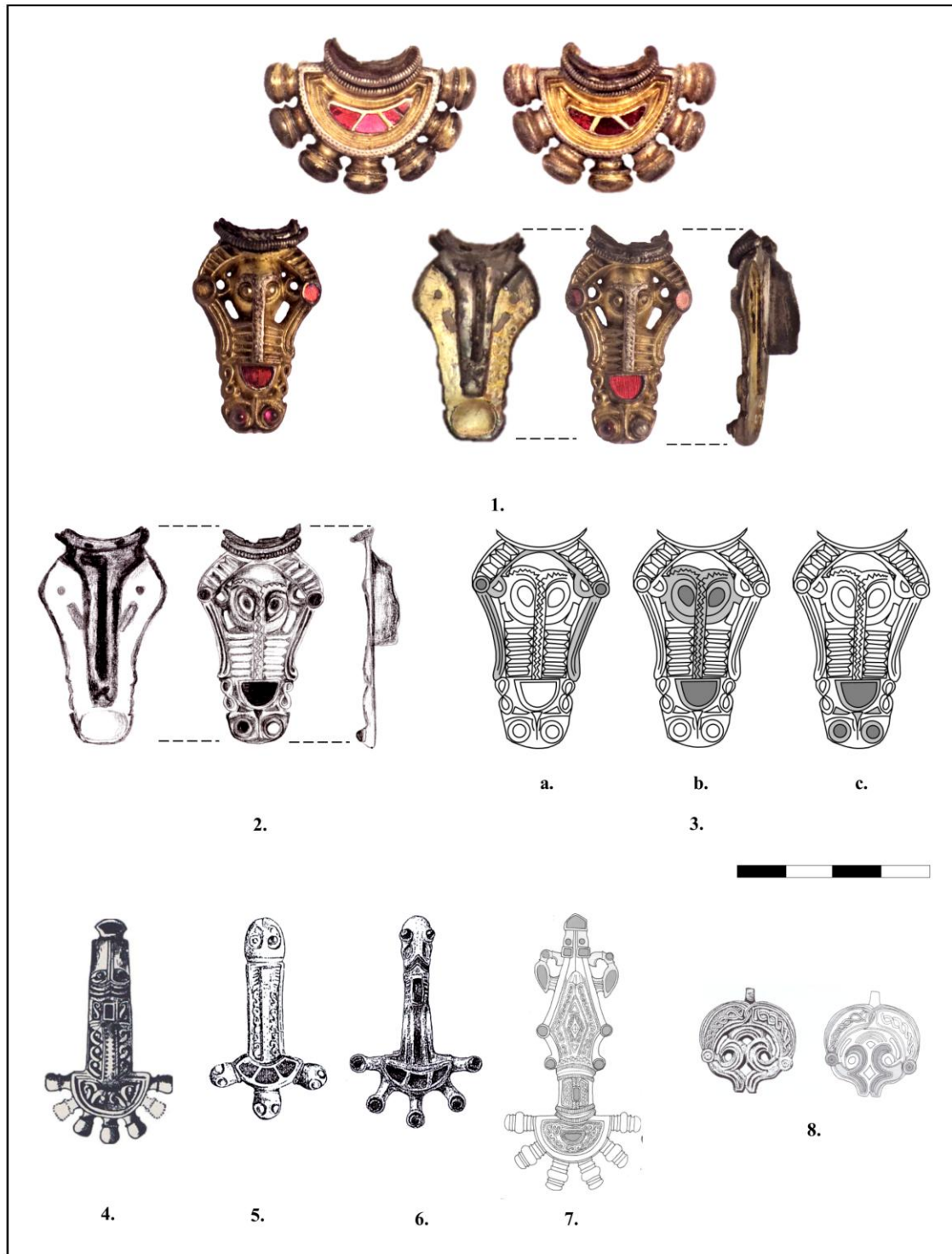
*Szentendre 54.–Cividale-San Giovanni 154.–Csákvár–Nocera Umbra 21. típus: 1. Szentendre–Pannoniatelep 54. sír (a. BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 49, 54: 10. b. NAGY 2007, 194, 60. t. 3a). 2. Csákvár, ismeretlen lelőhely (méret nélkül) (HAMPEL 1905, Taf. 54. alapján).
Analógiák Itáliából: 3. Cividale–San Giovanni 154. sír (FUCHS – WERNER 1950, Taf. 7. A37). 4. Cividale–Gallo 4. sír (WERNER 1962, Taf. 39. 15).
 5. Cividale–Cella (FUCHS – WERNER 1950, Taf. 7. A36). 6. Aquileia (FUCHS – WERNER 1950, Taf. 7. A39). 7. Nocera Umbra 4. sír (RUPP 2005, 189, Taf. 7. 1a). 8. Nocera Umbra 21. sír (RUPP 2005, 217, Taf. 35. 1a).*

Félkörös fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

I. Szentendre 56. típus: 1. Szentendre-Pannoniatelep 56. sír (a. BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 12. b. NAGY 2007, 202, 68. t. 1a).

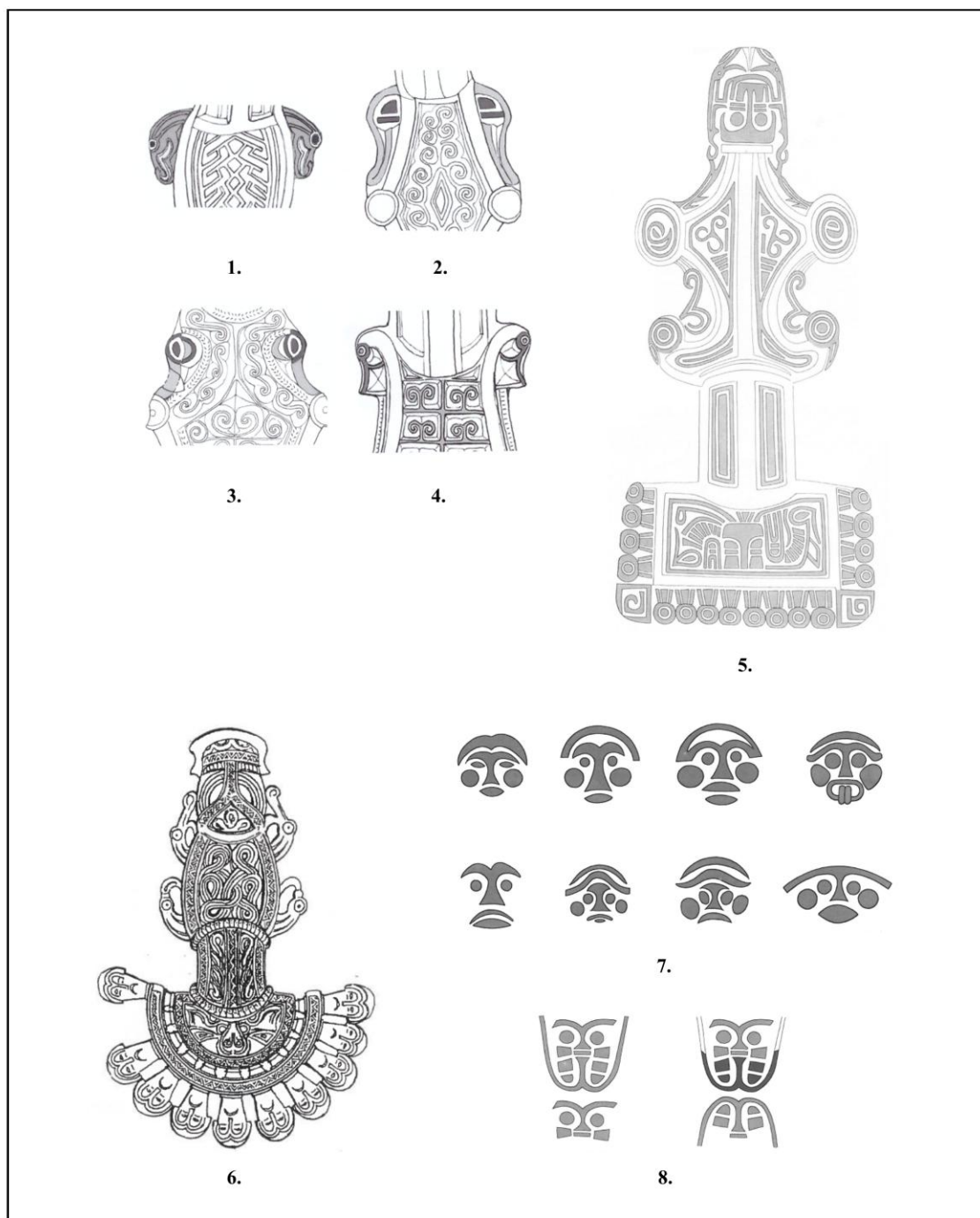
II. Castel Trosino J. típus: 1. MNM, Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény (NAGY 2007, 201, 67. t. 2). Analógiák Itálábiól és a délnémet régióból (méretek nélkül): 2. Castel Trosino J. sír (FUCHS – WERNER 1950, Taf. 15). 3. Nocera Umbra 68. sír (RUPP 2005, 266, Taf. 84. 68: 1a). 4. Schretzheim 226b. sír (KOCH 1977, Taf. 192. 5).

Félkörös fejlemezű, gombos, maszkos láblemezű fibulák a Kárpát-medencében.

Jutas 196. típus és ornamentikájának analógiái: 1–2. Jutas 196. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 55.359.531.). 3a. Hosszított állkapcsú állatfejek. 3b. Nyújtott maszk. 3c. Fordított maszk (rajz: Hergott Kristóf). 4. Čelákovice–Záluží 5/I. sír (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 6). 5. Nagyvárád/Oradea–Guttmann téglagyár (B. TÓTH 2019, 173; Fig. 3: 9). 6. Domoszló–Víztorozó (B. TÓTH 2019, 173, Fig. 3: 10). 7. Ismeretlen lelőhely (NAGY 2007, 170, 36. t. 3–3a). 8. Veszékényi 1. sz. csüngő (NAGY 2007, 190, 56. t. 1–1a).

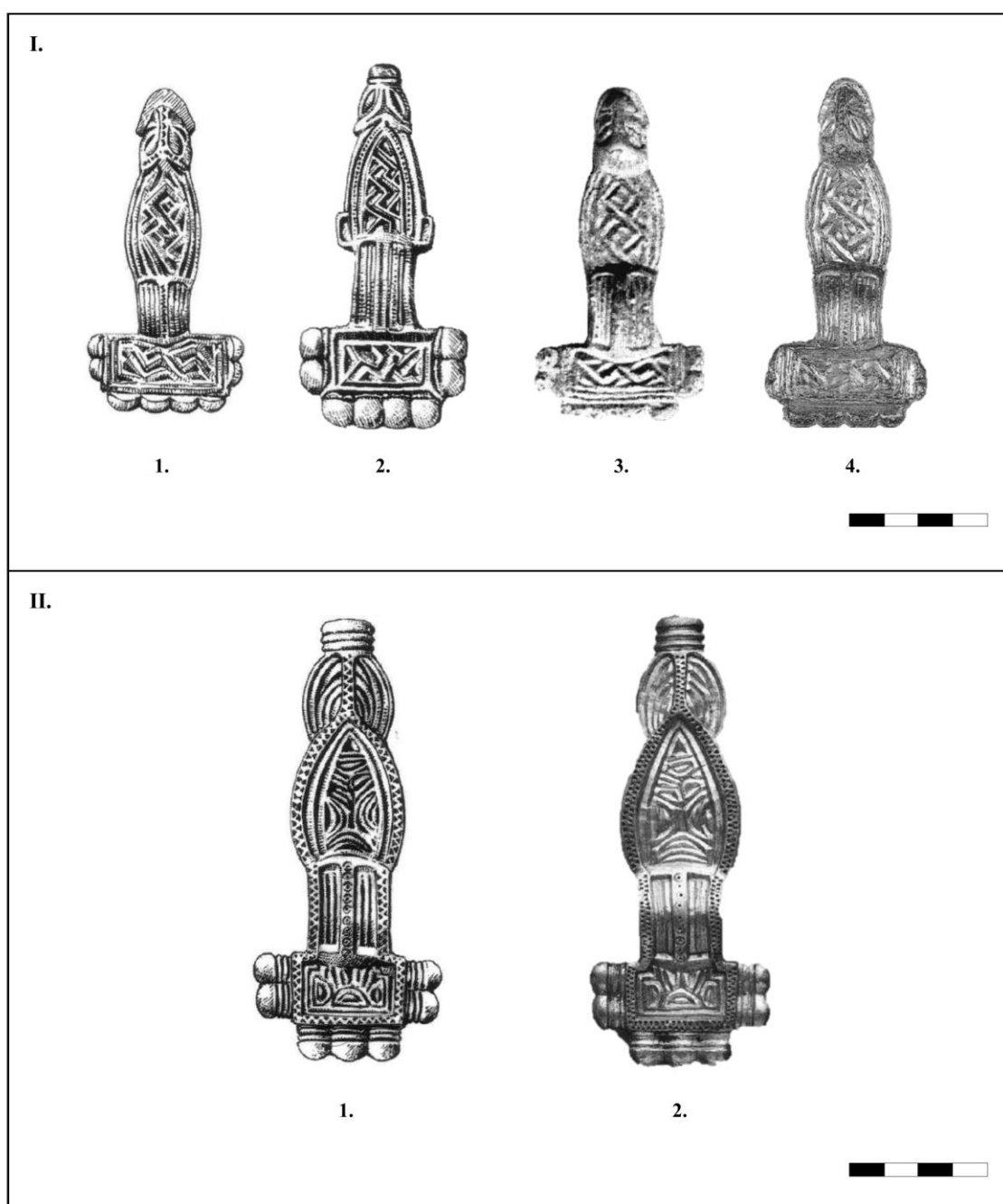

Félkörös fejlemezű, gombos, maszkos láblemezű fibulák a Kárpát-medencében.

Jutas 196. típus ornamentikájának analógiái: 1. Hegykő–Mező u. 21. sír (NAGY 2007, 177, 43. t. 1). 2. Szentes–Nagyhegy 77. sír (NAGY 2007, 177, 43. t. 3). 3. Bereg-vidék (NAGY 2007, 177, 43. t. 5). 4. Aquincum, amphiteatrumi kincslet (NAGY 2007, 177, 43. t. 6).

5. Szolnok–Szanda 73. sír (NAGY 2007, 189, 55. t. 1a). 6. Nocera Umbra 29. sír (RUPP 2005, Taf. 47: 1).

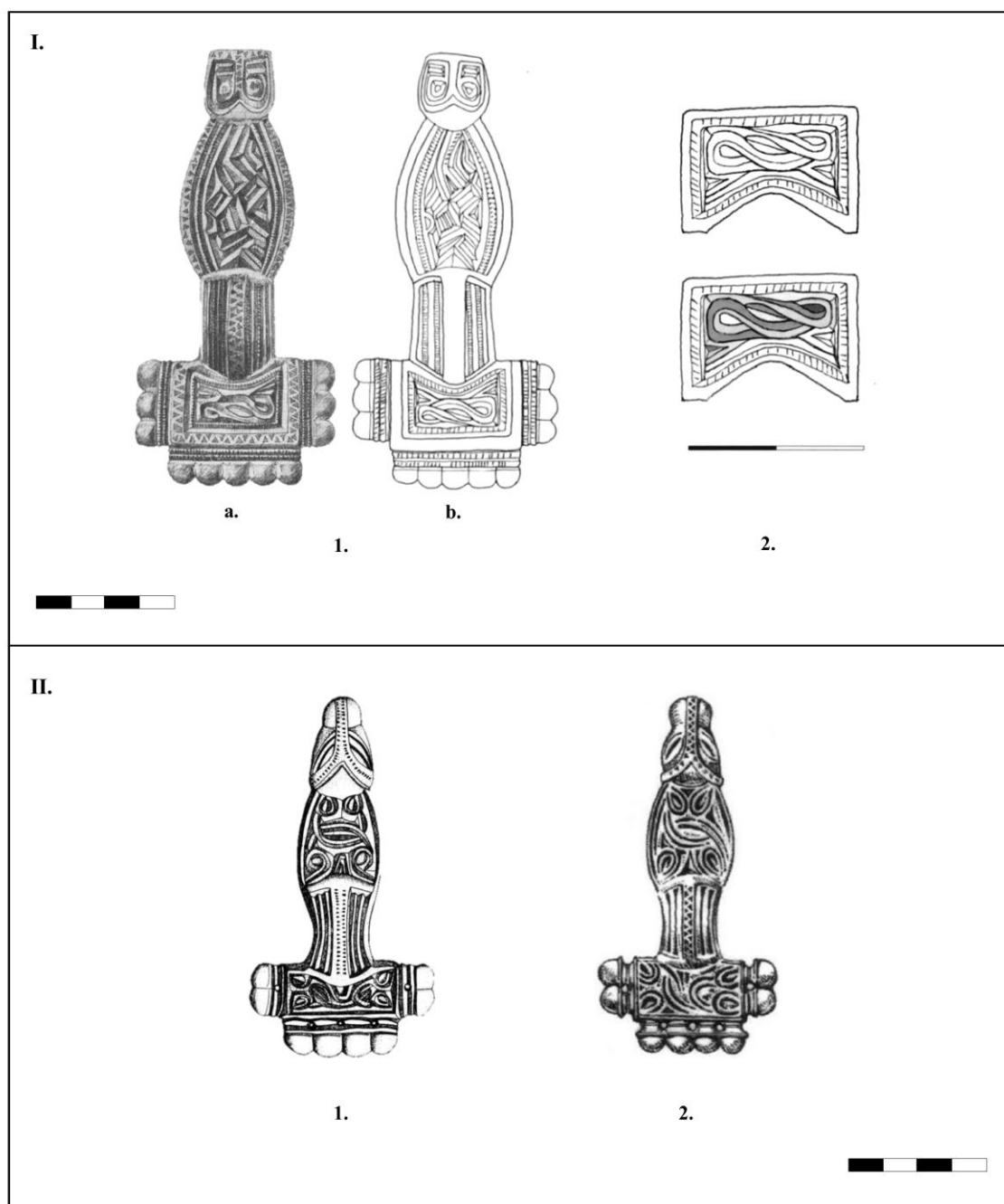
7. Maszkábrázolások egyes típusai a jütlandi típusú fibulákon (HASELOFF 1981, 83, Abb. 53. 9–16). 8. Flomborn 71. sír kengyelfibulájának maszkábrázolásai (HASELOFF 1981, 442; Abb. 285. c-f).

Négyszögletes fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Kárpát-medencében.

I. Rácalmás 2.–Keszthelyi típus: 1. Rácalmás–Újtelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 32. 2: 8). 2. Szentendre–Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 9). 3. Keszthely „B” sír (BÓNA 1956, Taf. LV. 4). *Analógia Itáliából:* 4. Cividale–San Giovanni 12. sír (POSSENTI 2017, 249, Fig. 3a).

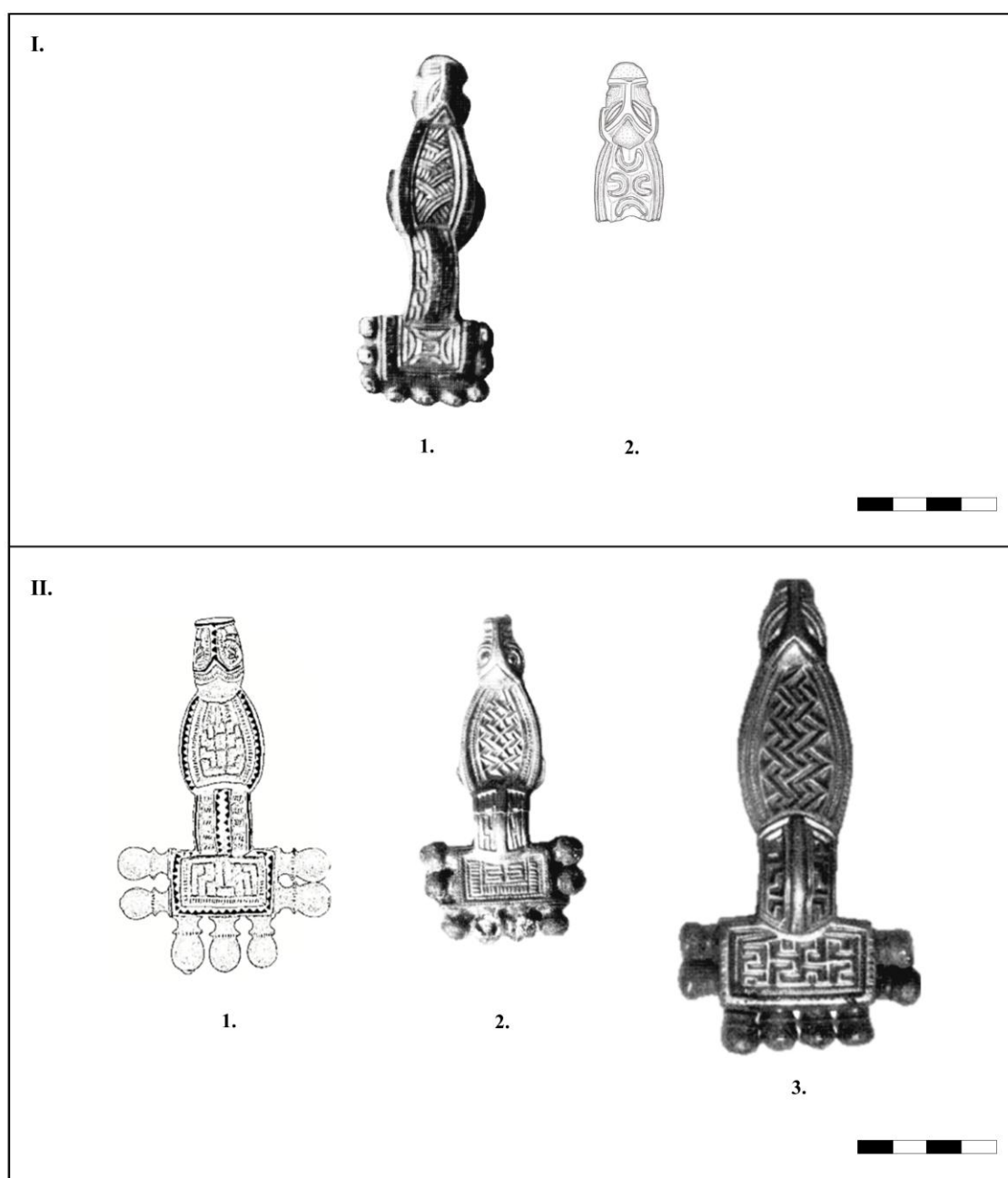
II. Peigen–Kápolnásnyék 2. típus: 1. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2: 9). 2. Maria Ponsee 73. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 281, Kat. 76).

Négyszögletes fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Kárpát-medencében.

I. Harmignies–Mohács 2. típus: 1–2. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 104, Abb. 6; NAGY 2007, 193, 59. tábla 4).

II. Montale–Weimar típus: 1. Mödling 2. sír (STADLER 1979, Abb. 5. 212). 2. Tamási–Csikólegelő 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 26: 8).

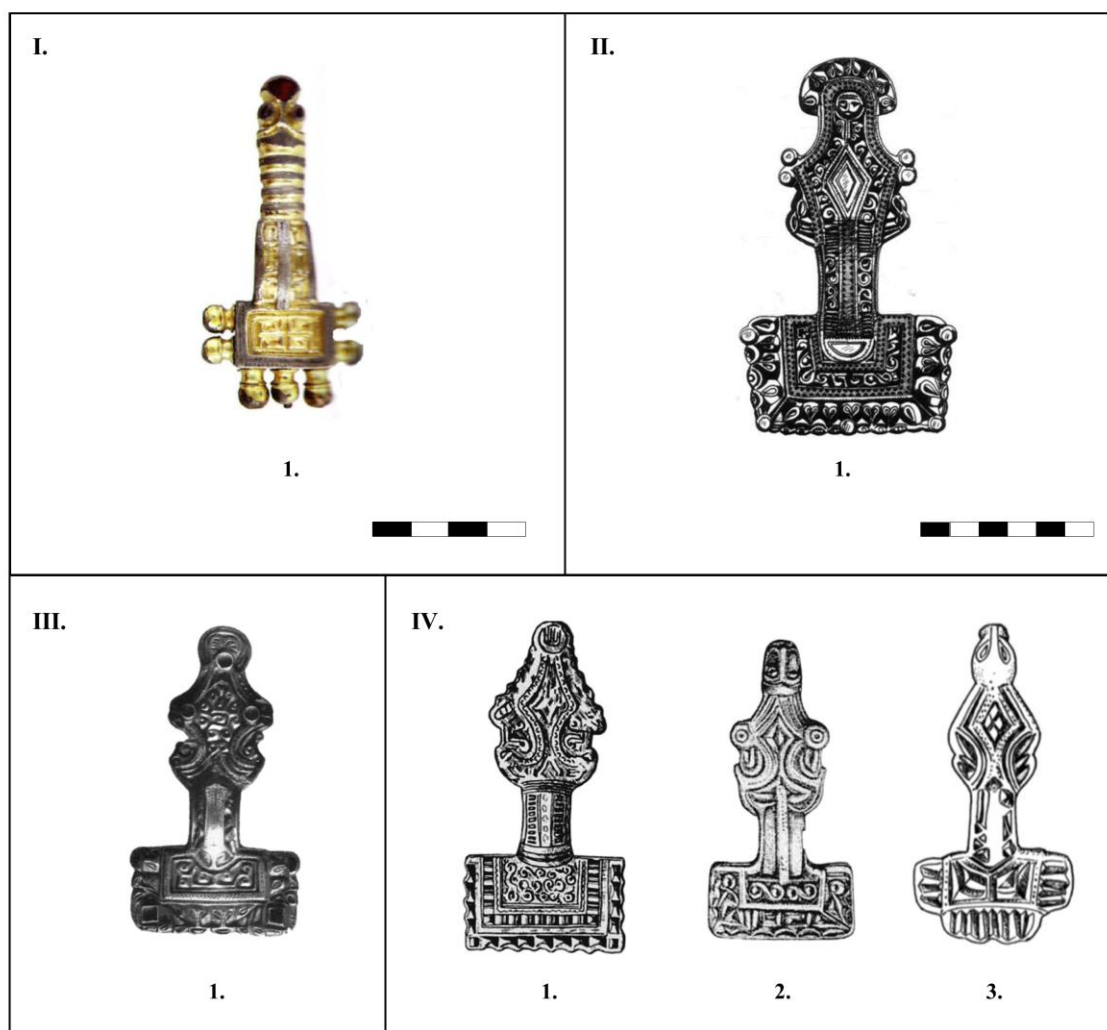

Négyszögletes fejlemezű, gombos, ovális láblemezű fibulák a Közép-Duna-vidéken és a Kárpát-medencében.

I. Aschheim–Kaposvár–Oderzo–Cividale típus: 1. Kaposvár környéke, Mérey-gyűjtemény (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. LVI: 5). 2. Stomfa/Stupava, szőrvány (HLADÍKOVÁ 2020, 275, Fig. 2. 2b).

II. Mülhofen típus: 1. Bécs–Mariahilfer Gürtel 1897. évi női sír (TOBIAS et al. 2010, 287, Abb. 5). 2. Albertfalva (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. LV. 2). 3. Cserkút, ismeretlen sír 1932–1935-ből (BÓNA 1956, Taf. LV. 1).

Négyszögletes fejlemezű, gombos, a kengyellel egyenlőszéles láblemezű fibulák a Kárpát-medencében.

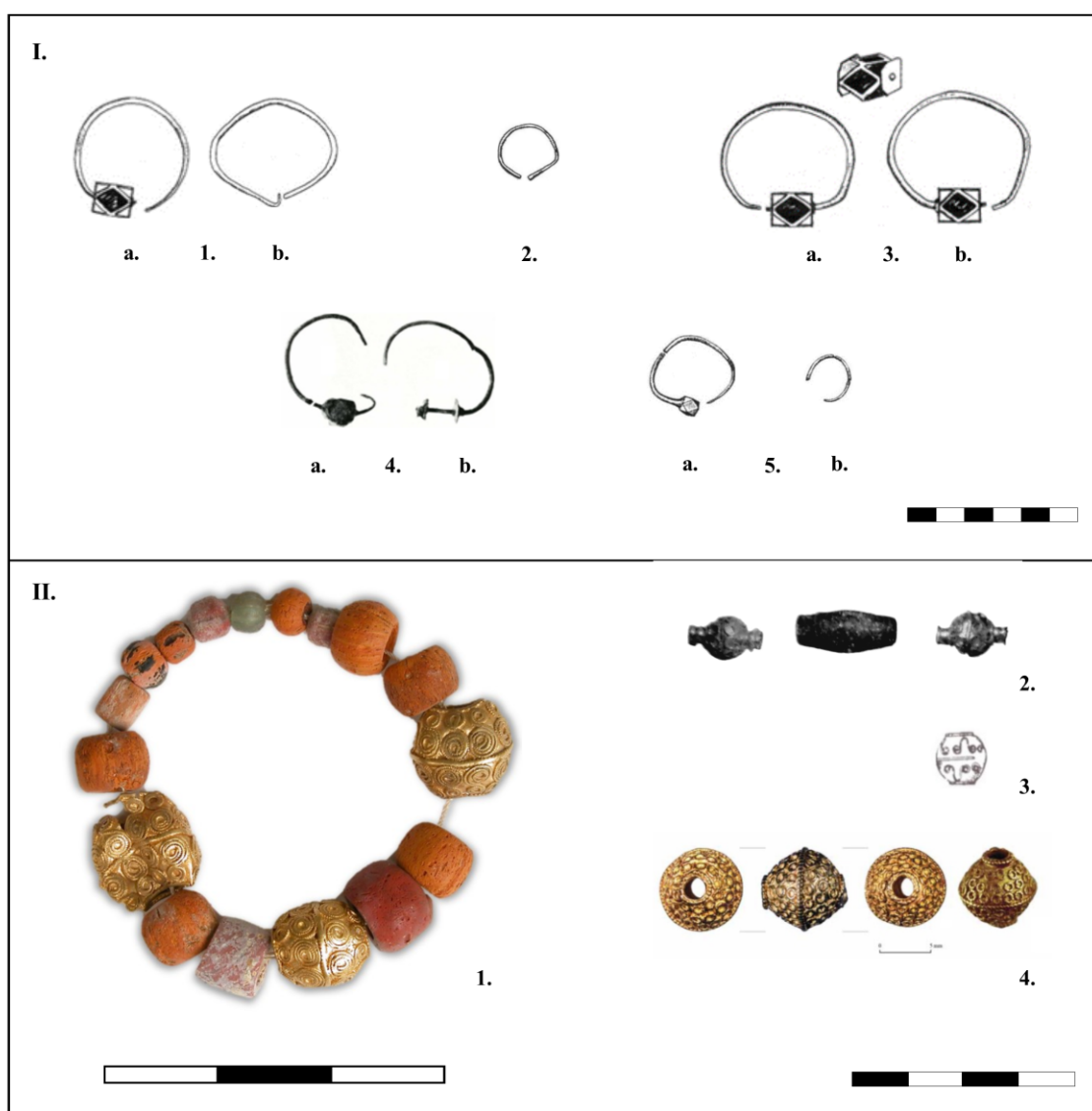
I. Szólád 21. típus.: 1. Szólád–Kertek mögött 21. sír (méret nélkül) (DIE LANGOBARDEN 2008, 322, Kat. 125/3).

Négyszögletes fejű, gomb nélküli, rombikus láblemezű, ún. „északi fibulák” a Kárpát-medencében.

II. Cividale típus.: 1. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 7).

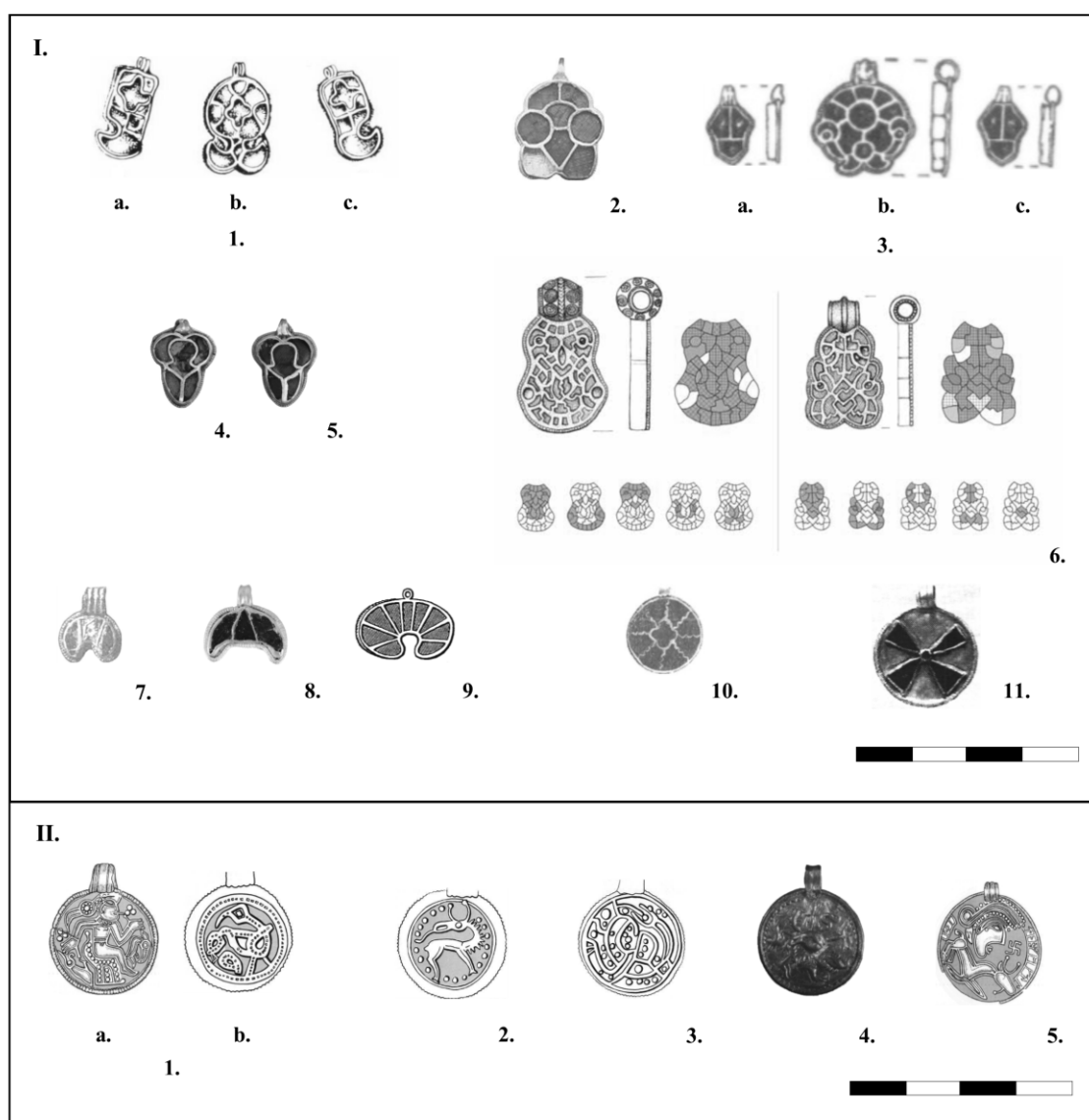
III. Langweid B. típus.: 1. Perchtoldsdorf, ismeretlen sír (méret nélkül) (WERNER 1962, 150, Taf. 33: 3).

IV. Északi típusú fibulák az Észak–Közép-Duna-vidékről (méretek nélkül): 1. Solany (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 14). 2. Prága–Hostivař, 1973. évi női sír (KORENÝ – KOSTKA 2014, 219, Obr. 2. 1). 3. Prága–Podbaba 40. sír (DROBERJAR 2008, 12, Abb. 8. 15).

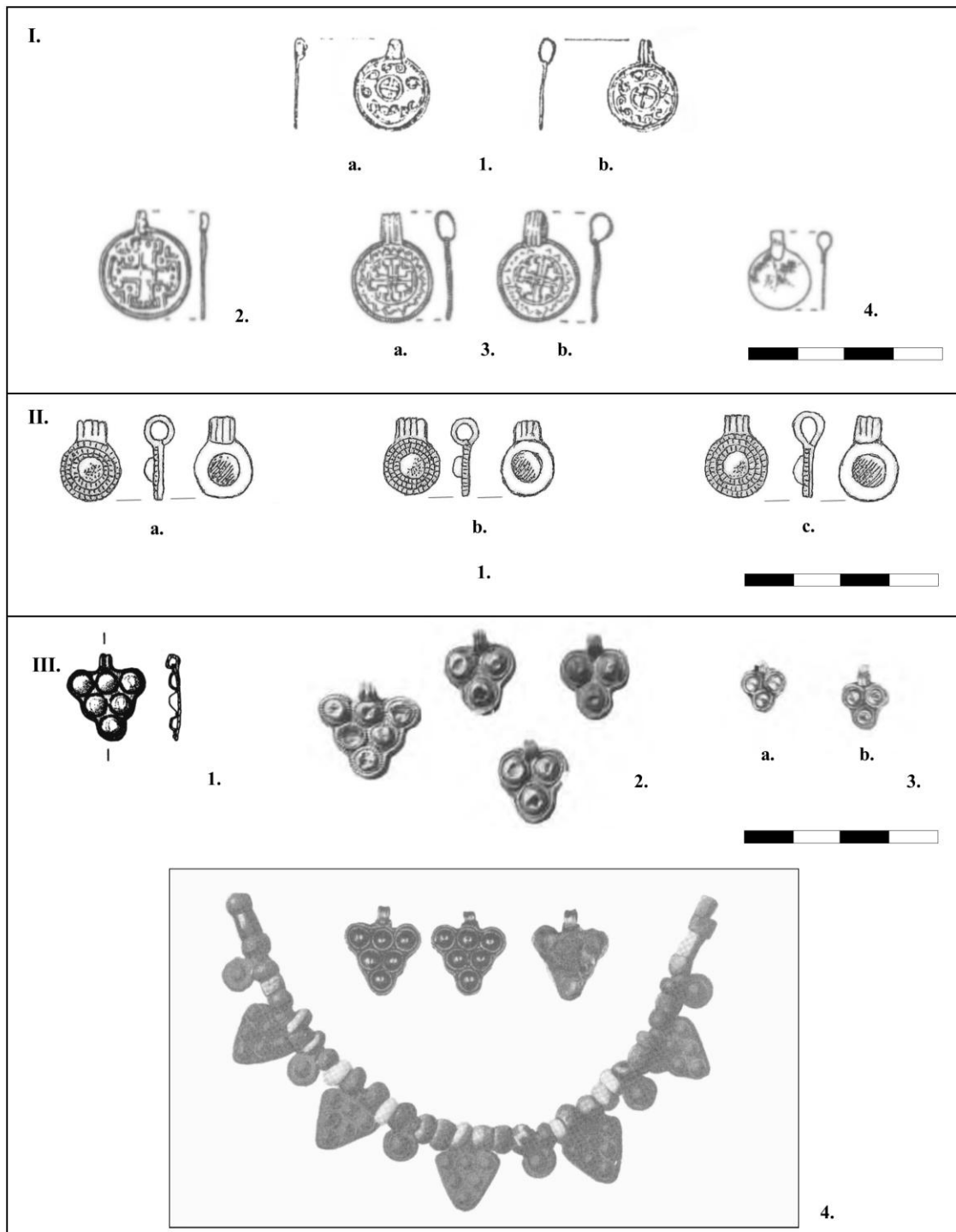

I. Fülbevalók: 1. a–b. Hegykő–Mező u. 3. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 5. 3: 2–3). 2. Hegykő–Mező u. 17. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 17: 1). 3. Hegykő–Mező u. 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 23: 1–2). 4. Steinbrunn 5. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 111, Abb. 1. 7–8). 5. Szentendre–Pannóniatelep 69. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 53. 69: 1–2).

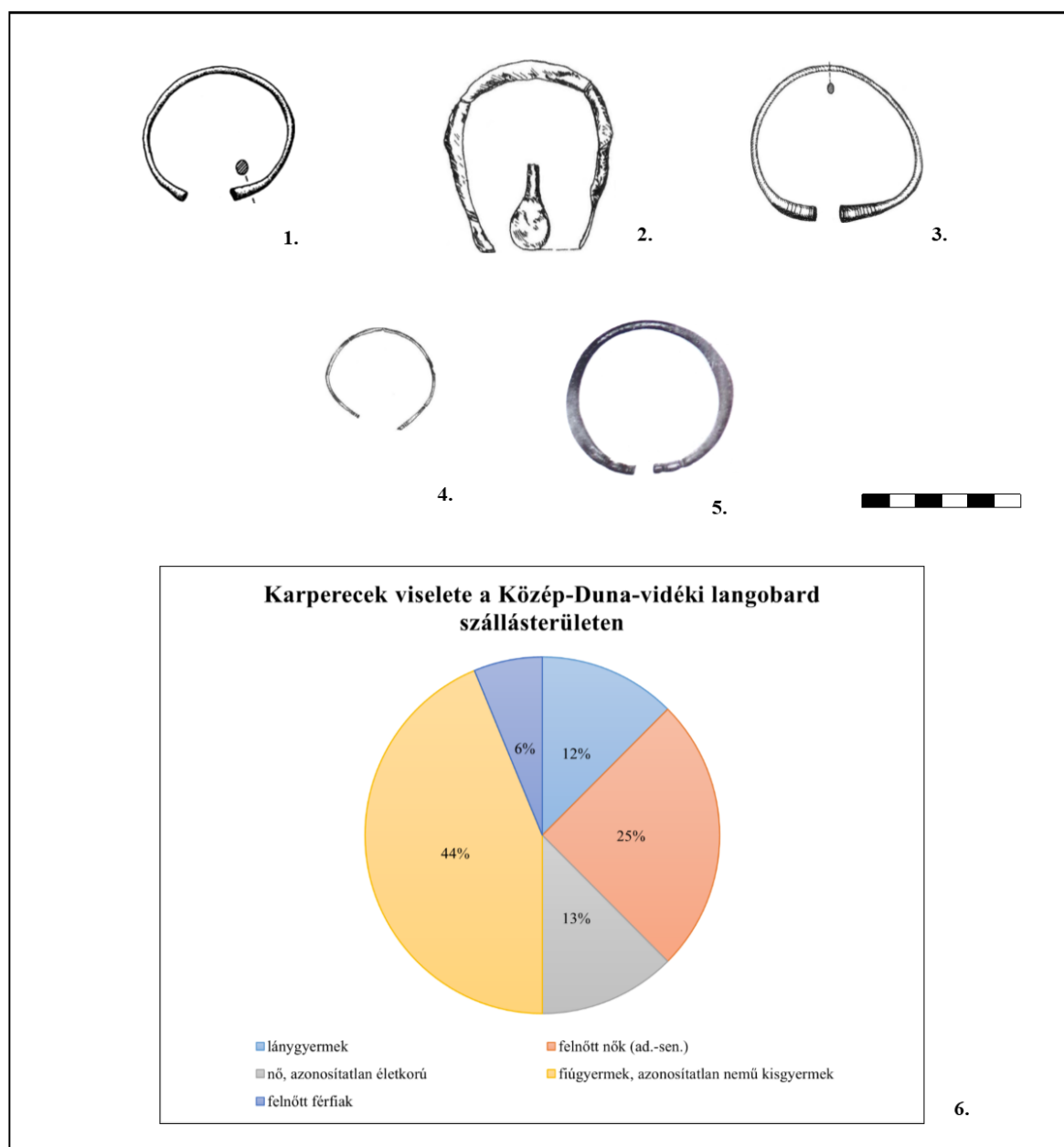
II. Aranylemezből hajlított gyöngyök: 1. A jutasi 196. sír gyöngynyaklánc aranylemez gyöngyökkel (Fotó: S. Perémi Ágota, LDM, Veszprém). 2. Světec, ismeretlen sír(ok) (SVOBODA 1965, Tab. CX. 2, 4). 3. Velké Pavlovice 9. sír (TEJRAL 1976, 83, Abb. 26). 4. Keszthely–Fenéki u. 2. sír (HEINRICH-TAMÁSKA – HORVÁTH – BENDŐ 2018, 339, Pl. 1. 4–5).

- I. Rekeszbetétes függők (1.a-b.):* 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 12, Abb. 8. 3–5). 2. Pozsony–Oroszvár 53. sír (HORVÁTH 2012a, 213, Fig. 4. b). 3. Lužice 46. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 48. 46: 21–23). 4. Tiszaug–Országúti bevágás S-559. (ÁTKELŐK 2022, 223, Kat. 306). 5. Tiszaug–Országúti bevágás S-497. (ÁTKELŐK 2022, 205, Kat. 263). 6. Keszthely–Fenéki u. 2. sír (HEINRICH-TAMÁSKA – HORVÁTH – BENDŐ 2018, 317, Fig. 4). 7. Čelákovice–Záluží 16/XI. sír (SVOBODA 1965, Tab. LXXXIX. 2). 8. Hostivice–Palouky, szórvány (méret nélkül) (DANĚČEK – SMÍŠEK – KORENÝ 2014, 414–415, Obr. 7). 9. Prága/Praha–Šárka (méret nélkül) (KORENÝ – JANÍKOVÁ 2011, 937, Obr. 1. 1). 10. Prága/Praha–Podbaba V. sír (SVOBODA 1965, Tab. XLII. 1). 11. Schwechat 7. sír (SERACSIN 1936, 529, Abb. 10).
- II. Germán aranybrakteáták (2.a.):* 1. Várpalota–Unió homokbánya 21. sír (IK 1985, 352–353, Taf. 273–274; IK 1989, 231, Taf. 120–121). 2. Poysdorf 4. sír (IK 1989a, 162, Taf. 64–65). 3. Šaratice 6/1948. sír (IK 1989a, 168, Taf. 70–71). 4. Bratislava–Rusovce 58. sír (SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2008, 392, Abb. 12). 5. Szatmár/Debrecen, Magyarország (IK 1985, 313–314).

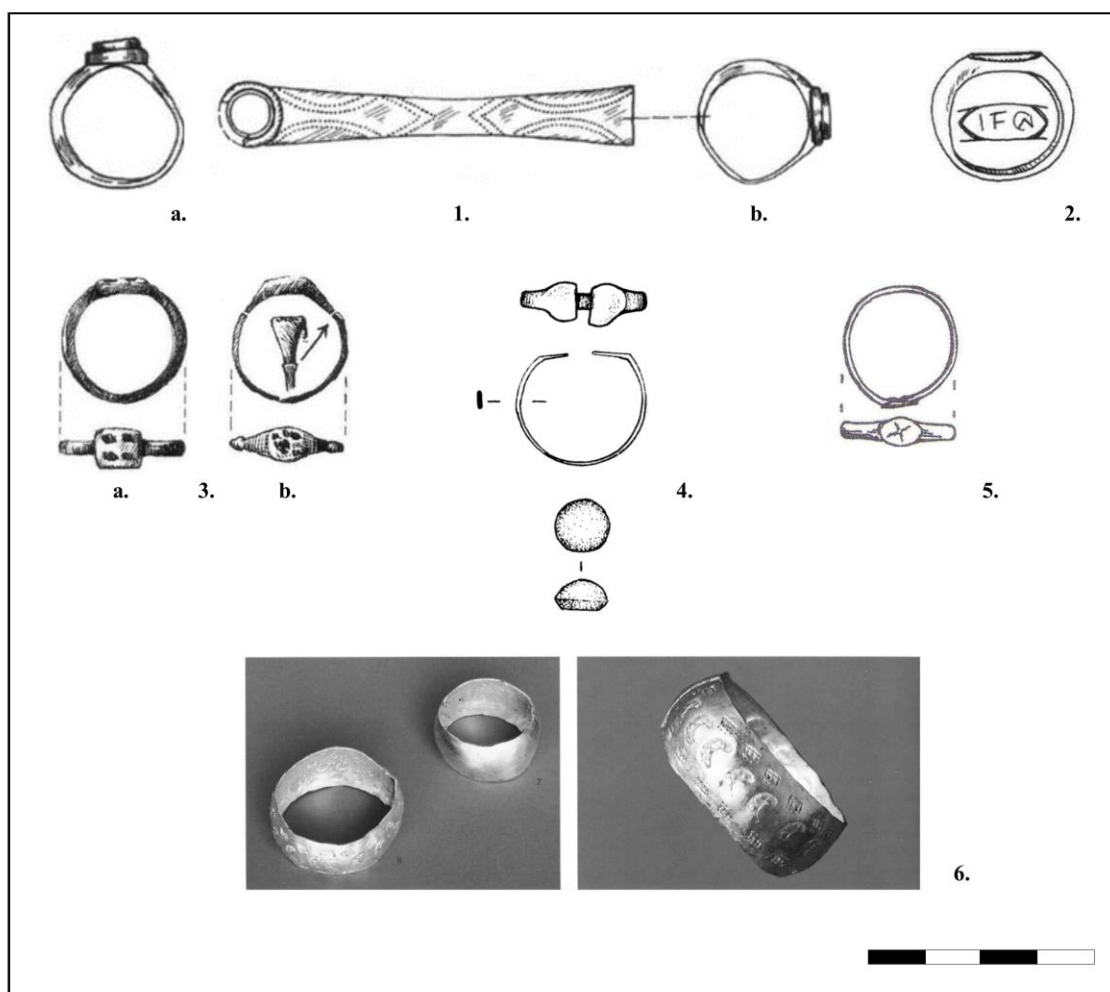

I. Egyéb ábrázolással ellátott fülezzet érmék (2.b.): 1. Schwechat 31. sír (ADLER 1979, Taf. 1. 1–2). 2. Lužice 54. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 53. 54: 14). 3. Lužice 57. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 56. 57: 3–4). 4. Lužice 64. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 57. 54: 2). II. Bullaimitációk (3.): 1. Budapest III. Vályog utca 8. 30. sír (NAGY 2012, 159, 13. kép A, 1–3). III. Háromszög- vagy szőlőfürt alakú függők (4.): 1. Brunn am Gebirge 19. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 15. 6). 2. Uherce, Csehország (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Taf. XXXI. 3, 9, Taf. XLII. 2–3). 3. a: Prága/Prága–Podbaba, Juliska (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Taf. XLII. 2); b: Prága/Prága–Holešovice, Bubny (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Taf. XLII. 3). 4. Frickingen–Bruckfelden (felül) és Castel Trosino 6. sír (alul) (méret nélkül) (KEIM 2007, 291, Abb. 61).

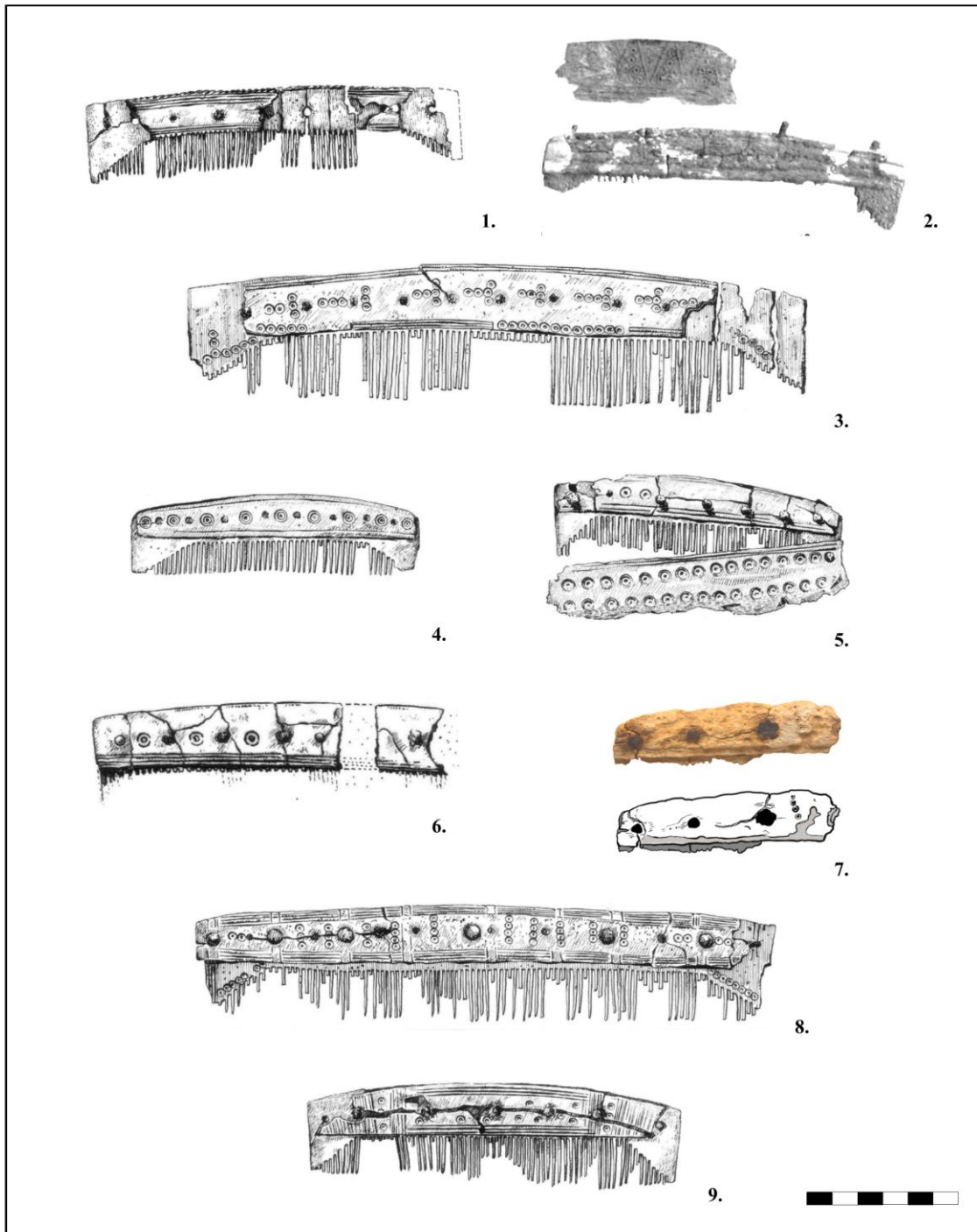

Karperecek: 1. Brunn am Gebirge 17. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 13. 1). 2. Hegykő–Mező u. 17. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 21: 6). 3. Hegykő–Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 17: 1). 4. Tamási–Csikólegelő 45. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 78. 45: 4). 5. Svétéc, ismeretlen sír(ok) (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. CX. 11).

6. Karperecek viseletének százalékos megoszlása a Közép–Duna-vidék langobard kori sírjaiban (férfi, női, gyermek).

Gyűrűk: 1. Hegykő–Mező u. 3. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 5. 3: 4–5). 2. Hegykő–Mező u. 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 4. 4: 2). 3. Szentendre–Pannóniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 11, 20). 4. Prága/Praha–Hostivař 1973. évi női sír (KORENÝ – KOSTKA 2014, 521, Obr. 4. 2–3) 5. Lužice 94. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 72. 12). 6. Hauskirchen 8. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 268, Kat. 71/7–8).

A pannoniai egysoros agancsfésűk fő típusai a fogólemez alakja és a díszítés alapján (típustábla).

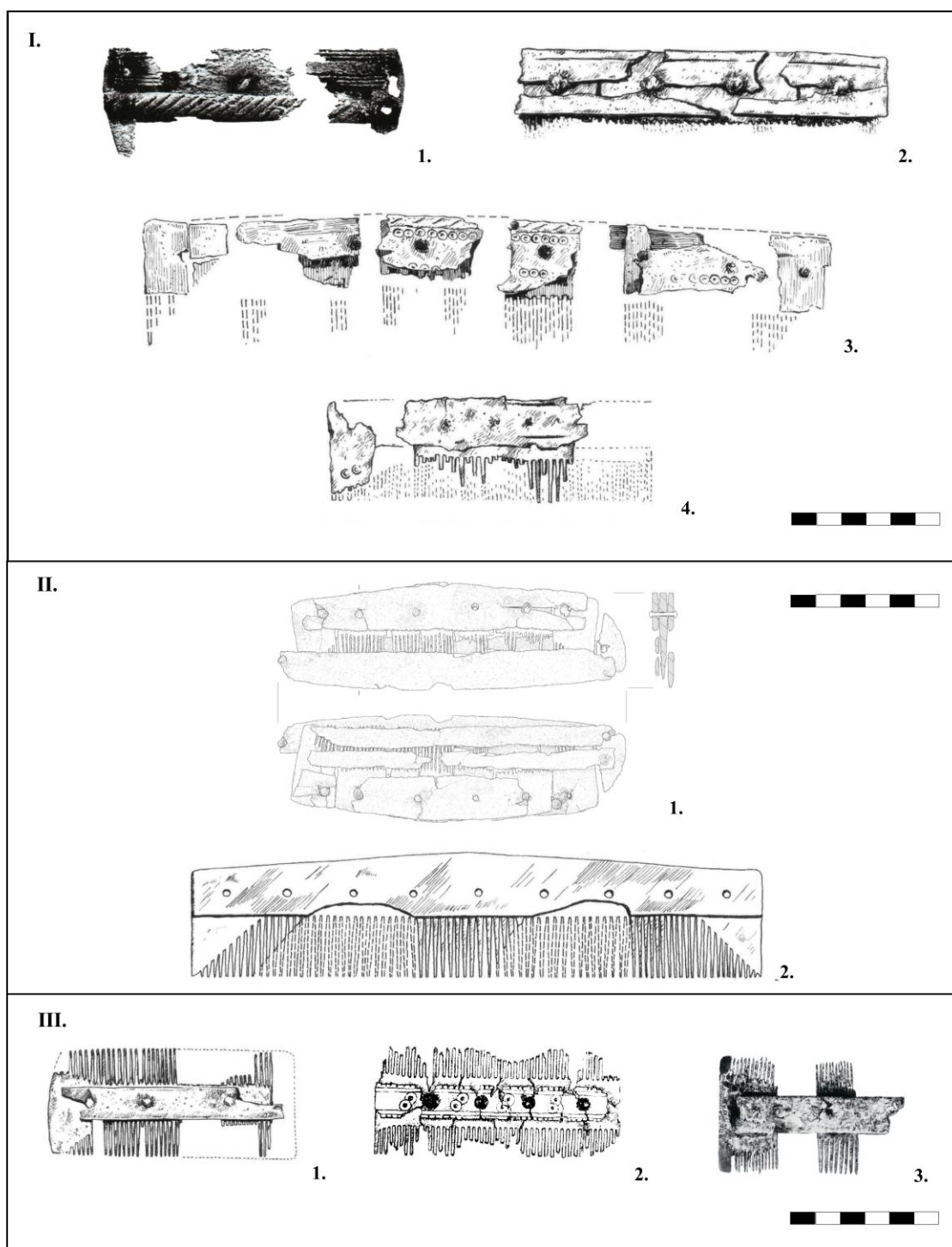
Domború fogójú, kerettel díszített: 1. Szentendre–Pannonia 68. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 52. 68: 7).

Domború fogójú, kerettel és pontkörökkel díszített: 2. Mannersdorf am Leithagebirge 12. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1952, 49, Abb. 2. 6). 3. Rácalmás–Újtelep 20. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 36. 20: 8). 4. Szentendre–Pannonia 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 14). 5. Szentendre–Pannonia 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 8). 6. Tamási–Csikólegelő 23. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 23: 13). 7. Vörs–Tótok dombja 10. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.1.1.).

Domború fogójú, kerettel, pontkörökkel és bekarcolt vonalakkal díszített: 8. Rácalmás–Újtelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 32. 2: 2).

9. Szentendre–Pannonia 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 4).

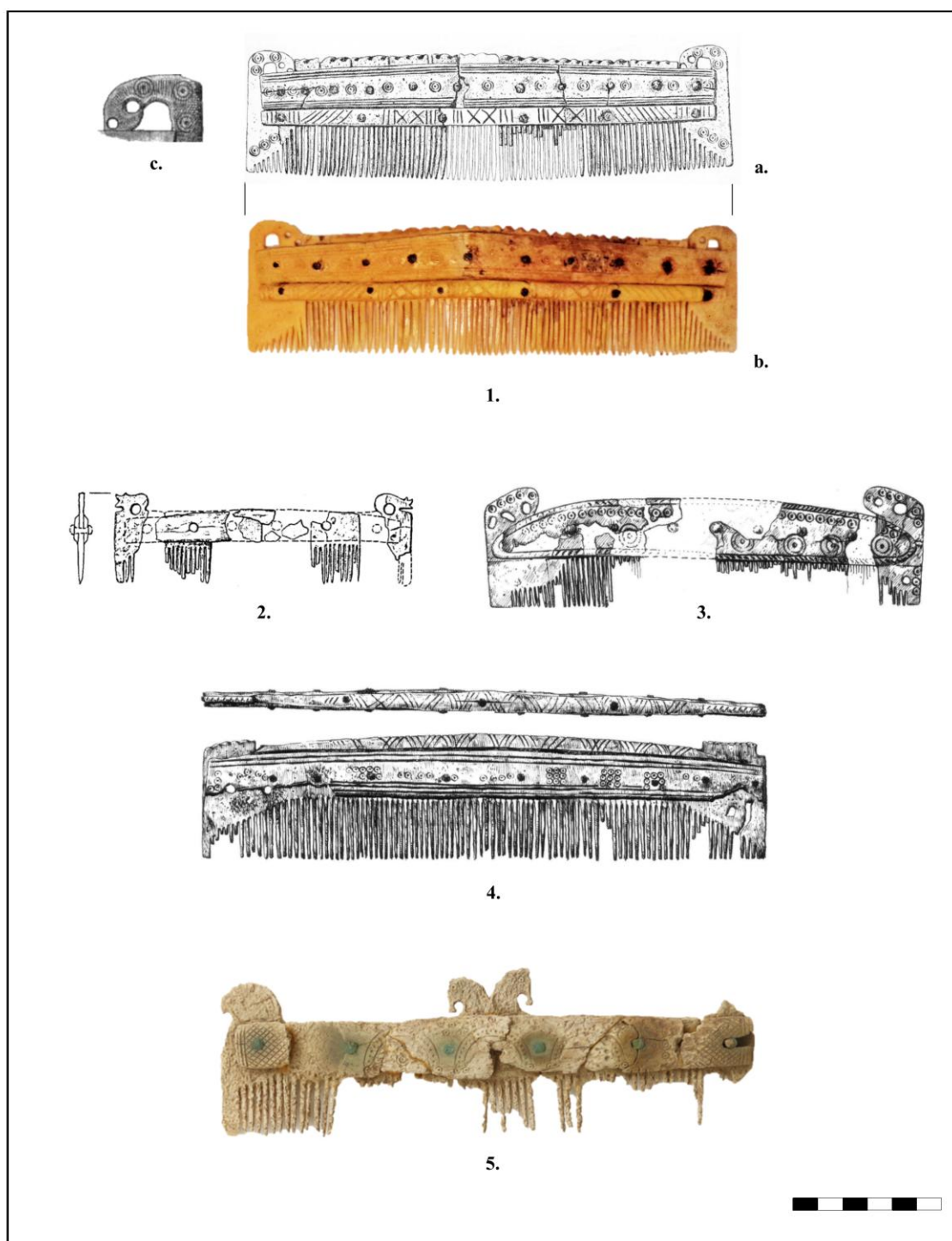
I. A pannoniai egysoros agancsfésűk fő típusai a fogólemezt alakja és a díszítés alapján (típustábla). Egyenes fogóju, kerettel díszített: 1. Schwechat 2. sír (SERACSIN 1936, 529, Abb. 8). 2. Tamási-Csikólegelő 22. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 22: 1). Egyenes fogóju, kerettel és pontkörökkel díszített: 3. Rácalmás-Újtelep 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 35. 10: 2). 4. Tamási-Csikólegelő 7. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 7: 8).

34. tábla

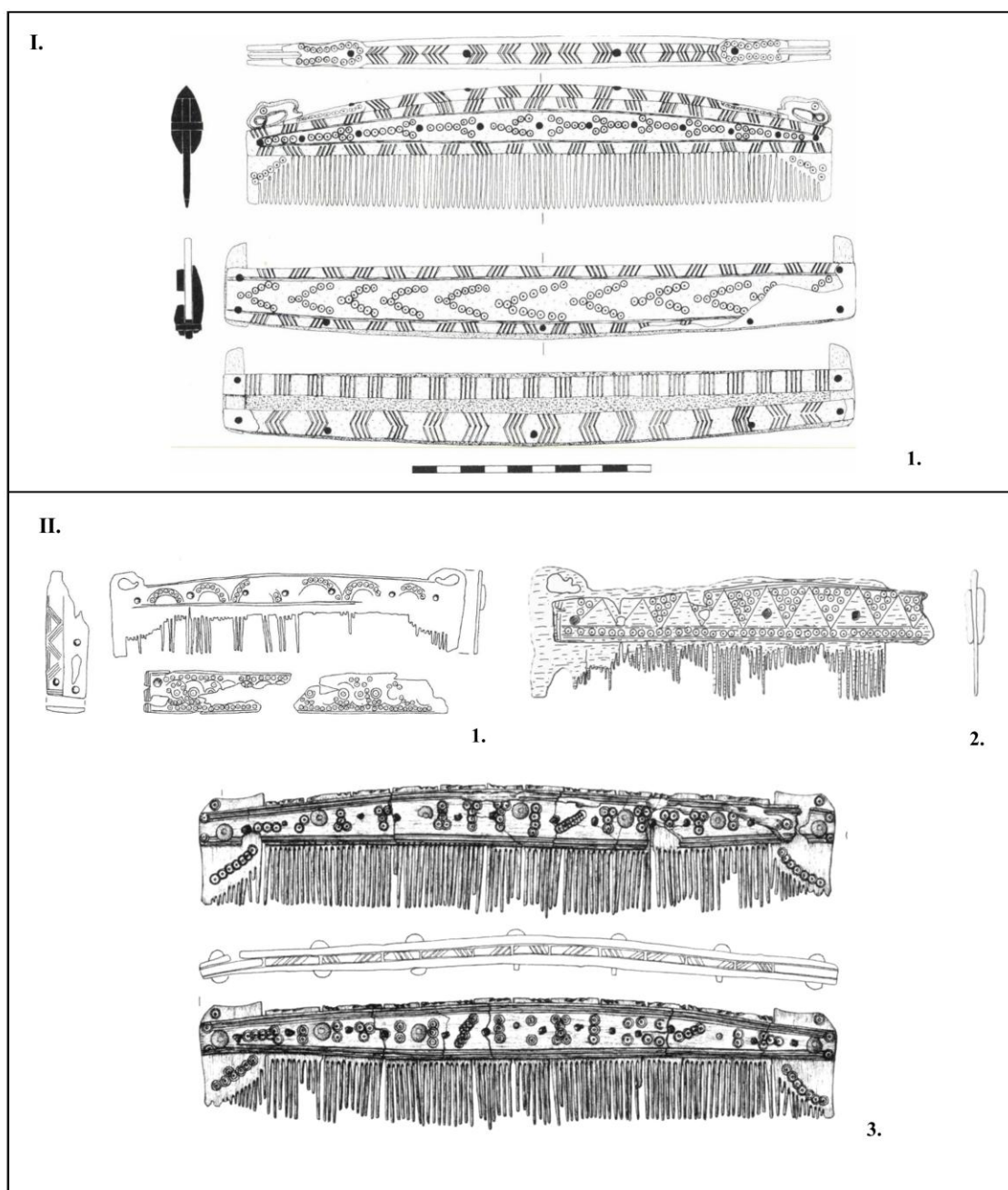
II. A pannoniai egysoros agancsfésűk fő típusai a fogólemez alakja és a díszítés alapján (típustábla). Domború fogójú, díszítés alapján nem besorolható vagy díszítetlen: 1. Bécs–Mariahilfer Gürtel 1898. évi nő sír (TOBIAS – WILTSCHKE-SCHROTTA – BINDER 2010, 290, Abb. 10). 2. Hegykő–Mező u. 24. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 9. 24: 1).

III. A pannoniai kétsoros agancsfésűk (típustábla). Kerettel díszített: 1. Tamási–Csikólegelő 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 26: 2). *Kerettel és pontkörökkel díszített:* 2. Mohács–Farostlemezgyár v. t. 3. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 106, Abb. 8. 10). *Díszítetlen:* 3. Schwechat 16. sír (SERACSIN 1936, 532, Abb. 13).

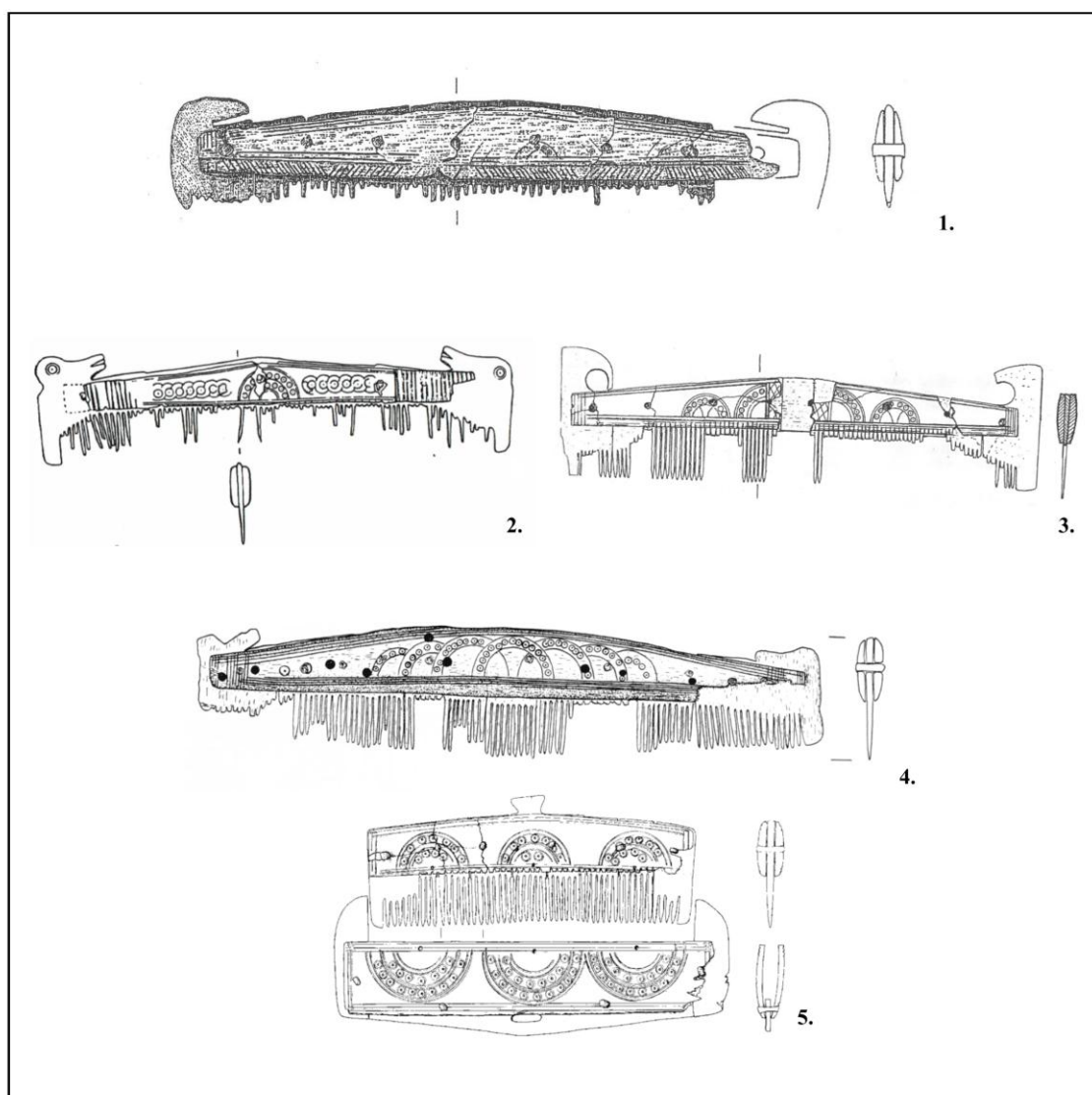
Egysoros állatfej páros fésűk a 6–7. századi Pannoniában:

1. Jutas 196. sír (a: BÓNA 1974, 54, 21. kép; b: LDM, Veszprém, Ltsz. 53.275.552; c: FETTICH 1964, 91, 16. kép). 2. Budapest III. Vályog utca 8. 30. sír (NAGY 2012, 159, 13. kép A, 8). 3. Tamási–Csikólegelő 42. sír, férfi (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 74. 3). 4. Kajdacs–Homokbánya 23. sír, férfi (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 24. 23: 9). 5. Hird–Homokbánya 53. sír (Fotó: JPM, Pécs, Ltsz. N 67.1.52.).

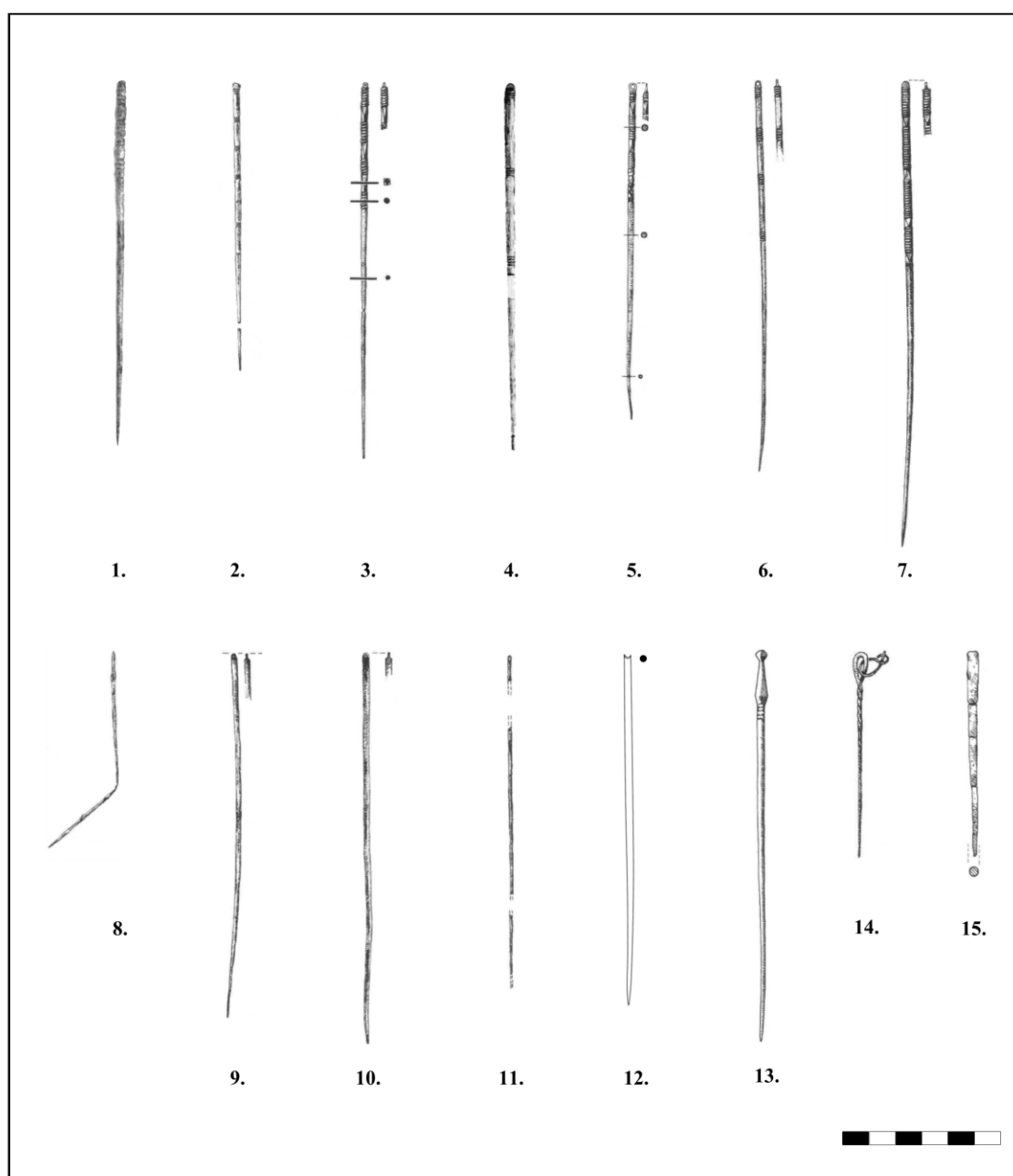
I. Egysoros állatfejpáros fésűk a 6–7. századi Pannoniában: 1. Keszthely–Fenekpuszta, Pusztatemplom „A” sír (MÜLLER 2000, 350, Abb. 8).

II. A 6–7. századi pannoniái állatfejpáros fésűk (Jutas 196., Kajdacs 23.) analógiái (méretek nélkül): 1. Aschheim–Bajuwarenring 254. sír, Németország (GUTSMIEDL-SCHÜMANN 2010, Taf. 79. 8). 2. Nordendorf I, szőrvány, Németország (TRIER 2002, Taf. 145. 3). 3. Sindelsdorf 7. sír, Németország (MENKE – MENKE 2013, 79, Taf. 27. 1a-b).

A 6–7. századi pannoniai állatfejpáros fésűk (Tamási 42., Hird 53.) analógiái (méretek nélkül):

1. Altenerding 383. sír (LOSERT – PLETESKI 2003, 223, Abb. 42. 7). 2. Acqui Terme 4. sír, Olaszország (RIEMER 2000, 204, Taf. 45. 2). 3. Nocera Umbra 86. sír, Olaszország (RUPP 2005, Taf. 104. 13). 3. Schretzheim 580. sír, Németország (KOCH 1977, Taf. 153. 2). 5. Straubing 248. sír, Németország (GEISLER 1998, Taf. 63. 248: 3).

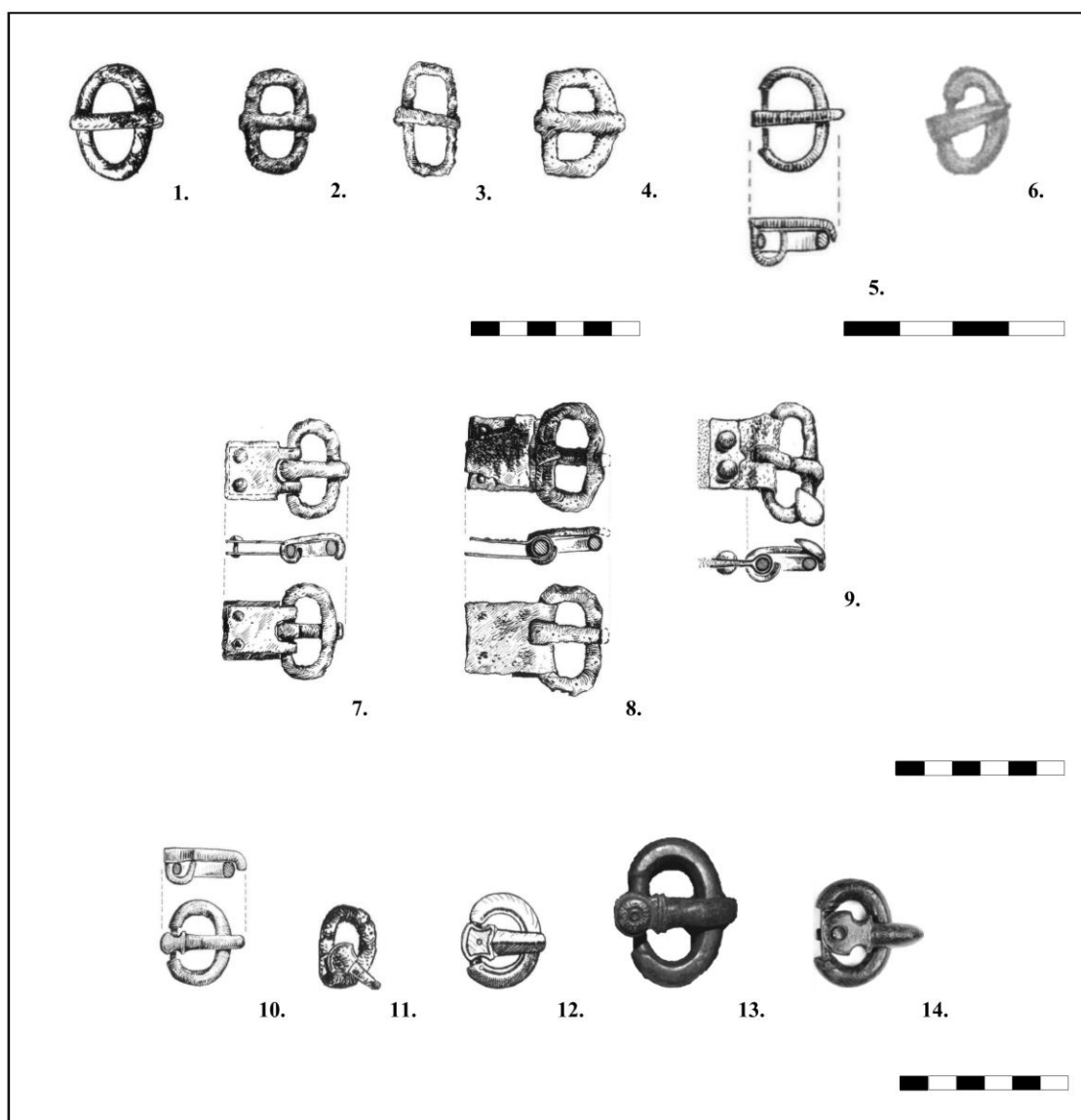
Tűtípusok Pannoniában.

Bronz vagy ezüst, vésett díszű, vagy díszítetlen tűk. 1.a. típus vízszintes bordákkal egyenlő közökkel tagolt: 1. Jutas 196. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 55.359.301.). 2. Kajdacs–Homokbánya 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 22. 18: 4). 3. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2: 2). 4. Mohács–Farostlemezgyár víztározója 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 106, Abb. 8. 7). 5. Szentendre–Pannoniatelep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 45. 43: 1). 6. Tamási–Csikólegelő 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 59. 5: 1). 7. Tamási–Csikólegelő 13. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 62. 13: 2). 1.b. típus díszítetlen: 8. Bezenye–Papréti 73. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 1. 73: 5). 9. Kajdacs–Homokbánya 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 20. 2: 2). 10. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 15). 11. Szentendre–Pannoniatelep 86. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 86: 3). 12. Vörs–Tótok dombja 17. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.6.2.).

Fejestűk (2. típus): 13. Hegykő–Mező u. 3. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 5. 3: 1).

Csavart tűk (3. típus): 14. Szentendre–Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 1).

Vastűk (4. típus): 15. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 1).

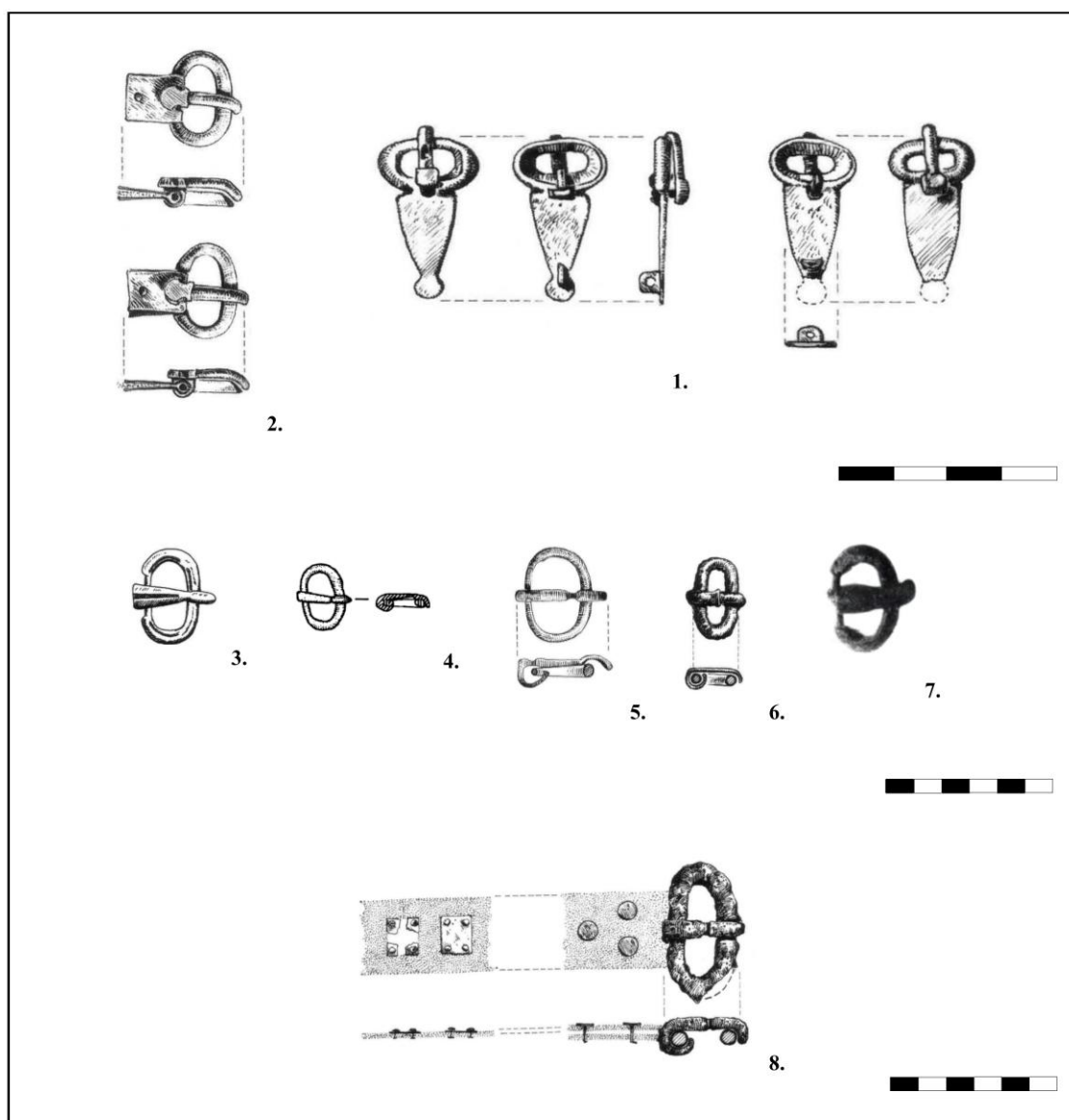
Csattípusok a pannoniai női sírokban (típustábla).

Ovális, vagy enyhén D-alakú csatkarikájú csatok, egyenes vagy enyhén elvékonyodó ráhajló pecekkel (1.a. típus): Vascsatok: 1. Hegykő–Mező u. 54. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 12. 54: 2). 2. Kajdacs–Homokbánya 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 22. 18). 3. Kajdacs–Homokbánya 29. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 25. 29: 5). 4. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 9). *Bronzcsatok:* 5. Szentendre–Pannoniatelep 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 38. 10: 12). 6. Vörs–Tótok dombja 21. sír (SÁGI 1963, 51, 32. kép 2).

Ovális csatkarikájú csatok, egyenes vagy enyhén elvékonyodó ráhajló pecekkel, szíjszorítóval (1.b. típus): 7. Szentendre Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 6). 8. Tamási–Csikólegelő 13. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 62. 13: 4). 9. Tamási–Csikólegelő 22. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 22: 4).

Ovális csatkarikájú, pajzsos tövisű csatok, ráhajló pecekkel. 2.a.1. típ. keskeny pajzsos, díszítetlen: 10. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 16: 6). *2.a.2. típ. széles pajzsos, díszítetlen:* 11. Tamási–Csikólegelő 49. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 77. 49: 8). *2.a.3. típ. keskeny pajzsos, díszített:* 12. Hegykő–Mező u. 65. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 15. 65: 4). 13. Vörs–Tótok dombja 26. sír (SÁGI 1963, 54, 38. kép 5). *2.a.4. típ. széles pajzsos, díszített:* 14. Várpalota–Unió homokbánya 5. sír (méret nélkül) (DIE LANGOBARDEN 2008, 324, Kat. 127/3).

Csattípusok a pannoniai női sírokban (típustábla).

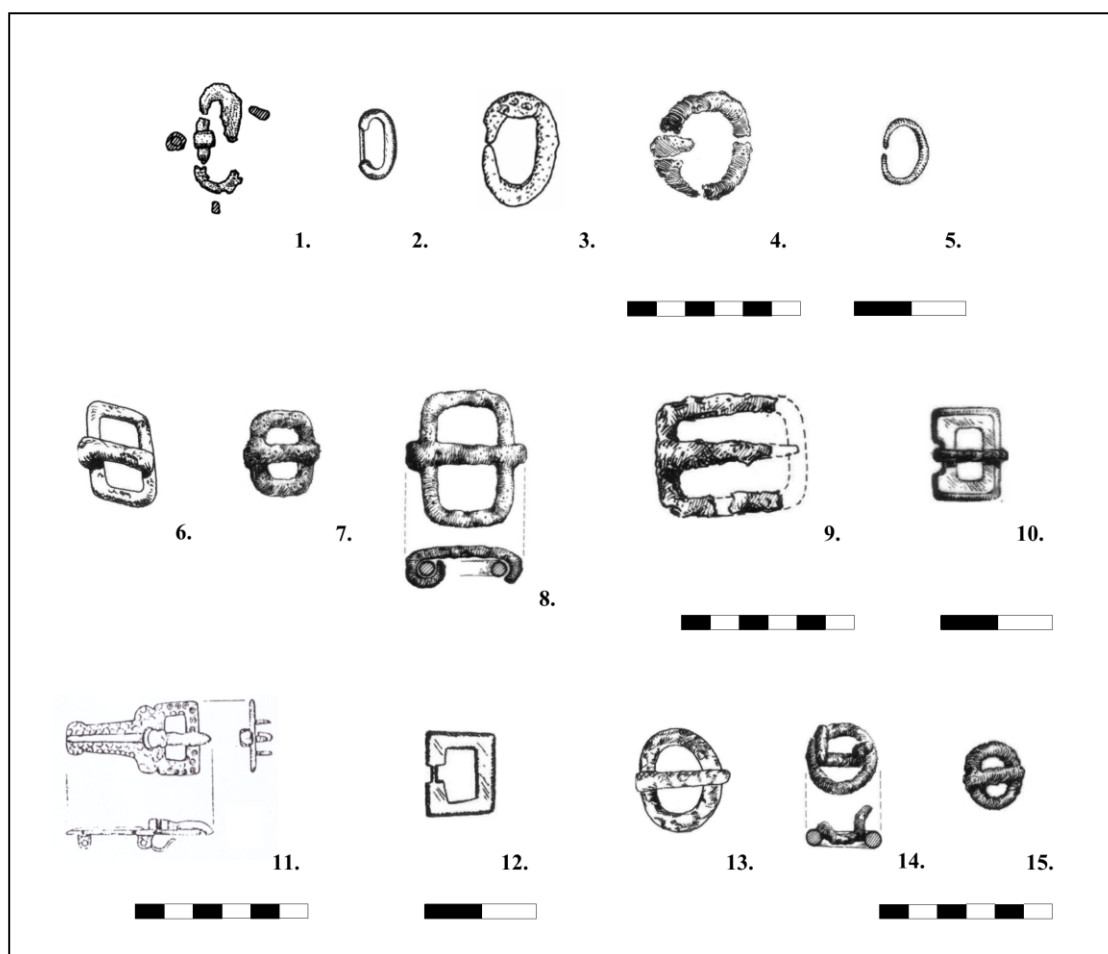
Ovális csatkarikájú, pajzsos tövisű csatok, ráhajló pecekkal, szíjszorítóval. 2.b.1. típ. háromszög alakú szíjszorító:

1. Tamási-Csikólegelő 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 6: 7, 8). 2.b.2. típ. téglalap alakú szíjszorító: 2. Tamási-Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52: 12, 13).

Ovális csatkarikájú csatok, széles bázisú és/vagy tagolt, ráhajló pecekkal. 3.a.1. típ. megvastagodó pecekkal: 3. Hegykő–Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 21: 7). 3.a.2. típ. tagolt pecekkal: 4. Brunn am Gebirge 6. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 4. 6: 2).

5. Szentendre–Pannoniaterp 28. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 40. 28: 3). 6. Tamási-Csikólegelő 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 26: 7). *Átmeneti típus:* 7. Várpalota–Unió homokbánya 4/b. sír (méret nélkül) (BÓNA 1956, Taf. XXXIII. 4).

Ovális csatkarikájú csatok, tagolt, ráhajló pecekkal, szíjszorítóval (3.b. típus): 8. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2: 7, 8, 15).

Csattípusok a pannoniai női sírokban (típustábla).

Ovális csatkarika, pecek nélkül (4. típus): 1. Brunn am Gebirge 15. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 12. 15: 8). 2. Hegykő–Mező u. 19 sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 19: 2). 3. Nikitsch 24. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 39, Taf. 5. 68.187). 4. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 16: 7). 5. Szentendre–Pannoniatelep 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 40. 26: 4).

Négyszögletes csatkarikájú csatok, egyenes vagy enyhén elvékonyodó ráhajló pecekkel. 5.a.1. típus. széles, téglalap alakú vascsatok kerek átmetszettel: 6. Hegykő–Mező u. 51. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 11. 51). 7. Kajdacs–Homokbánya 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 21. 4: 2). 8. Tamási–Csikólegelő 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 59. 5: 3). *5.a.2. típus. hosszú téglalap alakú vascsatok kerek átmetszettel:* 9. Gyöngyös–Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 3. 5: 4). *5.a.3. típus. széles téglalap alakú, lapos átmetszetű bronzcsatok:* 10. Tamási–Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 63. 18: 15).

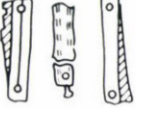
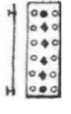
Négyszögletes csatkarikájú csatok, pajzsos tövisű, ráhajló pecekkel, szíjszorítóval (6.b. típus): 11. Schwechat 37. sír (ADLER 1979, Taf. 11. 38: 7).

Négyszögletes csatkarika, pecek nélkül (7. típus): 12. Hegykő–Mező u. 17. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 17: 3).

Kerek csatkarikájú csatok, egyenes vagy enyhén elvékonyodó ráhajló pecekkel (8.a. típus): 13. Hegykő–Mező u. 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 4. 4: 5). 14. Szentendre–Pannoniatelep 56. (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 19). 15. Szentendre–Pannoniatelep 85. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 85: 8).

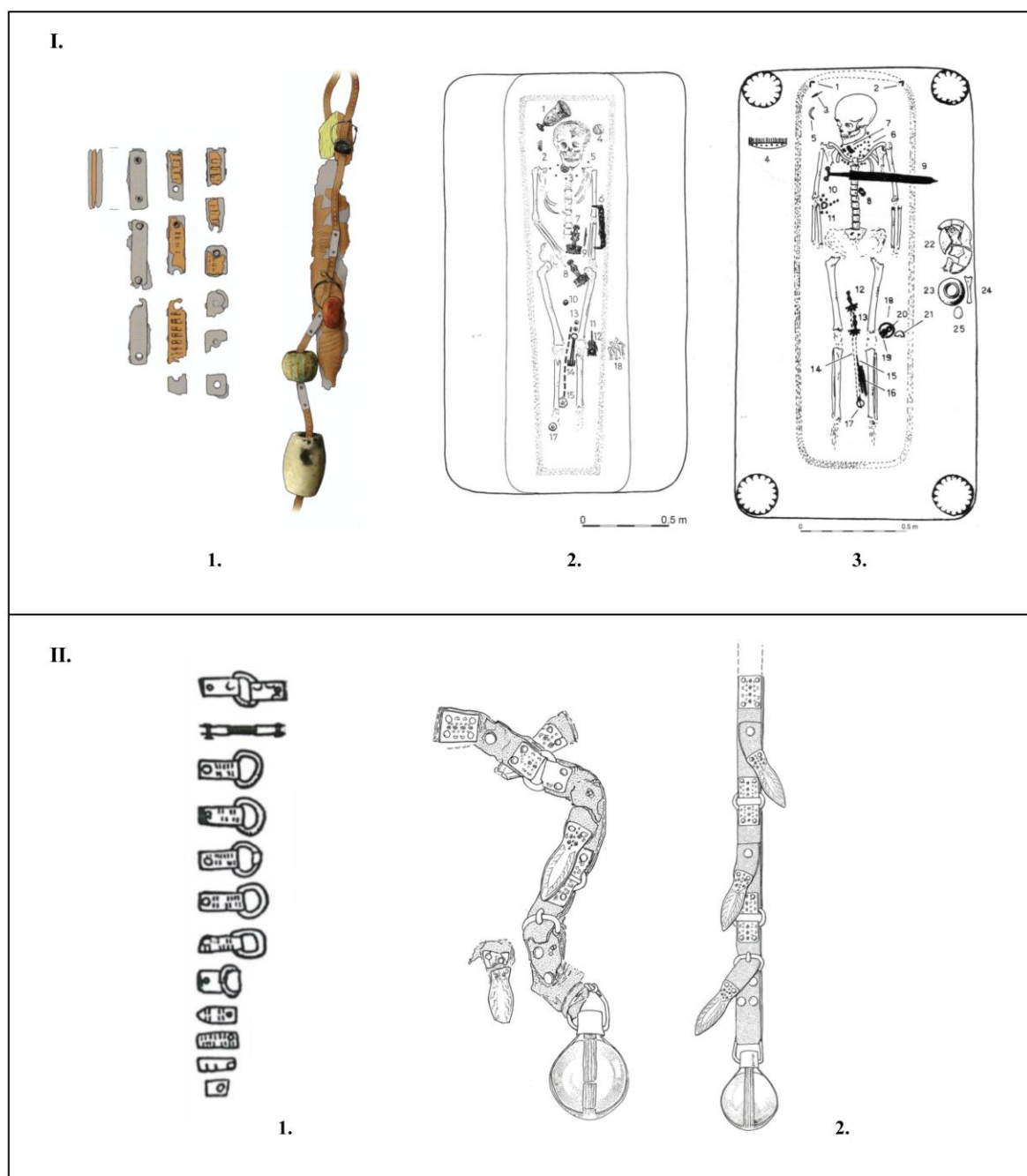
42. tábla

1.	2.	3.	4.		
5.	6.				
7.	8.	9.	10.		
Brunn a. G. 15.	Fertőszentmiklós 9.	Hegykő 18.	Kápolnásnyék 2.	Mohács 2.	Mohács 2.
Mohács 2.	Mohács 2.	Mohács 2.	Mohács 2. Ménfőcsanak 251.	Mohács 2.	Mohács 2.
Mohács 2.	Mohács 2. Lužice 106.	Szentendre 29.	Szentendre 56.	Vörs 26.	Lužice 46.
					Téglaalakú övszalagveretek motívumkincse
Lužice 52.	Lužice 55.	Lužice 94. Strass 10.	Šarátice 6/1948.	Keszthely 2.	

11.

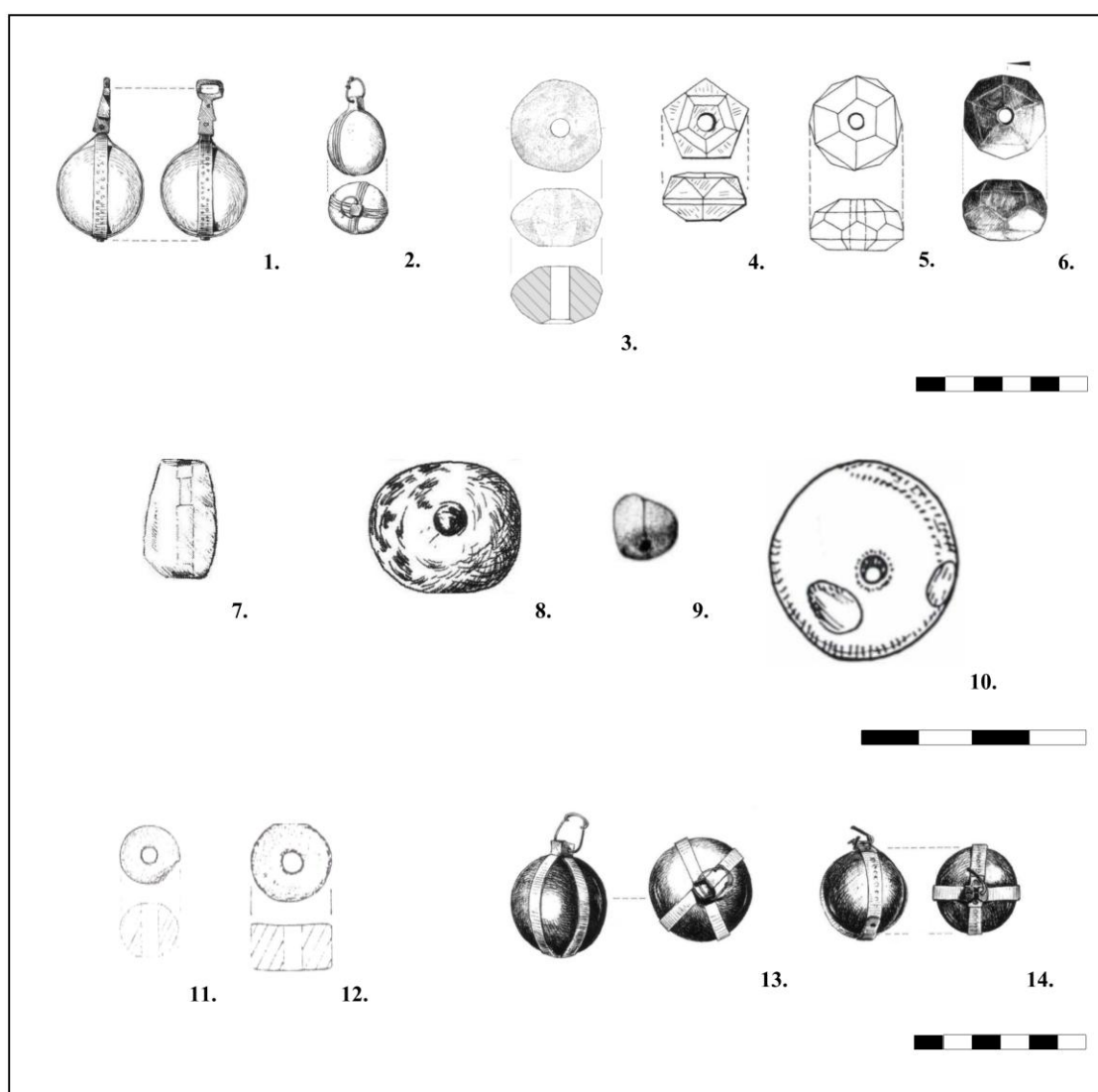
Téglaalakú, ezüstlemezről készült övszalagveretek Pannoniában (típus tábla): 1. Brunn am Gebirge 15. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 12. 15: 22). 2. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 15, Abb. 9. 2). 3. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 13). 4. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2: 11). 5. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 251. sír (VADAY 2015, 179, fig. 6. 6). 6. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 103, Abb. 5. 3). 7. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 13). 8. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 14). 9. Vörs–Tótok dombja 26. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.13.11.). 10. Keszthely–Fenéki út 2. sír (HEINRICH–TAMÁSKA – HORVÁTH – BENDŐ 2018, 340, Pl. 2. 2a. alapján).

Téglaalakú veretek mintakincse a Közép–Duna-vidéken, összesítő táblázat (11.).

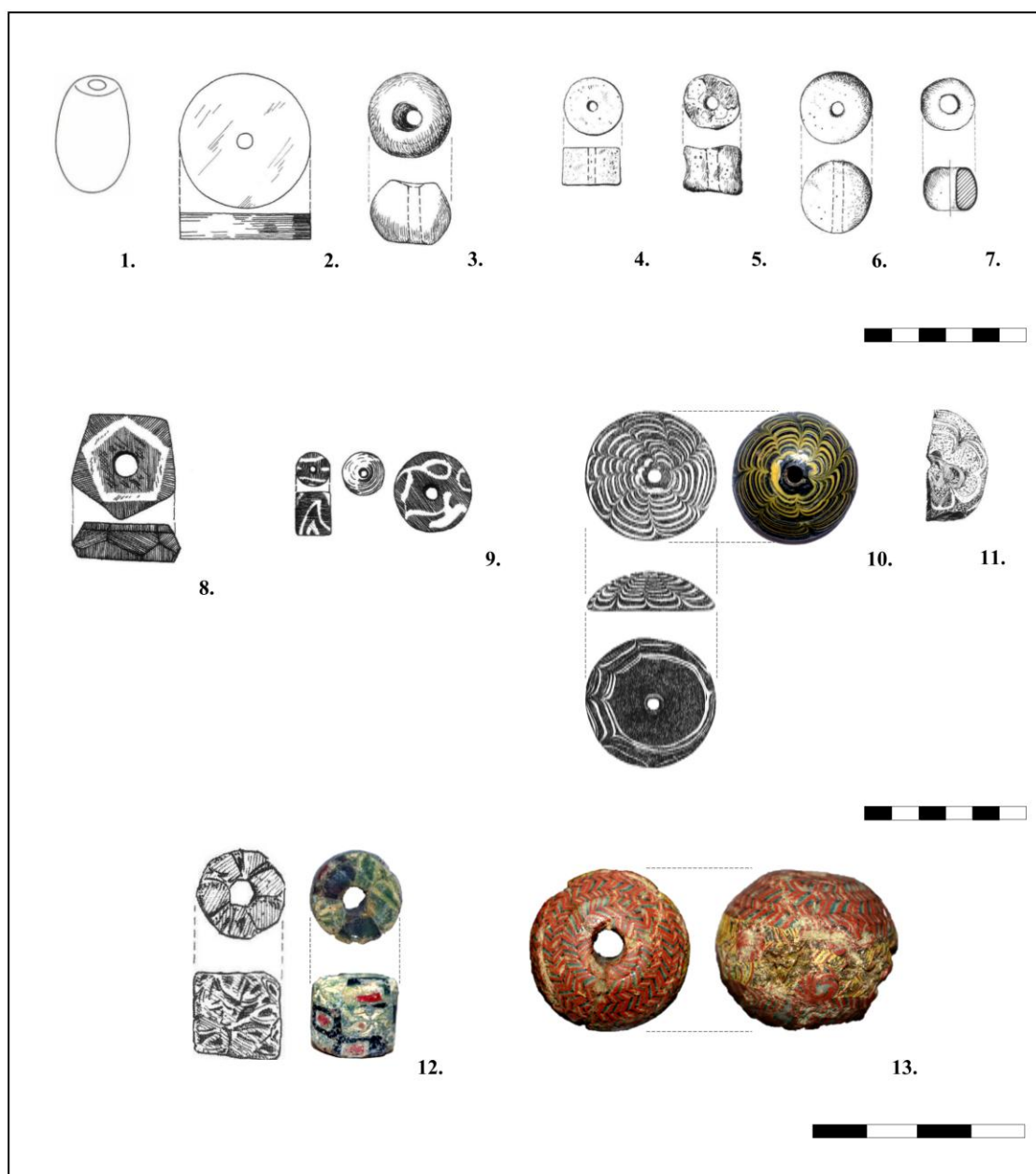
I. Téglalap alakú, ezüstlemezből készült övszalagveretek viseleti módja. 1. Ezüstlemezek a szerves maradványokkal és viseletük az unterhachingi 5. sír alapján (HAAS-GEHARD 2013, 166, Abb. 13). Ezüstlemezek elhelyezkedésének módja Pannoniában: 2. Hegykő–Mező u. 18 sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 37–38, Abb. 15). 3. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 121, Abb. 84).

II. Szíjszorítóval ellátott többtagú övveretek (méretek nélkül): 1. Nikitsch 1. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 36, Taf. 2. 61. 503). 2. Többtagú veretek viseleti módja a hüfingeni 557. sír alapján (FINGERLIN 1971, 27, 29, Abb. 1., Abb. 4).

Díszfüggők a pannoniai női sírokban (típustábla).

- Hegykristály. Ezüstpántba foglalt, gömb alakú (1. típus):* 1. Szentendre–Pannonia-telep 40. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 44. 40: 1). 2. Tamási–Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52: 11). *Facettált (2. típus):* 3. Bécs–Mariahilfer Gürtel 1897. évi női sír (TOBIAS et al. 2010, 288, Abb. 6). 4. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 15). 5. Hegykő–Mező u. 77. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 19. 77: 6). 6. Tamási–Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 63. 18: 13). *Hordó alakú (3. típus):* 7. Szentendre–Pannonia-telep 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 40. 26: 3).
- Borostyán. Gömb alakú (1. típus):* 8. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 17). *Szabálytalan formájú/amorf (2. típus):* 9. Mödling 2. sír (STADLER 1979, Abb. 5. 216). *Egyik oldalán domború, korong alakú (3. típus):* 10. Nikitsch 1. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 36, Taf. 2. 61. 508).
- Magnezit, kvarc, szepiolit. Magnezit, hengeres (1. típus):* 11. Schwechat 34. sír (ADLER 1979, Taf. 9. 34: 2). *Magnezit, gömb (3. típus):* 12. Schwechat 34. sír (ADLER 1979, Taf. 9. 34: 2).
- Opál, füstopál. Ezüstpántba foglalt, gömb alakú (1. típus):* 13. Szentendre–Pannonia-telep 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 49. 54: 13). 14. Szentendre–Pannonia-telep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 17).

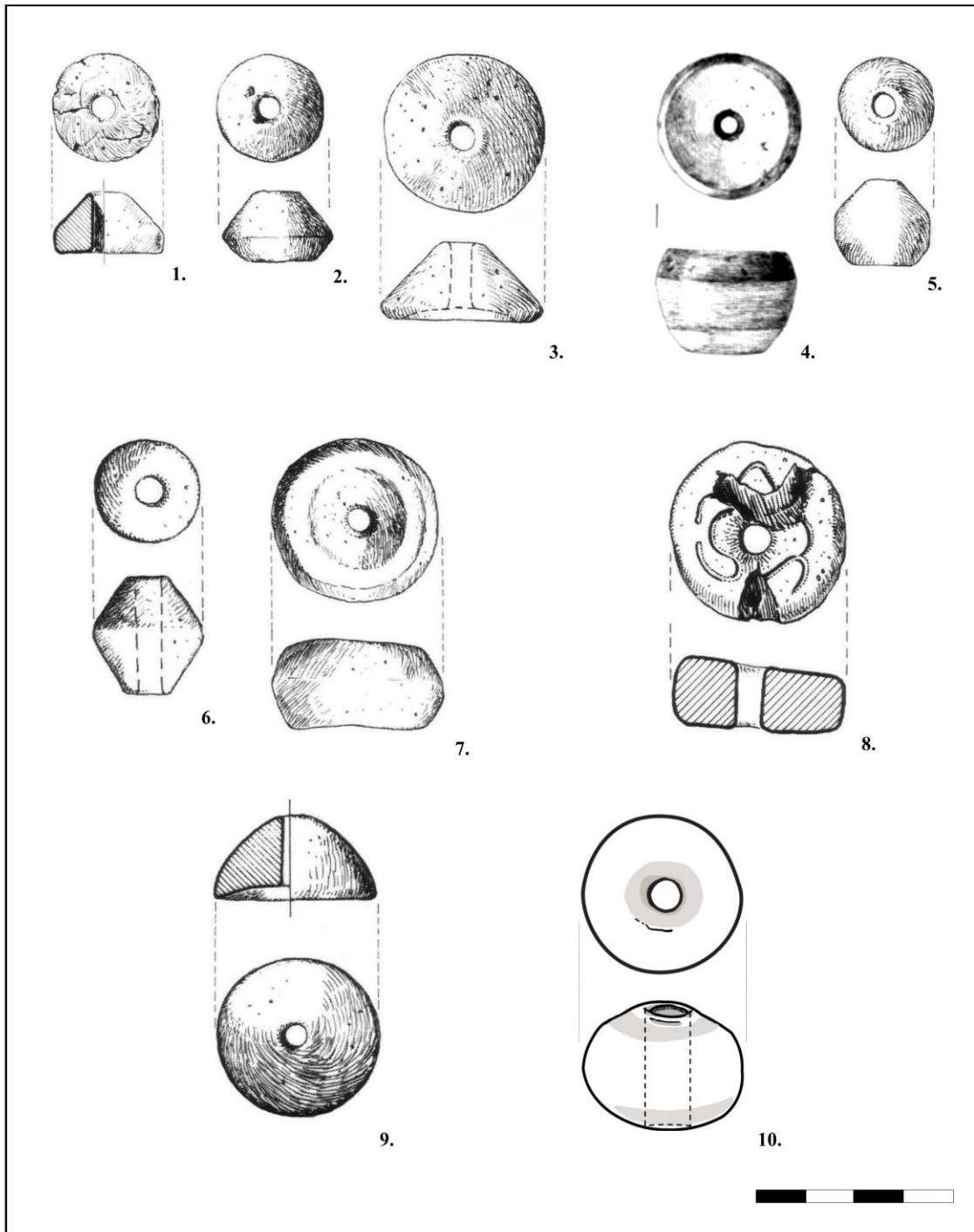
Díszfüggők a pannoniai női sírokból (típustábla).

Kalcedon. Hordó alakú (1. típus): 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (méret nélkül) (TOMKA 1980, 15, Abb. 9. 4).
Korong alakú (2. típus): 2. Hegykő–Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 21: 9). *Gömb alakú (3. típus):* 3. Szentendre–Pannoniatelep 85. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 85: 13).

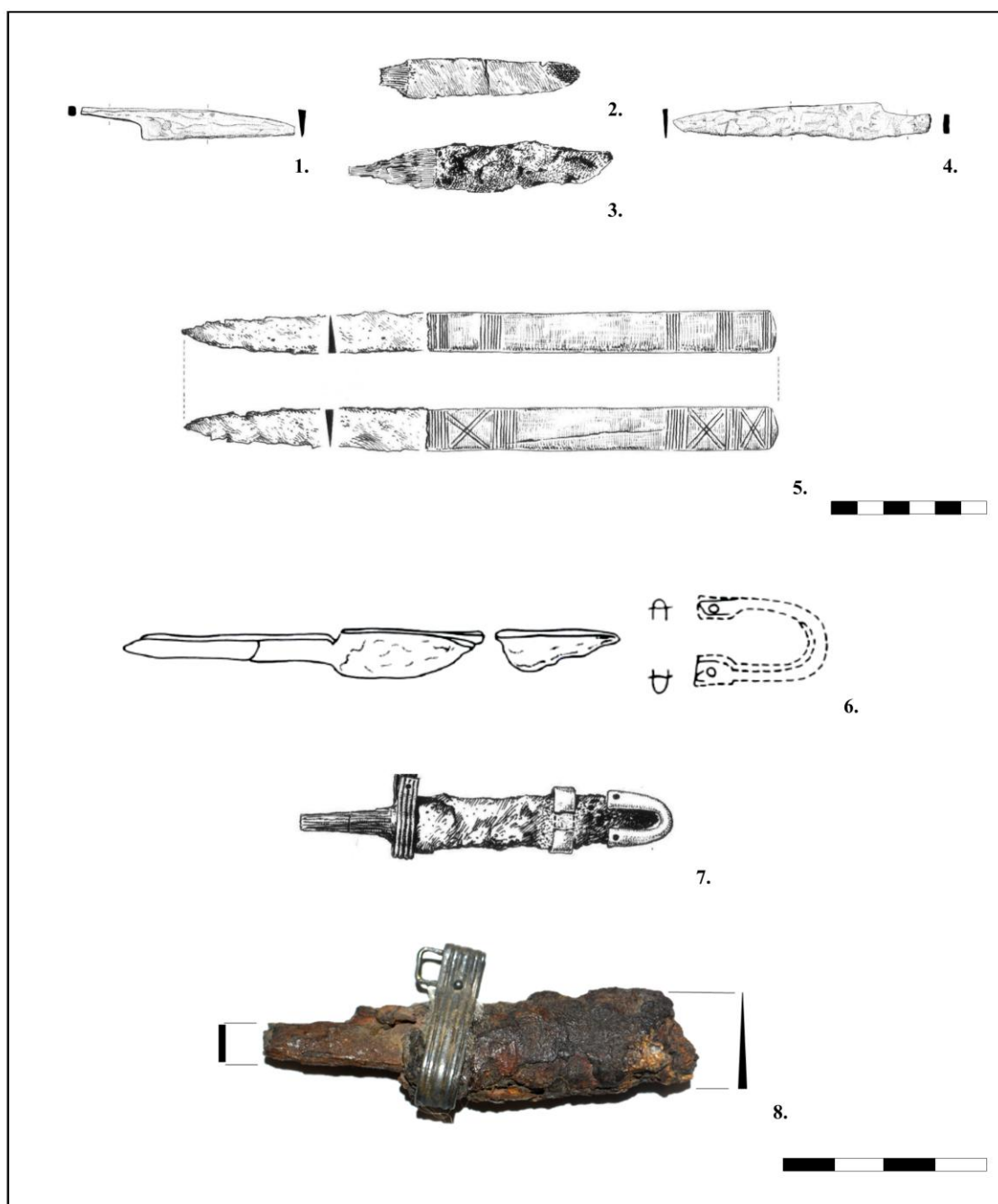
Mésző. Hengeres alakú (1. típus): 4. Szentendre–Pannoniatelep 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 38. 10: 10). 5. Szentendre–Pannoniatelep 86. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 86: 8). *Gömb alakú (2. típus):* 6. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2: 13). 7. Tamási–Csikólegelő 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 73. 37: 7).

Üveg. Facettált felületű, kék (1. típus): 8. Hegykő–Mező u. 4. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 4. 4: 6). *Ráfolyatott díszű (2. típus):* 9. Hegykő–Mező u. 24. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 9. 24: 3–4). *Rozettás díszű (3. típus):* 10. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 4. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 111, Abb. 9. 6; JPM, Pécs, Ltsz. N 63.59.89.). 11. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 21). *Mozaikgyöngy (4. típus):* 12. Tamási–Csikólegelő 45. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 78. 45: 5; WMM, Szekszárd, Ltsz. 75.40.4.).
Reticellagyöngy (6. típus): 13. Vörs–Tótok dombja 32. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.17.4.).

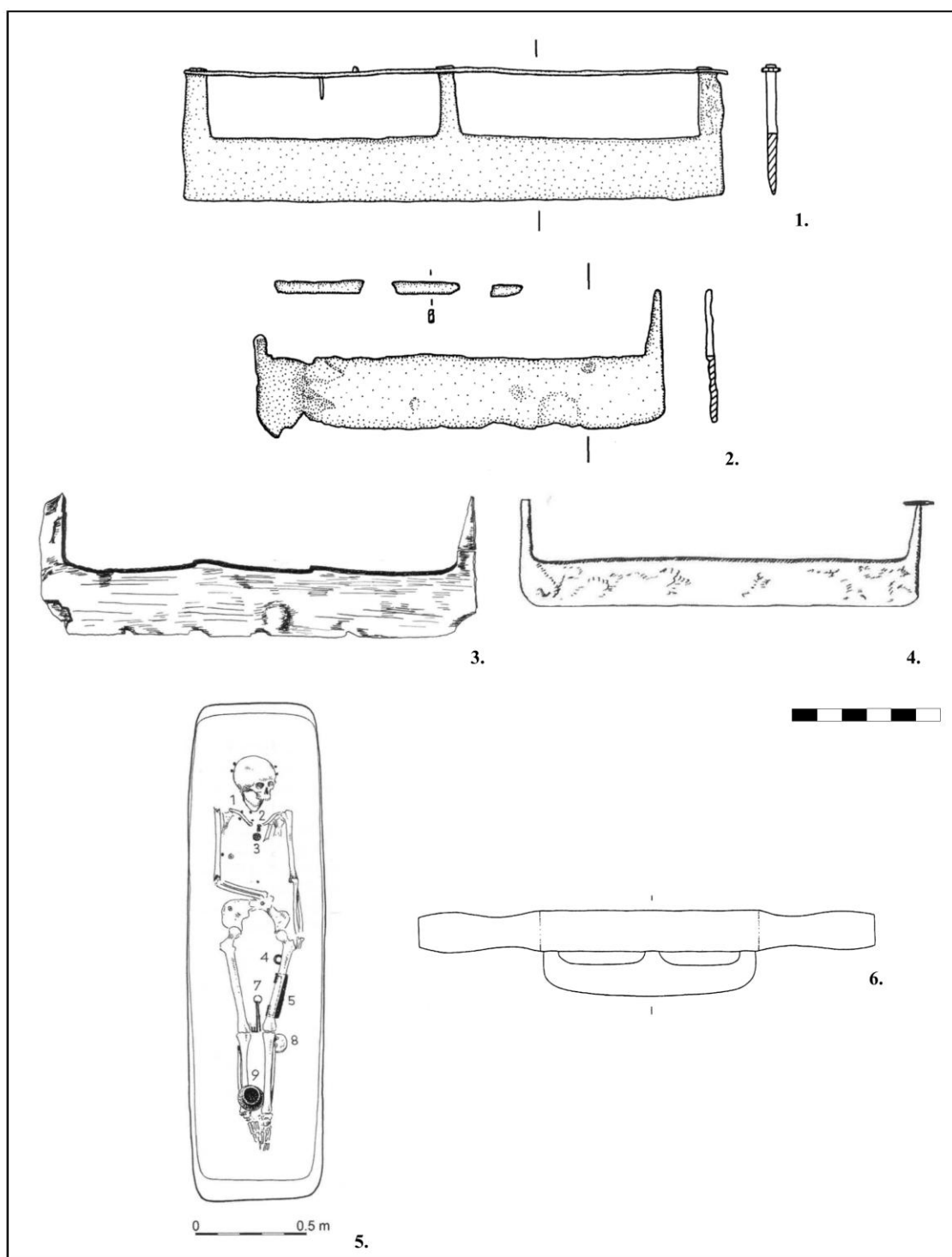
Orsógombok (típustábla). 1.a. típus. harmadánál megtörő bikónikus alakú: 1. Gyöng-Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 2. 5: 12). 2. Kajdacs-Homokbánya 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 22. 18: 2). 3. Szentendre-Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 7). 1.b. típus. harmadánál megtörő, bikónikus, enyhén félgömbös alakú: 4. Mohács-Farostlemezgyár v. t. 3. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 106, Abb. 8. 11). 5. Szentendre-Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 6). 2. típus. felénél megtörő, bikónikus alakú: 6. Kápolnásnyék-Kastélykert 1. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 30. 1: 4). 7. Tamási-Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 63. 18: 9). 3. típus. korong alakú: 8. Kajdacs-Homokbánya 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 27. 37: 3). 4. típus. félgömbös alakú: 9. Tamási-Csikólegelő 30. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 71. 30: 6). 5. típus. gömbös alakú: 10. Vörs-Tótok dombja 10. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.1.3.).

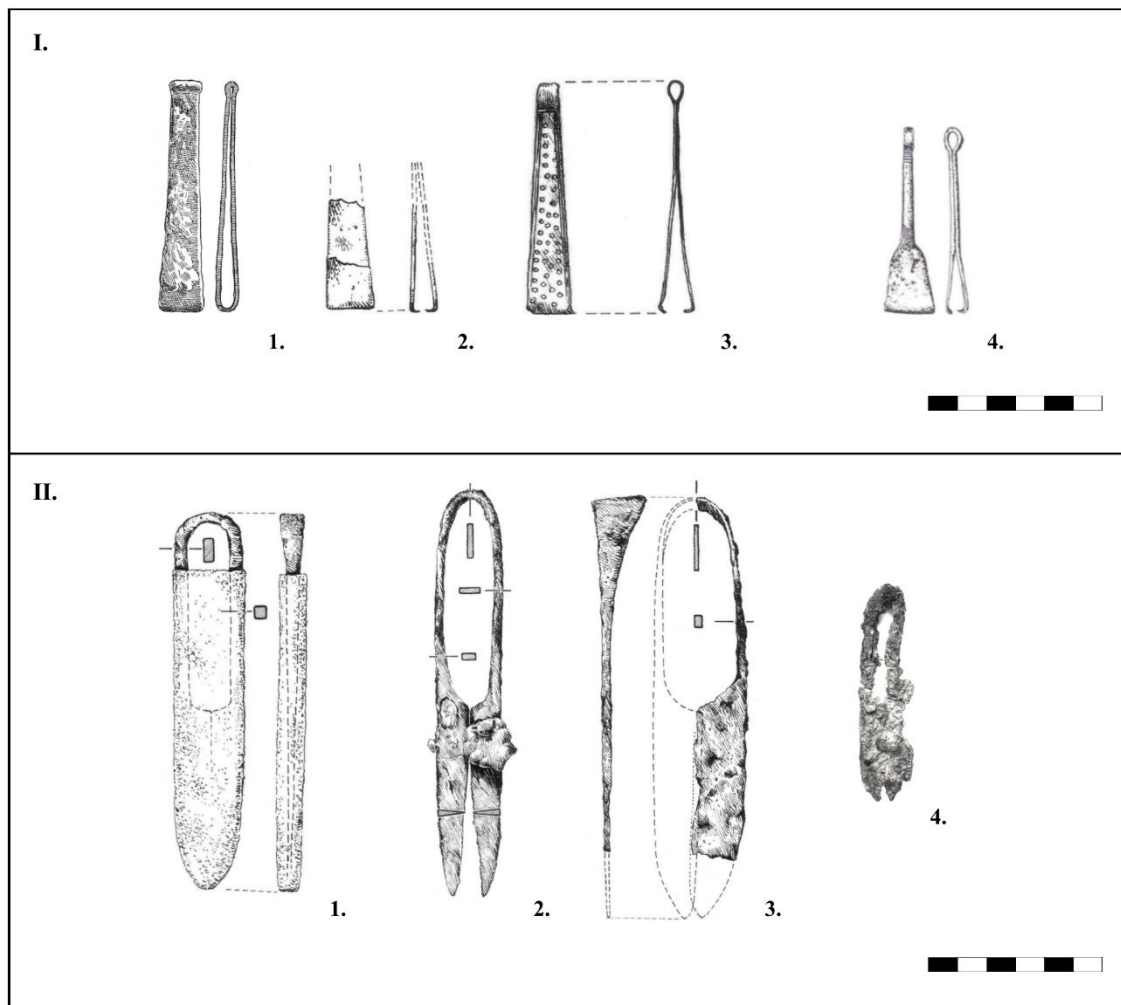
Kések (típus tábla). Felső nyélállású (1. típus): 1. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 41, Abb. 6. 208). *Középső nyélállású (2. típus):* 2. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 15). 3. Szentendre–Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 10). *Alsó nyélállású (3. típus):* 4. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 41, Abb. 6. 209).

Dizsmarkolattal ellátott kések: 5. Tamási–Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52: 9).

Fémszerelékkel ellátott kések: 6. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 15, Abb. 9. 1, 3). 7. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2: 12). 8. Vörs–Tótok dombja 26. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.13.6–7.).

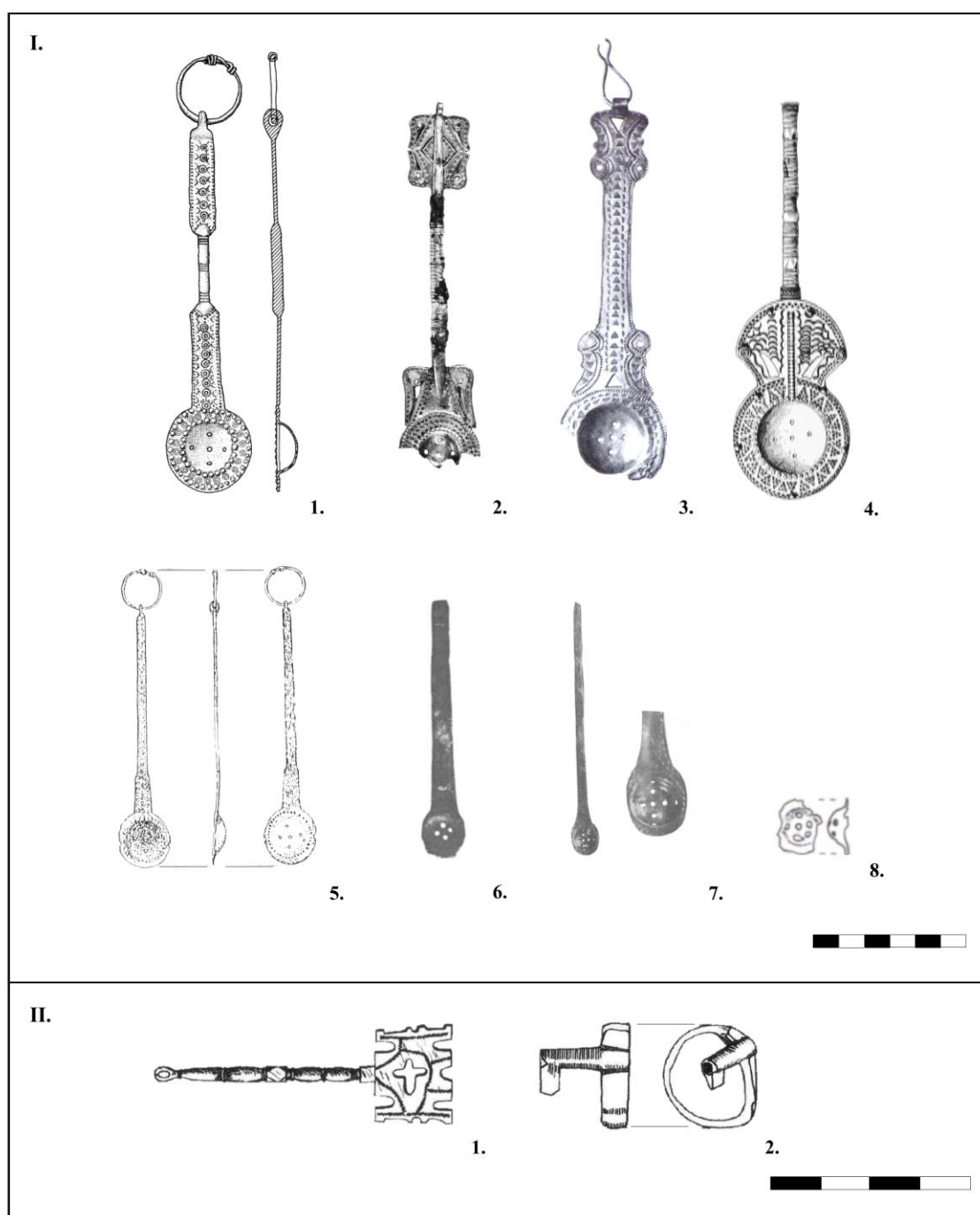
Szeletelőkések. 1. Brunn am Gebirge 13. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 9. 9). 2. Brunn am Gebirge 15. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 12. 31). 3. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 6). 4. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 17. 72: 5).
Szeletelőzés lehetséges viseleti módja: 5. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 52–53, Abb. 29.).
Szeletelőzés lehetséges rekonstrukciója (LOSERT – PLETESKI 2003, 298, Abb. 70. 6a).

I. Csipeszek (típustábla). Egyenletesen szélesedő szárú vascspeszek (1.I. típus): 1. Bezenye–Papréti 2. sír (SÖTÉR 1893, 211, 2. sír 1a–b). 2. Kajdacs–Homokbánya 32. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 25. 32: 1). Egyenletesen szélesedő szárú bronzcsipesz, díszítéssel (1.II. típus): 3. Szentendre–Pannoniatelep 79. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 85. 79: 6). Elváló alsó lappal rendelkező (lapát formájú) bronzcsipesz (2.I. típus): 4. Borotice 10/VIII. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 3. 10/VIII: 6).

II. Vasollók. 1. Szentendre–Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 12). 2. Szentendre–Pannoniatelep 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 49. 54: 7). 3. Szentendre–Pannoniatelep 68. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 52. 68: 2). 4. Várpalota–Unió homokbánya 5. sír (WERNER 1962, Taf. 2. 13).

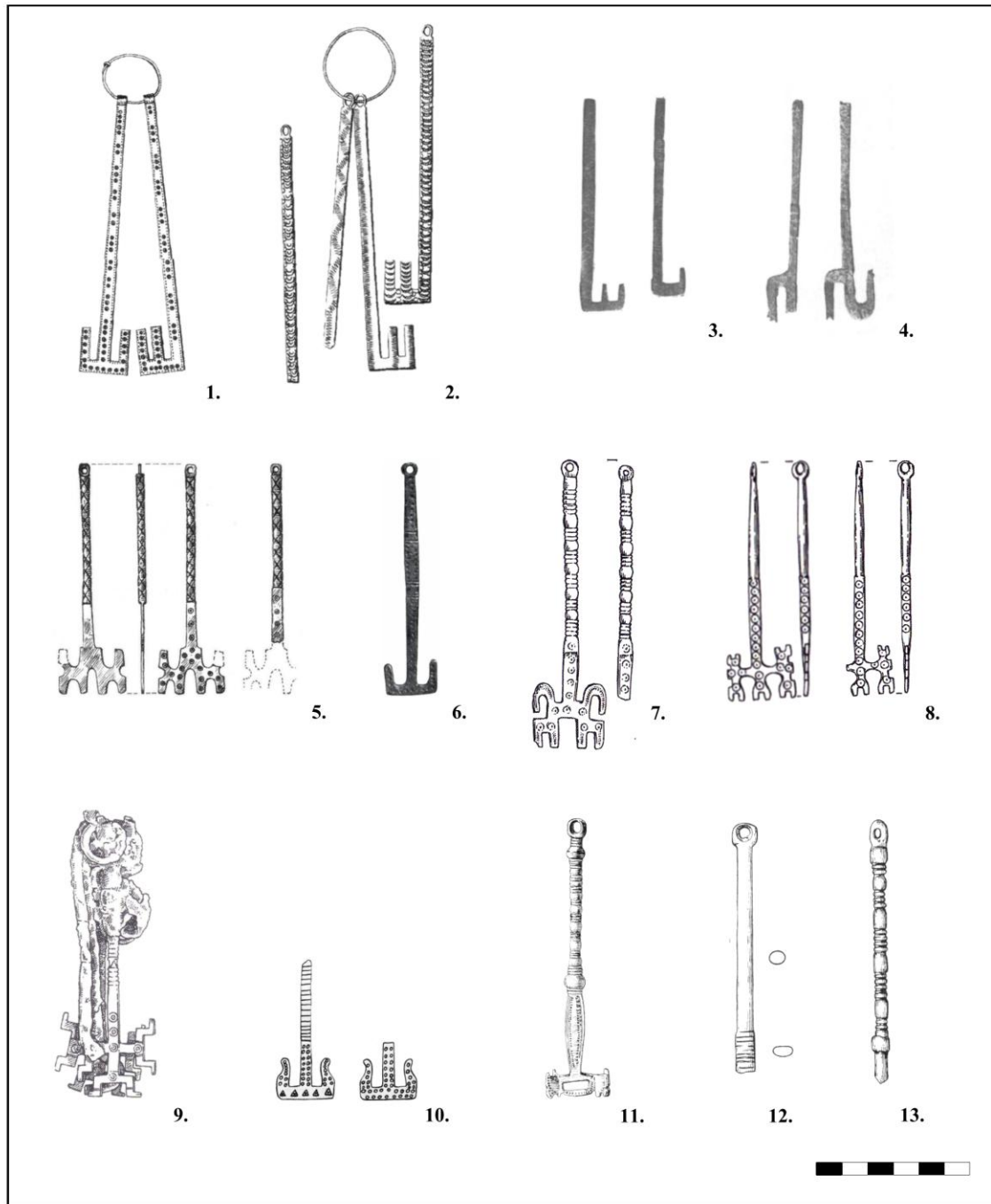

I. Szűrőkanalak a Közép-Duna-vidék langobard korában és korabeli analógiáik. Díszes ezüstkanalak (I. típus): 1. Brunn am Gebirge 15. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 12. 2). 2. Vörs-Tótok dombja 23. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 310, Kat. 114). 3. Světec, ismeretlen sír(ok) (méret nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. CX. 9). 4. Güttingen 38. sír (méret nélkül) (FINGERLIN 1971, Taf. 20. 13).

Díszítetlen bronzkanalak (2. típus): 5. Schwechat 34. sír (ADLER 1979, Taf. 9. 1). 6. Čelákovice-Záluží 11/VII. sír (SVOBODA 1965, Tab. XC. 15). 7. Klučov-Český Brod 18. sír (SVOBODA 1965, Tab. LVI. 17a). 8. Lužice 116. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 82. 116: 2).

II. Ládikakulcsok Pannonia langobard korában. Bronz ládikakulcs: 1. Hegykő-Mező u. 18. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 11). *Császárkori bronz karikáskulcs:* 2. Hegykő-Mező u. 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 12. 54: 3).

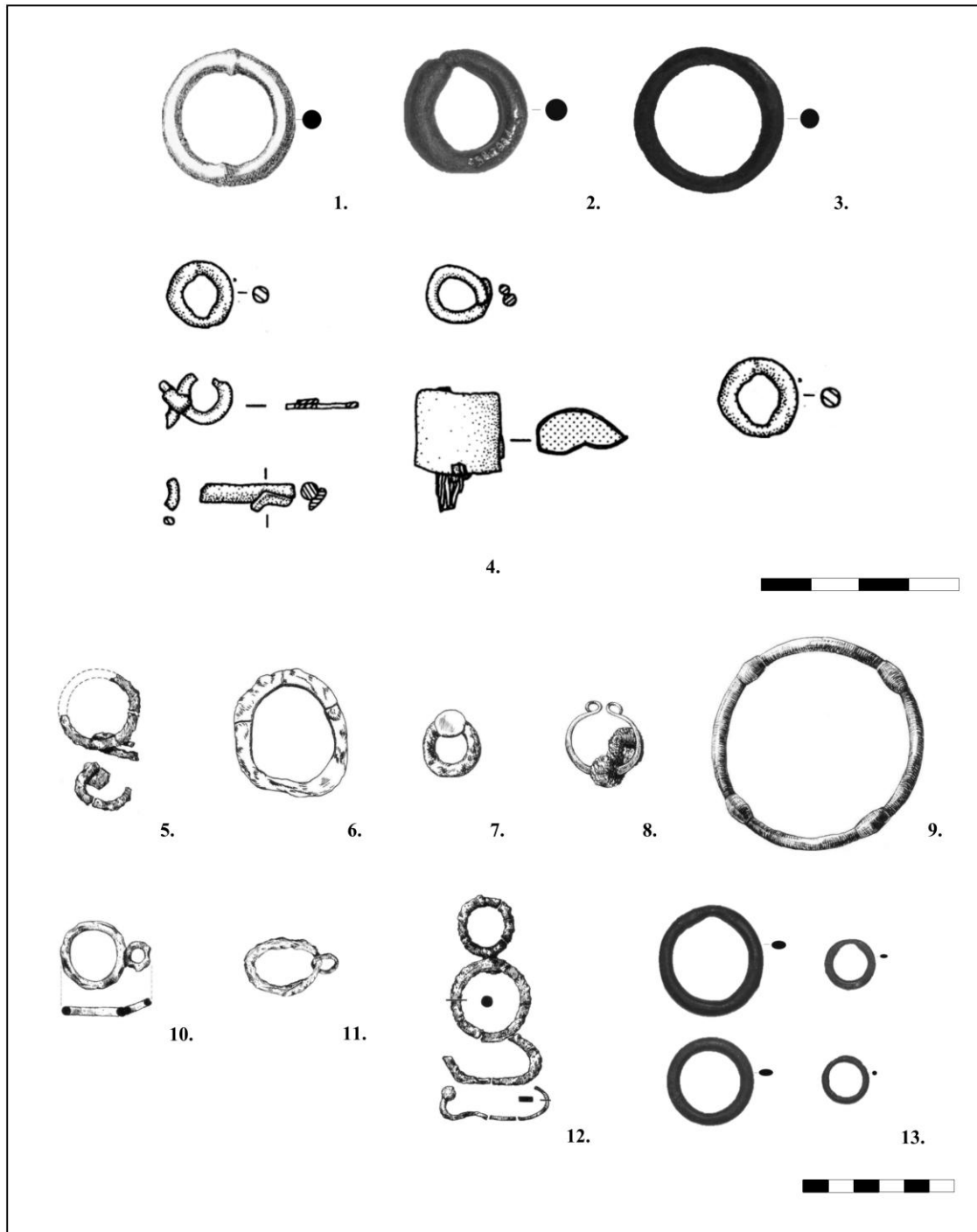

Díszkulcsok a Közép-Duna-vidék langobard korában.

Lemezeskulcsok (1. típus): 1. Hegykő 18. sír, ezüst (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 4). 2. Hegykő 72. sír, ezüst (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 17. 72: 7). 3. Čelákovice–Záluží 11/VII. sír, bronz (SVOBODA 1965, Tab. XC. 13–14). 4. Klučov–Český Brod 18. sír, bronz (SVOBODA 1965, Tab. LVI. 13–14).

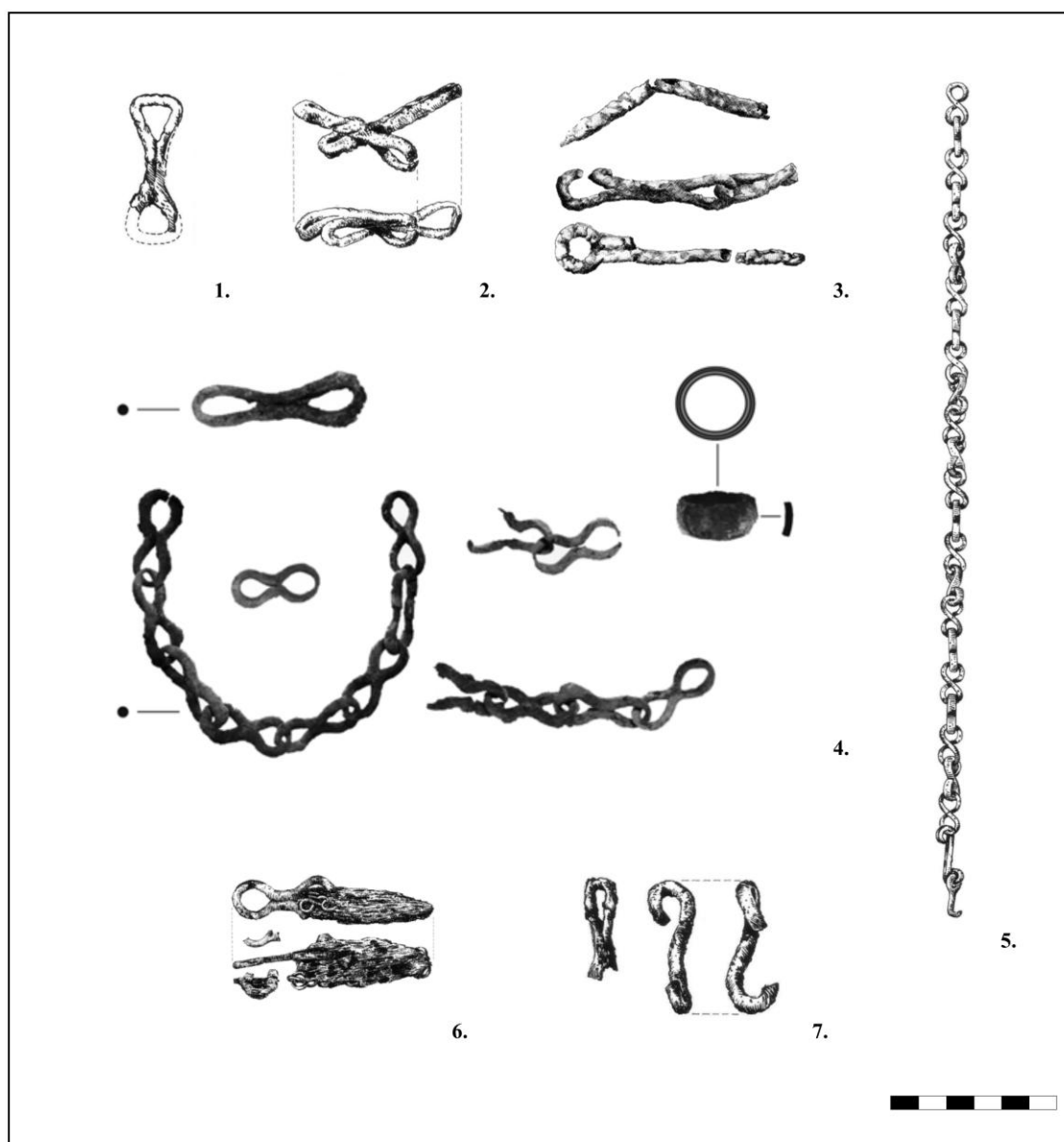
Öntött bronzkulcsok (2. típus): 5. Tamási–Csikólegelő 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 61. 10: 7). 6. Brigetio, szórvány (KISS 1981, 203, Abb. 8. 2). 7. Lužice 95. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 75. 95: 15–16). 8. Lužice 108. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 80. 108: 4–5). 9. Lužice 116. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 82. 116: 12). 10. Neuruppersdorf 12. sír (WERNER 1962, Taf. 48. 11a–b).

11. Rebešovice 22. sír (méret nélkül) (TEJRAL 1976, 61, Abb. 14. 19). 12. Šaratice 6/1948. sír (méret nélkül) (TEJRAL 1976, 68, Abb. 18. 1). 13. Velké Pavlovice 3. sír (méret nélkül) (TEJRAL 1976, 82, Abb. 25. 9).

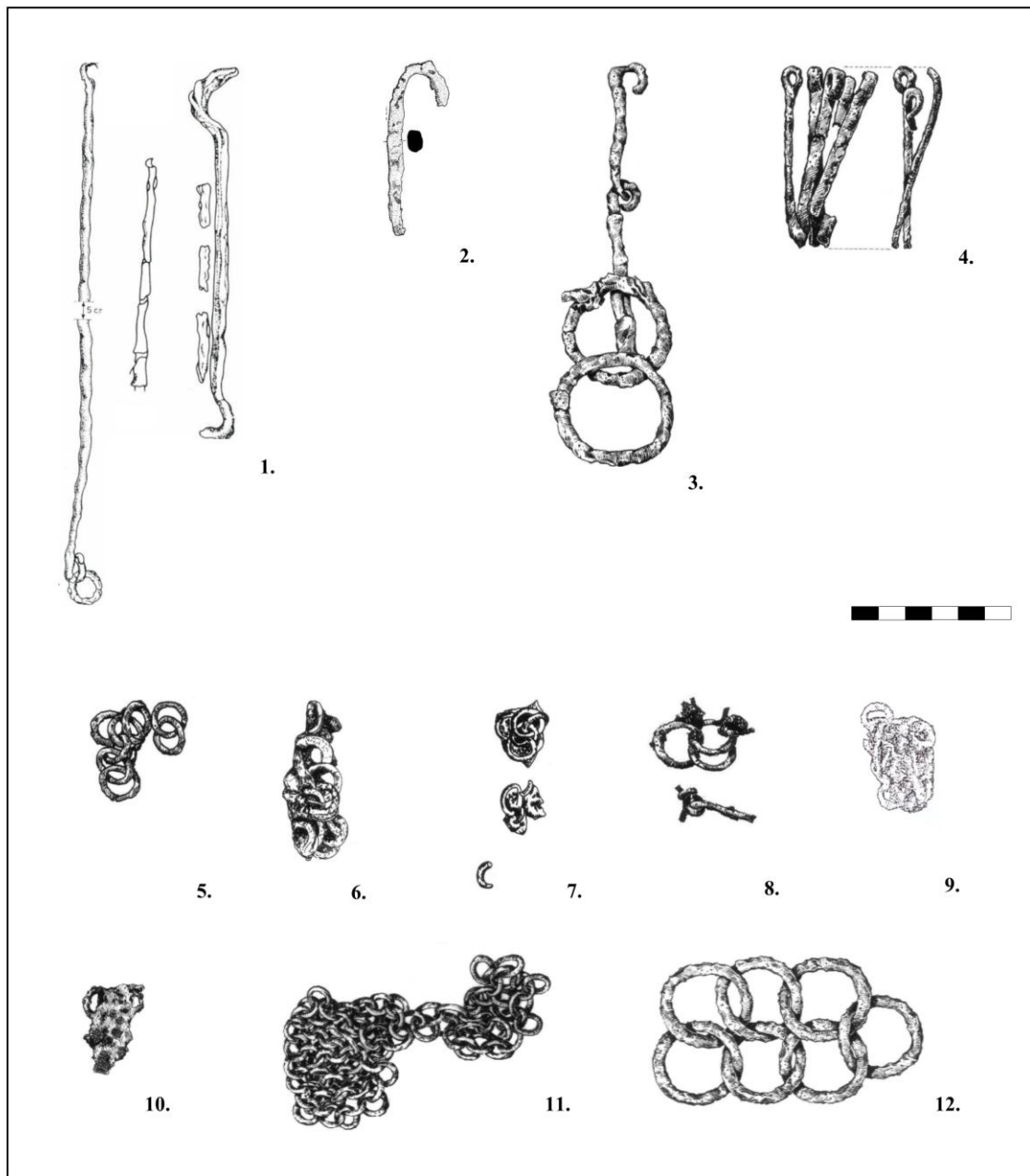
Fémfüggesztőtagok Pannoniában (típustábla).

Fémkarikák (1. típus): 1. Bezenye–Papréti 20. sír (méret nélkül) (SÖTÉR 1893, 215, 20. sír: 3 alapján). 2. Bezenye–Papréti 22. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.297.1.). 3. Bezenye–Papréti 53. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.307.2.). 4. Brunn am Gebirge 13. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 9. 13: 28, 35, 36, 47, 48). 5. Gyöng–Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 3. 5: 8–9). 6. Hegykő–Mező u. 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 12. 54: 8). 7. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 17. 72: 4). 8. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 16: 10). 9. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56: 18). 10. Tamási–Csikólegelő 7. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 7: 5). 11. Tamási–Csikólegelő 22. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 22: 5). 12. Tamási–Csikólegelő 49. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 77. 49: 3). 13. Várpalota–Újtelep 4. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 63.224.4.).

Fém függesztőtagok Pannoniában (típustábla).

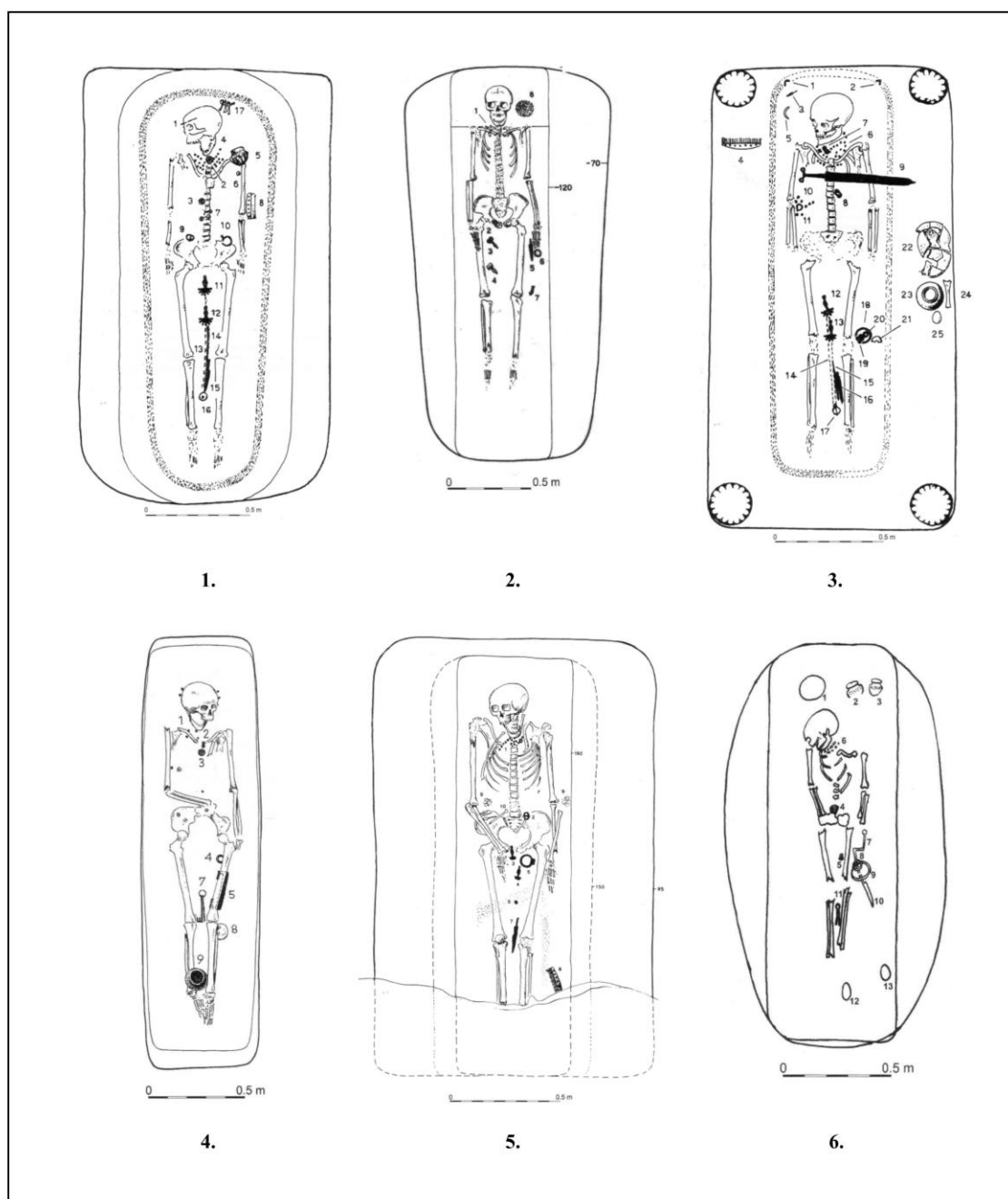
8-alakú láncszemek és láncok (2. típus): 1. Gyöng-Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 3. 5: 11). 2. Kajdacs-Homokbánya 29. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 25. 29: 3). 3. Mohács-Farostlemezgyár v.t. 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, 105, Abb. 7. 9a-c). 4. Ménfőcsanak-Bevásárlóközpont 239. sír (VADAY 2015, 207, Fig. 18. 2–3). 5. Szentendre-Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 41. 29: 14). 6. Szentendre-Pannoniatelep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 45. 43: 17). 7. Szentendre-Pannoniatelep 79. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 58. 79: 4, 8).

Fém függesztőtárgyak Pannoniában (típustábla).

Kampós-, karikás végű vasrudak (3. típus): 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 15, Abb. 9. 8–9). 2. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 41, Abb. 6. 207). 3. Tamási–Csikólegelő 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 61. 10: 8). 4. Tamási–Csikólegelő 49. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 77. 49: 5).

Kerek láncszemek és láncpáncél töredékek (4. típus) (méretek nélkül): 5. Gyöngk–Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 3. 5: 13). 6. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18: 12). 7. Hegykő–Mező u. 19. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 19: 4). 8. Kajdacs–Homokbánya 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 22. 18). 9. Schwechat 31. sír (ADLER 1979, 21, Taf. 7. 31: 5). 10. Szentendre–Pannoniatelep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 45. 43: 11). 11. Tamási–Csikólegelő 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 73. 37: 6). 12. Tamási–Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52: 17).

Fém függesztőtagok viselete Pannoniában.

Vaskarikák viselete. Medence környékén viselt: 1. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 105, Abb. 72).

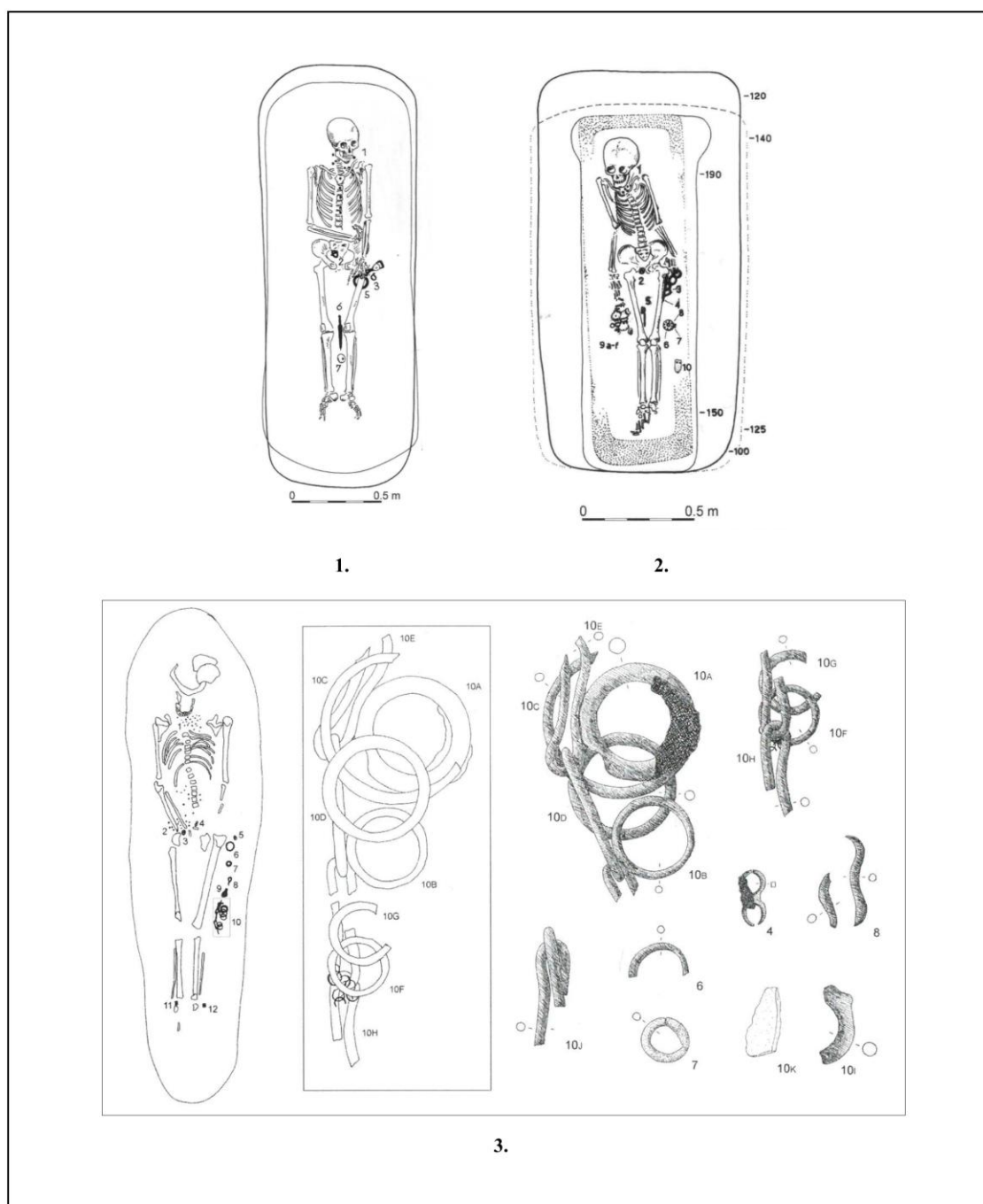
Bal comb külső felén viselt, késsel: 2. Tamási–Csikólegelő 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 153, Abb. 111).

Bal comb külső felén viselt, táskával összefüggésben: 3. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 121, Abb. 84).

Hátul felfüggesztetett övzalaggal összefüggésben a két comb között: 4. Hegykő–Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 53, Abb. 28).

Két comb között viselt: 5. Tamási–Csikólegelő 7. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 140, Abb. 100).

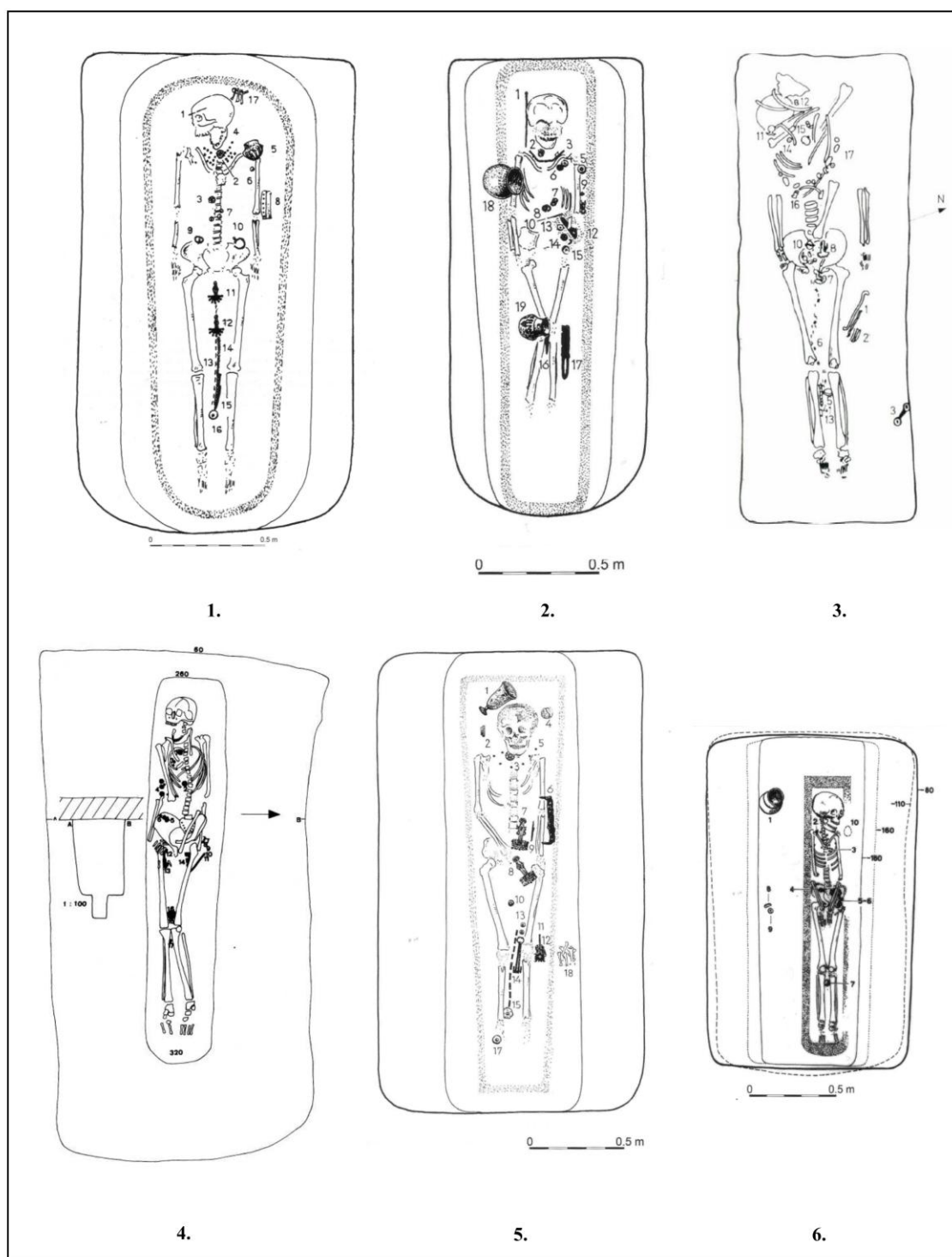
Összetett, többtagú fémfüggesztők viselete: 6. Gyöngk–Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 28, Abb. 8).

Fém függesztőtagok viselete Pannoniában.

Összetett, többtagú fémfüggesztők viselete. 1. Hegykő–Mező u. 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 47, Abb. 23). 2. Tamási–Csikólegelő 49. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 164, Abb. 120). 3. Aschheim–Bajuwarenring 18(W) sír (GUTSMIEDL-SCHÜMMANN 2010, Taf. 161. A).

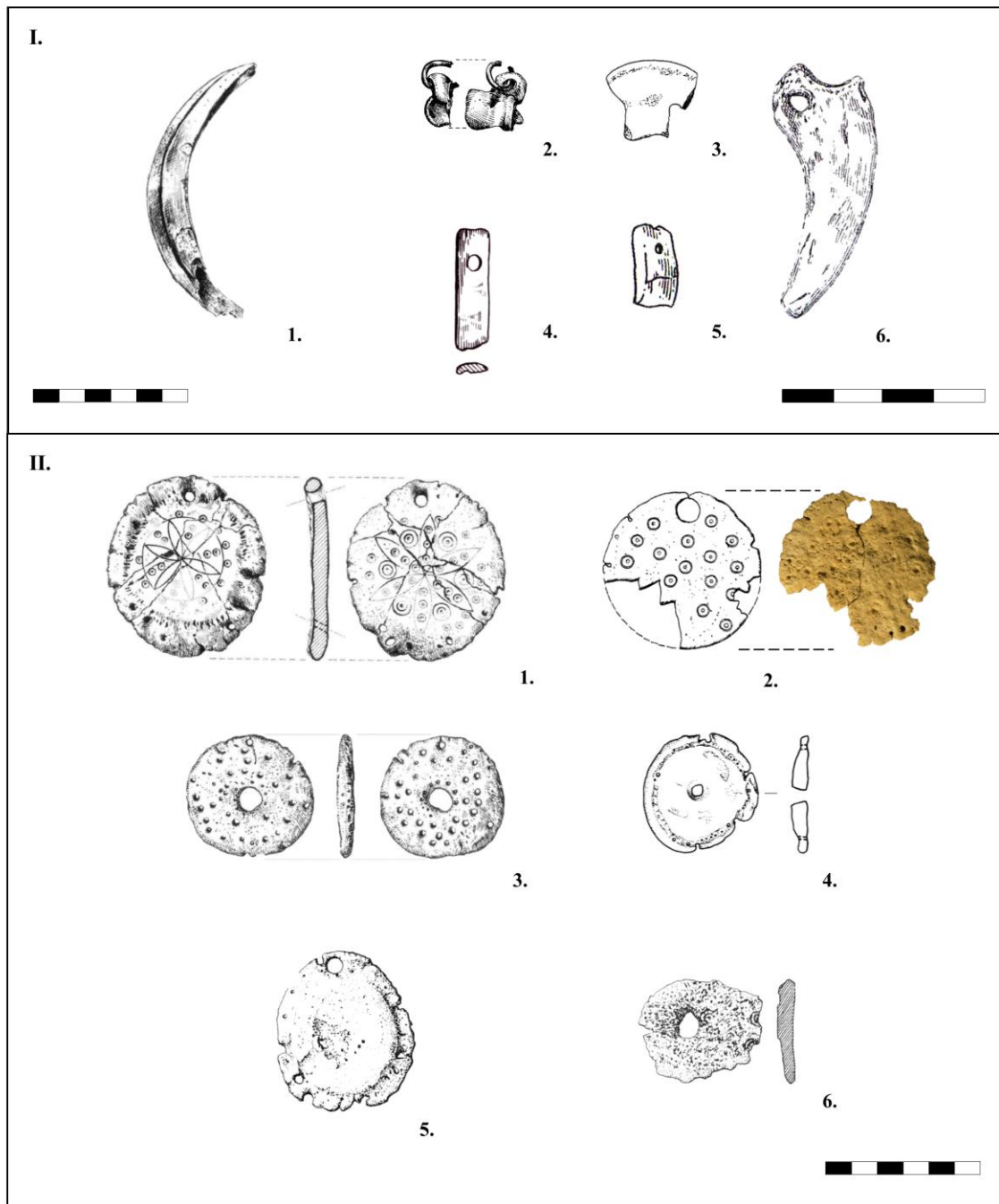

Fém függesztőtagok viselete Pannoniában.

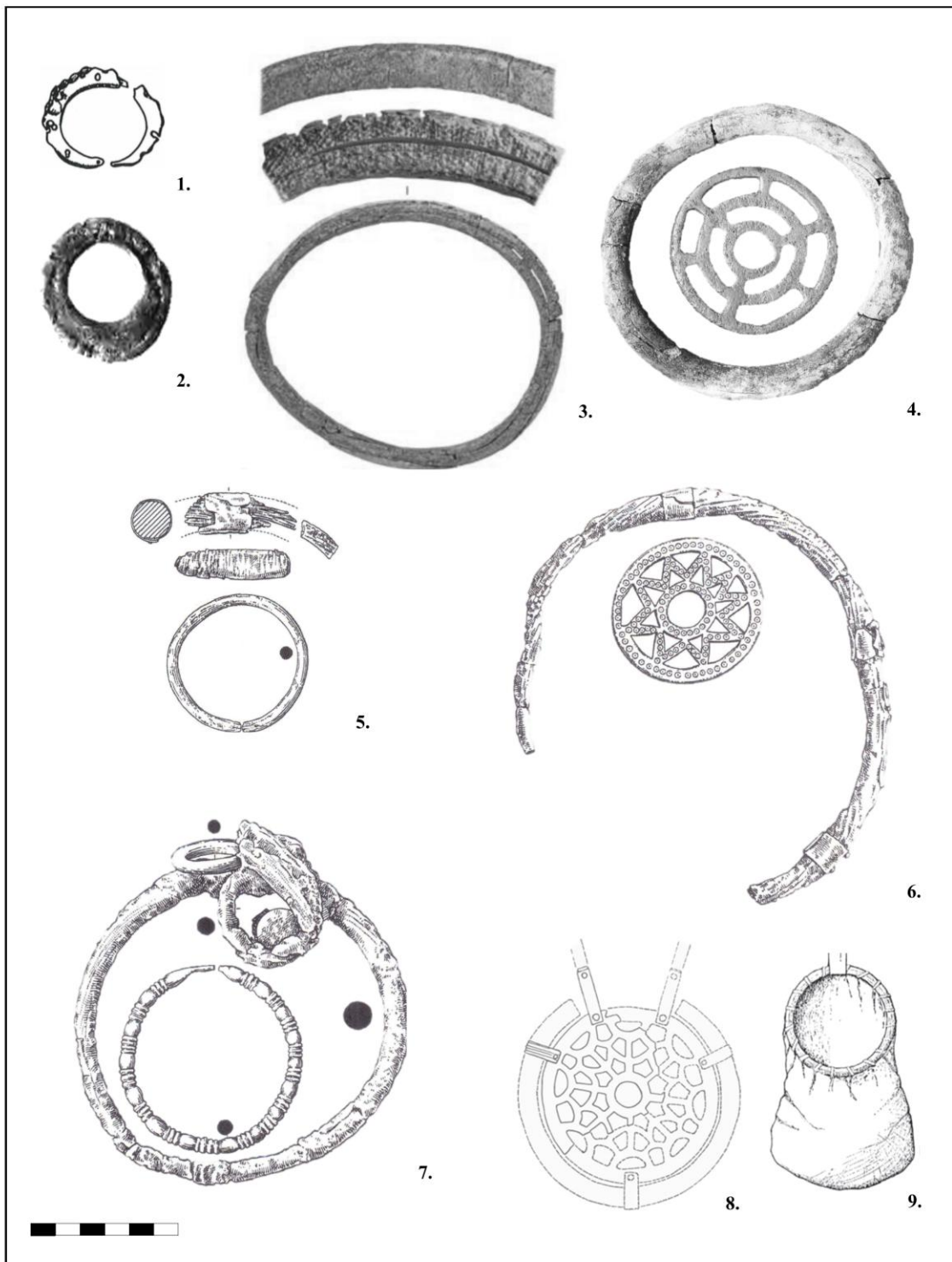
8-alakú láncszemek és láncok viselete. Lánc a lábak között: 1. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 105, Abb. 72). Láncköteg a bal comb külső felén: 2. Szentendre–Pannoniatelep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 112, Abb. 77). Kampós-, karikás végű függesztők viselete. 3. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 11, Abb. 7). 4. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 37, Abb. 3). Kerek láncszemek és láncpáncél töredékek elhelyezkedése. Bal térd, külső: 5. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 38, Abb. 15). Bal medence: 6. Tamási–Csikólegelő 37. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, 158, Abb. 115).

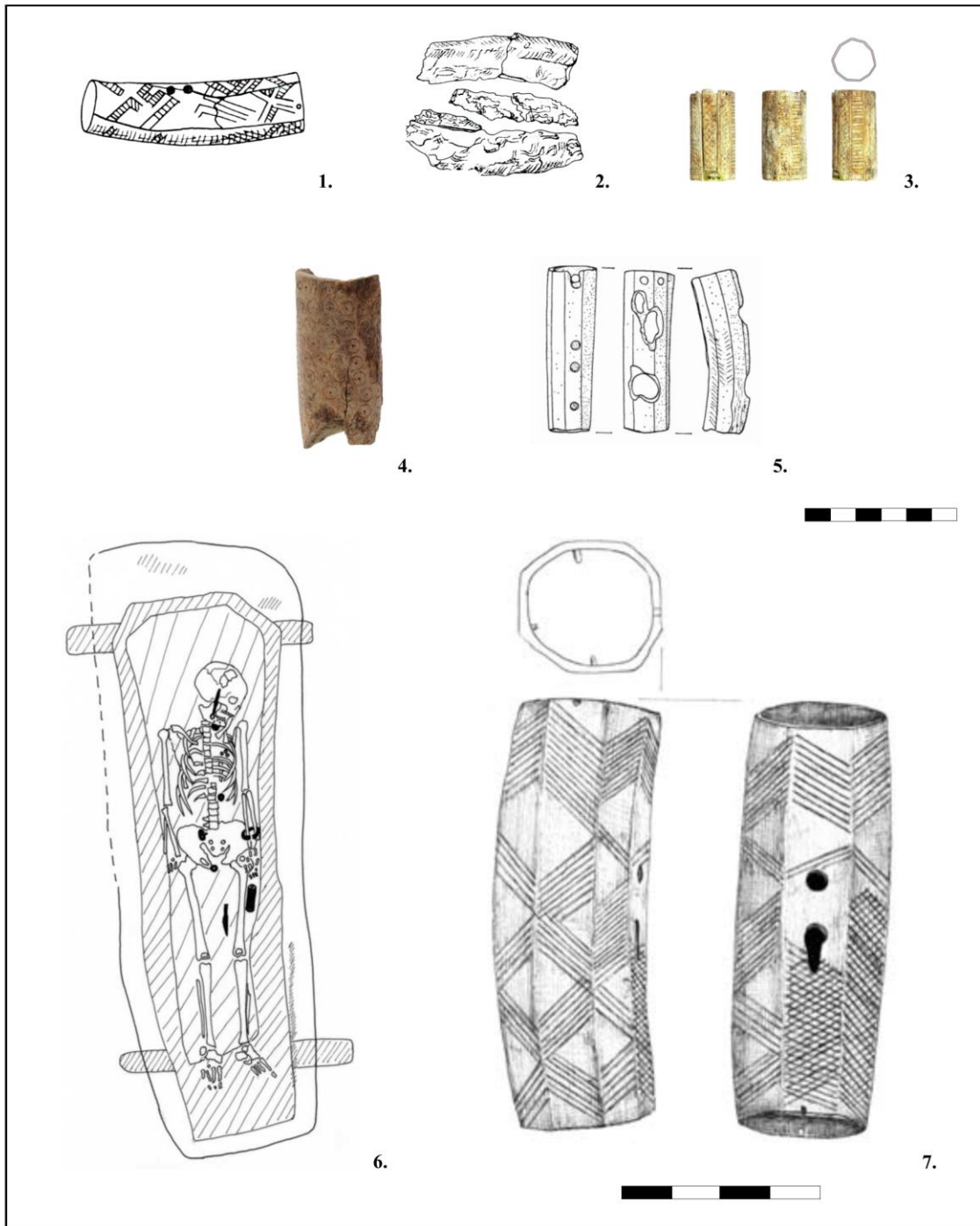

I. Állatfog- és állatcsontcsüngők a Közép-Duna-vidék langobard korában. Vadkanagyar: 1. Szentendre-Pannoniatelep 68. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 52. 68: 6). *Asztargaloszfüggő:* 2. Szentendre-Pannoniatelep 43. sír (méret nélkül) (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 45. 43: 12). *Csontlemez:* 3. Hegykő-Mező u. 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 12. 54: 5). *Átfúrt fog, -csont:* 4. Lochenice IX/2. sír (ZEMAN 1990, 81, Obr. 33. 6). 5. Lužice 89. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 70. 89: 6). 6. Holubice 105. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 28. 105: 18).

II. Szarvasagancs- és csontkorongok a Közép-Duna-vidék langobard korában. 1. Bezenye-Papréti 73. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 1. 73: 6). 2. Hegykő-Mező u. 72. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 17. 72: 8; SM, Sopron, Ltsz. 65.85.2.). 3. Tamási-Csikólegelő 49. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 77. 49: 6). 4. Praha-Hostivař, női sír (1973) (KORENÝ – KOSTKA 2014, 521, Obr. 4. 4). 5. Borotice 10/VIII. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 3. 10/VIII: 13). 6. Velké Pavlovice 3. sír (méret nélkül) (TEJRAL 1976, 82, Abb. 25. 11).

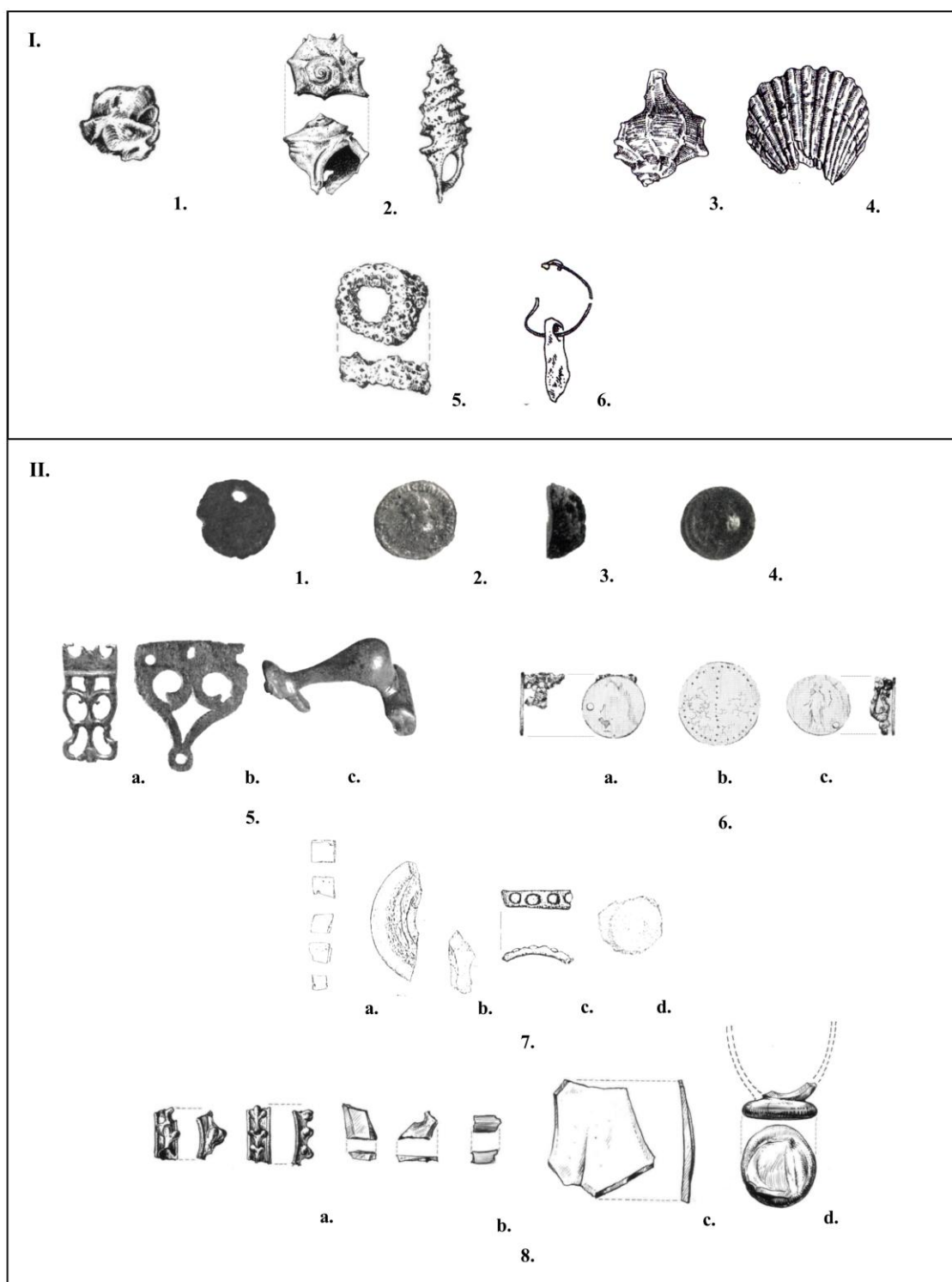

Csont- és elefántcsontkarikák a Közép-Duna-vidék langobard korában. Szarvasagancs-, csontkarikák (1. típus): 1. Nikitsch 5. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 36, Taf. 2. 61.524). 2. Jiřice 14. sír (SVOBODA 1965, Tab. LX. 2). Elefántcsontkarikák (2. típus): 3. Szőlád-Kertek mögött 38. sír (KONCZ – BOLLÓK 2021, 24, Fig. 4). 4. Hauskirchen 8. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 269, Kat. 71. 9–10). 5. Lužice 55. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 55. 55: 24, 25). 6. Lužice 94. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 72. 94: 14, 15). 7. Lužice 119. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 85. 119: 14–16). Elefántcsontkarikák viseletének rekonstrukciós lehetőségei: 8. Áttört bronzkarikával az övcsüngő részeként, Krautheim, Németország (KOCH 1967, 49, Abb 5). 9. Tarsolyzáróként (MAC GREGOR 1968, Fig. 62c nyomán KONCZ – BOLLÓK 2021, 24, Fig. 5. 3).

Csont-, agancshüvelyek a Meroving korból.

1. Nikitsch 1. sír (BENINGER – MITSCHA-MÄRHEIM 1970, 36, Taf. 2. 61.505). 2. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 15, Abb. 9:6). 3. Keszthely–Fenéki út 2. sír (HEINRICH-TAMÁSKA 2008, 305, Kat. 108/4). 4. Tiszaug–Országúti bevágás 232. sír (ÁTKELŐK 2022, 171, Kat. 159). 5. Barbing–Irlmauth 22. sír, Németország (KOCH 1968, Taf. 37:16). 6–7. Mengen 31. sír, Németország (WALTER 2008, 278, Taf. 38. B: 5).

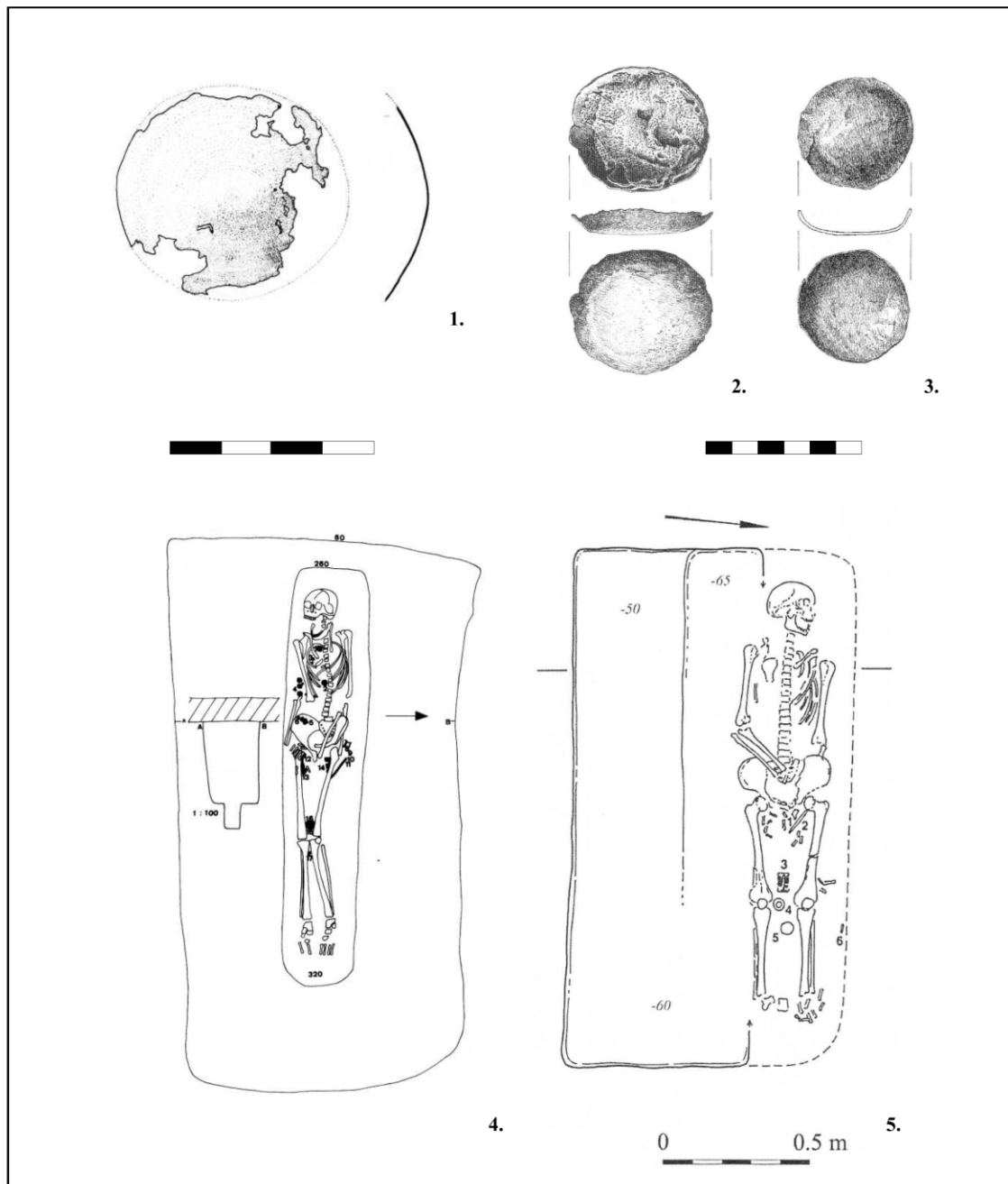
61. tábla

I. Csiga-, kagyló- és korall-leletek (méretek nélkül):

1. Szentendre–Pannóniatelep 86. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 86: 6). 2. Tamási–Csikólegelő 49. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 77. 49: 9, 11). 3. Lužice 46. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 46. 48: 37). 4. Lužice 82. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 67. 82: 4). 5. Szentendre–Pannóniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33: 11). 6. Lužice 94. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 72. 94: 8).

II. „Régi” leletek (méretek nélkül).

1. római érme, Bezenye–Papréti 45. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.305.1). 2. római érme, Várpalota–Unió homokbánya 5. sír (BÓNA 1956, Taf. XXVIII. 10). 3. római érme, Várpalota–Unió homokbánya 21. sír (BÓNA 1956, Taf. XXXIII. 10). 4. római érme, Várpalota–Unió homokbánya 30. sír (BÓNA 1956, Taf. XL. 3). 5. Mannersdorf am Leithagebirge 12. sír: a. római szíjvég; b. római szíjvég; c. római térdfibula (MITSCHA-MÄRHEIM 1952, 49, Abb. 2. 1–3). 6. Mohács–Farostlemezgyár víztározója 2. sír: a. érméből készült fibula; b. érméből készült fibula; c. római nagybronz (KISS – NEMESKÉRI 1964, 106, Abb. 8. 1–3). 7. Schwechat 37. sír: a. római mozaikkockák; b. cseréptöredék; c. gagátkarkötő töredéke; d. üvegtöredék (ADLER 1979, Taf. 12. 1–4). 8. Tamási–Csikólegelő 49. sír: a. kelta üvegkarperec; b. lignitkarkötő töredék; c. üvegtöredék; d. római pohártalp (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 77. 49: 14–18).

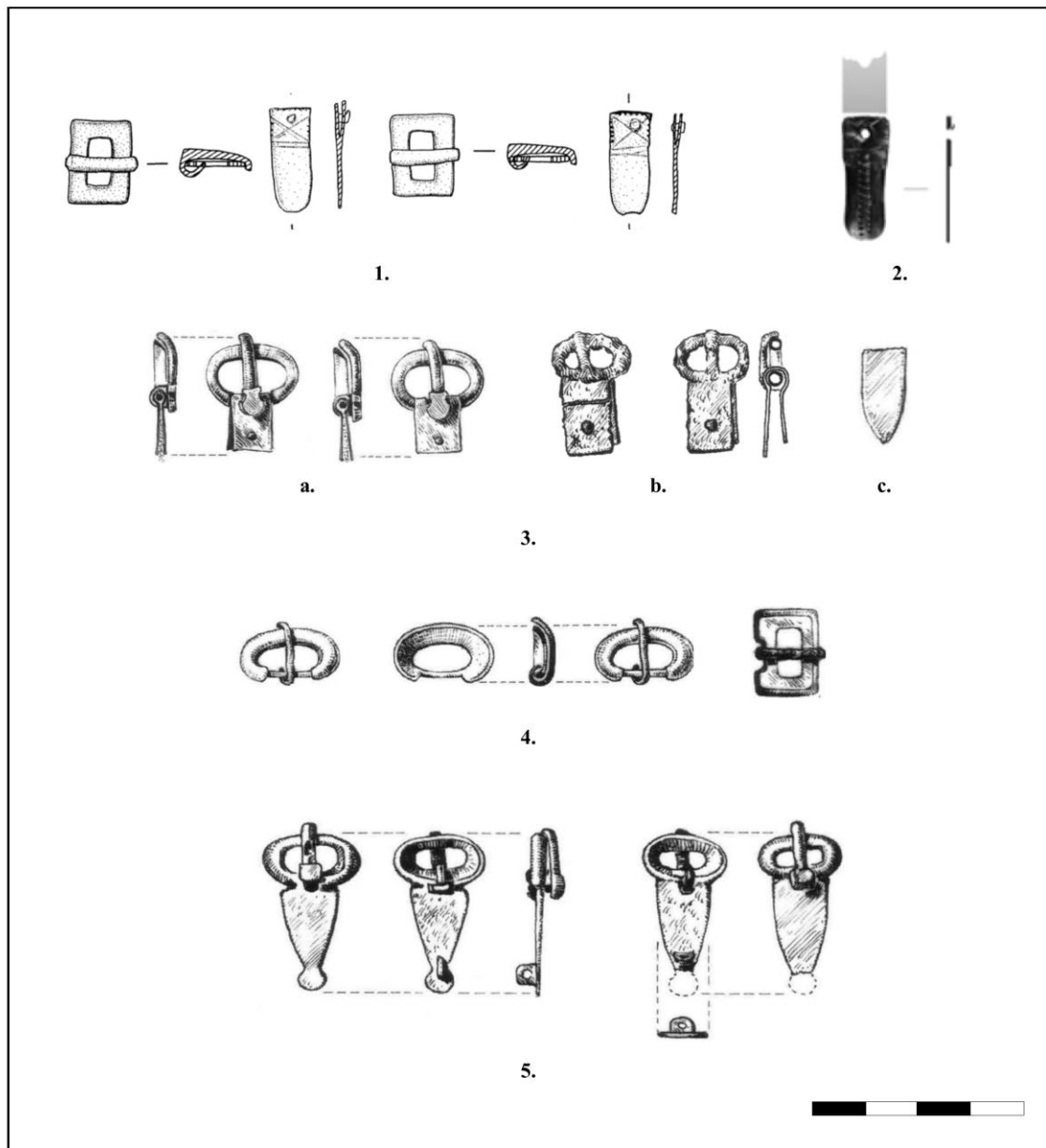
Domború bronzlemezek és viseleti helyzetük a Kárpát-medencében.

Leletek: 1. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 37, Abb. 4: 215). 2. Magyarcsanád-Bökény 12. sír (GEPIDISCHE GRÄBERFELDER II, 252, Taf. 22. 12:1).

3. Szolnok-Zagyva-part, Alcsi VII/21. sír (GEPIDISCHE GRÄBERFELDER II, 270, Taf. 40. 21:4). *Viseleti helyzetük a temetkezésekben:*

4. Mödling 2. sír (STADLER 1979, 37, Abb. 3:2). 5. Szolnok-Zagyva-part, Alcsi VII/21. sír (GEPIDISCHE GRÄBERFELDER II, 24, Abb. 5:21).

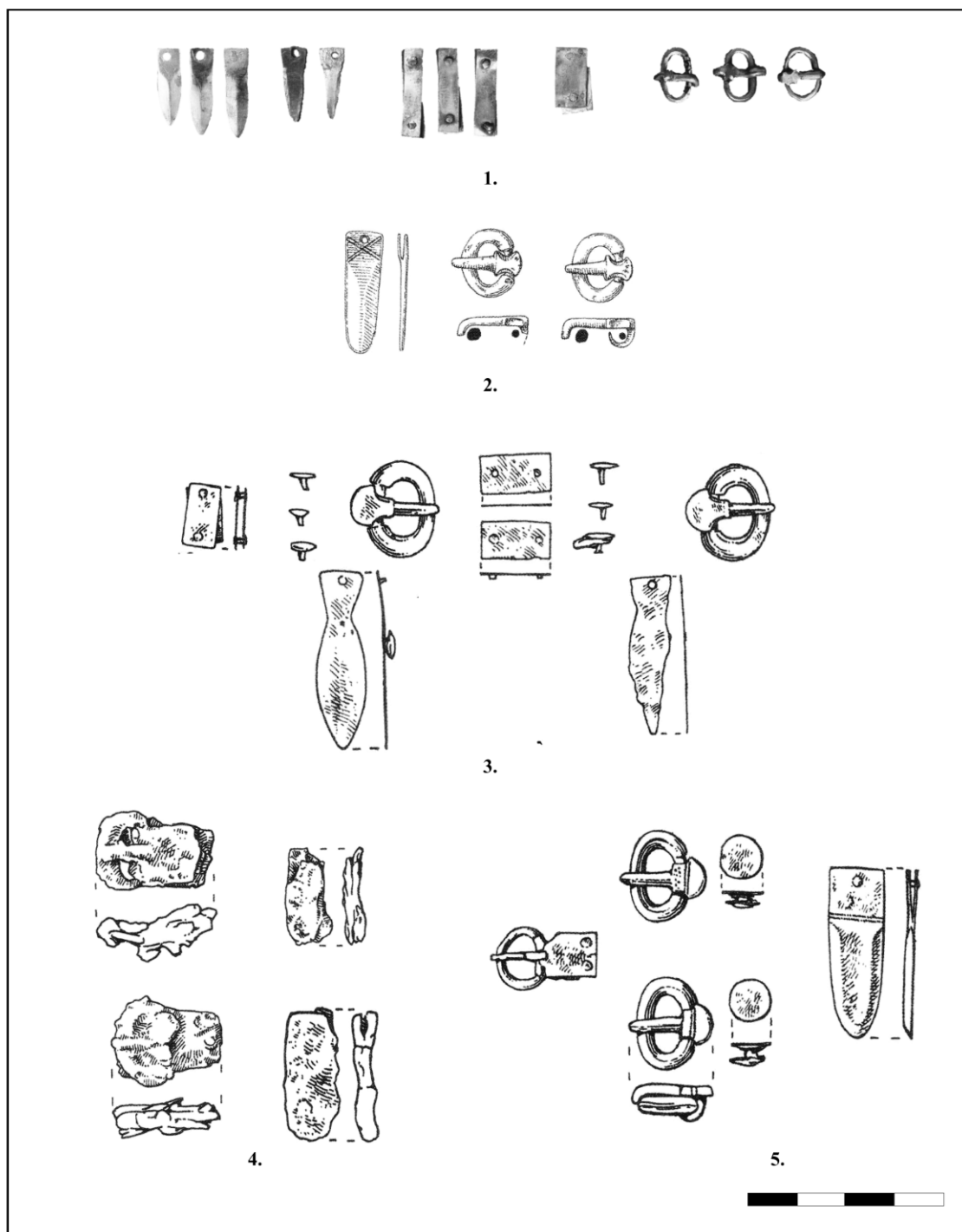

Lábbeliviseletre utaló leletek Pannoniából. Lábbeliviselet 1. típusa (csatok, szíjvégek):

1. Brunn am Gebirge 13. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 9. 6, 8, 37, 39). 2. Ménfőcsanak–Bevásárlóközpont 251. sír (VADAY 2015, 179, Fig. 6. 7). 3. Tamási–Csikólegelő 52. sír, a. bronzcsatok, b. vascsatok, c. bronzszíjvég (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52: 12–16).

Lábbeliviselet 2. típusa (csatok): 4. Tamási–Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 63. 18: 11–12, 15).

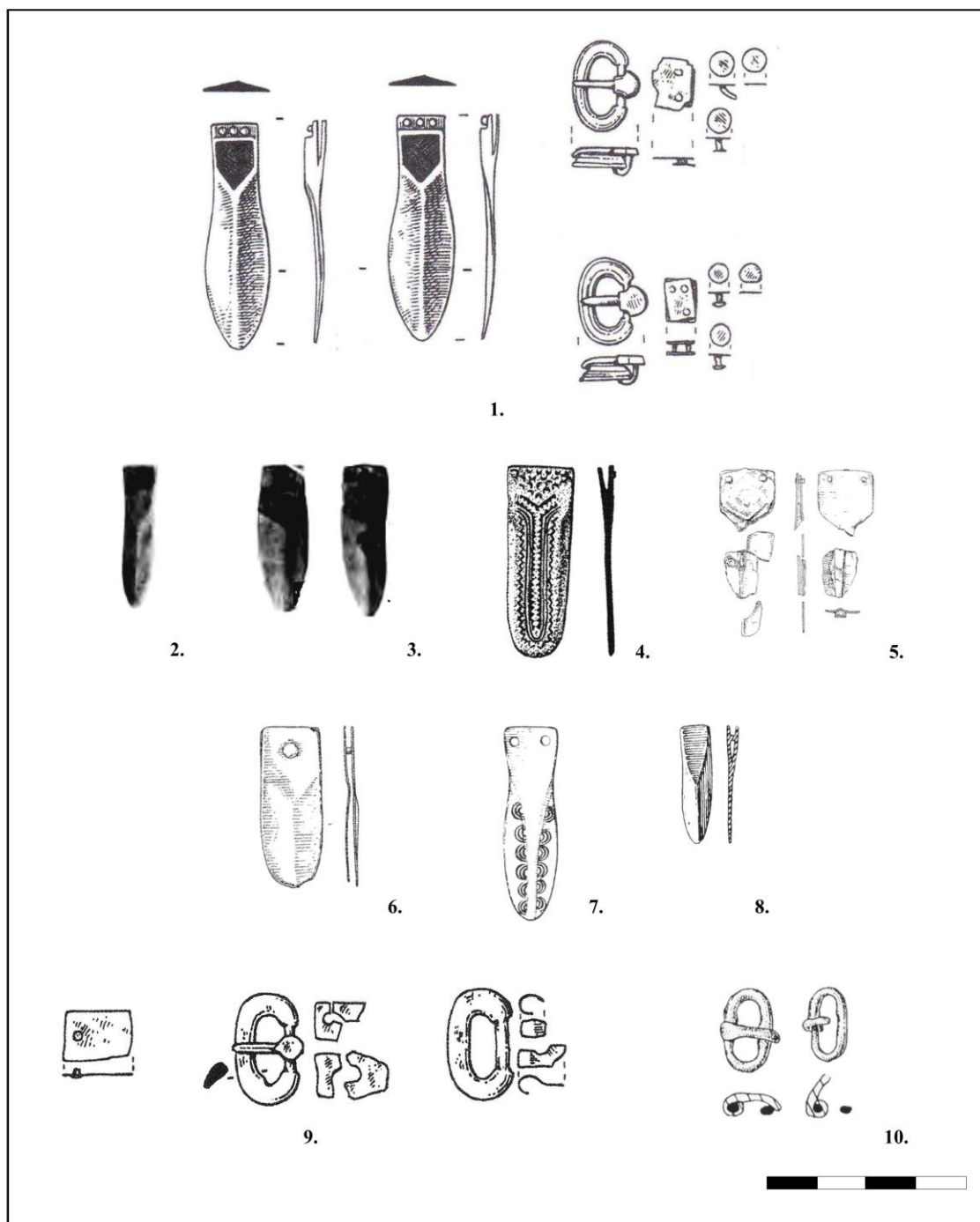
Lábbeliviselet 3. típusa (csatok): 5. Tamási–Csikólegelő 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 6: 7, 8).

Lábbeliviseletre utaló leletek a Közép–Duna-vidékről.

Lábbeliviselet 1. típusa (csatok, szíjvégek): 1. Hauskirchen 8. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 269, Kat. 71/14–17 alapján). 2. Holubice 46. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 15. 46: 8–10). 3. Lužice 94. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 72. 94: 20–27). 4. Lužice 106. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 79. 106: 8–11). 5. Lužice 116. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 82. 116: 9–11, 15).

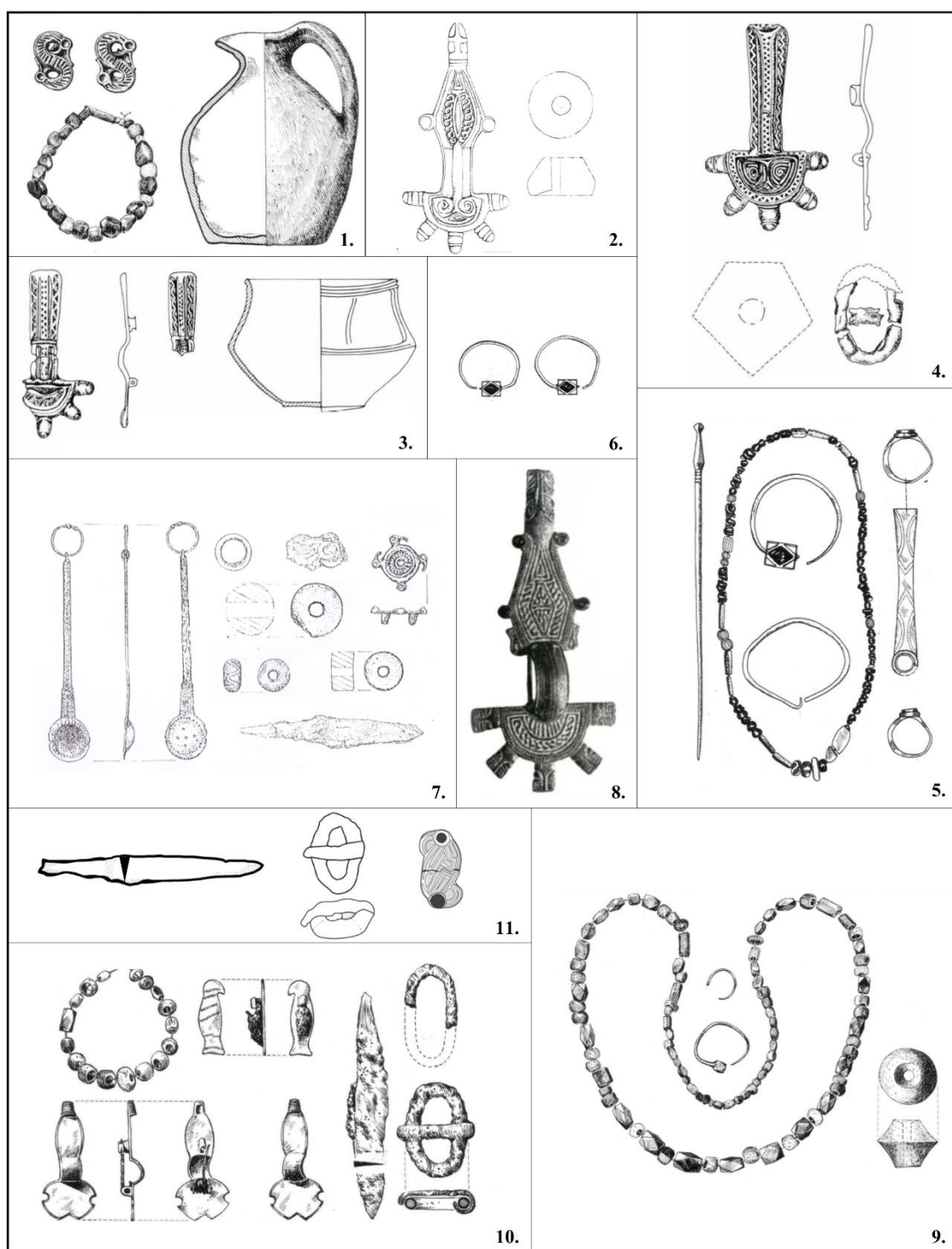
Lábbeliviseletre utaló leletek a Közép–Duna-vidékről.

Lábbeliviselet 1. típusa (csatok, szíjvégek): 1. Lužice 119. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 85. 119: 17–21). 2. Čelákovice–Záluží 58. sír (mértet nélkül) (SVOBODA 1965, Tab. CIX. 7). 3. Klučov–Český Brod 22. sír (SVOBODA 1965, Tab. LVIII. 2, 4). 4.

Borotice 13/XVII. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 4. 13/XVII: 2). 5. Holubice 86. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 22. 86: 2). 6. Holubice 90. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 20. 90: 1). 7. Šarátice 6/1948. sír (TEJRAL 1976, 68, Abb. 18. 11). 8. Velké Pavlovice 9. sír (TEJRAL 1976, 83, Abb. 26. 1).

Lábbeliviselet 2. típusa (csatok, veretek): 9. Lužice 106. sír (LANGOBARDISCHE GRÄBERFELDER IN MÄHREN 2011, Taf. 79. 106: 8–10).

Lábbeliviselet egyedi típusa: 10. Pottenbrunn V. 92. sír (NEUGEBAUER 2002, 291, Abb. 88).

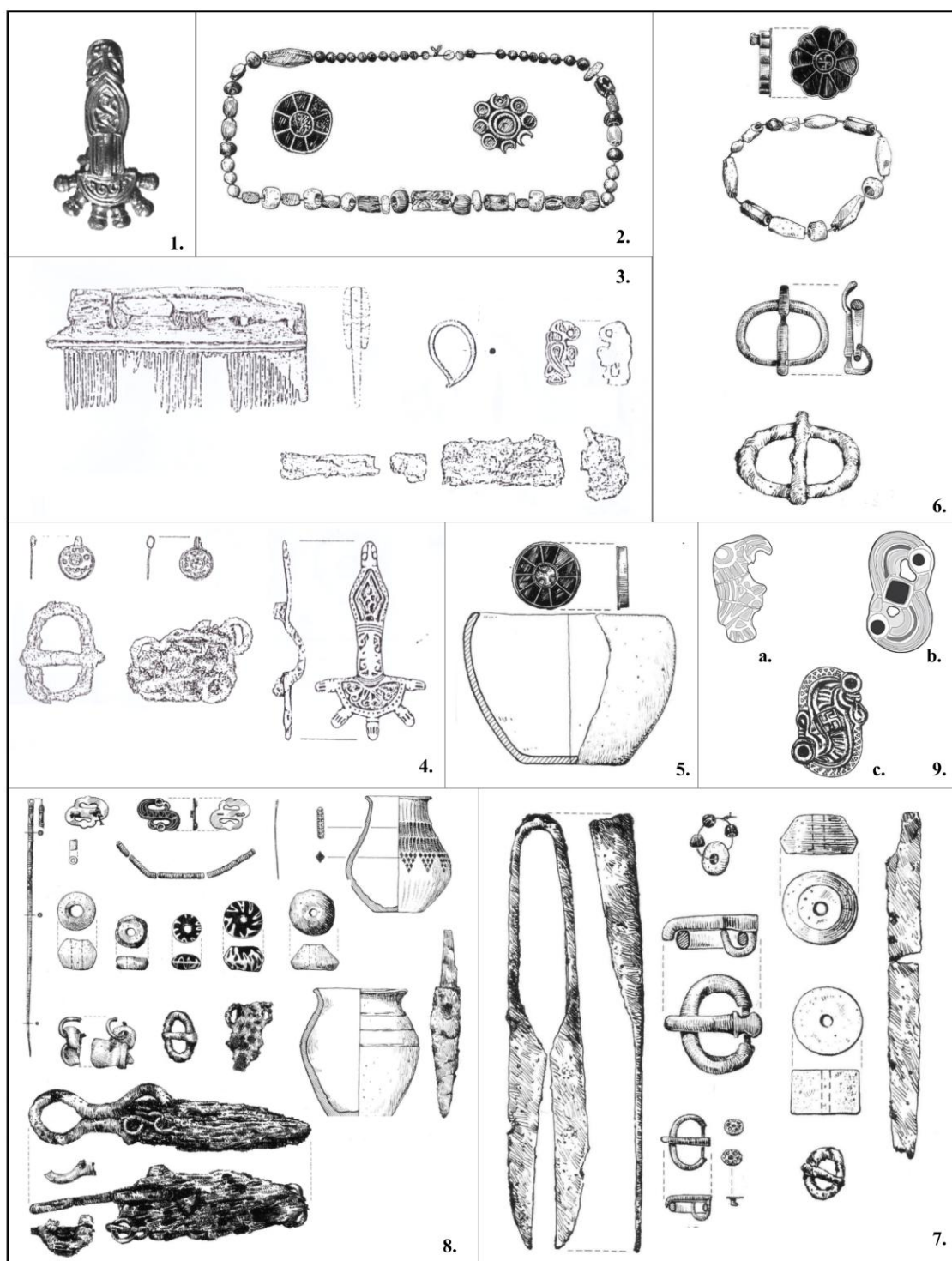

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

- I. fázis (480/90–520/30):* 1. Bezenye–Papréti 69. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 1. 69). 2. Pozsony–Oroszvár 26. sír (SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2007, 304, Abb. 5). 3. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. „A” sír (TOMKA 1980, 8, Abb. 4). 4. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 4. sír (TOMKA 1980, 8, Abb. 4). 5. Hegykő–Mező u. 3. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 5. 3). 6. Hegykő–Mező u. 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 23). 7. Schwechat 34. sír (ADLER 1979, Taf. 9. 34). 8. Steinbrunn 10. sír (MITSCHA-MÄRHEIM 1966, 112, Abb. 2. 4). 9. Szentendre–Pannoniatelep 69. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 53. 69). 10. Tamási–Csikólegelő 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 29). 11. Vörs–Tótok dombja 20. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.8.2., 87.8.4., 2004.1.1. alapján).

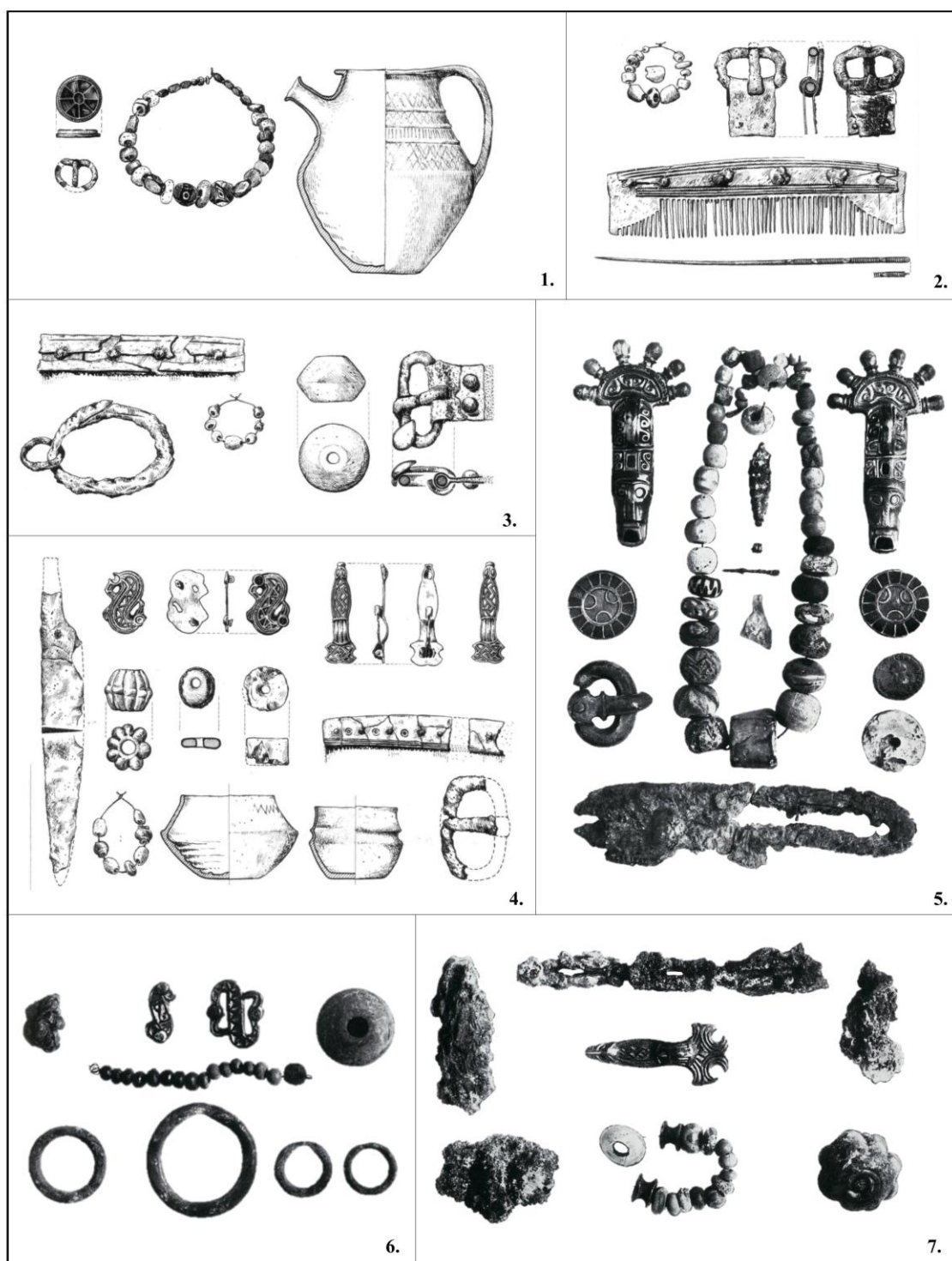

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

2. fázis ((510)520/30–540/50): 1. Pozsony–Oroszvár 13. sír (méret nélkül) (SCHMIDTOVÁ – RUTTKAY 2008, 391, Abb. 11). 2. Rácalmás–Újtelep 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 6). 3. Schwechat 25. sír (ADLER 1979, 21, Taf. 3). 4. Schwechat 31. sír (ADLER 1979, Taf. 7). 5. Szentendre–Pannoniatelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 37. 2). 6. Szentendre–Pannoniatelep 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 38. 10). 7. Szentendre–Pannoniatelep 28. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 40. 28). 8. Szentendre–Pannoniatelep 43. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 45. 43). 9. a–b. Vörs–Tótok dombja 17. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.6.5–6. alapján); c. Vörs–Kérérdő, szórvány (VON DER LOHE 1994, 24, Abb 4).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

2. fázis ((510)520/30–540/50): 1. Szentendre–Pannoniatelep 48. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 47. 48). 2. Tamási–Csikólegelő 13. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 62. 13). 3. Tamási–Csikólegelő 22. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 22). 4. Tamási–Csikólegelő 23. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 65. 23). 5. Várpalota–Únió homokbánya 5. sír (BÓNA 1956, Taf. XXVIII). 6. Várpalota–Únió homokbánya 13. sír (BÓNA 1956, Taf. XXXIV: 8–14). 7. Várpalota–Únió homokbánya 34. sír (BÓNA 1956, Taf. XXIX: 5–13).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

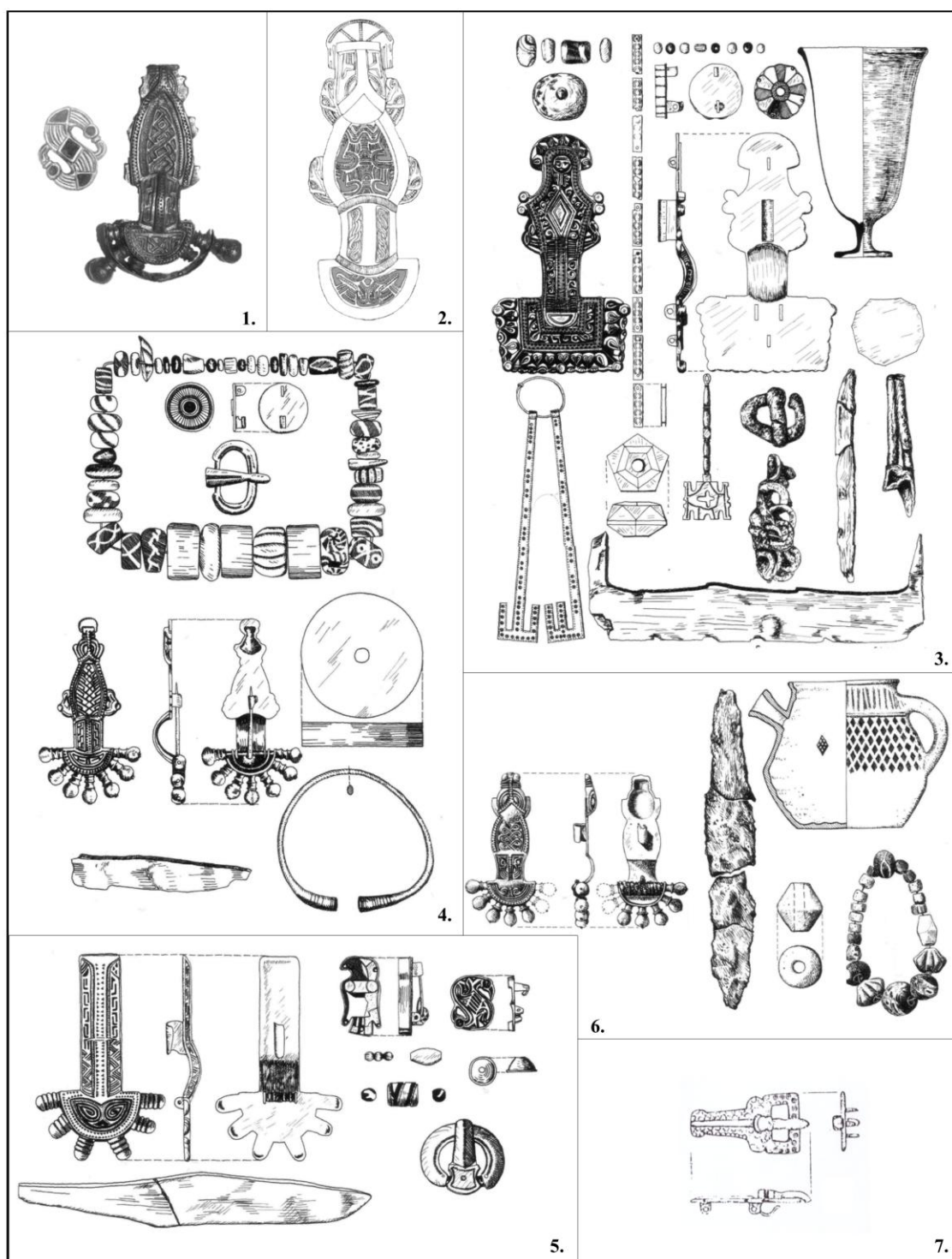
3. fázis I. (540/50–560/80): 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 9. sír (TOMKA 1980, 12, Abb. 8). 2. a. Gyirmót–Homokdomb 24. sír (TOMKA 2005). b. Gyirmót–Homokdomb 27. sír (TOMKA 2005). c. Schwechat 2. sír (SERACSIN 1936, 528, Abb. 8). d. Schwechat 13. sír (TEJRAL 2011, 60, Abb. 25. 4, 8). 3. Szentendre–Pannoniatelep 33. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 42. 33). 4. Szentendre–Pannoniatelep 85. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 57. 85). 5. Tamási–Csikólegelő 7. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 7). 6. Várpalota–Unió homokbánya 4/b. sír (WERNER 1962, Taf. 7. 3–5). 7. Várpalota–Unió homokbánya 29. sír (WERNER 1962, Taf. 9. 11–13).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

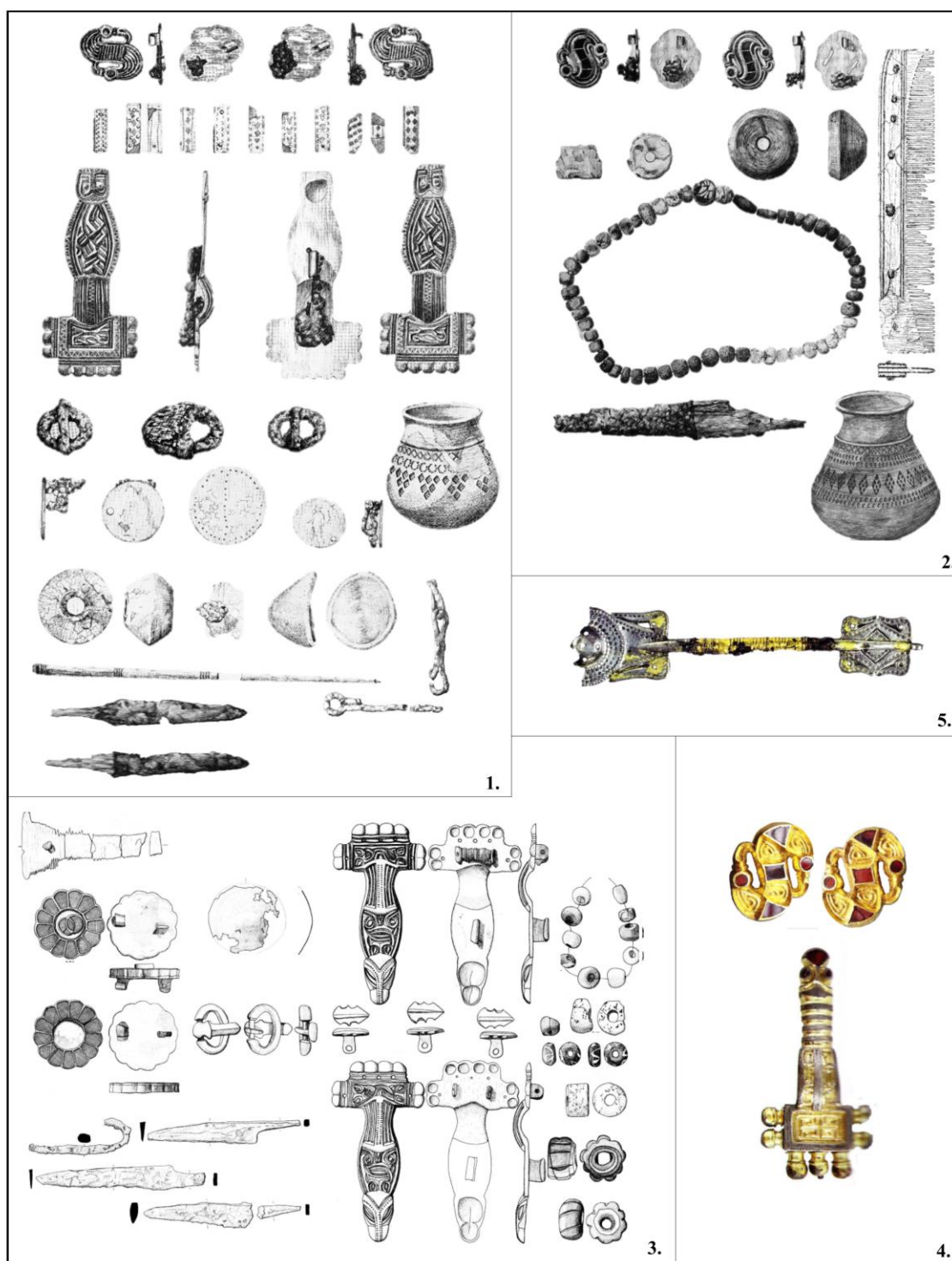
3. fázis I. (540/50–560/80): 1. Tamási–Csikólegelő 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 63. 18). 2. Tamási–Csikólegelő 30. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 71. 30). 3. Tamási–Csikólegelő 50. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 78. 50).
3. fázis II. (540/50–560/80): 4. Bezenye–Papré 8. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.291.1–5). 5. Bezenye–Papré 73. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 1. 73).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

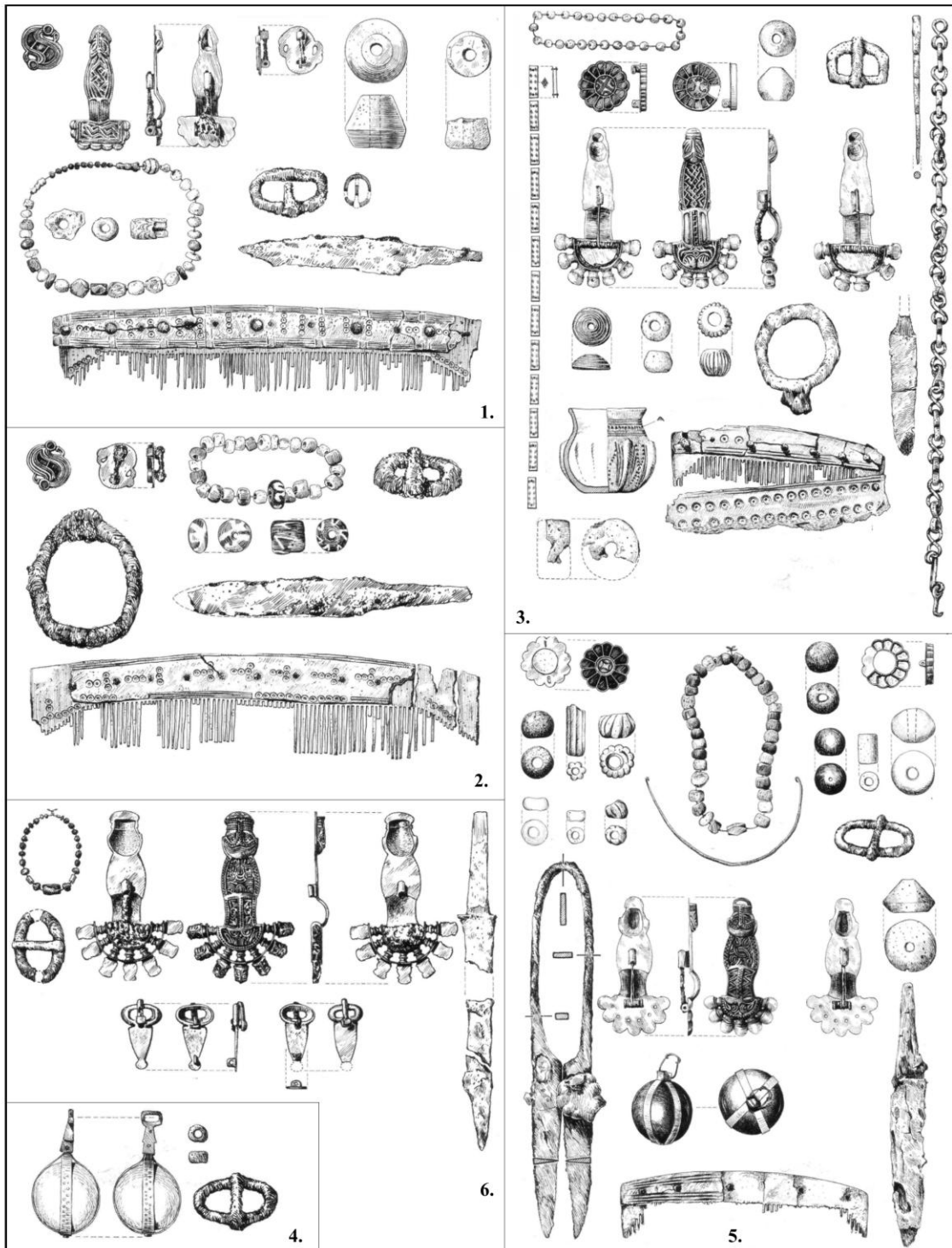
3. fázis II. (540/50–560/80): 1. Bezenye–Paprét 20. sír (HM, Mosonmagyaróvár, Ltsz. 58.296.3. alapján, 58.296.1.). 2. Gyöng-Vásártér u. 1. sír (NAGY 2007, 200, Abb. 66. 1a). 3. Hegykő–Mező u. 18. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 8. 18). 4. Hegykő–Mező u. 21. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 7. 21). 5. Hegykő–Mező u. 65. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 15. 65). 6. Kápolnásnyék–Kastélykert 1. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 30. 1). 7. Schwechat 37. sír (ADLER 1979, Taf. 11. 38: 7).

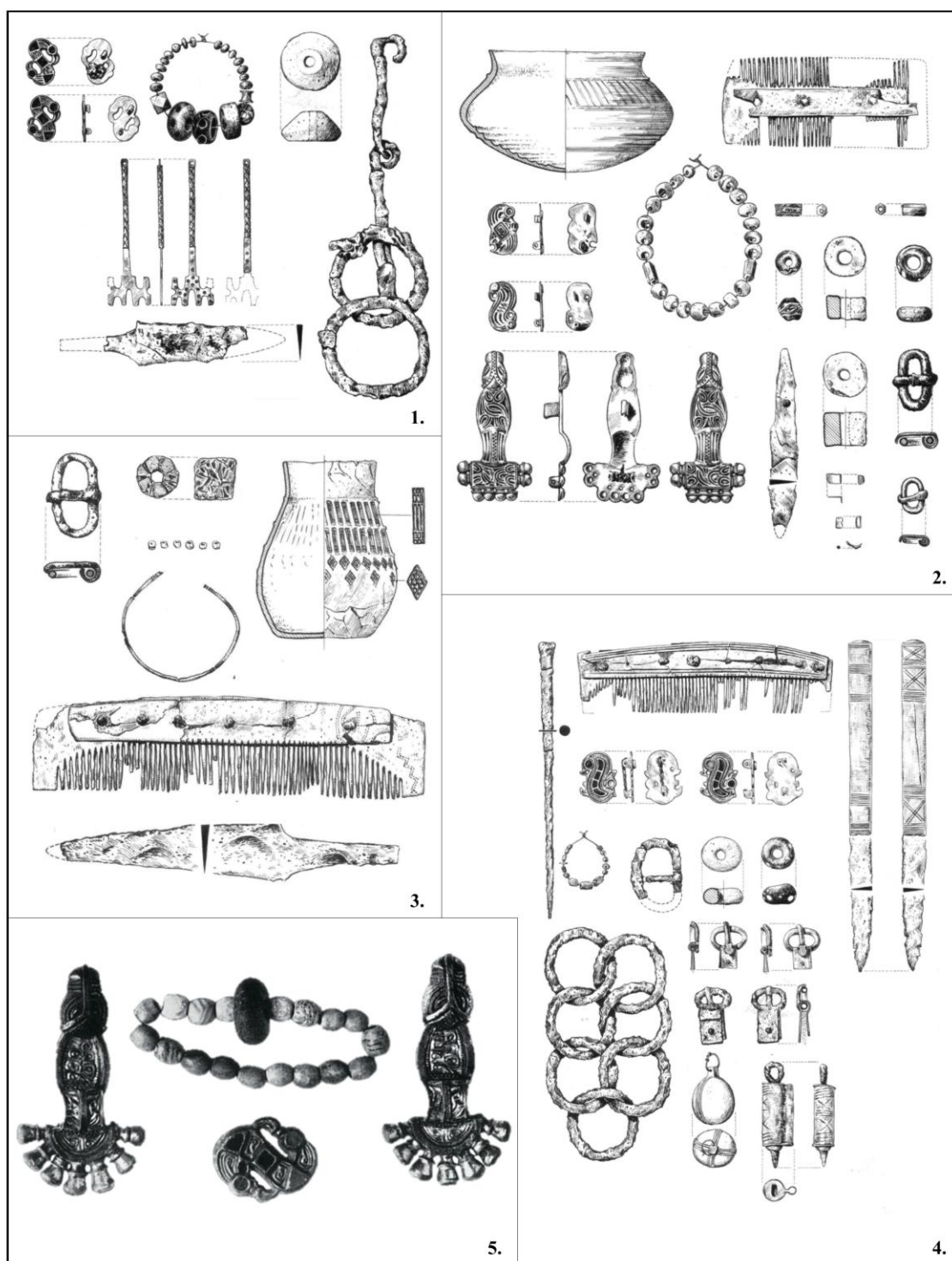
A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

3. fázis II. (540/50–560/80): 1. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 2. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, Abb. 5–8, 10 alapján). 2. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 5. sír (KISS – NEMESKÉRI 1964, Abb. 10–11). 3. Mödling 2. sír ((STADLER 1979, 39–41, Abb. 4–6 alapján). 4. Szőlád–Kertek mögött 21. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 322, Kat. 125 alapján). 5. Vörs–Tótok dombja 23. sír (DIE LANGOBARDEN 2008, 310, Kat. 114).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

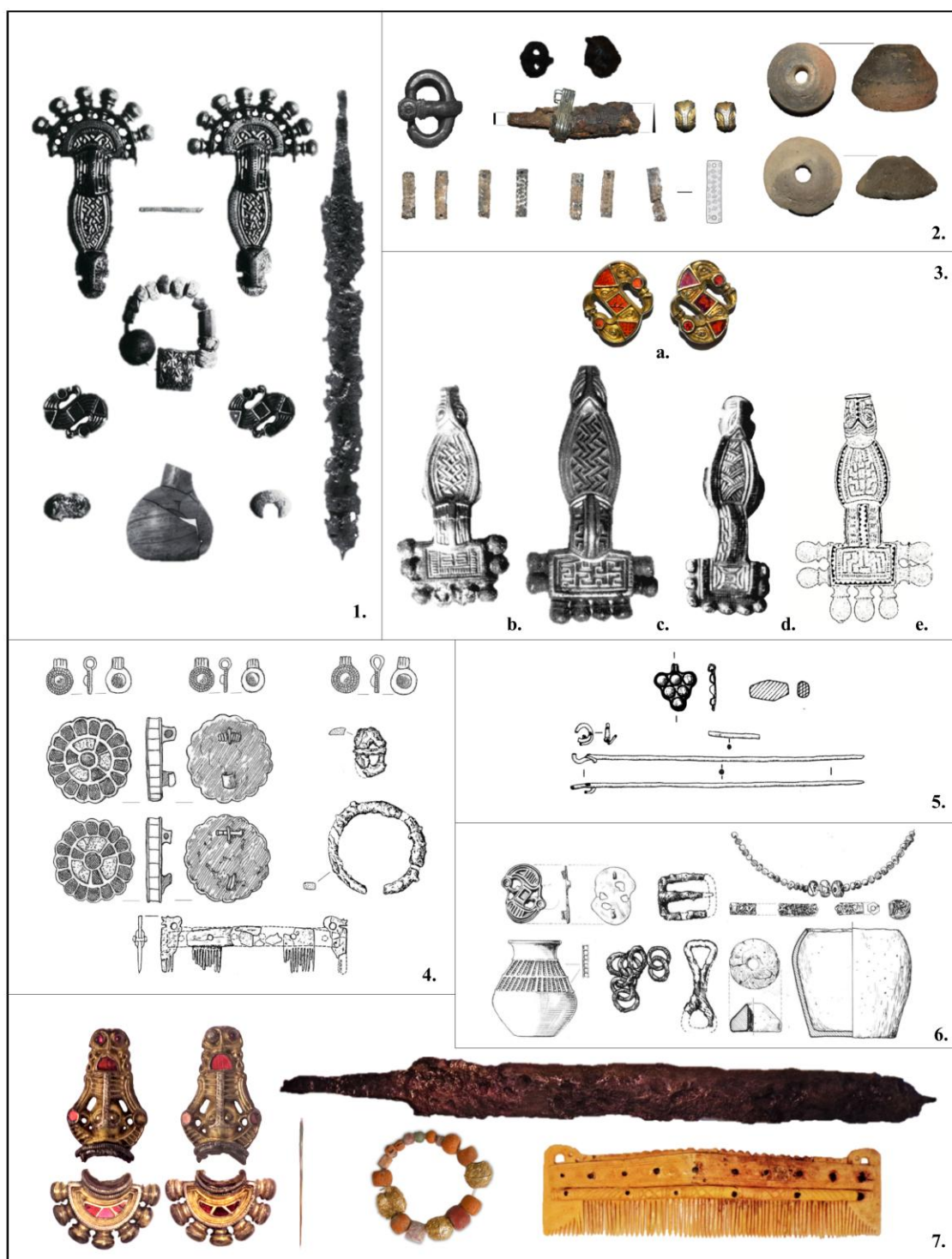
3. fázis II. (540/50–560/80): 1. Rácalmás–Újtelep 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 32. 2). 2. Rácalmás–Újtelep 20. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 36. 20). 3. Szentendre–Pannoniatelep 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 47. 29). 4. Szentendre–Pannoniatelep 40. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 44. 40). 5. Szentendre–Pannoniatelep 54. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 49. 54). 6. Tamási–Csikólegelő 6. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 60. 6).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

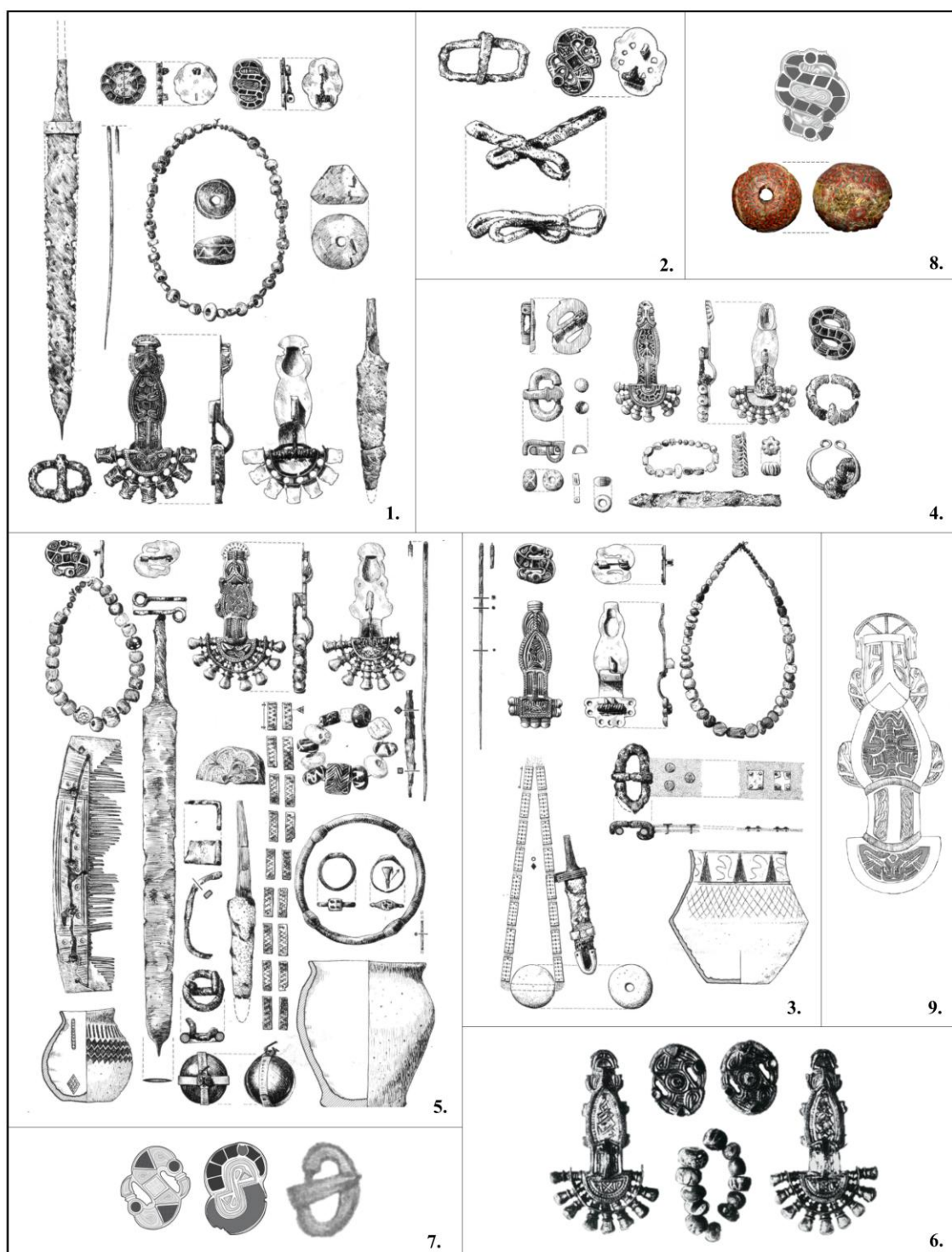
3. fázis II. (540/50–560/80): 1. Tamási–Csikólegelő 10. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 61. 10). 2. Tamási–Csikólegelő 26. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 67. 26). 3. Tamási–Csikólegelő 45. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 78. 45). 4. Tamási–Csikólegelő 52. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 79. 52). 5. Várpalota–Únió homokbánya 19. sír (WERNER 1962, Taf. 3. 1–4).

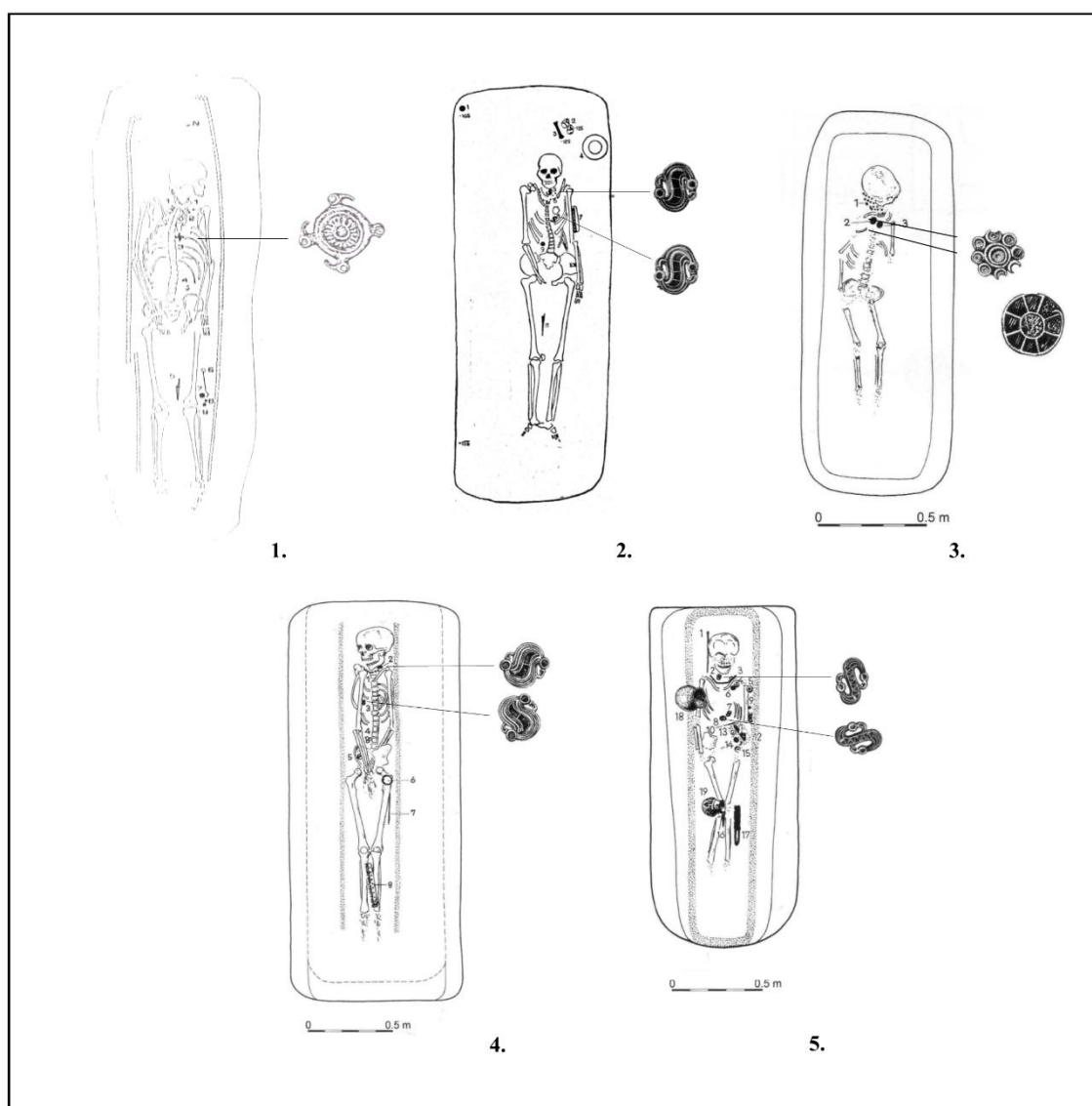
A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

3. *fázis II. (540/50–560/80)*: 1. Várpalota–Unió homokbánya 1. sír (WERNER 1962, Taf. 1). 2. Vörs–Tótok dombja 26. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.13.1–11. alapján). 3. a. Vörs–Tótok dombja 33. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.18.2.). b. Albertfalva, szórvány (BÓNA 1956, Taf. LV. 2). c. Cserkút, szórvány (BÓNA 1956, Taf. LV. 1). d. Kaposvár, Mérey-gyűjtemény (BÓNA 1956, Taf. LVI: 5). e. Bécs–Mariahilfer Gürtel 1897. évi női sír (TOBIAS et al. 2010, 287, Abb. 5). 4. *fázis (560/80–600)*: 4. Budapest–Vályog u. 8. 30. sír (NAGY 2012, 159, 13. kép). 5. Brunn am Gebirge 19. sír (ASPÖCK – STADLER 2003, Taf. 15.). 6. Gyöng–Vásártér u. 5. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 3. 5). 7. Jutas 196. sír (LDM, Veszprém, Ltsz. 55.359. 301., 531.).

A pannoniai leletanyag kronológiai besorolása.

4. fázis (560/80–600): 1. Kajdacs–Homokbánya 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 20.2). 2. Kajdacs–Homokbánya 29. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 25. 29). 3. Kápolnásnyék–Kastélykert 2. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 31. 2). 4. Rácalmás–Újtelep 16. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 34. 16). 5. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír (BÓNA – B. HORVÁTH 2009, Taf. 50. 56). 6. Várpalota–Unió homokbánya 17. sír (WERNER 1962, Taf. 9. 1–4). 7. Vörs–Tótok dombja 21. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.9.1–2. alapján, Sági 1963, 51, 32. kép 2). 8. Vörs–Tótok dombja 32. sír (BM, Keszthely, Ltsz. 87.17.2. alapján, BM, Keszthely, Ltsz. 87.17.4.). 9. MNM, Ráth- vagy Delhaes-gyűjtemény (NAGY 2007, 201, 67. t. 2).

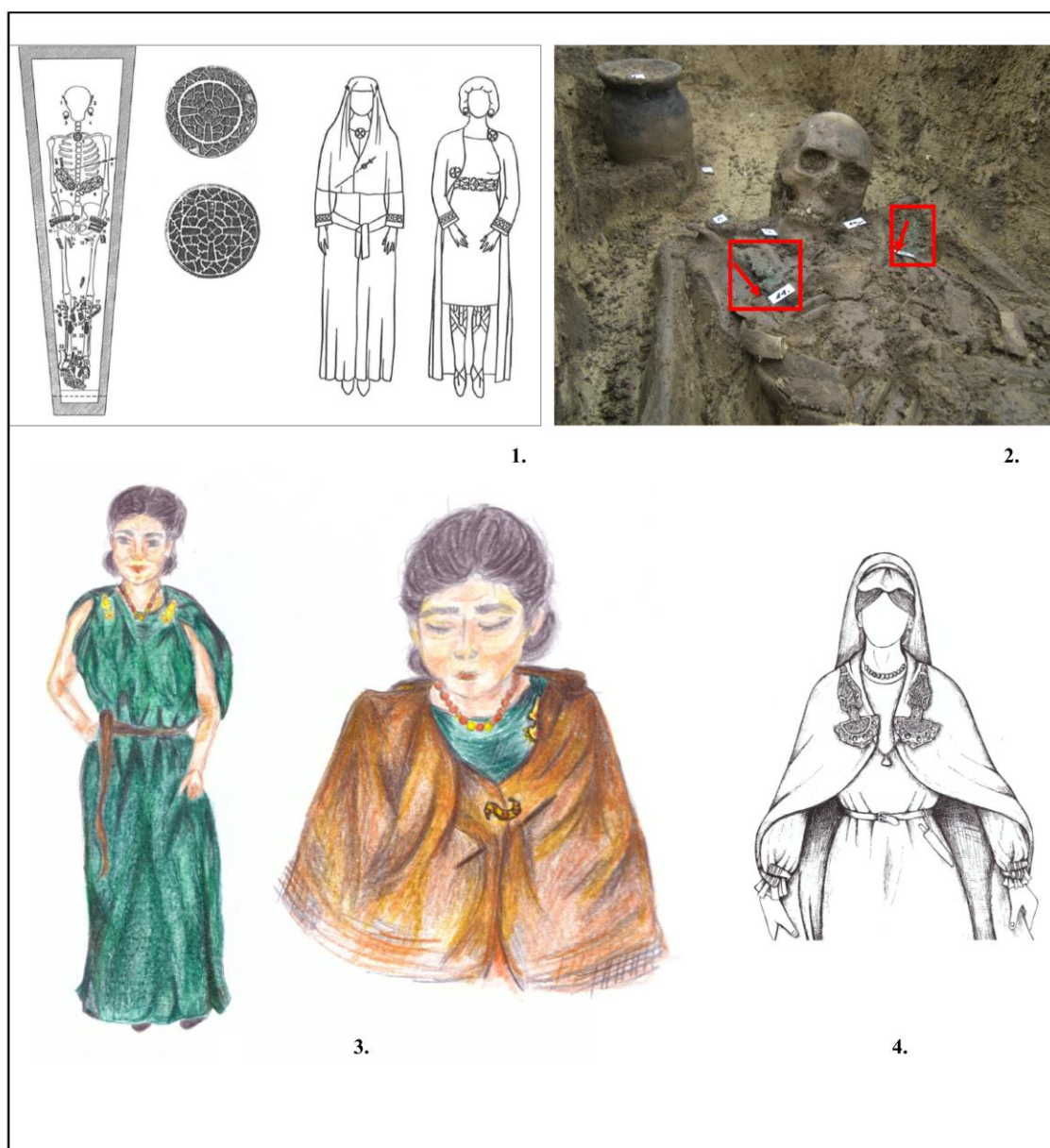

Fibulaviseleti módok Pannoniában [hivatkozásokat ld. KATALÓGUS].

A felsőtesten (egy vagy két) kisfibulával záródó ruházat (1. mód): 1. Schwechat 34. sír [20.9].

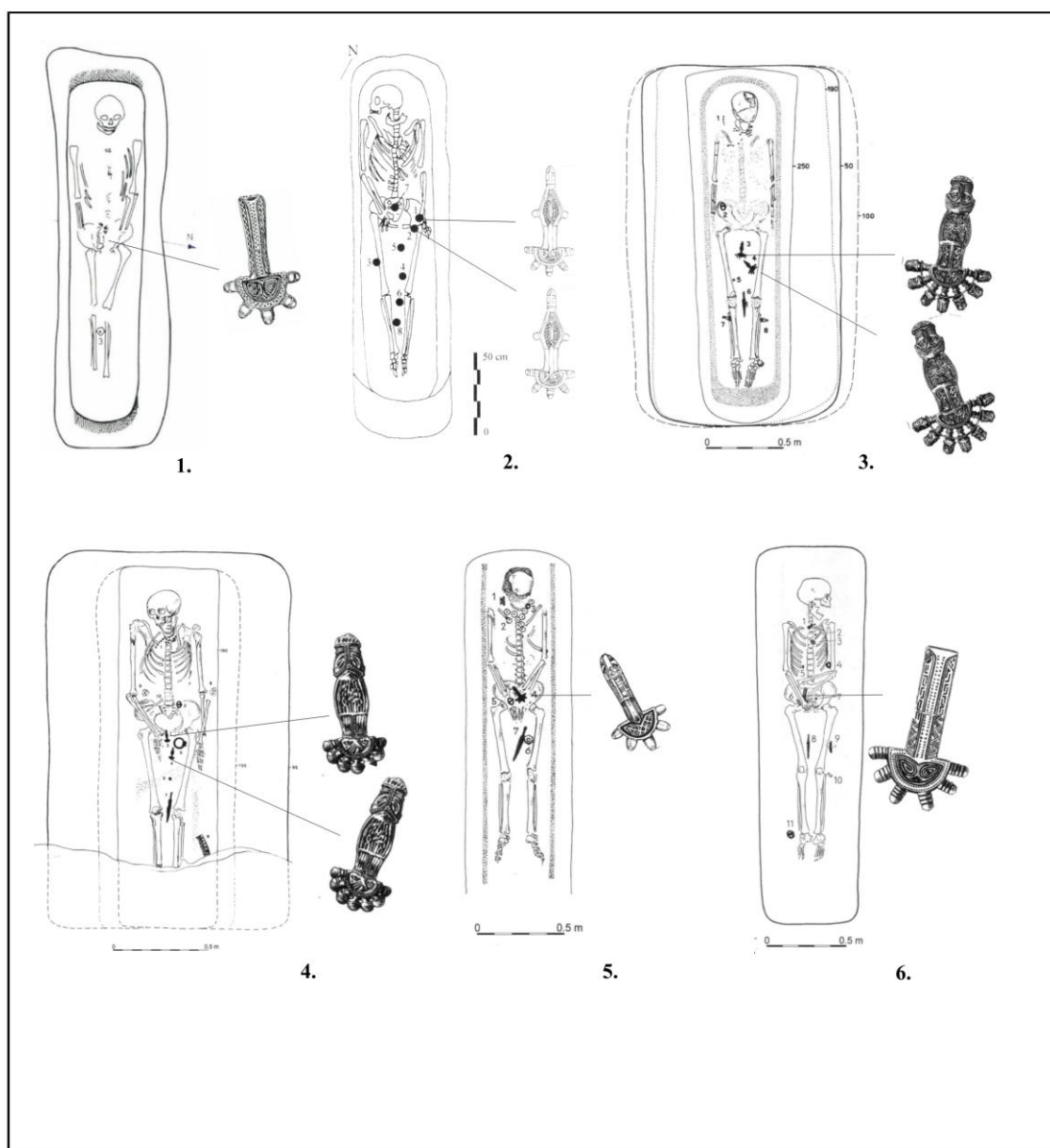
A felsőtesten (egy vagy két) kisfibulával záródó ruházat (4. mód): 2. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 5. sír [16.4]. 3. Rácalmás–Újtelep 6. sír [19.3]. 4. Rácalmás–Újtelep 20. sír [19.6]. 5. Szentendre–Pannoniatelep 43. sír [22.12].

Fibulaviseleti módok Pannoniában.

Két vállon kengyelfibulával, középen kisfibulával záródó ruházat (3. mód): 1. Saint-Denis, Párizs: Arnegunde királyné viseletének rekonstrukciója (MARTIN 1994, 558, Abb. 143). 2. Hódmezővásárhely 437., Kutasi-dűlő V. 11. sír (fotó: Pópity Dániel, MFMÉ, Szeged). 3. Jutas 196. sír öltözetének lehetséges rekonstrukciója. 4. Luchistoe 36/7. sír (AIBABIN 2011, 9, Fig. 2:7).

Fibulaviseleti módok Pannoniában [hivatkozásokat ld. KATALÓGUS].

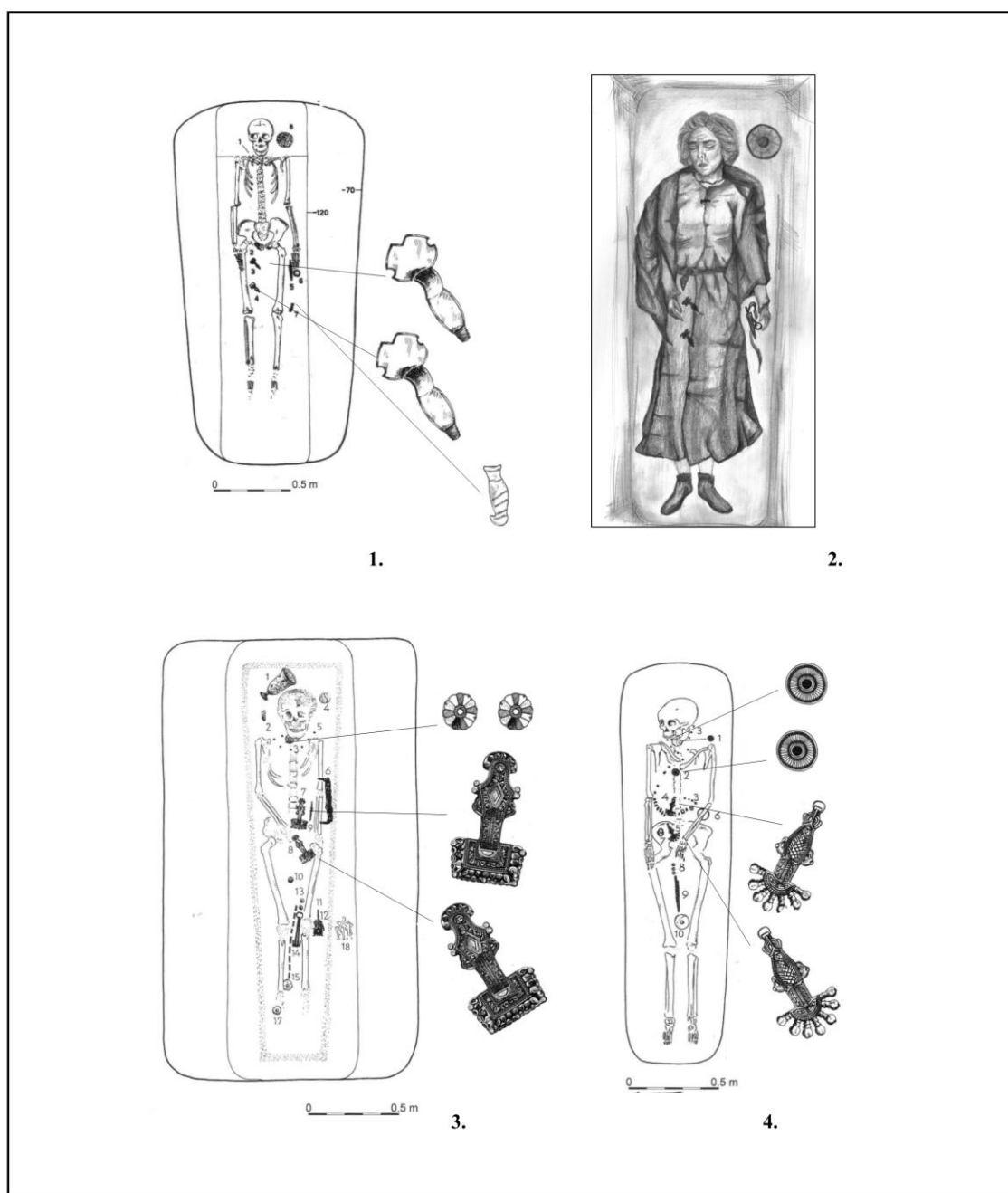
A test alsó részén (egy vagy két) kengyelfibulával záródó ruházatok (8. mód): 1. Fertőszentmiklós–Szeret-dűlői h.b. 4. sír [6.2].

A test alsó részén (egy vagy két) kengyelfibulával záródó ruházatok (9. mód): 2. Pozsony–Oroszvár 26. sír [3.1]. 3. Tamási–Csikólegelő 6. sír [24.3]. 4. Tamási–Csikólegelő 7. sír [24.4].

Kisfibulával és kengyelfibulával záródó ruházatok (2. mód): 5. Hegykő–Mező u. 4. sír [9.2].

Kisfibulával és kengyelfibulával záródó ruházatok (3. mód): 6. Hegykő–Mező u. 65. sír [9.15].

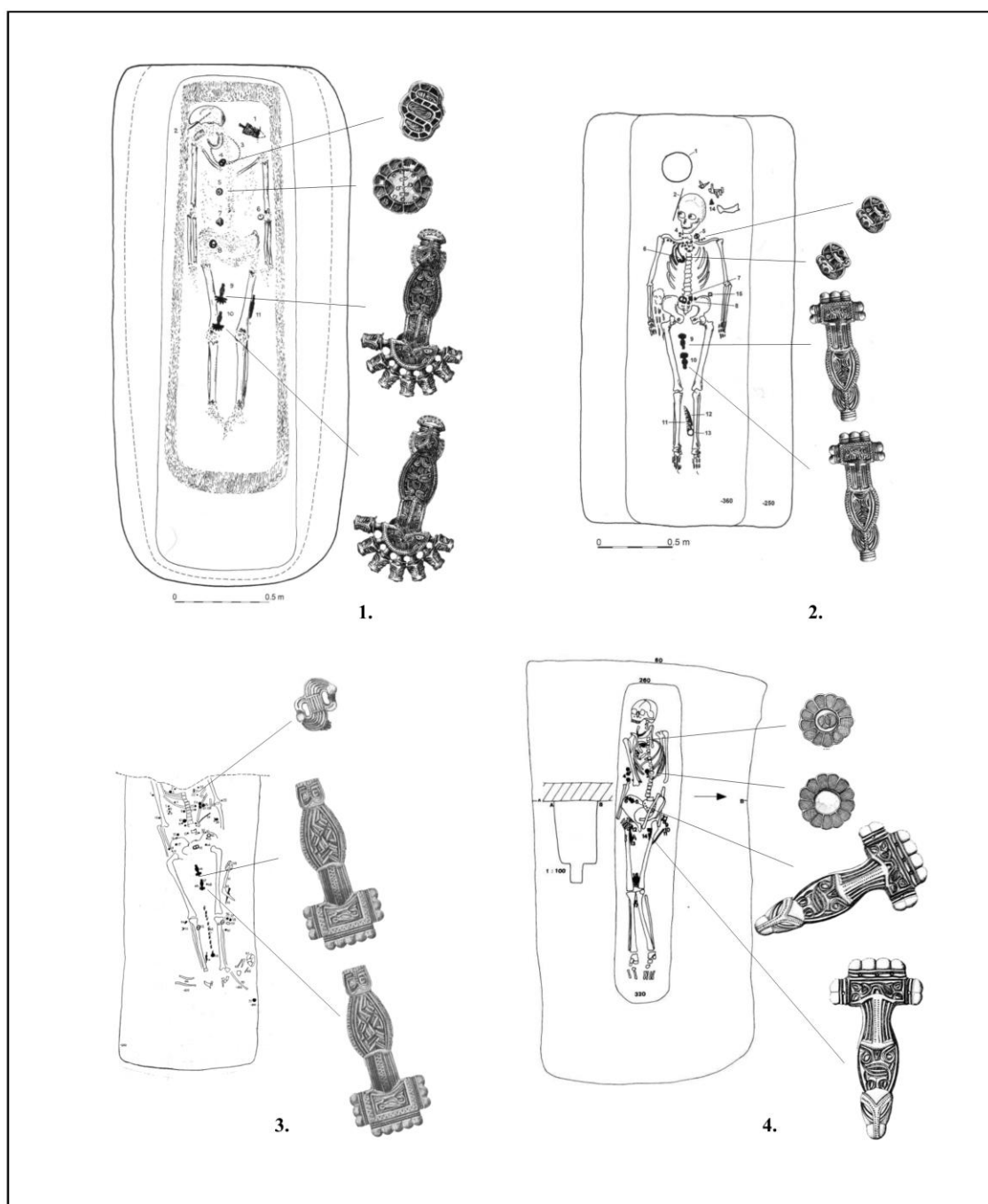

Fibulaviseleti módok Pannoniában [hivatkozásokat ld. KATALÓGUS].

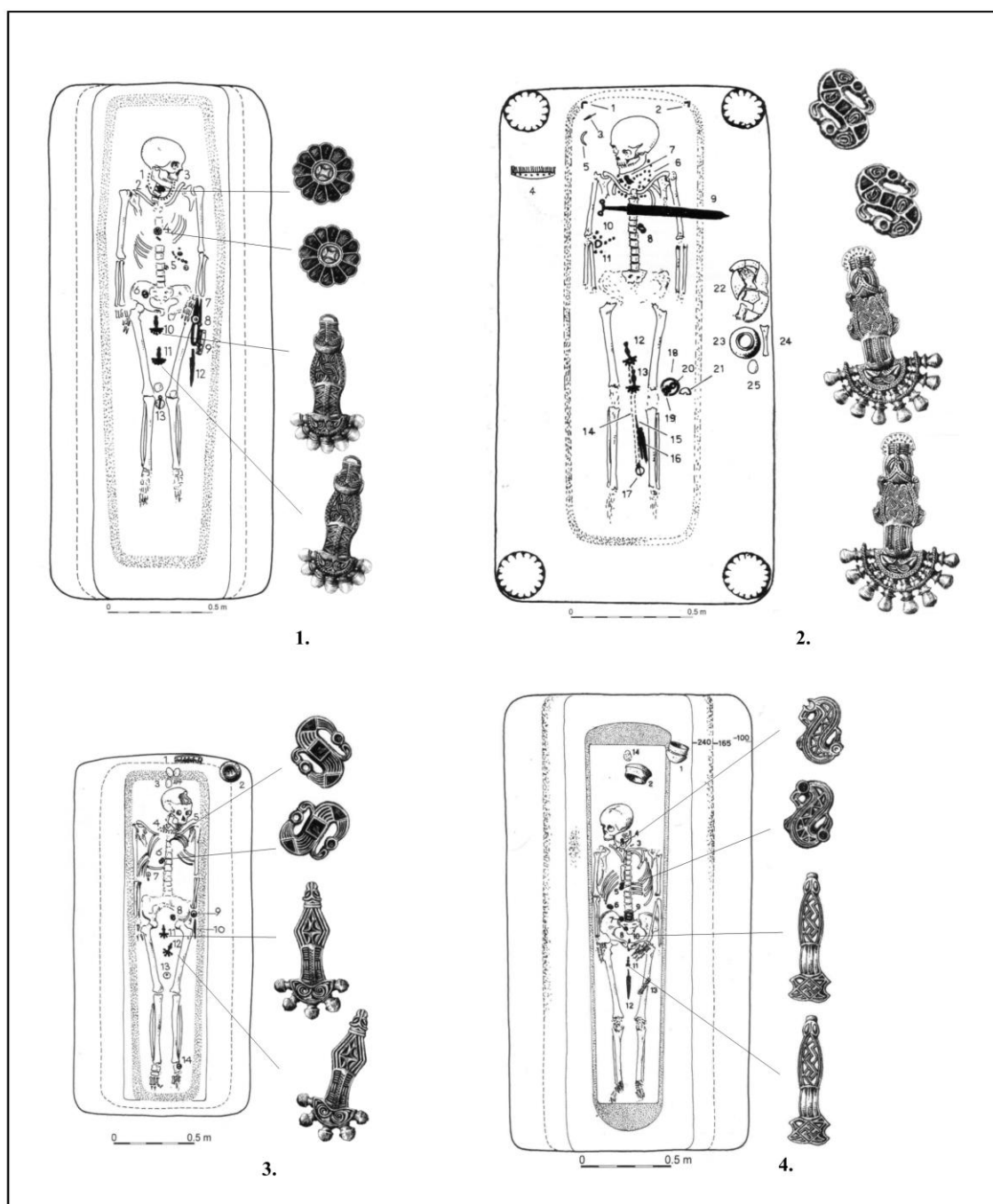
Kisfibulával és kengyelfibulával záródó ruházatok (5. mód): 1–2. Tamási–Csikólegelő 29. sír [24.13].

Négyfibulás viselet (6. mód): 3. Hegykő–Mező u. 18. sír [9.6]. 4. Hegykő–Mező u. 21. sír [9.8].

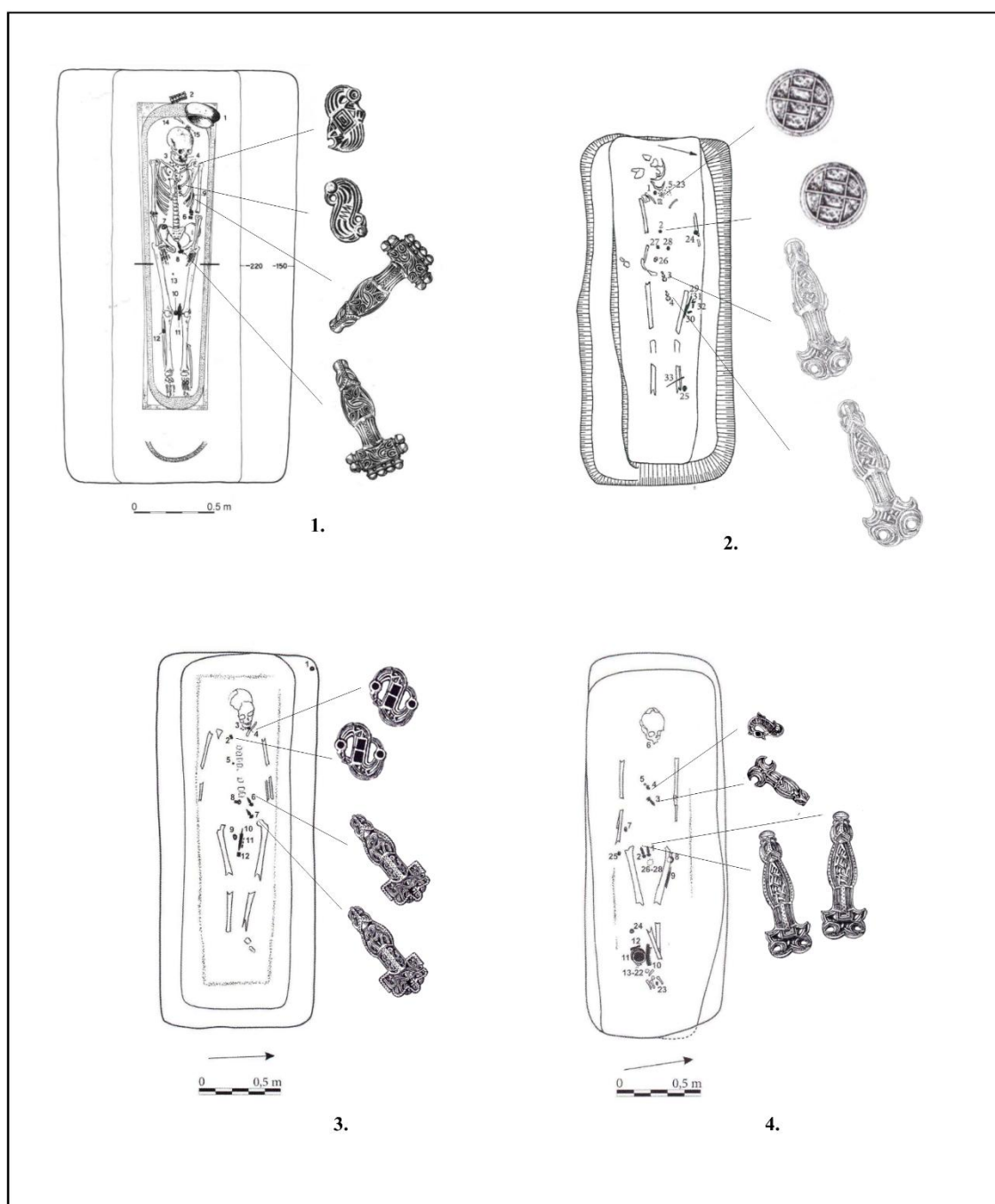
Fibulaviseleti módok Pannoniában [hivatkozásokat ld. KATALÓGUS].

Négyfibulás viselet (6. mód): 1. Kajdacs–Homokbánya 2. sír [11.1]. 2. Kápolnásnýék–Kastélykert 2. sír [13.2]. 3. Mohács–Farostlemezgyár v.t. 2. sír [16.1]. 4. Mödling 2. sír [17.2].

Fibulaviseleti módok Pannoniában [hivatkozásokat ld. KATALÓGUS].

Négyszögletes viselet (6. mód): 1. Szentendre–Pannoniatelep 54. sír [22.14]. 2. Szentendre–Pannoniatelep 56. sír [22.5].
3. Szentendre–Pannoniatelep 85. sír [22.25]. 4. Tamási–Csikólegelő 23. sír [24.11].

Fibulaviseleti módok Pannoniában és a Cseh–Morva-medencében [hivatkozásokat ld. KATALÓGUS].

Négyfibulás viselet (6. mód): 1. Tamási–Csikólegelő 26. sír [24.12].

Cseh–Morva-medence: 2. Holubice 95. sír [65.27]. 3. Lužice 27. sír [66.7]. 4. Lužice 54. sír [66.17].

TÁBLÁZATOK

Lelőhely, sírszám	tábla jelölés	típus	átm. [cm]	anyag	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Hegykő 3.	a.	poliéderez végű, átört, üveg vagy kőbetétes	4,3	bronz	koponya két oldala	mat.	rabolatlan	9.1.
	b.	huzal	4,5	bronz				
Hegykő 17.	x	huzal	2,1	bronz	koponya jobb oldala	ad.	rabolatlan	9.5.
Hegykő 23.	a.	poliéderez végű, átört, üveg vagy kőbetétes	5,1	bronz	koponya két oldala	ad.	rabolatlan	9.9.
	b.	poliéderez végű, átört, üveg vagy kőbetétes	4	bronz				
Steinbrunn 5.	a.	poliéderez végű, átört, üveg vagy kőbetétes	4,2	ezüst	koponya két oldala	x	ismeretlen	21.1.
	b.	poliéderez végű, átört, üveg vagy kőbetétes, törött	4,2	ezüst				
Szentendre 69.	a.	poliéderez végű, öntött, tömör	2,9-2,3	bronz	koponya két oldala	mat.	rabolt	22.20.
	b.	huzal	1,6	bronz				

2. táblázat
fésűk

Lelőhely, sorszám	tipus	hossz.	szél.	borda szél.	db.	leírás	motívum	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Bezenye 53.	kétsoros	5,5	2,7	1,3; 1,9	1	három töredékből áll; a viszonylag ép darabjának fogazata hiányzik, a két külső merevítőborda és a belső két csontlemez végei törtek, 3 bronzszegecessel rögzítve; disztése sűrűn függőleges vonalak a merevítőborda szegélyén, mindkét oldalon	vonat	x	x	ismeretlen	1.12.
Bécs 1898.	egysoros, tokos	13,95	4,31	x	1	fogója domború, 7 vasszegecssel rögzített; disztése a kopás miatt nem figyelhető meg; a tokja az egyik oldalán két vékonyabb, kisebb méretű lemez, a másik oldalán egy nagyobb széles; a tokot egyik oldalán egy kis szegecs fogja össze és a fésű szélső fogazott lemezéhez	x	medence	x	ismeretlen	2.2.
Brunn a. G. 15.	egysoros	1,2	x	x	1	eredetileg egysoros, kisméretű töredék	x	láb vége	ad.	rabolt	4.4.
Gyöng 4.	egysoros	15,5	3,9	2,15	1	fogója domború, háromszög alakú, peremén alul és felül három-három párhuzamos, vízszintes vonal, 9 vasszegecssel rögzítve; fogai és a borda is töredékes	vonat	koponya, bal	x	rabolt	8.3.
Jutas 196.	egysoros	19,6	4,92	2,7 (felső 2. alsó 0,7)	1	rossz megírtású, kettős merevítőborda, felsőt 10 bronzszegecs fogja össze, az alsót 6 db; a felső merevítőbordák domborúak, az alsó és felső peremen két-két vízszintes, párhuzamos vonallal disztettek, a szegecsek között pontkörmotívumok; az alsó téglalap alakú, két szélét párhuzamos rézsűs vonalak disztik, a borda középső két harmadát kettős függőleges vonalak között elhelyezkedő kettős X-minta; az egyik oldalán sűrű, a másik oldalán ritkább fogazást; a belső lemez túlnyúlik a fogón, mindkét oldalán egy-egy stilizált állatfej (16) emelkedik ki, felső részét rézsűs irányban bevagdalták; a két szélső fogazott lemez oldalán rézsűs irányban további 3-3 pontkörminta sor	vonat, pontkör, X, bevagdolás	koponya, jobb	juv.-ad.	rabolatlan	10.1.
Mannersdorf a. L. 12.	egysoros	13,4	3	x	1	domború fogó alsó és felső peremén bordával disztítve; 8 vasszegecs között pontkördiszkek	vonat, pontkör	bal kar	x	ismeretlen	14.2.

2. táblázat
fésűk

Lelőhely, sorszám	típus	hossz.	szél.	borda szél.	db.	leírás	motívum	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Mohács 2.	kétsoros	x	x	x	1	középső lemez töredeke	x	bal comb, külső	juv.	munkagép által bolygatott	16.1.
Mohács 3.	kétsoros	kb 10	x	1,7	1	erősen töredékes, rossz megtartású; 4 szegecs rögzíti, a szegecsek között két-két poncolt pontkörmuntát átlós irányban; a középső borda két széle függőleges vonalakkal rovátkolt	vonal, pontkör	betöltés	sen.	rabolt	16.3.
Mohács 5.	egysoros	14,8	4	2	1	töredékes, egyenes, téglalap alakú fogólemez; 6 vasszegecs fogja össze; merevítőbordák pereme két párhuzamos vízszintes vonallal díszített	vonal	bal felkar, külső	ad.	rabolatlan	16.4.
Mödling 2.	kétsoros	8,4	x	x	1	töredékes, csak a belső fogazott lemezek maradnak meg, a bordák hiányoznak, a szélén 1 vasszegecs	x	bal comb, belső	ad.	rabolatlan	17.1.
Rácalmás 2.	egysoros	23,3	4,8	x	1	12 fogazott lemezt és a fogót 14 vasszegecs fogja össze; a szegecsek vonalában a fogó két hosszanti, párhuzamos vonallal nyolc mezőre osztott, közöttük pontkörök helyezkednek el, az 1. és a 8. mezőben egymás mellett vízszintes irányban két darabot, a 2.-ől a 7.-ik mezőben függőleges irányban három-négy függőleges irányú pontkört alaktítottak ki; a fogó alsó és felső pereme három-három bekarcolt vízszintes, párhuzamos vonallal díszített	vonal, pontkör	koponya, jobb	x	rabolatlan	19.2.
Rácalmás 10.	egysoros	28	x	x	1	erősen töredezett, egyenes, téglalap alakú fogóval; bronz- és vas rögzítőszegecsek; fogó peremén pontkörökkel, felső peremén rezsiszen bevagdalt	pontkör	bal comb, külső	x	rabolatlan	19.4.
Rácalmás 20.	egysoros	25	5,1	x	1	12 fogazott lemezét és fogót 10 szegecs fogja össze; domború hátú merevítőbordáján T-alakú mintában poncolt pontkörökkel díszítve, peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonallal; a két szélső fogazott lemezek széle T-alakban elhelyezett pontkörökkel díszített	vonal, pontkör	terdek alatt, alsó lábszár	x	rabolatlan	19.6.

2. táblázat
fésűk

Lelőhely, sorszám	tipus	hossz.	szél.	borda szél.	db.	leírás	motívum	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Schwechat 2.	egysoros	12	1,6	x	1	töredékes, 5 bronzszegecs, kettős merevítőbordával; a felső fogólemez egyenes hátú, téglalap alakú, alsó és felső peremét három párhuzamos, vízszintes vonal kereteli, az alsó borda vékony, téglalap alakú, melyet sűrű közönként rézsús vonalakkal díszítettek; fogazott lemezek nélkül	vonat	medence	ad.-mat.	ismeretlen	20.2.
Schwechat 11.	egysoros	x	x	x	1	töredék	x	sírgödör közepé	x	rabolt	20.4.
Schwechat 16.	kétsoros	x	x	x	1	díszítetlen, két kisméretű töredék	nincs	sírgödör E-1 oldala	ad.	rabolt	20.6.
Szentendre 29.	egysoros, tokos	11,8, tok 12,7	2,7	x	1	fogazott lemezeket és a félkörös, ívelt hátú merevítőbordát 7 vasszegecs fogja össze; a borda két szélén két-két vízszintes párhuzamos vonal, középvonalán a szegecsek között egy-egy pontkör; a tokon két vízszintes sorban pontkördíszítés, a fésű felőli peremen két vízszintes párhuzamos vonaldísz	vonat, pontkör	bal felkar, külső	ad.	rabolatlan	22.6.
Szentendre 33.	egysoros	11.7	3,2	x	1	domború merevítőbordáját 8 bronzszegecs fogja össze; a középvonalán a szegecsek között pontkörmuta, a peremen egy-egy vízszintes vonal	vonat, pontkör	jobb láb vége	ad.-mat.	rabolatlan	22.7.
Szentendre 35.	kétsoros	x	4,6	x	1	fogazott lemezek töredéke	x	csontok között	ad.	rabolt	22.8.
Szentendre 54.	egysoros	14	x	x	1	töredékes, domború hátú; a merevítőborda alsó és felső széle 3-3 párhuzamos, vízszintes vonallal díszítve; 6 vasszegecssel rögzített	vonat	bal comb, külső	ad.	rabolatlan	22.14.
Szentendre 61.	egysoros	13		x	1	töredékes, domború bordával, a bronzszegecsek között pontkörökkel díszített, alsó felén két vízszintes, párhuzamos vonal	vonat, pontkör	alsó lábszárak között	ad.-mat.	rabolt	22.16.
Szentendre 62.	egysoros	3			1	kisméretű töredék, egyenes hátú, a peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonal; vasszegekkel fogták össze	vonat	bal comb, külső	inf II.-juv.	rabolt	22.17.

2. táblázat
fésűk

Lelőhely, sírszám	tipus	hossz.	szél.	borda szél.	db.	leírás	motivum	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Szentendre 68.	egysoros	15,4			1	enyhén ívelt hátú, peremén három-három párhuzamos vízszintes vonal, a felső pereme részösen bevagdalt; a eredetileg 9 vasszegeccsel fogtak össze	bevagdalás, vonall	bal comb külső oldalán	mat.	rabolt	22.19.
Szentendre 79.	x	x	x	x	1	elmozsolódott, közte vasszegek maradványai	x	koponya, bal	mat.	ismeretlen	22.24.
Tamási 7.	egysoros	3,7	x	x	1	rossz állapotú, morzsalékos, a fogazott csontlemezek szélén pontkörminta	pontkör	bal alsó lábszár, külső	mat.	rabolatlan	24.4.
Tamási 13.	egysoros	17,4	4,3	2,15	1	enyhén ívelt hátú, alsó és felső peremén három-három párhuzamos vízszintes vonal, 6 vasszegecs fogja össze	vonall	koponya, jobb	ad.	rabolatlan	24.6.
Tamási 18.	egysoros	x	x	x	1	fogazott középső lemezek három töredéke két szegeccsel	x	betöltés	ad.	rabolt	24.8.
Tamási 22.	egysoros	x	x	x	1	egyenes fogójú, töredékes, 4 vasszegecs	x	koponya, jobb	mat.	rabolatlan	24.10.
Tamási 23.	egysoros	x	x	x	1	egyenes, enyhén ívelt fogó, 6 db vas- és bronzszegeccsel, a szegecses között pontkörminióval, alsó szegélyén három vízszintes párhuzamos vonallal díszített	vonall, pontkör	bal comb középe	mat.	rabolatlan	24.11.
Tamási 35.	egysoros	15,45	4,3	2,35	1	enyhén domború fogó, peremén három-három vízszintes párhuzamos vonallal díszített; 8 vasszegeccsel összefogva	vonall	jobb kar, belső	ad.	rabolatlan	24.16.
Tamási 50.	egysoros	17,7	4,6	2,5	1	enyhén domború fogó, töredékes, középvonalán pontkörminta, peremén három-három párhuzamos vízszintes vonal, vasszegecssekkel rögzített	vonall, pontkör	bal comb, külső	mat.	rabolt	24.20.
Várpalota 18.	egysoros	x	x	x	1	enyhén domború fogó, 7 vasszegecs fogja össze, erősen töredékes; fogóját pontkörminióval és körbe három-három vonallal díszítették	vonall, pontkör	bal comb, külső	mat.	ismeretlen	25.7.
Várpalota 30.	egysoros	14,7	4,2	1,8-2,1	1	domború fogó, peremén három-három vízszintes, párhuzamos vonallal, 8 vasszegeccsel rögzített	vonall	koponya felett	x	ismeretlen	25.12.

2. táblázat
fésűk

Lelőhely, sírszám	tipus	hossz.	szél.	borda szél.	db.	leírás	motivum	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Vörs 10.	egysoros	13,5	x	1,4-2	1	domború fogójú, erősen töredékes; V-alakban elhelyezett pontkörminta disztióssal, alsó peremén vízszintes vonaldisz, vasszegecsekkel rögzített	vonat, pontkör	koponya, bal	ad.	rabolt	26.2.
Vörs 26.	egysoros	21,5	x	x	1	domború hátú, töredékes; 7 vasszegecs fogja össze; felső és alsó peremén három-három vonallal disztitve, a szegecsek között pontkördisztit; az alsó vonalak alatt és a fogazott lemezek fölött betűzett, merőleges, párhuzamos, rézsűs és X mintákból álló mintasor húzódik; a fésű mai állapota ismeretlen, elkallódott a múzeumban	vonat, pontkör	sírgödör ÉK-i sarka	mat.	rabolt	26.8.
Vörs 31.	egysoros	13,5	2,51	2,1	1	domború hátú, felső peremén három párhuzamos vonal, a szegecsek között pontkörminta, 8 vasszegecs fogta össze, erősen töredékes	vonat, pontkör	sírgödör Ny-i felső harmad	x	rabolt	26.10.
Vörs 35.	egysoros	2,8	x	x	1	kisméretű töredék egy vasszegeccsel	x	koponya	ad.	rabolt	26.13.
Bizonyosan melléklet/Ismeretlen helyzet											
Budapest III. Vályog utca 8. 30.	egysoros	x	x	x	1	rossz megartatású, erősen töredékes, a fogója egyenes, melynek két oldalán állatfajpár helyezkedik el	x	x	ad.	rabolt	5.2.
Hegykő 24.	egysoros	22	4,5		1	rossz megartatású, a fogója domború, fogazata sűrű, 9 vasszeg fogta össze	x	sírgödör D- i fala	ad.	rabolatlan	9.10.
Mohács 4.	egysoros	15,3	x	x	1	rossz megartatású, fogója enyhén domború, 6 vasszegecs fogja össze (eredetileg 7); peremét egy-egy vízszintes vonallal keretelték	vonat	sírgödör ÉK-i sarka	sen.	ismeretlen	16.3.
Schwechat 25.	egysoros	x	4,6	x	1	rossz megartatásúfele hiányzik, a fogója enyhén domború, 3 vasszegecs maradt meg; a bordák peremét egy-egy vízszintes, mely vonallal keretelték	vonat	koporsón kívül	ad.	rabolt	20.7.

2. táblázat
fésűk

Lelőhely, sorszám	típus	hossz.	szél.	borda szél.	db.	leírás	motívum	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Szentendré 56.	egysoros	15,5	4,2	x	1	rossz megtartású, a fogója enyhén domború, 7 vasszegecs fogja össze; a merevítőbordák két végét, a borda hosszának egy-egy nyolcadában szűr hosszanti irányú, párhuzamos vonalak díszítettek, a fésű közepe felé haladva ezt egy függőleges pontkörös követi, amely három pontkörből áll; ezt egy újabb, 5-6 függőleges vonalból álló motívumsor határolja; a középső kétharmadán az alsó és a felső peremén három három vízszintes vonal kereteli, ezek között elszórva pontkörmintákkal	vonal, pontkör	koporsón kívül	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Szentendré 85.	egysoros	16	x	x	1	rossz megtartású, a fogója enyhén domború, 7 vasszegeccsel rögzítve; a bordák peremét három-három vízszintes, mely vonallal kereteltek	vonal	koporsón kívül	mat.	rabolatlan	22.25.
Tamási 26.	kétsoros	9,5	4,6	1,6	1	3 vasszegecs fogja össze, a fogazott lemezek két széle ívesen levágott	x	koporsón kívül	mat.	rabolatlan	24.12.
Tamási 30.	egysoros	17	4,3	x	1	fogója enyhén domború, 7 vasszegecs fogja össze; a bordák peremét három-három vízszintes, mely vonallal kereteltek, a fésű két szélét az alsó vonalak felett 6-6 pontkörből álló mintasor díszíti; egyik fogazott lemez ép szélén részsűsén 5 és 2 pontkörből álló mintasor	vonal, pontkör	koporsón kívül	ad.	rabolt	24.14.
Tamási 52.	egysoros	15,4	4,2	2,4	1	rossz megtartású, a fogója enyhén domború, eredetileg 9 vasszegecs fogja össze; a bordák peremét három-három vízszintes, mely vonallal kereteltek	vonal	koporsón kívül	ad.	rabolt	24.21.

3. táblázat
tűk

Lelőhely, sírszám	típus	hossz.	vast.	db.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Bezenye 73.	1.b.	8,2	0,5	1	bronz	kerek átmetszetű, felénél behajlik	bal comb külső	övesűngő	x	ismeretlen	1.55.
Hegykő 3.	2.	15,6	0,5	1	bronz	feje kiszélesedő, kupos alakú, csúcsán gömb alakú dísz, alatta öt vízszintes, párhuzamos borda	koponya jobb, függőleges	hajtű, fátvöltű	mat.	rabolatlan	9.1.
Jutas 196.	1.a.	14,5	0,4	1	ezüst	kerek átmetszetű, fejtől indulva egyenlő távolságban több bordával tagolt, fején furattal	mellkas	köpeny, felsőruha tűzése	juv.-ad.	rabolatlan	10.1.
Kajdacs 2.	1.b.	13,8	0,3-0,2	1	bronz	kerek átmetszetű, vége letört, lyukasztott végű	koponya jobb, függőleges	hajtű, fátvöltű	x	rabolatlan	11.1.
Kajdacs 18.	1.a.	11,5	0,3	1	bronz	kerek átmetszetű, felső részén kiszélesedő, rajta vízszintes vésett vonalakkal, négy töredékben	sírgödör közepe	x	x	rabolt	11.4.
Kápolhásvényék 2.	1.a.	14,5	0,4	1	bronz	kerek átmetszetű, felső részén (4,8 cm hosszán) négy helyen egyenlő részekre osztva több vízszintes bordával, a bordák között a tű átmetszete négyszög alakú, alul kerek	koponya jobb, függőleges	hajtű, fátvöltű	x	rabolatlan	13.2.
Mohács 2.	1.a.	13,9	0,3	1	bronz	két darabban, kerek átmetszetű, feje felé egyenletesen kiszélesedik, a fejen és a fejtől lefelé két helyen (egymástól 3 és 3,3 cm-re) szabályos távolságban négy-négy vízszintes bordaköteg díszíti	betöltés	x	juv.	munkagép által bolygatott	16.1.
Szentendre 29.	4.	8	0,5	1	vas	kerek átmetszetű, feje kiszélesedő	koponya, homlokon keresztbe	fátvöltű	ad.	rabolatlan	22.6.

3. táblázat
tűk

Lelőhely, sírszám	típus	hossz.	vast.	db.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Szentendre 33.	3.	x	x	1	bronz	vékony, kettőbehajtott bronzdrótból összerakva, végén elvékonyodik, a fejénél hurkot hagytak, benne vékony bronzdrótból hajlított karika, melyet kampós végével kapcsolnak össze	koponya jobb	hajtű, fígyolhű	ad.-mat.	rabolatlan	22.7.
Szentendre 43.	1.a.	13,8	0,4	1	bronz	kerek átmetsetű, vége elvékonyodik, feje ellaposodó, átlukasztott, felső harmada díszített, amelyen vízszintes bordák (3–9) és sokszögletű, háromszögekből álló mezők váltják egymást	koponya jobb, függőleges	hajtű, fígyolhű	sen.	rabolatlan	22.12.
Szentendre 56.	1.b.	15,9	0,5	1	bronz	kerek átmetsetű, vége átlukasztott	két alsó lábszár között	övcsingő	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Szentendre 86.	1.b.	13	0,4	1	bronz	kerek átmetsetű, vége átlukasztott, díszítetlen	koponya jobb, függőleges	hajtű, fígyolhű	inf. II.	rabolatlan	22.26.
Szólád 21.	x	x	x	1	x	x	x	övcsingő	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
Tamási 5.	1.a.	15,2	0,3	1	bronz	átlukasztott fejű, a fej alatti részen egymástól egyenlő távolságban négy helyen vízszintes bordákkal díszítettek	koponya jobb, függőleges	hajtű, fígyolhű	juv.	rabolatlan	24.2.
Tamási 13.	1.a.	17,85	0,4	1	bronz	kerek átmetsetű, vége laposra kalapált, a felső harmadat bordakötegekkel díszítettek; közöttük egyenlő távolságban három helyen és a bordaköteg lezárásánál többszögletű átmetsetű, facettált felületű	koponya jobb, függőleges	hajtű, fígyolhű	ad.	rabolatlan	24.6.
Tamási 45.	1.a.	2,2	0,3	1	bronz	kerek átmetsetű, bordázott, töredék, feltételezve	jobb váll	x	inf. II.	rabolatlan	24.18-
Tamási 52.	4.	x	x	1	vas	kerek átmetsetű	koponya jobb, függőleges	x	ad.	rabolt	24.21.
Várpalota 1.	x	x	x	1	x	x	x	x	x	ismeretlen	25.1.

3. táblázat
tűk

Lelőhely, sírszám	tipus	hossz.	vast.	db.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Várpalota 30.	4.	x	x	1	vas	x	térdek között	övcsüngő	x	ismeretlen	25.12.
Vörs 17.	1 b.	13,5	0,4	1	bronz	kerek átmeiszetű, feje átlýnkasztott	koponyán, homlokón keresztbe	hajtű, fátyolhű	mat.	rabolt	26.4.

4. táblázat
őveszatok

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz./D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Bezenye 7.	4.	1	4,1	2,4	bronz	nincs	x	x	x	x	1.3.
Bezenye 31.	7.	1	x	x	vas	nincs	x	x	x	x	1.9.
Bezenye 69.	x	1	x	x	vas	elporladt, csak a helye ismert, nincs	medence, közép	öv	x	rabolt	1.13.
Bécs 1897.	x	1	x	x	x	x	x	x	x	x	2.1.
Bécs 1898.	1.a.	1	x	x	vas	nincs	x	x	x	x	2.2.
Bratislava-Rusovce 26.	x	1	5,3	4,1	vas	x	két comb között, bal térd	x	mat.	rabolatlan	3.1.
Brunn a. G. 6.	3.a.	1	2,5	x	vas	erősen ráhajló, tagolt pecekkel	sírgödör közepé	x	ad.	rabolt	4.1.
Brunn a. G. 13.	1.a.	1	4,3	x	vas	x	sírgödör közepé				
	5.a.	2	2	2,9	ezüst	téglaalap alakú, vastag, öntött csatkarika, magasan ívelő, ráhajló pecekkel	sírgödör közepé	cipő	juv.-ad.	rabolt	4.3.
	4.	1	4	x	vas	erősen töredékes	betöltés	x	ad.	rabolt	4.4.
Brunn a. G. 34.	1.a.	1	3,5	3,2	vas		betöltés	x	ad.	rabolt	4.6.
Fertőszentmiklós 4.	1.a.	1	3,8	2,5	vas	töredékes	medence, közép	öv	x	rabolatlan	6.2.
Fertőszentmiklós 9.	1.a.	1	3,2	2,8	vas		medence, jobb	öv	x	rabolt	6.3.
Gyöngkő 3.	1.a.	1	3,6	3,7	vas	töredékes csatfej	medence, bal	öv	x	rabolt	8.2.
Gyöngkő 4.	x	1	x	x	vas	nincs	medence, közép	öv	x	rabolt	8.3.
Gyöngkő 5.	5.a.	1	5,4	4,9-3,5	vas	négyzet forma, középvonalán a két oldala befelé ível	medence, közép	öv	tizenéves	rabolt	8.4.
Hegykő 3.	1.a.	1	x	x	vas	nincs	medence, közép	öv	mat.	rabolatlan	9.1.
Hegykő 4.	8.a.	1	3,3	x	vas	x	medence, jobb	öv	x	rabolatlan	9.2.
Hegykő 7.	4.	1	4		vas	kissé szabálytalan alakú	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	9.3.
Hegykő 17.	7.	1	1,5	1,8	bronz	széles, lapos csatfej, téglalap alakú, pecek nélküli	nyakcsigolya	x	ad.	rabolatlan	9.5.
Hegykő 18.	9.a.	1	x	x	vas	x	medence	öv	ad.	rabolatlan	9.6.

4. táblázat
őveszatok

Lelőhely, sírszám	tipus	db	hossz/D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Hegykő 19.	4.	1	2,4	1,5	bronz	enyhén D-alakú, pecek és a szíj felőli oldalán vékony rúd	x	x	inf I.	rabolatlan	9.7.
Hegykő 21.	3.a.	1	3,4	3	bronz	erősen ráhajló, tagolt, középen elvékonyodó, bemélyített/véssett díszű pecekkel	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	9.8.
Hegykő 24.	1.a.	1	x	x	vas	törredékes	medence, bal	öv	ad.	rabolatlan	9.10.
Hegykő 51.	5.a.	1	x	x	vas	teglalap alakú	medence, jobb	öv	mat.	rabolatlan	9.12.
	1.a.	1	x	x	vas	x	medence	öv			
Hegykő 54.	4.	1	2,8	2,3	vas	félovalis alakú, vaslemezrel egybekorrodálódva	bal comb, külső	táska	ad.	rabolatlan	9.13.
Hegykő 63.	1.a.	1			vas	törredékes	medence, jobb	öv	sen.	rabolatlan	9.14.
Hegykő 65.	2.a.	1	3,5	3,3	bronz	tömör, ovális fejű, csatkarika belül és a pajzsos tövis körül véséssel keretelt, bázis közepén poncolt korminta	boka, jobb	x	ad.	rabolatlan	9.15.
Kajdacs 2.	1.a.	1	4,1	3,3	vas	x	medence, jobb	öv	x	rabolatlan	11.1.
Kajdacs 4.	5.a.	1	2,4	x	vas	négyszeg alakú	medence, jobb	öv	x	rabolt	11.2.
Kajdacs 18.	1.a.	1	4,1	3,1	vas	törredékes, felületén bommaradványokkal	sírgödör É-i oldala	x	x	rabolt	11.4.
Kajdacs 29.	1.a.	1	x	x	vas	x	sírgödör alsó harmadában	x	x	rabolt	11.5.
Kajdacs 42.	1.a.	1	4,2	3	vas	x	sírgödör közepén	x	x	rabolt	11.8.

4. táblázat
őveszatok

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz/D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Kápolnásnyék 2.	3 b.	1	5,1	3,1	vas, bronz	vascsat elvékonyodó, tagolt és rahajló pecekkel; három darab bronzszeg; két darab bronz négyszögletes örvet, sarkaikban szegcecsekkkel, egyik töredékes	medence	öv	x	rabolatlan	13.2.
Mannersdorf a. L. 12.	4.	1	x	x	vas	erősen töredékes, a csatkarika néhány töredéke maradt fenn	bal térd, külső	x	x	ismeretlen	14.2.
	1.a.	1	1,7	1,7	bronz	vékony karika és erősen rahajló pecek	bal térd, külső	x			
Ménfőcsanak 236.	1.a.	1	x	x	vas		jobb felkar	x	ad.	rabolt	15.1.
Mohács 2.	1.a.	1	3,5	2,3	vas	kerek átmetsetű, ép	medence, közép	öv			
	1.a.	2	1,8	2,1	vas	kerek átmetsetű, ép	bal térd külső, jobb térd belső	capő	juv.	bolygatott	16.1.
Mohács 4.	1.a.	1	2,8	4,4	vas	kerek átmetsetű, ép	medence, jobb	öv	sen.	bolygatott	16.3.
Mohács 5.	5.a.	1	x	x	vas	nincs	medence, bal	öv	ad.	rabolatlan	16.4.
Mödling 1.	1.a.	1	1,6	3	vas		medence, jobb	öv	juv.-ad.	rabolatlan	17.1.
Mödling 2.	2.a.	1	2,9	3	ezüst	masszív, keskeny pajzsos tövissel	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	17.2.
Nikitsch 1.	4.	1	2,1	4,8	vas	erősen töredékes csatkarika	x	x	x	rabolt	18.1.
	1.a.	1	3,4	2,45	vas	x	x	x			
Nikitsch 24.	1.a.	1	2,7	3,8	vas	x	x	x	x	ismeretlen	18.5.
	4.	1	2,7	3,8	vas	valószínűleg az 1.a. azonos méretű párja	x	x			
Rácalmás 2.	1.a.	1	x	x	vas	a pecék fele törött	medence, jobb	öv			
	1.a.	1	x	x	ezüst	hosszovális alakú, töredékes	bal kéz, comb	táska	x	rabolatlan	19.2.
Rácalmás 16.	2.a.	1	2,4	3,6	bronz	keskeny pajzstövís	medence, jobb	öv			
	4.	1	x	x	vas	töredékes karika	medence, bal	táska (?)	x	rabolatlan	19.5.

4. táblázat
ővescsatok

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz/D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Rácalmás 20.	1.a.	1	2,5	4,5	vas	x	medence, jobb	öv	x	rabolatlan	19.6.
Schwechat 2.	5. (?)	1	2,8	5,8	x	négyszögletes, poncolt pontokkal díszített, azonosítatlan	medence	öv	ad.-mat.	ismeretlen	20.2.
Schwechat 13.	4.	1	3,2	3,4	vas	x	medence	öv	mat.	ismeretlen	20.5.
Schwechat 16.	x	1	x	x	vas	x	sírgödör É	x	ad.	rabolt	20.6.
Schwechat 31.	1.a.	1	4,2	2,8	vas	x	bordák eredeti helyén	x	ad.	rabolt	20.8.
Schwechat 37.	6.b.	1	4,65	2	bronz	négyszögletes csatfej, ráhajló pajzsostövistű pecékkel, szíjszorítója egyenlőszárú háromszög alakú, középvonala áttört, a háromszög sarkainál félkörívesen kiugróak; a fején poncolt pontkörminával, testén poncolt körminával	sírgödör közepe	öv (?)	inf. II - juv.	rabolt	20.10.
Szentendre 10.	1.a.	1	1,5	x	vas	x	jobb alsó lábszár közepe, külső	cipő (?)			
	2.a.	1	3,5	x	bronz	x	sírgödör D	x	ad.-mat.	rabolt	22.2.
	1.a.	1	1,9	x	bronz	x	alsó lábszárcsontok között	cipő (?)			
Szentendre 26.	4.	1	1,3	x	bronz	kisméretű, vékony csatkarika	x	x	ad.	rabolt	22.4.
Szentendre 28.	3.a.	1	3,55	3,2	bronz	tagolt, a közepén elvékonyodó pecékkel	sírgödör Ny	x	juv.-ad.	rabolt	22.5.
	1.a.	1	5	x	vas	x	sírgödör közepe	x			
Szentendre 29.	1.a.	1	3,9	x	vas	félovalis alakú, rajta bőr- vagy textilmaradványok	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	22.6.

4. táblázat
ővescsatok

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz/D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Szentendre 33.	1.b.	1	4,7	3,9	vas	csattest négyzögletes dupla lemez, csatfejre hajlított, a lemezeket két szegecs fogja össze a csatfejjel	medence, közép	öv	ad.-mat.	rabolatlan	22.7.
Szentendre 35.	1.a.	1	2,9	x	vas	x	sírgödör Ény	x	ad.	rabolt	22.8.
Szentendre 36.	8.a.	1	3,2	x	vas	x	sírgödör Ény	x	ad.-mat.	rabolt	22.9.
Szentendre 39.	1.a.	1	3,4	x	vas	x	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	22.10.
Szentendre 40.	1.a.	1	4	2,5	vas	x	bal térd	x	ad.	rabolt	22.11.
Szentendre 43.	1.a.	1	2,6	1,35	vas	x	medence	öv	sen.	rabolatlan	22.12.
Szentendre 48.	1.a.	1	x	x	vas	törredékes	sírgödör Ény	x	mat.	rabolt	22.13.
Szentendre 54.	1.a.	1	2,6	4,7	vas	hosszovális alakú	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	22.14.
Szentendre 56.	8.a.	1	2,5	x	vas	pecke derékszögben elgörbülve	bal térd	x	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Szentendre 62.	1.a.	1	x	x	vas	x	jobb alkar külső fele	x	inf. II.-juv.	rabolt	22.17.
Szentendre 68.	1.a.	1	4,6	x	vas	törredékes	medence, bal	öv	mat.	rabolt	22.19.
Szentendre 85.	1.a.	1	4,3	3,8	vas	x	medence, bal	öv	mat.	rabolatlan	22.25.
	8.a.	1	x	x	vas	x	bal labdközépcsont	cipő (?)			
Szólád 19.	x	1	x	x	vas	x	medence	öv	juv.-ad.	rabolatlan	23.1.
	x	1	x	x	vas	két bronzszegecsel	medence, jobb	öv			
Szólád 21.	x	4	x	x	vas, bronz	két vascsat darab a Wadenbindengarnitur felső tekercséhez tartozott és két bronz cipőcsat bőrmaradványokkal	kettő a combcsont külső felén, kettő a lábfejeknél	Wadenbindengarnitur	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
Szólád 38.	x	1	x	x	x	x	medence, közép	öv	inf. I.	rabolatlan	23.3.
Tamási 5.	5.a.	1	3,1	5	vas	erősen töredékes, tégalap alakú	medence, közép	öv	juv.	rabolatlan	24.2.
	1.a.	1	x	x	vas	nincs	medence, jobb	öv			

4. táblázat
ővesatok

Lelőhely, sorszám	típus	db	hossz./D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 6.	2.b.	2	3,25; 2,75	1,9; 1,85	bronz	fejük ovális alakú, ráhajló pecekkel, vékony pajzsos tövissel, szíjszorítójuk háromszög alakú, végük kerek, alsó felükön függeszíőfüllel	jobb és a bal alsó lábszárak külső fele, a térdék alatt	Wadenbin dengarnitu r	mat.	rabolatlan	24.3.
	1.a.	1	x	x	vas	nincs	medence, bal	öv	mat.	rabolatlan	24.4.
Tamási 10.	x	1	x	x	vas	nincs	x	x	ad.	rabolt	24.5.
Tamási 13.	1.b.	1	5,2	4,3; 2,95	vas	ovális fej, ráhajló pecek, a szíjszorító a csaton kettőbehajlított lemez, sarkaiban egy-egy szegecs	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	24.6.
	1.a.	1	3	3,6	vas	x	medence, jobb	öv	ad.	rabolatlan	24.7.
Tamási 18.	1.a.	1	2,5	4,2	vas	három bronz csepp alakú szíjszorítószegecsel	medence, bal	öv			
						kismeretű, D-alakú csatfej, vékony csatkarika és pecek	egyik a bal alsó lábszár belső felén, a másik a jobb alsó lábszár külső felén, a térd közelében	cipő	ad.	rabolt	24.8.
	7.	1	1,2	1,7	bronz	négyszögletes, lapos csatfej, pecke nincs, eredetileg vékony, vasból készült pecekkel	jobb lábfej, külső	cipő			

4. táblázat
ővescsatok

Leőhely, sírszám	típus	db	hossz./D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
	1.b.	2	2,3	1,4	vas	ovális fej, áhajló pecek, szíjszontója a csaton kettőbehajlított lenyez, közepén rögzítőszegeccsel	bal és a jobb boka külső felén	cipő			
Várpalota 4/b.	3.a.	1	x	x	bronz	Kolbendornschalle	medence, bal	öv	ad.	ismeretlen	25.2.
Várpalota 5.	2.a.	1	x	x	bronz	bázis közepén poncolt körminta	medence, jobb	öv	x	ismeretlen	25.3.
Várpalota 8.	1.a.	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, bal	öv	x	ismeretlen	25.4.
Várpalota 13.	1.a.	1	x	x	vas	azonosítatlan	két comb között, jobb medencelapár alsó részén	öv	x	ismeretlen	25.5.
Várpalota 18.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, jobb	öv	mat.	ismeretlen	25.7.
Várpalota 21.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, jobb	öv	x	ismeretlen	25.9.
Várpalota 26.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, bal	öv	x	ismeretlen	25.10.
Várpalota 29.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, bal	öv	x	ismeretlen	25.12.
Várpalota 30.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, közép	öv	x	ismeretlen	25.12.
Várpalota 33.	1.a.	1	x	x	vas	x	medence, jobb	öv	x	ismeretlen	25.13.
Vörs 8.	1.a.	1	2,4	4,1	vas	x	betöltés	x	ad.	rabolt	26.1.
Vörs 10.	1.a.	1	1,5	2	vas	rombusz átmetszetű test	gödör alsó harmada	x	ad.	rabolt	26.2.
Vörs 15.	1.a.	1	2,8	4,1	vas	téglaalap átmetszetű	medence, jobb	öv	ad.	rabolt	26.3.
	8.a.	1	2,7	x	vas		medence, közép	öv	ad.	rabolt	26.3.
Vörs 17.	1.a.	1	3,2	4,1	vas	bőr-, textilmaradványok és vasszeg korrodálódott a medence csattestére	öv	öv	mat.	rabolt	26.4.
Vörs 20.	1.a.	1	3,9	2	vas	x	medence	öv	mat.	rabolt	26.5.
Vörs 21.	1.a.	1	2	x	bronz	enyhén D-alakú csatfej	x	x	mat.	rabolt	26.6.
	1.a.	2	2,4	2,1	vas	rakorrodálódott lenvászson maradványai	jobb sipesont külső, bal sipesont közepe	cipő			

4. táblázat
ővesatok

Lelőhely, sorszám	tipus	db	hossz./D	szél.	anyag	leírás [v. nincs eredeti lelet]	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Vörs 26.	2.a.	1	4,5	3	bronz	„D” alakú, pecke ráhajló, a pecek bázisa kerek, közepén körminával és sugarasan köré helyezett rovátkolt díszítéssel	gödör közepe	x	mat.	rabolt	26.8.
	1.a.	1	2,5	4,2	vas	bőmaradványokkal, a szíjhoz két bronzszegcs rögzítette, az egyik rákorrodálódott a csatra	gödör közepe	x			
Vörs 33.	1.a.	1	2,8	x	vas	rákorrodálódott textil maradványai	medence, jobb	öv	mat.	rabolt	26.12.
Vörs 35.	1.a.	1	1,5	2,9	vas	x	combok	öv	ad.	rabolt	26.13.

Lelőhely, sírszám	típus	hossz.	szél.	db.	minta	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Brunn 15.	dupla	1,9	0,5	1	szegélyén befelé forduló félkör, benne pont	x	ad.	rabolt	4.4.
Fertőszentmiklós 9.	dupla	1,5-2	0,4	14	szegélyén dupla függőleges vonalka (1), hosszában szimptavonallal kettőszórt (2), disztitlen (3)	medencétől alsó lábszárok középeg, közepén	x	rabolt	6.3.
Hegykő 18.	dupla	x	x	9	szegélyén befelé forduló kettős félkörív	térd felett és a bokán között, jobb oldalon	ad.	rabolatlan	9.6.
Kápolnásnyék 2.	szimpla	1,7	0,5	16	szegélyén körmintasor, közepén rombuszor	alsó lábszárok közepén, két sorban	x	rabolatlan	13.2.
Ménfőcsanak 251.	dupla	x	x	2	szegélyén pontsor, közepén rombuszor	x	ad.	rabolt	15.3.
Mohács 2.	dupla	1,8-2	0,5	10	teljes felületén állós vízszintes sorokban rombuszmintával kitöltött (1), szegélyén befeléforduló félkörminta, közepén rombuszor (2), hosszában két rombuszor (3), szegélyükön hullámvonalas (4), szegélyén körmintasor, közepén rombuszor (5), szegélyén pontsor, közepén rombuszor (6), szegély felé forduló félkörminta a teljes felületén (7), szegélyén pontsor (8), szegélyén befelé forduló félkörminta, közepén amorf cikáda/arcábrázolás benne körminta (9)	térdektől a bokáig	juv.	munkagép által bolygatott	16.2.
Szentendre 29.	dupla	1,7	0,5	14	szegélyén rombuszorosok	combközpéltől alsó lábszárok középegig	ad.	rabolatlan	22.6.
Szentendre 56.	szimpla	1,9-2,1	0,5-0,6	18	szegélyén többtagú háromszögsor	combközpéltől a bokáig két sorban	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Vörö 26.	dupla	2	0,5	9	szegélyükön kifeleforduló kettős félkörmintasor, benne pontminta, közepén rácsminta rombuszor	x	mat.	rabolt	26.8.

Lelőhely, sírszám	anyag/típus	átm.	mag.	típus	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Bécs 1897. évi	hegyikristály	3,52-3,63	2,2	hegyikristály 2.	x	x	x	2.1.
Hegykő 18.	hegyikristály	3,3	1,9	hegyikristály 2.	jobb boka mellett, ezüstlemez pánton	ad.	rabolatlan	9.6.
Hegykő 77.	hegyikristály	3,5	2	hegyikristály 2.	alsó lábszárok között	ad.	rabolatlan	9.18.
Szentendre 26.	hegyikristály	x	2,1 cm	hegyikristály 3.	x	ad.	rabolt	22.4.
Szentendre 40.	hegyikristály	3	1,3	hegyikristály 1.	jobb térd	ad.	rabolt	22.11.
Tamási 18.	hegyikristály	4,5	3,2	hegyikristály 2.	alsó lábszárok között	ad.	rabolt	24.8.
Tamási 52.	hegyikristály	2,55x2,8	3,5	hegyikristály 1.	alsó lábszárok között	ad.	rabolt	24.21.
Hegykő 18.	borostyán	1,3	1,8	borostyán 1.	combcsontok között, bal comb mellett	ad.	rabolatlan	9.6.
Mödling 2.	borostyán	2,8-2,5	1,6	borostyán 1.	jobb lábfejen	ad.	rabolatlan	17.2.
Nikitsch 1.	borostyán	3,9	1,6	borostyán 3.	két térd között, zsenéros övveretekből álló lánc végén	x	rabolt	18.1.
Fertőszentmiklós 9.	kalcedon	x	x	kalcedon 1.	combok között, az ezüstlemez pánt végén	x	rabolt	6.3.
Hegykő 21.	kalcedon	5,5	1,1	kalcedon 2.	combok között, alul	ad.	rabolatlan	9.8.
Szentendre 85.	kalcedon	2,1	3	kalcedon 3.	combok között, alul	mat.	rabolatlan	22.25.

Lelőhely, sorszám	anyag/típus	átm.	mag.	típus	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Schwechat 2.	magnezit	2,3	1,3	magnezit/kvarc/fehér 1.	jobb combcsont alsó	ad.-mat.	ismeretlen	20.2.
Mannersdorf 12.	magnezit	1,8	0,4-0,5	magnezit/kvarc/fehér 1.	medence (?)	x	ismeretlen	14.2.
Schwechat 13.	magnezit	1,5	x	magnezit/kvarc/fehér 1.	medence (?)	mat.	ismeretlen	20.5.
Schwechat 34.	magnezit	2,15	1,2	magnezit/kvarc/fehér 1.	bal térd külső	ad.	rabolt	20.9.
	magnezit	2,85	2,55	magnezit/kvarc/fehér 3.	bal térd külső			
Szentendre 54.	opál	3,55	x	opál 1.	térdek között	ad.	rabolatlan	22.14.
Szentendre 56.	fistopál	3	x	opál 1.	alsó lábszárak között, ezüstlemezes pánt végén	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Hegykő 21.	mészko	3	x	mészko 1.	combok között, középen	ad.	rabolatlan	9.8.
Hegykő 54.	mészko	3	3	mészko 2.	térdek között, kés hegye	ad.	x	9.13.
Kápolnásnyék 2.	mészko	3	2,8	mészko 2.	alsó lábszárak között, ezüstlemezes pánt végén	x	rabolatlan	13.2.
Mohács 2.	mészko	2,5	2,3	mészko 1.	alsó lábszárak között, ezüstlemezes pánt végén	juv.	munkagép által bolygatott	16.1.
	mészko	1,4	0,9	mészko 1.	jobb térd, külső			
Rácalmás 2.	mészko			mészko 1.	térdek között, kés hegye	x	rabolatlan	19.2.

6. táblázat
Diszfűgők,
-gyöngyök

Lelőhely, sírszám	anyag/típus	átm.	mag.	típus	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Szentendre 10.	mésző	2,1	1,5	mésző 1.	alsó lábszárcsontok között	ad.-mat.	rabolt	22.2.
Szentendre 29.	mésző	x	x	mésző 1.	alsó lábszárcsontok között, S-alakú lánc és a kés végén	ad.	rabolatlan	22.6.
Szentendre 86.	mésző	2,2	1,8	mésző 1.	bokák között	inf. II.	rabolatlan	22.26.
Tamási 26.	mésző	2,24	1,6	mésző 1.	térdek között	mat.	rabolatlan	24.12.
Tamási 37.	mésző	1,8	2,2	mésző 2.	térdek alatt	inf. II.	rabolatlan	24.17.
Várpalota 5.	mésző	x	x	mésző 1.	térdek között	x	ismeretlen	25.3.
Schwechat 16.	kvarc	3,2	3,3	magnezit/kvarc/fehér	x (bal oldalon)	ad.	rabolt	20.6.
Szólád 21.	tajtékkő	x	x	magnezit/kvarc/fehér	térdek/alsó lábszárcsontok között	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
Fertőszentmiklós 4.	üveg	4,5	2	üveg 1.	alsó lábszárcsontok között	x	rabolatlan	6.2.
Hegykő 4.	üveg	3,3	x	üveg 1.	combok között, bal	x	rabolatlan	9.2.
Hegykő 24.	üveg	2,7	x	üveg 2.				
	üveg	x	1,5	üveg 2.	térdek között	ad.	rabolatlan	9.10.
	üveg	1,3	x	üveg 2.				
Mohács 4.	üveg	5	1,6	üveg 3.	alsó lábszárcsontok között	sen.	ismeretlen	16.3.
Szentendre 56.	üveg	4	1,5	üveg 3.	bal térd külső	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Tamási 45.	üveg	1,8	1,6	üveg 4.	térdek között	inf. II.	rabolt	24.18.
Várpalota 13.	üveg	x	x	üveg 5.	térdek között	x	ismeretlen	25.5.
Vörös 32.	üveg	3,3	2,8	üveg 6.	jobb alsó lábszár	ad.	rabolt	26.11.

6. táblázat
Diszfűgők,
-gyöngyök

Lelőhely, sorszám	anyag/típus	átm.	mag.	típus	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Schwechat 13.	ismeretlen/fehér-bronz	1,5	1,5	üveg 1. (?)	medence (?)	mat.	ismeretlen	20.5.
Szólád 38.	ismeretlen	x	x	x	csüngő a csipőtől az alsó lábszárákig haladt	inf. I.	rabolatlan	23.3.

7. táblázat
orsógombok

Lelőhely, sorszám	tipus	mag.	átm.	leírás	szín	diszítés	helyzet	viselet	életkor	raboltság	Kat.
Bratislava-Rusovce 26.	1.a.	x	1,7	harmadánál megtörő bikónikus	szürke	nincs	jobb comb, külső	övcsüngő	mat.	rabolatlan	3.1.
Brunn a. G. 34.	2.	2	2,6	középen megtörő bikónikus	szürke	nincs	x	x	ad.	rabolt	4.6.
Gyöngk 5.	1.a.	1,6	2,35	harmadánál megtörő bikónikus	vörösbarna	nincs	x	x	tizenéves	rabolt	5.4.
Kajdacs 2.	1.a.	2,4	3,5	harmadánál megtörő bikónikus	barna	nincs	medence, bal	táska/öv?	x	rabolatlan	11.1.
Kajdacs 18.	1.a.	1,6	2,4	harmadánál megtörő bikónikus	szürke	nincs	x	x	x	rabolt	11.4.
Kajdacs 37.	3.	1,6	3,6	korong alakú, vastag	szürke	sugárirányban S-alakban bekarcolt spirálok	x	x	x	rabolt	11.7.
Kajdacs 42.	2.	1,7	2,8	középen megtörő bikónikus	barnás	nincs	x	x	x	rabolt	11.8.
Kápolnásnyék 1.	2.	2,45	2,4	középen megtörő bikónikus, teste hosszukás	sötétbarna	nincs	x	x	x	rabolt	13.1.
Ménfőcsanak 236.	2.	x	x	középen megtörő bikónikus, lapos, korongszerű	x	nincs	bal alkar, külső	x	ad.	rabolt	15.1.
Mohács 2.	1.a.	1,9	3	harmadánál megtörő bikónikus	sötétbarna	nincs	sírgödör DK	x	juv.-ad.	bolygatott	16.1.
Mohács 3.	1.b.	2,2	3	harmadánál megtörő, egyik oldala félgömbös kiképzési	barnás szürke	nincs	jobb comb, külső	x	sen.	rabolt	16.2.
Schwechat 1.	x	1,8	3	bikónikus	barna	nincs	bal kulcsont	x	inf. II.	ismeretlen	20.1.
Schwechat 11.	x	2,4	3,6	nyomottgömb alakú	x	nincs	jobb térd	x	x	rabolt	20.4.
Schwechat 16.	x	2	3,2	x	x	nincs	sírgödör DK	x	ad.	rabolt	20.6.
Szentendre 22.	2.	2,2	3,75	középen megtörő bikónikus	barnásvörös	nincs	sírgödör DK	x	ad.	rabolt	22.3.

7. táblázat
orsógombok

Lelőhely, sorszám	típus	mag.	átm.	leírás	szín	disztés	helyzet	viselet	életkor	raboltság	Kat.
Szentendre 29.	1.b.	1,8	2	harmadánál megőrtő, egyik oldala enyhén gömbös	x	nincs	jobb felkar belső	x	ad.	rabolatlan	22.6.
Szentendre 33.	1.a.	1,7	3,6	harmadánál megőrtő bikónikus	barnás szürke	nincs	medence, bal	öv?	ad.-mat.	rabolatlan	22.7.
Szentendre 43.	1.a.	1,4	2,6	harmadánál megőrtő bikónikus	vörösesbarna	nincs	bal váll	x	sen.	rabolatlan	22.12.
Szentendre 54.	1.a.	1,8	3,5	harmadánál megőrtő bikónikus	barnásszürke	nincs	bal comb, külső	övcsőgő (?)	ad.	rabolatlan	22.14.
Szentendre 61.	1.a.	2,4	3,9	harmadánál megőrtő bikónikus	barna	nincs	alsó lábszárok között	övcsőgő (?)	ad.-mat.	rabolt	22.16.
Szentendre 68.	2.	2,2	3,8	középen megőrtő bikónikus	vörös	nincs					
	2.	1,9	2,8	középen megőrtő bikónikus	világosszürke	nincs	medence jobb oldala	öv, táska (?)	mat.	rabolt	22.19.
	1.a.	1,4	2,3	harmadánál megőrtő bikónikus	vörös	nincs					
Szentendre 69.	2.	2,6	2,3	középen megőrtő bikónikus, hosszúkás alakú	barnászörös	nincs	bal könyök	x	mat.	rabolatlan	22.20.
Szentendre 85.	2.	2,1	2,5	középen megőrtő bikónikus	barnászörös	nincs	medence, bal	öv?	mat.	rabolatlan	22.25.
Szólád 21.	x	x	x	x	x	x	medence, bal	öv?	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
Tamási 10.	1.a.	1,7	3,5	harmadánál megőrtő bikónikus	szürke	nincs	lábfejek között	övcsőgő?	ad.	rabolt	24.5.
Tamási 18.	2.	2	3,6	középen megőrtő, enyhén bikónikus alakú, enyhén gömbölyödő két féllel	világosbarna	nincs	bal comb, belső	övcsőgő	ad.	rabolt	24.8.
Tamási 19.	2.	1,4	2,4	középen megőrtő, középen öves	barna	nincs	két comb között	övcsőgő	mat.	rabolatlan	24.9.
Tamási 22.	2.	2,4	3,5	középen megőrtő bikónikus	sötétbarna	nincs	nyakcsigolyák közéleben	x	mat.	rabolatlan	24.10.

7. táblázat
orsógombok

Lelőhely, sírszám	típus	mag.	átm.	leírás	szín	disztítés	helyzet	viselet	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 30.	1.a.	1,5	2,5	harmadánál megtörő bikónikus	barna	nincs	bal térd	x		rabolt	24.14.
	4.	1,8	3,3	félgömbös alakú	szürke	nincs	jobb felkar külső	x	ad.		
Tamási 50.	3.	1,7	4	korong alakú	vörösesbarna	nincs	x	x	mat.	rabolt	24.20.
Várpalota 5.	x	x	x	x	x	x	bal comb külső	öv, táska?	x	ismeretlen	25.3.
Várpalota 18.	3.	x	x	korong alakú	szürke	közepén két, szabályosan bekarcolt koncentrikus kör	bokacsontok között	x	mat.	ismeretlen	25.7.
Várpalota 21.	x	x	x	x	x	x	bal felkar mellett	x	x	ismeretlen	25.9.
Várpalota 29.	x	x	x	x	x	x	bal felkar mellett	x	x	ismeretlen	25.11.
Várpalota 34.	1.a.	1,3	3,1	harmadánál megtörő bikónikus	szürke	nincs	x	x	x	ismeretlen	25.14.
Vörös 10.	5.	2,4	3,3	gömbös alakú, szabálytalan	szürkés barna	nincs	sírgödör alsó harmad	x	ad.	rabolt	26.2.
Vörös 17.	1.a.	2	3,8	harmadánál megtörő bikónikus	szürke	nincs	két alsó lábszár között	x	mat.	rabolt	26.4.
Vörös 26.	1.a.	2	2,7	harmadánál megtörő bikónikus	szürke	nincs	bal comb	x	mat.	rabolt	26.8.
Vörös 33.	x	2,1	2,6	x	vörösesbarna	nincs	sírgödör bal oldala	x	mat.	rabolt	26.12.
Vörös 35.	1.a.	1,9	2,3	harmadánál megtörő bikónikus	sötétszürke	nincs	sírgödör közepén	x	ad.	rabolt	26.13.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	típus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Bezenye 2.	felső ny.á.	1	x	x	vas	azonosítatlan; nincs	x	x	x	ismeretlen	1.2.
Bezenye 22.	x	1	3,1; 1,2	1,9; 2	vas	két kisméretű töredékben	x	x	x	ismeretlen	1.8.
Bezenye 31.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan; nincs	x	x	x	ismeretlen	1.9.
Bezenye 71.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan; nincs	bal kéz	x	x	rabolt	1.14.
Bezenye 73.	alsó ny.á.	1	8,2	2,1	vas	penge harmada törött, nyele négyzögletű átmetszetű	bal comb, külső	övcsingő	x	rabolt	1.15.
Bécs 1898.	x	1	x	x	vas	x	x	x	x	ismeretlen	2.1.
Bratislava-Rusovce 26.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan töredék; nincs	két láb között, jobb alsó lábszáron	övcsingő	mat.	rabolatlan	3.1.
Brunn a. G. 13.	felső ny.á.	1	8,1	x	vas	hegye kopott, nyele hosszú, négyzögletű átmetszettel	sírgödör közepe	x			
	felső ny.á.	1	6,2	1,2	vas	kisméretű (törött?) pengéje háromszög alakú, nyele négyzögletű átmetszetű	betöltés	x			
						négyzögletes pengével, hosszanti oldalának két végén és közepén lapos átmetszetű nyéllel, a nyeleken famaradványokkal			juv.-ad.	rabolt	4.3.
	szeletelőké	1	22,7	5,4-2,5	vas		sírgödör D	x			

8. táblázat
kések

Lelőhely, sírszám	típus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Brunn a. G. 15.	szeletelő	1	17	2,5-2,7	vas	négyszögletes pengével, hosszanti oldalának két végén elvékonyodó, lapos átmenetű nyéllal	bal comb, külső	x	ad.	rabolt	4.4.
Brunn a. G. 17.	x	1	4,9x1,3	2,5x1,7	vas	két lapos vastördék, valószínűleg kés	sírgödör É	x	ad-sen.	rabolt	4.5.
Fertőszentmiklós 9.	felső ny.á., dísztokban	1	10	x	vas, ezüst	tördékes, pengéje ivelt, háta egyenes; a börtökhöz ezüstpánt tartozott és ezüst „U” alakú koptató	alsó lábszárak között	övcstűgő	x	rabolt	6.3.
Gyirmót 31.	x	1	x	x	vas	tördékes	térdék között	övcstűgő	x	ismeretlen	7.3.
Gyöng 4.	felső ny.á.	1	7,2	0,6-1,2	vas	két töredékben	bal comb, belső	övcstűgő	x	rabolt	8.3.
Gyöng 5.	x	1	5,2	1,2-2,1	vas	penge és a nyél találkozásának kisméretű töredéke	bal lábszár, közép	övcstűgő	tizenéves	rabolt	8.4.
Hegykő 4.	középső ny.á.	1	12	x	vas		bal comb, belső	övcstűgő	x	rabolatlan	9.2.
Hegykő 17.	középső ny.á.	1	10,3	x	vas	enyhén töredékes	medence, bal	övcstűgő	ad.	rabolatlan	9.5.
Hegykő 18.	középső ny.á.	1	x	x	vas	tördékes	bal alkamál, a test mellett	övcstűgő	ad.	rabolatlan	9.6.
Hegykő 19.	felső ny.á.	1	10,9	x	vas	négy töredékben	bal comb, külső	övcstűgő	inf. I	rabolatlan	9.7.
Hegykő 21.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan, töredékes példány	bal comb, belső	övcstűgő	ad.	rabolatlan	9.8.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	tipus/nyelállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Hegykő 54.	középső ny.á.	1	15,5	x	vas	töredékes, három darabban	térdek között	övcsőingő	ad.	rabolatlan	9.13.
Hegykő 63.	középső ny.á.	1	13,2	x	vas	erősen töredékes	bal comb, belső	övcsőingő	sen.	rabolatlan	9.14.
Hegykő 65.	felső ny.á.	1	15	x	vas	két darabban	jobb comb, belső	övcsőingő	ad.	rabolatlan	9.15.
Hegykő 68.	felső ny.á.	1	10,5	x	vas	két töredékben	medence	övcsőingő	inf. I	rabolatlan	9.16.
Hegykő 72.	szeletelőkes	1	17,7	2,2	vas	téglalap alakú pengével, két végén lapos átmetszetű nyéllel	bal comb, belső	övcsőingő	ad.	rabolatlan	9.17.
							bal comb alatt	övcsőingő			
Hegykő 77.	alsó ny.á.	1	8,7	x	vas	töredékes	térdek között	övcsőingő	ad.	rabolatlan	9.18.
Hegykő 81.	középső ny.á.	1	14,1	x	vas	töredékes, a nyél és a penge találkozásánál vasszegeccsel átütve, javítva	medence, bal	övcsőingő	ad.	rabolatlan	9.19.
Kajdacs 2.	középső ny.á.	1	9,5	2,1	vas	két töredékben, markolatán famaradvánnyal	bal comb, külső	övcsőingő	x	rabolatlan	11.1.
Kajdacs 29.	x	1	7,7	x	vas	azonosítatlan, penge töredékei maradtak meg	sírgödör alsó harmad	x	x	rabolt	11.5.
Kápolnásnyék 1.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan, töredékes példány	x	x	x	ismeretlen	13.1.
Kápolnásnyék 2.	x, dísztokban	1	7,4	x	vas	azonosítatlan, ezüst U-alakú kopiatóval és a tokot, tokszáját erősítő bordázott ezüstlemezekkel	két alsó lábszár között	övcsőingő	x	rabolatlan	13.2.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	tipus/nyelállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Mannersdorf a. L. 12.	x	1	8,4	1,2	vas	nyele törött	medence, jobb	övcsőgő	x	ismeretlen	14.2.
Ménfőcsanak 968.	alsó ny.á.	1	2,5	x	vas	kisméretű töredék	bal comb, belső	övcsőgő	mat.	rabolt	15.5.
Mohács 2.	középső ny.á.	1	10,6	1,4	vas	ép darab, markolatán és pengéjén famaradványokkal	alsó lábszárcsontok között	övcsőgő	juv.	munkagép által bolygatott	16.1.
Mohács 4.	középső ny.á.	1	11,1	3,9 (markolati üske)	vas	ép darab, markolatán famaradványokkal	bal comb, külső	övcsőgő			
Mohács 5.	középső ny.á.	1	9,7; markolat: 4,9 cm	2,5 (penge)	vas	pengéje erősen szélesedő, markolatán famaradványokkal	térdek között	övcsőgő	sen.	ismeretlen	16.3.
Mödling 1.	x, disztokban	1	12,4; markolat: 3,8 cm	1,7 (penge)	vas	ép darab, markolatán famaradványokkal	combok között	övcsőgő	ad.	rabolatlan	16.4.
Mödling 2.	felső ny.á.	1	6,75	1,1	vas, ezüst, bronz	markolata törött, markolatához 3 kerekfejú ezüstszegecs (H=0,4-0,5) és bronzlemezek tartoznak	bal térd külső	övcsőgő	juv.-ad.	rabolatlan	17.1.
Nikitsch 1.	x	1	x	0,9	vas	két töredékben maradt meg markolata, rajta famaradványokkal	bal térd alatt	övcsőgő	ismeretlen	rabolt	18.1.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	típus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Nikitsch 24.	x	1	3,6	x	vas	markolata, rajta famaradványokkal	x	x	ismeretlen	ismeretlen	18.5.
Rácalmás 2.	felső ny.á.	1	11,7	x	vas		térdek között	övcstűgő	x	rabolatlan	19.2.
Rácalmás 16.	felső ny.á.	1	10,5	x	vas	ép darab	térdek között	övcstűgő	x	rabolatlan	19.5.
Rácalmás 20.	középső ny.á.	1	14	x	vas	töredékes	bal comb külső	övcstűgő	x	rabolatlan	19.6.
Schwechat 2.	x	1	8,7	1,5	vas	azonosítatlan	medence	övcstűgő	ad.-mat.	ismeretlen	20.2.
Schwechat 7.	x	1	11,6	2	vas	azonosítatlan	bal kéz	övcstűgő	x	ismeretlen	20.3.
Schwechat 13.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	lábfej	övcstűgő	mat.	ismeretlen	20.5.
Schwechat 25.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan, töredéke maradt meg	melkas	x	ad.	rabolt	20.7.
Schwechat 34.	középső ny.á.	1	10,1	x	vas	ép darab	combok között	övcstűgő	ad.	rabolt	20.9.
Szentendre 2.	x	1	x	x	vas	elvesztett, azonosítatlan	x	x	sen.	rabolt	22.1.
Szentendre 29.	középső ny.á.	1	7,8	x	vas	két darabban, pengéjére korrodálódott szerves anyag, penge viszonylag széles	két alsó lábszár között	övcstűgő	ad.	rabolatlan	22.6.
Szentendre 33.	középső ny.á.	1	9,8	x	vas	markolatán famaradványok, pengéjén bőrmaradványokkal, pengéje széles	térdek között	övcstűgő	ad.-mat.	rabolatlan	22.7.
Szentendre 36.	középső ny.á.	1	8	x	vas	töredékes	sírgödör Ény	x	ad.-mat.	rabolt	22.9.
Szentendre 43.	középső ny.á.	1	9,9	x	vas	markolatán famaradványokkal	térdek között	övcstűgő	sen.	rabolatlan	22.12.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	tipus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Szentendrei 54.	felső ny.á.	1	14,7	x	vas	börtökben, markolatán famaradványokkal	bal comb, külső	övcsőingő	ad.	rabolatlan	22.14.
Szentendrei 56.	felső ny.á.	1	12	x	vas	hosszú nyelű, keskeny és egyenes pengejű, töredékes	két alsó lábszár között	övcsőingő	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Szentendrei 68.	felső ny.á. középső ny.á.	1 1	x 12,2	x x	vas vas	erősen töredékes töredékes	jobb kar bal comb, külső	ládika (?) övcsőingő	mat. mat.	rabolt	22.19.
Szentendrei 79.	felső ny.á.	1	x	x	vas	töredékes	bal alkar	övcsőingő	mat.	ismeretlen	22.24.
Szentendrei 85.	középső ny.á.	1	11,3	x	vas	töredékes	bal comb külső	övcsőingő	mat.	rabolatlan	22.25.
Szentendrei 86.	felső ny.á.	1	9,1	x	vas	markolatán famaradványokkal	bal alsólábszár	övcsőingő	inf. II.	rabolatlan	22.26.
Szólád 21.	x	1	x	x	vas	x	bal térd külső	övcsőingő	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
Szólád 38.	x	1	x	x	vas	x	x	övcsőingő	inf. I.	rabolatlan	23.3.
Tamási 5.	felső ny.á., dísztokban	1	15,5	2 (penge)	vas	erősen töredékes, a kés jobb oldalán a tokveretek, bronzlemez, ebben hét szegecs (fej) D=0,6–0,7–0,75 cm; H=0,5–0,55 cm, szeg H=1,2 cm	combok között	övcsőingő	juv.	rabolatlan	24.2.
Tamási 6.	középső ny.á.	1	12,5	0,5-1,2 (markolat), 2,2 (penge)	vas	három darabban, markolata hosszú, rajta famaradványokkal	jobb comb, belső	övcsőingő	mat.	ismeretlen	24.3.
Tamási 7.	középső ny.á.	1	12,5	0,8-1 (markolat), 2 (penge)	vas	töredékes	térdek között	övcsőingő	mat.	rabolatlan	24.4.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sírszám	típus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 10.	középső ny.á.	1	8,2	1,1 (markolat), 2,5 (penge)	vas	hiányos, bőrramaradványokkal	bal comb külső	övcsüngő ad.		rabolt	24.5.
Tamási 18.	középső ny.á.	1	9,2	2,2 (penge), 0,5 (markolat)	vas	penge hegye törött	jobb térd külső	övcsüngő ad.		rabolt	24.8.
Tamási 19.	felső ny.á.	1	11,7	0,6 (markolat), 2 (penge)	vas	töredékes, markolata hosszú	bal combson t	övcsüngő mat.		rabolatlan	24.9.
Tamási 23.	felső ny.á.	1	13	2,1-1 (penge)	vas	erősen töredékes, markolata törött	két comb között	övcsüngő mat.		rabolatlan	24.11.
Tamási 26.	alsó ny.á.	1	10,6	1,5	vas	három darabban	térdek között	övcsüngő mat.		rabolatlan	24.12.
Tamási 29.	felső ny.á.	1	8,8	1,8	vas	széles pengéjű, ép darab, nyelén famaradványokkal	bal comb külső	övcsüngő ad.		rabolatlan	24.13.
Tamási 30.	középső ny.á.	1	13	2,1 (penge), 0,5-0,8 (markolat)	vas	töredékes, vékony markolattal rendelkező	bal comb	övcsüngő ad.		rabolt	24.14.
Tamási 32.	felső ny.á.	1	12,5	1,8 (penge), 0,5 (markolat)	vas	töredékes	bal comb, külső	övcsüngő juv.		rabolt	24.15.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sírszám	típus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 35.	középső ny.á.	1	10	1,9	vas	két töredékben	két comb között, medence alatt	övcső	ad.	rabolatlan	24.16.
Tamási 49.	középső ny.á.	1	10,3	1,7	vas	töredékes	bal comb, külső	övcső	inf. II.	rabolatlan	24.19.
Tamási 50.	felső ny.á.	1	x	x	vas	nincs	bal comb, belső	övcső	mat.	rabolt	24.20.
Tamási 52.	középső ny.á.	1	19, 11,4 (markolat)	1,35-1,5	vas, bronz	markolata bronz, egyik oldalán vésett, párhuzamos vonalkötegek, másik oldalán a vonal és "X" minta	combok között	övcső	ad.	rabolt	24.21.
Várpalota 5.	x	1	7,4	x	vas	azonosítatlan, töredékes, markolatán fennmaradványokkal	térdek között	övcső	x	ismeretlen	25.3.
Várpalota 8.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence bal külső oldala	övcső	x	ismeretlen	25.4.
Várpalota 18.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	medence, bal	övcső	mat.	ismeretlen	25.7.
Várpalota 26.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	bal comb alatt	övcső	x	ismeretlen	25.10.
Várpalota 30.	x	1	x	x	vas	azonosítatlan	bal comb, külső	övcső	x	ismeretlen	25.12.
Vörs 17.	alsó ny.á.	1	12	2-1,5	vas	hegye hiányzik, pengeje töredékes	két alsó lábszár között	övcső	mat.	rabolt	26.4.
Várpalota 30.	középső ny.á.	1	8	1,8-2	vas	félbetört, pengére korrodálódott bõrmaradványok	bal comb, belső	övcső	mat.	rabolt	26.5

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	tipus/nyélállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Vörs 20.						enyhén ívelt penge, markolatán bőrmaradványokkal	sír K	x	mat.	rabolt	26.5.
Vörs 21.	x	1	10	x	vas	sérült markolatövissel	x	x	mat.	rabolt	26.6.
Vörs 23.	középső ny.á.	1	14,9	2-2,2	vas	markolatövisén famaradványokkal, markolatán (sértés) bőrmaradványokkal maradt meg, a tok szintén sértecsőből készült, ezt vasszerelékekkel merevítették	sír K és középső	x	x	rabolt	26.7.
Vörs 26.	alsó ny.á.	1	8,6	1,9 cm	vas, ezüst	pengén és markolatán bőrmaradványok, markolatövis famaradványok; késtok pántja bordázott ezüstlemez szögletes akasztófüllel	bal comb	övcstingő	mat.	rabolt	26.8.
Vörs 29.	középső ny.á.	1	5,2	1,6	vas	markolatövis maradt meg bőrmaradványokkal két darabban	É-i sírfal	x			
Vörs 29.	felső ny.á.	1	13,4	2,5-2	vas	markolatán fanyomatokkal	bal combeson t	övcstingő	x	rabolt	26.9.

8. táblázat
kések

Lelőhely, sorszám	tipus/nyelállás [ny.á.]	db	hossz.	penge szél.	anyag	leírás	helyzet	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Vörs 32.	alsó ny.á.	1	15,5	1,8	vas	pengéjén bőr-, markolatán famaradványokkal	két alsó lábszár között	övesüngő	ad.	rabolt	26.11.
Vörs 33.	x	1	12,9	x	vas	azonosítatlan, markolatán fa-, pengéjén bőrmaradványokkal	combok között	övesüngő	mat.	rabolt	26.12.

9. táblázat
kulcsok

Lelőhely, sírszám	tipus	anyag/típus	hossz.	szél.	leírás	mintázat	helyzet	viselet	életkor	raboltság	Kat.
Hegykő 18.	1.	ezüst, díszkulcs, lemezes	10,8	x	tolla horgony alakú, szára egyenes, lapos, vége átlýukasztra, végén eredetileg egy ezüstdrót függött	a szár és a tollak középvonalán poncolt pontkórsor, szegélyén poncolt pontsr	térdek között	övcsíngő			
	1.	ezüst, díszkulcs, lemezes	10,9	x	tolla fektetett E-alakú, szára egyenes, lapos, vége átlýukasztra, végén eredetileg egy ezüstdrót függött	a szár és a tollak középvonalán poncolt pontkórsor, szegélyén poncolt pontsr	térdek között	övcsíngő	ad.	rabolatlan	9.6.
	3.	bronz, öntött	x	x	szára kerek átmetszetű, öt bordával tagolt, ahol a szár elvékonyodik, a két középső borda között poliéderes alakúra formált, végén függesztőlyuk; a tollán áttört keresztmintával, felülete poncolt	x	bal térd mellett	táska/mell éklet			
Hegykő 54.	3.	bronz, öntött	2,1	2,4	bronzból öntött kisméretű karikakulcs, tolla egyenes, római típusú	x	bal comb külső	táska	ad.	rabolatlan	9.14.
Hegykő 72.	1.	ezüst, díszkulcs, lemezes	10,8	2	tolla fektetett E-alakú, szára egyenes, lapos, vége átlýukasztra	egyik oldalán poncolt kör és félkörminta, másik oldalon cikláccakminta három sorban (szár, toll)	térdek között	övcsíngő	ad.	rabolt	9.17.

9. táblázat
kulcsok

Lelőhely, sírszám	típus	anyag/típus	hossz.	szél.	leírás	mintázat	helyzet	viselet	életkor	raboltság	Kat.
Schwechat 16.	x	bronz, x	6	x	x	x	sírgödör bal oldala	x	ad.	rabolt	20.6.
Szólád 21.	1.	ezüst, lemezes	x	x	lemezes díszkulcspár	poncolt	lábak között	övestűngő	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
Tamási 10.	2.	bronz, díszkulcs, öntött	8,35	2,5/0,3	tolla W-alakú, szélén befelé ívelő forma, a szára kerek átmenetű felső végén a korpuszából kialakított lyukkal, alsó részén ellaposodó átmenetű	tolla és a szár lapos része poncolt pontkörökkel, a szár kerek átmenetű része rácsmintával díszítve	combok között, a térdhez közel	övestűngő	ad.	rabolt	24.5.
	2.	bronz, díszkulcs, öntött	6	0,3	szára kerek átmenetű felső végén a korpuszából kialakított lyukkal, alsó részén ellaposodó átmenetű	zár lapos része poncolt pontkörökkel, a szár kerek átmenetű része rácsmintával díszítve	combok között	övestűngő			
Brigetio, szórvány 1.	1.	bronz, díszkulcs, lemezes	x	x	szára egyenes, lapos, vége átlukasztva, benne függesztőkarika; tolla horgony alakú	mindkét oldalán poncolt pontsorok díszítik, egy sorban húzódnak végig rajta, szárát karcolt vízszintes vonalkák osztják három részre	x	x	x	x	28.2.

10. táblázat
fémfüggeszítők

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz/D.	szél/v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Bezenye 20.	karika	1	x	x	bronz	öntött, kerek átmetszeti, két szembenlévő oldalán kidomborodó	x	x	x	ismeretlen	1.7.
Bezenye 22.	karika	1	2,6-2,8.	0,3-0,5	bronz	öntött, kerek átmetszeti, a bronzrúd forrasztásánál elvékonyodó	x	x	x	ismeretlen	1.8.
Bezenye 53.	karika	1	3	0,3-0,5	bronz	öntött, kerek átmetszeti, helyenként elvékonyodó	x	x	x	ismeretlen	1.12.
Bratislava-Rusovce 26.	karika	1	4,3-4,9	x	vas	ismeretlen; rákorrodálódott bőmaradványokkal	két comb között, medencéhez közel	övcsüngő	mat.	rabolatlan	3.1.
Bratislava-Rusovce 53.	karika	1	2	x	vas	ismeretlen	jobb comb könyvéke	x	inf. II.	rabolt	3.2.
Brunn a. G. 13.	karika	1	0,8	x	ezüst	kerek átmetzeti, kisméretű, két helyen elvékonyodik	sírgödör közepe	x			
	hüvely	1	3,1	2,3	bronz	bronzlemez, famaradványok, négyzetes vascsapok	betöltés	x			
	huzalkarik a	1	1,6	x	bronz	kerek átmetzeti bronzrútból hajlított	betöltés	x	juv.-ad.	rabolt	4.3.
	karika	2	1	x	vas	két lapos vaskarika, vasszereléssel kapcsolódnak	sírgödör D-i oldala, térd	x			
	rúd és karika	1	2,5	0,4	vas	vasrúd és egy lapos - karika	magassága	x			

10. táblázat
fémfüggesztlők

Lelőhely, sírszám	tipus	db	hossz./D.	szél./v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Brunn a. G. 15.	karika	1	1,2	x	vas	lapos, töredékes állapotban	sírgödör közepé	x			
	karika	1	2,4	x	bronz	lapos, ovális átmetzeti, egy helyen elvékonyodik része	sírgödör középső harmada, combsont alsó része	x	ad.	rabolt	4.4.
Fertőszentmiklós 9.	rúd	1	21,1	0,7/0,4-0,5	vas	egyenes vasrúd, végei félkör alakúra kalapálva, átmetzete négyzögletű	bal combsont külső	övcstingő			
	rúd	1	13	0,3-0,5	vas	kör átmetzeti, egyenes, végén félkör alakú kampó, vaslemezzel egybekorrodálódva	bal combsont külső	övcstingő	x	rabolt	6.3.
Gyömk 5.	karika	2	x	x	vas	töredékesek, eredetileg két egymásba akasztott, kerek átmetzeti vaskarika	bal combsont külső	övcstingő			
	8-as alakú hurok	1	4,9	2,1	vas	vaskarika, közepét összekalapálták	alsó lábszárcsontok között	övcstingő			
	lánc	1	x	x	vas	töredékesek, egymásba korrodálódott, 7-8 egymásba akasztott karika/lánc	sír alsó vége	x	tizenéves	rabolt	8.4.
	szegecs/ű	1	x	0,4-0,7	vas	háromszög átmetzeti, egyik vége ráhajlítva a testre	bal combsont külső	övcstingő			

10. táblázat
fémfüggeszítők

Lelőhely, sorszám	tipus	db	hossz./D.	szél./v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Hegykő 18.	lánc	1	x	x	vas	egybekorrodalódott lánc	bal térd mellett	övcső / tásk	ad.	rabolatlan	9.6.
Hegykő 19.	lánc	1	x	x	vas	vasláncszemek	x	x	inf. I.	rabolatlan	9.7.
Hegykő 54.	karika	1	5,2	x	vas	kerek átmetszeti szabálytalan karika	bal combsont külső	táska	ad.	rabolatlan	9.13.
	pánt	1	5,3	x	vas	kettőbehajlított pánt, végén hurokkal, két helyen szeggel átítve	bal combsont külső	táska			
Hegykő 72.	karika	1	2,6	0,7	vas	kerek átmetszeti, rákorrodalódott bőmaradványokkal	combok között, bal comb felső része	övcső / tásk	ad.	rabolatlan	9.16.
Kajdacs 18.	lánc	1	x	x	vas	egybekorrodalódott lánc	x	x	x	rabolt	11.4.
Kajdacs 29.	8-as alakú hurok	2	x	x	vas	két egymásra korrodalódott 8-as alakú hurok	sírgödör alsó harmada	x	x	rabolt	11.5.
Mannersdorf a. L. 12.	karika	1	3,7	x	bronz	vastag, öntött, két ellentétes felén összeszüktül	bal térd külső fele	övcső / tásk	x	ismeretlen	14.2.
Ménfőcsanak 239.	8-as alakú hurokból álló lánc	1	3 és 6 cm	1,4-1,5	vas	tizenöt darab 8-as alakú, egy hosszú 8-as alakú szem	hamvasztásos	x	x	nem meghatározható	15.2.
	karika	1	2,4	0,1	bronz	kerek átmetszeti	hamvasztásos	x	x	munkagép által bolygatott	16.1.
Mohács 2.	karika	1	3,2	x	vas	kerek átmetszeti, egyik oldalán kiszélesedő	mellkas felső, jobb oldala	x	juv.		
	8-as alakú hurokból álló lánc	1	7-8,6-10	x	vas	középen összenyomott 8-as alakú hurokból álló láncok, összesen 3 láncszemből	bal combsont külső	övcső / tásk	juv.	munkagép által bolygatott	16.1.

10. táblázat
fémfüggeszítők

Lelőhely, sírszám	tipus	db	hossz/D.	szél/V.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Modling 2.	rúd	1	6,3	0,5-0,75	vas	ovális átmetzeti rúd, kampos végződésel	medence bal oldalán, külső felén	övcsingó	ad.	rabolatlan	17.2.
Nikitsch 5.	karika	1	4,4	x	vas	kiszélesedő, nyitott végű, kerek átmetszettel	bal alkar alatt	övcsingó (?)	inf. I.	ismeretlen	18.2.
Rácalmás 16.	karika és lánc	1	3	5	bronz, vas	karika végei nyitottak, kihajlóak, egyberozdásodva egy vasláncrödéssel	bal combcsont külső	övcsingó x	x	rabolatlan	19.5.
Rácalmás 20.	karika	1	5,7	x	vas	kerek átmetzeti, egyik oldalán megvastagodó	bal combcsont külső	övcsingó	x	rabolatlan	19.6.
Schwechat 13.	karika	1	3,4	4	bronz	vasrödéssel egybekorrodálódva	medence bal oldalán	x	mat.	rabolt	20.5.
Schwechat 16.	lánc	1	6,6	x	vas	x	sírgödör É-i oldala	x	ad.	rabolt	20.6.
	karika	2	2	2,2	bronz	x	sírgödör É-i oldala	x			
Schwechat 25.	szíjelosztó (?)	1	3,3	1,8	bronz	karika egy-egy téglalap alakú lemez forrasztva	combok között	övcsingó			
	karika	1	3,1	3,25	bronz	kerek átmetzeti, egyik oldala erősen elvékonyodik	combok között	övcsingó	ad.	rabolt	20.7.
	karika	1	3,6	x	vas	rakorrodalódott famaradványok	combok között	övcsingó			
	karika	1	2,1	x	vas	kisméretű	combok között	övcsingó			
	kapocs	1	2,3	0,75	vas	vaslemez, két vége visszahajlítva	combok között	övcsingó			

10. táblázat
fémfügesztők

Lelőhely, sírszám	tipus	db	hossz./D.	szél./v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Schwechat 31.	lánc	1	1,5	x	vas	egybekorrodálódott lánc	melkas eredeti helyén	x	ad.	rabolt	20.8.
Schwechat 34.	lánc	1	10,1	x	vas	egybekorrodálódott lánc	medence bal oldala felett	övcső /táska	ad.	rabolt	20.9.
	karika	1	x	x	vas	x	x	x			
	karika	1	5	x	vas	kör alakú átmetszettel, rákorrodálódott bőrmaradvány	medence bal oldal	övcső			
Szentendre 29.	karika	1	1,8	x	vas	kisméretű, lánc része vagy övcsat lehetett (?)	x	x	ad.	rabolatlan	22.6.
	8-as és S- alakú hurkokból álló lánc	1	32,5	x	vas	S-formájú láncszemek, végén kampó, több részén rákorrodálódott textillel és ezüstlemezdarabokká l	két lábszár között, combközéptől az alsó lábszárak közepéig	övcső			
	fügesztő (komplex)	1	7,5	1,4	vas	egy nagyméretű 8-as alakú láncszemből és több egybefügesztett karikából, plisszírozott textilmaradványba korrodálódva	bal alsó lábszár külső felén	övcső	sen.	rabolatlan	22.12.
Szentendre 43.	karika	1	x	x	vas	csat vagy lánc karikája	medencétől balra	övcső			

10. táblázat
fémfüggeszítők

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz./D.	szél./v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Szentendre 56.	karika	1	8,2	x	bronz	bronzötvény négy egyenlő távolságban elhelyezett nodusszal	bal térd külső	övcsüngő /hásk	juv.-ad.	rabolatlan	22.15.
Szentendre 79.	8-as alakú hurok	2	x	x	vas	egyik fele törött, a másik erősen deformálódott	bal alkar külső felén	övcsüngő mat.		ismeretlen	22.24.
Szólád 38.	lánc	1	x	x	vas	x	x	övcsüngő	inf. I.	rabolatlan	23.3.
Tamási 7.	karika	1	4,5	x	vas	szabálytalan vaskarika, egyik oldalára egy kisebb ráforrasztva, amely már letört	combok között, bal comb felső része	övcsüngő mat.		rabolatlan	24.4.
Tamási 10.	csuklós rudak és karikák	1	6,3, 5,7 (D), 7,4, 7,2 (H)	x	vas	nagyobb (D=6,3 cm) és kisebb (D=5,7 cm) vaskarika, az egyikre rögzített vasrúd, melynek vége kampós, a rúdba egy másik, mindkét végén kampós rúd akasztva (H ₁ =7,4 cm; H ₂ =7,2 cm)	bal comb külső felén	övcsüngő mat.		rabolt	24.5.
Tamási 22.	karika	2	5,8	0,6	vas	két egymásba akasztott karika, egyik kisebb, másik nagyobb, kerek átmetszetűek	bal alsó lábszár külső felén	övcsüngő mat.		rabolatlan	24.10.

10. táblázat
fémfüggeszítők

Lelőhely, sorszám	typus	db	hossz./D.	szél./v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 29.	karika	1	2,3	x	vas	ovális alakú, fél töredék	bal combsonit külső	övcstűgő	ad.	rabolatlan	24.13.
Tamási 37.	láncpáncél	1	x	x	vas	több láncszemből (D=1,5-2 cm) álló, láncpáncél nagymeretű töredéke	medence bal	táska	inf. II.	ismeretlen	24.17.
Tamási 49.	karika	2	5,6	0,8-1,2	vas	két ép vaskarika, alatta egy töredékes, egybefüggő	bal combsonit külső	övcstűgő	inf. II.	rabolatlan	24.19.
	pánt	2	7, 5, 5	1-2,5	vas	egy vaspánt, kettőtörve, szeggel a végén, a karikához kapcsolódik					
	vasfüggeszítők	1	7, 7	x	vas	egy kötegben álló vasrudak, végük kampószerűen behajlít, ebből két ép darab (H=4 és 3,2 cm, V=0,5 cm), átmetszetük kerek					
	hurok	1	3,5	3	vas	szára felé vastagodó, a hurok vége elhegyesedik, teljes körűt ír le					
Tamási 50.	hurok	1	3,5	3	vas	a hurok vége elhegyesedik, teljes körűt ír le	combok között	övcstűgő	mat.	rabolt	24.20.
Tamási 52.	lánc	9	x	x	vas	nincs, 9 egybetartozó karika, láncot alkotva	bal combsonit külső	övcstűgő	ad.	rabolt	24.21.
Várpalota 5.	karika	1	x	x	vas	famaradványokkal	lábak között	övcstűgő	x	ismeretlen	25.3.
Várpalota 18.	lánc	1	x	x	vas	x	bal combsonit külső	övcstűgő	mat.	ismeretlen	25.7.

10. táblázat
fémfüggesztek

Lelőhely, sírszám	típus	db	hossz./D.	szél./v.	anyag	leírás	helyzete	funkció	életkor	raboltság	Kat.
Várpálot 34.	karika	1	4,4-4,6	0,3-0,6	bronz	ovális átmetsetű, egyik oldalán erősen elvékonyodó	bal láb külső felén	övesűngő	x	ismeretlen	25.14.
	karika	1	3,2	0,5-0,3	bronz	lapított ovális átmetsetű, egyik oldalán kopott, elvékonyodó	bal láb külső felén	övesűngő			
	karika	1	2,2	0,4-0,2	bronz	lapított ovális átmetsetű, egyik oldalán erősen kopott, elvékonyodó	bal láb külső felén	övesűngő			
	karika	1	2,1	0,3	bronz	szabálytalan kör alakú átmetsetű	bal láb külső felén	övesűngő			

11. táblázat
lábbelviselés

Lelőhely, sírszám	tárgy	anyag	db	hossz.	szél.	típus	leírás	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Brunn a. G. 13	övcsat	ezüst	2	2	2,9	5.a.	téglaalap alakú csatfej, elvékonyodó, ráhajló pecekkel				
							lekerekített végű, duplalemezes szíjvég, egyenesen záródó végén bekarcolt X minta, ezt egy vízszintes vonal zárja le, egyenes záródásánál szegecs fogja össze	x	juv.-ad.	rabolt	4.3.
	szíjvég	ezüst	2	2,5	1	x					
	szegecsek	ezüst	4	0,4	0,7	x	lapos, kerek fejű és rövid szárral ellátott				
Ménfőcsanak 251.	szíjvég	ezüst	1	x	x	x	két lemezből, vége lekerekített, a másik végén X motívum, közepén egy szeglyuk, a veret középvonalában poncolt mintával díszítve	x	juv.-ad.	rabolt	15.3.
Szólád 21.	csat	vas	2	x	x			kettő a combcsont külső felén, kettő a lábféjeknél	juv.-ad.	rabolatlan	23.2.
	csat	bronz	2	x	x	x					

11. táblázat
lábbelviselés

Lelőhely, sírszám	tárgy	anyag	db	hossz.	szél.	típus	leírás	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 6.	csat	bronz	2	3,25; 2,75	1,9; 1,85	2.b.	fejük ovális alakú, ráhajló pecekkel, vékony pajzsos tövissel, szíjszorítójuk háromszög alakú, végük kerek, alsó felükön függeszítőfüllel	jobb és a bal alsó lábszárak külső felén, a térdék alatt	mat.	rabolatlan	24.6.
	csat	bronz	2	2,1	1,2	1.a.	kisméretű, D-alakú csatfej, vékony csatkarika és pecek	egyik a bal alsó lábszár belső felén, a térd közelében, a másik a jobb alsó lábszár külső felén, a térd közelében	ad.	rabolt	24.8.
Tamási 18.	csat	bronz	1	1,2	1,7	7.	négyszögletes, lapos csatfej, pecke nincs, eredetileg vékony, vasból készült pecekkel	jobb lábfej külső			

11. táblázat
lábbelviselés

Lelőhely, sorszám	tárgy	anyag	db	hossz.	szél.	típus	leírás	helyzet	életkor	raboltság	Kat.
Tamási 52.	csat	bronz	2	2,3	1,3	2.b.	ovális fejű, erősen ráhajló, pajzostövisű peckű csat, szíjszorítója a csaton kettőbehajlított lemez, közepén rögzítőszegccsel	egyik a bal alsó lábszár felső harmadában, annak külső felén, a másik a bal láb belső felén, ugyanott ad.		rabolt	24.21.
	csat	vas	2	2,3	1,4	1.b.	ovális fejű, erősen ráhajló peckű csat, szíjszorítója a csaton kettőbehajlított lemez, közepén rögzítőszegccsel	bal és a jobb boka külső felén			
	csat	vas	2	2,4	2,1	1.a.	ovális csatfej, elvékonyodó pecekkel	jobb sípcsont külső, bal sípcsont közepe	mat.	rabolt	26.8.

12. táblázat
fibulaviselet

Viseleti mód	kisfibula sz.	kengyelfibula sz.	sz.	rábólság, helygátás	lelőhely, sírszáma	életkor	horizont	viselet							
							kisfibula 1	helyzet	kisfibula 2	helyzet	kengyelfibula 1	helyzet	kengyelfibula 2	helyzet	
1.	1 kisfibula	0 kengyel	1	rábólatlan	Schwechat 34.	ad.	1 K	melikas, felső, közép	x	x	x	x	x	x	
			11	rabolt	Bezenye 73.	x	3 S	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Gyónk 5.	x	4 S	két comb k., közép	x	x	x	x	x	x	
					Kajdacs 29.	x	4 S	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Kajdacs 37.	x	2 S	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Mohács 3.	sen.	2 S	melikas, ?	x	x	x	x	x	x	
					Schwechat 25.	ad.	2 M	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Szentendre 2.	sen.	3 K	?	x	x	x	x	x	x	
					Szentendre 28.	iuu.-ad.	2 K	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Szentendre 48.	mat.	2 K	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Vörs 20.	mat.	1 S	n.v.	x	x	x	x	x	x	
					Vörs 32.	ad.-mat.	4 S	n.v.	x	x	x	x	x	x	
			4	ismeretlen/nem teljes	Bezenye 17.	x	2 M	?	x	x	x	x	x	x	
					Gyirmót 27.	x	3 S	?	x	x	x	x	x	x	
					Schwechat 2.	ad.-mat.	3 S	melikas, ?	x	x	x	x	x	x	
					Várpálova 29.	x	3 S	melikas, felső, jobb	x	x	x	x	x	x	
2.	1 kisfibula	1 kengyel	1	rábólatlan	Hegykő 4	x	2 K	állkapocs, jobb	x	x	kengy.	medence, közép, közép	x	x	
			1	ismeretlen	Bezenye 20.	x	3 S	?	x	x	kengy.	?	x	x	
3.	1 kisfibula	2 kengyel	2	rábólatlan	Jutas 196.	iuu.	4 S	melikas, közép	x	x	kengy.	váll, bal	kengy.	váll, jobb	
					Tamási 29.	x	1 S	n.v.	x	x	kengy.	két comb k., f. 1/3, jobb	kengy.	két comb k., k. 1/3, jobb	
			1	rabolt	Fertőszentmiklós 9.	x	3 S	n.v.	x	x	kengy.	medence, közép, jobb	kengy.	medence, alsó, közép	
			1	ismeretlen	Várpálova 19.	ad.	3 S	nyak	x	x	kengy.	két comb k., k. 1/3.	kengy.	két comb k., a. 1/3	
4.	2 kisfibula	0 kengyel	5	rábólatlan	Mohács 5.	ad.	3 S	nyak, közép	S	közép, bal	x	x	x	x	
					Rácalmás 6.	gyerek	2 K1	nyak, jobb	K2	nyak, bal	x	x	x	x	
					Rácalmás 20.	x	3 S	nyak, bal	S	közép, jobb	x	x	x	x	
					Szentendre 43.	sen.	3 S	nyak, jobb	S	alsó, bal	x	x	x	x	
					Szólád 38.	inf. I.	3 S	nyak	S	melikas, ?	x	x	x	x	
			5	ismeretlen	Bezenye 11.	x	2 R	?	R	?	x	x	x	x	
					Gyirmót 31.	x	3 K1	nyak	K2	melikas, közép	x	x	x	x	
					Nikitsch 11.	x	2 S1	állkapocs, bal	S2	jobb	x	x	x	x	
					Várpálova 4/b.	ad.	3 S	melikas, felső	S	közép	x	x	x	x	
					Várpálova 34.	mat.	2 S1	állkapocs	S2	állkapocs	x	x	x	x	
			11	rabolt	Bezenye 69.	x	1 S	nyak, közép, jobb	S	melikas, közép, jobb	x	x	x	x	
					Budapest III. Vályog u. 30.	iuu.-ad.	4 K	koponya	K	melikas, felső, bal	x	x	x	x	
					Hegykő 72.	ad.	3 M	melikas, felső, közép	K	melikas, felső, közép	x	x	x	x	
					Tamási 10.	x	3 S	állkapocs, jobb	S	melikas, közép, bal	x	x	x	x	
					Tamási 18.	x	3 S	kulcsont, jobb	S	melikas, felső, közép	x	x	x	x	
					Tamási 30.	x	3 S	állkapocs	S	melikas, közép	x	x	x	x	
					Tamási 50.	x	3 S	nyak, közép	S	melikas, alsó, közép	x	x	x	x	
					Tamási 52.	x	3 S	nyak, közép	S	melikas, közép	x	x	x	x	
					Vörs 17.	mat.	2 S	n.v.	M	n.v.	x	x	x	x	
					Vörs 21.	mat.	4 S1	n.v.	S2	n.v.	x	x	x	x	
					Vörs 33.	mat.	3 S	nyak, közép	S	melikas, felső, közép	x	x	x	x	

12. táblázat
fibulaviselet

Viseleti mód	kísfibula sz.	kengyelfibula sz.	sz.	raboltság, botyogatás	lelőhely, sírszám	életkor	horizont	viselet							
								kísfibula 1	helyzet	kísfibula 2	helyzet	kengyelfibula 1	helyzet	kengyelfibula 2	helyzet
9.	2 kísfibula	1 kengyel	1	rabolatlan	Hegykő 65.	ad.	3	M	nyak, közép	S	melikas, felső, közép	kengy.	medence, közép, bal	x	x
6.	2 kísfibula	2 kengyel	15	rabolatlan	Hegykő 18.	ad.	3	K	koponya, jobb	K	nyak, bal	kengy.	medence, felső, bal	kengy.	medence, alsó, bal
					Hegykő 21.	ad.	3	K	nyak, közép	K	melikas, közép, közép	kengy.	melikas, alsó, jobb	kengy.	medence, közép, jobb
					Kajdacs 2.	x	4	S	melikas, felső, közép	K	melikas, közép, bal	kengy.	két comb k., a 1/3, jobb	kengy.	két comb k., a 1/3, jobb
					Kápolnásnyék 2.	x	3	S	nyak, bal	S	melikas, felső, jobb	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép
					Mohács 2.	juv.	3	S	n.v.	S	melikas, közép, bal	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép
					Módling 2.	ad.	3	K	melikas, felső, jobb	K	melikas, alsó, jobb	kengy.	jobb comb, f. 1/3	kengy.	jobb comb, f. 1/3
					Rácalmás 2.	x	3	S	nyak, jobb	S	melikas, felső, jobb	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép	kengy.	két comb k., a 1/3, közép
					Rácalmás 16.	x	4	S	nyak, bal	S	melikas, felső, jobb	kengy.	két comb k., f. 1/3, jobb	kengy.	két comb k., k. 1/3, jobb
					Szentendre 29.	iuв.-ad.	3	K1	nyak, közép	K2	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép
					Szentendre 33.	ad.-mat.	3	S	kulcsont, jobb	S	melikas, közép, közép	kengy.1	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.2	két comb k., k. 1/3, közép
					Szentendre 54.	juv.-ad.	3	K	nyak, közép	K	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép
					Szentendre 56.	juv.-ad.	4	S	nyak, közép	S	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép	kengy.	két comb k., a 1/3, közép
					Szentendre 85.	mat.	3	S	nyak, közép	S	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép
					Tamási 23.	x	2	S	nyak, közép	S	melikas, alsó, közép	kengy.	medence, alsó, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép
					Tamási 26.	x	3	S	nyak, közép	S	melikas, felső, közép	kengy.	medence, alsó, bal	kengy.	n.v.
			5	ismeretlen	Bezenye 8.	x	3	K	?	K	?	kengy.	?	kengy.	?
					Schwechat 13.	mat.	3	K	állkapocs	K	kulcsont, bal	kengy.	medence, ?	kengy.	medence, ?
					Várpalota 1.	x	3	S	nyak, közép	S	melikas, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, jobb	kengy.	két comb k., k. 1/3, jobb
					Várpalota 5.	x	2	K	melikas, felső, közép	K	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, jobb	kengy.	két comb k., k. 1/3, jobb
					Várpalota 17.	mat.	4	S	nyak, közép	S	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, közép
			1	rabol	Szólád 21.	ad.-mat.	3	S	nyak, közép	S	melikas, közép, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, bal	kengy.	két comb k., k. 1/3, bal
7.	3 kísfibula	0 kengyel	1	ismeretlen	Nikitsch 24.	x		K	?	S	?	x	x	x	x
8.	0 kísfibula	1 kengyel	1	rabolatlan	Fertőszentmiklós 4.	x	1	x	x	x	x	kengy.	medence, alsó, jobb	x	x
			5	ismeretlen/nem teljes	Mohács 4.	sen.		x	x	x	x	kengy.	alsó lábszár, bal, külső	x	x
					Gyirmót 24.	x		x	x	x	x	kengy.	?	x	x
					Gyöng 1.	x		x	x	x	x	kengy.	?	x	x
					Schwechat 1.	x		x	x	x	x	kengy.	melikas, ?	x	x
					Várpalota 13.	x		x	x	x	x	kengy.	két comb k., a 1/3, jobb	x	x
			2	rabol	Kápolnásnyék 1.	x		x	x	x	x	kengy.	?	x	x
					Schwechat 31.	juv.-ad.		x	x	x	x	kengy.	n.v.	x	x

12. táblázat
fibulaviselet

Viseleti mód	kisfibula sz.	kengyelfibula sz.	sz.	raboltság, bolygatás	lelőhely, sírszám	életkor	horizont	viselet									
								kisfibula 1	helyzet		kisfibula 2	helyzet		kengyelfibula 1	helyzet		kengyelfibula 2
9.	0 kisfibula	2 kengyel	3	rabolatlan	Rusovce 26.	mat.	1	x	x			x	x	kengy.	medence, alsó, bal	kengy.	medence, alsó, bal, combtó
					Tamási 6.	x	3	x	x			x	x	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép	kengy.	két comb k., k. 1/3, bal
					Tamási 7.	x	3	x	x			x	x	kengy.	medence, alsó, közép	kengy.	két comb k., f. 1/3, közép
			1	ismeretlen	Bécs 1897.	x		x	x			x	x	kengy.	?	kengy.	?
			2	rabolt	Fertőszénmiklós A.	x		x	x	x	x	x	kengy.	?	kengy.	?	
					Nikitsch 1.	x		x	x	x	x	x	kengy.	melikas, ?	kengy.	melikas, ?	

SZÖVEGKÖZI ÁBRÁK (KÉPEK, TÉRKÉPEK) JEGYZÉKE

Képek

1. Ábrahámhegy, Bök-tető (Szőke Erazmus szőlője) (BM, Keszthely, Régi leltárkönyv 4652). Fotó: Kiss Viktor (Balatoni Múzeum, Keszthely).
2. A fejlemezek típusai.
3. A láblemezek típusai.
4. A gombok típusai.
5. Az állatfejek típusai.
6. A kisfibulák besorolása: csoportok, formacsoportok, típusok.
7. Az S-fibulák tipológiája.
8. A korongfibulák tipológiája.
9. A madárfibulák tipológiája.
10. A kengyelfibulák besorolása: csoportok, formacsadók, típusok.
11. A gyűrűk viselete Theodora császárné udvarhölgyeinél, San Vitale-templom, Ravenna, Itália (FINAMORE 1983, Abb. 31–32).
12. A fésűk megoszlása életkorok alapján.
13. A csatok funkciójának megoszlása az alapanyaguk szerint.
14. A csatot tartalmazó női sírok megoszlása elhalálozási életkor alapján.
15. Az orsógombok típusainak megoszlása Pannoniában.
16. Az orsógombok viseletének és sírbahelyezésének szokása az elhalálozási életkorok alapján Pannoniában.
17. A késtípusok megoszlása Pannoniában.
18. A kések elhelyezkedése a sírokban.
19. A kések megoszlása Pannoniában az elhalálozási életkorok alapján.
20. Csatokkal és szíjvégekkel ellátott lábbeliviselet rekonstrukciója G. Clauss alapján, I. modell 1. és 2. változat (CLAUSS 1976, 59, Abb. 1).
21. A kronológiai besorolásra irányuló korrespondencia-analízis eredménye.
22. Abszolút-kronológiai rendszerek (Ch. Hansen, J. Tejral, E. Droberjar, U. Koch és M. Friedrich) összehasonlítása az újonnan kialakított 1–4. fázisokkal.
23. A langobard kori soros temetők kronológiája a korrespondencia-analízis alapján.
24. Blussus hajós (jobbra) és felesége, Menimane (balra) sírköve, Mainz–Weisneau (forrás: <https://westfalen.museum-digital.de/object/246>, hozzáférés: 2025.07.21. 10:47)
25. Nocera Umbra 39. sír korongfibulája (bal: RUPP 2005, Taf. 59.1; jobb: DIE LANGOBARDEN 2008, 133, Abb. 25).
26. Theodora császárné udvarhölgyeivel, San Vitale-templom, Ravenna, Itália (FINAMORE 1983, Abb. 31–32).
27. Egy korongfibulával zárt köpenyek példái a 9. századi stuttgarti zsoltároskönyv miniatúrái alapján (DIE ALAMANNEN 1997, 351, Abb. 386).
28. Viseleti módok a fibulák száma alapján.
29. A temetkezési szokások és a viselet-típusok megoszlása (korrespondencia-analízis).
30. A temetkezési szokások és a viselet-típusok megoszlása (PCA).
31. A temetkezési szokások és a viselet-típusok megoszlása (szeriáció).
32. A korrespondencia-analízis összevetése a szeriáció eredményeivel.

Térképek

1. A négyfelé osztott Pannonia a diocletianusi reformokat követően (online forrás: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/panonija>, hozzáférés: 2025.07.21. 15:34).
2. Meroving csoportok 530–585 között Frank Siegmund statisztikai elemzése alapján. Piros körök: nyugati csoport [Kulturmodell] (frankok); zöld háromszögek: déli csoport (alemannok); kék rombusz: keleti csoport (tűringek); fekete csillagok: Liebenau-csoport (szász). Az északi csoport (szász népek) temetőmezőit további „N” betű jelöli (forrás: SIEGMUND 2000, 269 Abb. 148; online forrás: <https://www.frank-siegmund.de/veroeffentlichungen/i-monographien/siegmund-2000-alemannen-und-franken>, hozzáférés: 2025.07.22. 14:35).
3. Langobard kori lelőhelyek a Közép–Duna-vidéken.
4. Állatfejpáros fésűk a Meroving korban. 1. típus: leegyszerűsített állatfejpárral ellátott példányok.
5. Állatfejpáros fésűk a Meroving korban. 2. típus: stilizált madárfejjel ellátott példányok.
6. Állatfejpáros fésűk a Meroving korban. 3. típus: lovat vagy egyéb négylábút megjelenítő példányok.
7. Állatfejpáros fésűk a Meroving korban. 4. típus: teljes állatalakot megjelenítő példányok.
8. Csont- vagy agancstubusok a Meroving korban.
9. Az 1. fázis megoszlása Pannoniában.
10. A 2. fázis megoszlása Pannoniában.
11. A 3/I. fázis megoszlása Pannoniában
12. A 3/II. fázis megoszlása Pannoniában
13. Az 4. fázis megoszlása Pannoniában.